వేమూరీ దుర్గానాగేశ్వర రావుగారు స్మృతి గ్రన్థావలీ

శాస్త్ర శృఙ్ఖలా

శ్రీప్రశ్న సంహితా

।। శ్రీప్రశ్నసంహితా ।।

।। ప్రథమోఽధ్యాయః ।।

(1)నమో జగన్నివాసాయ వాసుదేవాయ సాక్షిణే।
నిర్గుణాయ పరవ్యోమ్నే (2)శంఖచక్రగదాధృతే।। 1.1 ।।

(1.ముద్రిత-గ్ర. పుస్తకే ఇతః పూర్వం పఞ్చ శ్లోకాః దృశ్యన్తే-
1.నమశ్శ్రీవాసుదేవాయ సచ్చిదానన్దమూర్తయే।
ఏకాయనత్రయీం యస్తాముపాదిక్షచ్ఛ్రియై ప్రభుః।।

2.నమః శ్రీవత్సవాసిన్యై యా జగత్క్షేమహేతవే।

ఏకాయనముపాదిక్షదేకతాయ మహాత్మనే।।

3.వాసుదేవపదామ్భోజపరమామృతపాయినే।

ఏకతాయ మునిన్ద్రౌఘవన్దితాయ నమో నమః।।

4.వన్దే లక్ష్మీపతిం దేవం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।

విద్యామూర్తిం హయగ్రీవం శబ్దార్థజ్ఞానలబ్ధయే।

5.అమృతాధ్మాతమేఘాభమమృతాహరణం విభుమ్।

పాఞ్చరాత్రాగమాచార్యం వన్దే వైకుణ్ఠభూపతిమ్।।)

(2.గ్ర. కమలాఙ్కితవక్ష సే)

మహర్షయః పురా కేచిద్ బ్రహ్మ (3)జిజ్ఞాసవో మహీమ్।

పర్యటన్తో మహర్షీణామగ్ని హోత్రాణి జుహ్వతామ్।। 1.2 ।।

(3.గ్ర. జిజ్ఞాసితుం)

పుత్రదారైః సమేతానామాశ్రమా (మాం)శ్చైవ(4) సర్వశః।

గత్వా తత్ర స్థితాన్ పూర్వం నమస్కృత్య యథాక్రమమ్।। 1.3 ।।

(4.గ్ర. మాణి చ)

పప్రచ్ఛుః కేన శాస్త్రేణ బ్రహ్మజ్ఞానం భవిష్యతి।

ఆరాధనం భగవతః (5)కర్తుం శాస్త్రేణ కేన వా।। 1.4 ।।

(5.గ్ర. కర్తుమిచ్ఛామహే)

తత్కర్మ కేన శాస్త్రేణ కర్తవ్యం భగవత్ప్రియమ్।

తత్సర్వం బ్రూత మునయః సంసారార్ణవమజ్జతామ్।। 1.5 ।।

(6)ఇతి పృష్టేషు తేష్వేకః కహోలో నామ వై మునిః।

వయం తు కర్మకాణ్డోక్తకర్మ బ్రహ్మైవ వేదినః।। 1.6 ।।

(6.గ్ర. పుస్తకే అధోనిర్దిష్టరీత్యా శ్లోకక్రమః దృశ్యతేః-

ఇతి పృష్టేతు తేష్వేకః కహోలో నామ వై మునిః।

తానువాచ మహాభాగాన్ ప్రసన్నే నాన్తరాత్మనా॥
కహోలః-
వయం తు కర్మకాణ్డోక్తకర్మ బ్రహ్మైవ వేదినః।
ఉపాస్మహే విష్ణుమేవ హ్యగ్ని హోత్రాదిరూపిణమ్॥
మునయాః-
కో వా జానాతి తద్విద్యాం క్వాస్తే స చ మహామునిః।)
మునయః-
ఉపాస్మహే విష్ణుమేవ హ్యగ్ని హోత్రాదిరూపిణమ్।
కో వా జానాతి తద్విద్యాం క్వాస్తే స చ మహామునిః॥ 1.7 ॥
కహోలః-
తానువాచ మహాభాగాన్ ప్రసన్నే నాన్తరాత్మనా।
[కహోలో వచనం శ్రుత్వా మునీంస్తానిదమబ్రవీత్॥ 1.8 ॥]
బ్రహ్మవిద్యాప్రాప్త్యుపాయం శృణుధ్వం మునిపుంగవాః।
మేరోరుత్తరతః పార్శ్వే సిద్ధగన్ధర్వసేవితే॥ 1.9 ॥
సిద్ధాశ్రమే బ్రహ్మసుతః ఏకతో నామ వై మునిః।
స తు శ్రీశాదవాప్తం తచ్ఛాస్త్రమిత్యనుశుశ్రుమః(7)॥ 1.10 ॥
(7.గ్ర. శుశ్రుమ)
ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా నమస్కృత్య ప్రతస్థిరే।
(8)మేరోత్తరమాసాద్య ప్రణేముస్తం మహామునిమ్॥ 1.11 ॥
(8.గ్ర. గత్వా మేరుం సమాసాద్య)
ఆగతానేకతో దృష్ట్వా సంపూజ్య తదనన్తరమ్।
[స్వాగతాదిపరిప్రశ్నైః కన్దమూలఫలాదిభిః॥ 1.12 ॥
తృప్తాంస్తానేకతో వాక్యమిదమాహ తపస్వినః।]
మదనుగ్రహాయ మునయ ఆగతా నాత్ర సంశయః॥ 1.13 ॥

అథాపి బ్రూత వః (9)కార్యం కిమస్త్యత్ర మహర్షయః।

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా మునుయో హృష్టమానసాః।। 1.14 ।।

(9.కింమత్తః ప్రాప్తుమిచ్ఛథ)

సర్వే ప్రాఞ్జలయః స్థిత్వా మనస్కృత్య యథావిధి।

భగవన్ పృథివీం సర్వామటామో బ్రహ్మణః సుత।। 1.15 ।।

(10)వేదితుం బ్రహ్మవిద్యాం వై జ్ఞాతా తస్య న విద్యతే।

కహోలవచనాత్ (11)మేరుమాగతా మునిపుంగవ।। 1.16 ।।

(10.గ్రం. అధీతుం)

(11.గ్ర. త్వాం వై జ్ఞాత్వా వయమిహాగతాః)

త్వం బ్రహ్మవిత్ బ్రహ్మసుతః సర్వశాస్త్రార్థసారవిత్।

తపసా చ (12)పరం బ్రహ్మ దృష్టవాంశ్చ శ్రియః పతిమ్।। 1.17 ।।

(12.గ్ర. సుత ప్తేన)

తస్మాచ్ఛాస్త్రమధీతం (13)యన్మహర్షే తదుపాదిశ।

ఆర్తానాం సంసృతేర్భీతిం ప్రాప్తానాం నో భవాన్ గతిః।। 1.18 ।।

(13.గ్ర. యత్తదాదిశ మహామునే।)

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా (14)ప్రసన్నేనాన్తరాత్మనా।

(15)ఏకతః ప్రీణయన్ సర్వాన్ ఇదం మధురమబ్రవీత్।। 1.19 ।।

(14.గ్ర. హరేర్వాక్యమనుస్మరన్।)

(15.గ్ర. తానాహ భగవద్భక్తానేకతో భగవత్ప్రియః।)

స్వాగతం వో మహర్షయో విన్ధ్యశైలనివాసినః।

(16)తత్త్వం వదామి శృణుత పురావృత్తం మునీశ్వరాః।। 1.20 ।।

(16.గ్ర. బహోః కాలాద్భగవతశ్చాదేశం మనసా స్మరన్।)

[యుషమాకం దర్శనాకాఙ్క్షీ మేరౌ వాసమకల్పయమ్।

మద్భాగ్యాద్భగవానద్య వాసుదేవః సనాతనః।। 1.21 ।।

యుష్మాకం మానసమనుప్రవిశ్య ప్రేషయత్స్వయమ్।

తదద్య సఫలం జన్మ భవతాం జ్ఞానదానతః।। 1.22 ।।

శ్రీనికేతపదం లప్స్యే భక్తసూనిని షేవితమ్।

ఆదౌ యుగే యథా శ్రీశాద్ బ్రహ్మజ్ఞానమవాప్తవాన్।। 1.23 ।।

తత్క్రమేణైవ వక్ష్యామి శృణుధ్వం మునిపుంగవాః।]

వయం తు (17)బ్రహ్మణా సృష్టా ఏకతశ్చ ద్వితస్త్రితః।। 1.24 ।।

(17.గ్ర. బ్రహ్మణః పుత్రా)

తేష్వహం ప్రథమో నామ్నా ఏకతో మునిపుంగవాః।

సంసారాసారతాం జ్ఞాత్వా మేరోరుత్తర (18)మాగమమ్।। 1.25 ।।

(18.గ్ర. మాశ్రితః।)

శ్రీపతిం హరిముద్దిశ్య (19)తపామ్యహమహర్నిశమ్।

తతో వర్షసహస్రాన్తే భగవాన్ భక్తవత్సలః।। 1.26 ।।

(19.తపామి స్మ సుదారుణమ్।)

దర్శయామాస చాత్మానం (20)అపశ్యం శ్రీనికేతనమ్।

దృష్ట్వోత్ఫుల్లమనా దేవం దేవీం చ తదను శ్రియమ్।। 1.27 ।।

(20.గ్ర. శ్రియా సహ జగత్పతిః।)

ఆనన్దసాగరే మగ్నస్తతోఽస్తౌషం హరిం శ్రియమ్।

నమః (21)పఙ్కజనేత్రాయ నమస్తే పీతవాససే।। 1.28 ।।

(21.గ్ర। పద్మపలాశాక్ష।)

(22)నమః పఙ్కజనాభాయ నమస్తే పఙ్కజాంఘ్రయే।

[అరూపాయ సురూపాయ సచ్చిదానన్దమూర్తయే।। 1.29 ।।]

(22.గ్ర. నమో విశ్వాత్మనే తుభ్యం సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణే।)

నమో హిరణ్యగర్భాదిస్రష్ట బ్రహ్మస్వరూపిణే।

(23)నమః పద్మాసమేతాయ భక్తరక్షణమూర్తయే।। 1.30 ।।

(23.గ్ర. కారుణ్యనిధయే తుభ్యం భక్తరక్షణకామ్యయా।)

(24)అవతారవిశేషాణాం ధారిణే వనమాలినే।

క్షీరోదమథనోద్భూతే జగద్రక్షణదీక్షితే।। 1.31 ।।

(24.గ్ర. మత్స్యాద్యనేకరూపాణాం)

నమః పఙ్కజమాలిన్యై నమస్తేఽమృతయోనయే।

త్రైలోక్యమాత్రే శరణం ప్రపన్నోఽస్మి చ వామహమ్।। 1.32 ।।

ఇతి నత్వోత్థితం మాం తు శరణ్యో భక్తవత్సలః।

నారాయణస్తతస్తుష్టః శ్రియా సహ జగత్పతిః।। 1.33 ।।

(25)ప్రసన్నోఽస్మి విధేః పుత్ర మత్తః కిం వరమిచ్ఛసి।

{మత్తో వృణీష్వ వరదాద్వరమిత్యబ్రవీత్తదా।। 1.34 ।।]

(25.గ్ర. మునే తుష్టోఽస్మి భద్రం తే తపసా దుశ్చరేణ తే।)

హరేరిత్థం వచః శ్రుత్వా కృతాఞ్జలిపుటోఽబ్రువమ్।

జన్మకోటిసహస్రాణి మయావాప్తాని వై హరే।। 1.35 ।।

అతః సంసారజలధేరుత్తీర్య భగవన్నహమ్।

శ్రుతిస్మృతీతిహాసాద్యైః ప్రోక్తం విష్ణోః పరం పదమ్।। 1.36 ।।

యత్ర స్థితానాం భక్తానామావృత్తిర్న భవేత్ కిల।

నయ మాం తత్పదం దేవ భీతం సంసారసాగరాత్।। 1.37 ।।

[ఏష మేఽస్తు వరః కామః నాన్యం కించిద్ వృణే హరే।]

ఇతి సంప్రార్థ్యమానం మాం భగవాన్ ప్రత్యభాషత।। 1.38 ।।

మునే దదామి (26)తే లోకమపునర్భవలక్షణమ్।

అథాపి కించిద్వక్ష్యామి తత్కురుష్వ (27)మహామతే।। 1.39 ।।

(26.గ్ర. మత్స్థానం)

(27.గ్ర. మహామునే)

ఇయం శ్రీర్మన్ముఖా(28)దేకం లోకస్య హితకామ్యయా।

(29)అధీతినీ శాస్త్రమేకముపదేష్టుం తవేచ్ఛతి।। 1.40 ।।

(29.గ్ర. అధ్యైష్ట తదుపదేశాయ కఞ్చిదన్వేషతే మునిమ్।)

తస్య పాత్రం (30)త్వమేవైకస్తదధీహి శ్రియో ముఖాత్।

కిం చ త్వం కతిచిత్కాలాదాగచ్ఛన్తి మహర్షయః।। 1.41 ।।

(30.గ్ర. భవానేవ తదధీతాం)

వాసిష్ఠాదిషు గోత్రేషు హ్యుత్పన్నా దీక్షితా మయా।

గర్భ ఏవ చ తేషాం త్వమిదం శాస్త్రముపాదిశ।। 1.42 ।।

తతో మల్లోక(31) మాగత్య మోదన్తాం నిత్యసూరివత్।

ఇత్యుక్త్వా శ్రియమాలోక్య మునయే త్వముపాదిశ।। 1.43 ।।

(31.గ్ర. మాసాద్య)

నారాయణముఖోద్గీతం శ్రుత్వా శ్రీర్మునిపుంగవాః।

ఉపాదిశత్ పాఞ్చరాత్రం శ్రీప్రశ్నమితిసంజ్ఞితమ్।। 1.44 ।।

(32)తయోః పూజామకరవం యథావన్మునిపుంగవాః।

తతస్తు భగవానాహ బద్ధాఞ్జలిపుటస్థితమ్।। 1.45 ।।

(32.గ్ర. అధీత్య చ శ్రియో వక్త్రాత్ తచ్ఛాస్త్రమఖిలం శుభమ్।

ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ కృత్వా తచ్ఛాస్త్రవర్త్మనా।)

[పూజామపి చ కృత్వా మాం పురఃస్థితమథో హరిః।]

ఉపదిష్టమిదం శాస్త్రం పావనం (33)మోక్షసాధకమ్।। 1.46 ।।

(33.గ్ర. మోక్షదం పరమ్।)

నాభక్తాయ సాకామాయ న చ మద్ద్వేషిణే స్త్రియై।

న తస్కరాయానృజవే నోపదేష్టుం త్వమర్హసి।। 1.47 ।।

ఇత్యుక్త్వాన్తర్హితో దేవః శ్రియా సార్ధం జగత్పతిః।

కేషు గోత్రేషు చోత్పన్నా బ్రూత యూయం మహర్షయః।। 1.48 ।।

వేదశిరాః-

భరద్వాజో వసిష్ఠశ్చ విశ్వామిత్రస్తథా పరః।
కోణ్డిన్యశ్చాపి మునయో హ్యస్మద్గోత్రప్రవర్తకాః।। 1.49 ।।
అహం (34)వేదశిరా నామ (35)కవషశ్చజ తథారుణిః।
(36)భరద్వాజశ్చ చత్వారో భగవత్ప్రీతిభాజనాః।। 1.50 ।।
(34.గ్ర. వేదశిరో)
(35.గ్ర. భార్గవోఽయం మరిచిపః।)
(36.గ్ర. అస్య నామా తు కవషశ్చత్వారో భగవత్ప్రియాః।)
(37)గర్భే దీక్షామనుప్రాప్తాస్తస్మాన్మోక్షార్థసాధకమ్।
[శిష్యతాం సమనుప్రాప్తానసుగృహ్ణాతు నో భవాన్।। 1.51 ।।
(37.గర్భే దీక్షాం హరేః ప్రాప్తాస్తస్మాన్మోక్షైకచిన్తకాః।)
శ్రీప్రశ్నమితి యచ్చాస్త్రం శ్రియో వక్త్రాత్ త్వయా శ్రుతమ్।
మోక్షదం సర్వశాస్త్రార్థసారమారాధనాదికమ్।। 1.52 ।।]
(38)శ్రియో ముఖాత్ త్వయా ప్రాప్తం బ్రూహి బ్రహ్మన్ హితాయ నః।
ఆరాధనం భగవతః కృత్వా మోక్షమవాప్నుమః।। 1.53 ।।
(38.గ్ర. తచ్చాస్త్రవిధినాశ్రీశమారాధ్య శ్రీపతేః పదమ్।
ప్రాప్య మోదామహే సర్వే వయం సూరిభిరఞ్జసా।)
ఇతి సంప్రార్థితో విద్వానేకతః శ్రీపతిం నమన్।
(39)మనసా సమనుధ్యాత్వా వక్తుమేవోపచక్రమే।। 1.54 ।।
(39.గ్ర శ్రియం చ భనసా ధ్యాత్వా తేభ్యో వక్తుం ప్రచక్రమే।)

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం శాస్త్రావతరణం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ।।

----------------------- ------------ ------------------------

॥ ద్వితీయోऽధ్యాయః ॥

శ్రీరువాచ-

జగత్కారణ పద్మాక్ష శఙ్ఖచక్రగదాధర।

బ్రహ్మరుద్రాదిదేవేడ్యః సృష్టిస్థిత్యన్త(1)కారక॥ 2.1 ॥

(1.గ్ర. కారణ।)

అనాదిమధ్యనిధన భక్తవత్సల నిర్గుణ।

పృచ్ఛామి సంశయం కించిత్ తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి॥ 2.2 ॥

కర్మాణి జన్తూన్ విశ్వేశ న త్యజన్తి కదాచన।

జన్తవోऽపి చ కర్మాణి ప్రకృతిం ప్రాప్య నిత్యశః॥ 2.3 ॥

మాయా తు ప్రకృతిర్నామ త్వయా సృష్టా జగత్పతే।

బ్రహ్మాదిప్రాణినః సర్వే విచిత్రగతిమైశ్వరీమ్॥ 2.4 ॥

మాయాం ప్రాప్య బహూన్ క్లేశాన్ సుఖమిత్యామనన్తి హి।
మాయయాపహృతతజ్ఞానాః సుఖదుఃఖవిభేదనమ్॥ 2.5 ॥
న జానన్తి జగత్స్వామింస్త్వన్మాయా హీదృశీ కిల।
విద్యయా తపసా వాపి వేదాధ్యయనతోఽపి వా॥ 2.6 ॥
ధర్మశాస్త్రాదిపాఠేన పురాణపఠనేన వా।
యజ్ఞాదికర్మభిర్వాపి నిత్యకర్మాదిభిర్వరే॥ 2.7 ॥
మాయాం త్వదీయాం జిత్వా యః కశ్చిన్నో (2)మోక్షమేష్యతి।
పరివృత్తావనేకానాం యుగానామపి వల్లభ॥ 2.8 ॥
(2.గ్ర. మోక్షమాప్నుయాత్।)
కశ్చిత్ ప్రాణీ సమాయాతి మాయయా మోహితేషు వై।
జ్ఞాతో భవద్భిస్తద్ధేతుర్న జానే భగవన్నహమ్॥ 2.9 ॥
వినా భవన్తం క్షణికం న యామ్యన్యత్ర పూరుష।
తథాపి న మయా జ్ఞాతం మోక్షదం వేదశాస్త్రకమ్॥ 2.10 ॥
కార్యం వాపి సముద్దిష్టం భవతా న ప్రకాశితమ్।
న రహస్యం యది భవేద్ భక్తాయా మమ వత్సల॥ 2.11 ॥
సర్వలోకహితార్థాయ (3)దయాసిన్ధో జగత్పతే।
ఉపాదిశ జగత్స్వామిన్ (4)అమీ ముక్తిమవాప్నుయుః॥ 2.12 ॥
(3.గ్ర. మమ చ ప్రీతయే భవాన్।)
(4.గ్ర. తేన)
భగవానువాచ-
పద్మే త్వత్తోఽపి మే గోప్యం త్రైలోక్యే నాస్తి వల్లభే।
అవతారాదిషు మయా సహ తిష్ఠసి సువ్రతే॥ 2.13 ॥
ఇత్థం స్థితే మయా గోప్యం (5)కిం వాస్తి జగదీశ్వరి।
సర్వజ్ఞా హ్యసి మాం దేవి త్వమజ్ఞేవ మమ ప్రియే॥ 2.14 ॥

(5.గ్ర. త్రైలోక్యే నాస్తి వల్లభే)

లోకస్య హితమిచ్ఛన్తీ మాం పృచ్ఛసి వరాననే।

లోకమాతురయం ప్రశ్నస్తవైవౌపయికం హి సః॥ 2.15 ॥

ఆదితో దేవీ వక్ష్యామి బ్రహ్మాదీనామహం పురా।

నోపాదిశం ముక్తిశాస్త్రం జగతో వృద్ధయే రమే॥ 2.16 ॥

బ్రహ్మకల్పే పురా ప్రాప్తే సర్వం సలిలమావృతమ్।

యోగలక్ష్మీస్వరూపేణ (6)శ్రీవత్సేఽన్తర్హితా హ్యసి॥ 2.17 ॥

(6.గ్ర. శ్రీవత్సా)

తమసా సర్వలోకేషు వ్యాప్తేషు సచరాచరమ్।

లోకం మదుదరం ప్రాప్య స్థితం బ్రహ్మసమన్వితమ్॥ 2.18 ॥

తదా బాలం సమాస్థాయ రూపం జలనిధావపి।

వటపత్రే శయానోఽహం తం కాలమనయం రమే॥ 2.19 ॥

బ్రహ్మరతాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం మత్సంకల్పాదయం ప్రియే।

మన్నాభికమలోద్భూతో బ్రహ్మా లోకపితామహః॥ 2.20 ॥

కర్ణికాయాం క్వచిత్కాలం తిష్ఠన్నన్తర్హితం జలే।

అజానంశ్చిన్తయన్నేవ కంచిత్కాలమవస్థితః॥ 2.21 ॥

తతస్తస్య మతిర్జాతా పఙ్కజోపర్యహం స్థితః।

పఙ్కజస్య క్వచిద్భూన్ధమన్తరా (న)స్థితిర్భవేత్॥ 2.22 ॥

కస్మిన్ బద్ధః పఙ్కజోఽయం తం జ్ఞాస్యామీతి నిశ్చితః।

పద్మస్య నాలరన్ధ్రేణ గన్తుమన్తరభిత్వరన్॥ 2.23 ॥

మార్గమన్విష్యమాణస్య నాదాన్మార్గం తదా హ్యహమ్।

చిన్తామాస్థాయ స విధిస్తప ఆతిష్ఠదవ్యయమ్॥ 2.24 ॥

తతో వర్షసహస్రాన్తే హంసరూపం సమాశ్రితః।

స్థిత్వాకాశే త్రయీరూపం కర్మకాణ్డమయం శుభమ్॥ 2.25 ॥

జగత్సృష్టేరాదికన్దముపాదిక్షం విధేః పురా।

తతః సంతుష్టహృదయస్త్రయీం కర్మప్రవర్తినీమ్।। 2.26 ।।

ప్రాప్య బ్రహ్మ తదా మాం తు మానసైరర్చయత్సుమైః।

అనుజ్ఞయా మమ విధిః సత్యలోకముపేయివాన్।। 2.27 ।।

మరీచ్యాదీన్ పురా సృష్ట్వా తేభ్యో వేదానుపాదిశత్।

తేఽపి ప్రాప్య త్రయీం తద్వదసృజన్ ప్రాణినో బహూన్।। 2.28 ।।

స్థావరాణి చ సర్వాణి వృక్షగుల్మలతా రమే।

ఇత్థం సృష్ట్వా కర్మకాణ్డమధీయానాశ్చ నిత్యశః।। 2.29 ।।

కుర్వాణాః కర్మణో భేదాంస్తేషు తృప్తాశ్చ దేవతాః।

ప్రావర్తయంశ్చ భూలోకే కర్మకాణ్డానానేకధా।। 2.30 ।।

ధర్మార్థకామరూపాణామర్థానాముపదేశతః।

మానవాస్తేషు విశ్వాసమనుప్రాప్తాః సుమధ్యమే।। 2.31 ।।

నివృత్తిశాస్త్రమపరం వేదం వాపి తదర్థకమ్।

నాపృచ్ఛన్మాం విధిముఖా నావోచంశ్చాప్యహం రమే।। 2.32 ।।

సంవత్సరం తదర్ధం వా గురుశుశ్రూషయా తతః।

సచ్ఛిష్యాయోపదేష్టవ్యమితి శాస్త్రేషు వర్తతే।। 2.33 ।।

తద్విధిం సమతిక్రమ్య రహస్యం శాస్త్రముత్తమమ్।

పద్మమాలిని నావోచం వేదం తద్బోధకం చ తమ్।। 2.34 ।।

శ్రీః-

నమామి పుణ్డరీకాక్ష జగదాదే దయానిధే।

తవ శక్తిర్విచిత్రా హి గుణమాయావిమోహితా।। 2.35 ।।

కథం జ్ఞాతుం ప్రవర్తన్తే తచ్ఛాస్త్రం వా తదర్థకమ్।

వేదం వాపి మహోదారసంసారపతితా ఇమే।। 2.36 ।।

మయి ప్రీతిస్తవ యది వేదం తచ్ఛాస్త్రమాదితః।

ఉపాదిశ హరే సర్వం లోకానుగ్రహకామ్యయా ।। 2.37 ।।

భగవాన్-

వేదమేకాయనం నామ వేదానాం శిరసి స్థితమ్ ।

తదర్థకం పాఞ్చరాత్రం మోక్షదం తత్క్రియావతామ్ ।। 2.38 ।।

యస్మిన్నేకో మోక్షమార్గః వేదే ప్రోక్తః సనాతనః ।

మదారాధనరూపేణ తస్మాదేకాయనం భవేత్ ।। 2.39 ।।

రాత్రిరజ్ఞానమిత్యుక్తం పఞ్చేత్యజ్ఞాననాశకమ్ ।

తచ్ఛాస్త్రం పఞ్చరాత్రం స్యాదన్వర్థస్యానురోధతః ।। 2.40 ।।

సార్ధకోటిప్రమాణేనానుష్టుభా ఛన్దసా రమే ।

వేదవన్నిత్యమేతచ్చ మల్లోకే నిత్యసూరయః ।। 2.41 ।।

ఆమనన్తి సదా భక్త్యా మనసా పూజయన్తి చ ।

అన్తరైతద్వేదశాస్త్రజ్ఞానం మోక్షప్రదం న హి ।। 2.42 ।।

యస్మిన్ జ్ఞానేన సహితం (7)యోగశ్చాపి విశేషతః ।

ఆలయానాం చ నిర్మాణం బిమ్బనిర్మాణమేవ చ ।। 2.43 ।।

(7.గ్ర. యోగం చాపి)

ఏతేషాం లక్షణం చాపి సవిశేషముదాహృతమ్ ।

ప్రతిష్ఠా చాగ్నికార్యం చ ప్రాయశ్చిత్తమశేషతః ।। 2.44 ।।

పూజకానాం చ దీక్షా చ సిద్ధాన్తాః సముదీరితాః ।

మద్యాగా వివిధాః ప్రోక్తా ఉత్సవా బహుభేదవత్ ।। 2.45 ।।

మన్త్రోద్ధారాదికార్యాణి బహూన్యస్మిన్ స్థితాని హి ।

శ్రీః-

కథం మహతి శాస్త్రేఽస్మిన్ సంసారే పతితా జనాః ।। 2.46 ।।

ప్రవర్తన్తే దేవదేవ జ్ఞానం వాపి కథం భవేత్ ।

శ్రద్ధా వాపి కథం తేషాం సంసారేషు నిమజ్జతామ్ ।। 2.47 ।।

వాసనావివశాః కేచిజ్జగదాహురనీశ్వరమ్।

నిత్యం శరీరం కేచిచ్చ సంసృతేర్నాస్తి సౌఖ్యదమ్॥ 2.48 ॥

ఏవం బహువిధా భేదా జన్తూనాం మతయోఽన్యథా।

భ్రమన్తి తన్నివృత్తిస్తు కథం స్యాజ్జగతీపతే॥ 2.49 ॥

మహాన్తో హ్యుపదేష్టారో న సన్తి జగతీతలే।

ఉపదిష్టం న గృహ్ణన్తి జనాః కామవిమోహితాః॥ 2.50 ॥

తథాపి కృపయా మేఽద్య శాస్త్రం సంగృహ్య సారవత్।

ఆదాయ సాత్త్వికం భాగం పఞ్చరాత్రముపాదిశ॥ 2.51 ॥

భగవాను-

త్వయోక్తముచితం దేవి విధిప్రభృతిదేవతాః।

భ్రమన్తే సంసృతిం ప్రాప్య కిం పునర్మనుజా భువి॥ 2.52 ॥

త్వయాహం ప్రార్థితో దేవి పీయూషముదధేర్యథా।

సాత్త్వికం భాగముద్ధృత్య లోకస్య హితకామ్యయా॥ 2.53 ॥

వదామి కమలే తుభ్యం శృణు లోకహితంకరి।

మన్మూర్తయః పఞ్చవిధా వదన్త్యుపనిషత్సు చ॥ 2.54 ॥

పరవ్యూహౌ హార్ద ఇతి విభవోఽర్చేతి భేదతః।

వైకుణ్ఠేఽస్మిన్ (8)పరవ్యూహౌ సదా పశ్యన్తి సూరయః॥ 2.55 ॥

(8.పరవ్యూహౌ ఇతి సాధు।)

యోగతత్త్వేన మునయః సదా మాం ధ్యానగోచరమ్।

పశ్యన్తి దేవి హృన్మధ్యే తస్మాన్మాం హార్ద ఉచ్యతే॥ 2.56 ॥

అవతారేషు తత్కాలే పశ్యన్తోఽపి జనా భువి।

అవజానన్తి మునయో జానన్తి జ్ఞానినో రమే॥ 2.57 ॥

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

।। తృతీయోఽధ్యాయః ।।

శ్రీః

భగవన్ యోగతత్త్వాఖ్యం జ్ఞానపూర్వం వదస్వ మే।

భగవాన్-

సర్వే (1)దేవా మహర్షయో మనుష్యాః పశవస్తథా।। 3.1 ।।

(1.గ్ర. దేవాశ్చ ఋషయో)

మన్మాయయా నిబద్ధాస్తే తన్నికృన్తనమద్భుతమ్।

యోగసారం ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానతత్త్వసమన్వితమ్।। 3.2 ।।

జన్మమృత్యుజరావ్యాధినాశనం మృత్యుతారకమ్।

నానామార్గైశ్చ దుష్ప్రాపం కైవల్యం పరమం పదమ్।। 3.3 ।।

అనిర్దేశ్యమగమ్యం యత్ సర్వగం సర్వసాక్షిమత్।

నిష్కలం నిర్మలం శాన్తం సర్వాతీతం నిరఞ్జనమ్।। 3.4 ।।

పరం బ్రహ్మేతి యత్ప్రోక్తం తద్యోగైరేవ గమ్యతే।

జీవస్య గుణసఙ్గేన కామక్రోధాదయోఽరయః।। 3.5 ।।

బధ్నన్తి నిత్యదా ముక్తం పాశైః సంసారరూపిభిః।
తస్మాత్పాశాద్వినిర్ముక్తేరుపాయం కథయామి తే।। 3.6 ।।
యోగహీనం కథం జ్ఞానం మోక్షదం స్యాద్వరాననే।
యోగోఽపి జ్ఞానహీనస్తు న క్షమః స్యాత్ ప్రదర్శితుమ్।। 3.7 ।।
తస్మాన్ముముక్షుర్జ్ఞానేన ధారయేద్యోగమద్భుతమ్।
అజ్ఞానాదేవ సంసారో జ్ఞానాదేవ హి ముచ్యతే।। 3.8 ।।
జ్ఞానప్రయోజనం కిం తత్ జ్ఞేయవస్తుప్రదర్శనమ్।
సర్వాకారం నిరాకారం శుద్ధస్ఫటికసంనిభమ్।। 3.9 ।।
చతుర్భుజం వాసుదేవం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।
ఆనన్దజలధిం శుద్ధం నిర్గుణం పీతవాససమ్।। 3.10 ।।
బ్రహ్మాదిసర్వదేవానాముత్పత్తేః కారణం పరమ్।
కించిత్ స్మితముఖం దేవం పుణ్డరీకాయతేక్షణమ్।। 3.11 ।।
గురోర్ముఖాదధీతేన పథా యోగేన మానవః।
ధ్యాయన్ భగవతో రూపం యోగం కుర్యాద్విచక్షణః।। 3.12 ।।
ఏతజ్జ్ఞానమితి ప్రోక్తం యోగసారమథోచ్యతే।
మన్త్రయోగో లయశ్చైవ తథా పరిచయః స్మృతః।। 3.13 ।।
నిష్పత్తిశ్చేత్యవస్థా చ యోగేషు పరికీర్తితాః।
ఏతేషాం లక్షణం వక్ష్యే శృణుష్వ కమలేక్షణే।। 3.14 ।।
మాతృకాదియుతం మన్త్రం ద్వాదశాబ్దం జపేచ్ఛుచిః।
క్రమేణ లభతే జ్ఞామమణిమాదిగుణాన్వితమ్।। 3.15 ।।
అల్పబుద్ధిరిమం యోగం సేవతే సాధకాధమః।
లయయోగశ్చిత్తలయః కోటిశః పరికీర్తితః।। 3.16 ।।
గచ్ఛంస్తిష్ఠన్ స్వపన్ భుఞ్జన్ ధ్యాయన్నిష్కలమీశ్వరమ్।
స ఏవ లయయోగాఖ్యో (2)హఠయోగమతః శృణు।। 3.17 ।।

(2.గ్ర. హంసయోగ)

యమశ్చ నియమశ్చోభావాసనం ప్రాణసంయమః।

ప్రత్యాహారో ధారణా చ ధ్యానం భ్రూమధ్యమే హరేః।। 3.18 ।।

సమాధిః సమతావస్థా సాష్టాఙ్గో యోగ ఉచ్యతే।

మహాముద్రా మహాబన్ధో మహావేధశ్చ ఖేచరీ।। 3.19 ।।

జాలన్ధరోడ్డియాణశ్చ మూలబన్ధస్తథైవ చ।

దీర్ఘప్రణవసన్ధానం సిద్ధాన్తశ్రవణం (3)తథా।। 3.20 ।।

(3.గ్ర. పరమ్)

వజ్రోలీ చామరోలీ చ సహజోలీ త్రిధా మతా।

ఏతేషాం లక్షణం దేవి ప్రత్యేకం శృణు తత్త్వతః।। 3.21 ।।

లఘ్వాహారో యమేష్వేకో ముఖ్యో భవతి తత్త్వతః।

అహింసా నియమేష్వేకా ముఖ్యా పద్మసముద్భవే।। 3.22 ।।

సిద్ధం పద్మం తథా సింహం భద్రం చేతి చతుష్టయమ్।

ప్రథమాభ్యాసకాలే తు విఘ్నః స్యాద్బహుధా రమే।। 3.23 ।।

ఆలస్యం కత్థనం ధూర్తగోష్ఠీమన్త్రాదిసాధనమ్।

ధాతుస్త్రీ లౌల్యకాదీని మృగతృష్ణామయాని వై।। 3.24 ।।

జ్ఞాత్వా సుధీస్త్యజేత్సర్వాన్ విఘ్నాన్ పుణ్యప్రభావతః।

ప్రాణాయామం తతః కుర్వన్ పద్మసనగతః స్వయమ్।। 3.25 ।।

సుశోభనం మఠం కుర్యాత్ సూక్ష్మద్వారం తు నిర్వ్రణమ్।

సుష్ఠు లిప్తం గోమయేన సుధయా వా ప్రయత్నతః।। 3.26 ।।

దినే దినే చ సంమృష్టం సంమార్జన్యా విశేషతః।

వాసితం చ సుగన్ధేన ధూపితం గుగ్గులాదిభిః।। 3.27 ।।

తత్రోపవిశ్య మేధావీ పద్మాసనమథాస్థితః।

ఋజుకాయః ప్రాఞ్జలిశ్చ ప్రణమేదిష్టదేవతామ్।। 3.28 ।।

తతో దక్షిణహస్తస్య త్వఙ్గుష్ఠేనైవ పిఙ్గలామ్।
నిరుధ్య పూరయేద్వాయుమిడయా తు శనైః శనైః।। 3.29 ।।
యథాశక్త్యనురోధేన తతః కుర్యాచ్చ కుమ్భకమ్।
పునస్త్యజేత్ పిఙ్గలయా శనైరేవ న వేగతః।। 3.30 ।।
పునః పిఙ్గలయాపూర్య పూరయేదుదరం శనైః।
ధారయిత్వా యథాశక్తి రేచయేదిడయా శనైః।। 3.31 ।।
యయా త్యజేత్తయాపూర్య ధారయేదవిరోధతః।
జానూ ప్రదక్షిణీకృత్య న ద్రుతం న విలమ్బితమ్।। 3.32 ।।
అఙ్గులిస్ఫోటనం కుర్యాత్ సా మాత్రా పరికీర్తితా।
ఇడయా వాయుమాపూర్య శనైః షోడశమాత్రయా।। 3.33 ।।
కుమ్భయేత్ పూరితం పశ్చాచ్చతుఃషష్ట్యా తు మాత్రయా।
రేచయేత్ పిఙ్గలానాడ్యా ద్వాత్రింశన్మాత్రయా పునః।। 3.34 ।।
పునః పిఙ్గలయాఽఽపూర్య పూర్వవత్సుసమాహితః।
ప్రాతర్మధ్యన్దినే సాయమర్ధరాత్రే చ కుమ్భకాన్।। 3.35 ।।
శనైరశీతిపర్యన్తం చతుర్వారం సమభ్యసేత్।
ఏవం మాసత్రయాభ్యాసాన్నాడీశుద్ధిర్భవిష్యతి।। 3.36 ।।
యదా తు నాడీశుద్ధిః స్యాత్ తదా చిహ్నాని బాహ్యతః।
జాయన్తే యోగినో దేహే తాని వక్ష్యామ్యశేషతః।। 3.37 ।।
శరీరలఘుతా దీప్తిర్జాఠరాగ్నివివర్ధనమ్।
కృశత్వం చ శరీరస్య తదా జాయేత నిశ్చలమ్।। 3.38 ।।
యోగవిఘ్నకరాహారం వర్జయేద్యోగిసత్తమః।
లవణం సర్షపం చామ్లముష్ణం తీక్ష్ణం చ రూక్షకమ్।। 3.39 ।।
శాకజాతం రామఠాది వహ్ని(4)స్త్రీపథసేవనమ్।
ప్రాతఃస్నానోపవాసాదికాయక్లేశాంశ్చ వర్జయేత్।। 3.40 ।।

(4.గ్ర. స్త్రి)

అభ్యాసకాలే ప్రథమం శస్తం (5)క్షీరాజ్యభోజనమ్।

గోధూమముద్గశాల్యన్నం యోగవృద్ధికరం విదుః।। 3.41 ।।

(5.గ్ర. క్షీరాన్న)

తతః పరం యథేష్టం తు శక్తః స్యాద్వాయుధారణే।

యథేష్టధారణాద్వాయోః సిధ్యేత్ కేవలకుమ్భకమ్।। 3.42 ।।

కేవలే కుమ్భకే సిద్ధే రేచపూరవివర్జితే।

న తస్య దుర్లభం కించిత్ త్రిషు లోకేషు విద్యతే।। 3.43 ।।

ప్రస్వేదో జాయతే పూర్వం మర్దం తేన చ కారయేత్।

తతోఽతిధారణాద్వాయోః క్రమేణైవ శనైః శనైః।। 3.44 ।।

కమ్పో భవతి దేహస్య ఆసనస్థస్య యోగినః।

తతోఽధికతరాభ్యాసాద్ దారుణాత్స్వేద ఉద్భవేత్।। 3.45 ।।

తదా చ దార్దురో భావ ఉత్ప్లుత్యోత్ప్లుత్య గచ్ఛతి।

పద్మాసనస్థితో యోగీ తదా గచ్ఛతి భూతలమ్।। 3.46 ।।

తతోఽధికతరాభ్యాసాద్ భూమిత్యాగశ్చ జాయతే।

పద్మాసనస్థ ఏవాసౌ భూమిముత్సృజ్య వర్తతే।। 3.47 ।।

అతిమానుషచేష్టాది తదా సామర్థ్యముద్భవేత్।

న దర్శయేచ్చ సామర్థ్యం యది కుర్యాత్తపోవ్యయః।। 3.48 ।।

సుఖం వా యది వా దుఃఖం ప్రాప్తం న వ్యథయేత్తదా।

అల్పమూత్రపురీషశ్చ స్వల్పనిద్రా చ జాయతే।। 3.49 ।।

కీలవో దూషికా లాలా స్వేదదుర్గన్ధతాననే।

ఏతాని (6)సర్వథా తస్య న జాయన్తే తతః పరమ్।। 3.50 ।।

(6.సర్వధా)

తతోఽధికతరాభ్యాసాద్ బలముత్పద్యతే బహు।

యేన భూచరసిద్ధః స్యాద్ భూచరాణాం (7)జలే క్షమః।। 3.51 ।।

(7.గ్ర. జయే)

వ్యాఘ్రాదిసంహశరభాన్ బాహుభ్యాం హన్తి యోగవిత్।

అభ్యసేత్ ప్లుతమోంకారం తేన పాపో వినశ్యతి।। 3.52 ।।

సర్వవిఘ్నహరో మన్త్రః ప్రణవః సర్వదోషహా।

ఏవమభ్యాసయోగేన ఘటావస్థా సముద్భవేత్।। 3.53 ।।

ప్రాణోఽపానో మనో బుద్ధిర్జీవాత్మపరమాత్మనోః।

అన్యోన్యస్యావిరోధేన ఘటతే జ్ఞానమద్భుతమ్।। 3.54 ।।

ఘటావస్థేతి సా ప్రోక్తా తచ్చిహ్నాని వదామి తే।

పూర్వం యః కథితోఽభ్యాసశ్చతుర్థాంశం పరిత్యజేత్।। 3.55 ।।

దివా వా యది వా కుర్యాత్ సాయం వా యామమాత్రకమ్।

ఏకవారం ప్రతిదినం కుర్యాత్ కేవలముమ్భకమ్।। 3.56 ।।

ఇన్ద్రియాణీన్ద్రియార్థేభ్యో యత్ ప్రత్యాహరణం స్పుటమ్।

యోగీ కుమ్భకమాస్థాయ ప్రత్యాహారః స ఉచ్యతే।। 3.57 ।।

యద్యత్పశ్యతి చక్షుర్భ్యాం తత్తదాత్మేతి భావయేత్।

[యద్యచ్ఛృణోతి కర్ణాభ్యాం తత్తదాత్మేతి భావయేత్]।। 3.58 ।।

లభతే నాసయా యద్యత్తత్తదాత్మేతి భావయేత్।

జిహ్వయా యద్రసం హ్యత్తి తత్తదాత్మేతి భావయేత్।। 3.59 ।।

త్వచా యద్యత్ స్పృశేద్యోగీ తత్తదాత్మేతి భావయేత్।

ఏవం భావయతస్తస్య సామర్థ్యమతిమానుషమ్।। 3.60 ।।

దూరశ్రుతిర్దూరదృష్టిః క్షణాద్ దూరగతిస్తథా।

వాక్సిద్ధిః కామరూపత్వమదృశ్యత్వం తతో భవేత్।। 3.61 ।।

మలమూత్రవిలేపేన లోహాదేః స్వర్ణతా భవేత్।

ఖే గతిస్తస్య జాయేత పఞ్చతాభ్యాసయోగతః।। 3.62 ।।

తదా బుద్ధిమతా భావ్యం యోగినో యోగసిద్ధయే।
ఏతే విఘ్నా మహాసిద్ధేర్న రమేత్తేషు బుద్ధిమాన్।। 3.63 ।।
న దర్శయేత్ స్వసామర్థ్యం యస్య కస్యాపి యోగిరాట్।
యథా మూఢో యథా మూర్ఖో యథా బధిర ఏవ చ।। 3.64 ।।
తథా వర్తేత లోకస్య స్వసామర్థ్యస్య గుప్తయే।
శిష్యాశ్చ స్వస్వకార్యేషు ప్రార్థయన్తి న సంశయః।। 3.65 ।।
తత్తత్కార్యేషు సక్తః స్యాదభ్యాసో విస్మృతో భవేత్।
అవిస్మృత్య గురోర్వాక్యమభ్యసేత్తదహర్నిశమ్।। 3.66 ।।
ఏవం భవేద్ ఘటావస్థా సంతతాభ్యాసయోగతః।
అనభ్యాసవతస్తస్య వృథా గోష్ఠ్యా న సిధ్యతి।। 3.67 ।।
తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన యోగమేవ సదాభ్యసేత్।
తతః పరిచయావస్థా జాయతేఽభ్యాసయోగతః।। 3.68 ।।
వాయుః పరిచితో యత్నాదగ్నినా సహ కుణ్డలీమ్।
భావయిత్వా సుషుమ్నాయాం ప్రవిశేదనిరోధతః।। 3.69 ।।
వాయునా సహ చిత్తం చ ప్రవిశేచ్చ మహాపదమ్।
యస్య చిత్తం స్వపవనః సుషుమ్నాం ప్రవిశేదిహ।। 3.70 ।।
భూమిరాపోఽనలో వాయురాకాశం చేతి పఞ్చకమ్।
ఏషు పఞ్చసు దేహానాం ధారణం పఞ్చధోచ్యతే।। 3.71 ।।
ఆ పాదాజ్జానుపర్యన్తం పృథివీస్థానముచ్యతే।
పృథివీ చతురశ్రం చ పీతవర్ణం లవర్ణకమ్।। 3.72 ।।
పార్థివే వాయుమారోప్య లకారేణ సమన్వితమ్।
ధ్యాయంశ్చతుర్ముఖాకారం చతుర్వక్త్రం హిరణ్మయమ్।। 3.73 ।।
ధారయేత్ పఞ్చ ఘటికాః పృథివీజయమాప్నుయాత్।
పృథివీయోగతో మృత్యుర్న భవేత్తస్య యోగినః।। 3.74 ।।

ఆ జానోః పాయుపర్యన్తమపాం స్థానముదాహృతమ్।
[ఆపోఽర్ధచన్ద్రం శుక్లం చ వం బీజం పరికీర్తితమ్।। 3.75 ।।]
వారుణే వాయుమారోప్య వకారేణ సమన్వితమ్।
స్మరన్నారాయణం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్।। 3.76 ।।
నీలమేఘనిభం శాన్తం పీతవాససమచ్యుతమ్।
ధారయేత్ పఞ్చ ఘటికాః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే।। 3.77 ।।
తతో జలాద్ భయం నాస్తి జలే మృత్యుర్న విద్యతే।
ఆ పాయోర్హృదయాన్తం చ వహ్నిస్థానం ప్రకీర్తితమ్।। 3.78 ।।
వహ్నిస్త్రికోణం రక్తం చ రేఫాక్షరసమన్వితమ్।
సంకర్షణం చతుర్బాహుం బలజ్ఞానగుణానవితమ్।। 3.79 ।।
శఙ్ఖచక్రగదాపాణిం సుప్రసన్నమనుస్మరన్।
ధారయేత్ పఞ్చ ఘటికాః వహ్నినాసౌ న దహ్యతే।। 3.80 ।।
తన్మణ్డలం ప్రవిష్టస్య నాగ్నిర్దహతి వై తనుమ్।
హృదయాదాభ్రువోర్మధ్యం వాయుస్థానం ప్రకీర్తితమ్।। 3.81 ।।
వాయుః షట్కోణకం కృష్ణం యకారాక్షరభాసురమ్।
వాయోః స్థానే బ్రహ్మరూపమనిరుద్ధం చతుర్భుజమ్।। 3.82 ।।
ధారయేత్ పఞ్చ ఘటికా వాయువద్ వ్యోమగో భవేత్।
వాయోర్భయం తథా మృత్యుర్న భవేద్యోగినో రమే।। 3.83 ।।
ఆ భ్రూమధ్యాత్తు మూర్ధాన్తమాకాశస్థానముచ్యతే।
వ్యోమవృత్తం చ ధూమ్రం చ హకారాక్షరదీప్తిమ్।। 3.84 ।।
ఆకాశే వాయుమారోప్య వాసుదేవం చతుర్భుజమ్।
శుద్ధస్ఫటికసంకాశం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।। 3.85 ।।
రమాపతిం చతుర్బాహుం షాడ్గుణ్యపరికర్మితమ్।
ఆకాశే ధారణాత్తస్య ఖేచరత్వం భవేద్ ధ్రువమ్।। 3.86 ।।

యత్ర కుత్ర స్థితో వాపి సుఖమత్యన్తమశ్నుతే।
ఏవం చ ధారణాః పఞ్చ కుర్యాద్యోగీ విచక్షణః।। 3.87 ।।
తతో దృఢశరీరః స్యాన్మృత్యుస్తస్య న విద్యతే।
బ్రహ్మణః ప్రలయే చాపి న నశ్యతి స యోగిరాట్।। 3.88 ।।
సమభ్యసేద్ తథా యోగం ఘటికాః (8)షష్ఠిమేవ చ।
వాయుం నిరుధ్య చాకాశే దేవతామిష్టదామితి।। 3.89 ।।
(8.గ్ర. షష్ఠీం)
ఏవం ప్రతిదినం కుర్వన్ కామక్రోధవివర్జితః।
భగవన్తం వాసుదేవం తోషయేద్ యోగిసత్తమః।। 3.90 ।।
అభికాఙ్క్షతి దేవాదిశరీరం సుఖలిప్సయా।
తచ్ఛరీరమవాప్నోతి తత్ర తత్రాపి మోదతే।। 3.91 ।।
అణిమాదిగుణేచ్ఛా చేత్ స్మరణేనైవ జాయతే।
ఏవం బహువిధా యోగా యోగినశ్శ్రేష్ఠ(9)సాధనమ్।। 3.92 ।।
(9.గ్ర. సాధనాః)
యోగే ప్రవర్తమానస్య శరీరక్లేశసంభవాః।
బుద్ధిక్లేశశ్చ బహుధా జాయతే నాత్ర సంశయః।। 3.93 ।।
మోక్షం యదా ప్రార్థయతే తదా మాం మనసా స్మరన్।
(10)మూర్ధ్న్యాధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థితో యోగధారణామ్।। 3.94 ।।
(10.భగవద్గీతా, 8.12)
బ్రహ్మరన్ధ్రేణ విసృజేత్ దీర్త్వా చ విరజాం నదీమ్।
మల్లోకం సమనుప్రాప్య మద్రూపం ప్రతిపద్యతే।। 3.95 ।।
సూరిభిః సహ మోదేన నిత్యం మద్దర్శనాద్ బుధః।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం తృతీయోఽధ్యాయః ।।

----------------- ---------------

॥ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

త్వయా ప్రోక్తో యోగసారో దుర్లభార్థస్య సాధకః।

తథాప్యేతేషు యోగేషు విఘ్నాన్ బహువిధాన్ హరే॥ 4.1 ॥

అనేకకాలసాధ్యాశ్చ తేషు కో వా ప్రవర్తతే।

ప్రాయేణ జన్తవో లోకే కామక్రోధపరాయణాః॥ 4.2 ॥

తస్మాదిమం పరిత్యజ్య మార్గం లోకేహితాయ వై।

సిద్ధిదం చాతిశీఘ్రేణ విఘ్నైశ్చాపి న చాల్యతే॥ 4.3 ॥

తన్మార్గం వద దేవేశ లోకస్య హితకామ్యయా।

భగవాన్-

పద్మస్థితే పద్మహస్తే త్వత్ప్రశ్నసదృశోత్తరమ్॥ 4.4 ॥

యద్దర్శనం హి జన్తూనాం సర్వసిద్ధిప్రదం భవేత్।

ఏతావత్కాలపర్యన్తం జ్ఞానినో యోగినోఽపి వా॥ 4.5 ॥

ఇతరే వా నాభ్యజానన్ అర్చారూపం వరాననే।

దేవో వా మానుషో వాపి పుమర్థేషు చతుర్ష్వపి।। 4.6 ।।

ఏకం వా చతురో వాపి ప్రార్థయేన్మాం వరాననే।

నిష్కామో వా సకామో వా వైకుణ్ఠోపమమన్దిరమ్।। 4.7 ।।

పుణ్యక్షేత్రే పురా కృత్వా త్వయా సహ సముద్యమే।

అర్చారూపం పాఞ్చరాత్రవిధినా సర్వకామదమ్।। 4.8 ।।

మన్త్రమూర్తిం ప్రతిష్ఠాప్య మన్దిరాన్తర్గతం హరిమ్।

తచ్ఛాస్త్రోక్తాం పురా దీక్షాం కృత్వా దేశికసత్తమః।। 4.9 ।।

పూజయేద్యది మద్బిమ్బం వేదవేదాఙ్గపారగః।

గృహే వాపి ప్రతిష్ఠాప్య నిత్యం పూజయతే యది।। 4.10 ।।

అహం తద్బిమ్బమావిశఅయ భక్తానామిష్టసాధకః।

త్వయా సహ భవిష్యామి నాత్ర సందేహ అస్తు తే।। 4.11 ।।

శ్రీః-

భగవన్ కేషు దేశేషు కేన ద్రవ్యేణ వా పునః।

యజమానః కీదృశః స్యాదాచార్యః కైర్గుణైర్యుతః।। 4.12 ।।

కీదృగ్లక్షణసంయుక్తమాలయం తే ప్రియం భవేత్।

భగవాన్-

ఆస్తికః కర్మకాణ్డోక్తకర్మానుష్ఠానతత్పరః।। 4.13 ।।

శ్రద్ధావాననసూయుశ్చ (1)దాతా ధాన్యనైర్యుతః।

మద్భక్తో దేవపూజాదౌ ప్రీతిమానపరైర్గుణైః।। 4.14 ।।

(1.గ్ర. ధనధాన్యధనైర్యుతః।)

(2)సంయుక్తో బ్రాహ్మణో వైశ్యః క్షత్రియః శూద్ర ఏవ వా।

అనులోమో భవేద్వాపి యజమానో భవేద్రమే।। 4.15 ।।

(2.[ఈ.15] బ్రాహ్మణః క్షత్రియో వైశ్యః శూద్రో వా భగవన్మయః।)

సర్వవిద్యాసు కుశలః శాన్తో బ్రాహ్మణపుంగవః।

జితేన్ద్రియో జితక్రోధః కర్మఠస్తపసి స్థితః।। 4.16 ।।

విష్ణుభక్తో వాస్తుశాస్త్రే నిష్ణాతః శిల్పవిత్తమః।

పాఞ్చరాత్రోక్తవిధినా దీక్షితో దీక్షితోత్తమైః।। 4.17 ।।

పాఞ్చరాత్రార్థతత్త్వజ్ఞో మదంశో గురురీదృశః।

ఏవంవిధం గురుం జ్ఞాత్వా గృహం తస్య వ్రజేత్ సుధీః।। 4.18 ।।

నత్వా తం శిరసా పూర్వం ప్రార్థయేత్సాధకర్మణి।

అహం భగవతో విష్ణోర్మన్దిరం కర్తుముద్యతః।। 4.19 ।।

లక్షణజ్ఞో భవాన్ సౌధం కర్తుమర్హతి శిల్పిభిః।

ఇతి సంప్రార్థ్య విప్రేన్ద్రం నాలికేరఫలం తతః।। 4.20 ।।

దద్యాత్ తస్మై సర్వకార్యభారం తస్మిన్ నివేశయేత్।

ప్రార్థితో యజమానేన తత్ఫలావాప్తయే గురుః।। 4.21 ।।

శుభే దివసనక్షత్రే శుభే లగ్నే స్వయం గురుః।

క్ష్మాపరిగ్రహపూర్వాది కుర్యాత్ కార్తాన్తికైః సహ।। 4.22 ।।

(3)క్ష్మాపరిగ్రహపూర్వాణామారమ్భే సర్వకర్మణామ్।

(4)ద్వాదశాక్షరపూర్వైస్తు (5)సర్వైః (మన్త్రైః)మన్త్రే(సర్వే)శ్వరః పురా।। 4.23 ।।

(3.[ఈ.15]SL. 23a, b is the same as sl.14-a-6.)

(4.ఈ. ద్వాదశాక్షరపూర్వైస్తు మన్త్రైః సర్వేశ్వరః పురా।)

(5.గ్ర. మంత్రైః సర్వేశ్వరః)

(6)ఆరాధ్యో భగవాన్ భక్త్యా చక్రాబ్జే గలశేఽనలే।

(7)సంతర్ప్య(8)ర్జ్యాదికైర్భక్త్యా మన్త్రైః శ్రుత్యుక్తకర్మభిః।। 4.24 ।।

(6.ఈ. ఆరాధ్యో భగవాన్ భక్త్యా వేద్యాం చ కలశే స్థలే।)

(7.ఈ. సన్తర్ప్యజ్యాదికైర్భక్త్యా మన్త్రైః శ్రుతిమయైస్తతః।)

(8.గ్ర. జ్యాదికైః)

(9)విశ్వకర్మస్వరూపేణ భగవన్తమధోక్షజమ్।

(10)వివిధైరుపచారైశ్చ ధూపదీపానులేపనైః।। 4.25 ।।

(9.ఈ. భగవాన్ విశ్వకర్మాత్మా సగణేశం తు యాజయేత్।)

(10.ఈ.వివిధైరుపచారైస్తు పుష్పధూపానులేపనైః।)

[హుత్వా చ పాయసాన్నం చ సగణం యాజయేద్ గురుః।]

(11)విసర్జనే కృతే విష్ణౌ సానకే కమలాసనే।। 4.26 ।।

(11.ఈ. విసర్జనే కృతే విష్ణోః సానలే కమలోద్భవ।)

సుముహూర్తే గృహోద్ధీమాన్ యజమానేన సంమితః।

అనుజ్ఞాం బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ ప్రాప్య శిల్పిగణైః సహ।। 4.27 ।।

బ్రాహ్మణైః సాధకైశ్చాపి రథకారవరైస్తథా।

భద్రం కర్ణేతి వై మన్త్రం ఘోషయన్ వేదపారగైః।। 4.28 ।।

ఆదాయ పూర్ణకలశమాచార్యో మన్త్రవిత్తమః।

ధ్వజచ్ఛత్రపతాకాభిర్వాద్యైశ్చ వివిధైరపి।। 4.29 ।।

తామ్బూలపత్రక్రముకపుష్పాణి ఫలవన్తి చ।

చన్దనం చ స్వర్ణపాత్రే బలిద్రవ్యాణి వై రమే।। 4.30 ।।

స్నాతానాం పరిచారాణాం మూర్ధసు స్థాప్య దేశికః।

హరేరాలయనిర్మాణే భూపరిగ్రహసిద్ధయే।। 4.31 ।।

గచ్ఛేత్ ప్రాచీముదీచీం వా ధ్యాత్వా సర్వార్థదం హరిమ్।

పశుపక్షిమనుష్యాణాం శకునాని నిరీక్షయన్।। 4.32 ।।

(12)పుణ్యక్షేత్రేఽనుకూలే చ మనోజ్ఞే మునిసేవితే।

(13)ఫలవృక్షసమాకీర్ణే కుశకాశైశ్చ సంయుతే।। 4.33 ।।

(12.[ఈ.15]పుణ్యే దేశేఽనుకూలే చ మనోజ్ఞే సాధుసేవితే।)

(13.ఈ. మృద్వారిఫలపుష్పాఢ్యే కుశేన్ధనసమన్వితే।।)

(14)గోసస్యశాలిసుభగే క్షుద్రప్రాణివివర్జితే।

(15)పర్వతాగ్రే నదీతీరే సముద్రపులినాదిషు।। 4.34 ।।

(14.ఈ. Sl.34 a, b same as sl.9a, b.)

(15.ఈ. పర్వతాగ్రే చ తన్మధ్యే సానుదేశే ద్విజోచితే।)

గ్రామమధ్యే పత్తనే విప్రవాసస్థలేషు వా।

పరీక్ష్య శకునం పూర్వం భువం సంశోధయేత్ తతః।। 4.35 ।।

(16)ఉద్దిష్టాం భువమాసాద్య మనసా హరిమవ్యయమ్।

ధ్యాత్వా ప్రాచీశయోః కోణే స్థణ్డిలం కల్పయేత్ పురా।। 4.36 ।।

(16.ఈ. స్థానమాసాద్య సర్వేషాం వాసుదేవం హృది స్మరన్।।)

పఞ్చగవ్యైః ప్రోక్షయిత్వా పుణ్యాహేన చ వారిణా।

నారాయణమపాం మూర్తిం సరిత్తీర్థాభిపూరితమ్।। 4.37 ।।

హేమాదికలశే ధ్యాత్వా హేతీశం చాన్తికే ఘటే।

భోగైరర్ఘ్యాదిభిర్దేవం హేతీశం చ తతోఽర్చయేత్।। 4.38 ।।

స్థణ్డిలే స్థాపితే వహ్నౌ వాసుదేవం హునేద్ గురుః।

తతో విసర్జితే దేవే సానలే కమలోద్భవే।। 4.39 ।।

(17)విశ్వకర్మకులోద్భూతా వాస్తుశాస్త్రవిశారదాః।

రథకారవరా యే చ తైరప్యారాధ్యతాం హరిః।। 4.40 ।।

(17.ఈ [ఈ.15]విశ్వకర్మకులోద్భుతానాహూయాగ్రే నివేశ్య చ।)

(18)యజమానశ్చన్దనాద్యైర్మాల్యవస్త్రాదికఙ్కణైః।

శిల్పినో రథకారాంశ్చ తోషయేద్యత్నమాస్థితః।। 4.41 ।।

(18.ఈ. మాల్యచన్దనసూష్ణీషైః భూషితానఙ్గులీయకైః।)

(19)కార్పాసం సుదృఢం సూత్రం సహస్రారాభిమన్త్రితమ్।

(20)తేషాం హస్తే గురుర్దద్యాత్ సహనేకశలాకయా।। 4.42 ।।

(19.ఈ. Sl.42 a-b is the same sl.49 a-b.)

(20.ఈ. స్థపతీనాం కరే దద్యాత్సహ చైకశలాకయా।)

యజమానో గురుశ్చైవ సర్వవాదిత్రసంయుతః।

ఐన్ద్రాత్స్థానాదుపక్రమ్య బ్రాహ్మణైర్వేదపారకైః।। 4.43 ।।

భూసూక్తం చాప్యధీయానైః సాధకైర్మన్త్రవిత్తమైః।

ప్రాదక్షిణ్యేన గచ్ఛన్ స భూతానాం రక్షసామపి।। 4.44 ।।

పిశాచానాం గ్రహాణాం చ నాగానాం చ సురద్విషామ్।

ఈశానస్థానపర్యన్తం బలిం దత్త్వా తతో గురుః।। 4.45 ।।

భూమేర్మధ్యమమాసాద్య గాథామేతాముదీరయన్।

(21)భూతాః పిశాచా (22)యక్షాశ్చ అసురా రాక్షసా గ్రహాః।। 4.46 ।।

(21.ఈ. భూతాని రాక్షసా వాపి యత్ర తిష్ఠన్తి కేచన।)

(22.పా. నాగాశ్చ.)

(23)వ్యపగచ్ఛన్తు తే సర్వే స్థానాదస్మాద్యథాయథమ్।

వాసుదేవస్య దేవస్య సర్వభూతాత్మకస్య చ।। 4.47 ।।

(23.పా. సర్వే తేఽప్యపగచ్ఛన్తు బలితుష్టాః యథాయథమ్।

ఈ. తే సర్వేఽద్యాపగచ్ఛన్తు స్థానం కుర్యామిమం హరేః।)

ఆలయం కర్తుమిచ్ఛామి భూమ్యామత్ర శ్రియః పతేః।

ఇతి మన్త్రం సముచ్చార్య పాయసాన్నం బలిం క్షిపేత్।। 4.48 ।।

అస్త్రమన్త్రేణ వికిరేత్ సిద్ధార్థాన్ (24)సర్వతో గురుః।

(25)ఏవం బలిం యథాశాస్త్రం దత్త్వా సూత్రాణి పాతయేత్।। 4.49 ।।

(24.పా. సర్వతః క్షిపేత్।)

(25.పా. కృత్వా బలిం యతాశాస్త్రం సూత్రాణ్యపి చ పాతయేత్।)

(26)క్షీరవృక్షోత్థితాన్ శఙ్కూనష్టదిక్షు చ లాఞ్ఛయేత్।

తస్యా ఈశానకోణే తు ప్రతీచ్యాం మస్తకం రమే।। 4.50 ।।

(26.[ఈ.15] శఙ్కుభిర్యజ్ఞదారూత్థైర్ముద్రయేచ్చ దిశాష్టకమ్।)

అధోముఖం పాణియుగ్మం పాదౌ చాపి ప్రసారితమ్।

ప్రసారితతిలే పూర్వం విలిఖేద్వాస్తుదైవతమ్।। 4.51 ।।

తస్య చాఙ్గే వాసవాదీనావాహ్య(27)ర్చయేత్ తతః।

తస్య దక్షిణపార్శ్వే తు ప్రతిష్ఠాప్య హుతాశనమ్।। 4.52 ।।

(27.గ్ర. భ్య)

ఘృతం పఞ్చోపనిషదా సహస్రం శతమేవ వా।

జుహుయాద్వాస్తుశాన్త్యర్థమష్టావింశతిమేవ వా।। 4.53 ।।

అన్నం పురుషసూక్తేన జుహుయాత్ షోడశాహుతీః।

యక్షరక్షఃపిశాచానాం నాగానాం దానవైః సహ।। 4.54 ।।

అపామార్గస్య శమ్యాశ్చ (28)ఖాదిరస్య యథాక్రమమ్।

శతమష్టోత్తరం కుర్యాత్ ప్రత్యేకం సమిదాహుతీః।। 4.55 ।।

(28.గ్ర. ఖదిరస్య)

వాస్తునాథస్య మన్త్రేణ చరుణా జుహుయాచ్చతమ్।

పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా త్విన్ద్రాదీనాం బలిం క్షిపేత్।। 4.56 ।।

దిక్ష్వష్టసు క్రమాద్దేవి తథా గ్రామాదిషు క్రమః।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం చతుర్థోఽధ్యాయః ।।

।। పఞ్చమోఽధ్యాయః ।।

శ్రీరువాచ-

క్ష్మాపరిగ్రహకార్యేషు యజమానః స్వయం గురుమ్।

వరయేత్ పాఞ్చరాత్రజ్ఞమిత్యవోచద్ భవాన్ కిల।। 5.1 ।।

బ్రహ్మాదిదేవలోకేషు బిమ్బరూపిణమాదరాత్।

ప్రార్థయే త్వాం తత్ర శిల్పీ గురుః కో వా భవేద్ధరే।। 5.2 ।।

నిర్మాణే చాలయే దేవ వస్తు కిం భవతి ప్రభో।

భగవాన్-

దేవా మహర్షయః సిద్ధాః మనుష్యాశ్చార్చితుం రమే।। 5.3 ।।

ప్రార్థయిష్యన్తి మాం దేవి బిమ్బరూపిణమద్భుతమ్।

మదర్థమాలయం చాపి తస్య తస్యానురూపతః।। 5.4 ।।

దేవాః సాత్త్వికదేశేషు సిద్ధాః పర్వతమూర్ధని।

దేవానాం దేవలోకేషు మన్దిరం కనకాదిభిః।। 5.5 ।।

విశ్వకర్మా కల్పయతి సిద్ధానామపి చాలయమ్।

మహర్షయస్త్వరణ్యేషు తపసా చ శిలామయైః।। 5.6 ।।

కల్పయన్త్యాలయం దేవి మనుజా గ్రామపత్తనే।

పక్వేష్టకాశిలాభిశ్చ రచయన్తి చ శిల్పిభిః।। 5.7 ।।

తత్ప్రకారం ప్రవక్ష్యామి శృణుష్వ కమలోద్భవే।

తతోఽపరస్మిన్ దివసే సుముహూర్తే గురూత్తమః।। 5.8 ।।

అనక్ళ్వాహౌ స్నాపయిత్వా మాల్యాదిభిరలంకృతౌ।

(1)వృషభౌ తౌ పురస్కృత్య యజమానేన సంమితః।। 5.9 ।।

(1.గ్ర. అనడ్వాహౌ)

సర్వావాదిత్రసంఘైశ్చ బ్రాహ్మణైర్వేద(2)పారగైః।

పూర్వోక్తాం భువమాసాద్య బ్రహ్మస్థానే యథావిధి।। 5.10 ।।

(2.గ్ర. పారకైః)

భూమిం సంపూజయేద్ విద్వాన్ వరాహేణ సమం గురుః।

ఉద్ధృతాసీతి భూదేవీం పుంసూక్తేన హరిం యజేత్।। 5.11 ।।

పుంసూక్తేన వరాహం చ (3)భూసూక్తేన చ వై భువమ్।

తిలాజ్య(4)సమిధాన్నైన హుత్వా పూర్ణాహుతిం హునేత్।। 5.12 ।।

(3.గ్ర. భూమిమంత్రేణ)

(4.సమిధో)

భూమిం (5)ప్రదక్షిణీకృత్య మన్త్రమేతముదీరయేత్।

(6)నాగాః పిశాచా యక్షాశ్చ భూమావత్ర వసన్తి యే।। 5.13 ।।

(5.పా. భూమిం ప్రదక్షిణం కృత్వా)

(6.పా. యక్షాః పిశాచాః నాగాశ్చ యేఽత్ర తిష్ఠన్తి సర్వదా।)

(7)సర్వే ప్రయాన్తు రక్షోభిర్హరేః సౌధం కరోమ్యహమ్।

తతోఽస్త్రమన్త్రసంసిద్ధాన్ సిద్ధార్థాన్ సర్వతః క్షిపేత్।। 5.14 ।।

(7.పా. సర్వే తే యాన్త్వతోఽన్యత్ర విష్ణోః స్థానం కరోమ్యహమ్।)

పూర్వవద్వాస్తుహోమం చ తథా వాస్తుబలిం క్షిపేత్।

తతో భాగవతాచార్యో హలేన విలిఖేద్భువమ్।। 5.15 ।।

హలం యుగం చ పాలాశం బ్రాహ్మణస్య విధీయతే।

న్యగ్రోధం క్షత్రియస్య స్యాత్ ప్లాక్షం విట్శూద్రయోరపి।। 5.16 ।।

న్యగ్రోధపిప్పలౌ స్యాతాం సర్వేషాం యుగలాఙ్గలౌ।
సర్వేషామేవ వర్ణానాం సౌవర్ణః కుశికో భవేత్।। 5.17 ।।
రాజతం తామ్రమథవా యోక్త్రం తేషాం యథాక్రమమ్।
కుశాధనుర్జ్యావీరిణ్యః కాశరజ్జుశ్చ తన్మయీ।। 5.18 ।।
హలభూతం చ మేధిం చ కారయేదేకయోనికమ్।
స్నాతో నవామ్బరధరః (8)సోష్ణీకః శుచిరాత్మవాన్।। 5.19 ।।
(8.గ్ర. సోష్ణీష)
మాల్యానులేపనాయుక్తః సోత్తరీయపరిచ్ఛదః।
పఞ్చాఙ్గభూషణైర్యుక్తః పాదౌ ప్రక్షాలయేత్తతః।। 5.20 ।।
ఆచమ్యాయమ్య చ ప్రాణాన్ న్యాసం కృత్వా యథావిధి।
బ్రాహ్మణైరభ్యనుజ్ఞాతో వైష్ణవైర్మన్త్రవిత్తమైః।। 5.21 ।।
పుణ్యాహం వాచయేత్ పూర్వం తేన సంప్రోక్షయేద్ భువమ్।
సుముహూర్తే సులగ్నే చ స్కన్ధే వృషభయోస్తతః।। 5.22 ।।
ఉచ్చరన్ మూలవిద్యాం చ యుగం దేశికసత్తమః।
లాఙ్గలం చ యుగేనైవ యోజయేద్ విద్యయా తయా।। 5.23 ।।
భేరీపటహశఙ్ఖాదీన్ (9)నాదయేత్ సర్వతో దిశి।
సూక్తం శాకునికం విప్రాః పఠేయుః సర్వశాన్తిదమ్।। 5.24 ।।
(9.పా. ఘోషయేత్ సర్వదిక్షు చ)
హృత్సరోజే చ మాం ధ్యాయన్ విద్యారూపేణ చక్షుషా।
దణ్డం ప్రవహణం కుర్యాత్ పలాశాదిమహీరుహాన్।। 5.25 ।।
(10)ప్రథమం ప్రాఙ్ముఖేనైవ కర్షయేన్మూలవిద్యయా।
సూక్తేన పౌరుషేణైవ ద్వితీయం (11)భువి కర్షణమ్।। 5.26 ।।
(10.పా ప్రాఙ్ముఖః ప్రథమం బ్రహ్మన్)
(11.పా. భూమికర్షణమ్)

తృతీయం విష్ణుసూక్తేన తద్ధాయత్ర్యా (12)చతుర్ధకమ్।

నారాయణానువాకేన (13)పఞ్చమం కర్షణం భవేత్॥ 5.27 ॥

(12.పా. తురీయకమ్)

(13.పా. కర్షణం పఞ్చమం స్మృతమ్)

(14)పఞ్చోప(15)నిషదా మన్త్రైః షష్ఠం స్యాత్ (16)కర్షణం (17)భువః।

సప్తమం భూమిసూక్తేన కర్షయేత్ (18)కమలాసనే॥ 5.28 ॥

(14.పా. పఞ్చోపనిషద్రైః)

(15.గ్ర. నిషద)

(16.పా. భూమికర్షణమ్)

(17.గ్ర. భువమ్)

(18.పా. దేశికోత్తమః)

ప్రదక్షిణక్రమేణైవ భువి కర్షణమాచరేత్।

ఏవం దక్షిణమారభ్య (19)కర్షయేదుత్తరావధి॥ 5.29 ॥

(19.గ్ర. కారయేద్)

అనడ్వచ్ఛయనే చైవ (20)యుగాదీనాం చ భేదనే।

వ్యత్యాసభ్రమణే చైవ దుర్నిమిత్తోదయే తథా॥ 5.30 ॥

(20.పా. యోక్త్రాదీనాం)

ఛేదే చ సూత్రశబ్కానాం యజమానమృతిర్ధ్రువా।

శామ్యన్తి దోషాస్తే సర్వే నార్తిమృచ్ఛేత్ ప్రయోజకః॥ 5.31 ॥

పఞ్చోపనిషదా కుర్యాత్ శతం వారాన్ ఘృతాహుతీః।

ఆచార్యో యజమానశ్చ బ్రాహ్మణాంస్తోషయేద్ధనైః॥ 5.32 ॥

భోజయేచ్చ భువం కృష్టాం సమీకుర్యాత్ తతః పరమ్।

ఆలవాలాన్(21)ప్రకుర్వీత (22)బహుకుల్యాసమన్వితాన్॥ 5.33 ॥

(21.పా. పృథక్కృత్వా)

(22.పా. జలకుల్యా)

శాలిముద్గయవాదీని తత్ర బీజాని వాపయేత్।

సిక్తం ప్రతిదినం క్షేత్రం తోయేన మహతా భవేత్॥ 5.34 ॥

రక్షాం చ కుర్యాద్యత్నేన పరిపాకావసానికమ్।

పక్వం లునీయా(23)చ్చాల్యాది తత్క్షేత్రం గోకులం నయేత్॥ 5.35 ॥

(23.పా. తత్క్షేత్రమానయేత్ గోకులాని తత్।)

ఫలే మహతి తద్ధామ దీర్ఘకాలం భవిష్యతి।

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ తత్ర సహస్రం శతమేవ వా॥ 5.36 ॥

భుక్తవద్భ్యో ధనం దద్యాద్ బ్రాహ్మణేభ్యో గవాదికమ్।

ప్రోక్షయేత్ పఞ్చగవ్యేన పఞ్చోపనిషదా భువమ్॥ 5.37 ॥

కుద్దాలైర్వా ఖనిత్రైర్వా యావదమ్బుః ఖనేన్మహీమ్।

ప్రథమావరణం యావత్ తావద్విస్తార ఇష్యతే॥ 5.38 ॥

భూతలే ఖన్యమానే తు భస్మాఙ్గారతుషాదికమ్।

సర్పవృశ్చికజన్తూన్ వా పశ్యేద్యది గురూత్తమః॥ 5.39 ॥

జుహుయాచ్చాన్తయే తేషాం (24)తిలాజ్యసమిదాహుతీః।

పఞ్చోపనిషదా దేవి సూక్తేన పురుషేణ చ॥ 5.40 ॥

(24.పా. ఆచార్యః సర్పిరాదినా।)

బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దద్యాద్ధేమాదికం (25)వసు।

రత్నాదిదర్శనే ధామ సమృద్ధం సర్వదా భవేత్॥ 5.41 ॥

(25.పా. ధనమ్।)

తతః ఖాతస్థలం కుమ్భజలేనాపూరయేద్ గురుః।

తస్మిన్ పుష్పాణి సలిలే నిక్షిపేచ్ఛుభసూచనే॥ 5.42 ॥

శుభం ప్రదక్షిణావర్తం ప్రభోర్దేవాలయస్య చ।

వృద్ధిదం త్వన్యథా స్యాచ్చేచ్ఛాన్తిహోమం సమాచరేత్॥ 5.43 ॥

ఖాత హోమం బహిః ఖాతాత్ స్థణ్డిలే చతురశ్రకే।

స్థాపయిత్వాగ్నిమాదీప్య (26)మూలమన్త్రేణ దేశికః।। 5.44 ।।

(26.పా. కుర్యాద్ ఆజ్యేన దేశికః)

(27)కుర్యాదాజ్యేన సూక్తేన పౌరుషేణ చ వై చరుమ్।

గుల్గులం తిలనీవారం జుహుయాన్మూలవిద్యయా।। 5.45 ।।

(27.పా. మూలమన్త్రేణ।)

[పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ శాలిం ఖాతే వినిక్షిపేత్।

కుమ్భానుపరి శాలీనాం సూత్రవస్త్రైః సువేష్టితాన్।। 5.46 ।।

కుమ్భా లోహమయాః ప్రోక్తాస్తదభావే తు మృన్మయాః।

ఆధారశక్తిం సౌవర్ణీం (28)మధ్యకుమ్భే వినిక్షిపేత్।। 5.47 ।।

(28.పా. మధ్యే కృత్వా)

తస్య కుమ్భస్య వై ప్రాచీకుమ్భే బీజాని పూరయేత్।

(29)ఆగ్నేయ్యాం సర్వలోహాని సర్వధాతూని దక్షిణే।। 5.48 ।।

(29.పా. చతుర్థం)

పుణ్యతీర్థమృదం కుమ్భే నైర్‌ఋతే వారుణే పునః।

మధునా పూరయేత్ కుమ్భం వాయవీయం తు సర్పిషా।। 5.49 ।।

(30)రత్నాని కుమ్భే కౌబేరే ఐశాన్యే శైలమృత్తికామ్।

నిక్షిపేన్మధ్యకుమ్భే తు శాలిక్షేత్రమృదం తథా।। 5.50 ।।]

(30.పా. రత్నైః ధనేశ్వరే కుమ్భే)

[అశోష్యహ్రదసంభూతాం వల్మీకభవమృత్తికామ్।

కన్దాని చోత్పలాదీనాం ప్రక్షిపేత్ప్రాఙ్ముఖః స్థితః।। 5.51 ।।

లోహరత్నాని చ తథా నిదధ్యాద్ దర్భకూర్చకమ్।

సంపూర్య చైత్రైర్మృద్భిశ్చ శరావేణ పిధాపయేత్।। 5.52 ।।

మధ్యకుమ్భోపరిన్యస్తకుమ్భే స్వర్ణాదిలోహజమ్।

నిక్షిప్య కూర్చం కాలాగ్నిం తృతీయేఽనన్తరూపిణమ్।। 5.53 ।।

(31)ఘటే తు వసుధాధారముపరిష్టాద్ వినిక్షిపేత్।

గన్ధోదకేన తత్కుమ్భాన్ (32)పూరయేత్ పూజయేత్తతః।। 5.54 ।।

(31.పా. చతుర్థం వసుధాధారముపరిష్టాత్ ఘటం క్షిపేత్।)

(32.పా. పూరయిత్వా సమర్చయేత్।)

మృత్తికావాలుకాభిశ్చ జలైస్తు సమతాం నయేత్।

తతో బాలాలయం కుర్యాత్ సర్వదోషోపశాన్తయే।। 5.55 ।।

(33)ఆరభ్యమాణే ప్రాసాదే బహవో విఘ్నకారిణః।

బాలాలయే కృతే దేవి నశ్యన్తి స్వయమేవ తే।। 5.56 ।।

(33.ఆరభ్యమాణే ప్రాసాదే యే వై ప్రత్యూహకారిణః।

[ఈ.15] బాలాలయే దేవదేవం ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి।)

అథవా బాలబిమ్బం తమనువిశ్య వరాననే।

సర్వదోషాన్ హనిష్యామి తస్మాత్ తం స్థాపయేత్ పురా।। 5.57 ।।

యథాభిమతదేశే తు ప్రారబ్ధస్యాలయస్య చ।

బాలాలయస్య స్థానం స్యాత్ పఞ్చహస్తాయతం శుభే।। 5.58 ।।

యత్ర స్థానం మూలధామ్నో ద్వారం తత్రైవ వల్లభే।

బాలాలయస్య కల్ప్యం స్యాద్ బిమ్బం లోహేన వా పునః।। 5.59 ।।

అశ్మనా వా దారుణా వా శంఖచక్రగదాధరమ్।

చతుర్భుజం చతుర్హస్తం సర్వలక్షణసంయుతమ్।। 5.60 ।।]

[ఉత్సేధస్తస్య బిమ్బస్య (34)చతుర్వింశతిరఙ్గులాః।

(35)హ్రాసే పఞ్చాఙ్గులః కార్యో న్యూనం తస్య న విద్యతే।। 5.61 ।।

(34.పా. హ్రాసే పఞ్చాఙ్గులౌ భవేత్।)

(35.పా. త్రయశ్చ వింశతిశ్చైవ వృద్ధౌ అఙ్గులయః స్మృతాః।)

కల్ప్యమానస్యాలయస్య మూలబిమ్బం యథా భవేత్।

కారయీత తథా బిమ్బం బాలం లోహాదివస్తుభిః।। 5.62 ।।

జలేఽధివాస్య తద్బిమ్బం మణ్డపే వాధివాసయేత్।

బాలాలయస్య వై మధ్యే మేఖలాత్రయసంయుతమ్।। 5.63 ।।]

హస్తోచ్ఛ్రితే వేదిమధ్యే ప్రభాతే సన్ముహూర్తకే।

బాలబిమ్బం ప్రతిష్ఠాప్య మన్త్రన్యాసాదికం చరేత్।। 5.64 ।।

(36)ప్రార్థయీత హరిం తత్ర సంనిధిం బాలవిగ్రహే।

ఆ మూలధామప్రారమ్భాదా సమాప్తేర్వరే విభో।। 5.65 ।।

(36.పా. ప్రార్థయేత హరేస్తత్ర సంనిధిం బాలమన్దిరే)

పూజాం గృహ్ణీష్వ భగవన్నస్మింస్త్వం బాలసద్మని।

శమయన్ మూలధిష్ణ్యస్య విఘ్నకృద్దైత్యసంహతిమ్।। 5.66 ।।

ఇతి (37)సంప్రార్థ్య నత్వా తం పరివారాన్ ప్రకల్పయేత్।

ద్వారే చణ్డప్రచణ్డం చ క్షేత్రపాలం ఖగేశ్వరమ్।। 5.67 ।।

(37.పా. విజ్ఞాప్య)

ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చ స్వాసు దిక్షు ప్రకల్పయేత్।

(38)విఘ్నేశమీశకోణే తు గణేశం నైర్ఋతే యజేత్।। 5.68 ।।

(38.పా. సేనేశం)

అశరీరగతాన్ దేవాన్ స్థణ్డిలే పూజయేద్ (39)గురుః।

కుముదాదిగణాన్ (40)(41)సర్వాంస్తస్య పీఠే తు పూజయేత్।। 5.69 ।।

(39.పా. బుధః)

(40.పా. సర్వాన్ మహాపీఠే సమర్చయేత్।)

(41.గ్ర. సర్వ(స్వస్వ))

ఏవం కృత్వా చ మేధావీ ఉత్సవం వాపి కారయేత్।

దేవాలయే తు సంవృత్తే మూలబేరస్య వై రమే।। 5.70 ।।

ప్రతిష్ఠాన్తే బాలబిమ్బగతాం శక్తిం ఘటే తదా।

నియోజ్య (42)మూలే బేరే తు తాం శక్తిం పరిచిన్తయేత్ ।। 5.71 ।।

(42.గ్ర. శ్వాప)

ఏవం బాలగృహే విష్ణో పూజితే కమలేక్షణే।

ప్రత్యూహకారిణః సర్వే ప్రణశ్యన్తి న సంశయః।। 5.72 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం (43)బాలబిమ్బప్రతిష్ఠా నామ పఞ్చమోఽధ్యాయః ।।

(43.ఇదం గ్ర. పుస్తకే నాస్తి।)

----------------------- ---------------------------- -----------------------

।। షష్ఠోఽధ్యాయః ।।

శుభే మాసే శుభే వారే శుభనక్షత్రసంయుతే।

లగ్నే స్థిరే స్థిరాంశే చ వాసుదేవే చ పూజితే।। 6.1 ।।

యజమానస్యాలయస్య వృద్ధిదే శాస్త్రవిత్తమః।

ఆరభేత స్థపతిభీ రథకారైశ్చ శిల్పిభిః।। 6.2 ।।

ముఖ్యం శిలామయం గేహం మధ్యమం చేష్టకామయమ్।
అధమం దారుజం విద్యాన్మృన్మయం త్వధమాధమమ్।। 6.3 ।।
శిలాభిర్వేష్టకాభిర్వా యద్ధామ క్రియతే హరేః।
శ్రేష్ఠం తత్ సంచితం విద్యాద్ ద్రవ్యయుగ్మసంచితమ్।। 6.4 ।।
మన్దిరం మధ్యమం తత్స్యాత్ మృత్స్నాదారుకృతం రమే।
ఉపసంచితమాఖ్యాతమధమం ధామ తద్భవేత్।। 6.5 ।।
గర్భయుక్తశిలాదారు వర్జయేద్దేవతాలయే।
కుర్యాచ్చేదామయీ స స్యాద్యజమానో న సంశయః।। 6.6 ।।
దేవతాన్తరసద్మస్థం న గృహ్ణీయాచ్ఛిలాదికమ్।
జీర్ణాలయాద్ గృహీత్వా య ఆలయం కారయేద్యది।। 6.7 ।।
వంశక్షయో భవేత్తస్య నరకం చ భవిష్యతి।
ద్వివిధా ఇష్టకాః ప్రోక్తాః శిలాః పక్వేష్టకా రమే।। 6.8 ।।
(1)శైలజేన సముత్పాద్యే శిలాః (2)స్యాత్ ప్రథమేష్టకా।
పక్వేష్టకా విమానం స్యాత్ సైవ మూలేష్టకా భవేత్।। 6.9 ।।
(1.గ్ర. స్యుః)
(2.గ్ర. విష్ణుపారిషదా)
శిలాపక్వేష్టకాభ్యాం తన్మూలే తు శిలయా భవేత్।
శిలాసంగ్రహణే దేశే త్వధివాసాదికం చరేత్।। 6.10 ।।
పుంలిఙ్గాది పరీక్ష్యైవ శిలాసంగ్రహణం చరేత్।
స్త్రీలిఙ్గశిలయా కుర్యాత్ ప్రథమామిష్టకావిధిమ్।। 6.11 ।।
ఉపానదాదిస్తూప్యన్తం పుంలిఙ్గశిలయా భవేత్।
నపుంసకేన శిలయా మూర్ధానం ఛాదయేద్ గురుః।। 6.12 ।।
పక్వేష్టకాసంగ్రహస్య కథ్యతే త్వధునా విధిః।
రథకారేణ నిర్దిష్టం క్షేత్రం గత్వా చ దేశికః।। 6.13 ।।

జ్వలన్తం వహ్నిముత్పాద్య మూలమన్త్రేణ వై రమే।
శతమాజ్యేన జుహుయాత్ పౌరుషేణ చరుం పునః।। 6.14 ।।
హుత్వాహుతీః షోడశధా మూలమన్త్రేణ వై శతమ్।
సమిద్భిర్జుయాన్మన్త్రీ (3)విష్ణుం పారిషదాహుతీః।। 6.15 ।।
(3.పా. శైలేష్టకాభ్యాం రచితే శిలా స్యాత్ ప్రథమేష్టకా।)
వాస్త్వీశస్య క్షేత్రపతేర్భూతానామపి వై రమే।
దేవతానామృషీణాం చ దిక్పాలానాం యథాక్రమమ్।। 6.16 ।।
యథాలిఙ్గేన మన్త్రేణ స్వాహాన్తేన చ హోమయేత్।
భూరాదివ్యాహృతీభిశ్చ మహావ్యాహృతిభిస్తథా।। 6.17 ।।
హుత్వా పూర్ణాహుతిం చాపి ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్।
మన్త్రమేతం సముచ్చార్య బలిం దద్యాద్ గురూత్తమః।। 6.18 ।।
విష్ణుపారిషదేభ్యశ్చ సర్వభూతేభ్య ఏవ చ।
వాస్తుక్షేత్రేశయోశ్చాపి బలిం దత్వాగ్నిముత్సృజేత్।। 6.19 ।।
కులాలః ప్రాఙ్ముఖః కుర్యాత్ తత్ర భూమృత్తికేష్టకామ్।
చతుర్వింశఙ్గులాయామా శ్రేష్ఠా స్యాన్మధ్యమా పునః।। 6.20 ।।
అష్టాదశాఙ్గులాయామా షోడశా స్యాత్ కనీయసీ।
ఆయామస్యార్ధవిస్తారస్తదర్ధం ఘనమిష్యతే।। 6.21 ।।
పుంలిఙ్గాదివిభాగం తజ్జ్ఞాతవ్యం రేఖయా పునః।
పౌంస్నీ శిలా ఋజూ రేఖా త్వయుగ్మా తత్ర వై భవేత్।। 6.22 ।।
తిరశ్చీనాథవా యుగ్మా రేఖా (4)స్యాద్యోషితో రమే।
నపుంసకా స్యా(5)న్నికృతే రేఖా వా కర్ణయోర్ద్వయోః।। 6.23 ।।
(4.పా. [స్త్రైణీ తదిష్టికా)
(5.పా. న్నిర్లేఖా రేఖా వాఽగ్రేఽథ కర్ణయోః।)
శిలానామప్యేతదేవ లక్షణం పరికీర్తితమ్।

స్త్రీలిఙ్గేష్టకయా కుర్యాద్ గర్భాధానాదిపీఠికామ్।। 6.24 ।।

పుంలిఙ్గాభిశ్చేష్టకాభిర్యావన్మూర్ధేష్టకావధి।

ఆచ్ఛాదనేష్టకాయామః సమః స్యాద్వ్రవర్ధిని।। 6.25 ।।

(6)సుపక్వాపక్వబిమ్బాభా సుస్వరా సుదృఢా సమా।

ఏకవర్ణా ప్రశస్తా స్యాదిష్టకా ప్రథమా హితా।। 6.26 ।।

(6.పా. సుపక్వా సుస్వరా పక్వా బిమ్బాభా సుదృఢా సమా।)

కాలమణ్డలసంయుక్తాం ఛిన్నాం భిన్నామథానృజూమ్।

స్ఫుటితాం వర్జయే(7)ద్దేవి ప్రాసాదారమ్భణే(8)ష్టకాః।। 6.27 ।।

(7.పా. ద్బ్రహ్మన్)

(8. పా. ష్టకామ్।)

చతస్రః ప్రథమా (9)స్థాప్యా దేవానామాలయే శుభే।

ఆవాసే పఞ్చ మర్త్యానాం కల్పయేత్ ప్రథమే(10)ష్టకాః।। 6.28 ।।

(9.పా. కుర్యాత్ ఇష్టకా దేవతాలయే।)

(10.పా. ష్టకామ్।)

అఙ్కురానర్పయేత్ పూర్వమధివాసనకర్మణి।

ఆరభ్యమాణధామ్నస్తు యస్యాం కస్యాం చ వై దిశి।। 6.29 ।।

ప్రాపాయాం మధ్యవేద్యాం తు కల్పయేద్ధాన్యపీఠికామ్।

విన్యస్య నవసంఖ్యాకాన్ కలశాంస్తు తథోత్తరే।। 6.30 ।।

శిలానామధివాసార్థం వేదిం తు పరికల్పయేత్।

ధాన్యాదిపీఠికాం తస్య యథావత్పరికల్ప్య చ।। 6.31 ।।

స్నపనార్థం స్థాపితేషు కుమ్భేషు చ యథాక్రమమ్।

(11)సర్పిర్మధ్యమకుమ్భే స్యాత్ ప్రాచ్యాం క్షీరం తతో దధి।। 6.32 ।।

(11.పా.మధ్యమే కలశే సర్పిః ప్రాచ్యే క్షీరం వినిక్షిపేత్।)

(12)ఆగ్నేయకుమ్భే క్షేప్తవ్యం యామ్యే త్విక్షుజలం ఘటే।

(13)నైర్ఋతే పఞ్చగవ్యం స్యాద్ వారుణే తు ఫలోద్భవమ్।। 6.33 ।।

(12.పా. ఆగ్నేయే దధి, యామ్యే తు గుడం నైఋతదిశ్యపి।)

(13.పా. పఞ్చగవ్యం ఫలరసం వారుణే మాతరిశ్వని।)

(14)వాయవ్యే గన్ధవారి స్యాత్ సౌమ్యే లోహజలం భవేత్।

ఈశానే మధుపూర్ణం వై ఘటేష్విత్థం ప్రకల్పయేత్।। 6.34 ।।

(14.గన్ధవారి తథా సౌమ్యే లోహతోయం శివే మధు।)

వస్త్రసూత్రైః సమావేష్ట్య దర్భకూర్చాని నిక్షిపేత్।

ఫలాని నాలికేరస్య త్వామ్రపల్లవసంయుతైః।। 6.35 ।।

నారాయణం మధ్యకుమ్భే వాసుదేవాదికాన్ క్రమాత్।

యజేద్ గన్ధాదిభిర్ద్రవ్యైః పాయసాన్నం నివేదయేత్।। 6.36 ।।

రక్షార్థం స్థాపితే కుమ్భే చక్రరాజం చ పూజయేత్।

(15)స్థాపితాశ్చేష్టకాః పీఠే స్నాపయేత్ కలశైః క్రమాత్।। 6.37 ।।

(15.పా. స్థాపయిత్వేష్టకా।)

(16)పయోఘృతేతి సామ్నాగ్రే స్నాపయేత్ పయసా తతః।

స్నాపయేదిక్షుతోయేన మధువాతేతి మన్త్రతః।। 6.38 ।।

(16.పా. పయోఘృతేన)

ఫలినీత్యనువాకేన స్నాపయేత్ ఫలవారిణా।

హిరణ్యగర్భమన్త్రేణ స్నాపయేత్ లోహవారిణా।। 6.39 ।।

దధిక్రావ్ణేతి యజుషా దధ్నా (17)స్నానం ప్రకల్పయేత్।

స్నాపయేత్ పఞ్చగవ్యేన పఞ్చ (18)వారుణమన్త్రతః।। 6.40 ।।

(17.పా. సంస్నాపయేత్తనః।)

(18.పా. వారుణికేత్యతః।)

గన్ధద్వారేతి మన్త్రేణ స్నాపయేద్ గన్ధవారిణా।

మధువాతేతి మన్త్రేణ మధుస్నానం సమాచరేత్।। 6.41 ।।

ఘృతసామేతి సామ్నా వై ఘృతేన స్నాపయే(19)చ్ఛిలాః।

పరిగృహ్యేష్టకాః సర్వా అలంకృత్య యథావిధి।। 6.42 ।।

(19.పా. త్తతః)

వ్యాఘ్రాదిచర్మసంయుక్తే శయనీయే నివేశయేత్।

నూతనేనైవ వస్త్రేణ ఛాదయేత్ గురుసత్తమః।। 6.43 ।।

తోరణద్వారకుమ్భాంశ్చ (20)పూజయేచ్చ ధ్వజాన్ క్రమాత్।

పూర్వస్యాముత్తరస్యాం వా దిశి (21)కుణ్డం ప్రకల్పయేత్।। 6.44 ।।

(20.పా. ధ్వజాంశ్చ పరిపూజయేత్।)

(21.పా. కుణ్డాన్)

(22)అథవా స్థణ్డిలే (23)త్వగ్నౌ హుహుయాత్ కమలాసనే।

(24)ఆజ్యం తు మూలమన్త్రేణ సూక్తేన చరుణా (25)తథా।। 6.45 ।।

(22.పా. స్థణ్డిలేనాఽగ్నిమానీయ జుహుయాత్ సమిదాదిభిః।)

(23.గ్ర. వాగ్నౌ)

(24.పా. జుహుయాత్)

(25.పా. పునః)

స్పర్శయేదిష్టకాః సర్వాః సంపాతాజ్యేన వై గురుః।

స్వప్నాధిపతిమన్త్రేణ జుహుయాత్ సర్పిషా శతమ్।। 6.46 ।।

స్వప్నార్థం (26)యజమానస్తు గురుణా సహ సంవిశేత్।

దుఃఖప్నదర్శనే జహ్యాన్నిర్మాణం తస్య వేశ్మనః।। 6.47 ।।

(26.పా. గురుణా సార్ధం యజమానస్తు సంవిశేత్।)

సుస్వప్నే పరిదృష్టే తు పరస్మిన్ దివసే గురుః।

ప్రావేశయేచ్చ ప్రాసాదమిష్టకాస్తాః సుపూజితాః।। 6.48 ।।

క్లృప్తస్య ద్వారదేశస్య దక్షిణే (27)ఖాతభూతలే।

పాదమూలాదధస్తాత్తాః (28)సోమాన్తం తూర్యఘోషితే।। 6.49 ।।

(27.పా. దేశికోత్తమః)

(28.పా. క్షిపేత్తూర్యాది ఘోషయేత్।)

నిదధ్యాన్మూలమన్త్రేణ శ్రీసూక్తేన శ్రియో గృహే।

(29)చతురశ్రే చతుర్మూర్తివ్యక్తివ్యూహం విచిన్తయేత్।। 6.50 ।।

(29.[ఈ.16]Sl.50c, d is same as sl. 65a, b

Sl.51a, b is same as sl. 65c, d

Sl.51c, d is same as sl.66a, b)

చతురశ్రాయతే ధ్యాయేద్ దివ్యం విద్యాగమాభిధమ్।

వృత్తే శాస్త్రోదితం చక్రం సంవృతావయవం స్మరేత్।। 6.51 ।।

అనన్తశయనం దేవం ధ్యాయేత్ వృత్తాయతే శుభే।

పుర్యష్టకం యదమలం కాలపుష్కరదేహభృత్।। 6.52 ।।

నాభిరన్ధ్రోద్భవం విష్ణోః స్థితమష్టదిగాత్మనా।

దేవాలయే రమేఽష్టాశ్రే స్మర్తవ్యం వసుధాగృహమ్।। 6.53 ।।

సర్వగా బ్రహ్మవదనా ద్యోతకీ సత్యవిక్రమా।

సంపూర్ణా చేతి కథితా శక్తయో విశ్వధారికాః।। 6.54 ।।

యా శిలా కలశాధారాం సంజ్ఞాం తాం విద్ధి సర్వగామ్।

సామర్థ్యశక్తిసామాన్యాం నిష్కలాం పారమేశ్వరీమ్।। 6.55 ।।

సంతర్ప్య మూలమన్త్రాచ్చ శిఖామన్త్రేణ పదమ్షే।

(30)అజనాభావధ్యేకమితి మన్త్రేణ దేశికః।। 6.56 ।।

(30.గ్ర. అజస్య నాభా

[ఈ.16] Sl.

Sl. 52a, b " " 66 c, d}

Sl. 52c, d " " 67 a, b}

Sl. 53,a,b} same as " 67 c, d}

Sl. 53,c,d} " 68 a, b}

" Sl. 54a,b,c, d is in same as sl.176, a,b,c,d.

" Sl. 55a,b,c, d " sl.177a,b,c,d

" Sl. 56a,b,c, d " Sl.178a,b,c,d

ఏకాయనైః స్థాపనీయాః శిలాశ్చాన్యాస్తు శిల్పిభిః।
గర్భవిన్యాసపర్యన్తం శిలాభిః సర్వతో దిశమ్ ।। 6.57 ।।
పూర్వోక్తాః శక్తయో దేవి పూజనీయాశ్చ సంధిషు।
ఏవం సంపూజ్య విధివద్ గర్భవిన్యాసమాచరేత్ ।। 6.58 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం షష్ఠోఽధ్యాయః ।।

-------------------- ------------------------

।। సప్తమోఽధ్యాయః ।।

(1)గర్భన్యాసక్రమం వక్ష్యే కమలే శ్రూయతాం త్వయా।

సంపాద్య మృత్తికాః పూర్వం స్థానేషు దశసు క్రమాత్ ।। 7.1 ।।

(1.ఇతః పూర్వం గ్ర. శ్రీభగవాన్-)

శైలే హ్రదే పుణ్యతీర్థే వల్మీకే కర్కటాశయాత్।

నద్యా వృషవిషాణాగ్రే దన్తిదన్తే పయోనిధౌ ।। 7.2 ।।

హలే చైతేషు సంభూతాః ప్రశస్తా మృత్తికాస్తతః।

(2)కుముదస్యారవిన్దస్య కశేరూత్పలయోస్తథా ।। 7.3 ।।

(2.[వి. 13]పఙ్కజోత్పలయోర్మూలే కుముదస్య చ దేశికః।)

నీలోత్పలస్య పఞ్చైతాన్ కన్దానపి సమాహరేత్।

మనఃశిలాహరీతాలమఞ్జనం శ్యాత్(3)సీసకమ్ ।। 7.4 ।।

(3.వి. సీసకే)

(4)సౌరాష్ట్రం రోచనాం చైవ గైరికం పారదం తథా।

(5)వజ్రవైడూర్యముక్తాశ్చ స్ఫటికం పుష్యశఙ్ఖకమ్ ।। 7.5 ।।

(4.సౌరాష్ట్రీం రోచనాం చైవ గైరికం పారతం తథా।)

(5.వి. వజ్రమౌక్తికవైడూర్యశఙ్ఖస్ఫటికపుష్యకాన్।

పా. స్ఫటికం పుష్యకం శంఖం పద్మరాగం తథాపరమ్।

పా. ఆదాయ ధాతూత్ రత్నాని వజ్రవైడూర్యమౌక్తికమ్।)

(6)పద్మరాగం చన్ద్రకాన్తం మహానీలం సమాహరేత్।

(7)శాలీనీవారకఙ్కూంశ్చ ప్రియఙ్గుతిలమాషకాన్ ।। 7.6 ।।

(6.వి. 13. చన్ద్రకాన్తం మహానీలం పద్మరాగం తథా పునః।

పా. చన్ద్రకాన్తం మహానీలం నవైతాని సమాహరేత్।)

(7.వి. శాలీనీవారకౌ చైవ కఙ్కుమాషకులుత్థకాన్।

ముద్గాంశ్చ యవవేణూంశ్చ ధాన్యాని నవ (8)చాహరేత్।

హిరణ్యం రజతం తామ్రమాయసం త్రపుసీసకమ్ ।। 7.7 ।।

(8.గ్ర. చానయేత్)

సౌవర్ణం కూర్మరూపం చ సౌవర్ణం సఙ్ఖచక్రకమ్।

(9)నవగర్తసమాయుక్తాం మఞ్జూషాం సాపిధానకామ్।। 7.8 ।।

([ఈ.16] నవగర్తసమాయుక్తాం మఞ్జూషాం సాపిధానకామ్।)

(10)సంప్రోక్ష్య చాస్త్రమన్త్రేణ తస్యా గర్తేషు శాస్త్రవిత్।

సర్వాన్ వస్తూన్ వినిక్షిప్య పిదధ్యాద్ (11)గురుసత్తమః।। 7.9 ।।

(10.[ఈ.16] సంప్రోక్ష్య చాస్త్రతోయేన వస్త్రయుగ్మేన వేష్టయేత్।)

(11.గ్ర. తాం గురూత్తమః।)

వస్త్రయుగ్మేన మఞ్జూషాం వేష్టయేత్ కమలాలయే।

(12)ధాన్యరాశౌ వినిక్షిప్య మూలమన్త్రేణ దేశికః।। 7.10 ।।

(12.ఈ. ధాన్యరాశౌ తు విన్యస్య మూలమన్త్రేణ దేశికః।)

ధ్యాత్వా ప్రజాపతీంస్తత్ర నవగన్ధాదిభిర్యజేత్।

అగ్నిమాదీప్య శాస్త్రోక్తం హరిం తత్ర స్మరేత్పురా।। 7.11 ।।

మూలేనాష్టోత్తరశతం నృసూక్తేన చ షోడశ।

ఇన్ద్రాదిలోకపాలేభ్యో భువనేభ్యస్తథైవ చ।। 7.12 ।।

పర్వతేభ్యః సముద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్తథా రమే।

వసుభ్యశ్చ మరుద్భ్యశ్చ (13)మునిభ్యస్తదనన్తరమ్।। 7.13 ।।

(13.పా. ఋషిభ్యః)

వేదేభ్యః సర్వశాస్త్రేభ్యః పురాణేభ్యస్తతః పరమ్।

(14)పాతాలాదిభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ నాగేభ్యశ్చ (15)తథైవ చ।। 7.14 ।।

(14.పా. పాతాలేభ్యః)

(15.పా.తదనన్తరమ్)

గణేభ్యః సర్వభూతేభ్యో నరేన్ద్రేభ్యః (16)తతః పరమ్।

గృహేభ్యశ్చైవ సర్వేభ్యో (17)నక్షత్రేభ్యో యథావిధి।। 7.15 ।।

(16.పా. తథైవ చ।)

(17.పా. స్వాహాన్తం జుహుయాత్ పృథక్।)

స్వాహాన్తం జుహుయాన్మన్త్రీ తిలాజ్యసమిదాహుతీః।

తేభ్యః సంపాతమాదాయ నిషిఞ్చేద్గర్భభాజనే।। 7.16 ।।

(18)హుత్వా పూర్ణాహుతిం పశ్చాదాచార్యః సముపోషితః।

శుభ్రవస్త్రోత్తరీయశ్చ భూషణైరప్యలంకృతః।। 7.17 ।।

(18.[ఈ.16] Sl.17a, b}is same as sl.210c, d}

" c, d}) "211a, b}

గన్ధమాల్యాలంకృతాఙ్గో రాత్రౌ లగ్నే సుశోభనే।

భాజనం తత్సమాదాయ వేదఘోషైశ్చ మఙ్గలైః।। 7.18 ।।

వాద్యఘోషైశ్చ సహితః కృత్వా ధామ ప్రదక్షిణమ్।

ప్రవిశ్య గర్భభూభాగం తస్య ద్వారస్య దక్షిణే।। 7.19 ।।

కృతం శ్వభ్రం పఞ్చగవ్యైః సేచయిత్వా సమంతతః।

(19)అర్ఘ్యాద్యైర్గన్ధపుష్పైశ్చ సమభ్యర్చ్య తతో గురుః।। 7.20 ।।

(19. తత్ర భూమిం తు చార్ఘ్యాద్యైః సమభ్యర్చ్య తతస్తు తామ్।)

దిగ్గజోత్తమభృచ్ఛేషఫణీన్ద్రశిరసి స్థితామ్।

మనస్యావేశ్య వసుధాం ద్విహస్తాం శ్యామలాం శుభామ్।। 7.21 ।।

పరిచిన్త్య ఋతుస్నాతామాత్మానం చ హరిం స్మరన్।

(20)సర్వభూతధరే కాన్తే పర్వతస్తనమణ్డితే।। 7.22 ।।

(20. Sl. 22c, d is the same as sl. 215a, b.)

(21)సముద్రపరిధానీయే దేవి గర్భం (22)ధరే ధర।

(23)ఇతి సంప్రార్థ్య మఞ్జూషాం తస్మిన్ (24)గర్భే నిధాయ చ।। 7.23 ।।

(21)సముద్రపరిధానీయే! దేవి! గర్భం సమాశ్రయ।

(22.పా. సమాశ్రయ।)

(23.ఇత్యుక్త్వా భాజనం శ్వభ్రే నిధాయ సుధయా తతః।)

(24. గ్ర. గర్తే

Sl.[ఈ.16]

" 18a, b}

c, d}

" 19a, b}

c, d}

" 20a, b

" 211c, d}

" 212a, b}

" 213c, d}

" 213a, b}

" 213c, d.)

(25)సుధయా తు దృఢీకృత్య తతః శ్వభ్రం తు పురయేత్।

త్రిచతుః పఞ్చరాత్రం వా రక్షాం కుర్యాద్ (26)దివానిశమ్ ।। 7.24 ।।

(25.దృఢీకృత్య తతః శ్వభ్రం మృదాపూర్య సమన్తతః।)

(26.మునీశ్వరాః)

(27)గర్భన్యాసస్త్వయం దేవి దేవాగారస్య వృద్ధిదః।

అకృతే గర్భ(28)విన్యస్తే(న్యాసే)ప్రత్యవాయో మహాన్ భవేత్ ।। 7.25 ।।

(27.[ఈ.16]1. Sl. 25a,b,c,d} same as sl.217c,d}

" 218a,b}

(28.గ్ర. విన్యాసే)

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం సప్తమోఽధ్యాయః ।।

------------------ --------------- ------------- --------------

।। అష్టమోఽధ్యాయః ।।

ప్రసాదస్యాథ వక్ష్యామి (1)నిర్మాణం కమలేక్షణే।

లలాదూనాధికాచ్చైవ సాఙ్గులై రుచిత్రైః కరైః।। 8.1 ।।

(1.లక్షణం మునిపఙ్గవాః।

Sl.1.c. d is the same as sl.219c,d.)

ద్విద్వాదశకరంయావత్ (2)తలేనైవాధికేన తు।

శుభాయ సిద్ధయే (3)వృద్ధ్యై గర్భగేహస్య వై రమే।। 8.2 ।।

(2.తలేనోనాదికేన తు।)

(3.విద్ధి గర్భం దేవగృహస్య తు।)

కృత్వా క్షేత్రాఙ్గులానాం వా కరాణాం వా ఘనం పురా।

(4)త్యజేత్తదభితః సమ్యగ్యచ్ఛేషం తద్విచార్య చ।। 8.3 ।।

(4.త్యజేత్తదష్టభిః

Sl. 4-a-b,c, d is the same as sl 222a, b,c,d

Sl. 5-a,b,c, d " " 223-a, b,c,d

Sl. 6-a, b " " 224-a,b)

ఏకద్వ్యష్ట(5)పర్యన్తం ధ్వజధూపమమృగేశ్వరాః।

శ్వా చ గోఖరమాతఙ్గాశ్చత్వారో వాయసః (6)శుభాః।। 8.4 ।।

(5.పర్యన్తా)

(6.గ్ర. శుభః)

ఏకత్రిపఞ్చసప్తాఖ్యాః సర్వత్రైవ విధీయతే।

ఏవమన్త్రక్రమేణైవ సహ భిత్తిగణేన తు।। 8.5 ।।

గర్భద్విగుణవిస్తీర్ణం క్షేత్రం దేవగృహస్య చ।

మన్దిరే త్వేకభిత్తీయే (7)క్షేత్రమానమిదం స్మృతమ్।। 8.6 ।।

(7.[ఈ.16] క్షేత్రమానం విధీయతే।)

గర్భోక్తం తత్త్రిభాగే (8)యుక్తాయుక్తేన (9)వర్త్మనా।

(10)తత్రాపి హ్రాసవృద్ధిభ్యామాయశుద్ధిం విచిన్తయేత్।। 8.7 ।।

(8.యుక్తం యుక్తేన వర్త్మనా।)

(9.గ్ర. పద్మనా)

(10.sl. 225a, d తత్రాపి హాసవృద్ధ్యా తు ఆయశుద్ధిం విచారయేత్।)

ఏవం నిర్జగతీకం చ (11)భాగం పీఠవివర్జితమ్।

ప్రాసాదక్షేత్రమానం చ తద్యుక్త(12)మవధారయ।। 8.8 ।।

(11.భగపీఠం)

(12.మవధార్యతామ్।

Sl. 9a, b,c,d is the same as sl.227,a,b,c,d.

" 10a, b,c,d " " 228,a,b,c,d.

" 11a, b,c,d " " 229,a,b,c,d.

" 12a, b,c,d " " 230,a,b,c,d.

" 13a, b,c,d " " 231,a,b,c,d.

" 14a, b,c,d " " 232,a,b,c,d.)

షడ్భాగేనాథ పాదేన త్రిభాగేనోభయాత్మనా।

అథ కార్యం చతుర్దిక్షు తత్పఞ్చాంశైస్తు వై త్రిభిః।। 8.9 ।।

తృతీయాంశేన వై మధ్యే నిర్గమస్తు విధీయతే।

కోణాత్ (13)కోణాత్ తు వై శేషం భాగం భాగం ప్రవేశయేత్।। 8.10 ।।

(13.కోణం తు)

ఉచ్చం గర్భ(14)సమం పీఠం తత్త్రీభేన దలేన వా।

పీఠోక్తాలయపీఠస్య లక్ష్మస్థి(15)త్యన్తకల్పనా।। 8.11 ।।

(14.గ్ర. సమా)

(15.గ్ర. త్యంశకల్పనా)

చతుర్దిక్షు విధేయో వై బహుధానన్తపూర్వికా।

అథోచ్ఛ్రాయం తు వై క్షేత్రాత్ త్రికోణం మన్దిరస్య చ।। 8.12 ।।

కుర్యాద్ ద్వ్యర్ధగుణం చైవ ద్విగుణం వా యథేచ్ఛయా।

ద్విరేకాదశధా కుర్యాత్ తం చ భాగైః సమం పురా।। 8.13 ।।

విధేయం పీఠవత్పశ్చాదేకాంశేన మసూరకమ్।

తదూర్ధ్వవిహితా జఙ్ఘా గర్భమానేన చోన్నతా।। 8.14 ।।

(16)భవపారిషద్రైర్దేవైర్లక్షితా శుభలక్షణా।

(17)జఙ్ఘాయామంశయుగ్మేన త్వోపయూనాధికేన వై।। 8.15 ।।

(16.[ఈ.16]భవోపకరణీయాభిర్దేవతాభిరలంఙ్కృతా।)

(17.జఙ్ఘాయామంశయుగ్మేన ఉపయూనధికేన వై।। 8. sl.233a, b,c,d.

Sl.16a, b,c,d is the same as " 234-a, b,c,d.

" 17a, b,c,d " " 235a, b,c,d.)

కార్యం శిఖరపీఠం తు పూర్వలక్షణలక్షితమ్।

కింతు ప్రవేశనిర్యాసౌ తత్ర చార్ధాంశసంమితౌ।। 8.16 ।।

శిఖరం చాత్ర విహితం భూమికానవకాన్వితమ్।

సంకోచ్య తత్పురాసూత్రమాదాయోన్నతిసంమితమ్।। 8.17 ।।

(18)ఏకస్మాదేవ కర్ణాత్తు జఙ్ఘోర్వ్యాత్రప్రసార్య చ।

సంస్పృశేచ్ఛిఖరం పీఠమఞ్జసా తన్నిరోధ్య చ।। 8.18 ।।

(18.ఏతస్మాదేకవర్ణాత్తు।

Sl.18c, d is the same as sl.Sl.236 c,d)

ప్రాసాదాద్బహిరాద్యన్తభూభాగే (19)కమలేక్షణే।

కర్ణాదూర్ధ్వం నయేత్సూత్రం లాఞ్ఛ్యమానం క్రమేణ తు।। 8.19 ।।

(19.త్వమలేక్షణే!

Sl.19c, d is the same as sl.237c, d.

" 20a, b " " 238a, b)

శిఖరోన్నతపర్యన్తం చతుర్దిక్ష్వేవమేవ హి।

పర్యటేల్లాఞ్ఛ్యమానం తు కర్ణాత్కర్ణం(20) వరాననే(21)।। 8.20 ।।

(20.మునీశ్వరాః।

Sl.21a, b,c, d is the same as sl.239a, b,c,d)

యావత్కుముదపత్రాభా సా స్యాచ్ఛిఖరమఞ్జరీ।

ఏవమాలేఖ్య దృష్ట్యా తు (21)సంపాద్యాతన్తుపాతతః।। 8.21 ।।

(21.సమ్పాద్యాఽఽతన్తుపాతతః"ఇతి పాఠో యుజ్యతే।)

భూమికాణ్డప్రసిద్ధ్యర్థం (22)సూత్రస్య దశధా పునః।

ఉపరిష్టాత్తు భాగేన భవేదామలసారవత్।। 8.22 ।।

(22.[ఈ.16]కార్యా దశధా పునః।

Sl.22c, d is the same as sl.240c,d.

" 23a, b,c,d " " 241a, b,c,d

" 24a, b is the same as sl.242-a, b.)

భూమయో భాగమానాస్తు తత(23)స్తస్యాం సమాచరేత్।

క్షయవృద్ధ్యా విధానం తు తద్ ద్విరష్టాంశసంమితమ్।। 8.23 ।।

(23.గ్ర స్తస్య)

విభిన్నపీఠరచనా తాసు కార్యా యథాస్థితిః।

సచక్రైర్వివిధైః (24)పత్రైః ప్రాదుర్భావైస్తు చాఖిలైః।। 8.24 ।।

(24.పద్మైః)

(25)నవైర్వా లాఞ్ఛనైర్మూర్తైర్నృత్తగీతరసస్థితైః।

నవాంశేనోర్ధ్వభాగాత్తు స్వపాదేన (26)వినిశ్చితమ్।। 8.25 ।।

(25.సర్వైర్వా)

(26.వినిర్గతమ్।

Sl.24a, b is the same as sl.244a, b.)

ఉష్ణీషమూర్ధ్వభూమేస్తు కార్యం వై రచనోన్వితమ్।

శిష్టం కృత్వా (27)స్వకం పీఠమణ్డస్యైకేన పూర్వవత్।। 8.26 ।।

(27.త్రిధా పీఠం మణ్డలస్థేన పూర్వవత్।)

ద్వితీయేన తతః (28)కర్ణం తృతీయేనోర్ధ్వగేన తు।

సుసమం శ్రీయుతం కుర్యా(29)దన్తం ధాత్రీఫలాణ్డవత్।। 8.27 ।।

(28.కణ్ఠం)

(29.దణ్డం)

Sl.28-a, b,c,d is the same as sl.246-a,b,c,d

" 29-a, b,c,d " " 247-a,b,c,d

" 30-a, b,c,d " " 248-a,b,c,d

" 31-a, b,c,d " " 249-a,b,c,d

[ఈ.16]Sl.32=a, b,c,d " " 250-a,b,c,d)

నవధోష్ణీషకం కృత్వా చతుర్భిర్వేదికాభ్రమమ్।

త్రిభాగపృథుభాగేన సస్తమ్భా హ్యథ కేవలా।। 8.28 ।।

ఉన్నతా శిఖరార్ధేన సాప్యుత్పలదలోపమా।

కార్యా శిఖరపీఠోర్ధ్వే దివ్యకర్మవిభూషితా।। 8.29 ।।

తతః శుభతరం కుర్యాత్ మణ్డపం స్తమ్భసంమితమ్।

భూషితం విహగేన్ద్రేణ బలిమణ్డలకేన తు।। 8.30 ।।

చతుర్ద్వారే తథా దిక్షు విధేయం మణ్డపత్రయమ్।

ప్రవేశత్రితయోపేతం మణ్డపే మణ్డపం భవేత్।। 8.31 ।।

కుర్యాన్మణ్డపముక్తం వా యథాభిమతనిర్గమమ్।

రథోపరథకార్యం తు తేషాం గర్భాద్ విధీయతే।। 8.32 ।।

నిర్యాసో దశమాంశేన ద్వాదశాంశేన (31)వా రమే।

అథవా షోడశాంశేన తే కార్యా నేమివత్పునః।। 8.33 ।।

(31.లాఙ్గలిన్।

Sl.33-c, d is the same as sl.251-c, d

" 34-a, b " " 252-a,b,c)

చతుర్దిక్పక్షసంలిప్తాః పీఠకర్మవిభూషితాః।

శిఖరస్య చతుర్దిక్షు (32)కుర్యాద్ద్వారగణం సమమ్।। 8.34 ।।

(32.పీఠోపరి సమాపయేత్।

Sl.35-a, b,c,d is the same as sl.254-a, b,c,d

" 36=a, b same as " 255-a, b.)

త్రిచతుఃపఞ్చషడ్భాగే తతో గర్భాద్విధీయతే।

ద్విగుణం చోన్నతత్వేన త్రిపఞ్చనవశాఖికమ్।। 8.35 ।।

యుక్తం ద్వారస్వద్వయేనైవ కుమ్భేభదశనైస్తు వా।

ఏవం విమానం కృత్వా తు ప్రతిష్ఠాం కారయేత్తతః।। 8.36 ।।

|| ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం అష్టమోऽధ్యాయః ||

-------------------- --------------------

|| నవమోऽధ్యాయః ||

శ్రీః

భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష సర్వశాస్త్రార్థవిత్తమ।

ప్రాసాదభేదమధునా మహ్యం త్వం వక్తుమర్హసి || 9.1 ||

భగవాన్-

ప్రభేదమధునా వక్ష్యే విమానానాం సలక్షణమ్।

(1)భేదాన్ వక్తుమశక్యత్వాత్ కించిదేవోపపాద్యతే|| 9.2 ||

(1.పా. ఆనన్త్యాత్ తచ్చ భేదానాం కిఞ్చిదేవ ప్రదర్శ్యతే।)

(2)తలాధిష్ఠానభేదేన విమానా బహుధా రమే।

చతురశ్రా వర్తులాశ్చ తథాష్టాశ్రషడశ్రకాః|| 9.3 ||

(2.పా. విమానాని చ భిద్యన్తే తలాధిష్ఠానభేదతః।)

చతురశ్రాయతాశ్చైవ వృత్తాయతవిభేదతః।

మస్తకగ్రీవయోర్వృత్తం వైజయన్తం ప్రచక్షతే।। 9.4 ।।

మూలే మూలే యది స్థూలమగ్రేఽగ్రే (3)సూక్ష్మకం భవేత్।।

పురోభాగే మహాఘోణం త్రిదిక్షు స్వల్పనాసికమ్।। 9.5 ।।

(3.పా. సూక్ష్మముద్భృతమ్।)

స్తూపీచతుష్కం నాసాయాం విమానే చోభయోరపి।

వృత్తాయతవిమానం (4)తద్రథధామాభిపూజితమ్।। 9.6 ।।

(4.పా. తద్దృఢధామాభిపూజితమ్।)

(5)సకర్ణకూటశృఙ్గాగ్రం మధ్యే భద్రం తథావిధమ్।

శ్రీవిశాలమితి (6)ప్రోక్తమష్టాశ్రం స్వస్తిబన్ధనమ్।। 9.7 ।।

(5.పా. సకర్ణకూటం శ్రీభోగం)

(6.పా. ప్రోక్తం వస్వశ్రం)

శ్రీకరం చతురశ్రం తు (7)షోడశాశ్రం తు పుష్పకమ్।

భద్రేణ సహితం మధ్యే మస్తకే కర్ణ(8)బన్ధనమ్।। 9.8 ।।

(7.పా. షోడశాశ్రయుతం పునః।)

(8.పా. కన్ధరమ్।)

కోష్ఠకం భద్రనాస్యఙ్గం సువృత్తం గలమస్తకమ్।

విమానం కేసరం నామ సర్వాలంకారశోభితమ్।। 9.9 ।।

ముఖే ముఖే సమావృత్తం శిరస్తు ద్విత్రినేత్రకమ్।

సౌముఖ్యం కర్కరీభూతం వృత్తగర్భగృహాన్వితమ్।। 9.10 ।।

ముఖే తస్య మహాఘోణం విమానం చోభయోరపి।

స్తూపీయుగ్మమయుగ్మం వా నాసికాల్పం త్రిదిక్షు చ।। 9.11 ।।

వృత్తాయతం సువృత్తం వా నామ్నైతత్ స్యాత్సుదర్శనమ్।

చతురశ్రమధిష్ఠానం (9)తద్వృత్కర్ణం చ మస్తకమ్।। 9.12 ।।

(9.పా. తద్వత్కణ్ఠం)

(10)చతుష్కూటేన సంయుక్తం చతుష్కోష్ఠసమన్వితమ్।

శిఖరం చ మహద్దిక్షు మహానాసాభిరన్వితమ్॥ 9.13 ॥

(10.పా. చతుష్కూటసమాయుక్తం)

తోరణైర్వేదిభద్రైశ్చ నానాచిత్రైర్విచిత్రితమ్।

నామ్నైతత్ స్వస్తికం ప్రోక్తం (11)విమానేషూత్తమం స్మృతమ్॥ 9.14 ॥

(11.పా. విమానేషు సుపూజితమ్।)

తదేవ సౌష్ఠికం నిమ్నమున్నతం కోష్ఠకం యది।

అన్తః ప్రస్తరసంయుక్తమేతద్విపులసున్దరమ్॥ 9.15 ॥

అంశమంశద్వయం సత్రిపాదాంశం సాఙ్ఘ్రిభాగకమ్।

భాగద్వయం విభక్తాఙ్ఘ్రిం ప్రస్తరగ్రీవమస్తకమ్॥ 9.16 ॥

పాదోదయే నవాంశే తు ద్వితలాదివిమానకే।

అన్తరప్రస్తరోపేతం కూటశాలాభిరన్వితమ్॥ 9.17 ॥

నానాలంకారసంయుక్తం నానాపాదైరలంకృతమ్।

[విమానం పర్వతం ప్రోక్తం విమానేషు సుపూజితమ్॥ 9.18 ॥

తదేవ వర్తులం వేదికందరం శిఖరం ఘటమ్।

అష్టకూటం చతుఃశాలాయుక్తం సప్తాష్టనాసికమ్॥ 9.19 ॥]

[కోష్ఠకం నిర్మలం మధ్యే ద్విత్రిదణ్డేన సోష్టకమ్।

సమగ్రీవశిరోపేతం కూటకోష్ఠసమన్వితమ్॥ 9.20 ॥

నానాధిష్ఠానసంయుక్తం నానాపాదైరలంకృతమ్।]

చతురశ్రం సువృత్తం వా (12)(13)నాభిభిర్బహుభిర్యుతమ్॥ 9.21 ॥

(12.గ్ర. నాసాభిః)

(13.పా. నాభిభిః)

నామ్నైతన్మన్దరం ప్రోక్తం విమానం (14)కమలాలయే।

తదేవ శిఖరే సార్ధ(15)కోణకం తు చతుష్టయమ్ ।। 9.22 ।।

(14.పా. కమలాసన)

(15.పా. కోష్ఠకమ్)

చతురశ్రశిరోయుక్తం చతుష్కూటసమన్వితమ్ ।

(16)అనేకతలసంయుక్తం నానాధిష్ఠానమద్భుతమ్ ।। 9.23 ।।

(16.పా. నానాధిష్ఠానసంయుక్తమనేకతలసంయుతమ్ ।)

(17)సహస్రనాసీసహితం తదర్ధం పాదమేవ వా ।

నామ్నైతత్స్వస్తిబన్ధం (18)స్యాదనేకాఙ్గోపశోభితమ్ ।। 9.24 ।।

(17.పా. నాసీభిశ్చ సహస్రైస్తు)

(18.పా. స్యాన్నానావయవశోభితమ్ ।)

తదేవ (19)పౌష్టికం కోష్ఠమన్తరాప్రస్తరైర్యుతమ్ ।

హారాల్పం (20)బన్ధురం నిమ్నం (21)నవాల్పైరల్పనాసికమ్ ।। 9.25 ।।

(19.పా. సౌష్ఠికం)

(20.పా. కన్ధరం)

(21.నవాష్టైవల్పినాసికమ్ ।)

(22)నానాచిత్రసమాకీర్ణమేతత్ (23)కల్యాణకం స్మృతమ్ ।

చతురశ్రమధిష్ఠానం వృత్తగర్భగృహాన్వితమ్ ।। 9.26 ।।

(22.పా. నానాలఙ్కారసంయుక్తమ్)

(23.పా. కల్యాణమిష్యతే ।

అత్ర కల్యాణానన్తరం పాఞ్చాలం విష్ణుకాన్తం, సుమఙ్గలం, కాన్తారం, పుష్కరమ్ ఇతి పఞ్చ విమానాని పాద్మే అధికతయా వర్ణితాని ।)

సర్వాలంకారసంయుక్తమేతత్ (24)కౌబేరకాన్తకమ్ ।

తదేవ చతురశ్రం స్యాద్ గర్భగేహమసూరకమ్ ।। 9.27 ।।

(24.గ్ర. నామ్నా మనోహరమ్ ।)

వర్తులం జన్మతస్తూపికాన్తం చేద్వృత్తహర్మ్యకమ్।

ఆయతాశ్రమధిష్ఠానం షడశ్రం కంధరం శిరః।। 9.28 ।।

నానాలంకారసంయుక్తమేతత్ (25)నామ్నా మనోహరమ్।

నానాధిష్ఠానసంయుక్తం నానాపాద్రైరలంకృతమ్।। 9.29 ।।

(25.గ్ర.కౌబేరకాన్తకమ్।)

పాదోపరిసమాసీనస్వస్తికాబన్ధశోభితమ్।

అనేకతలసంయుక్తం నానాలంకారసంయుతమ్।। 9.30 ।।

(26)బహునాసీసమాయుక్తం స్తూపిభిర్బహుభిర్యుతమ్।

భద్రకోష్ఠమిదం నామ్నా చాయతం చతురశ్రకమ్।। 9.31 ।।

(26.పా. నాసీభిర్బహుమిర్యుక్తం।)

తదేవ వర్తులం (27)కర్ణకూటం కర్ణశిరస్తథా।

చతుర్నాసీసమాయుక్తం వృత్తకూటమిదం భవేత్।। 9.32 ।।

(27.గ్ర కణ్ఠ)

తదేవాష్టాంశమాధిక్యమాయతం (28)చతురశ్రవత్।

కర్ణకూటం తథా కర్ణమాయతం వృత్తమస్తకమ్।। 9.33 ।।

(28.పా. చతురశ్రకమ్।)

శేషం పూర్వవదుద్దిష్టం నామ్నా శ్రీభోగసంజ్ఞితమ్।

వృత్తే వృత్తాయతే చైవ నాసీభిర్బహుభిర్యుతమ్।। 9.34 ।।

అనేకతలసంయుక్తం (29)నానాచిత్రవిరాజితమ్।

విమానాదారకైర్యుక్తమేతత్పుష్కరమిష్యతే।। 9.35 ।।

(29.పా. నానాలఙ్కారసంయుతమ్।)

జలస్థలం విహాయోర్ధ్వే ఆయతం చతురశ్రకమ్।

కర్ణం చ శిఖరం తద్వత్ చతుర్నాసీసమాయుతమ్।। 9.36 ।।

(30)నానాశోభాన్వితం తత్స్యాల్లమ్బపఞ్జరమీరితమ్।

నానా మసూరకస్తమ్భవేదికాద్యైరధిష్ఠితమ్ ।। 9.37 ।।

(31)

(30.పా. నానాలఙ్కారసంయుక్తం।)

(31.గ్ర. జాలతోరణమ్।)

(32)విచిత్రపాదసంయుక్తమ్ (33)జయాఖ్యం పరిచక్షతే।

[తదేవాన్యైరలంకారైర్వేదాశ్రం కంధరం శిరః ।। 9.38 ।।

(32.పా. నానానాటకసంయుక్తం।)

(33.గ్ర. ఏతన్నామ్నా జయావహమ్)

నానామసూరకస్తమ్భవేదికాద్యై(34)రధిష్ఠితమ్।(35)]

ఏవమాదివిమానాని కారయిత్వా చ శిల్పిభిః ।। 9.39 ।।

(34.పా. రలంకృతమ్।)

(35.ఇదం వేదికాఖ్యవిమానవర్ణనమ్; అత్ర నామనిర్దేశపరౌ శ్లోకార్ధౌ లుప్తౌ భాతః। తతః పరం పద్మే పఞ్చవింశతిః విమానాన్తరాణి అధికతయా వర్ణితాని।)

తతో మూర్ధేష్టకాధానం కుర్యాద్దేశికసత్తమః।

మూర్ధేష్టకావిధిశ్చాపి మూలేష్టకసమో భవేత్ ।। 9.40 ।।

కుమ్భాదిపూజనం కృత్వా యజమానేన దేశికః।

తత్రైవ రాత్రిం నినయేజ్జాగరేణ హరిం స్మరన్ ।। 9.41 ।।

ప్రాతర్నిత్యాహ్నికం కృత్వా ధ్యాయన్నారాయణం హరిమ్।

శఙ్ఖతూర్యనినాదేన వేదఘోషేణ సంయుతః ।। 9.42 ।।

శిలా ఆదాయ చర్త్విగ్భిః ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్।

(36)ఆరోపయేచ్చ తాః సర్వా విమానస్యోపరిస్థలే ।। 9.43 ।।

(36.పా. ఆరోపయేయుః।)

విమానాగ్రమథారుహ్య ప్రాఙ్ముఖః పుణ్యవారిణా।

ప్రోక్ష్య నారాయణం ధ్యాత్వా స్థాపయేత్తచ్ఛిలా రమే ।। 9.44 ।।

స్తూప్యాధారం తతః కుర్యుః శిల్పినోఽణ్డసమం దృఢమ్।
బహ్వీశ్చేత్స్తూపికాః కుర్యుర్నీలోత్పలదలాకృతీః।। 9.45 ।।
దీర్ఘపీఠామనశ్రం వా షోడశాశ్రమథాపి వా।
చతురశ్రం వర్తులం వాప్యష్టాశ్రం వా ప్రకల్ప్య చ।। 9.46 ।।
కుమ్భాధారస్య దేశే తు దలాన్ పద్మస్య కల్పయేత్।
సంస్థాపయేత్ తదుపరి స్తూపికాస్తు యథేచ్ఛయా।। 9.47 ।।
ఏకా వా ద్వే చ తిస్రో వా చతస్రో వా వరాననే।
అష్టౌ వా ద్వాదశా వాపి షోడశా వాపి వింశతిః।। 9.48 ।।
విమానకణ్ఠతులితం లోహజం దారుజం తు వా।
సంస్థాప్య స్తూపికా కీలమేకం వా బహు వా రమే।। 9.49 ।।
వృత్తాయతే విమానే తు చతురశ్రాయతేఽపి వా।
యుగ్మం స్యాత్ స్తూపికాకీలమపునర్భవకాఙ్క్షిణామ్।। 9.50 ।।
ఇతరేషామయుగ్మం స్యాత్ స్తూపికా కిల కల్పనమ్।
యుగ్మం వింశతిసంఖ్యాకమయుగ్మం త్వేకహీనకమ్।। 9.51 ।।
చతురశ్రే షడశ్రే చాప్యష్టాశ్రే (37)త్వేకకీలకమ్।
స్తూపికా కీలమేకం స్యాత్ సర్వకామఫలప్రదమ్।। 9.52 ।।
(37.గ్ర. సమవృత్తకే)
కీలాన్తమిత్థం నిర్మాయ విమానస్య చ సర్వతః।
మూర్తీః సంస్థాపయేద్విద్వాన్ శిల్పశాస్త్రవిచక్షణైః।। 9.53 ।।
ఇన్ద్రమైన్ద్ర్యాం (38)విమానస్య కుమారం వాపి పోత్రిణమ్।
వాసుదేవం శ్రీధరం వా దక్షిణస్యాముమాపతిమ్।। 9.54 ।।
(38.పా. కుమారం వా దక్షిణస్యాముమాపతిమ్।)
దక్షిణామూర్తిమథవా (39)సంకర్షణమథాపి వా।।
సత్యం వాపి వరాహం వా ప్రతీచ్యామచ్యుతం తు వా।। 9.55 ।।

(39.పా. ప్రతీచ్యాం నృహరిం హరిమ్।)

ప్రద్యుమ్నం వా నృసింహం వా తథోదీచ్యాం ధనాధిపమ్।

బ్రహ్మాణం వానిరుద్ధం వాప్యనన్తం వా ప్రకల్పయేత్।। 9.56 ।।

తలాధికే తు పూర్వోక్తాన్ క్రమేణ పరికల్పయేత్।

ధ్రువబేరసమా ఏతే భవేయుః శయనాదిషు।। 9.57 ।।

ఇన్ద్రాదయస్తు దిగ్దేవా ఆసీనా ఏవ సర్వదా।

చతురశ్రే చ వై ధామ్ని చతురశ్రాయతేఽపి వా।। 9.58 ।।

వృత్తే వృత్తాయతే వాపి భవేయుః సద్మధారిణః।

వీరసేనః సుషేణశ్చ వీరనాథః సుభద్రకః।। 9.59 ।।

పూర్ణశ్చ పుష్కరాక్షశ్చ ఆనన్దో నన్దనస్తథా।

విష్ణుపారిషదాః స్థాప్యాః కరాలవదనాన్వితాః।। 9.60 ।।

తలే తలే విమానస్య సురా విద్యాధరాస్తథా।

నృత్యన్తో బహుధా వేణువీణాపణవధారిణః।। 9.61 ।।

మమావతారాః సర్వత్ర కల్ప్యాస్తచ్చేష్టితాని చ।

భూతమాలాస్తథా కల్ప్యా నృత్యన్తో వికృతాననాః।। 9.62 ।।

గరుడః శఙ్ఖచక్రాదిలాఞ్ఛనీయాస్తలే తలే।

ఏవం మూర్తీః పురాకల్ప్య వర్ణలేపం ప్రకల్పయేత్।। 9.63 ।।

(40)అవశ్యం వర్ణలేపః స్యాదితి శాస్త్రవిదో విదుః।

శ్వేతం పీతం తథా రక్తం హరితం కృష్ణమేవ చ।। 9.64 ।।

(40.పా. వర్ణలేపం తతః కుర్యాచ్ఛిల్పి(పీ)శాస్త్రవిచక్షణః।)

(41)పఞ్చవర్ణాః పృథివ్యాద్యాః వర్ణానామధిదేవతాః।

మూర్తీనాం యుగభేదేన వర్ణభేదా (42)భవేద్రమే।। 9.65 ।।

(41.పా. పఞ్చవర్ణం పృథివ్యాది)

(42.పా. విధీయతే।)

కృతే వలర్క స్త్రేతాయామరుణో ద్వాపరే పునః।

పీతః కలౌ (43)వాసుదేవో ఘనశ్యామః పరఃపుమాన్।। 9.66 ।।

(43.పా. ధనశ్యామో వాసుదేవః)

రక్తః సంకర్షణో దేవః ప్రద్యుమ్నః కనకప్రభః।

శ్యామోఽనిరుద్ధః సంప్రోక్తః కేశవః కనకప్రభః।। 9.67 ।।

(44)నారాయణః శ్వేతవర్ణో మాధవః శ్యామవర్ణకః।

గోవిన్దః స్ఫటికాభః స్యాద్విష్ణుః కిఞ్జల్కసంనిభః।। 9.68 ।।

(44.పా. నారాయణః శ్యామవర్ణః మాధవః స్ఫటికప్రభః।)

మధుహన్తా రక్తవర్ణః శిఖివర్ణస్త్రివిక్రమః।

వామనో బాలసూర్యాభః శ్రీధరః శ్వేతపద్మ(45)భాః।। 9.69 ।।

(45.గ్ర. భః)

హృషీకేశస్తటిద్వర్ణః పద్మనాభస్తు నీల(46)భాః।

బన్ధూకకుసుమస్యేవ వర్ణో దామోదరః స్మృతః।। 9.70 ।।

(46.గ్ర. భః)

పురుషోత్తమః స్ఫటికవర్ణః శ్యామవర్ణస్త్వధోక్షజః।

నృసింహో హేమవర్ణః స్యాదచ్యుతః పీతవర్ణకః।। 9.71 ।।

జనార్ధనస్తు రక్తః స్యాదుపేన్ద్రః శ్యామలః స్మృతః।

హరిఃస్యాత్పీతవర్ణస్తు కృష్ణః కృష్ణఘనప్రభః।। 9.72 ।।

శ్రీః సువర్ణసమా భూమిర్ధరా శ్యామార్జునాథవా।

సరస్వతీ శ్వేతవర్ణా ప్రీతిః స్యా(47)చ్ఛ్వేతరక్తిమా।। 9.73 ।।

(47.గ్ర. శ్యామరక్షికా)

కీర్తిః రక్తా(48)స్ఫటికవర్ణా శాన్తిస్తుష్టిస్తు పీతకా।

పుష్టిః శ్యామా త్వష్టవర్ణాస్త్వష్టానాం కారయేద్గురుః।। 9.74 ।।

(48.స్ఫటికాభా)

మత్స్యః స్ఫటికసంకాశః కూర్మః కాఞ్చనవర్ణభాక్।
వరాహః శ్యామలో వర్ణో నృసింహశ్చన్ద్రవర్ణకః।। 9.75 ।।
జామదగ్న్యః సువర్ణాభో (49)రామః శ్యామలవర్ణభాక్।
(50)భరతస్య తథా వర్ణో లక్ష్మణః కనకప్రభః।। 9.76 ।।
(49.పా. రాఘవః శ్యామలాకృతిః।)
(50.పా. భరతః శ్యామలో వర్ణః)
శత్రుఘ్నో (51)రక్తవర్ణః స్యాత్ సీతా హేమనిభా భవేత్।
మాణ్డవీ (52)రక్తవర్ణా స్యాదూర్మిలా శ్యామలాకృతిః।। 9.77 ।।
(51.పా. రక్తవర్ణాభః సీతా హేమనిభాకృతిః।)
(52.పా. రక్తవర్ణాభా ఊర్మిలా శ్యామలప్రభా।)
శ్రుతకీర్తిః సితాఙ్గీం స్యాద్ధనూమాన్ కాఞ్చనప్రభః।
(53)అఙ్గో రక్తవర్ణః స్యాత్సుగ్రీవో హేమపిఙ్గలః।
గుహో విభీషణశ్చైవ నీలో నీలసమప్రభః।
జామ్బవాన్ స్వర్ణవర్ణః స్యాద్రామాశ్రయగణస్త్వయమ్।। 9.78 ।।
(53.అయం శ్లోకః గ్ర. పుస్తకే నాస్తి)
కృష్ణదేహో నీలవర్ణో రామః పాణ్డురవర్ణభాక్।
కనకాభా రుక్మిణీ స్యాత్సత్యా శ్యామలవర్ణినీ।। 9.79 ।।
రేవతీ రక్తవర్ణా స్యాత్సాత్యకీ నీలవర్ణభాః(54)।
యశోదా స్వర్ణవర్ణా స్యాద్ దేవకీ కనకప్రభా।। 9.80 ।।
(54.గ్ర. భాక్)
అర్జునః శ్వేతవర్ణః స్యాత్ కృష్ణసేవాపరా ఇమే।
(55)కల్కీ చ శ్వేతవర్ణః స్యాద్ (56)(57)బ్రహ్మా చ కనకాకృతిః।। 9.81 ।।
(55.పా. కల్కీ రక్తనిభః స్మృతః।)
(56.గ్ర. స్యాదనన్తః క్షీరసంనిభః)

(57.పా. కనకప్రఖ్యో బ్రహ్మా)

(58)అనన్తో క్షీరవర్ణః స్యాద్ధ (59)గరుడః కాఞ్చనప్రభః।

రుద్రః శోణితవర్ణః స్యాద్ధయగ్రీవో వలర్కభాః।। 9.82 ।।

(58.గ్ర. గురుడః కాఞ్చనాభః స్యాత్।)

(59.గ్ర. బ్రహ్మా చ కనకాకృతిః)

సేనానీ శ్యామలః ప్రోక్తః శ్వేతవర్ణో వినాయకః।

బ్రాహ్మీ నీలా రక్తవర్ణా మహేశ్వర్యపరా తథా।। 9.83 ।।

కౌమారీ వైష్ణవీ శ్యామా వారాహీ శ్యామలప్రభా।

ఇన్ద్రాణీ శ్యామలా ప్రోక్తా చాముణ్డా రక్తవర్ణకా।। 9.84 ।।

ఇన్ద్రః శ్యామోఽగ్నిరరుణో యమః కాలస్తథాపరః।

నిర్ఋతిర్నీలవర్ణః స్యాద్ వరుణః శ్యామలాకృతిః।। 9.85 ।।

వాయుర్ధూమ్రః సితః సోమో రుద్రో రక్తోఽష్టదిగ్గతాః।

విజయః శ్యామవర్ణః స్యాత్ పద్మీ పద్మనిభో భవేత్।। 9.86 ।।

గదాధరో హేమవర్ణః కృష్ణః ఖడ్గీ తథా పరః।

శార్ఙ్గీ హేమనిభో (60)వజ్రీ ముసలీ శ్వేతవర్ణకౌ।। 9.87 ।।

(60.పా. శ్వేతో వజ్రధరో మతః। శ్యామో ముసలధారీ)

కనకః పాశధారీ స్యాదఙ్కుశీ కృష్ణవర్ణకః।

(61)చణ్డో రక్తః ప్రచణ్డశ్చ శ్వేతః పీతో జయస్తథా।। 9.88 ।।

(61.గ్ర. ఇదమర్ధం 85-శ్లోకోత్తరార్ధానన్తరం దృశ్యతే।)

రక్తపీతనిభో ధాతా విధాతా శ్వేతవర్ణకః।

సుభద్రభద్రావరుణో కృతాన్తః శ్యామలప్రభః।। 9.89 ।।

అసురధ్వంసనో రక్తః కుబేరాక్షస్తు పీతకః।

కుబేరో రక్తవర్ణః స్యాద్ దుర్జయః కృష్ణవర్ణకః।। 9.90 ।।

ప్రబలః శ్వేతవర్ణస్తు రక్తః స్యాద్విశ్వభావనః।

పుష్కరః శ్వేతవర్ణః స్యాత్ సంభవః శ్యామలాకృతిః।। 9.91 ।।

సుశోభనః శ్యామవర్ణః ప్రభవో (62)రక్తవర్ణభాక్।

సుభద్రః కుముదః శ్వేతః కుముదాక్షోఽగ్నికాన్తిమాన్।। 9.92 ।।

(62.గ్ర. రక్తవర్ణకః)

పుణ్డరీకః సితః ప్రోక్తో వామనః శ్యామలాకృతిః।

(63)శఙ్కుకర్ణో రక్తవర్ణః సర్వనేత్రోఽసితప్రభః।। 9.93 ।।

(63.పా. రక్తో భవేచ్ఛఙ్కుకర్ణో)

సుముఖః శ్యామలో (64)వర్ణో రక్తాభః సుప్రతిష్ఠితః।

ఏవం విమానమూర్తీనాం ద్వారపానాం చ పార్శ్వదామ్।। 9.94 ।।

(64.పా. లః ప్రోక్తః)

వర్ణలేపం కారయిత్వా మణ్డపాన్ కారయేత్తతః।। 9.95 ।।

।। ఇతి శ్రీప్రశ్నసంహితాయాం నవమోఽధ్యాయః ।।

---------------------- -----------------------

।। దశమోఽధ్యాయః ।।

గర్భమన్దిరనిర్మాణే సంపూర్ణో తదనన్తరమ్।
గర్భగేహస్య తన్మానం తన్మానార్ధాధికం పురః ।। 10.10.1 ।।
అర్ధమణ్డపనిర్మాణం కుర్యాచ్ఛాస్త్రోక్తవర్త్మనా।
గర్భార్ధసద్మనో భూమేః సమం కుర్యాద్విచక్షణః।। 10.2 ।।
అగ్రేఽర్ధమణ్డపాత్ కుర్యాత్ నృత్తమణ్డపనామకమ్।
నృత్తార్ధమణ్డపస్యాగ్రే కుర్యాదాస్థానమణ్డపమ్।। 10.3 ।।
పార్శ్వయోర్నిర్గమార్థాయ పురతో వా వరాననే।
సోపానాని క్వచిద్భద్రే కుర్యాచ్ఛిల్పివిచక్షణః।। 10.4 ।।
మణ్డపేషు ప్రక్లృప్తేషు ప్రాకారాన్ పరికల్పయేత్।
పరివారనివేశార్థం శోభార్థం మన్దిరస్య చ।। 10.5 ।।
అన్తర్మణ్డల(1)సంజ్ఞం స్యాత్ తత్సాలం ప్రథమం విదుః।
అన్తర్హారం (2)ద్వితీయం స్యాన్మధ్యహారమనన్తరమ్।। 10.6 ।।
(1.పా. నామానం ప్రాకారం ప్రథమం విదుః।)
(2.పా తతో వప్రం)
(3)చతుర్థం పారిభద్రం స్యాత్ పఞ్చమం పర్వతాహ్వయమ్।
షష్ఠం వైద్యాధరం విద్యాత్ సప్తమం సర్వవేష్టనమ్।। 10.7 ।।
(3.పా. అనన్తరం చ మర్యాదా మహతీ నామ పఞ్చకమ్।)
చతుః పఞ్చాష్టదణ్డానాం సాలానాముచ్ఛ్రయం భవేత్।
ప్రథమావరణాద్యేషు విస్తారో యత్ర దృశ్యతే।। 10.8 ।।

ఆగ్నేయే పచనాగారం దీర్ఘచుల్లీసమన్వితమ్।
మధ్యేఽగ్నియమయోః కుణ్డం నిత్యహోమాయ కల్పయేత్।। 10.9 ।।
మరీచ్యాది(4)నివేశార్థం వాయుసోమాన్తరే భవేత్।
బహిరావరణే కుర్యాద్ ధాన్యస్థాపనవేశ్మకమ్।। 10.10 ।।
(4.పా. నిధానం స్యాత్।)
వాహనాదిస్థితిశ్చైన్ద్రే పానీయం వారుణే భవేత్।
ఉత్సవే దేవయజనం సోమేశాన్తరే(5) భవేత్।। 10.11 ।।
(5.గ్ర. సోమేశానాన్తరే)
పాకస్థానే కూపమేకం బహిర్ద్వే కల్పయేద్ రమే।
ఏవం బహువిధం స్థానం పుష్పోద్యానం తథా సరః।। 10.12 ।।
ప్రాకారాణామన్తరేషు కారయిత్వా చ శిల్పిభిః।
ప్రాకారాణాం చ సర్వేషామూర్ధ్వస్థానేషు సర్వతః।। 10.13 ।।
గరుడాన్ శఙ్ఖచక్రాన్వా సింహాన్ వాపి చ కారయేత్।
ఏకైకస్య చ సాలస్య చతుర్ద్వారాణి కల్పయేత్।। 10.14 ।।
ద్వారేషు గోపురాణి స్యుశ్చతురశ్రాయతాని వై।
ప్రవేశనిర్గమౌ స్యాతాం ద్వారేషు ప్రతిగోపురమ్।। 10.15 ।।
గర్భం తు మణ్డపాదీనామగ్నికోణే తు విన్యసేత్।
(6)గోపురాణాం భవేద్యామ్యే గర్భన్యాసం గురూత్తమః।। 10.16 ।।
(6.గ్ర. గోపురస్య)
గోపురాణాం చ సర్వేషామన్తర్గర్భగృహస్య చ।
ద్వౌ ద్వౌ కవాటౌ సుదృఢౌ శ్లక్ష్ణౌ తాలఘనాన్వితౌ।। 10.17 ।।
స్వర్ణాదికీలైః పట్టైశ్చ సర్వతో బన్ధయేద్రమే।
స్వర్ణాదిక్షుద్రఘణ్టాశ్చ నీరన్ధ్రేణ చ యోజయేత్।। 10.18 ।।
ఏవం గర్భవిమానం చ (7)మణ్డపాం (పాన్) సాలసంయుతాన్।

కారయిత్వా గోపురాణి తతో దేశికసత్తమః।। 10.19 ।।

(7.గ్ర. మణ్డపాన్।)

ప్రతిష్ఠామారభేద్దేవి తద్విధానమిహోచ్యతే।

(8)ప్రాసాదస్యాగ్రతః కుర్యాత్ కుణ్డస్థాపనమణ్డపమ్।। 10.20 ।।

(8.[ఈ. అ.16] ప్రాసాదస్యాగ్రతః కృత్వా పూర్వవద్యాగమణ్డపమ్।)

సర్వోపకరణైర్యుక్తం (9)సర్వలక్షణసంమితమ్।

(10)సర్వతోఽష్టౌ విమానస్య దిశి కుణ్డాన్ ప్రకల్పయేత్।। 10.21 ।।

(9.[ఈ. అ.16] సర్వలక్షణసంయుతమ్।)

(10.ప్రాసాదస్యాపి పరితః కుర్యాత్కుణ్డాష్టకం గురుః।)

తదభావే తు చతురస్తదభావే పురోదితే।

(11)మణ్డపే స్థాపయేదగ్నిమేకమేవ గురూత్తమః।। 10.22 ।।

(11.యాగమణ్డపభూభాగే కుణ్డమేకం ప్రకల్పయేత్।)

సౌవర్ణీ రాజతీ తామ్రీ స్తూపీ దారుమయీ తథా।

శిలామయీ వా సంస్థాప్యా నో చేన్మూర్ధ్నా వినా భవేత్।। 10.23 ।।

తద్విమానం న పూర్ణం స్యాద్యత్నేన స్థాపయేదతః।

(12)తస్య (13)ద్వితీయస్య గోలస్య ప్రమాణం బిమ్బముత్తమమ్।। 10.24 ।।

(12.తద్విగోలకమానేన మన్త్రబింబేన వై సహ।)

(13.గ్ర. ద్వితీయగోలస్య)

అధివాసం రహస్యేఽన్యే మణ్డపే కల్పయేత్ పురా।

స్తూపిభిః సహ శాస్త్రోక్తవిధానేన విచక్షణః।। 10.25 ।।

బిమ్బస్య స్తూపికానాం చ స్నానాద్యమఖిలం చరేత్।

(14)వస్త్రైరాభరణైః పుష్పైరలంకృత్య సుపూజ్య చ।। 10.26 ।।

(14.వస్త్రైరాభరణైః పుష్పైశ్ఛన్నం కృత్వార్ఘ్యపుష్పవత్।)

తస్మిన్ రత్నాదిసంయుక్తే (15)కుమ్భే బిమ్బం నివేశ్య చ।

శనైః ప్రాసాదపర్యఙ్కమారోహేన్మూర్తిపైః సహ।। 10.27 ।।

(15.బిమ్బం కుమ్భే నివేశ్య చ

Sl.27c, d same as sl. 297-a, b.)

(16)తత్ర ప్రాక్తాడనాదీని క్షాలనాదీని కారయేత్।

తతో బిమ్బ(17)స్తూపికాం తాం నయేదూర్ధ్వం స సాధకః।। 10.28 ।।

(16.తత్ర ప్రాక్తాడనాదీంస్తు కుర్యాత్సఞ్జాలనాదికాన్।)

(17.గ్ర. స్థూపికాస్తామ్।)

ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖో వాపి గురుః పద్మే స్థితః స్వయమ్।

స్థానే మధ్యమకుమ్భస్య స్థాపయేత్ సుధయా తతః।। 10.29 ।।

ప్రతిష్ఠాసీతి మన్త్రేణ దృఢీ కుర్యాద్ గురూత్తమః।

(18)ఆచరేన్మన్త్రవిన్యాసం కుమ్భే బిమ్బసమన్వితే।। 10.30 ।।

(18.[ఈ. అ.16] `ఆచరేద్రత్నవిన్యాసం సర్వం వాఽఽవాహనోదితమ్।)

హృదాద్యం త్వనిరుద్ధేన మూలమన్త్రేణ (19)దేశికః।

(20)తత్రాద్యమనుసంధాయ హ్యేకం కృత్వా పరాన్వితమ్।। 10.31 ।।

(19.లాఙ్గలిన్।)

(20.తత్రాద్యమనుసన్ధానమేకం కృత్వా పరాన్వితమ్।)

సంపూజ్య స్థాపయేత్ స్తూపీః పార్శ్వయోస్తస్య వై రమే।

సుధాభిః పరిలిప్యాథ మన్త్రానపి చ విన్యసేత్।। 10.32 ।।

(21)ప్రాసాదపట్టికాయాం తు పఞ్చవింశతితన్తుభిః।

బధ్వా పరిసరం పశ్చాత్ స్వయం బధ్వా చ కౌతుకమ్।। 10.33 ।।

(21.Sl. 33-a, b same as sl. 303-a,b.)

[ప్రతిష్ఠావిధివత్ పూర్వం సంభారానర్పయేత్ క్రమాత్।]

ఛాయాధివసనం కుర్యాత్ కటాహాదిషు వై రమే।। 10.34 ।।

(22)స్నపనం దర్పణే కుర్యాత్ మూర్తీనాం మన్త్రవిత్తమః।

నేత్రోన్మీలనమేతాసాం కుర్యాచ్ఛాస్త్రోక్తవర్త్మనా।। 10.35 ।।

(22.స్నపనం దర్పణే కుర్యాత్రాగ్వద్దేశికసత్తమః।)

ధ్యాత్వా విరాజం వైమానం తత్తత్స్థానేషు దేశికః।

పాదాదారభ్య కుమ్భాన్తం లోకాధ్వానం విచిన్తయేత్।। 10.36 ।।

తత్తత్స్థానేషు దేవానాం పూజనం కలశేష్వపి।

(23)మణ్డలే చ క్రమేణైవ పూజనీయా వరాననే।। 10.37 ।।

(23.కలశే మణ్డలే చైవ ప్రాసాదస్థాన్ సమర్చయేత్।

Sl. 38a,b,c, d same as sl.308-c, d

sl.309-a, b

Sl. 39a,b,c, d same as sl.309-c, d

sl.310-a, b

Sl. 40a-b same as sl. 310-c,d.)

ప్రాసాదం పరితః క్లృప్తకుణ్డేష్వగ్నిం యథావిధి।

సంస్కృత్య వాసుదేవాదీన్ ప్రభవాప్యయయోగతః।। 10.38 ।।

సంతర్పయేద్యథాశాస్త్రమథవా తత్పురస్స్థితే।

కుణ్డే తు సకలం హోమమాచార్యః స్వయమాచరేత్।। 10.39 ।।

మన్త్రాంస్తు పాఠయేద్విద్వాన్ తత్రప్రతిష్ఠాం నయేత్ సుధీః।

పూర్ణాన్తమఖిలం కృత్వా (24)తద్విధానేన వై పునః।। 10.40 ।।

(24.[ఈ. అ.16] విధినానేన వై పునః।)

క్షురో హరేతి (25)మన్త్రేణ (26)సామగాన్ పాఠయేద్రమే।

చక్రమామలసారస్య మధ్యతః సంనివేశయేత్।। 10.41 ।।

(25.గ్. వై సామ)

(26.పాఠయేత్సామగాంస్తు వై।

Sl. 41,c, d is same as Sl.312-c, d.

Sl. 42-a,b,c,d same as Sl.313-a,b,c,d.

Sl. 43-a,b,c,d same as Sl.314-a,b,c,d.

Sl. 44-a, b same as Sl.315-a, b.)

యథాభిమతరూపం తు దిగ్వక్త్రం చామ్బరాననమ్।

స్వశక్తివర్ణదణ్డస్థం చణ్డమార్తాణ్డభాస్వరమ్।। 10.42 ।।

చక్రమన్త్రం న్యసేత్తస్మిన్ వర్ణాధ్వానం పురోదితమ్।

గత్యాగతిప్రయోగేణ ప్రాక్ప్రమేయజ్జలక్షణమ్।। 10.43 ।।

నాన్యథావత్పురా జ్ఞాత్వా మన్త్రమూర్తిగతం విభుమ్।

(27)కుర్యాత్తతోర్ధ్వసంస్థానం నాన్యథా తు వరాననే।। 10.44 ।।

(27.కుర్యాత్తతోర్ధ్వసన్ధానం నాన్యథా తు మునీస్వరాః।)

ఏవం చాభిమతం చక్రం (28)సర్వవిఘ్నప్రశాన్తకమ్।

ప్రతిష్ఠాప్య తమభ్యర్చ్య (29)తతోఽస్త్రం సమనన్తరమ్।। 10.45 ।।

(28.సర్వవిఘ్నక్షయఙ్కరమ్।)

(29.తస్యైవం।)

త్రియంశేన (30)శిరోదేశాత్ పక్షిరాజవిభూషితమ్।

సంస్కృత్య ధ్వజదణ్డం చ శిఖామన్త్రం చ విన్యసేత్।। 10.46 ।।

(30.[ఈ. అ.16]త్ర్యంశేన శిఖరాదుచ్చం ఖగరాట్పరిభూషితమ్।

Sl. 46c, d same as sl.325-c, d.

Sl. 47a,b,c, d same as sl.328-a, b)

కృత్వాస్త్రసంనిధిం తస్మిన్ లాఞ్ఛనాఖ్యే పురా పటే।

నివేశ్య ధ్వజదణ్డాగ్రే గన్ధాద్యైరర్చయేద్రమే।। 10.47 ।।

విమానస్థూపికైకా చేద్వాసుదేవస్తు తత్ర వై।

ద్వే చేత్తయోర్దేవవరౌ(31) వాసుదేవస్తథా పరః।। 10.48 ।।

(31.గ్ర. పరౌ)

సంకర్షణిస్త్రిషు స్థాప్యా వాసుదేవాదికాస్త్రయః।

(32)వాసుదేవాదిచతురః ప్రార్థయేచ్చ త్రిషు క్రమాత్ ।। 10.49 ।।

(32.వాసుదేవాదికాః పూజ్యాః కుమ్భషట్కే కృతే సతి।)

(33)కుమ్భషట్కే కేశవాదిషట్కం తత్ర సుపూజయేత్।

(34)కుమ్భాష్టకే కేశవాద్యాస్తత్ర సంప్రార్థయేద్రమే ।। 10.50 ।।

(33.సంపూజ్య కేశవాదీనాం షట్కం కుమ్భాష్టకే కృతే।)

(34.కేశవాద్యష్టకం పూజ్యం ద్విషట్కే ద్వాదశార్చయేత్।)

కలశేషు ద్వాదశసు కేశవాదీన్ నియోజయేత్।

(35)యుగ్మయోగేన కుమ్భానాం స్థాపనం మోక్షకాఙ్క్షిణామ్ ।। 10.51 ।।

(35.Sl. 51c, d same as sl. 349-c, d.)

(36)అయుగ్మం స్యాత్తదన్యేషాం స్వర్గాదిఫలకాఙ్క్షిణామ్।

ఏవం కృత్వా మధ్యకుమ్భం తోయేన గురురాత్మవాన్ ।। 10.52 ।।

(36.ఇతరస్యాం యుగ్మయుక్త్యా కుమ్భస్థాపనమాచరేత్।)

ఆరుహ్య చ విమానాగ్రాత్ సర్వతః ప్రోక్షయేద్రమే।

సుధామయాదిబిమ్బానాం బృహత్యా శిలయాపి వా ।। 10.53 ।।

కృతానామపి బిమ్బానాం పిణ్డికాయాం పురా రమే।

రత్నలోహాదివిన్యాసం శిల్పిభిః కారయేత్తతః ।। 10.54 ।।

ఔషధైశ్చ దృఢీకృత్య (37)విమానేన సహైవ చ।

మూలబేరాదిబేరాణాం ప్రతిష్ఠాం కారయేద్ గురుః ।। 10.55 ।।

(37.గ్ర. విమానస్య తథైవ చ।)

ప్రాసాదస్య ప్రతి ష్ఠేత్థం సమాసాత్ కథితా మయా।

మణ్డపానాం చ సాలానాం గోపురాణాం తథైవ చ ।। 10.56 ।।

శాఖానాం చ కవాటానాం ప్రతిష్ఠావిధిరుచ్యతే।

మణ్డపం ప్రథమాదీనామాస్థానాన్తం తథైవ చ ।। 10.57 ।।

ప్రాకారాన్ పచనాగారమగ్న్యగారాదికాన్ రమే।

సంక్షాలయేత్ పురా సర్వానఙ్కురానపి కల్పయేత్।। 10.58 ।।

కృత్వా పర్యగ్నికరణం ధూపయేత్ సర్వతో దిశమ్।

పఞ్చగవ్యేన సంశోధ్య ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।। 10.59 ।।

సుధాచూర్ణైరలంకృత్య సిద్ధార్థాన్ వికిరేత్తతః।

వాస్తుక్షేత్రేశయోః పూజాం కృత్వా దేశికసత్తమః।। 10.60 ।।

కుమ్భానాం స్థాపనం కుర్యాత్ తేష్వావాహ్య హరిం యజేత్।

శాఖాకవాటయోః కించిద్ విశేషః కథ్యతేఽధునా।। 10.61 ।।

(38)జలైః శాఖాకవాటాని పఞ్చోపనిషదా గురుః।

క్షాలయేద్ గన్ధమాల్యాద్యైరలంకుర్యాచ్చ వస్త్రతః।। 10.62 ।।

(38.పా. శాఖాకవాటౌ ప్రక్షాల్య పఞ్చోపనిషదా జలైః।)

తతో ముహూర్తే విజయే శాఖాస్థాపనమాచరేత్।

శాఖారన్ధ్రే చ రత్నాదివిన్యాసం మన్త్రవచ్చరేత్।। 10.63 ।।

శాఖాసమీపరన్ధ్రేషు కవాటా(ని)నిధాపయేత్।

శాఖాయాం దక్షిణస్థాయాం బ్రహ్మాణం తూత్తరే భవమ్।। 10.64 ।।

ఉదుమ్బరే మహాలక్ష్మీం ప్రార్థయేత్ గురుసత్తమః।

కవాటానా(39)ముపరితనే దశమూర్తిర్లిఖేన్మమ।। 10.65 ।।

(39.గ్ర. కవాటానాం పరితనే।)

వేదశాస్త్రపురాణాని (40)మునీనపి లిఖేదధః।

కవాటకన్ధపట్టే స్యాద్ (41)విశ్వనాథః ప్రతిష్ఠితః।। 10.66 ।।

(40.పా. వేత్రేషు నివసన్ని చ।)

(41.పా. సంస్థాప్యో విశ్వభావనః।)

కుఞ్చికాయాం కవాటస్య సంస్థాప్యో విశ్వభావనః।

ఏతాన్ కుమ్భజలే పూజ్య తత్తత్స్థానేషు వై రమే।। 10.67 ।।

ఆవాహ్య చ కవాటేషు ప్రోక్షయేన్మూలవిద్యయా।

ఏవం భగవతో విష్ణోః సౌధం గోపురసంయుతమ్ ।। 10.68 ।।
కారయిత్వా శిల్పివర్గైః ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి ।
యజమానస్యాభిమతే కల్పయేన్మూలకౌతుకమ్ ।। 10.69 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం దశమోఽధ్యాయః ।।

-------------------- ----------------------

।। ఏకాదశోఽధ్యాయః ।।

స్థితం యానసమారూఢమాసీనం లోకవిక్రమమ్ ।
శయనం విశ్వరూపం చ షడ్విధం బిమ్బముచ్యతే ।। 11.1 ।।
మమావతారభేదేషు తత్తత్కార్యానురోధతః ।
భిద్యతే బహుధా దేవి యజమానస్యానురోధతః ।। 11.2 ।।

చతురశ్రే సువృత్తే చ షడశ్రే స్థాపయేద్ విభుమ్।
స్థితం యానసమారూఢమాసీనం లోకవిక్రమమ్।। 11.3 ।।
వృత్తాయతే శయానం స్యాచ్చతురశ్రాయతే తథా।
అష్టాశ్రయే విశ్వరూప(1)మేకమాలోక్య కల్పయేత్।। 11.4 ।।
(1.గ్ర. మేవ)
అర్చారూపస్య నిర్మాణే పదార్థా అపి షడ్విధాః।
రత్నస్ఫటికలోహాశ్చ శిలా దారుశ్చ మృణ్మయః।। 11.5 ।।
పూర్వపశ్చిమతో బిమ్బం న హీనం నిర్మితం యది।
తత్పూర్ణం బిమ్బమిత్యాహుః పూర్వభాగం తు యత్ర వై।। 11.6 ।।
ముఖాదిసహితం బిమ్బమర్ధచిత్రం తదుచ్యతే।
పటాదిలిఖితం యత్తు తచ్చిత్రం హీనముచ్యతే।। 11.7 ।।
(2)రత్నైస్తు నిర్మితం బిమ్బం సర్వకామఫలప్రదమ్।
(3)సంపత్ప్రదం స్వర్ణబిమ్బం రజతం జ్ఞానదం భవేత్।। 11.8 ।।
(2.పా. నిర్దోషా రత్నజాః సర్వాః సర్వకామఫలప్రదాః।)
(3.గ్ర. సంపత్కరం)
సౌభాగ్యదాయకం తామ్రమేవం త్రివిధమీరితమ్।
యశోవిత్తజ్ఞానదాయి శ్వేతశైలసముద్భవమ్।। 11.9 ।।
ఆరాధనీయం (4)విప్రేణ తదన్యత్సర్వకామదమ్।
క్షత్రియాదిభిరారాధ్యం స్వేషాం చైవేష్టసిద్ధయే।। 11.10 ।।
(4.గ్ర. విప్రాణాం)
సిద్ధా మహర్షయో యత్ర తపస్యన్తి ద్విజా అపి।
మర్త్యాగమ్యే దేవసేవ్యే పరిపక్వశిలామయే।। 11.11 ।।
ఆచార్యః ప్రథమం గత్వా బిమ్బయోగ్యాం శిలాం రమే।
సమ్యక్ పరీక్ష్య చాగత్య యజమానాయ వేదయేత్।। 11.12 ।।

యజమానో గురుశ్చైవ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పురా।

తేభ్యశ్చానుగ్రహం ప్రాప్య (5)యజమానేన సమ్మితః।। 11.13 ।।

(5.గ్ర. యజమానో గురుః స్వయమ్।)

(6)రథకారాదిసహితో గత్వా తత్ర ప్రపాం క్రియాత్।

అఙ్కురార్పణ(7)పూర్వం హి స్థణ్డిలే స్థాపయేద్ ఘటాన్।। 11.14 ।।

(6.గ్ర. రథకారేణ)

(7.గ్ర. పూర్వాణి)

విన్యస్య పరమేష్ఠ్యాఖ్యవిద్యయా కూర్చపల్లవైః।

అలంకృత్య పిధాయాస్యానను చక్రం చ పూజయేత్।। 11.15 ।।

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య సిద్ధార్థాంశ్చక్రవిద్యయా।

వికీర్య చక్రముద్రాం చ ప్రదర్శ్యానన్తరం గురుః।। 11.16 ।।

మధ్యే తు పరమాత్మానం కరకే చ సుదర్శనమ్।

ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు ప్రాపణాన్తం సమర్చయేత్।। 11.17 ।।

సమిత్సర్పిః పుష్పలైర్దలైః పఞ్చభిరప్యథ।

మూలమన్త్రేణ జుహుయాత్ పృథగష్టోత్తరం శతమ్।। 11.18 ।।

చరుణాపి నృసూక్తేన జుహుయాత్ షోడశాహుతీః।

వనదేవాన్ పర్వతాంశ్చ గణ్డశైలాంస్తటానపి।। 11.19 ।।

శృఙ్గాంశ్చ నిర్ఝరానబ్ధీన్ వృక్షానప్యోషధీరపి(8)।

వనస్పతిం(తీన్) జరాయుజానణ్డజాన్ స్వేదజానపి।। 11.20 ।।

(8.గ్ర. ధీస్తతః)

ఉద్భిదః సర్వభూతాని తిత్రోఽపి వ్యాహృతీరపి।

నమస్తయా చ వ్యాహృత్యా హుత్వా సంపాతమాహరేత్।। 11.21 ।।

పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా సంపాతం స్పర్శవిద్యయా।

తస్యాం శిలాయాం విన్యస్య బలిదానం చ కల్పయేత్।। 11.22 ।।

దధ్యన్నం రజనీచూర్ణయుక్తం లాజానపూపికామ్।

పయోదధిఘృతం రమ్భాశలాటూంశ్చరుణా సహ॥ 11.23 ॥

దద్యాచ్చ సర్వభూతేభ్యో బలిదానం తు దేశికః।

సుముహూర్తే శిలాం వీక్ష్య సిద్ధార్థాంశ్చక్రవిద్యయా॥ 11.24 ॥

దద్యాత్ బలిం ప్రతిదిశం భూతేభ్యః కమలేక్షణే।

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ ప్రోక్ష్య పూరుషవిద్యయా॥ 11.25 ॥

శిలాం స్పృష్ట్వాథ మూలేన దత్వార్ఘ్యం ప్రీతిమన్దిరే।

జపేదష్టోత్తరశతం మూలమన్త్రం గురూత్తమః॥ 11.26 ॥

బిమ్బస్యానుగుణం కుర్యాత్ (9)సూత్రపాతం శిలాభువి।

బిమ్బం శీతలయా కుర్యాన్న తూష్ణశిలయా క్వచిత్॥ 11.27 ॥

(9.గ్ర. సూత్రపాత్రం)

యది బిమ్బం శీత(ల)యా కుర్యాల్లక్షణసంయుతమ్।

తద్దేవసంనిధౌ (10)సంపత్ సదా పూర్ణా భవేత్ ధ్రువమ్॥ 11.28 ॥

(10.గ్ర. సర్వసంపూర్ణా సదా భవేత్।)

పుంలిఙ్గశిలయా కుర్యాన్నాదవత్యా (11)సదా హరిమ్।

(12)స్త్రీశిలా పాదపీఠం స్యాద్రరత్నన్యాసం నపుంసకే॥ 11.29 ॥

(11.గ్ర.హరిం గురుః।)

(12.పా. పుంశిలా।)

శిలామేవం పరీక్ష్యాథ(13) రథకారైస్తు భేదయేత్।

సా శిలా నిపతేద్ భూమ్యాం న భవేద్ బిమ్బసాధనే॥ 11.30 ॥

(13.గ్ర. పరీక్ష్యైవ।)

మధ్యే స్థితాపి వా గ్రాహ్యా తాముద్ధృత్య గురుః శిలామ్।

మహాకుమ్భజలైః ప్రోక్ష్య తతః కరకవారిణా॥ 11.31 ॥

పరిషిచ్య ప్రతికృతిం శిల్పిభిః కారయేద్ గురుః।

దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం నిర్మాణే స్త్రీశిలా వరా।। 11.32 ।।

పుంశిలా పాదపీఠే స్యాద్రత్నన్యాసం నపుంసకే।

శ్రీసూక్తేనైవ దేవీనాం శిలాసంగ్రహణం చరేత్।। 11.33 ।।

మధ్యకుమ్భే శ్రియం దేవీం పరితః కలశేషు చ।

వాగీశ్వరీం క్రియాం కీర్తిం లక్ష్మీం సృష్టిమతః పరామ్।। 11.34 ।।

ప్రహ్వీం సత్యాం తతో బ్రాహ్మీం కరకే చ సుదర్శనమ్।

యథా పూర్వం తదితరత్ శ్రియమగ్నౌ తు పూజయేత్।। 11.35 ।।

ఇతరా అపి చావాహ్య వాగీశాద్యా యథాక్రమమ్।

బ్రహ్మాదికల్పనే దేవి ఘటస్థాపనకర్మణి।। 11.36 ।।

బ్రహ్మాదీన్ మధ్యకుమ్భస్థాన్ పూర్వాదిషు యథాక్రమమ్।

ఇన్ద్రాదీన్ పూజయేత్ విద్వాన్ కరకే చ సుదర్శనమ్।। 11.37 ।।

పూర్ణాహుతిం తతః కుర్యాత్ సంపాతాజ్యేన వై శిలామ్।

స్పర్శయేత్తత్తదఙ్గేషు మూలమన్త్రేణ దేశికః।। 11.38 ।।

దేవీబ్రహ్మాదిబిమ్బాని కారయేచ్ఛిల్పివర్గతః।

దారుణా యది కల్ప్యేత బిమ్బాని స్వార్థసిద్ధయే।। 11.39 ।।

దారుసగ్రహణం కుర్యాద్ వృశ్చికాదిత్రిమాసకే।

వృశ్చికాద్యష్టమాసేషు అగరుశ్చన్దనోఽథవా।। 11.40 ।।

కాశ్మర్యో దేవదారుశ్చ మధూకహరిచన్దనౌ।

ఖదిరశ్చార్జునశ్చైవ కదమ్బపనసౌ తథా।। 11.41 ।।

బిల్వః పూర్వోక్తవృక్షా యే సారవన్తో న కోటరాః।

సుషిరాదివిహీనాశ్చ గృహ్ణీయాత్ తాన్ ద్రుమాధిపాన్।। 11.42 ।।

దగ్ధాన్ వక్రాన్ గ్రన్థియుక్తాన్ ససాఖాన్ వర్జయేద్రమే।

శిలాసంగ్రహవద్ధోమః సర్వః కార్యో యథావిధి।। 11.43 ।।

అనోకహానామఙ్గాని ప్రవాలాదీని పూర్వవత్।

ప్రాచీనకుణ్డే జుహుయాత్ సర్పిరాది గురూత్తమః।। 11.44 ।।

ప్రక్షాలయేద్ వృక్షమూలం వాససా ఛాదయేద్రమే।

సదర్భేణ స్మరన్ మూలం ప్రాదక్షిణ్యేన (14)గురూత్తమః।। 11.45 ।।

(14.గ్ర. వై గురుః।)

మూర్తిభిశ్చ ద్వాదశభిర్మత్స్యాదిభిరనుక్రమాత్।

వ్యాహృతీభిస్తతః పశ్చాదుపతిష్ఠేన్మహీరుహమ్।। 11.46 ।।

కర్మణా పూర్వవృత్తేన స్థావరత్వముపాగతః।

వృణోభి విష్ణోర్బిమ్బార్థం తవ మోక్షాయ వై ద్రుమ।। 11.47 ।।

స్థావరత్వాదితో గచ్ఛ దివ్యం రూపమనుత్తమమ్।

ప్రాప్య యోగాంశ్చ విపులాన్ వాసుదేవప్రసాదతః।। 11.48 ।।

అనుభూయ తతో మోక్షం యాహి సూరిని షేవితమ్।

ఇత్యుపస్థాయ మన్త్రేణ రక్షాసూత్రం తు బన్ధయేత్।। 11.49 ।।

అనుక్తమన్యత్కర్తవ్యం శిలాసంగ్రహవన్నిశి।

ప్రభాతే దేశికః స్నాత్వా ముహూర్తే శోభనే శుచిః।। 11.50 ।।

ఛిన్ద్యాద్ వృక్షం కుఠారేణ ప్రాఙ్ముఖః పురుషాత్మనా।

రథకారస్తతో వృక్షం ఛేదయేద్ గుర్వనుజ్ఞయా।। 11.51 ।।

ప్రాచ్యాముదీచ్యాం పతితస్తరురభ్యుదయావహః।

కుర్యాద్ బిమ్బం ప్రకాణ్డేన శాఖయాప్యనురూపయా।। 11.52 ।।

కుమ్భోదకేన తం సిఞ్చేద్ ధ్యాత్వా తత్ర స్థితం హరిమ్।

మూలమన్త్రేణ పరితః సిఞ్చేత్ కరకవారిణా।। 11.53 ।।

దేవాలయం తరుం నీత్వా ధామమానానుసారతః।

ఆలయే చాధివాసాది స్థాపయిత్వా ద్రుమం భువి।। 11.54 ।।

కుర్యాద్ బహిర్వనే యద్వా సర్వం తద్వద్యథావిధి।

బిమ్బమత్యద్భుతాకారం శిలయా (వా)ద్రుమేణ వా।। 11.55 ।।

కారయేత్ సంస్కృతేనైవ త్వన్యథానర్థమాప్నుయాత్।
కుర్యాద్యతోక్తవిధినా కృతం మోక్షాయ వై భవేత్।। 11.56 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం ఏకాదశోఽధ్యాయః ।।

----------------------- -----------------------

।। ద్వాదశోఽధ్యాయః ।।

[శ్రీ] భగవాన్-

బిమ్బనిర్మాణమధునా వదామి కమలేక్షణే।
గర్భవిస్తారమానం వా ద్వారదైర్ఘ్యమథాపి వా।। 12.1 ।।
ప్రాసాదపాదమానం వా హస్తమానేన వా రమే।
మూలప్రతికృతిం కుర్యాజ్జన్మసర్వార్థసిద్ధిదామ్।। 12.2 ।।

ప్రతిమా గర్భవిస్తారా (1)శ్రేష్ఠా స్యాత్కమలోద్భవే।
నవభాగైకహీనా తు (2)మధ్యా ప్రతికృతిర్భవేత్।। 12.3 ।।
(1.పా. తుల్యా శ్రేష్ఠా చతుర్ముఖ।)
(2.పా. ప్రతిమా మధ్యమా భవేత్।)
కనీయసీ పఞ్చభాగేష్వేకా హీనా న సంశయః।
చతుర్భుజం వా ద్విభుజం యజమానేచ్ఛయా భవేత్।। 12.4 ।।
ఆసీనం వా శయానం వా స్థితం యానగతం తు వా।
త్రివిక్రమం విశ్వరూపం కల్పయేయుర్యథావిధి।। 12.5 ।।
శయానస్యాథ వక్ష్యామి ప్రమాణం జలజోద్భవే।
ఆయామం గర్భగేహస్య భఙ్క్త్వా (3)భాగం పురా రమే।। 12.6 ।।
(3.పా. షోడశధా పునః।)
అష్టాదశాద్భాగమేకం త్యజేత్ పాదే శిరస్స్థలే।
శేషస్య భాగమేకం స్యాత్ కిరీటస్య ద్విభాగకమ్।। 12.7 ।।
కిరీటశేషయోర్మధ్యే భాగమేకం పరిత్యజేత్।
అవశిష్టేన భాగేన మూలమూర్తిం ప్రకల్పయేత్।। 12.8 ।।
ఉత్తమోత్తమమేతత్స్యాదుత్తమం తూచ్యతేఽధునా।
గర్భగేహాన్తరాయామం భఙ్క్త్వా షోడశధా పురా।। 12.9 ।।
మూర్ధ్నస్స్థానే చతుర్భాగం పాదస్థానే ద్వయం త్యజేత్।
అవశిష్టైర్దశాంశైః స్యాచ్ఛయనస్యోత్తమో విధిః।। 12.10 ।।
మూర్ధ్ని పఞ్చ పరిత్యజ్య పాదయోస్త్రీన్ త్యజేద్యది।
అవశిష్టైశ్చ శయనం మధ్యమం సముదాహృతమ్।। 12.11 ।।
షడ్భిర్మూర్ధ్ని తథా పాదే వర్జయేచ్చతురో యది।
అవశిష్టషడంశైస్తు కృతా మూర్తిః కనీయసీ।। 12.12 ।।
స్థితస్య మూలబిమ్బస్య శృణు మానం జలోద్భవే।

గర్భద్వారసమం బిమ్బముత్తమోత్తమమిష్యతే।। 12.13 ।।

ఉత్తమం త్వేకభాగేన హీనం ద్వారస్య వై రమే।

త్రిభాగహీనమధ్యం స్యాత్త్వధమం త్వర్ధమానకమ్।। 12.14 ।।

ఆసీనస్యాథ వక్ష్యామి బిమ్బస్య కమలాసనే।

గర్భద్వారం చతుర్ధా తు భజ్క్త్వా భాగేన వర్ధయేత్।। 12.15 ।।

భాగత్రయేణ సంయుక్తాం బిమ్బప్రకృతిముత్తమామ్।

మధ్యమస్య ద్వయోర్భాగః కనీయానేకభాకః।। 12.16 ।।

గర్భగేహోన్నతిర్యావత్తదర్ధం యానముచ్యతే।

గర్భద్వారోన్నతేరర్ధం బిమ్బం యానగలోపరి।। 12.17 ।।

యానారూఢోన్నతిః పూర్ణా తత్ త్రిభాగేన మధ్యమా।

అధమా స్యాత్తదర్ధేన విశ్వరూపవిధి శృణు।। 12.18 ।।

ఉన్నతిం గర్భగేహస్య భజ్క్త్వా ద్వాదశధోపరి।

భాగమేకం పరిత్యజ్య పీఠే భాగద్వయం తథా।। 12.19 ।।

ఉత్తమో విశ్వరూపస్య మధ్యమోన్నతిరుచ్యతే।

ఊర్ధ్వే భాగద్వయం త్యక్త్వా భాగత్రయమధస్తథా।। 12.20 ।।

శిష్టైస్తు సప్తభిర్భాగైర్విశ్వరూపస్య చోన్నతిః।

ఉపరిష్టాదధస్తాచ్చ పరిత్యజ్య త్రిభాగకమ్।। 12.21 ।।

అవశిష్టైస్తు షడ్భాగైః కృతా మూర్తిః కనీయసీ।

లోకాక్రమణబిమ్బస్య చైవమున్నతిరిష్యతే।। 12.22 ।।

స్థితే దేవే తథా దేవ్యః ఆసీనాస్తే తథైవ తాః।

[స్థితస్య దేవ్య ఆసీనా ఆసీనస్య స్థితాపి వా।। 12.23 ।।]

శయానేషు చ దేవేషు ఆసీనా వా స్థితాపి వా।

పరతన్త్రః శ్రియాదీనామిత్థం సృష్టిరుదాహృతా।। 12.24 ।।

యానారూఢే దేవవరే దేవోత్సఙ్గగతా యది।

తస్య బిమ్బస్య సా దేవీ నాన్యా పార్శ్వే విధీయతే।। 12.25 ।।

పరతన్త్రాస్తు యా దేవ్యః సౌమ్యవక్త్రా ద్విబాహవః।

పారతన్త్రే కల్పనీయా దేవస్కన్ధసమున్నతాః।। 12.26 ।।

తావత్యేవోన్నతిర్భద్రే స్వతన్త్రే దేవయోషితామ్।

యానస్కన్ధసమారూఢాం శయానాం వా స్థితాం తథా।। 12.27 ।।

చతుర్భుజాం ద్విహస్తాం వా స్వాతన్త్ర్యే పరికల్పయేత్।

శయితుర్మూలబిమ్బస్య శయనం పఞ్చధా స్మృతమ్।। 12.28 ।।

ఉద్యోగో యోగభోగౌ చ సృష్టిః సంహార ఏవ చ।

అనన్తభోగశయనే మృద్వాస్తరణకల్పితే।। 12.29 ।।

సోపధానశిరఃపార్శ్వే (4)న్యస్తహస్తశ్చ దక్షిణః।

వామబాహూపరిన్యస్తవామజానూపలక్షితః।। 12.30 ।।

(4.పా. పాదపార్శ్వే తథైవ చ।)

కిరీటహారకేయూరవనమాలావిభూషితః।

శ్రీవత్సాఙ్కః ప్రసన్నాస్య ఈషదుత్థితకంధరః।। 12.31 ।।

ఏవం ప్రకల్ప్య శయనం తన్మానస్యాఙ్గులయః(5) పురా।

భాగత్రయోదశం నీత్వా తన్మానస్యాష్టసంఖ్యయా।। 12.32 ।।

(5.గ్ర. అఙ్గులేః పురా।)

శ్రీభూమ్యోర్బిమ్బకరణం కుర్యాత్ కమలసంభవే।

అర్చాపీఠశిరఃపార్శ్వే ప్రాఞ్జలిం స్వస్తికాసనామ్।। 12.33 ।।

ద్విభుజాం తు శ్రియం దేవీం పాదపీఠే ధరామపి।

దేవస్య మౌలిపార్శ్వస్థభిత్తౌ స్యుః సనకాదయః।। 12.34 ।।

పృష్ఠభిత్తౌ తు దేవస్య స్వలక్షణశిరోఽన్వితాన్।

ద్విహస్తాన్ పురుషాకారాంశ్చక్రాదీనాయుధాంస్తథా।। 12.35 ।।

పాదకుడ్యే విధాత్రాదీన్ దేవానఞ్జలిసంయుతాన్।

కల్పయేద్యత్ర శయనం తద్విదుశ్చోత్తమోత్తమమ్ ।। 12.36 ।।

అనన్తభోగశయనే ద్విభుజో వా చతుర్భుజః ।

శ్రీవత్సాఙ్కః ప్రసన్నాస్యో యోగమేకః సమాస్థితః ।। 12.37 ।।

శేషే శయానో ద్విభుజశ్చతుర్హస్తోఽథవా భవేత్ ।

శ్రీమహ్యావయవా లక్ష్మీరర్చనాపీఠపార్శ్వయోః ।। 12.38 ।।

బద్ధాఞ్జలిః ఖగేశశ్చ బ్రహ్మాద్యశ్చ తపోధనాః ।

పరితః ఖలు సేవన్తే యోగం తమపరం విదుః ।। 12.39 ।।

శేషే శయానో ద్విభుజశ్చతుర్హస్తోఽథవా భవేత్ ।

శ్రీవత్సాఙ్కః ప్రసన్నాస్యః శ్రీధరణ్యోః శ్రియోఽథవా ।। 12.40 ।।

విన్యస్యోత్సఙ్గయోః పాదౌ సుఖం శేతేఽథవా స్వయమ్ ।

శ్రీమహ్యావయవా సా శ్రీర్బాహుమూలం సమాశ్రితా ।। 12.41 ।।

దేవస్య పాదశయ్యాయా అర్చనాపీఠపార్శ్వయోః ।

బ్రహ్మాద్యా భిత్తిదేశ వా గన్ధర్వా దేవయోషితః ।। 12.42 ।।

దేవస్య భోగశయనం సేవన్తే నిత్యశః కిల ।

సృష్ట్యాఖ్యశయనం వక్ష్యే వాసుదేవస్య వై రమే ।। 12.43 ।।

శేషేఽశ్వత్థదలే వా స్యాద్ బాలభూషణభూషితః ।

అలకైః సుప్రసన్నాస్యో బాలో నీలాబ్జకాన్తిమాన్ ।। 12.44 ।।

అమృతాబ్ధౌ సుఖం శేతే బ్రహ్మా తస్య జగత్పతేః ।

నాభీకమలమాశ్రిత్య బద్ధాఞ్జలిపుటః స్థితః ।। 12.45 ।।

ఏతత్ స్యాత్ సృష్టిశయనం సంహారం శృణు పద్మజే ।

అనన్తభోగశయనే సహస్రఫణశోభితే ।। 12.46 ।।

చతుర్హస్తోఽష్టహస్తో వా భ్రుకుటీకుటిలాననః ।

దంష్ట్రాకరాలవదనశ్చక్రాద్యాయుధభూషితః ।। 12.47 ।।

ఏక ఏవ స్వయం శేతే శయనేఽతిభయంకరః ।

అర్చనాపీఠికాపార్శ్వే (6)శ్రీర్వా లక్ష్మీః ఖగేశ్వరః।। 12.48 ।।

(6.గ్ర. హీ।)

కృతాఞ్జలిపుటౌ స్యాతాం త్రివిక్రమమథ శృణు।

ద్విభుజో వా చతుర్బాహుర్భుజాష్టకయుతోఽపి వా।। 12.49 ।।

సవ్యం పాదం భువి న్యస్య తదన్యం వ్యోమ్ని విక్షిపేత్।

తృతీయపదవిన్యాసస్థానం దేహీతి దానవమ్।। 12.50 ।।

పాణినా యాచమానస్తు కల్పనీయశ్చ శిల్పిభిః।

తమేవ వైనతేయస్య స్కన్ధోపరి హరిం ప్రభుమ్।। 12.51 ।।

ఉదితం విక్రమం విద్ధి విశ్వరూపమతః శృణు।

ద్విహస్తమేకకణ్ఠం చ ప్రాగాదిషు యథాక్రమమ్।। 12.52 ।।

వాసుదేవాదివదనం వనమాలావిభూషితమ్।

వాసుదేవాననాదూర్ధ్వం దేవానాం వదనాన్యపి।। 12.53 ।।

ఋషీణాం వదనాని స్యుః సంకర్షణముఖోపరి।

ప్రద్యుమ్నవదనాదూర్ధ్వం దైత్యరక్షోముఖాన్యపి।। 12.54 ।।

అనిరుద్ధముఖాన్నాగగన్ధర్వాణాం (7)ముఖాని చ।

[తత్తన్ముఖానాముపరి]వివిధాన్యాననాన్యపి।। 12.55 ।।

(7.గ్ర. ముఖాన్యపి। గ్ర. ఉపరితనమర్ధమధికం।)

పిశాచాజగరవ్యాఘ్రనరపక్షిముఖాన్యపి।

క్రమేణ కల్పనీయాని తత్తదూర్ధ్వం పునః పునః।। 12.56 ।।

కణ్ఠోఽదోదేశమారభ్య పాదాన్తం పురుషాకృతిః।

విశ్వమూర్తేర్భగవతశ్చైవం రూపం ప్రకల్పయేత్।। 12.57 ।।

ఆలయాదిషు నిర్మాయ పూజనం త్వతిసాహసమ్।

తస్మాన్న కల్ప్యః సర్వత్ర జగతః క్షేమమిచ్ఛతా।। 12.58 ।।

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం ద్వాదశోఽధ్యాయః(8) ॥

(8.`ఏకాదశోఽధ్యాయః' ఇతి మాతృకాయాం దృశ్యతే।)

--------------------------- - -------------------------------------

॥ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

భగవాన్-

ముఖ్యమూర్తిః శిలాభిర్వా లోహైర్వా దారుభిస్తు వా।

సుధాభిర్వా ప్రయత్నేన మృదాభిర్వాభికల్పయేత్॥ 13.1 ॥

ముఖ్యమూర్తిమృత్తికయా కర్తుమిచ్ఛతి చేద్రమే।

ఆరభ్య వత్సరాన్తేన కుర్యాత్తాః శాస్వతీః సమాః॥ 13.2 ॥

తిష్ఠేయుర్నాత్ర సందేహో రచనా తు తథావిధా।

యద్యత్ క్రమేణ కర్తవ్యం మూర్తీనాం వస్తులేపనమ్॥ 13.3 ॥

తత్ర్పకారం ప్రవక్ష్యామి శృణుష్వ కమలాలయే।

(1)ప్రథమం దారుసంఘాతో ద్వితీయం రజ్జువేష్టనమ్॥ 13.4 ॥

(1.పా. ప్రథమః)

మృదాలేపస్తృతీయస్తు (2)తురీయో నాడిబన్ధనమ్।

పఞ్చమో రజ్జువేష్టః స్యాన్నారికేలత్వచా పునః।। 13.5 ।।

(2.పా. తురీయం)

మిశ్రితా మృత్తికా షష్ఠీ సప్తమం రజ్జువేష్టనమ్।

అష్టమః శర్కరాలేపో నవమం మటయోజనమ్।। 13.6 ।।

భూషణం దశమం విద్ధి (3)శుక్లాలేపమతః పరమ్।

ద్వాదశో వర్ణలేపః స్యాత్తత్తనమూర్త్యనుసారతః।। 13.7 ।।

(3.పా. ఏకాదశమతః పరమ్। శుక్లాలేపనముద్దిష్టం)

వర్ణలేపవిధానం తు మూలమూర్తేర్వినా భవేత్।

[చన్దనాగరుతైలాద్యైర్మూలబిమ్బానులేపనమ్।]

పురోదితానాం బిమ్బానాం మూలానాం మానముచ్యతే।। 13.8 ।।

ఋజ్వీమేకాం పురా భూమౌ మూర్తిం శిల్పీ విలేఖయేత్।

తత్ర మానాదికం సర్వమాదాయ తదనన్తరమ్।। 13.9 ।।

తరుణా శిలయా వాపి కల్పయేద్ బిమ్బముత్తమమ్।

అష్టాధికశతాంశో యః సోన్నతేరఙ్గులో భవేత్।। 13.10 ।।

ద్వే అఙ్గులే కలా నేత్రం గోలకం భావ ఏవ చ।

అఙ్గులాదష్టభాగో యః స యవః పరికీర్తితః।। 13.11 ।।

షట్కలం చ పరిజ్ఞేయం తాలం బిమ్బాదికర్మణి।

ముఖాఙ్ఘనాభిమేఢ్రక్ష్మాస్తాలమానాస్తథోరుయుక్।। 13.12 ।।

ద్వితాలం చ తథా జఙ్ఘే గుల్ఫజానుగలం (4)చ కమ్।

త్ర్యఙ్గులం త్ర్యఙ్గులం జ్ఞేయమిత్యున్మానముదాహృతమ్।। 13.13 ।।

(4.గ్ర. రమే।)

జటాధరాణాం బిమ్బానాం దీర్ఘహ్రాసవశేన తు।

చతుష్కలం చ త్రికలం మానం మానాద్బహిః క్షి పేత్ ।। 13.14 ।।

త్రిపఞ్చసప్తశిఖరో మౌలిరష్టకలోన్నతః।

నిర్జటానాం లలాటోర్ధ్వే మకుటం వా సుశోభనమ్ ।। 13.15 ।।

కలేన హ్రాసవృద్ధిస్తు కార్యే త్వత్ర హ్యవేక్షయా।

యథోదితేషు భాగేషు ఏకైకేనాఙ్గులేన తు ।। 13.16 ।।

ఆస్యనాసాలలాటార్ధం వదనాంశం భజేత్ త్రిధా।

తతోఽగ్రతః కలామానం ఘ్రాణం స్యాత్ తిలపుష్పవత్ ।। 13.17 ।।

కలార్ధేన తు విస్తారః సోన్నతిస్తత్పుటద్వయమ్।

నాసాగ్రగ్రాహనిర్ముక్తం గోజిమానం చతుర్యవమ్ ।। 13.18 ।।

తచ్చతుర్యవమానేన ఘ్రాణాగ్రేణాన్తరీకృతమ్।

అర్ధాఙ్గులం చోత్తరోష్ఠమధరోష్ఠం తు సాఙ్గులమ్ ।। 13.19 ।।

గోలకం చుబుకం విద్ధి సృక్విణ్యౌ చతురఙ్గులే।

ఆద్యస్య నాసికాంశస్య మధ్యభాగసమాశ్రితే ।। 13.20 ।।

కుర్యాన్నేత్రశ్రుతిచ్ఛిద్రే తత్ర నేత్రే కలాన్తరే।

కలాయామసమం దైర్ఘ్యాత్ కలార్ధేన తు విస్తృతమ్ ।। 13.21 ।।

యదుత్పలదలాకారం ద్వియవేనాధికం తు తత్।

కుర్యాత్ పద్మదలాకారం నేత్రార్ధం వృత్తతారకమ్ ।। 13.22 ।।

తారదైర్ఘ్యం త్రిభాగేన త్వాద్యస్యాన్యస్య చాధికమ్।

యవేనైకేన వార్ధేన జ్యోతిస్తత్పఞ్చభాగకమ్ ।। 13.23 ।।

త్రిభాగేనాపి విహితం తత్పద్మదలలోచనమ్।

ద్విపద్యవం, నేత్రకోశం విస్తారేణ యవాధికమ్ ।। 13.24 ।।

సార్ధాఙ్గులద్వయం దైర్ఘ్యాత్ ద్వే కలే భ్రూలతే స్మృతే।

మధ్యతో ద్వియవే బాలచన్ద్రతుల్యే సులక్షణే ।। 13.25 ।।

తదన్తరం కలార్ధం చ తత్కోటిసమసూత్రకే।

శ్రోత్రే ద్వ్యఙ్గులవిస్తీర్ణే (5)ఆయామేన ద్విగోలకే।। 13.26 ।।

(5.గ్ర. ఆయామే)

ద్వియవః కణ్ఠపరిధిపర్వణీ ద్వే చతుర్యవే।

మధ్యం తాభ్యాం తథా విద్ధి ద్రోణీ సార్ధాఙ్గులా తు వై।। 13.27 ।।

కలార్ధేన తు తచ్ఛిద్రం పాశమానం యథారుచి।

అఙ్గులాద్వికలాన్తం తు వైషమ్యమపి యత్ర తత్।। 13.28 ।।

అన్తశ్ఛిద్రైర్వినిర్ముక్తం తద్విజ్ఞేయం చతుర్యవమ్।

సదలంకరణోపేతమేవం శ్రోత్రద్వయం స్మృతమ్।। 13.29 ।।

చతుష్కలం లలాటం తు శిఖరే ద్వే ద్విగోలకే।

ఉచ్ఛ్రాయాత్ త్ర్యఙ్గులే చైవ హ్యగ్రతోఽఙ్గులవిస్తృతే।। 13.30 ।।

కేశభూమేః సముద్భూతం లలాటోపరి సంస్థితమ్।

కుర్యాత్ కలార్ధమానం తు వక్త్రం చాలకసంశ్రయమ్।। 13.31 ।।

కపోలపరిధిం కుర్యాత్ (6)కర్ణాత్ కర్ణగతం సమమ్।

తన్మధ్యే వర్తులౌ భాణ్డౌ పరిచ్ఛిన్నౌ పురోదితైః।। 13.32 ।।

(6.గ్ర. కర్ణాత్కణ్ఠగతం సమమ్।)

శిరసః పరిణాహం తు విద్ధి షట్త్రింశదఙ్గులమ్।

శ్రోత్రకోటిద్వయాచ్చైవ మస్తకస్య యదన్తరమ్।। 13.33 ।।

సత్కమ్బుసదృశీ గ్రీవా మూలమధ్యాగ్రతో హి సా।

పరిధేర్ద్వదశ కలా ఏకవింశాఙ్గులాగ్రతః।। 13.34 ।।

అష్టాదశాఙ్గులా చైవ స్వాఙ్గాత్ త్ర్యంశేన విస్తృతా।

తన్మూలవిస్తృతౌ స్కన్ధౌ తుఙ్గౌ వృత్తాయతౌ సమౌ।। 13.35 ।।

షడఙ్గులం తద్బాహుల్యం బాహుమానమథోచ్యతే।

స్కన్ధోత్తమాఙ్గం త్రికలం సన్ధ్యన్తం షట్కలం స్మృతమ్।। 13.36 ।।

సంధేర్వై మణిబన్ధాన్తం మానం నవకలం స్మృతమ్।

మణేర్మధ్యమశఙ్ఖాన్తో హస్తః సప్తాఙ్గులో మతః।। 13.37 ।।
పరిజ్ఞేయం కలాహీనం తన్మానం మధ్యమాఙ్గులే।
తచ్చతుర్యవహీనాం చ సా వామా తు ప్రదేశినీ।। 13.38 ।।
ద్వికలా చ పరిజ్ఞేయా సాఙ్గుష్ఠా తు కనీయసీ।
ద్విపర్వా చ స్మృతోఽఙ్గుష్ఠః సర్వాశ్చాఙ్గులివిస్తృతాః।। 13.39 ।।
సర్వాసాం మూలపర్యన్తాద్ హ్రాసయేచ్చ యవం యవమ్।
అగ్రపర్వార్ధమానేన కార్యా లిఙ్గోపమా నఖాః।। 13.40 ।।
మానమఙ్గుష్ఠమూలస్య పరిధేశ్చ యదఙ్గులమ్।
తచ్చతుర్యవహీనేం చ జ్ఞేయం త్రిష్వఙ్గులీషు చ।। 13.41 ।।
న్యూనాఙ్గులే కలా సార్ధా ప్రాగ్వద్ హ్రాసశ్చ వేష్టనాత్।
అఙ్గుష్ఠమఙ్గులం చాగ్రాత్ త్రిస్రో వా షడ్ యవా స్మృతాః।। 13.42 ।।
అర్ధాఙ్గులాగ్రతో న్యూనా విద్ధి మధ్యక్రమక్షతమ్।
న చ (7)లక్షా సమం చాగ్రాత్సాఙ్గులద్వితలం కరః।। 13.43 ।।
(7.గ్ర. లక్ష్మా)
ఈషన్నిమ్నతలం చైవ లక్ష్మరేఖావిభూషితమ్।
శాఖామూలావధేః పాణిబాహుల్యం ద్వే యవేఽఙ్గులమ్।। 13.44 ।।
చతుర్యవాధికం చైవ మణిబన్ధావదేర్భవేత్।
మధ్యే కలార్ధతుల్యం తు తద్బాహుల్యం భవేద్ రమే।। 13.45 ।।
మణిబన్ధావధేర్బాహువేష్టనం షట్కలం స్మృతమ్।
సంధేః సప్తకలం విద్ధి సాఙ్గులం త్రియవం స్మృతమ్।। 13.46 ।।
హీనమర్ధాఙ్గులేనైవ మూలాద్వై నవగోలకమ్।
తథైవ సంధేరూర్ధ్వం తు విస్తారః ప్రాగ్వదత్ర చ।। 13.47 ।।
అత్రాపి పూర్వవద్ దృష్ట్వా కార్యాన్తస్థా క్షితి స్వయమ్(?)।
తాలం గలావధేస్త్యక్త్వా తన్మానేనాన్తరీకృతే।। 13.48 ।।

స్తనద్వయం సమం కుర్యాత్ తద్ధారా చ సమాంసలా।

నిమ్నం హృద్గోలకార్ధేన ఊర్ధ్వతో రత్నరాడ్యుతమ్।। 13.49 ।।

స్తనాభ్యాం త్రికలౌ బాహ్యౌ త్రియవం స్తనమణ్డలమ్।

యవోన్నతం తథా చాగ్రాద్ విస్తృతం తేన చూచుకమ్।। 13.50 ।।

లోచనం త్రియవం సార్ధం కక్షమానముదాహృతమ్।

స్కన్ధమానవినిర్ముక్తం షష్ఠమం (8)శాలయేశ్మమమ్(?)।। 13.51 ।।

(8.గ్ర. సావధేః)

ద్రోణీనికాయసదృశమధ్యరాశేః సమాంసలమ్।

కక్షాన్తర్వేష్టనం విద్ధి పఞ్చతారం సలోచనమ్।। 13.52 ।।

వినాఙ్గులద్వయేనైవ ద్వే తాలే ద్విగుణీకృతే।

యవత్రయసమాయుక్తే విద్ధి తత్కుక్షివేష్టనమ్।। 13.53 ।।

త్రియవోనా కలామానం విజ్ఞేయం నాభిమణ్డలమ్।

తన్మానం స్యాత్ (9)త్రియవోనం తు తం నిమ్నతం(10) విధీయతే।। 13.54 ।।

(9.గ్ర. త్ర్యవోనం। `త్రియవోనం' ఇతి పఠనీయం, యద్యపి అక్షరాధికమ్।)

(10.గ్ర. త్వం. `తన్నిమ్నత్వం' ఇతి పఠితవ్యమ్।)

పరిధిర్నాభిమధ్యే తు త్రితాలః స త్రిలోచనమ్।

షడ్గోలకం చ తన్మానం పరిధ్యర్ధం కటేః స్మృతమ్।। 13.55 ।।

కరికుమ్భోపమౌ పీనౌ పరితః పఞ్చగోలకౌ।

స్ఫిజౌ కౌపీనరాజీవ ద్వ్యఙ్గులా మూలతః స్మృతా।। 13.56 ।।

పరితో ద్వ్యఙ్గులం మానం మేఢ్రం తు త్రికలం భవేత్।

చతుర్యవం చ తత్కోశం వేష్టనం తు షడఙ్గులమ్।। 13.57 ।।

ద్వ్యఙ్గులౌ వృషణౌ దైర్ఘ్యాన్మూలాన్తసమవిస్తృతౌ।

పరితో ద్వ్యఙ్గులం విద్ధి పాయురన్ధ్రం సువర్తులమ్।। 13.58 ।।

ఊరుమానం పరిజ్ఞేయం మధ్యభూమేర్నవాఙ్గులమ్।

షట్కలం మూలదేశాచ్చ అగ్రాన్తం త్రికలం స్మృతమ్ ।। 13.59 ।।

హీనమేకాఙ్గులేనైవ ద్వికలం జానుమణ్డలమ్ ।

విస్తారేణోన్నతత్వేన చతుర్యవసమం తు తత్ ।। 13.60 ।।

జఙ్ఘామూలే పరిజ్ఞేయం వేష్టనం నవగోలకమ్ ।

ద్విసప్తాఙ్గులకం మధ్యే సార్ధపఞ్చకలం తతః ।। 13.61 ।।

అత్రాపి వేష్టనం విద్ధి తృతీయాంశేన విస్తృతమ్ ।

మధ్యమూలావసానేభ్యో విస్తారమానుగుణ్యతః ।। 13.62 ।।

భుజాభ్యాం మధ్యదేశస్య తథాఙ్గులిగణస్య చ ।

ఊరుయుగ్మస్య జఙ్ఘాభ్యామాపాద్యా ద్విపహస్తతా ।। 13.63 ।।

సతాలభఙ్గమానం చ దైర్ఘ్యం వై చరణం స్మృతమ్ ।

పార్ష్ణిద్విగోలకతతే తన్మధ్యే సాఙ్గులే కలే ।। 13.64 ।।

ద్వికలం చాశ్రితం చైవ బాహుల్యేన కలా (11)సమమ్ ।

పదమఙ్గుష్ఠనికటాత్ త్రియవోనం విదుర్బుధాః ।। 13.65 ।।

(11.గ్ర. సమౌ ।)

బాహులం చ కలామానం గుల్ఫదేశాచ్చ సాఙ్గులమ్ ।

కనీయోఽఙ్గులిమూలాచ్చ గుల్ఫాన్తం పిణ్డికాఙ్గులమ్ ।। 13.66 ।।

జఙ్ఘావసానదేశాచ్చ వేష్టనం సప్తలోచనమ్ ।

కలాహీనం తథైవాగ్రాత్ పరిణాహో విధీయతే ।। 13.67 ।।

చరణం విధినా తేన కూర్మపృష్ఠసమం భవేత్ ।

త్ర్యఙ్గులేన చ తద్దైర్ఘ్యమఙ్గుష్ఠస్య చ దీర్ఘతా ।। 13.68 ।।

పఞ్చాఙ్గులః పరిజ్ఞేయః పరిధిస్తత్ర వై రమే ।

యవద్వయాధికా కార్యా తద్దైర్ఘ్యాత్తు ప్రదేశినీ ।। 13.69 ।।

అఙ్గుష్ఠాయామతుల్యాథ కార్యా వై పదమధ్యగా ।

మధ్యాఙ్గులే ద్విరష్టాంశహీనా తదను యా స్థితా ।। 13.70 ।।

తద్వత్తదనుగా యా చ త్రిపర్వాస్తాస్తు పూర్వవత్।
సంయుక్తా నఖజాలేన కూర్మపృష్ఠోపమేన చ।। 13.71 ।।
ద్వికలం తు యవార్ధేనం పాదతర్జనివేష్టనమ్।
చతుశ్చతుర్యవోనం చ తచ్ఛేషాణాం ప్రకీర్తితమ్।। 13.72 ।।
సర్వే సమాంసలాః సౌమ్యాః సమాస్త్వవయవాః శుభాః।
దశనం వలిబాహ్యస్థే దంష్ట్రో సప్త యవోన్నతే।। 13.73 ।।
యవద్వయోన్నతం మానం మధ్యదన్తచతుష్టయమ్।
తత్పక్షగానాం సర్వేషాం మానం విద్ధి చతుర్యవమ్।। 13.74 ।।
ద్వియవం ద్విజవిస్తారమగ్రాన్మూలాద్యవద్వయమ్।
తత్పార్ధం మధ్యదేశాచ్చ సర్వే దన్తా నిరన్తరాః।। 13.75 ।।
లోమప్రదక్షిణావర్తమయుగ్జన్మోత్థితం శభమ్।
సునిశ్చితం హితం చైతన్మానమవ్యభిచారి యత్।। 13.76 ।।
మనోహారిత్వమేకత్ర రూపలావణ్యభూషితమ్।
సర్వదా చానయోర్విద్ధి అన్యోన్యత్వేన సంస్థితమ్।। 13.77 ।।
సుసౌన్దార్యం తు మానస్య క్వచిదాక్రమ్య వర్తతే।
లావణ్యస్య క్వచిన్మానం సమాచ్ఛాద్యావతిష్ఠతే।। 13.78 ।।
యథాభిరూపవాన్ లోకే దరిద్రోఽభ్యేతి మాన్యతామ్।
విరూపోఽప్యతివిత్తాఢ్యో నారూపో నైవ నిర్ధనః।। 13.79 ।।
ఏవం ద్వయోఽన్వితం(12) బిమ్బమనాదేయత్వమేతి చ।
ఆదేయమేకయుక్తం చ నిత్యం యస్మాన్మహామతే।। 13.80 ।।
(12.మాతృకాయాం గ్ర. పుస్తకే చైవమేవ। `ద్వ్యనన్వితం' ఇతి భవితవ్యమ్।)
సమ్యజ్మానే చ సౌన్దర్యే భక్తానుగ్రహకామ్యయా।
మన్త్రసంనిధిశక్తిర్వై సఫలా హ్యవతిష్ఠతే।। 13.81 ।।
సా సమ్యక్ప్రతిపన్నస్య బిమ్బే దృగ్గోచరస్థితే।

అమూర్తౌ ష్లోదయత్యాశు జ్ఞాత్వైవం యత్నమాచరేత్।। 13.82 ।।

మానోన్మానప్రమాణానామథ సౌన్దర్యసిద్ధయే।

ఋజోః సుసమపాదస్య త్ర్యఙ్గులం చరణాన్తరమ్।। 13.83 ।।

తద్ద్వే విషమపాదస్య అగ్రాత్తాలసమం స్మృతమ్।

తత్పార్ష్ణిద్వయమద్యాత్తు పరిజ్ఞేయం ద్విగోలకమ్।। 13.84 ।।

స్థిత్యర్థం బ్రహ్మనాడ్యా వై తథా మార్గద్వయస్య చ।

సూత్రేణ సుసమే కుర్యాద్ దేహోత్థే దక్షిణోత్తరే।। 13.85 ।।

సమపాదస్య బిమ్బస్య లలాటాన్మేఢ్రమస్తకమ్।

ప్రసార్య సూత్రమాచ్ఛాద్య తేన నాభిహృదన్తరమ్।। 13.86 ।।

ఘ్రాణాగ్రమలకానాం చ సిద్ధిర్యస్తిలకోర్ధ్వగః।

ఏవం విషమపాదస్య దక్షాఙ్గుష్ఠాగ్రగాం నయేత్।। 13.87 ।।

గాత్రసామ్యం సమాపాద్యం క్షేత్రాత్ క్షేత్రగతేన వై।

సూత్రేణ సర్వబిమ్బానాం వైషమ్యం వ్యపవర్తతే।। 13.88 ।।

చతుస్త్రిద్వ్యశ్రపరితః పరిశుద్ధాయతిః శుభా।

అశుభాపరిశుద్ధా తు వ్యత్యయా బిమ్బనిర్మితా।। 13.89 ।।

లలాటమశ్వవక్త్రస్య విస్తారం ద్వాదశాఙ్గులమ్।

అష్టలోచనమాయామాదగ్రతశ్చతురఙ్గులమ్।। 13.90 ।।

కలాగ్రసుషిరే ఘ్రాణరన్ధ్రే భాగాన్తరీకృతే।

అష్టాఙ్గులే తు హనుకే సృగ్విణ్యౌ ద్వేఽథ తత్సమే।। 13.91 ।।

మధ్యతః శ్రోత్రశుక్తీ ద్వే ద్వ్యఙ్గులే ద్వికలోన్నతే।

ద్వ్యఙ్గులం ఘ్రాణవంశం తు తదూర్ధ్వం ద్వికలం స్మృతమ్।। 13.92 ।।

విద్ధి వక్త్రవికాసం చ ద్వియవం చాగ్రతః క్రమాత్।

తమేవ హి యవాంశేన హన్వన్తం తనుతాం నయేత్।। 13.93 ।।

ఘ్రాణవంశస్య పక్షౌ ద్వౌ మధ్యనిమ్నౌ చ సంహతౌ।

యవద్వయేన సార్ధేన దృగ్ఘ్రాణాభ్యాం తు చాన్తరే।। 13.94 ।।

అధోదలం తు దృగ్ద్రోణేః యవ(మా?)నేన కుఞ్చితమ్।

లలాటం సాలకం ప్రాగ్వద్ దృఙ్మధ్యం సాఙ్గులా కలా।। 13.95 ।।

నృసింహస్య ముఖం విద్ధి పరితశ్చాష్టలోచనమ్।

తదోష్ఠఖణ్డదేశాచ్చ కుర్యాత్కర్ణద్వయోత్థితమ్।। 13.96 ।।

తత్కర్ణద్వయమానేన లలాటాన్తం నయేత్ పునః।

ప్రమాణాత్ ప్రాక్ ప్రణీతాచ్చ సంరంభాద్ ఘ్రాణలక్షణమ్।। 13.97 ।।

ప్రప్లుతం వికసచ్ఛిద్రం ఘ్రాణవంశాన్వితం భవేత్।

తచ్ఛిద్రే పూర్వమానాచ్చ స్వస్య వై త్రియవాధికమ్।। 13.98 ।।

సగోలముత్తరథ్లేషు సకలాంశం చ లోచనమ్।

అధరోష్ఠం పరిజ్ఞేయం సచతుర్యవమఙ్గులమ్।। 13.99 ।।

సార్ధం చతుష్కలం వక్త్రం శేషాయామో హనోః స్మృతః।

తద్వికాసః పరిజ్ఞేయో నేత్రమానం యవాధికమ్।। 13.100 ।।

అగ్రతో హ్రాసమాయాతి సృక్విణ్యన్తం హి చాఙ్గులమ్।

సర్వవృత్తం తదర్ధేన నేత్రయుగ్మం సవిస్మయమ్।। 13.101 ।।

పూర్వవద్విస్తృతం శ్రోత్రం కలార్ధేన తదున్నతేః।

తుల్యాం చన్ద్రకలాయుగ్మయోగస్య భ్రూస్త్రిగోలకమ్।। 13.102 ।।

తన్మానం తు కలామానం శఙ్ఖావర్తోపమం మహత్।

భాగమానం సమావృత్తం కార్యం తచ్ఛిరసి స్ఫుటమ్।। 13.103 ।।

వరాహస్యాననం దైర్ఘ్యం సార్ధతాలం విధీయతే।

విస్తారేణ లలాటాచ్చ తన్మానం ద్వ్యఙ్గులాన్వితమ్।। 13.104 ।।

సౌమ్యరూపస్య చ విభోః ప్రోద్యతస్య కలాన్వితమ్।

తచ్చతుర్థాంశమానేన పోత్రదేశస్య విస్తృతిః।। 13.105 ।।

తస్యోపరిష్టాద్ బాహుల్యం తత్సమం త్వఙ్గులం త్వధః।

హనుద్వయస్య వై మానం సార్ధసప్తాఙ్గులం స్మృతమ్।। 13.106 ।।
శేషామానం సరన్ధ్రం తు సృగ్విణీభ్యాం యదన్తరమ్।
తద్వికాసశ్చ సార్ధేన కలార్ధేనాగ్రదేశతః।। 13.107 ।।
స ఏవాఙ్గులమానేన విజ్ఞేయః సృగ్విణీద్వయాత్।
ఘ్రాణరన్ధ్రశ్చ వక్త్రోక్తే దంష్ట్రే త్వర్ధకలోన్నతే।। 13.108 ।।
నాసావంశం యథాపూర్వం కదలీవాటిపృష్ఠవత్।
శ్రోత్రే వాజిముఖోక్తే తు కోటేః సప్తకలాన్తరే।। 13.109 ।।
తత్తుల్యే లోచనే కింతు ప్రాన్తతీక్ష్ణే యవోన్వి(న్న?)తే।
ఏతేషాం విహితా గ్రీవా హ్యఙ్గులద్వితయేన తు।। 13.110 ।।
ప్రత్యేకదేశాత్ సంయుక్తా సౌమ్యమూర్త్యుదితా చ యా।
వినోచ్ఛ్రాయేణ(నృహరే)ర్యస్య గాత్రస్య యా ప్రభా।। 13.111 ।।
సా ప్రభా వేష్టనాద్వ్యాసాత్ కలార్ధేనాధికా భవేత్।
వక్షఃకట్యుదరం సంస్పృక్ కలామానాధికం తు తత్।। 13.112 ।।
తథైవ నఖపత్రాణి దేహశ్చాస్య సమాంసలః।
సంపూర్ణే దక్షిణావర్తైర్లోమభిశ్చాతికుఞ్చితైః।। 13.113 ।।
త్రిచతుఃపఞ్చవక్త్రస్య వినైవోర్ధ్వముఖేన తు।
దక్షిణోత్తరవక్త్రాభ్యాం హ్రాసం కుర్యాద్ ద్విగోలకమ్।। 13.114 ।।
వికాసః సింహవక్త్రోక్త ఉదగ్వక్త్రస్య తత్ర చ।
సమో దృక్సంనివేశస్తు చతుర్ణాం మోక్షసిద్ధయే।। 13.115 ।।
ఆరోగ్యభోగకైవల్యప్రాప్తయేఽర్ధాఙ్గులేన తు।
కుర్యాత్ సవ్యాపసవ్యాభ్యామథో దృక్సంనివేశనమ్।। 13.116 ।।
సహ పూర్వాననేనైవ సామ్యం ప్రత్యఙ్ముఖస్య చ।
నిశ్వాసాయామవిస్తారఘ్రాణదృగ్భ్రూశ్రుతిష్వథ।। 13.117 ।।
ఈషత్తిర్యక్క్షితిన్యస్తదృఙ్ముఖం దక్షిణం శుభమ్।

తద్వచ్చ శ్రోత్రదృగ్వక్త్రముత్తరం సర్వసిద్ధిదమ్ ।। 13.118 ।।

స్వకార్యసూచనాన్నూనం తన్మన్త్రస్య చ సంనిధిః ।

అతోఽన్యథా సమాశ్రిత్య శాన్తిమాస్తే చ మన్త్రరాట్ ।। 13.119 ।।

నిత్యం తత్సంనిధానాచ్చ భూతవేతాలరాక్షసాః ।

ఆదర్శనాత్ పలాయన్తే లీయన్తే దర్శనాద్రమే ।। 13.120 ।।

ఆదాయ శిరసా మన్త్రీ సమాజ్ఞాం సంప్రయాన్తి తే ।

అతః సమాచరేద్యత్నాత్ యేన స్యాద్ బిమ్బసంనిధిః ।। 13.121 ।।

న హి తత్సంనిధానాద్వై కశ్చిదారభతే శుభమ్ ।

వరాహదంష్ట్రం సింహాక్షం తథా చిపిటనాసికమ్ ।। 13.122 ।।

విధేయం పశ్చిమం వక్త్రం పఞ్చవక్త్రస్య వై విభోః ।

అస్యాధరోత్తరా(భ్యా)మపోష్ఠాభ్యాం సమతా భవేత్ ।। 13.123 ।।

విభిన్నతాబ్భులార్ధేన తాభ్యాం తన్మధ్యగా స్ఫుటా ।

కార్యా దశనపాలీ వై మూలమధ్యాగ్రతః సమా ।। 13.124 ।।

కలార్ధేనోల్బణం వృత్తం తద్గణ్డద్వితయం తతః ।

ద్వికలం చాగ్రతః శ్మశ్రుః కలా చార్ధకలా క్రమాత్ ।। 13.125 ।।

సంబన్ధవేణీః పూర్వోక్త(13)మాననే సర్వతో భవేత్ ।

సింహసూకరవన్ముఖ్యవక్త్రాణాం సౌమ్యతాం నయేత్ ।। 13.126 ।।

(13.గ్ర. మానేనైవ భవేద్రమే ।)

ప్రమాణం దృగ్గతాల్లక్ష్యాద్వ్యవహారమయాత్తు వై ।

వికాసశ్చాశ్వవక్త్రోక్తేః సౌమ్యరూపస్య భూభృతః ।। 13.127 ।।

తదాద్యోక్తేస్తు నృహరేః ప్రాగుక్తో యః సమాచరేత్ ।

తథా వక్త్రాఙ్గభావిత్వే(14) విభోః శక్తీశ్వరస్య చ ।। 13.128 ।।

(14.గ్ర. క్తే)

హారనూపురవస్త్రస్రక్కటకాఙ్గదభూషితా ।

మాల్యోపవీతకేయూరమకుటాద్యుపశోభితా।। 13.129 ।।

ప్రతిమా మన్త్రమూర్తీనాం కృతా భవతి సిద్ధిదా।

యత్ పురా పఞ్చధా ప్రోక్తం వాహనం ప్రాణదైవతమ్।। 13.130 ।।

తస్య బిమ్బసముత్థేన తాలేన ముఖమణ్డలమ్।

(15)ద్వ్యఙ్గులం తు లలాటోక్తం జటాబన్ధో ద్విలోచనః।। 13.131 ।।

(15.గ్ర. వ్యఙ్గులం)

ద్వ్యఙ్గులేనోన్నతః కర్ణమురః పఞ్చకలం స్మృతమ్।

అష్టాఙ్గులం తదుదరం కటిః పఞ్చాఙ్గులోన్నతా।। 13.132 ।।

నవాఙ్గులోన్నతావూరూ జానునీ ద్వ్యఙ్గులే స్మృతే।

అష్టాఙ్గులోచ్ఛ్రితే జఙ్ఘే ద్వ్యఙ్గులే (16)పదపిణ్డకే।। 13.133 ।।

(16.గ్ర. పిణ్డ(కే)స్మృతే)

(17)శమమేకకలాహీనం తద్గ్రీవాయాం చ వేష్టనమ్।

బిమ్బతుల్యా పరిజ్ఞేయో సర్వదా సాఙ్గవిస్తృతిః।। 13.134 ।।

(17.గ్ర. శమమేకం)

తద్విభాగాధికం విద్ధి వేష్టనం హృ్యదరస్య చ।

పరిధిః కటిదేశస్య చతుర్నేత్రాధికస్తు వై।। 13.135 ।।

(18)బిమ్బైకసదృశం విద్ధి తదూర్వోర్మూలవేష్టనమ్।

(19)తదేవం జఙ్ఘామధ్యస్య జఙ్ఘాన్తస్య తదేవ హి।। 13.136 ।।

(18.గ్ర. బిమ్బేన)

(19.తదేవ)

పాదం పఞ్చకలాయామం చతురఙ్గులవిస్తృతమ్।

త్ర్యఙ్గులం పార్ష్ణిదేశాచ్చ ద్వికలాఙ్గుష్ఠయోః సమా।। 13.137 ।।

విజ్ఞేయాశ్చాక్షిదేశాచ్చ యవోనాఙ్గులయః (20)క్రమాః।

నాభిరన్ధ్రం సువిస్తీర్ణం ద్వ్యర్ధలోచనవిస్తృతమ్।। 13.138 ।।

(20.గ్ర. క్రమాత్)

మధ్యమాఙ్గులిపర్యన్తం మణిబన్ధాన్నవాఙ్గులమ్।

త్రికలః పరివిస్తారస్తన్నఖా నిశితోన్నతాః।। 13.139 ।।

తద్బాహుర్ద్వికలం విద్ధి ఉచ్ఛ్రాయేణ ద్విలోచనమ్।

భుజోపభుజయుక్తం యత్తద్ ద్వితాలసమం విదుః।। 13.140 ।।

కలార్ధేనాధికం బిమ్బబాహ్వోస్తద్బాహువేష్టనమ్।

[బిమ్బోష్ఠాంసాద్విధిర్వ్యేవ(21)మీరితం పద్మసంభవే।। 13.141 ।।]

(21.మా. ఏతాని పదాని న సన్తి)

వృత్తవైపుల్యమానేన లోచనే పద్మపత్రవత్।

భ్రూయుగ్మం నరసింహోక్తం ఘ్రాణాగ్రం శుకచఞ్చువత్।। 13.142 ।।

కలార్ధమానం దీర్ఘం చ తద్వంశం గజపృష్ఠవత్।

స్వాయామదీర్ఘం తత్పక్షయుగలం కుక్షిదేశతః।। 13.143 ।।

తథైవ దైర్ఘ్యాదర్ధేన విస్తృతం హంసపక్షవత్।

స్వపక్షమానాద్ ద్విగుణం తత్పుచ్ఛం శతశాఖికమ్।। 13.144 ।।

సపక్షమిమమాయామం సత్యం త్వవయవాన్వితమ్।

సర్వేషాం విద్ధి సామాన్యం విశేషాఖ్యమథో శృణు।। 13.145 ।।

ఊరుద్వయాన్నయేద్హ్రాసమఙ్గులానాం త్రయం తథా।

జఙ్ఘాకాణ్డోచ్ఛ్రితే కుర్యాజ్జఙ్ఘాభ్యాం చాత్ర వేష్టనమ్।। 13.146 ।।

బిమ్బాఖ్యమణిబన్ధస్య సమమూలాత్ సరోద్భవే।

జాలదేశాత్ తదర్ధేన సహ చార్ధాఙ్గులేన తు।। 13.147 ।।

పాదే జాలం పరిజ్ఞేయం విస్తారేణ షడఙ్గులమ్।

శేషం సత్యోదితం సర్వం సర్వేషాం విద్ధి సర్వదా।। 13.148 ।।

కిం తు పాదాన్వితౌ పక్షౌ దైర్ఘ్యాత్తద్దలవిస్తృతౌ।

ఏషా చోడ్డీయమానానాం స్వాయామా పక్షవిస్తృతిః।। 13.149 ।।

పఞ్చానాం చ పరిజ్ఞేయం స్థితానామర్ధలక్షణమ్।
ఏతదాదాయ మానం తు (22)పఞ్చభ్రూపక్షవర్జితమ్।। 13.150 ।।
(22.గ్ర. పక్షభ్రూపక్ష)
విద్ధి వామనరూపస్య లక్షణం జలజోద్భవే।
లలాటనాసావక్త్రేభ్యః సమాదాయాఙ్గులత్రయమ్।। 13.151 ।।
మస్తకస్యోపరిష్టాత్తు జటాబన్ధం ప్రకల్పయేత్।
జటాబన్ధనమాయామం యథా స్యాత్ పఞ్చతాలకమ్।। 13.152 ।।
ఏతావన్మూలబిమ్బానాం ప్రమాణమిదమీరితమ్।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం త్రయోదశోఽధ్యాయః(23) ।।
(23.`ద్వాదశోధ్యాయః' ఇతి మాతృకాయామ్)

------------------------------ - ------------------------------

।। చతుర్దశోఽధ్యాయః ।।

భగవాన్-
కర్మార్చాదివిశేషాణాం సంజ్ఞాభేదం చ లక్షణమ్।
ఉపయోగస్తథైతేషాం కథ్యతే (1)కమలోద్భవే।। 14.1 ।।
(1.గ్ర. కమలేక్షణే।)

కర్మార్చా చోత్సవార్చా చ బల్యర్చా చ (2)తథాపరే।

(3)(4)స్నానతీర్థోభయే స్యాతామపరా శయనార్థికా।। 14.2 ।।

(2.పా. తథైవ చ।)

(3.గ్ర. తీర్థస్నానో)

(4.పా. స్నానతీర్థోభయార్చా చ స్వాపోత్థానార్చయా సహ।)

(5)పూజ్యన్తే యత్ర షడ్బేరం తాం పూజాముత్తమం విదుః।

(6)మధ్యమం త్రీణి బిమ్బాని చరమం త్వేకపూజనమ్।। 14.3 ।।

(5.పా. ప్రతిమాః షడ్ విధాతవ్యాః పూజాయాముత్తమం భవేత్।)

(6.పా. తిసృభిర్మధ్యమా జ్ఞేయా ఆద్యా యా చరమా భవేత్।)

బహుబేరే విధిరయమే(7) కబేరే తు(8) కథ్యతే।

మూలార్చాయాం పూజనం చ స్నపనం చ భవేత్ సదా।। 14.4 ।।

(7.పా. కథితః కమలాసన।)

(8.గ్ర. బేరస్య వై రమే।)

తస్మాత్ స్నపనపూజార్థం నేష్యతే కౌతుకద్వయమ్।

ధ్రువబేరసముచ్ఛ్రాయే విభక్తే దశధా రమే।। 14.5 ।।

భాగద్వయేన కర్మార్చామౌత్సవం తు వరాననే।

బిమ్బమేకాదశాంశేన దశాంశైః శయనం భవేత్।। 14.6 ।।

బలిబిమ్బం నవాంశే(న) త్రైర్థబిమ్బమథాష్టకమ్(9)।

షడంశైః స్నపనం బేరమిత్థముచ్ఛ్రాయకల్పనమ్।। 14.7 ।।

(9.కః)

మూలబేరాఙ్గులం యద్వా గృహీత్వా ప్రథమం రమే।

కర్మబేరో(10)చ్ఛ్రయం భద్రే షడ్వింశాఙ్గులిభిర్భవేత్।। 14.8 ।।

(10.గ్ర. యథోచ్ఛ్రాయం)

చతుర్వింశాఙ్గులం (11) యద్వా (12)కుర్యాదష్టాదశాఙ్గులమ్।

షోడశాఙ్గులమానం వా (13)ద్వాదశాష్టాఙ్గులం తు వా।। 14.9 ।।

(11.పా. అఙ్గులా)

(12.గ్ర. భవే-)

(13.పా. యద్వా స్యాద్ ద్వాదశాఙ్గులా।)

షడఙ్గులం వా కల్యాణి చతురఙ్గులమేవ వా।

పూర్వోక్తాఙ్గులం(14) మానేషు కర్తవ్యం బిమ్బముత్తమమ్।। 14.10 ।।

(14.పా. మానాని కర్తవ్యాని యథారుచి।)

బహుబేరే విధిరయం కథితః కమలాసనే।

ఏకబేరేఽప్యేష ఏవ విధిః కల్ప్యో మనీషిభిః।। 14.11 ।।

ఆసీనం వా శయానం వా యానగం మూలకౌతుకమ్।

తేషాం సమం వా కుర్వీత తిష్ఠేయుర్వా యథారుచి।। 14.12 ।।

నిత్యోత్సవార్థ(15) బిమ్బస్య సర్వత్రైవ స్థితిర్భవేత్।

అర్చాయామం త్రిధా కృత్వా పద్మమేకేన కల్పయేత్।। 14.13 ।।

(15.పా. ప్రతికృతిః సర్వత్రైవ స్థితా భవేత్।)

ఉపానహాదిపఞ్చాఙ్గయుక్తం వృత్తం (16)మనోహరమ్।

(17)అథవా చతురశ్రం స్యాద్(18) విస్తారం తులితాయతి।। 14.14 ।।

(16.పా. సుఖావహమ్।)

(17.పా. చతురశ్రం మనోహారీ)

(18.గ్ర. విస్తారతులితా.)

(19)తృతీయమానతులితప్రభా శఙ్కుద్వయాన్వితా।

పీఠోత్సేధం త్రిధా కృత్వా పద్మమేకేన కల్పయేత్।। 14.15 ।।

(19.పా. తృతీయభాగవిహిత)

దలైర్ద్వాదశభిర్యుక్తమష్టాభిర్వా (20)భవేద్రమే।

తావదూర్ధ్వదలోపేతం మధ్యే విపులకర్ణికమ్।। 14.16 ।।

(20.పా. యథారుచి।)

ఉపచ్ఛదసమాయుక్తమీషత్పుల్లామ్బుజాకృతి।

పాదమానం దలాయామం కేవలం వా సరోరుహమ్॥ 14.17 ॥

(21)పీఠం వాపి యథాకామం సుషిరం నైవ కారయేత్।

స్థితస్య కౌతుకస్యేదం పీఠనిర్మాణమీరితమ్॥ 14.18 ॥

(21.పా. పీఠం వా కేవలం వాపి సుషిరం నైవ కారయేత్।)

ఆసీనస్యాయతం వృత్తం (22)చతురశ్రాయతం తు వా।

ప్రతిమార్ధసముత్సేధం పద్మవత్ పరికల్పయేత్॥ 14.19 ॥

(22.పా. చతురశ్రం యదాయతమ్।)

తస్య దేవస్య సవ్యాఙ్ఘ్రిమాకుఞ్చనమథేతరమ్।

పద్మోపరి స్థితం కల్ప్యం లమ్బమానం పదం హరేః॥ 14.20 ॥

శ్రీర్దక్షిణే ధరా వామే (23)దేవస్య పరికల్పయేత్।

కర్మార్చా తు సదా తాభ్యాం పార్శ్వయోరవినా భవేత్॥ 14.21 ॥

(23.దేవ్యౌ దేవస్య కల్పయేత్।)

ఇతరేషాం తు బిమ్బానాం సహితా రహితా తు వా।

పత్న్యౌ ప్రభా వాప్యేకస్మిన్ విష్టరే పృథగేవ వా॥ 14.22 ॥

దేవే స్థితే తథా దేవ్యావాసీనస్యాపి తే తథా।

బిమ్బే యానాధిరూఢే తు కర్తవ్యా తోరణప్రభా॥ 14.23 ॥

ద్రావయిత్వా మధూచ్ఛిష్టం ప్రతిమాం తేన కల్పయేత్।

(24)ధాన్యాదిపీఠం సంకల్ప్య చక్రాబ్జం చ తతోపరి॥ 14.24 ॥

(24.పా. ధాన్యరాశిం వినిక్షిప్య తదూర్ధ్వే తిలతణ్డులమ్।)

విలిఖ్య దర్భశయనం ప్రాగగ్రం పరికల్పయేత్।

వస్త్రం చ నూతనం తస్మిన్ (25)ప్రతిమాం శాయయేద్ గురుః॥ 14.25 ॥

(25.పా. విస్తీర్య ప్రతిమాం క్షిపేత్।)

ప్రాచీనశిరసం పశ్చాత్ జుహుయా(26)జ్జ్వలితేఽనలే।

పుష్పైః సమిద్భిర్లాజైశ్చ సర్పిషాష్టోత్తరం శతమ్।। 14.26 ।।

(26.పా.దనలే గురుః।)

మూలమన్త్రేణ సూక్తైశ్చ చరుణా చ తతః పునః।

సంపాతాజ్యేన సంసిచ్యేత్ ప్రతిమాం తత్త్వపద్ధతిమ్।। 14.27 ।।

ధ్యాయేత్ తత్ర శుభే లగ్నే పూజయేన్మూలవిద్యయా।

యజమానస్తతో విత్తైర్గోభిర్ధాన్యైర్గురూత్తమమ్।। 14.28 ।।

ఇతరాన్ బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠాఇఛ్చిల్పినశ్చాపి తోషయేత్।

స్థపతిః ప్రతిమాం కుర్యాత్ రథకారాభ్యనుజ్ఞయా।। 14.29 ।।

మానోన్మానప్రమాణైస్తాం ప్రతిమాం (27)కల్పయేచ్ఛుభామ్।

మృదాలేపం తతః కుర్యాచ్ఛిల్పశాస్త్రానుసారతః।। 14.30 ।।

(27.పా. కారయేత్।)

సువర్ణం రజతం తామ్రం విశుద్ధం లోహముత్తమమ్।

ఆదాయ ధాన్యపీఠే తు పూర్వవన్న్యాసకల్పనమ్।। 14.31 ।।

జుహుయాత్పూర్వవచ్చైవ శాస్త్రదృష్టేన వర్త్మనా।

ద్రావయిత్వా తతః శుద్ధం లోహం న్యాయసమార్జితమ్।। 14.32 ।।

(28)ప్రతిమాం తేన కుర్వీత స్థపతిః శిల్పశాస్త్రవిత్।

మూలాదిప్రతిమా ఇత్థం శిల్పశాస్త్రోక్తవర్త్మనా।। 14.33 ।।

(28.ప. స్థపతిః ప్రతిమాం తేన కుర్యాత్ శాస్త్రోక్తవర్త్మనా।)

కారయిత్వా శిల్పివర్యైర్గర్భగేహాదికాః క్రమాత్।

పరివా(రా)న్(29)కారయిత్వా తత్తత్స్థానేషు స్థాపయేత్।। 14.34 ।।

(29.గ్ర. తతః కుర్యాత్ దేశికః శాస్త్రవిత్తమః।)

।। ఇతి శ్రీప్రశ్నసంహితాయాం చతుర్దశోఽధ్యాయః(30) ।।

(30.మాతృకాయాం, `త్రయోదశోఽధ్యాయః' ఇతి దృశ్యతే।)

------------------- ----- -------------------

।। పఞ్చదశోఽధ్యాయః ।।

భగవాన్-

పూజార్థం పరివారాణాం శోభార్థం మన్దిరస్య చ।

[ప్రథమావరణాద్యేషు కల్పనీయా విశేషతః।। 15.1 ।।]

అర్ధమణ్డపకద్వారే శఙ్ఖచక్రోత్తమాఙ్గినౌ।

(1)దంష్ట్రాకరాలౌ భీమాక్షౌ కరణ్డిమకుటాన్వితౌ।। 15.2 ।।

(1.పా. దంష్ట్రాకరాలవదనౌ భీమౌ వా దణ్డధారిణౌ।)

దక్షిణోత్తరపార్శ్వస్థౌ మునివేషౌ (2)గదాధరౌ।

చణ్డప్రచణ్డౌ కర్తవ్యౌ (3)లోహైర్వా శిలయాపి వా।। 15.3 ।।

(2.పా. సహస్త్రియౌ।)

(3.పా. ద్వారే గర్భగృహస్య తు।)

అన్తర్మణ్డలసంజ్ఞస్య సాలస్య ద్వారపార్శ్వయోః।

జయశ్చ విజయశ్చైవ (4)ప్రతిష్ఠాప్యౌ వరాననే।। 15.4 ।।

(4.పా. కర్తవ్యౌ తస్య గోపురే।)

అన్తర్హారస్య పూర్వస్యాం ద్వారి పద్మగదాధరౌ।

ఖడ్గశార్ఙ్గధరౌ ద్వారి దక్షిణస్యాం ప్రకల్పయేత్।। 15.5 ।।

ప్రతీచ్యాం వజ్రముసలధారిణౌ (5)స్థాపయేద్ గురుః।

(6)ఉత్తరస్యాం భవేతాం తౌ పాశాఙ్కుశధరౌ రమే।। 15.6 ।।

(5.పా. దిశి కల్పయేత్।)

(6.పా. పాశాఙ్కుశధరౌ బ్రహ్మన్నుత్తరస్యాం దిశి స్థితౌ।)

మధ్యాన్తర్ద్వారసాలస్య ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్।

దిక్షు ధాతృవిధాతారౌ తతో భద్రసుభద్రకౌ।। 15.7 ।।

కృతాన్తాసురవిధ్వంసౌ కుబేరాక్షకుబేరకౌ।

ఏవమేవేష్యతేఽన్యేషాం చతుర్దిక్షు చ గోపురే।। 15.8 ।।

ప్రాచ్యాదిషు తథా దిక్షు మర్యాదా సాలగోపురే।

దుర్జయప్రబలౌ (7)స్యాతాం విశ్వభావనపుష్కరౌ।। 15.9 ।।

(7.పా. కార్యౌ।)

సంభవః ప్రభవ(8)శ్చైవ సుశోభనసుభద్రకౌ।

జఘన్యావరణద్వారే (9)ప్రాచ్యాదిషు చ కల్పయేత్।। 15.10 ।।

(8.పా. స్యాతాం)

(9.పా. ప్రాచ్యాదౌ కుముదాదయః।)

కుముదః కుముదాక్షశ్చ పుణ్డరీకశ్చ వామనః।

శఙ్కుకర్ణః సర్వనేత్రః సుముఖః సుప్రతిష్ఠితః।। 15.11 ।।

అష్టౌ ద్వౌ ద్వౌ ప్రతిద్వారం కల్పనీయా యథావిధి।

విష్ణుపారిషదా ఏతే సేనాభిః కోటిభిర్వృతాః।। 15.12 ।।

దణ్డహస్తా విరూపాక్షా(10) శ్చతుర్బాహుసమన్వితాః।

ప్రాఙ్కణే ప్రథమే వాథ ద్వితీయే వాపి మణ్డపే।। 15.13 ।।

(10.పా. కరణ్డముకుటాన్వితాః।)

అగ్రదేశే ప్రకుర్వీత మూలార్చాభిముఖం రమే।

ప్రాఞ్జలిం ద్విభుజం వీరం కరణ్డిమకుటాన్వితమ్।। 15.14 ।।

సంస్థాపయేద్ వైనతేయం లోహేన శిలయాపి వా।

వీరలక్ష్మీం నైర్ఋతే వా దిక్ష్వన్యాసు యథాక్రమమ్।। 15.15 ।।

పరికల్ప్యాలయం తస్మిన్ చరస్థిరవిభాగతః।

పూజనే తు హరేః కాలే ప్రత్యేకం పూజయేద్ గురుః।। 15.16 ।।

(11)సోమేశానాన్తరే (12)దేవం విష్వక్సేనం ప్రకల్పయేత్।

గోపురస్య భవేదన్తర్బహిత్వా బలిపీఠకమ్।। 15.17 ।।

(11.పా. సోమేశయోరన్తరాలే।)

(12.గ్ర. దేవి)

బహ్వావరణయుక్తస్య పరివారాః పురోదితాః।

ఏకావరణయుక్తస్య పరివారానిమాన్ శృణు।। 15.18 ।।

పార్శ్వయోర్గర్భగేహస్య చణ్డం చాపి ప్రచణ్డకమ్।

పురతో వైనతేయం చ వీరలక్ష్మీం చ నైర్ఋతే।। 15.19 ।।

ఈశానే సేననాథం చ కల్పయేత్ కమలాసనే।

ఏతాన్ విగ్రహరూపేణ స్థాపయేచ్చ గురూత్తమః।। 15.20 ।।

తతః పూజోపకరణం కారయేల్లక్షణాన్వితమ్।

శబ్దబ్రహ్మమయీ ఘణ్టా హస్తోత్సేధ(13) సముచ్ఛ్రయా।। 15.21 ।।

(13.పా. ప్రమాణికా।)

బ్రహ్మాణ్డగోలకాకారా సారాష్టా(14)వయవైః కృతా।

(15)అధోముఖీ తాలమానవిస్తారా శోభనాకృతిః।। 15.22 ।।

(14.పా. అవయవో భవేత్।)

(15.పా. అధోముఖస్తాలమానవిస్తారోత్సేధసంమితః।)

ఘణ్టాదణ్డస్తాలమానస్తదూర్ధ్వే పక్షిభూపతిమ్।

చక్రం శఙ్ఖం పఙ్కజం వా కల్పయేత్ పద్మసంభవే।। 15.23 ।।

పూజాదిసర్వకార్యేషు సర్వదైవోపయోగినీ।

అర్ఘ్యాదీనాం చ పాత్రాణాం స్థాపనాయ మధుద్విషః।। 15.24 ।।

స్థాపయేద్ దేవదేవస్య చతుష్పాదసమన్వితామ్।

స్వర్ణాదిలోహజాం వాపి దారుజాం వాపి పీఠికామ్।। 15.25 ।।

జలనిర్గమసంయుక్తాం హస్తోచ్ఛ్రాయాది(16)లక్షణామ్।

పాత్రాణ్యర్ఘ్యాదితీర్థానాం స్థాపనాయ వరాననే।। 15.26 ।।

(16.గ్ర. లక్షితామ్।)

ప్రస్థామ్బుపూర్తియోగ్యాని హ్యరవిన్దాకృతీని చ।

పాత్రాణి పఞ్చ తేష్వన్తశ్చక్రాణి పరికల్పయేత్।। 15.27 ।।

ఏషాం ప్రతిగ్రహార్థాయ పఞ్చైకం వాపి కల్పయేత్।

అర్ఘ్యాదీనాముద్ధరణాత్ కీర్తితోద్ధరణీతి సా।। 15.28 ।।

ప్రాదేశదీర్ఘా చరమే చక్రం శఙ్ఖాకృతిం న్యసేత్।

అపరాన్తే జలాధారం కారయేత్ కనకాదిభిః।। 15.29 ।।

పాత్రం పాదావనేజస్య గ్రహణాయ రమాపతేః।

ఉన్మత్తకుసుమాకారం పాదేన సహితం భవేత్।। 15.30 ।।

ధూపపాత్రం సరోజాభం పాదద్వయసమన్వితమ్।

(17)సకోణనాలపత్రాభ్యాం శోభితం స్వర్ణనిర్మితమ్।। 15.31 ।।

(17.గ్ర. సకోణనాలం)

నాలదణ్డం హస్తమానం త్రిపాద్వాపి ద్విపాదకమ్।

ప్రోతానాం దీపపాత్రాణాం చక్రాకారేణ శోభినామ్(18)।। 15.32 ।।

(18.గ్ర. శోభినమ్।)

సప్త వా పఞ్చ వా త్రిర్వా క్రమహీనం తు వై భవేత్।

ప్రథమే దీపపాత్రే చ వర్తిస్థానం శతం భవేత్।। 15.33 ।।

ద్వితీయాదిషు హీనం స్యాదన్తే కుముదకుడ్మలమ్।

దీపపాత్రమిదం ప్రోక్తం స్నానాసనమథో శృణు।। 15.34 ।।

హస్తమానాయతం దీర్ఘం త్రిహస్తం చతురశ్రకమ్।
పర్యన్తే ద్వ్యఙ్గులోత్సేధం జలనాలేన సంయుతమ్॥ 15.35 ॥
ద్విహస్తోన్నతపాదం చ సింహవ్యాఘ్రపదం తు వా।
స్వర్ణాదిలోహజైర్వాపి కల్పయేన్మధ్యపఙ్కజమ్॥ 15.36 ॥
స్నానపాత్రాణఇ సర్వాణి లోహైః స్వర్ణాదిభీ రమే।
శఙ్ఖచక్రాకృతీ పాత్రే మధ్యే ద్వారం శతం భవేత్॥ 15.37 ॥
సహస్రధారమపరం వర్తులం హేమనిర్మితమ్।
అరత్నిమాత్ర(19)విస్తారం మధ్యే పద్మసమన్వితమ్॥ 15.38 ॥
(19.పా. విస్తీర్ణం తన్మానోత్సేధదణ్డకమ్।)
దలేషు కర్ణికాయాం చ సహస్రం సుషిరం భవేత్।
సపర్యావిష్టరం (20)లక్ష్మీః శృణు హస్తమథోన్నతమ్॥ 15.39 ॥
(20.పా. బ్రహ్మన్ హస్తమానోన్నతం శుభమ్।)
అరత్నిమాత్రవిస్తారం స్వర్ణైరన్యైశ్చ (21)కల్పనమ్।
చతురశ్రం మధ్యక్లృప్తం సరోరుహసమన్వితమ్॥ 15.40 ॥
(21.గ్ర. కల్పితమ్।)
వ్యాఘ్రపాదసమైః పాదైశ్చతుర్భిశ్చ (22)సమన్వితమ్।
ఇత్థం భోజ్యాసనం సుభ్రు పాదహీనం పరం భవేత్॥ 15.41 ॥
(22.గ్ర. విరాజితమ్।)
నైవేద్యార్థాని పాత్రాణి సౌవర్ణరజతాని చ।
హవిర్ద్రవ్యప్రమాణాని వృత్తాని పరికల్పయేత్॥ 15.42 ॥
కల్పయేన్నాగలతికాదలపాత్రం హిరణ్మయమ్।
అరత్నిమాత్రవిస్తారం వర్తులం నాలదణ్డవత్॥ 15.43 ॥
పీఠం తదర్ధవిస్తారం చిత్రైశ్చ సమలంకృతమ్।
బలిపాత్రం చతుస్తాలం హేమాదిద్రవ్యనిర్మితమ్॥ 15.44 ॥

వృత్తం ప్రకల్పయేద్ధీమాన్ యథేచ్ఛం ఛదసంయుతమ్।
నీరాజనక్రియాపాత్రం హేమాదిద్రవ్యనిర్మితమ్।। 15.45 ।।
ద్వితాలమేకతాలం వా వృత్తం మధ్యసరోరుహమ్।
మూలబేరస్య పురతః శయానస్య స్థితస్య వా।। 15.46 ।।
(23)మూలబిమ్బోన్నతిః కార్యా స్వర్ణేన రజతేన వా।
(24)అథవా పైత్తలాభిఃస్యురయోభిర్న తు కారయేత్।। 15.47 ।।
(23.గ్ర. తత్తద్బిమ్బానురూపం తు)
(24.గ్ర. శిలయా పైత్తలాభిశ్చ కారయేత్ సింహవిష్టరమ్।)
చతస్రో దీపికా ముఖ్యా ద్వే వా విత్తానుసారతః।
ఘృతధారణపాత్రాణి భవేయుస్త్రీణి పఞ్చ వా।। 15.48 ।।
అన్తే తు శఙ్ఖం చక్రం వా స్థాపయేత్ పక్షిపార్థివమ్।
ముక్తాతపత్రం ధవలం (25)స్వర్ణాదిభిరలంకృతమ్।। 15.49 ।।
(25.పా. శశిబిమ్బసమన్వితమ్।)
శుద్ధస్వర్ణేన వా కుర్యాద్రజతేనాథవా రమే।
స్వర్ణదణ్డం రాజతం వా రత్నజాలసమన్వితమ్।। 15.50 ।।
ఛత్రమేవంవిధం కుర్యాత్ చామరాణి చ కల్పయేత్।
చత్వారి కనకాద్యైశ్చ కృతదణ్డాని వై రమే।। 15.51 ।।
వ్యజనాని విచిత్రాణి ఉశీరైః శిఖిపిఞ్ఛకైః।
అలంకృతైశ్చ రత్నాద్యైశ్చత్వారి పరికల్పయేత్।। 15.52 ।।
కఙ్కతం కనకం రూప్యమష్టాఙ్గులమథాయతమ్।
షడఙ్గులం స్యాద్విస్తారం దన్తైర్వింశతిభిర్యుతమ్।। 15.53 ।।
యద్వా షోడశదన్తాః స్యుః కల్పనీయా వరాననే।
సౌవర్ణమఞ్జనక్షోదభాజనం వృశ్చికాకృతిః।। 15.54 ।।
సింహహంసాకృతిర్యద్వా మృగాకృతి భవేద్ రమే।

ఉదరే మస్తకే యద్వా బిలం తస్య ప్రకల్పయేత్।। 15.55 ।।

దర్పణం ప్రతిమామానం తదర్ధం వా సుశోభనమ్।

వృత్తం వా చతురశ్రం వా కాంస్యం రత్నైరలంకృతమ్।। 15.56 ।।

పానీయపాత్రం సౌవర్ణమాఠకామ్బుప్రపూరకమ్।

తాలోన్నతం స్యాద్ విస్తారం వృత్తం పఞ్చాఙ్గులం భవేత్।। 15.57 ।।

ద్వ్యఙ్గులం తస్య వై కల్ప్యం పాదమేకాఙ్గులం (26)భవేత్।

యాత్రాసనం చ విస్తీర్ణం సమాయామం ద్విహస్తకమ్।। 15.58 ।।

(26.గ్ర. తు వా।)

ద్విగుణం వాయతం తస్య తాలం పాదం ప్రకల్పయేత్।

పరితశ్చోన్నతం బాలం తాలమానసమన్వితమ్।। 15.59 ।।

దశావతారలిఖితం రత్నైశ్చాపి విచిత్రితమ్।

ఆసనాని యథోక్తాని సువర్ణవికృతాని వా।। 15.60 ।।

దారుజాని యథాలాభమర్చానుగుణవిస్తరమ్।

పాదుకే దేవదేవస్య కల్పయేత్ కనకాదిభిః।। 15.61 ।।

పీఠం తయోః స్వర్ణమయం వికసత్పఙ్కజాకృతి।

కర్ణికాయాం స్థాపయేత్తే పాదుకే పఙ్కజస్య తు।। 15.62 ।।

యాత్రాసనం రథం (27)చైవ గజమశ్వం వినాయకమ్।

స్వర్ణైర్వా కల్పయేద్యానమన్యద్వాపి మనోహరమ్।। 15.63 ।।

(27.పా. వాపి కుర్యాద్విత్తానుసారతః।)

శిబికాం రత్నవికృతాం సోపచ్ఛదసమన్వితామ్।

సితాసితారుణామిశ్రదుకూలపరికల్పితాన్।। 15.64 ।।

ధ్వజాన్ (28)కార్తస్వరైర్దణ్డైస్తత్ర తత్రాపి కల్పయేత్।

జలద్రోణీం కటాహం చ హేమాదిద్రవ్యనిర్మితమ్।। 15.65 ।।

(28.పా. కార్తస్వరమయైర్దణ్డైశ్చాపి విరాజితాన్।)

అగాధమభిషేకార్థం దేవస్య పరికల్పయేత్।
నానావిధాని వాద్యాని (29)తూర్యశఙ్ఖయుతాని చ।। 15.66 ।।
(29.పా. వీణాదీని చ కల్పయేత్।)
మద్దలం కాహలం కాంస్యం భేరీపటహమేవ చ।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం పఞ్చదశోఽధ్యాయః(30) ।।
(30.మాతృకాయామ్ `చతుర్దశోఽధ్యాయః' ఇతి దృశ్యతే।)

------------------------- -- -----------------------------

।। షోడశోఽధ్యాయః ।।

[శ్రీ]భగవాన్-

యజమానో హరేరిత్థం సర్వలక్షణలక్షితమ్।
భువః పరీక్షాప్రభృతిమూలమూర్త్యాదిభిర్యుతమ్।। 16.1 ।।
ఆలయం తత్సమాలోక్య ప్రతిష్ఠాం కర్తుముద్యతః।
ఆచార్యం వరయేత్ పూర్వం పాఞ్చరాత్రోక్తలక్షణమ్।। 16.2 ।।
తల్లక్షణం ప్రవక్ష్యామి పద్మమాలావిరాజితే।
చతుర్వేదవిదో విప్రాన్ ప్రాహుః శ్రోత్రియసంజ్ఞితాన్।। 16.3 ।।

దశశ్రోత్రియతుల్యాంస్తు పాఞ్చరాత్రవిదోఽర్చకాన్।
పాఞ్చరాత్రాంశ్చ వేదాంశ్చ వేత్తి సః పూర్ణసంజ్ఞికః॥ 16.4 ॥
యోఽధీతే వేదవేదాఙ్గం పాఞ్చరాత్రమపి ద్విజః।
అధ్యాపయతి శిష్యాంస్తు పాఞ్చరాత్రమపి శ్రుతీః॥ 16.5 ॥
దశపూర్ణసమః సోఽయం దీక్షితో గురురుచ్యతే।
దీక్షితస్య కులే జాతో భట్టాచార్యేణ దీక్షితః॥ 16.6 ॥
గురోర్ముఖాత్ త్రయీం విద్యామర్థవత్పాఞ్చరాత్రకమ్।
ప్రాప్తః శమదమోపేతః స తు భట్టారకో భవేత్॥ 16.7 ॥
దశభట్టారకసమో వేదవేదాఙ్గపారగః।
వేదాన్తార్థప్రవీణశ్చ పాఞ్చరాత్రార్థతత్త్వవిత్॥ 16.8 ॥
పరంపరాదీక్షితస్య కులే జాతః సమాధిమాన్।
దీక్షాముభయతః ప్రాప్తః పఞ్చకాలక్రియాపరః॥ 16.9 ॥
యోగశాస్త్రప్రవీణశ్చ జ్ఞానవాన్ మోక్షచిన్తకః।
భువః పరిగ్రహాద్యావత్ ప్రతిష్ఠాన్తం చ యా క్రియా॥ 16.10 ॥
అసహాయేన తాం కర్తుం శక్తో మధ్యే న రోగవాన్।
స్వతన్త్రో వృద్ధసేవీ చ రూపవానపి చాస్తికః॥ 16.11 ॥
పరైరనిన్దితశ్చైవ కీర్తిమాన్ విజితేన్ద్రియః।
(1)మానసారాధనే దక్షో మన్త్రసాస్త్రవిచక్షణః॥ 16.12 ॥
(1.గ్ర. శ్రీః)
సిద్ధమన్త్రః సర్వదర్శీ భట్టాచార్యః స ఉచ్యతే।
(2)శ్రీరువాచ-
(2.పా. మానసారాధనపరః పఞ్చరాత్రపరాయణః।)
చక్రాబ్జమణ్డలే దీక్షామకరోద్యస్య వై గురుః॥ 16.13 ॥
అభిషేకః కృతో యస్య పూర్వోక్తైశ్చ గుణైర్యుతః।

కర్షణాదిప్రతిష్ఠాన్తం విశేషయజనాదికమ్ ।। 16.14 ।।

స ఏవ కుర్యాదితరస్తత్సాధనపరో భవేత్।

పరదీక్షావిహీనో యః సాధయేత్ కర్షణాదికమ్ ।। 16.15 ।।

కృతం నిరర్థకం కర్మ పునరన్యేన కారయేత్।

ఇతి ప్రోక్తం త్వయా నాథ దీక్షా సా కీదృశీ మతా ।। 16.16 ।।

చక్రాబ్జమణ్డలం కిం వా హ్యభిషేకః కథం తు వా।

మహ్యం జిజ్ఞాసమానాయై వద త్వం పురుషోత్తమ ।। 16.17 ।।

భగవాన్-

దీక్షాస్వరూపం ప్రథమం వదామి కమలాలయే।

ఈక్షతే కర్మణా యేన తద్విష్ణోః పరమం పదమ్ ।। 16.18 ।।

ద్యతి సంసారమఖిలం తేన దీక్షేతి భణ్యతే।

ఏషా దీక్షా విరక్తేన కర్తవ్యా న తు కర్మిభిః ।। 16.19 ।।

యథైవ కర్మకాణ్డేషు దీక్షోక్తా యాగసిద్ధయే।

తథైవైకాయనే వేదే పూజాయాగాదిసిద్ధయే ।। 16.20 ।।

దీక్షాయాః శ్రేష్ఠతాం కర్తుం విభజ్యాత్మానమబ్జజే।

ప్రథమం శబ్దరూపేణ వృత్తిరూపమతః పరమ్ ।। 16.21 ।।

అర్థరూపం తృతీయం తు తథైవాచార్యరూపిణమ్।

దీక్షారూపం పఞ్చమం (3)తు ప్రవిశ్య చ యథాక్రమమ్ ।। 16.22 ।।

(3.గ్. తత్)

మయా కృతో యస్య దీక్షా సోఽహమేవ న సంశయః।

దీక్షా సా త్రివిధా ప్రోక్తా స్థూలా సూక్ష్మా పరా తథా ।। 16.23 ।।

పునర్దీక్షావిభేదేన త్రిధా సాపి చతుర్విధా।

సమయీ పుత్రకశ్చైవ తృతీయః సాధకః స్మృతః ।। 16.24 ।।

ఆచార్యశ్చేతి విజ్ఞేయాశ్చత్వారోఽపి చ దీక్షితాః।

ధర్మశాస్త్రోక్తధర్మాణామనుతిష్ఠన్ హరేః ప్రియమ్ ।। 16.25 ।।

ప్రత్యహం పూజనం కుర్యాం పఞ్చసంస్కారసంస్కృతః।

ఇతి నిశ్చిత్య యః పూజాం ప్రత్యహం కురుతే రమే ।। 16.26 ।।

సమయీ తస్య సా దీక్షా మానసీ పరికీర్తితా।

వైష్ణవానాం హి సర్వేషాం యోగ్యా సా గృహపూజనే ।। 16.27 ।।

ఏషా స్థూలేతి విజ్ఞేయా శాస్త్రేషు పరికీర్తితా।

అన్యగోత్రసముత్పన్నం దీక్షయత్యభిమానతః ।। 16.28 ।।

పాఞ్చరాత్రప్రతిష్ఠాదౌ జ్ఞానం యస్య న విద్యతే।

ఉభయోరపి యా దీక్షా క్రియతే దీక్షితోత్తమైః ।। 16.29 ।।

సైషా సూక్ష్మా మధ్యమేతి కీర్త్యతే వేదవిత్తమైః।

ఏతయోర్నాభిషేకః స్యాద్ దీక్షామాత్రం భవేద్రమే ।। 16.30 ।।

ఆచార్యసాధకౌ స్యాతాముత్సవాదిషు వల్లభే।

ఆచార్యదీక్షా ద్వివిధా నిర్బీజా చ సబీజకా ।। 16.31 ।।

తన్త్రాన్తరే త్వాగమే చ సిద్ధాన్తే తన్త్రసంజ్ఞికే।

తేషు పూజాప్రవృత్తానాం దీక్షా నిర్బీజసంజ్ఞికా ।। 16.32 ।।

అన్యేషాం దీక్షాకరణే తేషామనధికారితా।

అతో నిర్బీజ ఇత్యుక్తా విద్వద్భిః కమలేక్షణే ।। 16.33 ।।

సబీజం మన్త్రసిద్ధాన్తదీక్షాక్రమముదీర్యతే।

చతుర్వేదోక్తమన్త్రైశ్చ మన్త్రైరేకాయనీస్థితైః ।। 16.34 ।।

మన్త్రసిద్ధాన్తవిధినా మదుక్తేన చ గోత్రిణా।

వృద్ధేనాచార్యరూపేణ దీక్షితో యః పురా మయా ।। 16.35 ।।

యా దీక్షా క్రియతే తేన సా దీక్షా తు పరా స్మృతా।

దీక్షాం పరాం తు ప్రాప్యైవ పూజయేదాలయేషు వై ।। 16.36 ।।

ఆచార్యః ప్రథమం దేవి కర్మానుష్ఠానతత్పరమ్।

భగవద్భక్తిసంయుక్తం విరక్తం శ్రద్ధయాన్వితమ్ ।। 16.37 ।।

త్రయ్యాదిషు కృతప్రజ్ఞం ప్రాయశ్చిత్తైశ్చ శోధితమ్।

శిష్యం సర్వగుణోపేతం వీక్ష్యాచార్యస్తు సంమతమ్ ।। 16.38 ।।

దీక్షాని(ర్వ)ర్త్యే పూర్వం కల్పయేద్ యాగమణ్డపమ్।

(4)మధ్యవేదిం ప్రతీచ్యాం తు తాలద్వయసమన్వితమ్ ।। 16.39 ।।

(4.గ్ర. మధ్యవేద్యప్రతీచ్యాన్తు)

చతురశ్రం బ్రాహ్మణానాం వృత్తం కుణ్డం తు భూపతేః।

వైశ్యస(స్య) చాపకుణ్డం స్యాచ్ఛూద్రజాతేస్త్రికోణకమ్ ।। 16.40 ।।

సంభారానపి సంభృత్య దీక్షార్థం కృతపూర్వకాన్।

మణ్డపాదీని సర్వాణి శోధయేత్ ప్రథమం రమే ।। 16.41 ।।

తతః పుణ్యాహసలిలైః పఞ్చగవ్యైః సమన్త్రకైః।

ఇత్థం సంశోధ్య విధివదఙ్కురానర్పయేత్ పురా ।। 16.42 ।।

ఏకాదశి(5)తిథౌ ప్రాప్తే కుమ్భానామధివాసనమ్।

కృత్వా తతో ఘటాన్ సూత్రైః సర్వతః పరివేష్టితాన్ ।। 16.43 ।।

(5.గ్ర. దినే)

స్రక్చన్దనైరక్షతైశ్చ భూషితాన్ వస్త్రవేష్టితాన్।

ఆమ్రాఙ్కురైర్నాలికేరఫలైః కూర్చైరలంకృతాన్ ।। 16.44 ।।

అస్త్రేణ శతవారం తు కరకస్థం జలం జపేత్।

తజ్జలేన చ సంభారాన్ యాగమణ్డపమేవ చ ।। 16.45 ।।

ఆత్మానం శిష్యవర్గం చ పుణ్యాహసలిలైరపి।

సంప్రోక్ష్య చ తతో వేదిం ద్విహస్తోచ్ఛ్రాయవిస్తృతామ్ ।। 16.46 ।।

చతురస్రాం తు నిర్మాయ తామపి ప్రోక్షయేత్ పురా।

చక్రాబ్జమణ్డలం తస్యాం ద్వాదశచ్ఛదశోభితమ్ ।। 16.47 ।।

మధ్యే కర్ణికయా యుక్తం వర్ణభేదైరలంకృతమ్।

విలిఖ్య తస్య చేశానే పార్శ్వే వేదిం ప్రకల్ప్య చ।। 16.48 ।।

తస్యాం ధాన్యాదిపీఠం చ చక్రవత్పరికల్పయేత్।

చక్రాబ్జమణ్డలం తస్మిన్ విలిఖ్య దలసంయుతమ్।। 16.49 ।।

కర్ణికాయాం ముఖ్యకుమ్భం పరితో ద్వాదశాన్ ఘటాన్।

ఉత్తరే కరకం న్యస్య గన్ధోద్రైః పూరయేద్ ఘటాన్।। 16.50 ।।

ఘటేషు తేషు ప్రతిమాస్తత్తన్మూర్తివిలేఖితాః।

నిక్షిపేత్ పరితోఽప్యష్టౌ మఙ్గలాన్ స్థాపయేద్గురుః।। 16.51 ।।

ద్వారతోరణకుమ్భాంశ్చ పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।

వాసుదేవం చక్రమధ్యే పరితః కేశవాదికాన్।। 16.52 ।।

తథా ఘటేషు చావాహ్య పూజయేత్ కమలేక్షణే।

మథిత్వాష్టాక్షరేణాగ్నిం కుణ్డే తం వినివేశయేత్।। 16.53 ।।

శ్రపయిత్వా చరుం తస్మిన్ చతుర్ధా విభజేత్ పురా।

కుమ్భమణ్డలవహ్నిస్థాన్ త్రిభిర్భాగైస్తు పూజయేత్।। 16.54 ।।

భాగమేకం స్వయం దేవి ప్రాశయేద్ గురు(6) సత్తమః।

(7)మూలమన్త్రం సముచ్చార్య సమిధాష్టోత్తరం శతమ్।। 16.55 ।।

(6.గ్ర. రాత్మవాన్)

(7.పా. సమిధశ్శతమష్టౌ చ జుహుయాద్దేశికోత్తమ।)

(8)ఆజ్యాహుతిం చ తావద్భిర్నృసూక్తేన చ షోడశ।

(9)ఆహుతీశ్చరుణా హుత్వా పూర్ణాహుతిమథాచరేత్।। 16.56 ।।

(8.పా. ఆజ్యహోమోఽపి తద్వత్స్యాన్మూలమన్త్రేణ మన్త్రవిత్।)

(9.పా. చరుం నృసూక్తేన తథా పూర్ణాహుత్యన్తమన్యతః।।)

(10)తతః శిష్యం స్నాతశుద్ధం శుచిం వస్త్రైరలంకృతమ్।

పత్నీసమేతమథవా కన్యాం వా బ్రహ్మచరిణమ్।। 16.57 ।।

(10.పా. శిష్యం స్నాతం జితక్రోధం మదాద్యైర్వర్జితం శుచిమ్।)

(11)ఆహూయ తేషాం నేత్రాణి వాసోభిర్బ్నాతనై రమే।

నేత్రమన్త్రం జపన్ బధ్వా (12)స్వస్య పార్శ్వే తు దక్షిణే।। 16.58 ।।

(11.పా. ఆహూయ వాససా బద్ధ్వా గురుర్నేత్రే స్వవిద్యయా।)

(12.పా. ఆత్మనః దక్షిణే పార్శ్వే నివేశ్య ప్రాఙ్ముఖం యథా।)

(13)నివేశితైశ్చ తైః స్పృష్టో దర్భపుఞ్జైర్గురూత్తమః।

(14)ఆజ్యేన సమిధా చైవ చరుపుష్పైస్తిలైస్తథా।। 16.59 ।।

(13.పా. తేన దర్భైశ్చ సంస్పృష్టః పుణ్డరీకాక్షవిద్యయా।)

(14.పా. ద్వాశతాహుతిమాజ్యేన జుహుయాచ్చరుణా తథా।)

(15)పుణ్డరీకాక్షమన్త్రేణ ప్రత్యేకం ద్వాదశాహుతీః।

(16)హుత్వా తు మూలమన్త్రేణ కుణ్డాగ్నేర్భస్మనా రమే।। 16.60 ।।

(15.పా. సమిత్పుష్పతిలైశ్చాపి తతః ప్రసూతిముద్రయా।)

(16.పా. అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ తతో భస్మసముద్భవమ్।)

(17)శిష్యమూర్ధ్ని సమాలభ్య దోఃసు ప్రతిసరం తతః।

(18)అస్త్రమంత్రశతం జప్త్వా వధ్నీయాత్ క్షీరసంభవే।। 16.61 ।।

(17.పా. త్రిమూర్ధ్ని శిష్యమాలభ్య।)

(18.పా అస్త్రమన్త్రేణ బధ్నీయాత్సూత్రం ప్రతిసరం కరే।)

ప్రాశయేత్ పఞ్చగవ్యం చ చరుం చాపి యథాక్రమమ్।

[శిష్యః పీత్వా పఞ్చగవ్యం ప్రణవేన చరుం తతః।। 16.62 ।।]

ధావయేద్ దన్తకాష్ఠేన దన్తాన్ వై గుర్వనుజ్ఞయా।

శిష్యేణ భూమౌ నిక్షిప్తం దన్తకాష్ఠం రమే యది।। 16.63 ।।

దక్షిణాభిముఖం వాపి పశ్చిమాభిముఖం పతేత్।

అశుభం తద్విజానీయాత్ తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।। 16.64 ।।

నారసింహేన మన్త్రేణ (19)ఘృతేన జుహుయాచ్చతమ్।

పూర్వం గణ్డూషితం శిష్యమాచాన్తం దేవసంనిధిమ్।। 16.65 ।।

(19.పా. తిలైరష్టోత్తరం శతమ్।)

(20)నీత్వా సంప్రార్థయేద్దేవమిమాం గాథాముదీరయన్।

సంసారపాశబద్ధానాం నృపశూనాం విమోక్షణే।। 16.66 ।।

(20.పా. విజ్ఞాపయేదిమాం గాథాముచ్చార్య కమలాసన।)

త్వమేవ శరణం దేవ గతిరన్యా న విద్యతే।

పాశమోక్షణహేతుర్యస్త్వత్సమారాధనాత్మకః।। 16.67 ।।

దీక్షాది(21)కర్మణైతాన్వై కృత్వా పూజాధికారిణః।

విపాశయామి దేవేశ తదనుజ్ఞాతుమర్హసి।। 16.68 ।।

(21.గ్ర. కర్మణైకాన్వై)

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం మాయా(22) సూత్రైస్తు బన్ధయేత్।

(23)సితరక్తాసితైః సూత్రైస్త్రిగుణైస్త్రిగుణాత్మకైః।। 16.69 ।।

(22.పా. సూత్రేణ వేష్టయేత్।)

(23.పా. శుక్లం రక్తం చ కృష్ణం చ త్రివర్ణం త్రిగుణీకృతమ్।)

షడ్వింశత్తత్త్వసంఖ్యైశ్చ గ్రన్థియుక్తైర్గురుః స్వయమ్।

(24)శిష్యగాత్రం లలాటాదిపాదాన్తం తత్త్వసంఖ్యయా।। 16.70 ।।

(24.పా. శిఖాం ప్రక్రమ్య పాదాన్తం పఞ్చవింశతిసంఖ్యయా।)

పూర్వవత్ స్థాపయిత్వా తానాత్మనో దక్షిణే (25)స్థలే।

(26)మూలమన్త్రేణ జుహుయాత్ సర్పిషాష్టోత్తరం శతమ్।। 16.71 ।।

(25.గ్ర. కరే)

(26.పా. జుహుయాత్తేన మంత్రేణ)

తతో మాషోదనేనైవ (27)ద్వార్షు గాథామిమాం పఠన్।

యే విష్ణు(28)యాయినో భూతా (29)యే తు తాననుయాయినః।। 16.72 ।।

(27.గ్ర. పార్శ్వ)

(28.గ్ర. భావినో)

(29.యే చ)

గృహ్ణన్తు బలిమేతేషాం ప్రయచ్ఛన్తు శుభం మమ।

ఇతి తేభ్యో బలిం దత్వా పాదౌ ప్రక్షాల్య చాచయేత్।। 16.73 ।।

తతః శిష్యశరీరేభ్యో మాయాసూత్రం చ నేత్రయోః।

వస్త్రమోక్షం చ కృత్వాథ మాయాసూత్రాణి దేశికః।। 16.74 ।।

శరావే తాని నిక్షిప్య శరావేణ పిధాయ చ।

కుమ్భపార్శ్వే నిధాయైతం సాంధ్యం కర్మ సమాచరేత్।। 16.75 ।।

భగవన్తం సమారాధ్య మణ్డపే దర్భసంస్తరే।

సంవేశయేచ్ఛ తాన్ శిష్యాన్ సుస్వప్నప్రాప్తయే గురుః।। 16.76 ।।

నేత్రే తస్యాగ్నిమన్త్రేణ స్పృష్ట్వాగ్నౌ జుహుయాద్రమే।

స్వప్నాధిపతిమన్త్రేణ సర్పిషా (30)షోడశాహుతీః।। 16.77 ।।

(30.పా. అష్టోత్తరం శతమ్)

జాగరేణైవ తాం రాత్రిం గురురన్యైశ్చ దీక్షితైః।

వైష్ణవీశ్చ కథాః కుర్యాచ్ఛిష్యక్షేమమనుస్మరన్।। 16.78 ।।

స్నాత్వా ప్రభాతే నైయత్యం కర్మ కృత్వా యథావిధి।

మణ్డపం తు సమాసాద్య శిష్యాన్ స్నాతాన్ గురూత్తమః।। 16.79 ।।

పృచ్ఛేత్ స్వప్నం సుపూర్వం చేద్ దీక్షయేచ్ఛ యతా(31)క్రమమ్।

దుఃశ్వప్నం చేచ్ఛాన్తిహోమం కృత్వా దీక్షేత వై తతః।। 16.80 ।।

(31.గ్ర. విధి)

ధ్వజతోరణకుమ్భాంశ్చ (32)మణ్డలం చాపి పూజయేత్।

భగవన్తం చ సంపూజ్య గుడాన్నాది నివేదయేత్।। 16.81 ।।

(32.పా. పూజాపూర్వవదిష్యతే।)

నిత్యకర్మకృతః శిష్యాన్ పునర్నేత్రే చ బన్ధయేత్।

పూర్వవద్ దక్షిణే పార్శ్వే నివేశ్య చ యథాక్రమమ్।। 16.82 ।।

పూర్వవద్ సమిదన్నాద్యైర్మూలమన్త్రేణ దేశికః।

ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం (33)జుహుయాత్ పద్మమాలిని।। 16.83 ।।

(33.పా. మూలమన్త్రేణ దేశికః।)

మాయాసూత్రం తతశ్ఛిత్వా (34)శిష్యతత్త్వమనుస్మరన్।

పృథివ్యాం ఈశ్వరాన్తం చ పురా సంహారవర్త్మనా।। 16.84 ।।

(34.పా. సంహారక్రమమాస్థితః।)

ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతం (35)సాజ్యమష్టాక్షరేణ వై।

అష్టావింశతిసంఖ్యా వాప్యష్టౌ వా జుహుయాత్తతః।। 16.85 ।।

(35.పా. అష్టకృత్వోఽథవా గురుః।)

(36)స్వమానసే పరం ధ్యాత్వా నారాయణమనామయమ్।

తస్మిన్ (37)శిష్యస్య జీవం తు సంహరేద్ గురురాత్మవాన్।। 16.86 ।।

(36.పా. హృత్పద్మే పరమం జ్యోతిర్ధ్యాత్వా పరమపూరుషమ్।)

(37.పా. జీవం చ శిష్యస్య సంహరేన్మన్త్రవిత్తమః।)

(38)కుర్యాత్ తతః సిష్యదేహం శోషణాదివిశోధనమ్।

(39)స్మరేత్తతోఽణ్డం తద్దేహే ప్రకృత్యాదిక్రమాత్ సృజేత్।। 16.87 ।।

(38.పా. శోషణాదీని దేహస్య శిష్యసమ్బన్ధినస్తథా।)

(39.పా. కృత్వా తత్ర స్మరేదణ్డం)

(40)లలాటే చేశ్వరం ధ్యాయన్ జిద్రూపం సర్వతోముఖమ్।

(41)స్వబీజేన స్థితం దేవం జుహుయాత్ తత్త్వసంఖ్యయా।। 16.88 ।।

(40.[జయాఖ్యాయాం] శ్లో-157. పటల-16.

లలాటే చేశ్వరం సాక్షాచ్చిద్రూపం సర్వతోముఖమ్।

సమగ్రైశ్వర్యసంపూర్ణం స్వబీజేన మహామతే।।)

(41.పా. సర్గకాలే చ జుహుయాత్తత్వాని క్రమమాస్థితః।)

తదధస్తాల్లలాటభ్రూమధ్యయోర్భాస్కరప్రభమ్।

స్వబీజేన స్థితం ధ్యాయన్ (42)జుహుయాత్ జీవసంజ్ఞితమ్ ll 16.89 ll

(42.గ్ర. జీవం తు జుహుయాత్తతః l)

(43)సిన్దూరబిన్దుసంకాశం ప్రకృతిం భ్రూయుగే స్మరన్ l

(44)తాలుమూలే స్థితాం బుద్ధిం పూర్ణేన్దుసదృశప్రభామ్ ll 16.90 ll

(43.జ. ప్రధానం చ భ్రువోర్మధ్యే స్వమంత్రేణ తు భావయేత్ l

సిన్దూరపుఞ్జసంకాశం హోమయేత్తద్వదేవ హి ll 16.Sl.162a, b,c,d.)

(44. జ. తాలుమూలే త్వహంకారం తాలుంకర్ణాన్తరే తతః l Sl.164a, b.)

(45)తాలుమధ్యే త్వహంకారం రక్తపుష్పోపమం స్మరన్ l

(46)తాలుకర్ణాన్తరే ధ్యాయేన్మనో రాజోపలద్యుతి ll 16.91 ll

(45.జ. సితేన్దురశ్మివర్ణాభం తాలుమధ్యే ధియం స్మరేత్ l Sl.163a, b.)

(46.జ. రాజోపలద్యుతి ముపంషః (మాకృతేః?) కదమ్బకుసుమోపమమ్ l Sl. 164c,d.)

(47)హృత్కణ్ఠపద్మయోర్మధ్యే విభక్తే పఞ్చధా (48)రమే l

ప్రస్ఫురత్తారకాకారాన్ శ్రోత్రాదీన్ పఞ్చ చిన్తయన్ ll 16.92 ll

(47.జ. కర్ణాద్ హృత్పద్మపర్యన్తం స్మరేత్ పఞ్చపదే సమే ll 16.Sl.165c,d.

శ్రోత్రాదీనథ వై పఞ్చ ప్రస్ఫురత్తారకోజ్వలాన్ l Sl.166a, b.)

(48.గ్ర. సమే l)

(49)హృన్నాభ్యోః పఞ్చధా మధ్యే వాగాదీని (50)స్మరన్ రమే l

స్మరన్ శబ్దాదితన్మాత్రం నాభివస్త్యశ్రమధ్యతః ll 16.93 ll

(49.జ. స్పన్ద(పద్మ)స్థానాచ్చ నాభ్యన్తం ప్రాగ్వత్పఞ్చదశాన్తరే l

వాగాదీన్వై స్థితాన్ పఞ్చబీజైః స్వైః పూర్వవత్స్మరేత్ ll 16.Sl.167a,b,c,d.

ఆనాభేర్వస్తిశీర్షాన్తం సుసమే పదపఞ్చకే l Sl.168c,d.

శబ్దతన్మాత్రపూర్వాణి గన్ధతన్మాత్రావసానతః l Sl.169a,b.)

(50.గ్ర. స్మరేద్రమే l)

(51)ఊర్వోరాచరణద్వన్ద్వాత్ స్థూలభూతాని సంస్మరన్ l

సృష్ట్వా స్థూలశరీరం తమణ్డభేదం విచిన్తయేత్ ।। 16.94 ।।

(51.పా. ఊరుమూలే చరణే క్రమాత్ చిన్తయేత్ భూతపఞ్చకమ్ ।)

తతః స్వమానసాజ్జీవం తస్మిన్ సంక్రమయేత్ గురుః ।

పుణ్యాహసలిలైః ప్రోక్ష్య శిష్యాణాం నేత్రబన్ధనమ్ ।। 16.95 ।।

మోక్షయేత్ పరిధాయాన్యం వాసః ప్రక్షాలయేత్ పదః ।

(52)ఆచామయిత్వా తు పునర్నేత్రబన్ధం చ కల్పయేత్ ।। 16.96 ।।

(52.పా. ఆచమ్య వాససాన్యేన బద్ధనేత్రోఽన్తికే గురోః ।)

పూర్వవద్ దక్షిణే పార్శ్వే శిష్యాన్ సంస్థాప్య దేశికః ।

(53)కాలాధ్వా చ పదాధ్వా చ భువనాధ్వా తథైవ చ ।। 16.97 ।।

(53.గ్ర. కలాధ్వా)

(54)తత్త్వాధ్వా వర్ణమన్త్రాధ్వా షడధ్వానః ప్రకీర్తితాః ।

క్రమేణైషాం చతుర్వారం హుత్వా దేశికసత్తమః ।। 16.98 ।।

(54.పా. మన్త్రాధ్వా మన్త్రవర్ణాధ్వా)

సంపాతాజ్యం శిష్యమూర్ధ్ని న్యసేద్ధోమావసానతః ।

మహావ్యాహృతిమన్త్రేణ ఘృతేన జుహుయాత్తతః ।। 16.99 ।।

ప్రథమోక్తేన మన్త్రేణ తిలాజ్యాభ్యాం పురా హునేత్ ।

పాదావారభ్య చోర్ధ్వాన్తం సంపాతేన స్పృశేద్గురుః ।। 16.100 ।।

(55)తతో నాభిం స్పృశేద్భూయః పద్మేన జుహుయాత్ రమే ।

చరుణాజ్యేన జుహుయాదురఃస్పర్శన్ తతః శిరః ।। 16.101 ।।

(55.పా. హుత్వా నాభిం సమాలభ్య తతో హుత్వా కుశేశయైః ।)

ఆజ్యేన జుహుయాన్మన్త్రీ సంపాతాజ్యేన వై స్పృశేత్ ।

(56)మూలేన చ తతో హుత్వా పృథగష్టోత్తరం శతమ్ ।। 16.102 ।।

(56.పా. అష్టోత్తరశతం హోమః ప్రత్యేకం మూలవిద్యయా ।)

హోమాన్తే చ (57)తతః శిష్యం గృహీత్వా దక్షిణే కరే ।

నీత్వా ప్రదక్షిణం కుమ్భం(58) వహ్నిమణ్డలమేవ చ ।। 16.103 ।।

(57.పా. గురుః)

(58.పా. మణ్డలం చ యథోదితమ్ ।)

శిష్యాణామఞ్జలౌ రత్నాన్యథవా కుసుమోత్కరాన్ ।

పూరయిత్వా తతః శిష్యాన్ నయేచ్చక్రాబ్జమణ్డలమ్ ।। 16.104 ।।

పుష్పాఞ్జలిం మణ్డలేఽస్మిన్ వికిరన్త్వితి చోదయేత్ ।

(59)వికిరేయుర్హరిం ధ్యాత్వా శిష్యాః పుష్పాఞ్జలిం రమే ।। 16.105 ।।

(59.పా. పుష్పాది విక(కి)రేత్తస్మిన్ మణ్డలే గురుచోదితః ।)

యస్మిన్ దలే నిపనతి యస్య హస్తాత్ సుమోచ్చయః ।

(60)తద్దలాధిపతేర్నామ తచ్ఛిష్యస్య (61)నిదర్శయేత్ ।। 16.106 ।।

(60.పా. తద్భాగాధిపమూర్తీనాం నామాన్యస్య వినిర్దిశేత్ ।)

(61.గ్ర. వినిర్దిశేత్ ।)

నేత్రవస్త్రం సముద్వాస్య వాసుదేవాదిసంమితమ్ ।

మణ్డలం దర్శయిత్వాథ నయేత్ కుణ్డసమీపతః ।। 16.107 ।।

హస్తే చక్రం చ శఙ్ఖం చ లిఖిత్వా గురుసత్తమః ।

(62)ఆ పాదాన్మౌలిపర్యన్తం తన్మన్త్రేణైవ చ స్పృశేత్ ।। 16.108 ।।

(62.[ఈశ్వరసంహితా] ఆపాదాన్మన్త్రహస్తేన పరామృశ్యాథ మూర్ధని అధ్యాయః 21 Sl.282c, d.)

(63)తతః శిష్యస్య సంస్కారాన్ కుర్యాత్ పఞ్చ యథాక్రమమ్ ।

తాపః పుణ్డ్రస్తథా నామ మన్త్రో యాగశ్చ పఞ్చమః ।। 16.109 ।।

(63.అతః శిష్యస్య వై కుర్యాత్సంస్కారాన్ పఞ్చ చ క్రమాత్ । Sl.283c,d.

Sl. 109-c-d. is the same as Sl. 284a-b.)

(64)తేషు తాపవిధానం తు శృణుష్వ కమలేక్షణే ।

(65)దేశికః సహ శిష్యేణ వైష్ణవానామనుజ్ఞయా ।। 16.110 ।।

(64.తత్ర తాపవిధానం తు శృణుధ్వం మునిపుఙ్గవాః । Sl. 284c, d.)

(65.[ఈశ్వరసంహితా.]

ఆచార్యో వైష్ణవాన్ సభ్యాన్ పూజ్య తేషామనుజ్ఞయా। Sl. 285a, b.)

కుణ్డస్య పశ్చిమే భాగే ప్రాఙ్ముఖోప్యుపవిశ్య సః।

(66)తతశ్చక్రం చ శఙ్ఖం చ తత్తన్మన్త్రైః (67)ప్రతిష్ఠితమ్।। 16.111 ।।

(66.చక్రశఙ్ఖౌ సమభ్యర్చ్య తత్తన్మన్త్రైః ప్రతిష్ఠితౌ।)

(67.గ్ర. ప్రతిష్ఠితౌ।)

(68)స్వదీక్షావసరే స్వస్య దత్తౌ స్వగురుణా రమే।

(69)అష్టాక్షరేణ మన్త్రేణ గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।। 16.112 ।।

(68.పూర్వం స్వగురుణా దత్తౌ స్వదీక్షావసరే ద్విజాః।। 16.Sl.286a, b,c,d.)

(69.మూలమన్త్రేణ జుహుయాచ్ఛతమష్టోత్తరం ఘృతైః।

వైష్ణవ్యా వాపి గాయత్ర్యా తద్విష్ణోరితి వై ఋచా।। 16.Sl.287a,b,c,d.)

తద్విష్ణోరితి మన్త్రేణ శతమష్టోత్తరం ఘృతైః।

జుహుయాచ్చ తతో వహ్నౌ పీఠం సంకల్ప్య దేశికః।। 16.113 ।।

ధ్యాత్వా తస్మింశ్చక్రశఙ్ఖౌ క్రమాదర్ఘ్యాదికాన్ యజేత్।

మన్త్రాభ్యాం శఙ్ఖచక్రాభ్యాం పవిత్రం తేతి మన్త్రతః।। 16.114 ।।

ప్ర తే విష్ణో ఋచా చాపి శతమష్టోత్తరం తు వా।

అష్టావింశతివారాన్ వా ఘృతేన జుహుయాద్ రమే।। 16.115 ।।

సూక్తేన పౌరుషేణాపి చరుణా షోడశాహుతీః।

తతశ్చక్రం చ శఙ్ఖం చ తాపయిత్వా యథాక్రమమ్।। 16.116 ।।

(70)భగవన్తం పురా ధ్యాత్వా తతో గురుపరంపరామ్।

తతశ్చక్రం చ శఙ్ఖం చ తన్మన్త్రాభ్యాం చ తాపయేత్।। 16.117 ।।

(70.హుత్వా తతస్తు దేవేశం ధ్యాత్వా గురుపరమ్పరామ్। Sl.289a,b.)

చక్రం గృహీత్వా ప్రథమం మన్త్రమేతముదీరయన్।

సుదర్శన మహాజ్వాల సర్వపాపనివర్తక।। 16.118 ।।

పునీహి భగవన్నేతం హరేః పూజార్థముద్యతమ్।

ఇతి మన్త్రేణ సంప్రార్థ్య శిష్యవామేతరే కరే।। 16.119 ।।

(71)అఙ్కయేచ్చక్రరాజేన హ్యూర్ధ్వభాగే గురూత్తమః।

(72)తతో వామేఽపి శఙ్ఖేన హ్యఙ్కయేన్మన్త్రముచ్చరన్।। 16.120 ।।

(71.గ్ర.[ఈశ్వరసంహితా] శిష్యస్య దక్షిణం బాహులం చక్రేణ చాఙ్కయేత్। Sl.290c,d.)

(72.[ఈశ్వరసంహితా] శఙ్కేన ప్రతపేత్సవ్యబాహుమూలం మునీస్వరాః।)

పాఞ్చజన్య హరిధ్మాత దైత్యరాక్షసమర్దన।

తవ ధ్వానేన చైనం త్వం నిష్పాపం కర్తుమర్హసి।। 16.121 ।।

(73)తతశ్చక్రం చ శఙ్ఖం చ పయసాప్యభిషేచయేత్।

గుడాన్నాదీని భక్ష్యాణి భోజ్యాని వినివేదయేత్।। 16.122 ।।

(73.[ఈశ్వరసంహితా] తతశ్చక్రం చ శంఖం చ అభిషిచ్య స్వమన్త్రతః।। 16.Sl. 291a,b,c,d.)

(74)తతస్తు మూలమన్త్రేణ హుత్వా పూర్ణాహుతిం గురుః।

శిష్యస్య చోర్ధ్వపుణ్డ్రాణి మృత్స్నయా శ్వేతపూర్వయా।। 16.123 ।।

(74.[ఈశ్వరసంహితా] సంపూజ్య మూలమన్త్రేణ హునేత్పూర్ణాహుతిం ద్విజాః। Sl.296a, b.)

లలాటాదిద్వాదశసు కుర్యాదఙ్గేషు మన్త్రవిత్।

వామహస్తే జలం పూర్వం నిక్షిపేత్ ప్రణవేన తు।। 16.124 ।।

గన్ధద్వారేతి మన్త్రేణ నిఘర్షేన్మృదముత్తమామ్।

(75)జలేన లోలయిత్వా తాం దిగ్బన్ధనమథాచరేత్।। 16.125 ।।

(75.[ఈశ్వరసంహితా] జలేన సేచయిత్వాథ కృత్వా దిగ్బన్ధనం ద్విజాః।)

(76)మూలమన్త్రేణాభిమన్త్ర్య నారసింహం లిఖేన్మనుమ్।

వాఞ్ఛితార్థప్రదాయిన్యా త్వఙ్గుల్యా నామహీనయా।। 16.126 ।।

FM(76.[ఈశ్వరసంహితా] మూలమన్త్రేణాభిషిచ్య వామహస్తస్థితాం మృదమ్।।
Sl.296a,b,c,d.)

(77)ఇతరైర్వాప్యఙ్గులీభిర్లలాటాదిషు ధారయేత్।

(78)ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమృజుం రమ్యం హరేః పాదద్వయాకృతి।। 16.127 ।।

(77.[ఈశ్వరసంహితా] అఙ్గుల్యా మదృమాదాయ లలాటాదిషు ధారయేత్। Sl.297c,d.)

(78.[ఈశ్వరసంహితా] ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమృజుం రమ్యం విష్ణోః పాదద్వయాకృతిమ్। Sl.300a,b.)

(79)సాన్తరాలం సుపార్శ్వం చ ద్వ్యఙ్గులం త్ర్యఙ్గులం తు వా।

విస్తీర్ణమథ చాయామం చతురఙ్గులసంమితమ్।। 16.128 ।।

(79.ఈ. సాన్తరాలం సుపార్శ్వం ద్వ్యఙ్గులం త్ర్యఙ్గులం తు వా।

విస్తీర్ణమథ చాయామే చతురఙ్గులసమ్మితమ్।)

లలాటే ధారయేత్ పూర్వం కుక్షావష్టాఙ్గులాయతమ్।

ఉరస్యపి తథా కుర్యాత్ కణ్ఠే తు చతురఙ్గులమ్।। 16.129 ।।

కుక్షౌ దక్షిణభాగే చ బాహౌ సవ్యేతరే తథా।

పుణ్డ్రమష్టాఙ్గులాయామం కణ్ఠే దక్షిణతో రమే।। 16.130 ।।

చతురఙ్గులమాయామం వామకుక్షౌ తు చాష్టకమ్।

వామే బాహౌ పుణ్డ్రదీర్ఘమష్టాఙ్గులముదాహృతమ్।। 16.131 ।।

ఆయామం వామకణ్ఠే చ తత్పృష్ఠే చతురఙ్గులమ్।

పూర్వవద్ధారయేత్ పృష్ఠే పుణ్డ్రాణాం మధ్యమే పదే।। 16.132 ।।

అభిషిక్తం హరేః పూర్వం రజనీచూర్ణముత్తమమ్।

పుణ్డ్రాణాం మధ్యమే స్థానే ఋజుదీర్ఘం చ ధారయేత్।। 16.133 ।।

(80)వర్తిదీపాకృతిం వాపి వేణుపత్రాకృతిం తు వా।

విన్యస్య తేషు పుణ్డ్రేషు కేశవాదీన్ సశక్తికాన్।। 16.134 ।।

(80.(వర్తిదీపాకృతిం) చైవ (వేణుపత్రాకృతిం తు వా)।

లలాటాదిషు శిష్యాణాం సందిశేద్ ధ్యానసిద్ధయే।

చక్రాబ్జమణ్డలే పూర్వం యత్ప్రాప్తం కేశవాదిషు।। 16.135 ।।

తన్నామ నిర్దిశేత్ (81)పూర్వం బ్రాహ్మణస్య విజానతః।

భట్టారకాన్తమథవా భాగవతాన్తమేవ వా।। 16.136 ।।

(81.గ్ర. తేషు।)

దేవాన్తం క్షత్రియం కుర్యాత్ (82)వర్ధనాన్తం తు వైశ్యకమ్।

ఆహ్వయేద్దాసశబ్దాన్తం శూద్రజాతిం గురూత్తమః।। 16.137 ।।

(82.పా. వైశ్యస్య పాలశబ్దాన్తం దాసాన్తం శూద్రజన్మనః।)

పఞ్చకాలవిధిం చాపి వినా శూద్రముపాదిశేత్।

[బ్రాహ్మణాదేః సబీజం చ ప్రణవాదినమోఽన్తిమమ్।। 16.138 ।।

తాభ్యాం వియుక్తం శూద్రస్య స్త్రీణాం మన్త్రముపాదిశేత్।]

మూలం (83)వాపి ద్విషట్కం వా షడక్షరమథాపి వా।। 16.139 ।।

(83.గ్ర. వాష్టార్ణమథవా షడక్షరమథాపి వా।)

అథవా శిష్యసామర్థ్యం పర్యాలోచ్య గురూత్తమః।

మన్త్రాన్ సర్వాన్ సహార్థాంశ్చ భూషణాద్యధిదేవతాః।। 16.140 ।।

ఆరాధనక్రమం చైవ వినా శూద్రముపాదిశేత్।

తతః పఞ్చోపనిషదా మన్త్రేణాష్టోత్తరం శతమ్।। 16.141 ।।

కృత్వా పూర్ణాహుతిం దేవి వహ్నికార్యం సమాపయేత్।

వహ్నిమణ్డలకుమ్భస్థం దేవమారోపయేద్ధృది।। 16.142 ।।

ఏవం సామాన్యదీక్షాం తు దీక్షయిత్వా యథావిధి।

శిష్యాన్ యానాన్యథారోప్య వేదఘోషపురఃసరమ్।। 16.143 ।।

సర్వవాద్యైర్నదీం వాపి తటాకం వా నయేద్ గురుః।

దీక్షాసమాప్త్యవభృథం కారయేచ్చ యథాక్రమమ్।। 16.144 ।।

శిష్యా గురుం (84)ధనైర్గోభిర్భూమిభిర్భూషణాదిభిః।

తర్పయిత్వా నమస్కృత్య తత స్తే తదనుజ్ఞయా।। 16.145 ।।

(84.పా. గాం చ భూమిం హిరణ్యం చ భూషణం యానమేవ వా।)

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైర్దున్దుభిశ్చేతరైరపి।

స్వేషాం గృహాణి సంహృష్టా గచ్ఛేయుర్జ్వలజోద్భవే।। 16.146 ।।

పరార్థయజనే దీక్షామాచార్యపదపూర్వికామ్।

శృణుష్వావహితో దేవి రహస్యం శాస్త్రచోదితమ్।। 16.147 ।।

మద్గోత్రిణస్తదుత్పన్నా స్తేషాం యే శిష్యతాం గతాః।

తేషు శాస్త్రకృతప్రజ్ఞా వేదవేదాన్తపారగాః।। 16.148 ।।

నీరోగా మధ్యవయసస్తేషామాచార్యపూర్వకమ్।

అభిషేకం పురా కుర్యాత్తమేవాలయపూజనే।। 16.149 ।।

అన్యేషాం దీక్షాకరణే కారయేన్నేతరాన్ గురుః।

అథాచార్యాభిషేకాయ శిష్యం (85)సర్వగుణైర్యుతమ్।। 16.150 ।।

(85.గ్ర. మద్గోత్రసంభవమ్।)

[పరంపరాదీక్షితస్య కులే జాతం నిరోగిణమ్।]

ఆరోప్య యానం ఛత్రైశ్చ చామరైర్వ్యజనాదిభిః।। 16.151 ।।

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైర్దీక్షితైర్యతిభిస్తథా।

సాధకైరపి చాన్యైశ్చ దేవధామ ప్రదక్షిణమ్।। 16.152 ।।

సర్వోపకరణైః సార్ధం గచ్ఛేన్నద్యాస్తటం తు వా।

పుష్కరిణ్యాస్తటం వాపి గత్వా దేశికసత్తమః।। 16.153 ।।

తత్ర భూమౌ గోమయేన చతురశ్రం విలేపయేత్।

సుధాచూర్ణైరలంకృత్య వినివేశ్యాసనం తతః।। 16.154 ।।

శిష్యం తస్మిన్ ప్రాఙ్ముఖేన స్థాపయిత్వా గురూత్తమః।

దీక్షితేభ్యో యతిభ్యశ్చ వైష్ణవేభ్యః పురా రమే।। 16.155 ।।

అస్యాచార్యాభిషేకాయ ప్రాప్యానుజ్ఞాం తతో భువి।

శిష్యస్య పురతః పీఠం ధాన్యేన పరికల్పయేత్।। 16.156 ।।

తస్మింస్తు ద్వాదశదలం విలిఖేత్ కర్ణికాయుతమ్।

కర్ణికాయాం చతుష్కుమ్భాన్ పరితో ద్వాదశానపి।। 16.157 ।।

ఘృతం క్షీరం దధిమధుగన్ధపుష్పఫలాని చ।

రత్నధాతుయవా మాషాః కుశాక్షతజలాని చ।। 16.158 ।।

పఞ్చగవ్యం కతక(86)జలం తేషు కుమ్భేషు పూరయేత్।

అథవా గన్ధతోయేన కలశాన్ పూరయేత్ క్రమాత్।। 16.159 ।।

(86.గ్ర. జే)

శిష్యస్య దక్షిణే హస్తే బధ్వా ప్రతిసరం గురుః।

(87)తతః పుణ్యాహసలిలైః శిష్యం కుమ్భాంశ్చ శోధయేత్।। 16.160 ।।

(87.పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య శిష్యం కుమ్భాంశ్చ దేశికః।)

కుమ్భేషు పీఠం సంకల్ప్య మధ్యకుమ్భచతుష్టయే।

వాసుదేవాదిచతురః పరితః కేశవాదికాన్।। 16.161 ।।

చక్రాబ్జమణ్డలే చాపి ద్వాదశార్ణం తు మధ్యమే।

కేశవాదీంశ్చ పరితో ధ్యాయేదర్ఘ్యాదిభిర్యజేత్।। 16.162 ।।

తతో వహ్నిం సముత్పాద్య తత్ర పీఠం ప్రకల్ప్య చ।

వాసుదేవాదికాన్ సర్వానగ్నా(88)వావాహ్య పూజయేత్।। 16.163 ।।

(88.గ్ర. వర్ఘ్యాదిభిర్యజేత్।)

[శిష్యస్య దక్షిణే హస్తే బధ్వా ప్రతిసరం గురుః।]

తేషాం (నామ) సముచ్చార్య ప్రత్యేకం ద్వాదశాహుతీః।

ఘృతేన జుహుయాన్మన్త్రీ గుడాన్నాది నివేదయేత్।। 16.164 ।।

శిష్యస్నానస్య వై భూమౌ ఫలకం వినివేశయేత్।

తదలంకృత్య సంప్రోక్ష్య పీఠం సంకల్ప్య తత్ర వై।। 16.165 ।।

నివేశ్య పీఠే శిష్యం తు పీఠార్చాదిపురస్కృతమ్।

అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం గన్ధం పుష్పం సధూపకమ్।। 16.166 ।।

దీపం చ నాలికేరస్య ఫలం తామ్బూలమేవ చ।

కుమ్భమణ్డలవహ్నీనాం శిష్యస్య(89)చ నివేదయేత్।। 16.167 ।।

(89.గ్ర. అపి)

కలశానాం ద్రవ్యమన్త్రైః సూక్తేన పురుషాత్మనా।
మూలేన విష్ణుగాయత్ర్యా ద్వాదశాక్షరవిద్యయా।। 16.168 ।।
ఘోషితేషు చ వాద్యేషు శిష్యం తమభిషేచయేత్।
తతః శిష్యేణ సహితో వైష్ణవైర్గురుసత్తమః।। 16.169 ।।
సంకల్పపూర్వం నద్యాదౌ కుర్యాదవభృథం రమే।
అహతాభ్యాం చ వాసోభ్యామఞ్జనేన చ రఞ్జితమ్।। 16.170 ।।
కృతోర్ధ్వపుణ్డ్రమాలాభిర్భూషణైరప్యలంకృతమ్।
రథాదిషు నివేశ్యాథ వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 16.171 ।।
ఛత్రచామరదాసీభిర్వేదఘోషైర్విమిశ్రితమ్।
బన్ధుభిశ్చ తథాన్యైశ్చ దేవధామప్రదక్షిణమ్।। 16.172 ।।
కృత్వా దేవగృహద్వారం గత్వా శిష్యసమన్వితః।
పాదశౌచం చాచమనం కుర్యాత్ (90)శిష్యమన్వితః।। 16.173 ।।
(90.గ్ర. దేశికసత్తమః)
దేవగర్భగృహస్యాన్తః ప్రవిశ్య నతిపూర్వకమ్।
దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే శిష్యం తం వినివేశయేత్।। 16.174 ।।
భూతశుద్ధ్యాదికం సర్వం కారయిత్వా యథాక్రమమ్।
ధూపదీపనివేద్యాన్తం హోమాన్తం బలిసంమితమ్।। 16.175 ।।
గర్భగేహం తు దేవస్య శరీరమితి హి స్మృతమ్।
అతో బహిః సమాగత్య శిష్యేణ నతిమాచరేత్।। 16.176 ।।
సంప్రార్థయేద్ దేవదేవం వాసుదేవం సనాతనమ్।
దీక్షాం లబ్ధ్వా హ్యయం దేవ త్వత్సమారాధనే రతః।। 16.177 ।।
పూజయత్యత్ర యత్కించిత్ప్రమాదాత్ స్ఖలితం యది।
మదీయ ఇతి దేవేశ క్షన్తుమర్హసి సువ్రత।। 16.178 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య (91)దేవేశం ప్రాశ్యాత్ తీర్థాదికం హరేః।

గచ్ఛేద్ బహిస్తతః శిష్యో గురుం నత్వా పునః పునః ।। 16.179 ।।

(91.గ్ర. ద్రైవస్య హస్తే తం వినియోజయేత్।)

రత్నాదిభిశ్చ సంతోష్య ప్రాప్యానుజ్ఞాం గురోత్తతః।

గచ్ఛేచ్చ స్వగృహం దేవి బన్ధుమిత్రాణి పూజయేత్ ।। 16.180 ।।

తతో బన్ధుజనాన్ సర్వాన్ భోజయేద్ భుజిమాచరేత్।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం షోడశోఽధ్యాయః(92) ।।

(92.`పఞ్చదశోఽధ్యాయ' ఇతి మాతృకాయామ్)

----------------------- -------------------------

।। సప్తదశోఽధ్యాయః ।।

శ్రీః

గురుః శిష్యయోపదిశేత్ పఞ్చకాలవిధిం పురా।

ఇతి త్వయోక్తం గోవిన్ద విస్తరేణ తముచ్యతామ్ ।। 17.1 ।।

శ్రీభగవాన్-

ఆద్యం కర్మాభిగమనముపాదానమతః పరమ్।

ఇజ్యా చ పశ్చాత్ స్వాధ్యాయస్తతో (1)యోగ ఇతి క్రమః।। 17.2 ।।

(1.పా. యాగస్తతః పరమ్।)

కాలానిత్థం విభజ్యైవ భగవత్ప్రీతయే నరః।

తత్తత్కాలేషు సత్కర్మ నిత్యం కుర్యాద్యథావిధి।। 17.3 ।।

తత్రక్రమానిహ వక్ష్యామి శృణు పద్మసముద్భవే।

పఞ్చపఞ్చ ఉషః కాల ఇతి శాస్త్రే సమీరితః।। 17.4 ।।

బ్రాహ్మో ముహూర్తః సైవ స్యాత్ తదా నిద్రాం పరిత్యజేత్।

ప్రక్షాల్య పాణిపాదం చ స్మరేత్ పాపహరం హరిమ్।। 17.5 ।।

గురోరనుగ్రహాజ్జ్ఞానం వైష్ణవత్వమనుత్తమమ్।

శేషశేషిత్వసంబన్ధం జీవాత్మపరమాత్మనోః।। 17.6 ।।

నిత్యయోగమితి జ్ఞాత్వా సదాచార్యాదిపూర్వకమ్।

తతః స్నానోపకరణం శుద్ధాం మృత్స్నాం దధన్నరః।। 17.7 ।।

తటాకం వా నదీం గచ్ఛేత్ కీర్తయన్ హరిమవ్యయమ్।

నద్యాదీనాం తటే శుద్ధే తత్సర్వం నిక్షిపేత్ సుధీః।। 17.8 ।।

వేష్టయేద్ దక్షిణే కర్ణే యజ్ఞసూత్రం తు మూర్ధని।

ఉత్తరీయం నిరబ్ధితేశ్చ భూమిం గచ్ఛేదతన్ద్రితః।। 17.9 ।।

తత్ర భూమిం ఛాదయిత్వా తృణపర్ణైర్విచక్షణః।

దివా చ సంధ్యయోశ్చాపి ఉత్తరాభిముఖో ద్విజః।। 17.10 ।।

దక్షిణాభిముఖో రాత్రౌ (2)మలమూత్రం విసర్జయేత్।

జలాశయం తతో గత్వా శౌచాయ మృదమాత్మనః।। 17.11 ।।

(2.పా. వాతి వాతానుసారిణి।)

అరత్నిమాత్రముద్ధృత్య జలాన్తర్నిక్షిపేత్ స్థలే।

(3)గుదే ద్వాదశ మృత్సంఖ్యా లిఙ్గే త్రిస్తు శుద్ధయే।। 17.12 ।।

(3.పా. మృత్తికాభిర్ద్వాదశభిర్గుదం)

మధ్యే మధ్యే హస్తశుద్ధిం కుర్యాద్ ద్విజవరో రమే।

ప్రత్యేకం హస్తయోః సప్త తతః సంహత్య సప్తకమ్।। 17.13 ।।

పాదయోః పూర్వసంఖ్యాభిర్మృత్స్నాభిః శోధయేత్ క్రమాత్।

కుర్యాద్ ద్వాదశ గణ్డూషముపవీతం తతో ధరేత్।। 17.14 ।।

ఆచమ్య దన్తాన్ కాష్ఠేన పత్రైర్వా ధావయేద్ ద్విజః।

గణ్డూషాద్యం తతః కృత్వా స్నానార్థం పునరాచమేత్।। 17.15 ।।

ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా సవ్యాహృతివిధానతః।

విష్ణ్వాద్యాచార్యకైంకర్యసిద్ధ్యర్థం శుద్ధిదం హరేః।। 17.16 ।।

అనుజ్ఞయా స్నానమిదం కరిష్యే విధిపూర్వకమ్।

ద్వ్యఙ్గులం వలయం ప్రోక్తం గ్రన్థిరేకాఙ్గులీ మతా।। 17.17 ।।

చతురఙ్గులమగ్రం స్యాత్ పవిత్రం తు సలక్షణమ్।

కుశేన వా సువర్ణేన పవిత్రం ద్విజసత్తమః।। 17.18 ।।

అనామికామధ్యదేశే శుద్ధ్యర్థం ధారయేత్ సదా।

తులసీధామమృత్స్నామన్యద్వా వైష్ణవీ తు వా।। 17.19 ।।

ఆనీతాం విభజేన్మృత్స్నాం త్రిధా కృత్వా క్రమాద్రమే।

భాగేనైకేన దిగ్బన్ధం (4)ద్వితీయమృదయా ద్విజః।। 17.20 ।।

(4.గ్ర. ద్వితీయేన మృదా)

పరికల్ప్య జలే పీఠం విష్ణుతీర్థాని భావయేత్।

తతస్తృతీయభాగేన త్వాత్మనోఽఙ్గేషు లేపయేత్।। 17.21 ।।

అఘమర్షణసూక్తేన పుంసూక్తేన హరిం స్మరన్।

మూలమన్త్రేణ రత్నేన స్నానం కుర్యాద్ విచక్షణః।। 17.22 ।।

విష్ణుపాదక్షాలితాన్తాం గఙ్గాన్తాం విరజానదీమ్।

సరిద్వరాం చ కావేరీం స్మృత్వాచార్యపదామ్బుజమ్।। 17.23 ।।

దీక్షాచార్యం తతో దేవాన్ ఋషీన్ పితౄ(5)గణానపి।

తత్పత్నీశ్చ సముద్దిశ్య జలే తిష్ఠంస్తు తర్పయేత్।। 17.24 ।।

(5.గ్ర. గణాంస్తథా।)

నదీతీరం సమాసాద్య ఆవహన్తీతి వై మనుమ్।

ఉచ్చార్య శుద్ధవస్త్రే ద్వే కౌపీనమపి ధారయేత్।। 17.25 ।।

తతః ప్రక్షాల్య చరణౌ పాణీ చాచమనం చరేత్।

లలాటాది ద్వాదశసు ధరేత్ పుణ్డ్రాణి వై ద్విజః।। 17.26 ।।

షట్పుణ్డ్రాణ్యథవాప్యేకం (6)లలాటే ధారయేద్రమే।

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి సంధ్యోపాసనలక్షణమ్।। 17.27 ।।

(6.గ్ర. లలాటాదిషు వై రమే।)

సూర్యోదయాత్పూర్వమేవ స్వసూత్రోక్తేన వర్త్మనా।

(7)భగవత్కైంకర్యసిద్ధ్యర్థం సంధ్యోపాస్తిం సమాచరే।। 17.28 ।।

(7.గ్ర. విష్ణు)

ఇతి సంకల్ప్య మనసా సాత్త్వికత్యాగపూర్వకమ్।

ప్రాతః సాయం చార్ఘ్యదానం గాయత్రీమన్త్రముచ్చరన్।। 17.29 ।।

గోశృఙ్గమాత్రముద్ధృత్య జలమధ్యే జలం క్షిపేత్।

ఏకం శస్త్రాస్త్రనాశాయ త్వేకం వాహననాశనే।। 17.30 ।।

అసురాణాం వధాయైకం హరిం స్మృత్వా తు వై ద్విజః।

ప్రాయశ్చిత్తార్థమేకం చ తతస్తన్మన్త్రసిద్ధయే।। 17.31 ।।

షడఙ్గన్యాససహితం ప్రణవేన సదా శుచిః।

అసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।। 17.32 ।।

కుర్యాత్ ప్రదక్షిణం చైకం సూర్యనారాయణం స్మరన్।

మార్గశీర్షాదిమాసానామధిదేవాంస్తు తర్పయేత్।। 17.33 ।।

అష్టోత్తరసహస్రం వా హ్యష్టోత్తరశతం తు వా।

అథవాష్టావింశతిః స్యాద్యవత్సూర్యోదయావధి।। 17.34 ।।

నారాయణం హృది ధ్యాయన్ గాయత్రీం వేదమాతరమ్।

శోషణాదీంస్తతః కృత్వా బహిరన్తశ్చ మాతృకామ్।। 17.35 ।।

(8)మూలే వా కేశవాదీన్ కుర్యాద్ద్వై శాస్త్రమార్గతః।

పఞ్చోపనిషదా ధ్యానం పుంసూక్తన్యాసమేవ చ।। 17.36 ।।

(8.గ్ర. మూలేన)

చతుర్వింశత్సంఖ్యయా వా షడఙ్గన్యాసపూర్వకమ్।

ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వైవ గాయత్రీజపమాచరేత్।। 17.37 ।।

పూజారమ్భే భయస్థానే నిత్యనైమిత్తికే తథా।

ప్రాణాన్తికే చ దుర్గేషు షడఙ్గన్యాసమాచరేత్।। 17.38 ।।

ముద్రాణాం చక్రముద్రా తు విష్ణుసాయుజ్యసిద్ధిదమ్।

అగ్నిప్రాకారముద్రా తు సర్వసిద్ధికరీ సదా।। 17.39 ।।

రవిమణ్డలమధ్యస్థం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।

కిరీటవనమాలాది భూషణైరపి భూషితమ్।। 17.40 ।।

పుణ్డరీకాసనాసీనం సర్వదేవనమస్కృతమ్।

శ్రీభూమిసహితం దేవం విభుం నారాయణం స్మరన్।। 17.41 ।।

మానసైరుపచారైస్తం షోడశైరర్చయంస్తతః।

మూలమన్త్రేణ సహితాం గాయత్రీం రహితాం తు వా।। 17.42 ।।

ఉపస్థానం తతః కుర్యాత్ స్వసూత్రోక్తేన వర్త్మనా।

ఔపాసనేనాగ్నిరూపం భగవన్తం యజేద్ గృహే।। 17.43 ।।

తతోఽభిగమనం కుర్యాత్ పూజనం భగవత్ప్రియమ్।

కృత్వా తతో బహిర్గచ్ఛేదుపాదానాయ వై ద్విజః।। 17.44 ।।

హరేరారాధనార్థాయ సాత్త్వికాని శుచిన్యపి।

పుష్పాదీనిచ సంగృహ్య గచ్ఛేద్గేహమథాత్మనః।। 17.45 ।।

ఇజ్యాకాలే తు సంప్రాప్తే స్నాత్వాథ నియతః శుచిః।

స్వసూత్రోక్తవిధానేన కుర్యాన్మాధ్యాహ్నికీః క్రియాః।। 17.46 ।।

పరార్థపూజకో యస్తు (9)ధామ సా ప్రవశేద్ గురుః।

(10)వాసుదేవార్చనాపూర్వమ్ ఉత్సవాన్తం చ పూజయేత్।। 17.47 ।।

(9.గ్ర. పూర్వాహ్నే భగవద్గృహమ్।)

(10.గ్ర. ప్రవిశ్య యజనం కుర్యాత్ తతో మాధ్యాహ్నకీః క్రియాః।)

[పరదీక్షావిహీనైశ్చ న భుజ్యాదేకపఙ్క్తిషు।

స్వగృహారాధకో యస్తు పూజయేత్ పాఞ్చరాత్రతః।

స్వాధ్యాయం బ్రహ్మయజ్ఞాయ పఠేదుచ్చైస్తు సస్వరమ్।। 17.48 ।।

విష్ణోర్ని వేదితాన్నేన విష్ణుపాదామ్బునా రమే।

నిత్యశ్రాద్ధాదికం కృత్వా వైశ్వదేవబలిం తతః।। 17.49 ।।

పఙ్క్తిపావనయోగ్యైస్తు బన్ధుభిః పితృభిస్తథా।

వృద్ధైరతిథిభిః సాకం మౌనీ భుఞ్జీత (11)వైష్ణవైః।। 17.50 ।।

(11.గ్ర. వైష్ణవః।)

తత్తద్యోగ్యస్థలే తావద్ బాలానపి చ భోజయేత్।

విష్ణుశేషం చ తామ్బూలం తేభ్యో దద్యాచ్చ చన్దనమ్।। 17.51 ।।

తత్తత్కాలే సమశ్నీయాద్ విష్ణునైవేద్యభక్షణమ్।

స్త్రీభిర్వానుపనీతైర్వా న భుజ్యాదేకపఙ్క్తిషు।। 17.52 ।।

తిష్ఠన్ భుఞ్జీత చేద్విప్రః స తు చాన్ద్రాయణం చరేత్।

త్రపుకాంస్యాదిపాత్రేషు కరే వామే తథైవ చ।। 17.53 ।।

అన్నాదికం వై నిక్షిప్య దక్షిణేన చ పాణినా।

విప్రో భుఞ్జీత చేద్దేవి స యాతి నరకం ధ్రువమ్।। 17.54 ।।

[స్వాధ్యాయం బ్రహ్మయజ్ఞాయ పఠేదుచ్చైశ్చ సస్వరమ్।]

సాయాహ్నకాలే సంప్రాప్తే వేదం వేదార్థమేవ (12)వా ।। 17.55 ।।

(12.గ్ర. చ ।)

పురాణం ధర్మశాస్త్రం త పాఞ్చరాత్రార్థమేవ చ ।

వేదాన్తమితిహాసాది హ్యన్యం వా సూరిభిః కృతమ్ ।। 17.56 ।।

హరేః కథాం చ శృణుయాత్ స్వయం వాపి పఠేత్తదా ।

కర్మణా మనసా వాచా విష్ణుసేవాపరో భవేత్ ।। 17.57 ।।

ఏతేషు శక్తిహీనస్తు ద్వయమష్టాక్షరం తు వా ।

ద్వాదశార్ణం షడర్ణం వా స్మరేన్నాన్యం తు చిన్తయేత్ ।। 17.58 ।।

లమ్బమానే తతః సూర్యే స్వసూత్రోక్తక్రమాన్వితః ।

సంధ్యాకర్మ తతః కృత్వా ఔపాసనమథాచరేత్ ।। 17.59 ।।

పూర్వవత్పూజయేద్విష్ణుం భక్తినమ్రో యథాక్రమమ్ ।

అనుయాగాదికం సర్వం కృత్వా (13)దేశికసత్తమః ।। 17.60 ।।

(13.గ్ర. బ్రాహ్మణపుంగవః ।)

శుద్ధాయాం తు స్వశయ్యాయాం ధ్యాయన్నారాయణం విభుమ్ ।

శయీత యది సేవేత సాధ్వ్యా స్వస్య స్త్రియా సహ ।। 17.61 ।।

శయ్యాం తతో గురుః స్నాత్వా శుద్ధవస్త్రాదికం ధరన్ ।

భజేదన్యం తు శయనం పూర్వవద్ వైష్ణవః పుమాన్ ।। 17.62 ।।

మహానిశి సముత్థాయ యోగాకాలే ప్రసన్నధీః ।

పాదశుద్ధ్యాదికం కృత్వా త్వాచమ్య చ యథావిధి ।। 17.63 ।।

బృస్యాద్యాసనమాసీనో యోగపర్యఙ్కమారుహన్ ।

ప్రాణాయామేన పురుషం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ।। 17.64 ।।

పీతామ్బరం శ్వేతవర్ణం వనమాలాదిభూషితమ్ ।

వాసుదేవం పరం ధ్యాయన్ యోగం కృత్వా విచక్షణః ।। 17.65 ।।

సంహారక్రమమాశ్రిత్య తత్త్వాన్యాత్మని సంహరేత్ ।

హృది స్థితే వాసుదేవే స్వాత్మానమపి యోజయేత్ ।। 17.66 ।।

కంచిత్కాలం తథా ధ్యాత్వా సృజేద్దేహాత్తమాత్మనః।

శనైర్యోగాసనమపి త్యక్త్వా గురురతన్ద్రితః ।। 17.67 ।।

భజేత్ స్వశయనం దేవి సర్వక్లేశాపహం శుచి।

ఇత్థం చ కథితో దేవి యోగకాలశ్చ పఞ్చమః ।। 17.68 ।।

[ఏవం కుర్వన్యావదాయుర్హరేః సాయుజ్యతామియాత్।

సామాన్యదీక్షితానాం తు కర్మకాణ్డాది కర్మ చ ।। 17.69 ।।

పఞ్చకాలవిధిస్త్వేషా కథితా కమలాలయే।

విష్ణుయాగావిరోధేన త్రిసంధ్యాయాం మదంశజాః ।। 17.70 ।।

పరదీక్షాసంస్కృతాశ్చ కర్మకాణ్డోక్తవర్త్మనా।

తత్తన్మాసార్కచేతో(తః)స్థకేశవాదీన్ సమర్చయేత్] ।। 17.71 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (14)సప్తదశోఽధ్యాయః ।।

(14.షోడశోఽధ్యాయ ఇతి మాతృకాయామ్)

------------------ -------------------------

।। అష్టాదశోఽధ్యాయః ।।

అథ ప్రతిష్ఠాం వక్ష్యామి బిమ్బరూపస్య మే విభోః।
మానుషాణామిష్టసిద్ధ్యై భూయః సాంనిధ్యకారణాత్।। 18.1 ।।
మన్త్రస్య గౌరవాద్దేవి తపసా దేశికస్య చ।
తేన సంప్రార్థితశ్చాహమర్చాయామిష్టసిద్ధిదః।। 18.2 ।।
శ్రీః-
భవిష్యామి తదర్థీయాం క్రియాం వక్ష్యామి వై క్రమాత్।
భూమావర్చాం లోహజన్యాం శైలీం దార్వాదినిర్మితామ్।। 18.3 ।।
లోహరత్నజసంభూతాం సర్వలక్షణలక్షితామ్।
నిర్మాయ చాలయే మర్త్యైర్గృహే వా ద్రవ్య(1)సంచితైః।। 18.4 ।।
(1.గ్ర. సంచయైః)
కృత్వా ప్రతిష్ఠాం పీజాదికర్మ కుర్వన్తి సాధవః।
ఫలం చ తేషామతులం భవతీతి త్వయోదితమ్।। 18.5 ।।
కదాచిదపి దేవానామదృష్టివిషయం గతః।
యది స్యాత్ పూజనే తేషామర్చారూపస్య తే మతిః।। 18.6 ।।
లోహాదిద్రవ్యజాతౌ వా ప్రత్యక్షేణాథవా భవాన్।
తేషు లోకేషు బహుధా స్థాస్యతే కిం జగన్మయ।। 18.7 ।।
భగవాన్-
పరమేష్ఠ్యాదయో దేవా భూమావాలయనిర్మితమ్।
మద్రూపం చ సమాలోచ్య(2) శాస్త్రం సారతమం త్విదమ్।। 18.8 ।।
(2.గ్ర.క్య)
మర్త్యానాం నిధివత్ప్రాప్తమమర్త్యానాం చ దుర్లభమ్।

చిన్తామభిసమావిష్టాః స్వయం ప్రాప్తుం దివౌకసః।। 18.9 ।।

నిశ్చిత్య మనసా శ్వేతం ద్వీపమాసాద్య నిర్మమాః।

తప్స్యన్తి తప ఉగ్రం తే సహస్రం మానుషం సమాః।। 18.10 ।।

తేషాం మనోరథం జ్ఞాత్వా ప్రాకారాదిసమన్వితమ్।

దర్శయిష్యామ్యాత్మరూపం విమానాన్తర్గతం శుభమ్।। 18.11 ।।

శఙ్ఖచక్రాదిసహితమర్చారూపిణమవ్యయమ్।

స్తోష్యన్తి వివిధైః స్తోత్రైర్జితంతాద్యాదిభి రమే।। 18.12 ।।

తేషాం స్తుత్యా చ నత్యా చ ప్రసన్నో భవితాస్మ్యహమ్।

వదిష్యామి బ్రువన్త్వద్య కరిష్యామి చ వాం వచః।। 18.13 ।।

ఇతి మద్వచనం శ్రుత్వా బ్రహ్మాద్యాః దేవతాస్తదా।

యది ప్రీతిస్తవ విభో త్వదీయేషు జనార్దన।। 18.14 ।।

యుష్మద్ధత్తేషు లోకేషు మదీయేషు జగద్గురో।

ఏవమేవ విమానేన బిమ్బరూపేణ నిత్యశః।। 18.15 ।।

స్థాతవ్యం త్వాం వయం నిత్యం పూజనీయం విశేషతః।

శాస్త్రం చాప్యుపదేష్టవ్యం యేన పూజాదికర్మసు।। 18.16 ।।

సావధానా భవిష్యామ ఇతి సంప్రార్థయిష్యతే।

తతో భక్తజనాకమ్ప్రి బ్రహ్మాదీన్ బోధయామ్యహమ్।। 18.17 ।।

యుష్మాకం ప్రీతయేఽహం వై బిమ్బరూపం సమాస్థితః।

తత్ర తత్ర వసిష్యామి పూజయిష్యన్తు నిత్యశః।। 18.18 ।।

యుష్మాకమిష్టసిద్ధిం చ దాస్యామ్యత్ర న సంశయః।

ఏతచ్ఛాస్త్రం విస్తరేణ ఉపదేక్ష్యామి వై విధేః।। 18.19 ।।

ఉపదేక్ష్యతి యుష్మాకం శాస్త్రమేతచ్చతుర్ముఖః।

ఇతి తానుచ్యమానోఽహమాత్మానం సవిమానకమ్।। 18.20 ।।

దర్శయిష్యామి బహుధా తం నమస్కృత్య విస్మితాః।

యస్య యస్య విమానం యద్రోచతే త్విష్టసిద్ధిదమ్।। 18.21 ।।

బ్రహ్మాదయో దేవవరాః సర్వవాదిత్రనిఃస్వనైః।

స్వం స్వం లోకం చ నేష్యన్తి పూజయిష్యన్తి నిత్యశః।। 18.22 ।।

ఏతచ్ఛాస్త్రం బ్రహ్మణే చ తదన్యేభ్యోఽపి వై రమే।

ఉపదేక్ష్యామి విస్తారాత్ సంగ్రేహణ చ సర్వతః।। 18.23 ।।

ప్రసరిష్యన్తి సత్యాదావేతచ్ఛాస్త్రోక్తవర్త్మనా।

పూజయిష్యన్తి సత్యాదావప్రాకృతసముద్భవమ్।। 18.24 ।।

దేవా మాం తేషు లోకేషు స్వయంవ్యక్తం (3)తథాపరమ్।

(4)దివ్యమిత్యన్యలోకేషు సైద్ధమార్షం తు మానుషమ్।। 18.25 ।।

(3.గ్ర. చ దైవికమ్।)

(4.గ్ర. ప్రవదన్త్య)

(5)అత స్తేషాం ప్రతిష్ఠాపి న కర్తవ్యా కదాచన।

భూమౌ తు ప్రాకృతైర్ద్రవ్యైర్నిర్మితస్య చ శిల్పిభిః।। 18.26 ।।

(5.గ్ర. అతస్తయోః)

ద్రవ్యశుద్ధ్యై క్షేత్రశుద్ధ్యై మత్సాంనిధ్యాయ వై గురుః।

నియమేన ప్రతిష్ఠాం వై (6)కర్తవ్యాం తాం బ్రవీమి తే।। 18.27 ।।

(6.గ్ర. కర్తవ్యానాం)

భూపరిగ్రహకాలే చ దీక్షాధ్యాయే చ లక్షణమ్।

భట్టాచార్యస్య యత్ప్రోక్తం తల్లక్షణగుణైర్యుతః।। 18.28 ।।

పూర్వోక్తదీక్షయా యుక్తః కర్షణాదిషున చేద్ వృతః।

తమేవ చ ప్రతిష్ఠాయామాచార్యం ప్రార్థయేత్ ప్రభుః।। 18.29 ।।

వినాచార్యస్య వరణాదాలయం నిర్మితం తు వా।

ఆదౌ వృతోఽప్యశక్తో వా తత్పుత్రం తద్గుణైర్యుతమ్।। 18.30 ।।

సోఽపి మన్త్రాదిహీనశ్చేదన్యం సర్వగుణైర్యుతమ్।

మయోక్తగోత్రిణం శుద్ధం దీక్షితం సర్వసంమతమ్।। 18.31 ।।

పాఞ్చరాత్రార్థతత్త్వజ్ఞం మన్త్రతన్త్రవిశారదమ్।

యజమానః స్వయం గత్వా దేశికేన్ద్రస్య వై గృహమ్।। 18.32 ।।

నమస్కృత్య పురా తస్యన నాలికేరఫలం కరే।

దత్వా సంప్రార్థయేద్ దేవి వాసుదేవస్య వై విభోః।। 18.33 ।।

సాలయస్య ప్రతిష్ఠాం వై గురో త్వం కర్తుమర్హసి।

ఇత్థం సంప్రార్థితో విద్వానాచార్యః కాలవిత్తమః।। 18.34 ।।

కార్తాన్తికేన సహితః కాలం సమ్యగ్విశోధయేత్।

నభోమాసం మార్గశీర్షం మాఘమాసం చ వర్జయేత్।। 18.35 ।।

మాసేష్వన్యేషు సుక్లస్య పక్షస్య ప్రథమాతిథౌ।

ద్వితీయాయాం తృతీయాయాం పఞ్చమ్యాం సప్తమీతిథౌ।। 18.36 ।।

ఏకాదశీదశమ్యోశ్చ ద్వాదశీ చ త్రయోదశీ।

పూర్ణిమా చాసు తిథిషు కృష్ణపక్షస్య పఞ్చమీ।। 18.37 ।।

యావద్భవేత్తావదేవ కర్తవ్యం న తతః పరమ్।

వారేషు శుభదః ప్రోక్తః సోమః సౌమ్యస్తథా గురుః।। 18.38 ।।

శుక్రశ్చ వారాధిపతయో నక్షత్రాణి శృణుష్వ మే।

అశ్వతీ రోహిణీపుష్య(7)పునర్వస్వథ చోత్తరమ్।। 18.39 ।।

(7.గ్ర. పునర్వసు తథోత్తరమ్।)

ఉత్తరద్వితయం హస్తశ్రవణం రేవతీ తథా।

ఏతేషు చ వ్యతీపాతసంక్రాన్తిగ్రహణం తథా।। 18.40 ।।

మలమాసం శుక్రమౌఢ్యం గురోర్మౌఢ్యం తథైవ చ।

ఏతద్యుక్తాస్తిథీర్ముక్త్వా లగ్నే తు వృషభే తథా।। 18.41 ।।

మిథునే సింహలగ్నే వా మీనే ధనుషి వా రమే।

తులాయాం వా లగ్ననాథో బలవానథవా గురుః।। 18.42 ।।

శుక్రే వా వీక్షతే ల్న మేకాదశగతౌ తు వా।

యల్లగ్నం యజమానస్య ధామ్నో దేవస్య వృద్ధిదమ్।। 18.43 ।।

తస్మిన్ ప్రతిష్ఠాం నిశ్చిత్య తతో దశదినాత్పురా।

శుభే ముహూర్తే దేవస్య ధామ గత్వా గురూత్తమః।। 18.44 ।।

అన్తర్వాపి బహిర్వాపి నిర్బాధం యత్ర వై స్థలమ్।

(8)తత్రైతేనైవ మానేన మణ్డపాదీంశ్చ కల్పయేత్।। 18.45 ।।

(8.గ్ర. తత్ర తేనైవ।)

మానం మానాన్తరం ముష్టిర్మాత్రా దేహస్తథైవ చ।

ఏతేషాం లక్షణమపి శృణుష్వ కమలేక్షణే।। 18.46 ।।

వాతాయనపథం ప్రాప్య యే గచ్ఛన్తి రవేః కరాః।

తేషు సూక్ష్మతరా యాన్తి రేణవః పరమాణవః।। 18.47 ।।

తేఽష్టౌ లేశాహ్వయస్తేఽష్టావణురిత్యభిధీయతే।

తేఽష్టౌ మహాంస్తదష్టౌ చ యవ ఇత్యభిధీయతే।। 18.48 ।।

యవాష్టకైరఙ్గులం స్యాత్ సప్తభిః స తు మధ్యమః।

యవషట్కైరఙ్గులం తు కనీయస్యఙ్గులం భవేత్।। 18.49 ।।

ఏతన్మానాఙ్గులం నామ శిల్పిభిః సముదాహృతమ్।

తిర్యగ్యవాష్టకైర్వాపి ఋజుభిర్వా త్రిభిర్యవైః।। 18.50 ।।

విన్యసే(9)ద్యత్ర మానేన తన్మానాన్తరమీరితమ్।

ఏతేన వేదికాపీఠరథాదీనాం చ కల్పనమ్।। 18.51 ।।

(9.గ్ర. ద్మక్త)

ముష్ట్యఙ్గులం గురోర్ముష్టిం చతుర్ధా విభజేత్ క్రమాత్।

హోమాఙ్గాని స్రువాదీని కుణ్డం ముష్ట్యఙ్గులైర్భవేత్।। 18.52 ।।

గురోర్దక్షిణహస్తస్య మధ్యమాఙ్గులిపర్వసు।

(10)యన్మధ్య(పర్వ) తన్నామ మాత్రాఙ్గులముదాహృతమ్।। 18.53 ।।

(10.గ్ర. యన్మద్యపర్వ)

యాగోపకరణానాం చ త్రైర్మాత్రాఙ్గులిభిర్భవేత్।

అర్చాం విభజ్య నవధా తేష్వేకం ద్వాదశ క్రమాత్॥ 18.54 ॥

విభజ్య ద్వాదశస్వేకం మానాఙ్గులముదాహృతమ్।

ప్రాసాదం గోపురం సర్వం బిమ్బాని వివిధా(11)న్యపి॥ 18.55 ॥

(11.గ్ర. ని చ।)

కుర్యాదేతేనాఙ్గులేన పూర్వోక్తాని చ శిల్పవిత్।

చతుర్వింశతిహస్తైర్వా దశభిశ్చాష్టభిస్తు వా॥ 18.56 ॥

కరైః షోడశిభిర్వాపి భవేద్ ద్వాదశభిస్తు వా।

విస్తారాయామసదృశం చతుర్ద్వారసమన్వితమ్॥ 18.57 ॥

మేఖలైకా మణ్డపస్య భూమేస్తాలోచ్ఛ్రితా మతా।

వేదీనామపి కుణ్డానాం స్తమ్భైర్బాధా న చేత్తథా॥ 18.58 ॥

స్తమ్భాన్ ప్రకల్పయేత్ తస్మిన్ మణ్డపే దేశికోత్తమః।

సమభూమిం పురా కృత్వా తతో వేదీః ప్రకల్పయేత్॥ 18.59 ॥

ప్రతిష్ఠాకర్మ దేవస్య విమానస్యైకదా యది।

తదా వేదిద్వయం కార్యం ఘటస్థాపనకర్మణి॥ 18.60 ॥

ఉచ్ఛ్రాయమేకహస్తం స్యాచ్చతురశ్రం చతుర్భుజమ్।

ఆదావన్తే మేఖలైకం పరితః కుణ్డశోభితమ్॥ 18.61 ॥

శయనాయోత్తరే తస్య దృఙ్మోక్షణవిధౌ తథా।

ఐశాన్యే పాలికాయాశ్చ బాలస్థాపనకర్మణి॥ 18.62 ॥

చక్రాబ్జమణ్డలవిధౌ నయనోన్మీలనస్య చ।

వేదీః ప్రకల్పయేద్విద్వాన్ తత్తద్వేద్యాస్తు పార్శ్వయోః॥ 18.63 ॥

ప్రవేశనిర్గమార్థాయ విసృజేద్ వీథికాః క్రమాత్।

దీర్ఘహ్రాసం తు వేదీనాం తత్తత్కర్మానుసారతః॥ 18.64 ॥

మణ్డపస్యానురోధాద్వా ద్రవ్యస్య చ తథా భవేత్।
వేదిసృష్టి(12)ర్మయా ప్రోక్తా కుణ్డకల్పనముచ్యతే।। 18.65 ।।
(12.గ్ర. ర్మయోక్త హి)
కుణ్డసంఖ్యాం కార్యవిధిం కుణ్డభేదం చ కల్పనమ్।
జ్ఞాత్వావశ్యం కల్పనీయం నో చేద్దోషాయ కల్పతే।। 18.66 ।।
త్రికోణం చ చతుష్కోణం పఞ్చకోణం షడశ్రకమ్।
సప్తాష్టనవకోణం చ దశైకాదశకోణకమ్।। 18.67 ।।
ద్వాదశాశ్రం చాపకోణం వృత్తం పద్మం చ పద్మజే।
యోనికుణ్డమితి ప్రోక్తం చతుర్దశ గురూత్తమైః।। 18.68 ।।
ప్రయోజనం తు వక్ష్యామి శృణుష్వ కమలేక్షణే।
సర్వాభ్యుదయకర్మాణి చతుష్కోణే సమాచరేత్।। 18.69 ।।
పౌష్ఠికం పద్మకుణ్డే తు శాన్తిం వృత్తే సుఖావహమ్।
పఞ్చకోణే యక్షకన్యావశం కర్మ షడశ్రకే।। 18.70 ।।
స్తమ్భనార్థాయ సప్తాశ్రే మోహనం కర్మ కారయేత్।
అష్టాశ్రే మారణం కర్మ విద్వేషం నవకోణకే।। 18.71 ।।
దశాశ్రకుణ్డే వస్వాది పితౄణాం తోషణాయ వై।
ఏకాదశాశ్రే బ్రహ్మాదిదేవతాయత్తసాధనే।। 18.72 ।।
ద్వాదశాశ్రే హరిం ద్రష్టుం యోనౌ కన్యాప్తిహేతవే।
త్రికోణే మారణం కర్మ చాపే తూచ్చాటనం భవేత్।। 18.73 ।।
నిధిప్రాప్తిస్త్రికోణే వా చాపే శత్రుజయం భవేత్।
ఏషాం సృష్టిం ప్రవక్ష్యామి ప్రత్యేకం కమలాలయే।। 18.74 ।।
మన్వగ్న్యఙ్గులిసంఖ్యేన కోణేషు చతుర్షు క్రమాత్।
సూత్రేణ లాఞ్ఛయేన్మధ్యాత్ కోణాత్కోణం భుజైకకమ్।। 18.75 ।।
ఏవం చేచ్చతురశ్రం స్యాత్ త్రికోణస్య వదామి తే।

ద్వాత్రింశదఙ్గులీసంఖ్యా సూత్రం కోణేషు లాఞ్ఛయేత్।। 18.76 ।।

పఞ్చాశ్రే నాభిదేశాచ్చ చతుర్యవసమన్వితమ్।

షోడశాఙ్గులిసంఖ్యాకం సూత్రం కోణేషు పాతయేత్।। 18.77 ।।

కోణాత్కోణం సప్తిసూర్యసూత్రవిన్యాసమాచరేత్।

షడశ్రే మధ్యశఙ్కోశ్చ కోణాత్కోణం చ షోడశ।। 18.78 ।।

నాభిశఙ్కోశ్చ సప్తాశ్రే షడ్యవైః పక్షసంఖ్యకాః।

[కోణాత్కోణం చాఙ్గులయోర్భవేయుర్మనుసంఖ్యకాః।। 18.79 ।।]

అష్టాశ్రే షోడశ ప్రోక్తాశ్చతుర్యవసమన్వితాః।

(13)అఙ్గులైస్తు ద్వాదశభిరశ్రాశ్రం పరికల్పయేత్।। 18.80 ।।

(13.గ్ర. అఙ్గులీభిర్ద్వా)

నవాశ్రే నాభిశఙ్కోశ్చ చతుర్భిర్యవభిర్యుతాన్।

పక్షసంఖ్యాఙ్గులాన్ కోణే షడ్యవైర్దశ చాఙ్గులాన్।। 18.81 ।।

కోణాత్కోణం లాఞ్చ(14)యీత దశాశ్రం శృణు వల్లభే।

మధ్యాత్కోణేషు విన్యాసశ్చతుర్భిర్యవసంయుతైః।। 18.82 ।।

(14.గ్ర. లాఞ్ఛయిత।)

పక్షేణ చ తతః కోణాదన్యత్ కోణం తు పఞ్చకైః।

యవైః సమేతాఙ్గులిభిః నవభిః కల్పయేద్ గురుః।। 18.83 ।।

ఏకాదశాశ్రే మధ్యాత్తు చతుర్యవసమన్వితాన్।

పక్షాఙ్గులీన్ కోణదేశే విన్యసేద్ షడ్యవైర్యుతాన్।। 18.84 ।।

అష్టావఙ్గులయః కోణాదన్యత్కోణస్య ఈరితాః।

ద్వాదశాశ్రే మధ్యశఙ్కోః కోణం పఞ్చదశాఙ్గులమ్।। 18.85 ।।

చతుర్యవేన సంయుక్తం ప్రత్యశ్రం చాష్టసంఖ్యయా।

అఙ్గుల్యా లాచ్ఛయేద్విద్వాన్యోనికుణ్డే తు మధ్యమమ్।। 18.86 ।।

అష్టాదశాఙ్గులం సూత్రం నాభిదేశాద్ దశాఙ్గులమ్।

వేష్టయేత్ పార్శ్వయోస్తస్య చత్వారింశత్తతాష్టకమ్ ।। 18.87 ।।
విన్యసేద్ధ్బులిం చక్రే కుణ్డే మధ్యాచ్చతుర్దశ।
ఏకం చ వేష్టయేత్ సూత్రం తదేవ స్యాత్తు పద్మకమ్ ।। 18.88 ।।
చాపకుణ్డే శఙ్కుదేశాత్ పార్శ్వయోరుభయోరపి।
అష్టాదశాఙ్గులేర్న్యాసః సైవ జ్యా తు ధనూ రమే ।। 18.89 ।।
తత్స్థానాద్ వేష్టితే సూత్రే దక్షిణాదుత్తరావధి।
ధనుష్కుణ్డం భవేద్దేవి శాస్త్రజ్ఞైరుచ్యతే బుధైః ।। 18.90 ।।
యస్య కార్యస్య యత్కుణ్డం తస్మిన్ కుర్యాచ్చ తత్క్రియామ్।
తస్మాచ్ఛాస్త్రం పురాలోచ్య తత్తత్కుణ్డం ప్రకల్పయేత్ ।। 18.91 ।।
సామాన్యమిత్థం కుణ్డానాం కల్పనం తు మయోదితమ్।
చతుష్కోణాదికుణ్డానాం చతుర్ణాం దేవధామసు ।। 18.92 ।।
నిర్మాణేషు ప్రతిష్ఠాయాముత్సవే నిత్యపూజనే।
శాన్తిహోమేషు సర్వత్ర ప్రాయశ్చిత్తాదికర్మసు ।। 18.93 ।।
కుణ్డాని శాస్త్రతః కృత్వా తేషు హోమం సమాచరేత్।
అకృత్వా హూయతే యత్ర వహ్నిస్తత్ర న తృప్యతి ।। 18.94 ।।
అతృప్తే మయి వహ్నిస్థే స్వార్థసిద్ధిః కథం భవేత్।
కుణ్డాన్యతో విధాయైవం జుహుయాదేషు కర్మసు ।। 18.95 ।।
కుణ్డానాం పరిధిం కుర్యాత్ షణ్ణవత్యఙ్గులాయతమ్।
పరితో ద్వ్యఙ్గులం హిత్వా కుణ్డాన్తర్వింశదఙ్గులమ్ ।। 18.96 ।।
తదర్ధం పాదమథవా చతురఙ్గులమేవ వా।
ఖాతయేత్ పరితస్తిస్రో మేఖలాః పరికీర్తితాః ।। 18.97 ।।
తాలోన్నతా స్యాత్ ప్రథమా ద్వితీయాష్టాఙ్గులా భవేత్।
చతురఙ్గులా తృతీయా స్యాదేకైకాయాశ్చ విస్తృతిః ।। 18.98 ।।
చతురఙ్గులసంయుక్తా తత్తత్కుణ్డానుసారతః।

మేఖలాపి చ కల్ప్యా స్యాత్కుణ్డాన్తర్మధ్యమే స్థలే।। 18.99 ।।

ద్వాదశచ్ఛదసంయుక్తం పద్మం కల్ప్యం సకర్ణికమ్।

పద్మకుణ్డే న పద్మం స్యాత్ యోని(15)కుణ్డే న యోనిమత్।। 18.100 ।।

(15.గ్ర. కుణ్డం)

యత్ర స్థిత్వర్త్విజో హోమం కుర్వన్తి కమలాలయే।

తత్ర యోనిం ప్రకుర్వీత మేఖలోపరి సర్పవత్।। 18.101 ।।

అధశ్చ ద్వ్యఙ్గులం నాలం మధ్యే తు చతురఙ్గులమ్।

ఊర్ధ్వే షడఙ్గులం ప్రోక్తం సర్పస్య ఫణవద్భవేత్।। 18.102 ।।

కుమ్భవేద్యాస్తు పరితశ్చతుస్తాలాద్ బహిః రమే।

ప్రాగ్దేశే చతురశ్రం స్యాత్ కుణ్డం చాపం తు దక్షిణే।। 18.103 ।।

ప్రతీచ్యాం వృత్తకుణ్డం తు కమలం వా త్రికోణకమ్।

కౌబేర్యాం కల్పయేద్విద్వాన్ చాపస్య జ్యాం తు పశ్చిమే।। 18.104 ।।

స్రుక్స్రువౌ లోహముఖ్యేన యజ్ఞవృక్షేణ వా గురుః।

స్వబాహుమానదణ్డేన సాఙ్గులేన చ వై (16)స్రుచః।। 18.105 ।।

(16.మాతృకా సృచః।)

ఘనం విస్తారసదృశం షడఙ్గులముదీరితమ్।

కాష్ఠమాదాయ తత్కాష్ఠమేకం భాగం నవాఙ్గులమ్।। 18.106 ।।

ముఖం క్రోడస్య సదృశమేకార్ధాఙ్గులమాయతమ్।

గలమేకం తదర్ధం చ నహనం వృత్తమాయతమ్।। 18.107 ।।

తతశ్చా(17)న్యం గలం చాపి ముఖం చ పరిక్షయేత్।

షడఙ్గులం యజ్ఞపాత్రం విస్తారాయామయోః సమమ్।। 18.108 ।।

(17.గ్ర. న్యత్ గలం)

ఘనం చ తస్య మధ్యే తు త్ర్యఙ్గులం సుషిరం భవేత్।

ద్వాదశచ్ఛదసంయుక్తం పద్మం కల్ప్యం సకర్ణికమ్।। 18.109 ।।

ఉన్నతేషు తతః కించిత్ షోడశారం సనేమికమ్।

నేమిరేకాఙ్గులం తస్య తూన్నతౌ త్వఙ్గులం భవేత్।। 18.110 ।।

చతుష్కోణం యది భవేత్ శఙ్ఖాన్ కోణేషు (18)లాఞ్ఛయేత్।

మేఖలాః పరితస్త్రిస్రః ప్రత్యేకం యవమానకాః।। 18.111 ।।

(18.గ్ర. వై లిఖేత్।)

పృష్ఠదేశం కూర్మవద్వా పద్మాకారస్తు వా భవేత్।

కుర్యాదాజ్యప్రణాలం తు సమన్యూనాఙ్గులం ముఖే।। 18.112 ।।

తతో ద్వ్యంశో దీర్ఘదణ్డః పద్మస్యాస్యాద్యథోద్భవః।

సార్ధాచ్చ ద్వ్యఙ్గులఘనాదవశిష్టం తు తక్షయేత్।। 18.113 ।।

స దణ్డశ్చతురశ్రో వా వర్తులో వా భవేద్రమే।

వలిత్రయసమోపేతః అన్తే (19)పద్మం ప్రకల్పయేత్।। 18.114 ।।

(19.గ్ర. పద్మాకృతిర్భవేత్।)

హస్తమాత్రం దీర్ఘకాష్ఠం ద్వ్యఙ్గులం ఘనవిస్తృతి।

తస్యాగ్రే ద్వ్యఙ్గులం కుర్యాత్ వర్తులం తస్య మధ్యతః ।। 18.115 ।।

నిమ్నమర్ధాఙ్గులం యుగ్మం తయోర్మధ్యే యవాకృతి।

భిత్తిః స్యాత్ పరితో భద్రే హ్యర్ధాఙ్గులసమన్వితా।। 18.116 ।।

హరిణీఖురవత్తత్స్యాదాజ్యస్థానం సుమధ్యమే।

విస్తారస్య త్రిభాగేన గ్రీవాకల్పనమిష్యతే।। 18.117 ।।

మూలే చోభయతః కుర్యాత్ స్వస్తికం ద్వ్యఙ్గులాయతమ్।

అవశిష్టం వర్తులం స్యాత్ దణ్డం చిత్రవిరాజితమ్।। 18.118 ।।

ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంయహితాయాం (20)అష్టాదశోఽధ్యాయః ।।

(20.సప్తదశోఽధ్యాయ ఇతి మాతృకాయామ్।)

---------------------------- - ----------------------------------

।। 19.ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ।।

ద్వారేషు స్యుశ్చతృషు చ ప్రతిష్ఠామణ్డపస్య తు।
అశ్వత్థోదుమ్బరవటప్లక్షాః ప్రాగాదితోరణాః।। 19.1 ।।
చతుర్ణామప్యలాభే తు వృక్షేణైకేన కల్పయేత్।
యద్వా చన్దనవృక్షేణ సర్వం కుర్యాద్యథావిధి।। 19.2 ।।
సప్తహస్తాయతా వాపి పఞ్చహస్తాయతాస్తు వా।
వృత్తా వా చతురశ్రా వా ద్వావింశత్యఙ్గులైర్ఘనైః।। 19.3 ।।
యుక్తా వా ద్వ్యఙ్గులఘనా విస్తారస్తు షడఙ్గులః।
పూర్వోక్తనహనేనాపి ఫలకాకృతినాపి వా।। 19.4 ।।
ఆయామం ద్విభుజం కుర్యాత్ తోరణోపర్యుదుమ్బరమ్।
సంజ్ఞాభేదేన తస్యైవ పట్టికేత్యభిదీయతే।। 19.5 ।।
తస్య మధ్యే చక్రమేకం పార్శ్వయోర్గరుడావుభౌ।
ఫలకేనైవ కల్ప్యా స్యుస్తోరణం తోరణం ప్రతి।। 19.6 ।।
ద్వౌ ద్వౌ ధ్వజౌ ప్రతిద్వారం వర్ణభేదైరలంకృతౌ।

ద్వావింశత్యఙ్గులాయామాస్తదర్ధేన చ విస్తృతాః ।। 19.7 ।।

ఫలకా ద్వ్యఙ్గులఘనాః యజ్ఞవృక్షసముద్భవాః ।

స్వర్ణాదిలోహజా వాపి సంపాద్య తదనన్తరమ్ ।। 19.8 ।।

ఏతేషు విలిఖేద్ధీమానష్టమఙ్గలనామకమ్ ।

శ్రీవత్సం వనమాలాం చ భేరీం దర్పణమేవ చ ।। 19.9 ।।

మత్స్యయుగ్మం చ శఙ్ఖం చ చక్రం కాశ్యపనన్దనమ్ ।

పద్మాసనానామేతేషాముభయోః పార్శ్వయోరపి ।। 19.10 ।।

దీపస్తమ్భాంశ్చామరాణి ఛత్రం శిరసి వై లిఖేత్ ।

బిమ్బానురూపం స్నానస్య జలాధివసనస్య చ ।। 19.11 ।।

ఔదుమ్బరం భద్రపీఠమాచార్యస్యర్త్విజామపి ।

పీఠాని పాదుకాశ్చాపి యజ్ఞవృక్షేణ కల్పయేత్ ।। 19.12 ।।

యజ్ఞపాత్రాణి సర్వాణి (1)శరావాదీని వై రమే ।

షడఙ్గులాన్యుచ్ఛ్రితాని విస్తృతాన్యాయతాని చ ।। 19.13 ।।

(1.గ్ర. పాఠాన్తరం-యజ్ఞవృక్షైశ్చ కల్పయేత్ ।)

తేషాం మధ్యే తు నిమ్నాని హ్యధస్తాచ్చతురఙ్గులమ్ ।

పఞ్చాఙ్గులం చోర్ధ్వభాగే విశాలం కల్పయేద్ గురుః ।। 19.14 ।।

ధ్వజాన్ కుమ్భాన్ సకరకాన్ ధాన్యాని వివిధాని చ ।

శాలిభారాంస్తణ్డులాంశ్చ తిలాన్ (2)వస్త్రాణి వై రమే ।। 19.15 ।।

(2.గ్ర. వస్త్రాంస్తథైవ చ ।)

రత్నాని చైవ ధాన్యాని గావః కన్యాశ్చ మృత్తికాః ।

ఘృతాదీని చ వస్తూని పూర్వం సంపాదయేద్ గురుః ।। 19.16 ।।

శ్లక్ష్ణా న సుషిరాః కుమ్భాశ్చతుర్వింశాఙ్గులోన్నతాః ।

సౌవర్ణా రాజతాస్తామ్రాః కల్ప్యా భేదవివర్జితాః ।। 19.17 ।।

విస్తృతేర్మధ్యతస్తద్వత్తద్గలం త్ర్యఙ్గులోన్నతమ్ ।

తతమఙ్గులిషట్కేన తదాస్యం త్ర్యఙ్గులం స్మృతమ్ ।। 19.18 ।।

మేఖలా పరితో జ్ఞేయా త్రయఙ్గులా జలజోద్భవే।

యద్వా తదర్ధమానం తు సర్వముచ్చ్రాయమపూర్వకమ్ ।। 19.19 ।।

యద్వోత్తమోత్తమో భద్రే ద్రోణమానోదపూరకాః।

తదర్ధమంశతో(3)న్యూనం ప్రస్థద్వయ(4)జలావధిః ।। 19.20 ।।

(3.గ్ర. న్యూనా)

(4.గ్ర. జలావధి।)

అనుకల్పే మృణ్మయా వా ఛిద్రభేదవివర్జితాః।

న ద్విత్రప్తాః సుతప్తాశ్చ కృష్ణవర్ణాదివర్జితాః ।। 19.21 ।।

మహాకుమ్భార్ధమానేన కరకం తు ప్రకల్పయేత్।

తస్యోదరే కోణయుక్తా జలనిర్గమనీ భవేత్ ।। 19.22 ।।

స్నానార్థం ద్వారకుమ్భాది స్థాపనార్థం ఘటాన్ రమే।

పూర్వోక్తార్ధప్రమాణైర్వా లోహైర్వా కల్పయేద్ గురుః ।। 19.23 ।।

లక్షణం పాలికాదీనాం సంఖ్యాం చ శృణు వల్లభే।

సాఙ్గులం హస్తముత్సేధం షోడశాఙ్గులమాననమ్ ।। 19.24 ।।

తావదఙ్గులమాయామం కణ్ఠాన్తం తస్య వై భవేత్।

కణ్ఠవర్తులవిస్తారం సప్తాఙ్గులముదీరితమ్ ।। 19.25 ।।

కణ్ఠాదారభ్య పాదాన్తం దీర్ఘం నవభిరఙ్గులైః।

అధస్తాద్విస్తృతిస్తస్యా దశాఙ్గులముదీరితమ్ ।। 19.26 ।।

ఏవం కృతే మధ్యబిలాదుపర్యమ్భోజవద్భవేత్।

అధశ్చోన్మత్తకుసుమసమం చేత్ పాలికాం విదుః ।। 19.27 ।।

ఘటికాలక్షణం వక్ష్యే నిబోధ కమలోద్భవే।

సా ద్వాదశాఙ్గులాయామా షష్ట్యఙ్గులవిశాలతా ।। 19.28 ।।

ఉదరం తు ప్రధానాస్య విస్తారం తు షడఙ్గులమ్।

ఉదరే చ చతుర్దిక్షు చతురఙ్గులమాయతమ్।। 19.29 ।।

చతురఙ్గులవిస్తారం కల్పయేచ్చ చతుర్ముఖమ్।

ఘటికాలక్షణం త్వేవం పఞ్చవక్త్రా ఘటాకృతీః।। 19.30 ।।

శరావస్య త్వఙ్గులయోర్విస్తారో ద్వౌ చ వింశతిః।

ఉత్సేధోఽఙ్గులివింశత్యా హ్యధశ్చాష్టాఙ్గులిర్భవేత్।। 19.31 ।।

ప్రత్యేకముత్తమా సంఖ్యా షట్త్రింశో మధ్యమా రమే।

షోడశ స్యుర్హీనసంఖ్యా త్వష్టౌ హీనమతో నహి।। 19.32 ।।

సర్వార్థే పాలికా వాపి హ్యష్టౌ విత్తానుసారతః।

దేవతానాం ప్రతిష్ఠాదికార్యే యుగ్మాస్తు పాలికాః।। 19.33 ।।

భక్తబిమ్బప్రతిష్ఠాది మనుష్యాణాం తు శోభనే।

అయుగ్మాః స్యుః పాలికాద్యాస్తేషాం భేదం కదాచన।। 19.34 ।।

న కుర్యాద్యది కుర్వీత దోషాయ మహతో భవేత్।

పరితో మణ్డపస్య స్యురలంకారార్థపాలికాః।। 19.35 ।।

యథా ప్రతిష్ఠాదివసాత్ సప్తమే నవమేఽపి వా।

సాఙ్కురాశ్చ భవేయుస్తాస్తథా కల్ప్యా గురూత్తమైః।। 19.36 ।।

మణ్డపస్య ప్రతిష్ఠాయాః పరితో వేదవాదినామ్।

స్థిత్యర్థం తు ప్రపాం కుర్యాత్ క్షీరసాగరసంభవే।। 19.37 ।।

దేశాన్తరాదాగతానామృగ్యజుఃసామశాఖినామ్।

ఇతరేషాం బ్రాహ్మణానాం సర్వవిద్యాభిశోభినామ్।। 19.38 ।।

వాసార్థం శయనార్థం చ భోజనార్థం చ సర్వతః।

ప్రపాం కుర్యాత్ తృతీయాదౌ ప్రాకారే వీథికాసు చ।। 19.39 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం ప్రతిష్ఠాకర్మణి (5)ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ।।

(5.అష్టాదశోఽధ్యాయ ఇతి మాతృకాయామ్।)

--------------------------------------- - ---

।। వింశోఽధ్యాయః ।।

అఙ్కురార్పణకార్యస్య దినం నిశ్చిత్య దేశికః।
తతః పూర్వదినే తావత్ ప్రతిష్ఠామణ్టపం తథా।। 20.1 ।।
గర్భగేహాదిసర్వాణి పచనాగారమేవ చ।
ఆస్థానమణ్టపాదీని గోపురాణి తథైవ చ।। 20.2 ।।
ద్వారాణి చ కవాటాని సలిలైః శోధయేత్పురా।
ధామ్నో భిత్తిషు సర్వత్ర శ్వేతరక్తాదివర్ణకైః।। 20.3 ।।
చిత్రయేచ్చిత్రకారస్తు సర్వత్ర కమలోద్భవే।

దర్భాణాం చైవ మాలాభిర్నాలికేరఫలస్య చ।। 20.4 ।।

[పనసస్య చ పూగస్య కదలీనాం ఫలస్య చ।]

బన్ధయేత్ సర్వతో గుచ్ఛాన్ వితానాని చ (1)సర్వతః।। 20.5 ।।

మణ్డపాదిషు సర్వత్ర ప్రతిద్వారం ఫలైర్యుతాన్।

ద్వౌ ద్వౌ స్తమ్భాన్ కదల్యాస్తు పార్శ్వయోరపి బన్ధయేత్।। 20.6 ।।

ధ్వజైర్వన్దనమాలాభిః సర్వతో ధామ శోభయేత్।

తథా ప్రపాం ప్రతిష్ఠాయాః అఙ్కురార్పణకర్మణః।। 20.7 ।।

వితానాద్యైరలంకృత్య తయోః ప్రాచ్యాదిషు క్రమాత్।

ఐన్ద్రఽస్వత్థం దక్షిణస్యామౌదుమ్బరముదీరితమ్।। 20.8 ।।

న్యగ్రోధం పశ్చిమస్యాముత్తరే ప్లక్షతోరణమ్।

ద్వితాలం భూతలం ఖాత్వా స్థాపయేత్తోరణాన్ దృఢమ్।। 20.9 ।।

ధ్వజౌ ద్వౌ ద్వౌ ప్రతిద్వారం స్థాపయేదుపరి క్రమాత్।

తిరస్కరిణ్యా సర్వత్ర మణ్డపం పరిగూహయేత్।। 20.10 ।।

కర్పూరాగరుకస్తూరిచన్ద(2)నైర్దేవదారుభిః।

నిర్యాసానాం విశేషైశ్చ ధూపైః సంమూర్చ్ఛయేత్ ప్రపామ్।। 20.11 ।।

తతో భూమిం యథావచ్చ గోమయైర్లేపయేద్ ద్విజైః।

శోధయేచ్చ శలాకాభిరలంకుర్యాత్ సుధాదిభిః।। 20.12 ।।

బహిః ప్రపాయాశ్చతృషు ద్వారేషు కనకప్రభే।

సత్యాదిలిఖితాన్ కేతూనుపరిష్టాత్తు బన్ధయేత్।। 20.13 ।।

అథాచార్యః శిల్పిశాలాం శిల్పశాస్త్రార్థతత్త్వవిత్।

మూలాదిసర్వబిమ్బాని పశ్యేచ్ఛాస్త్రోక్తవర్త్మనా।। 20.14 ।।

శిలామయస్య వార్క్షస్య లోహేనోత్పాదితస్య చ।

నయనోన్మీలనం కార్యం శిల్పినా కారుమన్దిరే।। 20.15 ।।

సుధామయస్య బిమ్బస్య వస్త్రైరుత్పాదితస్య చ।

భిత్త్యాదిషు విలేఖ్యస్య మృణ్మయస్య తథైవ చ।। 20.16 ।।
నేత్రదానం గర్భగేహే శిల్పినా కారయేత్ సుధీః।
శిలామయాదిబిమ్బానాం కృత్వా మన్త్రాభిషేచనమ్।। 20.17 ।।
రథాదిషు సమారోప్య సర్వవాదిత్రనిఃస్వనైః।
వేదఘోషైర్వీథికాసు ప్రాదక్షిణ్యేన వై హరేః।। 20.18 ।।
కర్భగేహం సమానాయ్య పీఠే బ్రహ్మశిలామయే।
గర్తేషు నవసు స్వర్ణరత్నాదీని పురా న్యసేత్।। 20.19 ।।
ప్రతిగర్తం పఞ్చసంఖ్యాం తత్తద్భేదం వదామి తే।
వజ్రం సువర్ణసహితముశీరం వ్రీహయస్తథా।। 20.20 ।।
ఐన్ద్ర్యాం దక్షిణతో గర్తే త్విన్ద్రనీలమయస్తథా।
తిలం సీసం చన్దనం చ పశ్చిమే మౌక్తికం తథా।। 20.21 ।।
రజతం పారదం చైవ ముద్గోశీరం తథోత్తరే।
పద్మరాగం కాంస్యరాజశిలాం రాజేన్ద్రమేవ చ।। 20.22 ।।
ప్రాదక్షిణ్యేన నిక్షిప్య తత్రైశాద్యప్రదక్షిణాత్।
లోహం వైడూర్యసహితం చక్రాఙ్కం చాభ్రకం తథా।। 20.23 ।।
షాష్టికాసత్వీశదిగ్భాగే వాయోస్స్థానే వినిక్షిపేత్।
పుష్యరాగం హరీతం చ గైరికం శారికం త్రపు।। 20.24 ।।
సమూరాన్ నైర్ఋతే స్థానే మహానీలం చ వఙ్గకమ్।
పాషాణమాక్షికం చైవ యవాః సాగరికాస్తథా।। 20.25 ।।
ఆగ్నేయే స్ఫటికం తామ్రం మనోగుప్తం తథైవ చ।
గోధూమాః శఙ్ఖపుష్పాశ్చ మన్త్రం సాఙ్గముదీరయనే।। 20.26 ।।
మధ్యే సర్వాణి తదను సుధయా లేపయేత్ పురా।
ద్వారాద్ భిత్త్యన్తభూమిం తు సప్తధా విభజేద్ గురుః।। 20.27 ।।
బ్రహ్మస్థానం మధ్యమం స్యాద్దేవస్థానమనన్తరమ్।

మానుషం చ తతః పశ్చాత్ పైశాచం సముదీరితమ్ ।। 20.28 ।।
ఏకబేరే బ్రహ్మశిలాం బ్రహ్మస్థానే తు (3)నిక్షిపేత్।
బహుబేరవిధానే తు (4)దేవమానుషయోః పదే ।। 20.29 ।।
శ్రీభూమ్యోర్వైనతేయస్య పార్శ్వయోర్మణ్డపే (5)పురా।
ద్వారమధ్యం న సంత్యాజ్యం న (6)పార్శ్వే న చ పృష్ఠతః ।। 20.30 ।।
యతో హితార్థం సర్వేషాం నిర్గుణం షడ్గుణాత్మనా।
అతో బ్రహ్మసదాదీషద్దేవభాగే స్థితిర్భవేత్ ।। 20.31 ।।
మోక్షాది ఫలసిద్ధీనాం ప్రాప్తయే హ్యవిచారతః।
భగవన్తం బిమ్బరూపం స్థాపయేదాసనే పురా ।। 20.32 ।।
బిమ్బపీఠశిలానాం చ కుర్యాదేకత్వవత్స్థితిమ్।
శిల్పీ కుర్యాత్తతః పూర్వం విమానస్యోపరి స్థితే ।। 20.33 ।।
శఙ్కౌ స్తూపీం ప్రోతయిత్వా కుర్యాదకత్వవత్స్థితిమ్।
విమానస్థితదేవానాం నయనోన్మీలనం తథా ।। 20.34 ।।
ఏవం మూలాదిబిమ్బానాం విమానాదేశ్చ దేశికః।
నయనోన్మీలనాదీని కారయిత్వా తు శిల్పిభిః ।। 20.35 ।।
కర్మాదీనాం చ బేరాణాం పీఠసంయోజనం చరేత్।
వస్త్రం ప్రసార్య తదను తస్మిన్ పద్మాని నిక్షిపేత్ ।। 20.36 ।।
తస్యోపరి పునర్వస్త్రం శాలిభారం తదూర్ధ్వతః।
తదర్ధం తణ్డులం న్యస్య తస్మిన్నుపరి వై తిలమ్ ।। 20.37 ।।
తస్మిన్ పద్మం విలిఖ్యాథ ఆస్తీర్య కుశసంహతిమ్।
ప్రసార్య నూతనం వస్త్రం తస్మిన్ పీఠం సపద్మకమ్ ।। 20.38 ।।
అపద్మం వా వినిక్షిప్య విష్ణోర్గాయత్రియా తతః।
రత్నన్యాసాదికం కృత్వా తేన మన్త్రేణ వై గురుః ।। 20.39 ।।
ఆజ్యేనాష్టోత్తరశతం నృసూక్తేన చ షోడశ।

అన్నేన చ తతో దేవి ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।। 20.40 ।।
మనసా సుప్రతిష్ఠేతి పీఠే దేవం నియోజయేత్।
ప్రతిష్ఠాసీతి వై సామ పఠేయుశ్చ సమన్తతః।। 20.41 ।।
దృఢబన్ధం శిల్పివరః కుర్యాత్ తం తోషయేత్ ప్రభుః।
ధనైర్భూషణవస్త్రాద్యైర్విసృజేచ్చ తతో గురుః।। 20.42 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (7)వింశోఽధ్యాయః ।।

--------------------- ------------------------

।। ఏకవింశోఽధ్యాయః ।।

ప్రతిష్ఠారమ్భదివసాత్ తృతీయే దివసేఽపి వా।
పూర్వస్మిన్ దివసే వాపి ప్రతిష్ఠాఙ్కురమారభేత్।। 21.1 ।।
తస్మిన్ దినే దేశికేన్ద్రశ్చతురో ఋత్విజస్తథా।
ప్రాసాదస్య ప్రతిష్ఠార్థం వృణుయాదాత్మసంమతమ్।। 21.2 ।।
ఆచార్యం సోఽపి చతురో ఋత్విజః ప్రార్థయేద్రమే।
యూయం శ్రీపాఞ్చరాత్రస్య తత్త్వజ్ఞా బ్రహ్మవాదినః।। 21.3 ।।

అతో హరేః ప్రతిష్ఠార్థం ప్రాసాదస్య మయా సహ।
కురుధ్వం కర్మ విధివన్నాపచారో భవేద్ యథా॥ 21.4 ॥
ఇతి సంప్రార్థ్య తైః సాకం స్నాయాద్వపనపూర్వకమ్।
శుక్లామ్బరధరాః సర్వే కృతపఞ్చాఙ్గభూషణాః॥ 21.5 ॥
కృతోర్ధ్వపుణ్డ్రాః శుద్ధాశ్చ శుద్ధయజ్ఞోపవీతినః।
భట్టాచార్యో దేవదేవం స్వగృహే పూజయేత్పురా॥ 21.6 ॥
స్వర్ణతామ్బూలవస్త్రాణి బ్రాహ్మణేభ్యోఽదదత్పురా।
తేభ్యోఽనుజ్ఞామనుప్రాప్య యజమానేన సంమితః॥ 21.7 ॥
ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైశ్చైవ సర్వవాదిత్రనిః స్వనైః।
పరిచారవరైశ్చాపి ఛత్రచామరపాణిభిః॥ 21.8 ॥
తామ్బూలపూగపుష్పాణి ఫలాని స్వర్ణపాత్రకే।
గ్రాహయిత్వా వేదఘోషైః కార్తాన్తికవరైః సహ॥ 21.9 ॥
ఇత్థం సర్వోపకరణైః పశ్యన్ శకునముత్తమమ్।
సుముహూర్తే దేశికేన్ద్రః పూర్ణకుమ్భం కరే వహన్॥ 21.10 ॥
గృహాద్గచ్ఛేదుదీచీం వా ప్రాచీం వా మనసా హరిమ్।
ధ్యాయన్ వై శాకునం సూక్తమన్యైర్దేశికసత్తమైః॥ 21.11 ॥
భద్రం కర్ణం పఠన్ దేవి రహేర్ధామ ప్రదక్షిణమ్।
కృత్వా మణ్డపమాచార్యః ప్రవిశేద్దీక్షితైః సహ॥ 21.12 ॥
ఋత్విక్తతో దర్భపుఞ్జైర్దీర్ఘీభూతైః సపావకైః।
ఆకర్షయేద్దేవధామ్ని సర్వస్మిన్ మణ్డపే తథా॥ 21.13 ॥
ప్రాకారేషు చ సర్వత్ర శుచీవ ఇతి మన్త్రతః।
పర్యగ్నికరణం కుర్యాత్ తేన శుద్ధిర్ధ్రువా భవేత్॥ 21.14 ॥
ప్రక్షాల్య చ తతః పాదావాచమ్య చ యథావిధి।
నిత్యకర్మణి దర్భాభ్యాం పవిత్రం ధారయేత్కృతమ్॥ 21.15 ॥

త్రిభిస్తు పితృకార్యేషు చతుర్భిశ్చాభిచారకే।

పఞ్చభిః (1)పౌష్టికే షడ్భిః శాన్తికార్యేషు భోజనే।। 21.16 ।।

(1.గ్ర. ద్రైవికే)

పవిత్రం వలయం ద్వాభ్యాం సప్తభిః సర్వకర్మసు।

ద్వ్యఙ్గులం వలయం ప్రోక్తం గ్రన్థిరేకాఙ్గులీ భవేత్।। 21.17 ।।

చతురఙ్గులమాయామః పఞ్చముష్టిమితాః కుశాః।

[పవిత్రం వలయం ప్రోక్తం హేమరత్నవినిర్మితమ్]।। 21.18 ।।

కరశుద్ధిం తతః కృత్వా పవిత్రం ధారయేత్ కరే।

ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా విష్టరాసనమాస్థితః।। 21.19 ।।

చరణం పవిత్రముచ్చార్య మహీం ప్రక్షాలయేత్ పురా।

విష్ణోరరాటమన్త్రేణ దర్భైః సంమార్జయేదను।। 21.20 ।।

గన్ధద్వారేతి మన్త్రేణ గోమయేనానులేపయేత్।

ఆప ఉన్దన్తు మన్త్రేణ సుధాచూర్ణైరలంక్రియాత్।। 21.21 ।।

దేవస్య త్వేతి మన్త్రేణ వికిరేదక్షతాన్ క్షితౌ।

గ్రీష్మో హేమన్తమన్త్రేణ ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 21.22 ।।

శం నో దేవీతి మన్త్రేణ శతపత్రం లిఖేత్ సుధీః।

ధన్వనాగేతి మన్త్రేణ దర్భైరూర్ధ్వం పరిస్తరేత్।। 21.23 ।।

తస్మిన్ లక్షణసంయుక్తం కనకాదివినిర్మితమ్।

రత్నం స్వర్ణం నాలికేర(2)కూర్చమశ్వత్థపల్లవమ్।। 21.24 ।।

(2.గ్ర. మామ్రాశ్వత్థదలం తథా।)

(3)వినిక్షిప్య చ తోయేన గన్ధేనా(4)పూరయేత్ ఘటమ్।

చన్దనాక్షతమాలాభిర్భూషణైశ్చాప్యలంక్రియాత్।। 21.25 ।।

(3.గ్ర. కూర్చం నిక్షిప్య)

(4.గ్ర. పూరితం)

తస్య కుమ్భస్య పరితః ఏకాయనవిదో న్యసేత్।
సూర్యమణ్డలమధ్యస్థహరేర్దక్షిణహస్తతః।। 21.26 ।।
సహస్రారం సమావాహ్య కుమ్భే నారాయణం స్మరన్।
సంపూజ్య గన్ధపుష్పాద్యైః ఫలాదీని నివేదయేత్।। 21.27 ।।
దర్భైః స్పృష్టఘటైః సార్ధం పుణ్యాహం వాచయేద్ గురుః।
ఓంకారాద్యం పవిత్రాన్తం మన్త్రాణాం ప్రాక్చతుష్టయమ్।। 21.28 ।।
తత ఆత్మానువాదం చ హ్యాత్మవ్యూహమతః పరమ్।
శుద్ధయేఽస్తు పరో దేవో వాసుదేవోఽస్తు శుద్ధయే।। 21.29 ।।
సంకర్షణః శుద్ధయేఽస్తు ప్రద్యుమ్నశ్చాస్తు శుద్ధయే।
అనిరుద్ధః కేశవశ్చ శ్రీమాన్నారాయణస్తథా।। 21.30 ।।
మాధవః శుద్ధయే చాస్తు గోవిన్దః శుద్ధయే తథా।
శుద్ధయే విష్ణురస్త్వాద్యః శుద్ధయే మధుసూదనః।। 21.31 ।।
త్రివిక్రమో వామనశ్చ శ్రీధరశ్చాస్తు శుద్ధయే।
హృషీకేశః పద్మనాభః శుద్ధయేఽస్తు జగత్పతిః।। 21.32 ।।
దామోదరః శుద్ధయేఽస్తు పద్మనాభోఽస్తు శుద్ధయే।
ధ్రువోఽనన్తస్తు శక్త్యాత్మా శుద్ధయే మధుసూదనః।। 21.33 ।।
విద్యాధిదేవః కపిలో విశ్వరూపోఽస్తు శుద్ధయే।
విహఙ్గమస్తు క్రోడాత్మా శుద్ధయే బడబాననః।। 21.34 ।।
ధర్మో వాగీశ్వరో దేవ ఏకార్ణవశయస్తథా।
శుద్ధయేఽస్తు సదా దేవః కూర్మః పాతాలధారకః।। 21.35 ।।
వరాహః శుద్ధయే చాస్తు నారసింహోఽస్తు శుద్ధయే।
అమృతాహరణశ్చాపి శ్రీపతిశ్చాస్తు శుద్ధయే।। 21.36 ।।
కాన్తాత్మా రాహుజిచ్చాస్తు కాలనేమిస్తు శుద్ధయే।
పారిజాతహరశ్చాస్తు లోకనాథస్తు శుద్ధయే।। 21.37 ।।

దత్తాత్రేయస్తు భగవాన్ న్యగ్రోధశయనస్తథా।

ఏకశృంగతనుశ్చాస్తు వామనశ్చాస్తు శుద్ధయే।। 21.38 ।।

త్రివిక్రమో నరశ్చైవ నారాయణహరిస్తథా।

జ్వలత్పరశుభృ(5)ద్రామః కృష్ణశ్చాస్తు విశుద్ధయే।। 21.39 ।।

(5.గ్ర. ద్రామం)

రామో ధనుర్ధరశ్చాస్తు వేదవిచ్చాస్తు శుద్ధయే।

శుద్ధయేఽస్తు సదా కల్కీ సర్వదోషక్షయంకరః।। 21.40 ।।

శుద్ధయేఽస్తు సదా దేవః పాతాలశయనః ప్రభుః।

శుద్ధయే సన్తు సర్వేషాం సర్వే సర్వత్ర సర్వదా।। 21.41 ।।

ఋద్ధయే పుష్టయే సన్తు శాన్తయే సిద్ధయే సదా।

శివాయ ముక్తివృద్ధిభ్యామవిఘ్నాయ చ కర్మణామ్।। 21.42 ।।

మన్త్రాణాం దేశికేన్ద్రాణాం దాసీదాసగవామపి।

వేదశాస్త్రాగమాదీనాం (6)వ్రతానామిష్టసంపదామ్।। 21.43 ।।

(6.గ్ర. ధనధాన్యాది)

(7)ఆయుష్యారోగ్యమేధానాం ధనధాన్యాదిసంపదామ్।

రాజ్ఞో జనపదస్యాపి యజమానస్య మన్త్రిణామ్।

పఞ్చకాలవిశుద్ధానాం వైష్ణవానాం తపస్వినామ్।। 21.44 ।।

(7.గ్ర. ఏషః అర్ధశ్లోకో నాస్తి।)

స్వస్త్యస్తు చ శివం చాస్తు శివం చాస్తు పునః పునః।

అవిఘ్నమనిశం చాస్తు దీర్ఘమాయుష్యమస్తు నః।। 21.45 ।।

సమాహితమనశ్చాస్తు పుణ్యాహం సర్వశుద్ధికృత్।

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మయుక్తః సర్వేశ్వరేశ్వరః।। 21.46 ।।

ప్రీయతాం వాసుదేవోఽయం శ్రీపతిః సర్వసిద్ధిదః।

ప్రీయతాం ప్రీయతామద్య పూర్వోక్తాః సర్వదేవతాః।। 21.47 ।।

ఇత్థమేకాయనప్రోక్తపుణ్యాహం దీక్షితోత్తమైః।
వాచయిత్వా తదద్భిః స్వమాత్మానం ప్రోక్షయేత్ పురా।। 21.48 ।।
తతః శిష్యాన్ సాధకాంశ్చ ఋత్విజః పరిచారకాన్।
పదార్థాని చ సర్వాణి యాగమణ్డపమేవ చ।। 21.49 ।।
సదనం దేవదేవస్య ప్రోక్షయేత్ ప్రథమం గురుః।
కపిలాజరయోర్గ్రాహ్యం పఞ్చగవ్యం ప్రశస్యతే।। 21.50 ।।
పఞ్చగవ్యం తు గృహ్ణీయాత్ మృత్పాత్రే నూతనే శుభే।
ఆర్తా జరాగర్భిణీభ్యామ్ అవత్సేభ్యో దశాహతః।। 21.51 ।।
పూర్వం తు న తు గృహ్ణీయాత్ గృహీతం న తు శుద్ధికృత్।
గోమూత్రం గోమయం క్షీరం దధిసర్పిశ్చ పఞ్చకమ్।। 21.52 ।।
విసృజ్యమానే సంగ్రాహ్యం మూత్రం భూమిష్ఠమేవ చ।
సోష్ణం క్రిమ్యాదిరహితం గోమయం పీడయేత్తతః।। 21.53 ।।
రసం సద్యస్తనఘృతమహోరాత్రోషితం దధి।
క్షీరం గ్రాహ్యమతప్తం చ శుద్ధాన్యేతాని సర్వదా।। 21.54 ।।
గోమూత్రం విష్ణుగాయత్ర్యా గన్ధద్వారేతి గోమయమ్।
ఆప్యాయస్వేతి చ క్షీరం దధిక్రాణ్ణేతి వై దధి।। 21.55 ।।
ఘృతం శుక్రమసీత్యేవం ద్రవ్యాణి సహ యోజయేత్।
విష్ణుగాయత్రియా యద్వా పఞ్చోపనిషదాపి వా।। 21.56 ।।
ఏకమానం ఘృతం యుగ్మం దధి స్యాత్ త్రిగుణం పయః।
షడ్గుణం మూత్రమేతస్మాత్ శకృద్వారిచతుర్గుణమ్।। 21.57 ।।
స్నపనే కథితం మానం ప్రోక్షణే పఞ్చకం సమమ్।
గోమయేన సమం మూత్రం దధి స్యాద్ ద్విగుణం తతః।। 21.58 ।।
ఘృతం చతుర్గుణం ప్రోక్తం తతశ్చాష్టగుణం పయః।
ప్రాశనే పఞ్చగవ్యానాం ప్రమాణమిదమీరితమ్।। 21.59 ।।

ఏతేన పఞ్చగవ్యేన ధామ్నః సర్వస్థలాన్యపి।
యాగశాలామణ్డపాది ప్రోక్షయేత్ సర్వతో గురుః।। 21.60 ।।
ధూపయేత్ సర్వతో ధూపానక్షతాన్ కుసుమైః సహ।
సిద్ధార్థాంశ్చాపి వికిరేత్ సేచయేత్ గన్ధవారిభిః।। 21.61 ।।
రఙ్గవల్ల్యాదిభిర్ధామ శోభయేత్ సర్వతో దిశి।
అనిర్వాణాన్ బహూన్ దీపాన్ గోఘృతైర్దీపయేద్రమే।। 21.62 ।।
[అకృత్వా యది పుణ్యాహం కుర్యాత్ కర్మ నిరర్థకమ్।]

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం ప్రతిష్ఠాకర్మణి (8)ఏకవింశోऽధ్యాయః ।।
(8.`వింశోऽధ్యాయః' ఇతి మాతృకాయామ్।)

------------------------------------ - ------------------------------------

।। ద్వావింశోऽధ్యాయః ।।

బాలస్థానమకృత్వైవ మన్దిరం నిర్మితం యది।
ప్రతిష్ఠోపక్రమాత్ పూర్వం వేదికాయాం గురూత్తమః।। 22.1 ।।
ధాన్యపీఠం పఞ్చభారం తదర్ధేన చ తణ్డులమ్।

తదర్ధేన తిలేనాపి పీఠం తు పరికల్పయేత్॥ 22.2 ॥

తస్మిన్ పద్మం విలిఖ్యాథ బిమ్బం వా లక్షణాన్వితమ్।

సకూర్చం నాలికేరాది సామ్రపల్లవసంయుతమ్॥ 22.3 ॥

కలశం వాథ సంస్థాప్య (1)రవిమణ్డలమధ్యతః।

ఓం నమః పుణ్డరీకాక్ష భగవన్ భక్తవత్సల॥ 22.4 ॥

(1.P.గ్ర. క్షీరసాగరమధ్యతః।)

క్షన్తుమర్హసి దేవేశ యన్మయా బాలమన్దిరమ్।

అకృత్వైవ కృతం సద్మ భక్తానుగ్రహకామ్యయా॥ 22.5 ॥

[అస్మిన్నాగచ్ఛ భగవ్ సాధయాస్మత్క్రియాం హరే।]

ఇతి సంప్రార్థ్య చావాహ్య అర్ఘ్యపాద్యాదిభిర్యజేత్॥ 22.6 ॥

పాయసాన్నం నివేద్యాథ నీరాజనమథాచరేత్।

భూపరిగ్రహకార్యాది సమాప్తేరాలయస్య చ॥ 22.7 ॥

బిమ్బానాం చాపి నిర్మాణమమన్త్రం యది కల్పితమ్।

బాలబిమ్బపురోభాగే కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా॥ 22.8 ॥

అగ్నిం విధివదుత్పాద్య తస్మిన్ దేశికసత్తమః।

తత్తత్కాలే చ హోమాది కార్యమాకృష్య వై రమే॥ 22.9 ॥

ప్రాయశ్చిత్తం చ జుహుయాత్ పూర్ణాహుత్యవసానకమ్।

మూలబిమ్బాదిబిమ్బానామాలయస్య చ లక్షణమ్॥ 22.10 ॥

దేవా అపి న జానన్తి కిం పునర్మనుజా భువి।

అతోఽపరాహ్ణసమయే మానోన్మానవిశుద్ధయే॥ 22.11 ॥

బాలబిమ్బపురోభాగే స్థాపితేఽగ్నౌ హుతాశనే।

సప్తవ్యాహృతిభిః పూర్వం శమీపల్లవసంయుతాన్॥ 22.12 ॥

అక్షతాన్ గురుఖ్యగ్రః ప్రత్యేకం జుహుయాచ్ఛతమ్।

(2)నృసూక్తేన చరుం పశ్చాత్ ప్రత్యేకం షోడశాహుతీః॥ 22.13 ॥

(2.గ్ర. చరుం నృసూక్తమన్త్రేణ)

పఞ్చోపనిషదా చైవ ప్రత్యేకం జుహుయాచ్చతమ్।

పూర్ణాహుతిం తతః కృత్వా విసృజేదనలం గురుః॥ 22.14 ॥

తతః సాయాహ్నసమయే ప్రతిష్ఠాఙ్కురసిద్ధయే।

హేమాదినిర్మితే పాత్రే తామ్బూలం కదలీఫలమ్॥ 22.15 ॥

నాలికేరఫలం చాపి తణ్డులం పుష్పచన్దనమ్।

దర్భపుఞ్జం చ కరకం ఛత్రం చామరమేవ చ॥ 22.16 ॥

వ్యజనం కరదీపం చ హేమదణ్డాదికాంస్తథా।

గ్రాహితైః పరిచారైశ్చ దేశికైరితరైరపి॥ 22.17 ॥

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైర్గచ్ఛేద్బాలగృహం రమే।

బాలబిమ్బపురోభాగే పటలాదిన్ నివేశ్య చ॥ 22.18 ॥

ప్రణమేద్దణ్డవద్భూమౌ చతుర్వారం జగత్ప్రభుమ్।

అర్ఘ్యాదినా సమభ్యర్చ్య నైవేద్యాన్తం గురుః స్వయమ్॥ 22.19 ॥

పుష్పాక్షతాన్ సమాదాయ హస్తాభ్యాం ప్రార్థయేద్విభుమ్।

నమస్తుభ్యం భగవతే వాసుదేవాయ వేధసే॥ 22.20 ॥

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మధారిణే శేషశాయినే।

వైకుణ్ఠే పరమే ధామ్ని నిత్యైర్ముక్తైశ్చ సూరిభిః॥ 22.21 ॥

సేవితాయ జగత్స్రష్టే వ్యాపినే సర్వవస్తుషు।

హితాయ సర్వలోకానాం రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే॥ 22.22 ॥

మహాప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థమఙ్కురార్పణమారభే।

నియోజయతు సేనాన్యం మృదానయనకర్మణి॥ 22.23 ॥

ఇతి విజ్ఞాప్య పుష్పాదీనర్చయేచ్చరణామ్బుజే।

హేమాదిపటలన్యస్తే దర్భైః షోడశభిః కృతే॥ 22.24 ॥

కూర్చే సేనపమావాహ్య బాలబిమ్బస్య పీఠతః।

అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య ప్రార్థయేద్ గణనాయకమ్।। 22.25 ।।

మహాప్రతీష్ఠారక్షార్థం ప్రభుణాజ్ఞాపితో భవాన్।

మయా సహ మృదానేతుమాగచ్ఛామరవన్దిత।। 22.26 ।।

సంప్రార్థ్యైవం వేదఘోషైర్వాద్యఘోషపురఃసరమ్।

పటలాదీన్ సమాదాయ ఛత్రచామరపాణిభిః।। 22.27 ।।

గత్వా ప్రాచీముదీచీం వా మృత్తికాహరణే స్థలే।

పుణ్యాహవారిభిః శుద్ధే మణ్డపే (3)హేమవిష్టరే।। 22.28 ।।

(3.గ్ర. సింహ)

స్థాపయిత్వా చ సేనాన్యం (4)పటలాది పురో భువి।

పురతస్తస్య వై భూమావీశాన్యే న్యస్తమౌలికామ్।। 22.29 ।।

(4.గ్ర. పటలాని)

నైర్ఋతే న్యస్తపాదాన్తామూర్ధ్వవక్త్రాం కృతాఞ్జలిమ్।

విలిఖ్య వసుధామిత్థం ధాన్యపీఠం తతో గురుః।। 22.30 ।।

శిరఃప్రదేశే తస్యాస్తు దక్షిణే వా ప్రకల్పయేత్।

హైమం ఖనిత్రం తస్మింస్తు దర్భాద్యైః సమలంకృతమ్।। 22.31 ।।

స్థాపయిత్వా పరిస్తీర్య ధాన్యపీఠం భువం తథా।

వస్త్రాదిభిరలంకృత్య భూషణైశ్చ యథాక్రమమ్।। 22.32 ।।

సప్తదర్భకృతం కూర్చం తాలమానసమన్వితమ్।

ధారాయ హృది విన్యస్య ఖనిత్రేఽపి చ (5)కూర్చకమ్।। 22.33 ।।

(5.గ్ర. కూర్చవత్।)

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య భూమిర్భూమ్నేతి మన్త్రతః।

ప్రార్థయేత్ తత్ర వై దేవీం వసుధాం విష్ణువల్లభామ్।। 22.34 ।।

వాసుదేవస్య దేవస్య ప్రతిష్ఠాం కర్తుమారభే।

తదఙ్కురస్య దానాయ సంనిధత్స్వాత్ర వై ధరే।। 22.35 ।।

ఇత్యావాహ్యార్ఘ్యపాద్యద్యైరభ్యర్చ్య తదనన్తరమ్।
క్రోడావతారభూమ్యాప్తహిరణ్యాక్షనిబర్హణ।। 22.36 ।।
ప్రతిష్ఠార్థం భగవతో మృత్సంగ్రహణకర్మణి।
సంనిధత్స్వ ఖనిత్రేఽస్మిన్ లోకానాం క్షేమహేతవే।। 22.37 ।।
ఇత్యావాహ్యార్ఘ్యపాద్యాద్యైరర్చయేత్ క్రోడరూపిణమ్।
గుడాపూపం నివేద్యాథ తయోర్నీరాజనం చరేత్।। 22.38 ।।
ఖనిత్రం గురురాదాయ గాయత్రీం క్రోడరూపిణః।
ఉచ్చరన్ వసుధాయాస్తు ముఖబాహుస్తనాగ్రేషు।। 22.39 ।।
ఖనిత్రేణాదదన్మృత్స్నాం పాతాలాద్వసుధాం రమే।
ఆదాయ బహిరాయాన్తం ధ్యాయేత్ క్రోడం హరిం విభుమ్।। 22.40 ।।
మృదం స్వర్ణాదిపాత్రేషు గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।
నిక్షిపేద్ వాలుకాం తత్ర గోశకృచ్చూర్ణమేవ చ।। 22.41 ।।
సంపాద్య తాని పాత్రేషు నిక్షిప్య చ తతో రమే।
పిదధ్యాన్నూతనైర్వస్త్రైర్మూలమన్త్రేణ మన్త్రవిత్।। 22.42 ।।
స్యన్దనే వా గజస్కన్ధే పరిచారకమూర్ధ్ని వా।
నిధాయ సర్వవాద్యైశ్చ వేదఘోషైశ్చ సంమితః।। 22.43 ।।
ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య నయేదఙ్కురమణ్డపమ్।
పుణ్యాహవారిభిః ప్రోక్ష్య ప్రపాం దేశికసత్తమః।। 22.44 ।।
పాలికాదీని సర్వాణి సద్య ఏవాధివాసయేత్।
స్థానాని కల్పయేత్తేషాం యథాశాస్త్రం విచక్షణః।। 22.45 ।।
చన్దనార్ద్రాణి సూత్రాణి స్ఫాలయేద్వేదికోపరి।
ప్రాగాయతాని ప్రథమమృజూని ద్వాదశ స్ఫుటమ్।। 22.46 ।।
దక్షిణాదుదగగ్రాణి తిర్యక్ షోడశ లేఖయేత్।
ఏతేషు (6)పంచమాత్సూత్రాద్యావత్షష్ట్య(ష్ఠ)న్తు సూత్రకమ్।। 22.47 ।।

(6.గ్ర. చ చతుస్సూత్రాద్యావత్ పఞ్చమసూత్రకమ్।)

(7)తతో దశమసూత్రాచ్చ యావదేకాదశావధి।

[తతోఽస్త్వష్టమసూత్రాచ్చ యావన్నవమసూత్రకమ్।]

తిర్యక్ చతుర్భ్యః సూత్రేభఅయో యావత్పఞ్చమసూత్రకమ్।। 22.48 ।।

(7.గ్ర. ఏషః అర్ధశ్లోకః నాస్తి।)

అష్టమాత్ సూత్రపాతాచ్చ యావన్నవమసూత్రకమ్।

తతో ద్వాదశసూత్రాచ్చ రేఖా యావత్ త్రయోదశమ్।। 22.49 ।।

తిర్యగ్వీథిత్రయోపేతమాయామే ద్వే ప్రకీర్తితే।

ఏవం కృతే తు షట్త్రింశత్ స్థానం భవతి పద్మజే।। 22.50 ।।

ఘటికానామిత్థమేవ శరావాణామ్ (8)అపి తథా।

ఇత్థమష్టోత్తరశతం స్థానం భవతి పద్మజే।। 22.51 ।।

(8.గ్ర. చ మత్రిప్రియే।)

తిర్యగ్వీథిత్రయోపేతమాయామే విథియుగ్మకమ్।

ఏకైకస్య చ కోష్ఠస్య పాత్రాణి స్యుర్నవైవ చ।। 22.52 ।।

ప్రత్యేకం షోడశవిధౌ పశ్చిమాత్సూత్రపాతనమ్।

ప్రాగన్తాని నావని స్యుర్దక్షిణాదుత్తరావధి।। 22.53 ।।

స్ఫాలయేద్ ద్వాదశీసంఖ్యా సూత్రాణి స్థాననిర్ణయే।

సూత్రపాతాత్తృతీయాచ్చ షష్ఠాదపి చ వీథికామ్।। 22.54 ।।

కల్పేన నవమాద్వాపి యావద్దశమరేఖకమ్।

ఋజోరుత్తరరేఖాయాస్తృతీయాయాస్తతో రమే।। 22.55 ।।

యావచ్చతుర్థరేఖా స్యాత్తావన్మధ్య తు (9)వీథికా।

సూత్రపాతాచ్చ షష్ఠాద్వై యావత్సప్తమరేఖికా।। 22.56 ।।

(9.గ్ర. వీథికామ్।)

ప్రత్యేకమష్టసంఖ్యాయా (:) స్థాపనే వీథికల్పనమ్।

పశ్చిమాత్ సూత్రపాతం తు నవభిః పరికల్పయేత్।। 22.57 ।।

తిర్యఙ్చి సూత్రపాతాని షట్సంఖ్యాకాని వై రమే।

ఉత్తరాత్ త్రితయాద్వీథిర్యావద్రేఖాచతుర్థకమ్।। 22.58 ।।

షష్ఠాచ్చ సప్తమం యావదృజౌ వీథీం ప్రకల్పయేత్।

తిర్యఙ్మధ్యే వీథిరేఖా కల్పనీయా యథావిధి।। 22.59 ।।

ఏవం వీథీః పురాకల్ప్య తత్తద్వీథ్యన్తరేషు చ।

వేదిం హస్తోచ్ఛ్రితాం కృత్వా పురాలంకృత్య దేశికః।। 22.60 ।।

ప్రమాణైరాఢకైర్ధాన్యైః పీఠం కుర్యాత్పృథక్పృథక్।

లిఖేదష్టదలం తేషు పద్మమస్త్రం సముచ్చరన్।। 22.61 ।।

కుశకాశైః పాలికానాం బిలాని పిదధాత్తతః।

మృద్భిః సంపూరయేత్ పూర్వం వాలుకాభిరనన్తరమ్।। 22.62 ।।

కరీషచూర్ణైస్తదను క్షీరార్ణవసముద్భవే।

అశ్వత్థపల్లవైః సార్ధం దూర్వాభిర్దర్భపల్లవైః।। 22.63 ।।

సహదేవీ నిశామ్రైశ్చ దేశికో మూలవిద్యయా।

గలేషు బన్ధయేత్తేషాం స్థాపయేత్తదనన్తరమ్।। 22.64 ।।

పాలికా దక్షిణే స్థాప్యా మధ్యమే ఘటికాస్తథా।

ఉత్తరేషు శరావాశ్చ పాలికాద్యా యథాక్రమమ్।। 22.65 ।।

ఏతేషాం పశ్చిమే స్థానే సధాన్యే వేదికోపరి।

సోమకుమ్భం చ పరితః ఉపకుమ్భాష్టకైః సహ।। 22.66 ।।

సుదర్శనం చ కరకే స్థాపయేదుత్తరస్థలే।

ప్రత్యేకం వేష్టయేద్వస్త్రైర్మూలమన్త్రం సముచ్చరన్।। 22.67 ।।

ఉచ్చరన్ పౌరుషం సూక్తం పాలికాస్స్థాపయేత్తతః।

పారమేష్ఠ్యేన మన్త్రేణ ఘటికా విశ్వమన్త్రతః।। 22.68 ।।

విష్ణుగాయత్రియా దేవి శరావాన్ స్థాపయేద్ గురుః।

గన్ధోదకైః సోమకుమ్భమన్యానపి చ పూరయేత్।। 22.69 ।।

ఆమ్రపల్లవకూర్చాని నాలికేరముఖే న్యసేత్।

నీవారశాలిగోధూమముద్గనిష్పావవైణవాః।। 22.70 ।।

ప్రియఙ్గుతిలమాషాశ్చ కులుత్థాః సర్షపా యవాః।

ఏతాని స్వర్ణపాత్రేషు ప్రత్యేకం స్థాపయేత్ పురా।। 22.71 ।।

ఏతాని ధాన్యపాత్రాణి వస్త్రైరాచ్ఛాద్య దేశికః।

శిరస్సు పరిచారాణాం నిధాయ కమలోద్భవే।। 22.72 ।।

సర్వోపకరణైర్వాద్యైర్వేదఘోషైశ్చ సంమితః।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య మణ్డపం పునరానయేత్।। 22.73 ।।

పయసా శోధయేత్పూర్వం గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।

దాన్యపీఠే వినిక్షిప్య ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।। 22.74 ।।

ద్వారతోరణకుమ్భేషు బాలబిమ్బస్య పీఠతః।

దేవాన్ సంప్రార్థ్య విధివత్ పూజయేత్ గురురాత్మవాన్।। 22.75 ।।

పాలికాదిషు సర్వేషు కుమ్భే సోమరథాఙ్గయోః।

ఉపకుమ్భేషు పద్మాన్తం పీఠమాకల్ప్య చాక్షతైః।। 22.76 ।।

సంకర్షణాంశజం విష్ణుం పాలికాసు యజేద్రమే।

అనిరుద్ధాంశసంభూతం బ్రహ్మాణం ఘటికాసు చ।। 22.77 ।।

ప్రద్యుమ్నాంశజం శర్వం శరావేషు సరోద్భవే।

ప్రద్యుమ్నాంశాత్సముద్భూతమోషధీశం తు తద్ఘటే।। 22.78 ।।

ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు కరకే చ సుదర్శనమ్।

నీవారాదిషు ధాన్యేషు కేశవాదీన్ సమర్చయేత్।। 22.79 ।।

సర్వార్థపాలికానాం చ షోడశేషు క్రమాద్రమే।

వాసుదేవాది చతురో దశ ద్వౌ కేశవాదయః।। 22.80 ।।

కేశవాదీన్ ద్వాదశసు విష్ణవాదీనష్టకే యజేత్।

జనార్దనాదీంశ్చతుర్థ్రు క్రమేణావాహ్య పూజయేత్ ।। 22.81 ।।
పాయసాన్నం నివేద్యాథ నవవస్త్రేణ వేష్టయేత్ ।
ఘటికానాం పూర్వభాగే కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా ।। 22.82 ।।
పీఠమాకల్ప్య పద్మాన్తం లక్ష్మీశం తత్ర పూజయేత్ ।
భగవన్ సర్వలోకేన ప్రతిష్ఠాం కర్తుముద్యతః ।। 22.83 ।।
తదఙ్గాఙ్కురదానాయ వహ్నిముత్పాద్య వై పురా ।
హోతుమిచ్ఛామి తత్సిద్ధ్యై హ్యనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి ।। 22.84 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య వై విద్వాన్ బాలగేహపురో రమే ।
మత్సఙ్గాదుత్థితం ధ్యాత్వా వహ్నిం కుణ్డే విసర్జయేత్ ।। 22.85 ।।
ముఖాన్తమాహుతీర్హుత్వా తతో వహ్నేర్యథాక్రమమ్ ।
జాతకర్మక్రియాదీని కల్పయేదస్య వై రమే ।। 22.86 ।।
మదన్యదేవతాహోమే త్విత్థమగ్నేస్తు సంస్క్రియా ।
ఆవయోస్తు యదా హోమః క్రియతే గురుణా యది ।। 22.87 ।।
తదా మన్ముఖతో వహ్నిముత్పన్నం మనసా స్మరేత్ ।
ఏతస్య జాతకర్మాది క్రియా నాస్తి కదాచన ।। 22.88 ।।
ప్రతిష్ఠాయాముత్సవే చ మదుద్దిశ్యాన్యకర్మసు ।
ఇత్థముత్పాద్య జుహుయాత్ వహ్నిం దేశికసత్తమః ।। 22.89 ।।
అఙ్కురాగ్నౌ పురా హ్యేవామావాహ్య విధివద్ధుతే ।
తత ఉద్వాస్య సోమస్య పీఠకల్పనమాచరేత్ ।। 22.90 ।।
ఆవాహ్య తస్మిన్ సోమం వై షడఙ్గం తస్య కల్పయేత్ ।
ఆజ్యేనార్ఘ్యాదికాన్ హుత్వా సోమమన్త్రేణ వై తతః ।। 22.91 ।।
ఆజ్యేనాష్టోత్తరశతం జుహుయాద్దేశికోత్తమః ।
పలాశఖాదిరాశ్వత్థబిల్వానాం సమిధాం శతైః ।। 22.92 ।।
అష్టోత్తరైశ్చ జుహుయాత్ మూలమన్త్రేణ దేశికః ।

పునః సోమస్య మన్త్రేణ జుహుయాచ్ఛతమాహుతీః।। 22.93 ।।

పాలికాద్యధిదేవానాం నామాన్యుచ్చార్య దేశికః।

అష్టోత్తరశతం వాపి అష్టావింశతిరేవ వా।। 22.94 ।।

అష్టౌవా జుహుయాదాజ్యైః సంపాతాజ్యమథాహరేత్।

హుత్వా పూర్ణాహుతిం భద్రే సంపాతాజ్యేన వై తతః।। 22.95 ।।

పవనాధిపతిం ధ్యాయన్ కూర్చాగ్రేణ గురూత్తమః।

పాలికాదిషు సర్వేషు సోమకుమ్భేషు వై ఘృతమ్।। 22.96 ।।

విసృజేదవశిష్టం చ బీజపాత్రే నియోజయేత్।

ఉద్వాస్య సోమమగ్నిస్థం వహ్నిం చ విసృజేత్తతః।। 22.97 ।।

బీజాని ద్వాదశార్ణేన పాలికాదిషు నిక్షిపేత్।

మూర్ధానమితి మన్త్రేణ బీజాని ఛాదయేన్మృదా।। 22.98 ।।

ఆపో హి ష్ఠేతి మన్త్రేణ ఇమం మే వరుణేత్యృచా।

సేచయేద్ బీజసందోహాన్ హరిద్రాసలిలైస్తతః।। 22.99 ।।

సోమకుమ్భలేనాపి కూర్చేన ప్రోక్షయేచ్చ తాః।

సోమకుమ్భస్థసోమం చ పాలికాదిషు దేవతాః।। 22.100 ।।

అర్ఘ్యాదినా సమభ్యర్చ్య పాయసాన్నం నివేదయేత్।

కుముదాదిబలిం దద్యాత్ ప్రతిష్ఠాదివసావధి।। 22.101 ।।

కాలయోః పూజనం కుర్యాద్ధరిద్రాజలసేచనమ్।

అఙ్కురాన్ శ్యామలాన్ కృష్ణాన్ రక్తాన్ తిర్యగ్గతానపి।। 22.102 ।।

అప్రరూఢాంస్త్యజేన్మన్త్రీ యథాపూర్వం పునః సృజేత్।

శాన్తిహోమం చ కుర్వీత తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।। 22.103 ।।

నిత్యనైమిత్తికే సృష్టిః కామ్యే త్యాజ్యో న సంశయః।

శ్యామేషు ద్రవ్యనాశః స్యాద్రక్తేషు కలహో భవేత్।। 22.104 ।।

కృష్ణేషు మానసీ పీడా రోగస్తిర్యగ్గతేషు చేత్।

అప్రరూఢేషు మరణం భవేత్తత్ర న సంశయః।। 22.105 ।।

శుభం పీతేషు శుక్లేషు ఋజుషూర్ధ్వగతేష్వపి।

సర్వసంపత్సమృద్ధిశ్చ కర్తుః కారయితుర్భవేత్।। 22.106 ।।

ఏవం సర్వేషూత్సవేషు నిత్యనైమిత్తికేషు చ।

అఙ్కురానర్పయిత్త్వైవం శుభం కార్యం సమాచరేత్।। 22.107 ।।

ద్రవ్యాదీనామలాభే వా కార్యస్యావసరేణ వా।

అష్టోత్తరాన్ పాలికాదీన్ న స్థాపయతి చేద్రమే।। 22.108 ।।

పాలికా ఏవ సర్వార్థే షోడశ ద్వాదశాష్ట వా।

చత్వారో వాపి కల్ప్యాః స్యుస్తదా ప్రత్యేకతో(10)రమే।। 22.109 ।।

(10.గ్ర. గురుః।)

న కల్పయేత్ ప్రపాం తాసాం యాగమణ్డప ఏవ తాః।

ఐశాన్యాం వేదికాయాం చ స్నాపయిత్వా తు పూజయేత్।। 22.110 ।।

షోడశాదిషు కల్ప్యేషు మధ్యే సోమస్య పూజనమ్।

ఏతదఙ్కురదానం తు రాత్రావేవ ప్రశస్యతే।। 22.111 ।।

ఓషధీనాం హి వై సోమ అధిపస్తస్య తు ప్రియా।

రాత్రిస్తస్యాం పూజ్యమానే సోమే సర్వా హి పూజితాః।। 22.112 ।।

ఆచార్యస్య ప్రభోర్ధామ్న(11) సర్వవృద్ధిర్భవేత్ కిల।

గోఘృతైః సర్వతో దీపాననిర్వాణాంశ్చ దీపయేత్।। 22.113 ।।

(11.గ్ర. ధామ్నో సర్వవృద్ధి)

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసహితాయాం [ప్రతిష్ఠాకర్మణి] (12)ద్వావింశోఽధ్యాయః ।।

(12.మ. ఏకవింశోఽధ్యాయః ఇతి మాతృకాయామ్।)

------------------------------------ - ---

॥ త్రయోవింశోధ్యాయః ॥

తతో ఘటాన్ సకరకాన్ ద్వారకుంమ్భాంస్తథైవ చ।
స్నానయోగ్యానపి ఘటాన్ మణ్డపే త్వధివాసయేత్॥ 23.1 ॥
శోధయేత్ సలిలైః శుద్ధై రన్ధ్రాదిపరివర్జితాన్।
సూత్రేణ వేష్టయేద్యత్నాదఙ్గులాఙ్గులమన్తరమ్॥ 23.2 ॥
ఉపయుజ్యే యది ఘటాన్ స్వర్ణాదీన్ లోహనిర్మితాన్।
సూత్రేణ వేష్టనం తేషాం న కర్తవ్యం జలోద్భవే॥ 23.3 ॥
పశ్చిమే యాగసదనాద్ వ్రీహిభిశ్ఛాదయేద్(1)భువమ్।
పూర్వాగ్రానుత్తరాగ్రాంశ్చ కుశాంస్తత్ర పరిస్తరేత్॥ 23.4 ॥
(1.గ్ర. భువః।)
అధోముఖాన్ ఘటాన్ సర్వాన్ న్యసేత్పఙ్క్తిక్రమేణ(2)వై।
కుశానుపరి సంస్తీర్య ప్రాఙ్ముఖం పరమేష్ఠినా॥ 23.5 ॥
(2.గ్ర. తు।)
దర్భముద్రాం ప్రదర్శ్యాథ గన్ధతోయేన సర్వేతః।
సంప్రోక్ష్య పుంసా విశ్వేన వికిరేదక్షతాన్ రమే॥ 23.6 ॥
కుమ్భవేద్యాం పురా దేవి ప్రత్యేకం వ్రీహిభిర్గురుః।

పీఠమష్టాఙ్గులం కుర్యాత్ తదర్ధం తణ్డులేన చ।। 23.7 ।।

తిలేన చ తదర్ధేన పద్మం వా చక్రమేవ వా।

లిఖిత్వా తేషు వై కుమ్భాన్ కరకం చాపి విన్యసేత్।। 23.8 ।।

తథా ద్వారాదికుమ్భానాం ఘటానామభిషేచనే।

షడఙ్గులం వ్రీహిపీఠం తదర్ధేన చ తణ్డులమ్।। 23.9 ।।

తిలేన పీఠం తస్యార్ధం పల్పయిత్వా చ తేషు వై।

ఘటాదయః స్థాపనీయా నో చేత్కర్మ నిరర్థకమ్।। 23.10 ।।

చక్రాబ్జాయ చ వేద్యాం తు వ్రీహ్యాద్యైః పీఠకల్పనే।

తిలం వినా తు కర్తవ్యం తస్మిన్నబ్జం లిఖేద్గురుః।। 23.11 ।।

పఞ్చవర్ణైస్తణ్డులైశ్చ తద్దలాని చ కల్పయేత్।

కర్ణికాం పీతవర్ణేన రక్తశ్వేతైశ్చ కేసరాన్।। 23.12 ।।

తతః ప్రభాతే స్నానాది నిత్యకర్మ సమాప్య చ।

ఋత్విగ్భిరాలయం గత్వా పాలికాబాలబిమ్బయోః।। 23.13 ।।

పూజాం ప్రకల్పయేద్ధీమాన్ తథా ద్వారాదిపూజనమ్।

ప్రతిష్ఠాన్తం త్విత్థమేవ కాలయోః పూజనం చరేత్।। 23.14 ।।

పురాధివాసితాన్ కుమ్భాంస్తన్తుభిః పరివేష్టితాన్।

విదిక్షు మధ్యమే చాపి విన్యసేత్ పఞ్చ వై రమే।। 23.15 ।।

పఞ్చగవ్యాని మన్త్రైస్తు మేలయేదభిషేచనే।

పఞ్చగవ్యైస్తతః పఞ్చ కలశాన్ పూరయేత్ గురుః।। 23.16 ।।

ఏకైకస్మిన్ ఘటే కూర్చం నాలికేరఫలం తథా।

ఆమ్రపల్లవగుచ్ఛైశ్చ కలశానపిధాపయేత్।। 23.17 ।।

మహామణ్డపభూభాగే విన్యసేత్ స్నానవిష్టరమ్।

కర్మాదిలోహబిమ్బాని పీఠే తస్మిన్ని(3)యోజయేత్।। 23.18 ।।

(3.గ్ర. ధాపయేత్।)

పీఠస్య తస్య పురతః స్థాపితాం(న్) ధాన్యవిష్టరే।

శోధయేత్ కలశాన్ పూజాద్రవ్యాణ్యపి(చ) శోషయేత్॥ 23.19 ॥

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య సౌరభేయీం ప్రదర్శయేత్।

తద్దుగ్ధైరమృతీకృత్య సర్వవస్తూని దేశికః॥ 23.20 ॥

కుమ్భేషు పూజయేద్దేవాన్ పఞ్చభూతాధి(4)దేవతాః।

మూలాదిసర్వదేవానాం స్నానశాటీం సమర్పయేత్॥ 23.21 ॥

(4.గ్ర. దైవతాన్।)

అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య మధుపర్కం నివేదయేత్।

మూలబిమ్బాని (5)కుమ్భేన మధ్యేనైవాభిషేచయేత్॥ 23.22 ॥

(5.గ్ర. మధ్యేన కుమ్భే)

కర్మాదిసర్వబిమ్బాని వహ్నిస్థేన తతో రమే।

నైర్‌ఋతేన విమానం చ భక్తబిమ్బాని మారుతాత్॥ 23.23 ॥

కుమ్భేనైశేన సర్వత్ర ప్రోక్షయేదాలయం తతః।

సుధామయాదిబిమ్బానాం ప్రోక్షణం పఞ్చగవ్యతః॥ 23.24 ॥

శుద్ధతోయైస్తతో బిమ్బాన్యభ్యషిఞ్చేద్గురూత్తమః।

శిల్పిదోషనిరాసార్థం స్నానమేతత్ ప్రకీర్తితమ్॥ 23.25 ॥

పునర్దేవస్య పురతో ధాన్యపీఠం ప్రకల్ప్య చ।

గోఘృతైః పూరితం కుమ్భం నిక్షిపేత్ తత్ర దేశికః॥ 23.26 ॥

తస్మిన్నారాయణం దేవమావాహ్యాభ్యర్చయేద్రమే।

ఘృతస్నాతేతి మన్త్రేణ సర్వబిమ్బాని లేపయేత్॥ 23.27 ॥

గన్ధచూర్ణైః శోధయిత్వా హ్యుష్ణోదైరభిషేచయేత్।

మూలాదీనాం చ (6)బిమ్బానాం సర్వేషాం దర్పసంమితమ్॥ 23.28 ॥

(6.గ్ర. సర్వేషాం బిమ్బానాం)

యువాసువాసామన్త్రేణ వస్త్రయుగ్మం సమర్పయేత్।

అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం గన్ధం మాల్యం చ ధూపకమ్।। 23.29 ।।

దీపం నైవేద్యమపి చ విష్ణుగాయత్రియా తతః।

దద్యాచ్ఛ్రియాదిదేవీనాం తత్తన్మన్త్రేణ దేశికః।। 23.30 ।।

వాస్తుశాన్తిం తతః కుర్యాత్ తద్దైవం పూజయేత్పురా।

పురా దైవాసురే యుద్ధే దైత్యాన్ భృగురరక్షయత్।। 23.31 ।।

తత్పత్న్యప్యసురాన్ సర్వానుదరే న్యస్య నిత్యశః।

తతః కోపసమావిష్టః పత్న్యాస్తస్య శిరోఽచ్ఛినమ్।। 23.32 ।।

కోపేన మహతావిష్టే భృగౌ తద్గాత్రసంభవః।

స్వేదోఽపతద్ధరాపృష్ఠే తతస్స్వేదాద్ దైత్యసత్తమః।। 23.33 ।।

భూమేరజని సో దేవాన్ హన్తుముద్యతవాంస్తదా।

సర్వే దేవా మిలిత్వా తం పాతయన్తశ్చ తద్వపుమ్(7)।। 23.34 ।।

(7.గ్ర. తద్వపుః।)

ఆక్రమ్య రవిముఖ్యాస్తే శిరఃప్రభృతి సుస్థితాః।

తతః క్రన్దితుమారబ్ధః పఙ్కజాసనమబ్జజే।। 23.35 ।।

చతుర్ముఖస్తతస్తస్మై వరం ప్రాదాత్తు వాస్తవే।

తవ భూమేః సముత్పత్తిర్యస్మాజ్జాతా భువః సుత।। 23.36 ।।

తస్మాత్ త్వం మానవా భూమౌ గృహం వా గ్రామమేవ వా।

పత్తనం వాథ (8)దేవస్య ధామ వా కల్పయేద్యదా।। 23.37 ।।

(8.గ్ర. యజ్ఞస్య)

ఇత్థం దేవైరుపారూఢం పూజయిష్యన్తి మద్వరాత్।

తవ తృప్తిస్తేన భవేద్యది నార్చన్తి హేలయా।। 23.38 ।।

పుత్రాదీనాం చ నాశః స్యాత్ సంపద్ధీనో భవిష్యతి।

అతః (9)సంప్రార్థయేద్ విద్వాన్ సర్వేషాం క్షేమహేతవే।। 23.39 ।।

(9.గ్ర. సంపూజయేత్)

ప్రపాయా దక్షిణే పార్శ్వే తిలభారైః ప్రసారితే।

అధోముఖం ప్రాక్శిరసం కోణేషు చతుర్షు క్రమాత్।। 23.40 ।।

ప్రసారితం పాణిపాదం విలిఖేద్యత్నమాస్థితః।

దేవానావాహ్య తస్మింస్తు పూజయేత్తద్వదామి తే।। 23.41 ।।

మస్తకే సూర్యమావాహ్య బాహుమూలే చ మన్మథమ్।

సుబ్రహ్మణ్యం కూర్పరేఽస్య వామహస్తే వినాయకమ్।। 23.42 ।।

పాదద్వయేఽశ్వినీదేవై మధ్యే పూర్ణనిశాకరమ్।

పాణౌ దుర్గాం కూర్పరే తు మాతౄర్మూలే భుజస్య చ।। 23.43 ।।

ఉమాపతిం నాభిదేశే బ్రహ్మాణం హృదయే హరిమ్।

పరితోఽష్టసు లోకేశానుత్తరే క్షేత్రరక్షకమ్।। 23.44 ।।

సప్తదర్భకృతం కూర్చం వాస్తునాథస్య వై హృది।

నిధాయ మనసా ధ్యాయన్నాచార్యస్త్వృత్విజోఽపి వా।। 23.45 ।।

పూజయేద్వాస్తునాథస్య పశ్చిమే లౌకికేఽనలే।

పఞ్చోపనిషదా మన్త్రీ సహస్రం జుహుయాద్ఘృతైః।। 23.46 ।।

శమ్యపామార్గఖదిరసమిద్భిస్తదనన్తరమ్।

మూలమన్త్రేణ తన్మన్త్రవర్ణమేకైకముచ్చరన్।। 23.47 ।।

అష్టోత్తరశతం వాపి హ్యష్టవింశతిమేవ వా।

అష్టౌ వా జుహుయాద్దేవి సూక్తేన పురుషాత్మనా।। 23.48 ।।

చరుం చ జుహుయాద్భద్రే షడ్దశాహుతిభిర్గురుః।

సకృతం(10)సకృచ్చరుణా వాస్తునాథశరీరగాన్।। 23.49 ।।

(10.గ్ర. సకృచ్చ చరుణా)

నామాన్యుచ్చార్య హుత్వా చ తేభ్య ఏవ బలిం క్షిపేత్।

విసృజేత్తద్గతాన్ దేవాన్ సూర్యాదీన్ గురుసత్తమః।। 23.50 ।।

తత్స్థానం గోమయామ్భోభిర్లేపయేత్తదనన్తరమ్।

వాచయిత్వా చ పుణ్యాహం తజ్జలైః ప్రోక్షయేద్ధ్రువమ్।। 23.51 ।।

తతస్తు దర్భపుఞ్జేన వాస్తువఞ్జనయేత్తనుమ్।

తస్మిన్ (11)తిలైః సమావాహ్య ప్రోక్ష్య పుణ్యాహ(12)వారిణా।। 23.52 ।।

(11.గ్ర. తిలాన్)

(12.గ్ర. పూర్వకమ్।)

జ్వలయిత్వా తు తం వాస్తుం పరిచారైస్తు వీథిషు।

ఆకర్షయేదష్టదిక్షు ప్రతిష్ఠార్థం హరేః ప్రియే।। 23.53 ।।

ఆహూతానాం దిక్పతీనాం బలిం దద్యాత్తు పద్మజే।

అథాలయం సమాగత్య పాణిపాదం చ శోధయేత్।। 23.54 ।।

ఆచమ్య చ యథాశాస్త్రం మూలాదీనాం చ వై గురుః।

బన్ధయేత్ కౌతుకం తేషాం బిమ్బానామానుపూర్వశః।। 23.55 ।।

తామ్బూలఫలపుష్పాద్యైర్హేమసూత్రాదిసంమితాన్।

పటలాదీన్ సమాదాయ బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః।। 23.56 ।।

ఋత్విగ్భిర్దీక్షితైశ్చాపి యజమానేన వై గురుః।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 23.57 ।।

గర్భమన్దిరమాసాద్య ధాన్యపీఠే నివేశయేత్।

(13)ముహుర్ముహుః ప్రణమ్యాథ స్తుత్వా నానావిధైః స్తవైః।। 23.58 ।।

(13.గ్ర. చతుర్వారం)

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ సూత్రాణి ప్రోక్షయేత్తతః।

మహారజతసూత్రాది శోధయేచ్చోషణాదిభిః।। 23.59 ।।

అపరాజితమన్త్రేణ రక్షాసూత్రాణి మన్త్రయేత్।

తేషు శ్రియం సమావాహ్య క్షీరసాగరమధ్యతః।। 23.60 ।।

సంపూజ్య విధివద్దేవీం తతో బిమ్బాని పూజయేత్।

కౌతుకం మూలబిమ్బానామ బధ్వా దేశికసత్తమః।। 23.61 ।।

మహామణ్డపమాసాద్య కర్మార్చాద్యాః సుపూజ్య చ।
రక్షాబన్ధం చ విధివత్ కృత్వా స్వస్య కరే తథా।। 23.62 ।।
ఋత్విజాం చాపి బధ్నీయాత్ పశ్చాన్నీరాజయేద్విభుమ్।
తతో విమానమాసాద్య సంపూజ్య విధివత్తతః।। 23.63 ।।
ప్రాసాదపట్టికాయాం తు పఞ్చవింశతితన్తుభిః।
బధ్వా ప్రతిసరం పూర్వం పశ్చాత్ తద్దేశికస్య చ।। 23.64 ।।
తతశ్చాయాధివాసం తు కుర్యాత్ దేశికసత్తమః।
ఛాయాధివాససిద్ధ్యర్థం మూలార్చాయాః పురో భువిః।। 23.65 ।।
స్వర్ణాదినిర్మితాం వాపి దారుజాం మృణ్మయీం తు వా।
జలద్రోణీం కటాహం వా స్థాపయేద్ ధాన్యవిష్టరే।। 23.66 ।।
పరితోఽష్టౌ నాలికేరసూత్రకూర్చాదిభిర్యుతాన్।
ఘటాంస్తత్తద్విధిన్యస్తానశ్వత్థామ్రదలైర్యుతాన్।। 23.67 ।।
కరకం చ నిధాయాదౌ శిరోభాగే గురూత్తమః।
ద్రోణ్యాదీన్ (14)పుష్పసలిలైః పూరయేత్ కమలాసనే।। 23.68 ।।
(14.గ్ర. గన్ధ)
తతః పుణ్యజలైః ప్రోక్ష్య పీఠం తేషు ప్రకల్పయేత్।
ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు కరకే చ సుదర్శనమ్।। 23.69 ।।
అష్టావింశతిదర్భైశ్చ కృతే కూర్చే హరిం స్మరేత్।
ఏకవింశతిదర్భైశ్చ కృతకూర్చేషు వై రమే।। 23.70 ।।
శ్రియాదిదేవీరావాహ్య పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।
మన్త్రైస్తు పావమానీభిః పఞ్చోపనిషదాదిభిః।। 23.71 ।।
శుద్ధీకృతే జలే తస్మిన్ భగవానితి మన్త్రతః।
శాయయేత్ తత్ర కూర్చస్థం హరిమష్టాక్షరేణ వై।। 23.72 ।।
పూజయేచ్చ నివేద్యాన్తం శ్రియాదీనామయం క్రమః।

చక్రముద్రాం ప్రదర్శ్యాథ జలద్రోణీః పిధాపయేత్।। 23.73 ।।

అర్చాభిమానినం జీవం మన్త్రజ్ఞో దేశికోత్తమః।

ఆకృష్య హృదయే స్వస్య నయేత్ సంహారమార్గతః।। 23.74 ।।

పరే బ్రహ్మణి తం చాపి యోజయేత్ కమలేక్షణే।

తతస్తు మూలబిమ్బాని శోషణప్లావనాదిభిః।। 23.75 ।।

శోధయిత్వాథ బిమ్బాని వస్త్రైరాచ్ఛాదయేద్ గురుః।

ఏవం విమానమూర్తీనాం విమానస్య చ కారయేత్।। 23.76 ।।

ప్రత్యేకం వా విమానార్థం జలద్రోణ్యాం గురూత్తమః।

జలాధివాసం కుర్వీత విమానస్య పురో భువి।। 23.77 ।।

కృతేషు సప్తదర్భైస్తు కూర్చేష్వావాహ్య వై రమే।

ఛాయాధివాసం దేవస్య సవిమానస్య వై గురుః।। 23.78 ।।

కృత్వైవం మణ్డపం గత్వా కుమ్భస్థాపనం(15)కర్మణి।

సుస్నాతా ధౌతవసనాః స్వచ్ఛమృత్స్నోర్ధ్వపుణ్డ్రకాః।। 23.79 ।।

(15.గ్ర. మాచరేత్।)

చన్దనాద్యనులిప్తాఙ్గాః పుష్పమాలాదిభూషితాః।

పరిచారవరాః సర్వే కుమ్భాన్ పూర్వాధివాసితాన్।। 23.80 ।।

గృహీత్వా గురూణాజ్ఞప్తా ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్।

యాత్రోపకరణైశ్చైవ వాద్యఘోషాదిభిః సహ।। 23.81 ।।

నద్యాదితీరమాసాద్య గాలితైః సలిలైర్ఘటాన్।

సంపూర్య సమలంకృత్య నాలికేరా(16)దిభిర్ఘటాన్।। 23.82 ।।

(16.గ్ర. ఫలాదిభిః।)

గజస్కన్ధేషు వా విప్రా మూర్ధ్నిష్వారోప్య భక్తితః।

గత్వా ప్రదక్షిణం ధామ ప్రవిశేద్యాగమణ్డపమ్।। 23.83 ।।

వేదిమధ్యే మహాకుమ్భం కరకం తస్య దక్షిణే।

ఐన్ద్రాదీశానపర్యన్తం సమాన్ కుమ్భాన్ వినిక్షిపేత్।। 23.84 ।।

మధ్యే మధ్యే తు కుమ్భానాం (17)శఙ్ఖాదీనష్టమఙ్గలాన్।

పద్మరాగం ప్రవాలం చ వజ్రం వైడూర్యమేవ చ।। 23.85 ।।

(17.పా-1. శ్రీవత్సాద్యష్టమఙ్గలమ్।)

(18)పుష్యరాగం చేన్ద్రనీలం గారుడం మౌక్తికం తథా।

(19)గోమేదకం చేతి నవరత్నాని కమలేక్షణే।। 23.86 ।।

(18.పుష్యరాగం తథా నీలమణిం మరకతం తథా।)

(19.ముక్తాస్ఫటికముద్దిష్టం సర్వం మంత్రేణ నిక్షిపేత్।)

వాసుదేవం శఙ్ఖచక్రం గదాం పద్మం ధ్వజం తథా।

శ్రీవత్సం వైనతేయం చ కూర్మరాజం తథైవ చ।। 23.87 ।।

స్వర్ణాదినిర్మితానేతాన్ రత్నైః సహ గురూత్తమః।

మధ్యకుమ్భాదికుమ్భేషు నిక్షిపేత్తదనన్తరమ్।। 23.88 ।।

కాలచక్రం చాగ్నిమణిం కరకే తు వినిక్షిపేత్।

ఇత్థమేవ విమానస్య కలశాన్ స్థాపయేద్రమే।। 23.89 ।।

ప్రతిమామనిరుద్ధస్య మహాకుమ్భే నిధాపయేత్।

పద్మరాగాదిరత్నాని ద్వారకుమ్భేషు వై న్యసేత్।। 23.90 ।।

మృగనాభిం చన్దనం చ ఘనసారం చ కుఙ్కుమమ్।

ఉశీరమగరుం చాపి ఘటతీర్థేషు నిక్షిపేత్।। 23.91 ।।

నాస్తికాన్ భిన్నమర్యాదాన్ దేవబ్రాహ్మణనిన్దకాన్।

ప్రతిలోమాన్ పాపవృత్తీన్ కుష్ఠాదివ్యాధిపీడితాన్।। 23.92 ।।

హీనాఙ్గాన్ బధిరానన్ధాన్ నిత్యకర్మవివర్జితాన్।

నిష్కాస్యైతాన్ బహిః పుణ్యైః సలిలైః ప్రోక్షయేద్ గురుః।। 23.93 ।।

ఋగ్వేదినస్తు ప్రాగ్ద్వారే దక్షిణస్యాం యజుర్మయాన్।

ప్రతీచ్యాం సామవేదజ్ఞానుత్తరేఽథర్వశాఖినః।। 23.94 ।।

తత్తద్వేదానుపక్రమ్య పాఠయేత్తాన్ గురూత్తమః।

వేదాన్తాదిపురాణాని గాథాస్తోత్రాణి వహ్నిషు।। 23.95 ।।

ఏతేషామవిరోధేన తూర్యాణ్యన్యాని గాపయేత్।

ఋత్విజో గురుణాదిష్టాః ప్రాగ్ద్వారాదీంస్తతో యజేత్।। 23.96 ।।

ప్రాగ్ద్వారతోరణస్యేత్థం దక్షిణోత్తరశాఖయోః।

సుశోభనం గోత్రభిదముపరిష్టాచ్చ పార్శ్వయోః।। 23.97 ।।

వైనతేయౌ మధ్యమే తు పూజయేచ్చ సుదర్శనమ్।

ధ్వజయో రక్తతయోర్దేవి కుముదం కుముదాక్షకమ్।। 23.98 ।।

కుమ్భయోః పూజయేద్విద్వానర్ఘ్యాద్యైః పూర్ణపుష్కరౌ।

ఋగ్వేదం ద్వారమధ్యే తు దక్షిణద్వారశాఖయోః।। 23.99 ।।

సుభద్రం ధర్మరాజం చ ధ్వజయోః పీతవర్ణయోః।

పుణ్డరీకం వామనం చ కుమ్భయోస్తు శుభాననే।। 23.100 ।।

ఆనన్దనన్దనౌ దేవౌ యజుర్వేదం తు మధ్యమే।

సుగన్ధవరుణౌ పూజ్యౌ ప్రతీచీద్వారశాఖయోః।। 23.101 ।।

ధ్వజయోర్నీలయోర్ధ్యాయేత్ శఙ్కుకర్ణం తథాపరమ్।

సర్వనేత్రం కుమ్భయోస్తు వీరసేనసుషేణకౌ।। 23.102 ।।

మధ్యదేశే సామవేదముదీచీద్వారశాఖయోః।

సుగోత్రధనదౌ చైవ ధ్వజయోః శుక్లయో రమే।। 23.103 ।।

సుముఖం సుప్రతిష్ఠం చ కుమ్భయోః సంభవం తథా।

ప్రభవం మధ్యమే స్థానే అథర్వాణం (20)చ పూజయేత్।। 23.104 ।।

(20.గ్ర. సమర్చయేత్।)

(21)ద్వారాణామితరేషాం చ వైనతేయాదిపూజనమ్।

ప్రాగ్ద్వారవత్ ప్రకుర్వీత యమాదీనాం క్రమాత్ గురుః।। 23.105 ।।

(21.గ్ర. అయం శ్లోకః 112, శ్లోకాదనన్తరం దృశ్యతే।)

బాలబిమ్బస్య పీఠాత్తు పూర్వోక్తానేషు వల్లభే।

ఆవాహ్య చాక్షతైర్దేవానర్ఘ్యాద్యైః పూజయేత్ క్రమాత్।। 23.106 ।।

శఙ్ఖచక్రగదాపాణీన్ కరణ్డిమకుటాన్వితాన్।

కృతాఞ్జలీన్ భక్తితనమ్రాన్ ధ్యాయేత్పార్షదవల్లభాన్।। 23.107 ।।

పాఠయేద్ ద్వారపాలీయం సామ సామవిదస్తదా।

పశ్చిమస్యాం చక్రకుణ్డప్రతీచ్యాం ప్రాఙ్ముఖస్థితః।। 23.108 ।।

కూర్మాసనే హరిం ధ్యాయన్ సపవిత్రో గురూత్తమః।

అసురాన్తకచక్రాయ స్వాహేతి మనుముచ్చరన్।। 23.109 ।।

త్రిభిర్దర్భైః కుణ్డశుద్ధిం కృత్వా తదను వై రమే।

చన్దనాద్యైర్లేపయిత్వా వికిరేచ్చ తతోఽక్షతాన్।। 23.110 ।।

కుణ్డదేవం పురా ధ్యాయేత్ తత్స్వరూపం నిబోధ మే।

శిరః ప్రాచ్యామీశకోణే వహ్నౌ బాహూ ప్రసారితౌ।। 23.111 ।।

నైర్ఋతే మారుతే పాదౌ కుణ్డ(22)మధ్యస్తథోదరమ్।

ఇత్థమేవ హి సర్వేషాం కుణ్డానాం ధ్యానమబ్జజే।। 23.112 ।।

(22.గ్ర. మధ్యం)

గన్ధాదిభిః కుణ్డరూపం పురుషం పూజయేత్తతః।

అస్త్రమన్త్రం సముచ్చార్య గృహ్ణీయాద్దర్భయుగ్మకమ్।। 23.113 ।।

తాభ్యాం ప్రాగాయతా రేఖాస్తిస్రోదగ్రాస్తథా రమే।

సముచ్చరన్మూలమన్త్రం తిస్రో నాడీస్తు లేఖయేత్।। 23.114 ।।

గుణమన్త్రేణ తౌ దర్భౌ విసృజేత్ కుణ్డమధ్యమమ్।

మృదుదర్భసమూహం చ శుష్కగోమయచూర్ణవత్।। 23.115 ।।

గన్ధద్వారేతి మన్త్రేణ పూరయేత్ సతుషం గురుః।

పరిస్తృణీయాత్ కుణ్డస్య పరితః షోడశాన్ కుశాన్।। 23.116 ।।

ఆస్తీర్య కుణ్డమధ్యేఽపి యోగపీఠం ప్రకల్పయేత్।

తతీప్రే తు రమానాథం వాసుదేవం విచిన్తయేత్।। 23.117 ।।

అర్ఘ్యాదినా తమభ్యర్చ్య ప్రార్థయేన్ముద్రయా సహ।

విరాడ్రూప జగద్యోనే బ్రహ్మరుద్రాదిసేవిత।। 23.118 ।।

ప్రతిష్ఠార్థం తవ ముఖాదగ్నిం సంప్రార్థయామి భో।

ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశమరణేః సూర్యకాన్తతః।। 23.119 ।।

అథవా శ్రోత్రియా(23)గారాత్ గృహ్ణీయాత్తామ్రభాజనే।

వహ్నిం నిధాయ కుణ్డస్య (24)ఈశానే శోషణాదిభిః।। 23.120 ।।

(23.గ్ర. గృహాత్)

(24.గ్ర. మధ్యమే)

శోధయేచ్చాస్త్రమన్త్రేణ తాడయేత్ ప్రోక్షయేచ్చ తమ్।

సహస్రాదిత్యసంకాశం ద్విశీర్షం సప్తహస్తకమ్।। 23.121 ।।

సప్తజిహ్వం త్రినయనం త్రిపాదం పాటలప్రభమ్।

అఞ్జలిం ముఖ్యహస్తాభ్యామితరైర్బాహుభీ రమే।। 23.122 ।।

శఙ్ఖం చక్రం స్రుక్స్రువౌ చ దధానం శక్తిమాయుధమ్।

కుణ్డపద్మే స్థితం ధ్యాయేదగ్నిం స్వాహాపతిం గురుః।। 23.123 ।।

ఆవాహనాదిషణ్ముద్రాం దర్శయేచ్చ యథాక్రమమ్।

షడర్ణేనాగ్నిబీజేన న్యాసం కుర్యాద్విచక్షణః।। 23.124 ।।

అర్ఘ్యాదినా నివేద్యాన్తమాజ్యేనారాధయేద్రమే।

లాజపూరితహస్తాభ్యాం వహ్నిం సంప్రార్థయేద్ గురుః।। 23.125 ।।

వాసుదేవస్య దేవస్య ప్రతిష్ఠామారభేఽనల।

గార్హపత్యాదిరూపేణ త్వం స్థిత్వా కర్మ పూరయ।। 23.126 ।।

ఇతి లాజైః పావకం తం తోషయేద్ గురురాత్మవాన్।

ఇతరేషాం తు కుణ్డానాం పర్యగ్నిం దర్భముష్టినా।। 23.127 ।।

కృత్వా తేషు పురా పీఠం కల్పయిత్వా యథావిధి।

ప్రత్యక్ కుణ్డాత్తేషు వహ్నిం నినయేచ్చ తతఃపరమ్।। 23.128 ।।

సర్వేషామపి వహ్నీనామాజ్యేనార్ఘ్యాదికాన్ యజేత్।

చతస్రో ధేనవః స్థాప్యా దక్షిణస్యాముదఙ్ముఖాః।। 23.129 ।।

గఙ్గాసరస్వతీ గోదా యమునా (25)సంజ్ఞికాస్తతః।

ధేనూః సంపూజ్య తదను దుహేత్త్వా గురుసత్తమః।। 23.130 ।।

(25.పా. రూపధారిణీ।)

దుగ్ధైశ్చరూణాం శ్రపణం తదీయైరాహుతిర్భవేత్।

విష్ణుగాయత్రియా స్థాలీం సంక్షాల్య వ్రీహితణ్డులాన్।। 23.131 ।।

నిక్షిప్య చక్రమన్త్రేణ విచక్రాఖ్యేణ వారిభిః।

ఆపూర్యాథ సుచక్రేణ శోధయిత్వా చ తణ్డులాన్।। 23.132 ।।

కుణ్డే త్రిపాదుకాం లోహనిర్మితాం విన్యసేత్తతః।

సూర్యచక్రాఖ్యమన్త్రేణ తస్యాం స్థాలీం నివేశ్య చ।। 23.133 ।।

జ్వాలాచక్రాఖ్యమన్త్రేణ వహ్నిం ప్రజ్వాలయేద్రమే।

మహాసుదర్శనాఖ్యేన చరుశ్రపణమాచరేత్।। 23.134 ।।

పాయసాన్నం పూర్వకుణ్డే కృసరాన్నం తు దక్షిణే।

పశ్చిమే గుడమిశ్రాన్నం శుద్ధాన్నముత్తరే పచేత్।। 23.135 ।।

చరుశ్రపణకాలే తు జ్వాలాచక్రాఖ్యమన్త్రతః।

సమిధాష్టోత్తరశతం జుహుయాద్వహ్నివృద్ధయే।। 23.136 ।।

ప్రాగాదీనాం తు కుణ్డానాం పాలాశప్లక్షఖాదిరాః।

బైల్వాశ్చ సమిధో దేవి విజ్ఞేయాః సర్వకర్మసు।। 23.137 ।।

యద్వా ప్రాచ్యాదికుణ్డానాం పాలాశ్యాః సమిధో మతాః।

మహానసే వా వచ్యం స్యాచ్చాలితణ్డులమాఢకమ్।। 23.138 ।।

కుణ్డస్యోత్తరపార్శ్వేషు నిదధ్యాద్దర్భవిష్టరే।

అగ్నేః ప్రశమనార్థాయ సప్తజిహ్వాసు ఋత్విజః।। 23.139 ।।

జుహుయాత్ తద్విధిం వక్ష్యే తాసాం ద్రవ్యం చ వర్ణకమ్।
మూలేన కాల్యాం సమిధః ఘృతం చ నిగమాదినా।। 23.140 ।।
మనోజవాయామన్నేన వాసుదేవాఖ్యవిద్యయా।
లోహితాయాం తు ధూమ్రాయాం లాజైః సంకర్షణాఖ్యయా।। 23.141 ।।
తిలైః ప్రద్యుమ్నమన్త్రేణ స్ఫులిఙ్గిన్యాం తు దుగ్ధతః।
అనిరుద్ధాఖ్యమన్త్రేణ విశ్వరూప్యాం తు మాక్షికమ్।। 23.142 ।।
కరాలికాయాం హవనం పుంసూక్తేన చరుం హునేత్।
కాల్యాస్తు మధ్యమం స్థానం కరాల్యాః పూర్వదిగ్భవేత్।। 23.143 ।।
మనోజవాయాశ్చాగ్నేయం(26) లోహితాయాస్తు వారుణమ్।
సుధూమ్రా సోమనిలయా స్ఫులిఙ్గిన్యనిలాశ్రయా।। 23.144 ।।

(26.మాతృకాయాం. గ్నేయాం)

ఐశాన్యాం విశ్వరూపిణ్యా(:) స్థాన(27)మేతదుదాహృతమ్।
సవ్యే ముఖే తు జిహ్వానాం చతసృణాం తు దక్షిణే।। 23.145 ।।

(27.గ్ర. మేవం క్రమాద్భవేత్।)

తిసృణాం వర్ణభేదస్తు ప్రోచ్యతే శృణు వల్లభే।
కృష్ణో నీలః కోకనదో విద్యుదాభస్తథాపరే।। 23.146 ।।
రక్తశ్వేతస్తథా నీల ఏవం ధ్యాయేద్ గురూత్తమః।
భట్టాచార్యనియోగేన యాజకా హోతుముద్యతాః।। 23.147 ।।
భూతశుద్ధ్యాదికం సర్వం మన్త్రన్యసనమేవ చ।
కృత్వా ప్రాచ్యాదికుణ్డేషు విమానస్య తథైవ చ।। 23.148 ।।
యోగపీఠం పురా కృత్వా వాసుదేవాదికాన్ క్రమాత్।
ఆనన్దాఖ్యాదిలోకేభ్యో ధ్యాత్వా చావాహయేద్రమే।। 23.149 ।।
మన్త్రన్యాసాదిభోజ్యాన్తం జుహుయాన్మన్త్రపూర్వకమ్।
పరమానన్దవైకుణ్ఠాద్ వాసుదేవం తు చిన్మయమ్।। 23.150 ।।

మహాకుమ్భే సమావాహ్య పూజయేద్ గురుసత్తమః।
తత్రక్రమం త్విహ వక్ష్యామి క్షీరాబ్ధితనయే తవ।। 23.151 ।।
మానుషాద్యైః సమాయుక్తం భూలోకం విష్ణురక్షితమ్।
ధ్యాయేద్ భువోపరి వ్యోమ్ని గన్ధర్వాద్యైః సమన్వితమ్।। 23.152 ।।
దాశార్హరక్షితం ధ్యాయేత్ తదూర్ధ్వే కేశవాదిభిః।
పాలితం ద్వాదశాత్మానమణ్డలం మణ్డలోపరి।। 23.153 ।।
హిమాంశుమణ్డలం ధ్యాయేద్(28)యచ్ఛ్రీశేనాభిరక్షితమ్।
తత ఊర్ధ్వే ముకున్దేన పాలితం సిద్ధసేవితమ్।। 23.154 ।।
(28.గ్ర. హయగ్రీవేణ)
స్వర్గలోకముపేన్ద్రేణ రక్షితం స్వర్గిసేవితమ్।
దిక్పాలానాం తత్ర తత్ర పుర్యష్టకసమన్వితమ్।। 23.155 ।।
వస్వాదిదేవబృన్దానాం యత్ర ప్రాసాదపఙ్క్తయః।
స్మృత్వా తన్మహసో లోకం తదూర్ధ్వే సనకాదిభిః।। 23.156 ।।
అన్యైర్మహర్షిభిర్నిత్యైర్జనోలోకం సుసేవితమ్।
తస్మిన్ జనార్దనో దేవస్తైశ్చ నిత్యం సుపూజ్యతే।। 23.157 ।।
తపోలోకం తదూర్ధ్వే తు (29)వైరాజాదిభిరన్వితమ్।
పురుషోత్తమరూపేణ మయా సంరక్షితం స్మరేత్।। 23.158 ।।
(29.గ్ర. వైరాజక్యాదిభిర్యుతమ్।)
బ్రహ్మాదిదేవైః సంసేవ్యం పద్మనాభేన రక్షితమ్।
సత్యలోకం హృది ధ్యాత్వా తతోఽణ్డం మనసా స్మరేత్।। 23.159 ।।
అణ్డస్యాపి బహిస్తోయం వ్యాప్తం తత్తేజసా రమే।
వాయునా వేష్టితం తేజో వ్యాప్తం తద్బహిరమ్బరాత్।। 23.160 ।।
తస్మాద్ బహిరహంకారం తతో బుద్ధిం తతః పరమ్।
అవ్యక్తం చ తతో ధ్యాయేత్ ప్రమోదనముదాహృతమ్।। 23.161 ।।

తత్తు సాలోక్యవైకుణ్ఠం విమానైః స్వర్ణనిర్మితైః।
నానారత్నమయైశ్చిత్రైః ప్రాసాదైర్గోపురైరపి।। 23.162 ।।
అప్రాకృతైర్మనోహార్యైః కల్పవృక్షైశ్చ సంవృతమ్।
మణికుట్టిమసోపానమహార్ఘమణివేదికమ్।। 23.163 ।।
శతయోజనవిస్తారమ్ (30)అనేకశతమాయతమ్।
తస్మిన్ లోకోత్తరే దివ్యే ప్రథమే దేవపూజితే।। 23.164 ।।
(30.గ్ర. తావద్యోజనమాయతమ్।)
ఆస్తేఽనిరుద్ధో భగవాన్ మాయాదేవీసమన్వితః।
స్మరేత్ సామీప్యవైకుణ్ఠమామోదనమథోపరి।। 23.165 ।।
పూర్వవత్తు విమానాద్యైర్గోపురాద్యైః సుశోభితమ్।
సూర్యాయుతసమప్రఖ్యైః శతయోజనముచ్ఛ్రితైః।। 23.166 ।।
ప్రాకారైః పఞ్చభిర్దివ్యైః శోభితం పరమాద్భుతైః।
యోజనానాం సహస్రైస్తదాయామం (31)చాపి తత్సమమ్।। 23.167 ।।
(31.గ్ర. చాథ విస్తృతమ్।)
ఇతస్తతశ్చ ధావద్భిర్భగవత్కర్మతత్పరైః।
అలంకృతం విష్ణుభక్తైః శతశోఽథ సహస్రశః।। 23.168 ।।
తస్మిన్ లోకవరే దివ్యే భగవాన్ భక్తవత్సలః।
సుఖమాస్తే హి లోకేశః ప్రద్యుమ్నో జయయా సహ।। 23.169 ।।
ధ్యాయేత్ సారూప్యవైకుణ్ఠం సంమోదనముదాహృతమ్।
విరజాపరిఘోపేతం సప్తావరణశోభితమ్।। 23.170 ।।
అయుతైర్యోజనానాం చ విస్తారాయామసంమితమ్।
సూర్యలక్షసమప్రఖ్యైః ప్రాసాదాదిభిరుజ్జ్వలమ్।। 23.171 ।।
శఙ్ఖచక్రధరైర్దివ్యైశ్చతుర్భుజసమన్వితైః।
పీతామ్బరైః పృథూరస్కైః పద్మపత్రనిభేక్షణైః।। 23.172 ।।

స్తువద్భిశ్చైవ నృత్యద్భిర్గాయద్భిశ్చైవ భక్తితః।

తైః సంవృతో జగన్నాథస్తస్మిన్ లోకే జగద్గురుః।। 23.173 ।।

[ఆస్తే సంకర్షణో దేవః కీర్త్యా సహ సుఖాసనే।]

ఊర్ధ్వే సాయుజ్యవైకుణ్ఠమానన్దాఖ్యం సువిస్తరమ్।। 23.174 ।।

లక్షయోజనవిస్తారం తావద్భిశ్చాయతం శుభమ్।

నవావరణసంయుక్తం సూర్యకోటిసమప్రభమ్।। 23.175 ।।

విమానాద్యైః శోభమానం తోరణాద్యైరలంకృతమ్।

స్వయంప్రభైర్విష్ణుభూతైః శరచ్చన్ద్రాంశునిర్మలైః।। 23.176 ।।

నానావిధైరసంఖ్యేయైర్నక్షత్రాణాం గణైరివ।

శ్రీమద్భిః శ్యామలాఙ్గైశ్చ విష్ణుతుల్యపరాక్రమైః।। 23.177 ।।

తైః సంవృతో వాసుదేవో (32)లక్ష్మ్యా భోగ్యాసనే స్థితః।

[స్థిత్యై సుదర్శనం పాఞ్చజన్యం మోక్షప్రదాయ చ।। 23.178 ।।

(32.గ్ర. సృష్ట్యై సరసీరుహమ్।)

కౌమోదకీం సంహృతయే ధర్మసంస్థాపనాయ చ।

దధానో నన్దకం శార్ఙ్గం లక్ష్మ్యా భోగ్యాసనే స్థితః]।। 23.179 ।।

(33)ఉపరిష్టాచ్చ తతః కోటియోజనాత్ కమలేక్షణే।

పరమానన్దనామానం వైకుణ్ఠం పరమం పదమ్।। 23.180 ।।

(33.గ్ర. ఉపరిష్టా)

కోటియోజనవిస్తీర్ణం తావదాయామముచ్ఛ్రితమ్।

దివ్యరత్నమయైశ్చిత్రైః ప్రాకారైర్గోపురైర్యుతమ్।। 23.181 ।।

దివ్యైర్నానామణిమయైర్గృహపఙ్క్తివిరాజితమ్।

శక్రచాపౌఘసంకాశైః ప్రోచ్చైః సౌధైరలంకృతమ్।। 23.182 ।।

సుధాకరసహస్రాభైః పురుషైరుపశోభితమ్।

సర్వే చతుర్భుజాః శుద్ధాః స్వాత్మేశసమవిగ్రహాః।। 23.183 ।।

శఙ్ఖచక్రధరాః సర్వే స్రగ్విణః పీతవాససః।
అప్రాకృతమయా నిత్యాః పునరావర్తివర్జితాః।। 23.184 ।।
ఏకాయనాఖ్యవేదేన జితన్తాదిస్తవైరపి।
శరచ్చన్ద్రసహస్రాణాం కోటితుల్యతనుప్రభాః।। 23.185 ।।
పుణ్డరీకేక్షణాః సర్వా నిత్యయౌవనశోభితాః।
సర్వలక్షణసంపన్నా లక్ష్మీతుల్యాశ్చ యోషితః।। 23.186 ।।
మోదన్తే పరమే వ్యోమ్ని నిత్యానన్దమయేఽక్షయే।
ఏతా అపి రమానాథం పూజయన్తి స్తువన్తి చ।। 23.187 ।।
తేజోమయం తదన్తఃస్థం చతుర్ద్వారసమన్వితమ్।
ప్రాకారైర్దివ్యసోపానగోపురైరుపశోభితమ్।। 23.188 ।।
చణ్డాదిద్వారపాలాద్యైః కుముదాద్యైః సురక్షితమ్।
దివ్యచన్దనకస్తూరికర్పూరామోదవాసితమ్।। 23.189 ।।
నానామణిమయైః క్లృప్తతోరణైరుపశోభితమ్।
రత్నస్థూణాసహస్రేణ సవితానం సవేదికమ్।। 23.190 ।।
పరితః కల్పవృక్షాద్యైః పారిజాతాదిభిర్యుతమ్।
పరితః క్లృప్తసోపానం పరమానన్దమణ్డపమ్।। 23.191 ।।
[తన్మధ్యేఽమలసంస్థానే ద్వాదశస్తమ్భసంయుతమ్।
పార్శ్వయోర్ద్వాదసంయుక్తముక్తిమణ్డపశోభితమ్।। 23.192 ।।
సోమచ్ఛన్దవ్యోమయానం శృఙ్గత్రయవిరాజితమ్।]
మధ్యే సింహాసనం దివ్యం ధర్మాద్యైః సూరిభిర్వృతమ్।। 23.193 ।।
చతుర్వేదమయం దివ్యం సాఙ్గోపాఙ్గపరిచ్ఛదమ్।
తన్మధ్యేఽష్టదలం పద్మమష్టాక్షరమయం శుభమ్।। 23.194 ।।
తస్మిన్ననన్తపర్యఙ్కే ఫణారత్నవిచిత్రితే।
ద్విహస్తమేకవక్త్రం చ శుద్ధస్ఫటికసంనిభమ్।। 23.195 ।।

[వీరభూషణమఞ్జీరపరిష్కృతపదామ్బుజమ్।
బాలాతపహసత్కాన్తికాన్తకార్తస్వరామ్బరమ్॥ 23.196 ॥
ఉరోవిరాజిశ్రీవత్సకౌస్తుభోద్భాసిదిక్తటమ్।
రత్నకాఞ్చనసన్ముక్తాయుక్తయా వనమాలయా॥ 23.197 ॥
సబ్రహ్మసూత్రయా చైవ సంవిరాజదురఃస్థలమ్।
మాణిక్యవలయోదారమహార్ఘాఙ్గులిభూషణమ్॥ 23.198 ॥
ఆజానూరుపరిక్షిప్తవామబాహుం తథేతరమ్।
ఉపధాయ దయాసిన్ధోరుద్యచ్చన్ద్రనిభాననమ్॥ 23.199 ॥]
[విలసద్గణ్డసంలగ్నశ్రవణోజ్జ్వలకుణ్డలమ్।
మన్దస్మితరుచిద్యోత్స్నావిలసన్ముఖమణ్డలమ్॥ 23.200 ॥
కించిదారక్తగోక్షీరశుద్ధనీలాబ్జలోచనమ్।
బాలచన్ద్రప్రతీకాశఫాలోద్యత్తిలకోజ్జ్వలమ్॥ 23.201 ॥
అనర్ఘరత్నమకుటచ్ఛాయావిలసితాకృతిమ్।
పర్యఙ్కఫణమాణిక్యరోచిర్నీరాజితాఙ్గకమ్॥ 23.202 ॥
సద్భక్తిసులభం సర్వైరాగమైశ్చ దురాసదమ్।
అదృశ్యం సర్వభూతానాం దయయా దృశ్యతాం గతమ్॥ 23.203 ॥
అపర్యాప్తామృతం రూపమార్తరక్షణదీక్షితమ్।]
ఉత్తానశయనం దేవం వాసుదేవం పరాత్పరమ్॥ 23.204 ॥
ద్వాదశాక్షరవిద్యాద్యైరుపాస్యం జగతాం గురుమ్।
స ఏవ భగవాన్ దేవః కూటస్థో హ్యచలో ధ్రువః॥ 23.205 ॥
అచిన్త్యః సర్వభూతానామగ్రాహ్యోఽక్షర ఏవ చ।
సనాతనః సత్యమమృతమవ్యక్తస్తమసః పరః॥ 23.206 ॥
నిరఞ్జనో నిర్గుణశ్చ నిత్యం స్వాత్మన్యవస్థితః।
సచ్చాసచ్చేతి యః ప్రోక్త ఆద్యం బ్రహ్మ పరాత్పరమ్॥ 23.207 ॥

స ఏవ భగవాన్ దేవః శఙ్కచక్రదిసేవితః।
తస్యైవ సదృశీ దేవీ శీలరూపగుణాదిభిః।। 23.208 ।।
ఉద్యచ్ఛమ్పాసహస్రస్య ప్రభాపుఞ్జనిభా స్థిరా।
సర్వలక్షణసంపన్నా సర్వాభరణభూషితా।। 23.209 ।।
క్షీరాబ్ధిఫేనధవలదివ్యవస్త్రేణ శోభితా।
సుస్నిగ్ధనీలసచ్ఛాయకేశభారోపలక్షితా।। 23.210 ।।
చతుర్భుజైర్విరాజన్తీ కేయూరాఙ్గభూషితా।
ముఖ్యాభ్యాం చైవ హస్తాభ్యాం బద్ధాఞ్జలిపుటా సదా।। 23.211 ।।
ఇతరాభ్యాం భగవతః పాణిభ్యాం పాదపఙ్కజమ్।
స్పృశన్తీ శ్రీః సదా భక్త్యా ఆస్తే దివ్యవపుర్ధరా।। 23.212 ।।
తం వాసుదేవం మనసా ధ్యాత్వా సంప్రార్థయేద్రమే।
మత్స్యాదివిభవార్చానాం ప్రతిష్ఠాసు గురూత్తమః।। 23.213 ।।
రాకాచన్ద్రాయుతస్వచ్ఛక్షీరార్ణవసమావృతే।
ధర్మానన్దాఖ్యవైకుణ్ఠే శతయోజనవిస్తృతే।। 23.214 ।।
తప్తహాటకసంసిద్ధసప్తప్రాకారశోభితే।
నవరత్నోల్లస(34)ద్ధివ్యే గోపురాదిభిరావృతే।। 23.215 ।।
(34.గ్ర. దివ్య)
జయాదిద్వారపాలాద్యైః సూరిభిశ్చ నిషేవితే।
తన్మధ్యమణ్డపే శేషపర్యఙ్కశయనే శుభే।। 23.216 ।।
వ్యూహాంశజః పద్మనాభః శ్రీభూమిభ్యాం సమన్వితః।
చతుర్భుజః శఙ్ఖచక్రగదాచాపవిభూషితః।। 23.217 ।।
శయానమిత్థం దేవేశం విభవస్యాదికారణమ్।
ధ్యాత్వైవం పుణ్డరీకాక్షం తతః కుమ్భే సమర్చయేత్।। 23.218 ।।
యస్మిన్ యస్మింస్తు భువనే వాసుదేవాదయః స్థితాః।

తత్తల్లోకే జగన్నాథం మనసా పూజయేత్పురా।। 23.219 ।।

తతః పుష్పాఞ్జలిధరః సంస్తువీత జగత్పతిమ్।

(35)జితం తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన।। 23.220 ।।

(35.శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 3 Sl. 1 a, b, c, d.)

నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ।

(36)నమస్తే వాసుదేవాయ శాన్తానన్తజితా(చిదా?)త్మనే।। 23.221 ।।

(36. శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. l c, d.)

(37)అధ్యక్షాయ స్వతన్త్రాయ నిరపేక్షాయ శాశ్వతే।

అచ్యుతాయావికారాయ తేజసాం నిధయే నమః।। 23.222 ।।

(37.శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 2 a, b, c, d.)

(38)క్లేశకర్మాద్యసంస్పృష్టపూర్ణషాడ్గుణ్యమూర్తయే।

(39)త్రిభిర్జ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్యశక్త్యన్తరాత్మనే।। 23.223 ।।

(38. శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 3 c, d.)

(39. " " 4 Sl. 4 a, b.)

(40)త్రియుగాయ నమస్తుభ్యం నమస్తే చతురాత్మనే।

(41)ప్రధానపురుషేశాయ నమస్తే పురుషోత్తమ।। 23.224 ।।

(40.శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 4 c, d.)

(41 " " 4 Sl. 3 a, b.)

(42)చతుః పఞ్చనవవ్యూహదశద్వాదశమూర్తయే।

అనేకమూర్తయే తుభ్యమమూర్తాయైకమూర్తయే।। 23.225 ।।

(42.శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 5 a, b, c, d.)

(43)నారాయణ నమస్తేఽస్తు పుణ్డరీకాయతేక్షణ।

సుభ్రూలలాట సునస సుస్మితాధరపల్లవ।। 23.226 ।।

(43.శ్రీ జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 6 a, b, c, d.)

(44)పీనవృత్తాయతభుజ శ్రీత్సకృతలక్షణ।

తనుమధ్య విశాలాక్ష పద్మనాభ నమోఽస్తు తే।। 23.227 ।।

(44.శ్రీ జీతన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 7 a, b, c, d.)

(45)విలాసవిక్రమాక్రాన్తత్రైలోక్యచరణామ్బుజ।

నమస్తే పీతవసన స్ఫురన్మకరకుణ్డల।। 23.228 ।।

(45.జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 8 a, b, c, d.)

(46)లసత్కిరీటకేయూర కౌస్తుభాఙ్గదభూషణ।

పఞ్చాయుధ నమస్తేఽస్తు నమస్తే పాఞ్చకాలిక।। 23.229 ।।

(46.జితన్తేస్త్రోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 9 a, b, c, d.)

(47)పఞ్చకాలపరైకాన్తియోగక్షేమవహ! ప్రభో।

నిత్యజ్ఞానబలైశ్వర్యభోగోపకరణాచ్యుత।। 23.230 ।।

(47.జీతన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 10 a, b, c, d.)

(48)నమస్తే బ్రహ్మరుద్రాదిలోకయాత్రాప్రవర్తక।

జన్మప్రభృతి దాసోఽస్మి శిష్యోఽస్మి తనయోఽస్మి తే।। 23.231 ।।

(48.జీతన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 11 a, b, c, d.)

(49)త్వం చ స్వామీ గురుర్మాతా పితా చ మమ మాధవ।

అపి త్వాం భగవన్ బ్రహ్మన్ శర్వశ్శక్రో మహర్షయః।। 23.232 ।।

(49. జీతన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 12-a, b, c, d.)

(50)ద్రష్టుం యష్టుమపి స్తోతుమద్యాపి న చ శక్నుమః(51)।

(52)తాపత్రయమహాగ్రాహభీషణే భవసాగరే।। 23.233 ।।

(50.జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 13 a, b, న హి స్మర్తు్మపీశతే।)

(51.గ్ర. యుః)

(52.జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 13 c, d)

(53)మజ్జతాం నాథ నౌరేషా ప్రణతిస్త్వత్పదార్పితా।

(54)అనాథాయ జగన్నాథ శరణ్య శరణార్థినే।। 23.234 ।।

(53.జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 14 a, b)

(54. " " " 14 c, d)

(55)ప్రసీద సీదతే మహ్యం నమస్తే భక్తవత్సల।

(56)మన్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం యదర్చనమ్।।

(57)తత్క్షన్తవ్యం ప్రపన్నానామపరాధసహో హ్యసి।। 23.235 ।।

(55.జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 4 Sl. 15 a, b)

(56. " " " 15 c, d)

(57. " " " 16 a, b)

(58)అపరాధసహస్రభాజనం పతితం భీమభవార్ణవోదరే।

అగతిం శరణాగతం హరే కృపయా కేవలమాత్మసాత్కురు।। 23.236 ।।

(58.యామునాచార్యాణాం స్తోత్రరత్నే Sl. 48)

(59)ఉపచారాపదేశేన కృతానహరహర్మయా।

అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ।। 23.237 ।।

(59.జితన్తేస్తోత్రమ్ Sarga 1 Sl. 20.)

పాఞ్చరాత్రోక్తవిధినా త్వదుక్తేన జగత్పతే।

(60)నిర్మాయ గోపురాదీని విమానాని యథావిధి।। 23.238 ।।

(60.గ్ర. విమానగోపురాదీని నిర్మాయ చ యథావిధి।)

తస్మిన్నర్చారూపధరం శ్రీభూమిసహితం విభుమ్।

ఆరాధయితుమిచ్ఛామి త్వాం భక్త్యాహం జనార్దన।। 23.239 ।।

విష్వక్సేనాదిభిః సార్ధం పరివారైర్గరుత్మతా।

విమానేన సహాగత్య మన్త్రమూర్తే జగన్మయ।। 23.240 ।।

అత్రార్చాయాం సంప్రవిశ్య లోకానుగ్రహకామ్యయా।

క్రియమాణం మయా నిత్యం గృహాణారాధనం విభో।। 23.241 ।।

ఆగచ్ఛతు జగన్నాథ మదనుగ్రహకామ్యయా।
ఏవం ధ్యాత్వా తతో లోకాదాగతం సూర్యమణ్డలమ్।। 23.242 ।।
సూర్యలోకస్థితస్యాథ వాసుదేవస్య పద్మజే।
పాదయోః పాదుకే రత్నఖచితే ధారయేత్ పురా।। 23.243 ।।
శ్రియశ్చాపి తథా దత్వా విష్ణ్వాదీనాం తు ధారయేత్।
ఏవం ధ్యాత్వా దీక్షితేన్ద్రో వాసుదేవం జగన్మయమ్।। 23.244 ।।
సకలీకృత్య విష్ణ్వాదిమూర్తిభిశ్చాష్టభిః సహ।
మహాకుమ్భాదికుమ్భేషు ధ్యాయీత ప్రార్థయేత్తతః।। 23.245 ।।
ఆనన్దలక్షణం రూపమాదిరూపమవిక్రియమ్।
సుసూక్ష్మం స్వవశం స్వైరం పరం జ్యోతిరనామయమ్।। 23.246 ।।
ధ్రువమేకం చిదానన్దం చిద్రూపం సర్వగం పరమ్।
స్వభావనిర్మలం నిత్యం నిస్తరఙ్గం నిరాకులమ్।। 23.247 ।।
నిర్మర్యాదం గుణాతీతం సగుణం సర్వకామదమ్।
అధ్యేయాధ్యేయమాశ్చర్యమవాఙ్మనసగోచరమ్।। 23.248 ।।
షాడ్గుణ్యవిగ్రహం దేవం వాసుదేవాహ్వయం విభుమ్।
సహస్రఫణసంవీత-రత్నకాన్తి-విచిత్రితే।। 23.249 ।।
శేషాసనే సుఖాసీనం సవ్యం పాదం ప్రసారితమ్।
దక్షిణం కుఞ్చితం పాదం తజ్జానున్యస్తతద్భుజమ్।। 23.250 ।।
వామబాహుం శేషపీఠే న్యస్తం వక్షసి చ శ్రియమ్।
కిరీటకుణ్డలోపేతం వనమాలావిరాజితమ్।। 23.251 ।।
పీతామ్బరధరం సౌమ్యం కటకాద్యైరలంకృతమ్।
పరివారైః సేవ్యమానం మధ్యకుమ్భే స్మరేద్ గురుః।। 23.252 ।।
వాసుదేవ జగద్యోనే సచ్చిదానన్దవిగ్రహ।
యావద్బిమ్బే ప్రార్థయామి తావత్ కుమ్భే స్థిరో భవ।। 23.253 ।।

అత్ర పూజాం మయా దత్తాం గృహాణ పురుషోత్తమ।

ఇతి సంప్రార్థ్య లక్ష్మీశం ప్రార్థనాముద్రయా గురుః।। 23.254 ।।

సంప్రార్థ్య కలశే దేవం యథావత్పూజయేత్ పురా।

తతః ప్రాచ్యాదికుమ్భేషు పద్మవిష్టరసంస్థితాన్।। 23.255 ।।

వాసుదేవస్యాభిముఖాన్ పీతనిర్మలవాససః।

చతుర్భుజాన్ సౌమ్యవక్త్రాన్ కిరీటాదివిభూషితాన్।। 23.256 ।।

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మధారిణో వనమాలినః।

ఏవం లక్షణసంయుక్తాన్ విష్ట్వాదీంస్తు యథాక్రమమ్।। 23.257 ।।

ఆవాహ్య పూజయేత్ సర్వాన్ దేశికో మన్త్రవిత్తమః।

సహస్రారం జ్వలత్తేజోరూపిణం చక్రముత్తమమ్।। 23.258 ।।

కరకే చ సమావాహ్య సర్వవిఘ్ననివృత్తయే।

సర్వేషాం శ్రమశాన్త్యర్థం (61)ఇత్థమర్ఘ్యాదిభిర్యజేత్।। 23.259 ।।

(61.గ్ర. గురుర)

ప్రాసాదస్య ప్రతిష్ఠార్థం నియుక్తో యో గురుః స చ।

సూర్యమణ్డలమధ్యస్థం వాసుదేవేన చాగతమ్।। 23.260 ।।

సపక్షం తద్విమానం చ తదధిష్ఠానదైవతమ్।

అనిరుద్ధం మధ్యకుమ్భే ధ్యాత్వా సంప్రార్థయేత్తతః।। 23.261 ।।

సహస్రశీర్షచరణహస్తనేత్రాద్భుతాకృతే।

విమానరూపిన్ కుమ్భేఽస్మిన్ యావద్గర్భగృహే మయా।। 23.262 ।।

ఆవాహ్యతే వ్యోమయాన(నే?) తావదత్ర స్థిరో భవ।

తస్య ప్రాగాదికుమ్భేషు నరోత్తమమధోక్షజమ్।। 23.263 ।।

నృసింహమచ్యుతం పశ్చాజ్జనార్దనముపేన్ద్రకమ్।

హరిం కృష్ణం చ కరకే చక్రరాజం స్మరేద్ బుధః।। 23.264 ।।

చక్రాబ్జమణ్డలే దేవానిత్థమావాహయేద్ (62)రమే।

బహిరావరణే దేవాన్ పురుహూతాదికాన్ (63)యజేత్।। 23.265 ।।

(62.గ్ర. గురుః)

(63.గ్ర. స్మరేత్।)

మధ్యమావరణద్వార్షు ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్।

చణ్డాదీన్ యుగ్మతో దేవాన్ ప్రాగ్ద్వారస్య పురఃస్థలే।। 23.266 ।।

మణ్డలాభిముఖం దేవం ధ్యాయేచ్చ వినతాసుతమ్।

ప్రాగాదిద్వారమధ్యేషు శఙ్ఖచక్రగదామ్బుజమ్।। 23.267 ।।

ఐశాన్యే సేనపం ధ్యాయేదన్తరావరణే తతః।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు వరాహనరకేసరీ।। 23.268 ।।

అనన్తశ్చ హయగ్రీవ ఏతాన్ విష్టరసంస్థితాన్।

చక్రాబ్జకర్ణికామధ్యే సహస్రఫణమణ్డితే।। 23.269 ।।

శేషాహిభోగిపీఠే తు సృష్టిస్థిత్యన్తముక్తిదమ్।

మయూరకణ్ఠవచ్ఛ్యామమేకవక్త్రం చతుర్భుజమ్।। 23.270 ।।

శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాదిభిరుజ్జ్వలమ్।

శ్రీవత్సస్ఫురితోరస్కం వనమాలావిభూషితమ్।। 23.271 ।।

కిరీటహారకేయూరవలయాదివిరాజితమ్।

పీతామ్బరధరం సౌమ్యం జగతామాదికారణమ్।। 23.272 ।।

పరవాసుదేవాదుద్భూతం శ్రీభూమిసహితం విభుమ్।

వాసుదేవం సుఖాసీనం ధ్యాయేదాదిత్యమణ్డలాత్।। 23.273 ।।

కేసరేషు ద్వాదశార్ణమష్టారేష్వష్టవర్ణకమ్।

ధ్యాయేత్ ద్విషట్కపత్రేషు ప్రాగాదిషు యథాక్రమమ్।। 23.274 ।।

విష్ణ్వాదివత్ కేశవాదీన్ శ్రీవత్సాద్యైరలంకృతాన్।

ఆవాహ్య పూజయేద్విద్వానర్ఘ్యాద్యైః శ్రమశాన్తయే।। 23.275 ।।

కుమ్భమణ్డలవహ్నిస్థాన్ వాసుదేవాదిదేవతాః।

ఇత్థమావాహ్య తదను మన్త్రాసనపురఃసరమ్।। 23.276 ।।

స్నానాసనం వినా దేవి ప్రాపణాన్తం సమర్చయేత్।

వాసుదేవాదిదేవానాం (64)పఞ్చార్ణాం వింశతేరపి।। 23.277 ।।

(64.గ్ర. చతుర్ణాం)

మన్త్రవిష్టరకాలే తు చతుర్ష్వస్తేషు దేశికాః।

ప్రదాక్షిణ్యేన దివ్యాని స్మరేత్ ప్రహరణాన్యథ।। 23.278 ।।

దర్శయేయుస్తస్య తస్య ముద్రాం మన్త్రవిదో రమే।

ద్వితీయో వాసుదేవశ్చ తదుత్పన్నౌ చ తావుభౌ।। 23.279 ।।

వాసుదేవస్తథాన్యోఽపి నారాయణ ఇతి స్మృతః।

సంకర్షణాదిదేవాశ్చ తేషాం హస్తేషు వై క్రమాత్।। 23.280 ।।

పద్మం చక్రం తథా శఙ్ఖం గదాం శార్ఙ్గం చ సంస్మరేత్।

చతుర్వింశతిమూర్తీనాం ముద్రాన్యాసమథోచ్యతే।। 23.281 ।।

వాసుదేవం గదాశఙ్ఖచక్రపద్మధరం విభుమ్।

సంకర్షణం గదాశఙ్ఖపద్మచక్రసమన్వితమ్।। 23.282 ।।

ప్రద్యుమ్నం చక్రజలజగదాపద్మవిభూషితమ్।

అనిరుద్ధం చక్రదణ్డపద్మశఙ్ఖధరం స్మరేత్।। 23.283 ।।

కేశవం పద్మశఙ్ఖారిగదాశోభితపాణికమ్।

నారాయణం శఙ్ఖపద్మగదాచక్రసముజ్జ్వలమ్।। 23.284 ।।

మాధవం దివ్యదణ్డారిశఙ్ఖామ్బుజధరం విభుమ్।

గోవిన్దం చక్రదణ్డాబ్జపాఞ్చజన్యవిభూషితమ్।। 23.285 ।।

విష్ణుం గదాబ్జశఙ్ఖారిధారిణం వనమాలినమ్।

మధుద్విషం చక్రశఙ్ఖపద్మదణ్డసమన్వితమ్।। 23.286 ।।

త్రివిక్రమం పద్మదణ్డచక్రశఙ్ఖధరం విభుమ్।

వామనం పాఞ్చజన్యారిగదాజలజధారిణమ్।। 23.287 ।।

శ్రీధరం పద్మహేతీశగదాశఙ్ఖధరం ప్రభుమ్।

హృషీకేశం గదాచక్రపద్మశఙ్ఖభుజాన్వితమ్॥ 23.288 ॥

పద్మనాభం పద్మచక్రశఙ్ఖకౌమోదకీయుతమ్।

దామోదరం పద్మశఙ్ఖగదాచక్రధరం స్మరేత్॥ 23.289 ॥

నరోత్తమం చక్రపద్మశఙ్ఖకౌమోదకీయుతమ్।

అధోక్షజం పద్మదణ్డశఙ్ఖహేతీశమణ్డితమ్॥ 23.290 ॥

నృసింహం చక్రజలజగదాశఙ్ఖచతుర్భుజమ్।

అచ్యుతం దణ్డనలినచక్రశఙ్ఖసముజ్జ్వలమ్॥ 23.291 ॥

జనార్దనం పద్మచక్రశఙ్ఖకౌమోదకీధృతమ్।

ఉపేన్ద్రం పద్మదణ్డారిపాఞ్చజన్యేన శోభితమ్॥ 23.292 ॥

హరిం శఙ్ఖారిజలజగదాభూషితవిగ్రహమ్।

కృష్ణం శఙ్ఖగదాపద్మచక్రయుక్తం స్మరేద్ గురుః॥ 23.293 ॥

ఏవం స్మృత్వా (65)చ ముద్రాశ్చ దర్శయేత్ కమలోద్భవే।

సప్తమే పఞ్చమే (66)వాపి (67)తృతీయాదివసేఽపి వా॥ 23.294 ॥

(65.గ్ర. ధ)

(66.గ్ర. యద్వా)

(67.గ్ర. తృతీయే)

కుర్యాత్ ప్రతిష్ఠాం దేవస్య నాన్యథా కల్పయేద్విభోః।

ప్రతిష్ఠాదివసం త్యక్త్వా ద్వాదశస్వష్టసు క్రమాత్॥ 23.295 ॥

చతుర్ష్వపి చ కాలేషు సహస్రం త్వష్టసంమితమ్।

శతం వా పూజనం కుర్యాద్ వాసుదేవస్య శార్ఙ్గిణః॥ 23.296 ॥

పూర్వోక్తపూజనం భద్రే కుమ్భమణ్డలవహ్నిషు।

ప్రత్యేకం తేషు కాలేషు కుర్యాద్యద్వా గురూత్తమః॥ 23.297 ॥

కుమ్భే పూజాం తు కృత్వైవ ప్రతిష్ఠాం పూరయేత్తతః।

తత్తత్కాలేషు విధివత్ తత్తత్సంఖ్యాసమర్చనమ్ ।। 23.298 ।।
కుమ్భాదిషు త్రిషు తతః కృత్వాన్నం చ చతుర్విధమ్ ।
నివేద్య పూర్ణహవనం కుర్యుర్మన్త్రవిదో రమే ।। 23.299 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం(68)(69)త్రయోవింశోఽధ్యాయః ।।
(68.గ్ర. ప్రతిష్ఠాకర్మణి)
(69.మా. ద్వావింశోఽధ్యాయః)

-- - ---------------------------------------

।। చతుర్వింశోఽధ్యాయః ।।

తతోఽపరాహ్ణసమయే త్వస్త్రమన్త్రాభిమన్త్రితైః ।
వస్త్రాభరణమాల్యాద్యైరలంకృత్య విశేషతః ।। 24.1 ।।
బిమ్బాన్యర్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య కౌతుకం బన్ధయేత్ క్రమాత్ ।
హేమాదిభద్రపీఠేషు శ్రీభూమిభ్యాం జగత్ప్రభుమ్ ।। 24.2 ।।

అన్యాని దేవబిమ్బాని సమారోప్య గురూత్తమః।
పఠద్భిః శాకునం సూక్తం కర్ణేతి చాపరైః।। 24.3 ।।
తథా రథన్తరం సామ ఘోషద్భిస్త్రయీమపి।
బ్రాహ్మణైః సర్వవాదిత్రశఙ్ఖైశ్ఛత్రాదిధారిభిః।। 24.4 ।।
అన్యైర్యాత్రోపకరణైః ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్।
నద్యాదీనాం తటం నీత్వా ప్రపాం పుణ్యేన వారిణా।। 24.5 ।।
సంప్రోక్ష్య తత్ర సంస్థాప్య పీఠే ప్రాఙ్ముఖతో విభుమ్।
పుణ్యాహవాచనం కుర్యాదృత్విగ్భిః సహ దేశికః।। 24.6 ।।
(1)వాతవృష్టిక్షమే శుద్ధే వారిమధ్యే ప్రకల్పితే।
(2)చతుర్ద్వారసమాయుక్తే చతుస్తోరణమణ్డితే।। 24.7 ।।
[ఈశ్వరసంహితా-అధ్యాయః 18]
(1.మణ్డపం జలమధ్యే తు వాతవృష్టిక్షమం శుభమ్।)
(2.చతుస్స్తమ్భసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్।।)
(3)వితానధ్వజసంయుక్తే ముక్తాజాలవిలమ్బితే।
మణ్డపే మధ్యదేశే తు ప్రతిమానుగుణం రమే।। 24.8 ।।
(3.వితానధ్వజసంయుక్తం వేష్టితం దర్భమాలయా।
ప్రతిమానుగుణం భద్రపీఠమాస్తరణాన్వితమ్।)
శయ్యాపీఠం సోపధానం మృద్వాస్తరణభూషితమ్।
నిధాయ పుణ్యసలిలైః ప్రోక్షయేన్మణ్డపాదికాన్।। 24.9 ।।
నద్యాదీనాం జలం పూర్వం శోధయేచ్చోషణాదిభిః।
సౌరభేయీం ప్రదర్శ్యాథ ద్వారపూజాం ప్రకల్పయేత్।। 24.10 ।।
జలమధ్యస్థశయ్యాయాం పీఠం సంకల్ప్య పూజయేత్।
(4)తదూర్ధ్వే శేషశయ్యాం చ తీరమాసాద్య దేశికః।। 24.11 ।।
(4.అనన్తం కల్పయిత్వోర్ధ్వే)

దేవస్య పురతో భూమౌ కల్పితే ధాన్యవిష్టరే।

విన్యసేత్ నవకుమ్భాంశ్చ కరకం చ వరాననే।। 24.12 ।।

కుమ్భే విశాఖయూపం (5)చ కరకే దీప్తచక్రిణమ్।

ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు సమావాహ్యార్చయేత్ క్రమాత్।। 24.13 ।।

(5.తు కరకే చ సుదర్శనమ్।)

(6)మూలమన్త్రేణ (7)దేవస్య దద్యాదర్ఘ్యాదికాన్ గురుః।

బిమ్బాభిమానినం జీవం సంహరేత్ క్రమశో రమే।। 24.14 ।।

(6.మూలమన్త్రేణ బిమ్బస్య అర్ఘ్యం పాద్యం తథైవ చ।)

(7.గ్ర. బిమ్బస్య)

(8)ఆత్మానం సర్వగం ధ్యాత్వా సర్వజ్ఞం నిష్కలం విభుమ్।

(9)కుర్యాద్భావాన్వితో మన్త్రీ తద్విష్ణోరధివాసనమ్।। 24.15 ।।

(8.ఆత్మానం సర్వగం ధ్యాత్వా సర్వజ్ఞం విష్ణుమవ్యయమ్।)

(9.[ఈ.అ.18]Sl. 15 c, d is the same as sl.111-c-d.)

(10)ప్రణవేన సమారోప్య జీవమర్చాభిమానినమ్।

(11)ఉత్క్రామ్యాత్మైకతాం కృత్వా స్వస్మిన్నా(12) త్మేశ్వరం హరిమ్।। 24.16 ।।

(10.Sl. 16 a, b same as sl. 112-a, b.)

(11.గ్ర. ఉత్క్రమ్య)

(12.సర్వేశ్వరే హరౌ।।)

(13)సంశోధ్య మలినాం పృథ్వీం దగ్ధ్వా బీజాన్వితాగ్నినా।

అద్భిః సంప్లావ్య తాం వాయుశుష్కాం వహ్నౌ విలాప్య చ।। 24.17 ।।

(13. Sl. 17 a, b, c, d same as sl. 113 a, b, c, d.

Sl. 18 a, b, c, d " sl. 114 a, b, c, d.

Sl. 19 a, b, c, d " sl. 115 a, b, c, d.

Sl. 20 a, b, c, d " sl. 116 a, b, c, d.)

సంహృత్య వాయునా వహ్నిం వాయుమాకాశతాం నయేత్।
ఆధ్యాత్మికాధిదైవైశ్చ కరణైర్విషయైః సహ।। 24.18 ।।
తన్మాత్రాసంస్థితాన్యేవ క్రమాత్ సంహృత్య దేశికః।
నభో మనసి సంహృత్య తన్మనోఽహంకృతౌ పునః।। 24.19 ।।
మహత్యాత్మని తాం చాపి నయేదవ్యాకృతైకతామ్।
శాన్తానన్తే పరే వ్యోమ్ని నిష్కలే జ్ఞానవిగ్రహే।। 24.20 ।।
తం ధ్యాయేత్ పరమానన్దే (14)వాసుదేవేఽఖిలాత్మని।
యస్మిన్నవ్యాకృతం లీనం సావస్థం యత్స్వరూపకమ్।। 24.21 ।।
(14.సంస్థితం శాన్తవిగ్రహమ్।)

Sl. 21c, d same as sl. 117. c,d.

Sl. 22a, b " sl. 118. c,d.)

తస్మిన్నేవ తు సంహృత్య పృథివ్యాదీని దేశికః।
బిమ్బాన్యాచ్ఛాదయేద్వస్త్రైరాపాదశిరసోఽవధి।। 24.22 ।।
భట్టాచార్యనియోగేన మూర్తిపా మన్త్రవిత్తమాః।
(15)పఠన్తః శాకునం సూక్తం సాయాహ్నే విష్ణుమవ్యయమ్।। 24.23 ।।
(15.పఠద్భిః శాకునం సూక్తం తతా చాన్యైస్తుయీమయైః।)
శ్రీభూమిభ్యాం నయేన్మన్దం శయనే సలిలస్థితే।
అమ్బస్యేతి చ మన్త్రేణ ప్రాక్శిరోదఙ్ముఖం హరిమ్।। 24.24 ।।
దేవీభ్యాం శాయయేత్ పూర్వమన్యాని పరితో రమే।
మధ్యకుమ్భం చ కరకం శిరోభాగే నివేశయేత్।। 24.25 ।।
బిమ్బానాం పరితః కుమ్భాంస్తత్తద్దిక్షు నిధాయ చ।
రక్షోహణేతి మన్త్రేణ చక్రముద్రాం ప్రదర్శయేత్।। 24.26 ।।
ఋత్విజో గురుణాదిష్టాః ప్రవిశ్య యజనాలయమ్।
త్రిస్థానేష్వర్చనం కుర్యాద్విధివత్ కమలేక్షణే।। 24.27 ।।

గురుర్భాగవతైః సార్ధం కథయన్ వైష్ణవీః కథాః।

పాఠయేయుః పురాణాని చతుర్వేదాంశ్చ భూసురాః।। 24.28 ।।

తీరేషు సర్వవాదిత్రాన్ వాదయేయుః సవైణికాః(16)।

నర్త్తక్యో గాయనైర్న్యత్త్యైస్తోషయేయుస్తదా హరిమ్।। 24.29 ।।

(16.గ్ర. వైణికైః।)

ఏవం నీత్వా నిశాం తత్ర సర్వే భక్తిసమన్వితాః।

ఏవం దినం త్రియామం వా ద్వియామమథవా రమే।। 24.30 ।।

యామం యామార్ధకం వాపి జలవాసం సమాచరేత్।

యావజ్జలే హరిః శేతే తావన్మర్త్యాస్తు తజ్జలే।। 24.31 ।।

ప్రవిశ్య స్నానపానాది పాదేనాక్రమణం యథా।

న కర్తవ్యం తథా రక్షా కార్యా దేశికసత్తమైః।। 24.32 ।।

దుర్గన్ధేషు కషాయేషు కర్దమేషు జలేషు చ।

సక్షారేషు సతిక్తేషు సఫేనేషు జలేష్వపి।। 24.33 ।।

దూషితేషు శ్మశానాద్యైశ్చణ్డాలాధ్యాసితేషు చ।

(17)ఏతేషు జలవాసాది న కర్తవ్యం హరే రమే।। 24.34 ।।

(17.[ఈ.] ఏవమాదిషు దుష్టేషు జలవాసం న కారయేత్।)

(18)పరిశుద్ధజలాభావే జలద్రోణ్యాం జలోద్భవే।

ప్రపాయామేవ కర్తవ్యం జలాధివసనం హరేః।। 24.35 ।।

(18.అసమ్భవే జలద్రోణ్యాం కటాహే ధాతునిర్మితే।)

(19)ప్రభాతే దేశికేన్ద్రస్తు కృతస్నాతః కృతాహ్నికః।

[ఉత్థానకాలే సంప్రాప్తే కృత్వా చాచమనం గురుః।]

కుముదాదిబలిం దద్యాదృత్విగ్భిః మూర్తిపైః సహ।। 24.36 ।।

(19.గ్ర. ఏష అర్ధశ్లోకః లుప్తః।)

ఉత్థాప్య (20)బిమ్బాన్యుదకాత్ కుమ్భం చ కలశానపి।

బిమ్బాని పీఠే సంస్థాప్య వస్త్రాణ్యుద్ఘాట్య దేశికః ।। 24.37 ।।

(20.బిమ్బముదకాత్)

తత్త్వసృష్టిం చ బిమ్బానాం కుర్యాన్న్యసనపూర్వకమ్ ।

(21)తిన్త్రిణీసలిలైః పూర్వం లోహబిమ్బాని శోధయేత్ ।। 24.38 ।।

(21.లోహజాశ్చేద్విశుద్ధ్యన్తి తిన్త్రిణీఫలవారిభిః ।)

(22)పూర్వోక్తాభిశ్చ మృత్స్నాభిరాలిప్యాపాదమస్తకమ్ ।

తతస్తు మధ్యకుమ్భేన స్నాపయేన్మన్త్రపూర్వకమ్ ।। 24.39 ।।

(22.తత్స్థానే ఏష అర్ధశ్లోకః దృశ్యతే-

అశ్వత్థబిల్వతులసీమృద్భిరాలిప్య దేశికః ।)

ఉపకుమ్భస్థితాన్ దేవానుద్వాస్య తదనన్తరమ్ ।

యానేష్వారోప్య బిమ్బాని మణ్డయేద్వస్త్రభూషణైః ।। 24.40 ।।

యాత్రోపకరణైః సార్ధం గమయేద్దేవమన్దిరమ్ ।

ప్రతికాయాని పీఠేషు స్థాపయేయుశ్చ మూర్తిపాః ।। 24.41 ।।

ప్రాసాదగురుణా సార్ధమాచార్యో మన్త్రవిత్తమః ।

ఛాయాధివాసకూర్చేభ్యో దేవాన్ బిమ్బేషు చిన్తయేత్ ।। 24.42 ।।

మధ్యకుమ్భేన మూలార్చాం స్నాపయేత్ స్థూపికా(23)మపి ।

లోహాదిమూలబిమ్బానాం మహతాం మృణ్మయస్య చ ।। 24.43 ।।

(23.గ్. తథా ।)

సుధయా నిర్మితస్యాపి భిత్తిస్థానాం తథైవ చ ।

చిత్రార్ధచిత్రితానాం చ గర్భగేహే గురూత్తమః ।। 24.44 ।।

ఛాయాధివాసం స్నపనం దృగ్దానం చ సమాచరేత్ ।

సుధామయాదిబిమ్బానామాదర్శే కూర్చసంయుతే ।। 24.45 ।।

ఛాయాయాం స్నపనం కుర్యాత్ ప్రాసాదస్య చ తద్గురుః ।

ఛాయాధివాసం పూర్వాహ్నే సాయాహ్నే జలవాసనమ్ ।। 24.46 ।।

తథా నయనదానం స్యాచ్చయనం చ మహానిశి।

ప్రాతః ప్రతిష్ఠాం కుర్వీత ముహూర్తే శాస్త్రచోదితే।। 24.47 ।।

జలాధివసనే చైవ తథా నయమనోక్షణే।

శయనే చ ప్రతిష్ఠాయాం నాన్యకాలో భవేద్రమే।। 24.48 ।।

నయనోన్మీలనాత్పూర్వం నవభిః పఞ్చభిస్తు వా।

కలశైః స్నాపయేత్పూర్వం నయనోన్మీలనం తతః।। 24.49 ।।

తత్త్వన్యసనహోమాదీన్ కృత్వా దేశికసత్తమః।

పునః పూర్వోక్తకలశైః సంస్నాప్య పురుషోత్తమమ్।। 24.50 ।।

(24)దేవీభ్యాం దేవదేవేశం శయ్యాయాం శాయయేత్తతః।

ప్రాతరుత్థాప్య రాజ్ఞీవ భోగాన్ సందర్శయేత్ క్రమాత్।। 24.51 ।।

(24.గ్ర. దేవీభిః)

కలశైః సప్తదశభిర్షోడశైర్ద్వాదశైస్తు వా।

అభిషిచ్యాథ దేవాయ ముద్గాన్నం వినివేదయేత్।। 24.52 ।।

ప్రతిష్ఠాదివసే ప్రాతస్త్రింశద్భిః పఞ్చవింశకైః।

ఏకవింశైస్తు వా జిష్ణుం కలశైరభిషేచయేత్।। 24.53 ।।

తదన్యేద్యుః ప్రభాతాయామష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।

ఏకాశీతిఘటైర్వాపి సంఖ్యైకేన విహీనయా।। 24.54 ।।

పఞ్చాశతా వా (25)దేవీభ్యాం దేవం సంస్నాపయేద్రమే।

సంస్నాప్య విధివద్దేవం నేత్రదానాత్ పురా గురుః।। 24.55 ।।

(25.గ్ర. దేవీభిః)

వస్త్రాద్యైః సమలంకృత్య బిమ్బమాచ్ఛాద్య వాససా।

పురతో ధాన్యపీఠే తు సౌవర్ణం పాత్రముత్తమమ్।। 24.56 ।।

రాజతం పాత్రమపరం స్థాపయిత్వా గురూత్తమః।

మధునాఢకమానేన తథాజ్యేన చ పూరయేత్।। 24.57 ।।

(26)అష్టాఙ్గులాయతాం హైమాం రాజతీం చ శలాకికామ్।

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య శోధయేచ్చోషణాదిభిః।। 24.58 ।।

(26.[ఈ.అ. 18] అష్టాంగులా చ సౌవర్ణీం శలాకా రాజతీ తథా।)

మధుపాత్రే పాటలాభం కోటిసూర్యసమప్రభమ్।

తేజోముద్రాసమోపేతం నారాయణమనామయమ్।। 24.59 ।।

మార్తాణ్డమణ్డలాద్ధ్యాయేచ్ఛఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।

(27)చన్ద్రకోటిప్రతీకాశం ధేనుముద్రాసమన్వితమ్।। 24.60 ।।

(27.గ్ర. కోటిచన్ద్ర)

ఆజ్యపాత్రే హయగ్రీవం చన్ద్రమణ్డలమధ్యతః।

మధువాతేతి వై మధు సవిరాజేతి వై ఘృతమ్।। 24.61 ।।

మన్త్రయిత్వా నూతనేన వస్త్రేణాచ్ఛాదయేత్తతః।

అష్టధాన్యేషు పరితః పాత్రేష్వష్టసు వై గురుః।। 24.62 ।।

(28)ఆవాహయేత్ అష్టలక్ష్మీః కన్యకాః సమలంకృతాః।

గాశ్చాపి (29)స్థాపయేత్ పార్శ్వే బ్రహ్మఘోషేణ ఘోషితే।। 24.63 ।।

(28.గ్ర. అష్టలక్ష్మీః సమావాహ్య)

(29.గ్ర. స్థాపితాః)

తిరస్కరిణ్యా ద్వారాణి నిశ్ఛిద్రే పిహితే సతి।

(30)హిరణ్మయీం శలాకాం తు నేత్రమన్త్రేణ మన్త్రితామ్।। 24.64 ।।

(30.స్వయం శలాకాం సౌవర్ణీం కృత్వా నేత్రాభిమన్త్రితామ్।)

(31)మధ్వక్తామభిసంగృహ్య దక్షిణం నేత్రముల్లిఖేత్।

(32)ఆజ్యాక్తయాథ రాజత్యా వామం నేత్రం సముల్లిఖేత్।। 24.65 ।।

(31.మధ్వాక్తాం చ తథా నేత్రం దక్షిణం త్వీషదుల్లిఖేత్।)

(32.ఆజ్యాక్తయా తయా వాపి రాజత్యా వామముల్లిఖేత్।)

నారాయణహయగ్రీవౌ పాత్రాభ్యాం నేత్రయోః స్మరేత్।

(33)అష్టధాన్యాని గాః కన్యా దర్శయేద్ధరయే రమే।। 24.66 ।।

(33.అష్టఘాన్యాని గాశ్చైవ కన్యకాః పురతః స్థితాః।)

తత్పాత్రమధుసర్పిభ్యాం శలాకాభ్యాం చ దేశికః।

శ్రీభూమివీరలక్ష్మీనాం తార్క్ష్య(34)సేనపయోరపి।। 24.67 ।।

(34.గ్ర. సేనపయోస్తతః।)

ప్రాకారేషు స్థితానాం చ (35)నేత్రోన్మీలనమాచరేత్।

గురుస్తతో దేవదేవం స్నాపయేద్విధిపూర్వకమ్।। 24.68 ।।

(35.గ్ర. నేత్రదానం సమాచరేత్।)

స్థాపితానాం గోపురేషు ప్రతిమానాం చ పద్మజే।

ప్రాసాదస్య పురా దేవి దిఙ్మూర్తీనాం చ తద్గురుః।। 24.69 ।।

అన్యేషాం దివ్యబిమ్బానాం నేత్రదానం (36)ప్రకల్పయేత్।

ఏవం కృత్వా నేత్రాదనం కుర్యాచ్చాయాభిషేచనమ్।। 24.70 ।।

(36.గ్ర. సమాచరేత్।)

తతోఽపరాహ్నసమయే యాజకైర్దేశికోత్తమః।

కర్మాదిలోహబిమ్బాని స్నాపయేదుక్తవర్త్మనా।। 24.71 ।।

సంశోధయేచ్ఛుష్కవస్త్రై(37)ర్దేవీభ్యాం పురుషోత్తమమ్।

వస్త్రాద్యైః సమలంకృత్య నయనోన్మీలనాయ వై।। 24.72 ।।

(37.గ్ర. దేవీభిః)

(38)కల్పితే తు పురా పీఠే శాయయేద్బైన్ద్రమస్తకమ్।

ఉత్తానశయనం కృత్వా హేమతన్తువినిర్మితైః।। 24.73 ।।

([ఈ. అ. 18] తత్ర పూర్వశిరస్కం చ బిమ్బం ప్రస్వాపయేత్ ద్విజాః।)

(39)కమ్బలాద్యైః సమాచ్ఛాద్య సర్వాఙ్గం జగతీపతేః।

సాయాహ్నకాలే సంప్రాప్తే పూర్వవద్ధాన్యవిష్టరే।। 24.74 ।।

(39.తతః సమన్తాద్బిమ్బం తు ఛాదయేత్కమ్బలాదిభిః।)

మధ్వాజ్యధాన్యపాత్రాణి నిధాయాభ్యార్చ్య దేశికః।

కర్మబిమ్బముఖాదీనాం నయనోన్మీలనం చరేత్।। 24.75 ।।

దర్శయేదష్టధాన్యాని గాశ్చ కన్యాః సులక్షణాః।

నేత్రోన్మీలనశాన్త్యర్థం ప్రాక్కుణ్డే దేశికోత్తమః।। 24.76 ।।

(40)వౌషడన్తేన మూలేన నేత్రేణ మధునా తథా।

ఘృతేనాష్టోత్తరశతం ప్రత్యేకం జుహుయాద్రమే।। 24.77 ।।

(40[ఈ. అ. 18] వౌషడన్తేన మూలేన తేనైవ జుహుయాత్తతః।)

దేవమర్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య ద్వాదశాక్షరవిద్యయా।

మదుపర్కం నివేద్యాథ దేవం నీరాజయేద్ (41)రమే।। 24.78 ।।

(41.గ్ర. తతః)

చతురశ్రస్య కుణ్డస్య వామే తాలోన్నతాం శుభామ్।

వేదిం పురా కృతాం శుద్ధైర్దర్భైరాచ్ఛాద్య దేశికః।। 24.79 ।।

(42)ధాన్యపీఠం ప్రకల్ప్యాథ లాజానూర్ధ్వే తు విన్యసేత్।

[లాజోర్ధ్వే నూతనం వస్త్రం తదూర్ధ్వే రత్నకమ్బలమ్।। 24.80 ।।]

(42.ఉపర్యుపరి నిక్షిప్య లాజానూర్ధ్వే తు విన్యసేత్।)

క్షౌమం చాభినవం వస్త్రం సోపధానం న్యసేద్ గురుః।

శయ్యాం పుణ్యాహతోయేన ప్రోక్ష్య తస్యాం ఫణీశ్వరమ్।। 24.81 ।।

అభ్యర్చ్య దేవం దేవీభిః ప్రాక్శీర్షం హృన్మనుం స్మరన్।

దేశికో మూర్తిపైః సాకం శయ్యాయాం శాయయేత్తతః।। 24.82 ।।

పూజయిత్వార్ఘ్యగన్ధాద్యైః శయనస్థం (43)వరాననే।

(44)మూలేన శయనస్థస్య కుర్యాదాప్యాయనం గురుః।। 24.83 ।।

(43.విభుం తతః।)

(44.Sl. 84 c, d is same as sl, 269-c, d.)

(45)లేఖ్యాదౌ మూలబిమ్బే చ ప్రాసాదస్థే చ కౌతుకే।

మహద్భ్యో మూలబిమ్బేభ్యో జీవతత్త్వాదికాన్ గురుః।। 24.84 ।।

(45.లేఖ్యాదౌ మూలబిమ్బే తు ప్రాసాదస్థే ద్విజోత్తమాః।)

కర్మబిమ్బే విచిన్త్యాథ తత్త్వహోమం సమాచరేత్।

సంకల్ప్య తత్త్వహోమార్థం తమగ్నిం పరిషేచయేత్।। 24.85 ।।

ప్రతితత్త్వాధిదేవస్య ప్రణవం పూర్వముచ్చరన్।

చతుర్థ్యన్తం తు తన్నామ్నా స్వాహాన్తం కపిలాఘృతైః।। 24.86 ।।

కాల్యాం తు జుహుయాన్మన్త్రీ ద్విచతుఃసంఖ్యయా రమే।

సంపాతేన నమోఽన్తేన తత్తత్స్థానేషు చ న్యసేత్।। 24.87 ।।

శ్రియాదిభ్యోఽపి తచ్ఛక్తీః స్మరన్నేవం న్యసేద్గురుః।

సంపాతన్యసనస్థానం ప్రణవేన పిధాపయేత్।। 24.88 ।।

బ్రహ్మాదీనాం తథా భక్తబిమ్బానాం తత్త్వనామభిః।

తత్తత్స్థానే న్యసేద్విద్వాన్ సావిత్ర్యా తు పిధాపయేత్।। 24.89 ।।

పురా తత్త్వాని సంహృత్య సృష్టిన్యాసం తతశ్చరేత్।

భ్రూమధ్యే వాసుదేవాఖ్యం బీజమం రవిసంనిభమ్।। 24.90 ।।

ధ్యాయేదీశ్వరతత్త్వం తత్తస్మిన్ స్థానే తు విన్యసేత్।

స్ఫటికాభం జీవతత్త్వం మం బీజం హృత్కజే న్యసేత్।। 24.91 ।।

నారాయణశ్చాధిదేవస్తతః ప్రకృతిసంజ్ఞితమ్।

భం బీజమనిరుద్ధస్తు దేవతాసితవర్ణవత్।। 24.92 ।।

ఉపేన్ద్రో బుద్ధితత్త్వస్య దేవతా స్ఫటికప్రభః।

బం బీజం పూర్వవన్న్యాసో హృదయే కమలేక్షణే।। 24.93 ।।

పాటలాభస్త్వహంకారః ఫంబీజం దేవతా హరిః।

న్యసనం పూర్వవద్విద్యాత్ మనసస్తు జనార్దనః।। 24.94 ।।

సితాసితనిభో విద్యాత్ పంబీజం హృదయే న్యసేత్।

మధుహాః శ్రోత్రయోః శబ్దః శుక్లో నం బీజముచ్యతే।। 24.95 ।।

త్వచి స్పర్శం లోహితాభం ధం బీజం స్యాత్త్రివిక్రమః।
దం బీజం వామనో దేవ స్తేజోవర్ణస్తు చక్షుషోః।। 24.96 ।।
రూపతత్త్వం న్యసేద్విద్వాన్ థం బీజం పాణ్డరప్రభః।
రసతత్త్వం శ్రీధరాఖ్యో రసనాయాం న్యసేత్ సుధీః।। 24.97 ।।
తం బీజమసితో వర్ణః శబ్దతత్త్వస్య దేవతా।
హృషీకేశో నాసికాయాం న్యసనం శాస్త్రసంమతమ్।। 24.98 ।।
(46)శ్రోత్రం తత్త్వం పాటలాభం ణం బీజం దేవతా రమే।
అనిరుద్ధః శ్రోత్రదేశే న్యాసమాహుర్మనీషిణః।। 24.99 ।।
(46.గ్ర. శ్రోత్ర)
ఠం బీజం హేమవర్ణః స్యాత్ త్వక్తత్త్వం పురుషోత్తమః।
దేవతాబాహుమూలేషు న్యాసః శాస్త్రేణ చోదితః।। 24.100 ।।
కృష్ణవర్ణం నేత్రతత్త్వం డంబీజమధిదేవతా।
అధోక్షజో నేత్రమధ్యే న్యసేత్ కమలసంభవే।। 24.101 ।।
జిహ్వాతత్త్వం గౌరవర్ణో ఠం బీజం నృహరీ రమే।
దేవతారసనాయాం చ న్యసేత్ పఞ్చాఙ్గభూషణః।। 24.102 ।।
అచ్యుతో ఘ్రాణతత్త్వస్య దేవతానాసికోపరి।
న్యసేద్బీజం టకారం స్యాదసితో వర్ణ ఈరితః।। 24.103 ।।
వాక్తత్త్వస్యాధిదేవః స్యాత్ పద్మనాభః సితప్రభః।
ఞం బీజం వాచి విన్యస్య సర్వసిద్ధిమవాప్నుయాత్।। 24.104 ।।
ఝం బీజం రక్తవర్ణస్తు హస్తతత్త్వస్య దేవతా।
దామోదరస్తు భుజయోర్న్యాసః పద్మసముద్భవే।। 24.105 ।।
పాదతత్తవం రక్తవర్ణో జం బీజమధిదేవతా।
సంకర్షణః పదో న్యాసః పాఞ్చరాత్రేషు చోదితః।। 24.106 ।।
ఛంబీజం రక్తకాన్తిః స్యాత్ పాయుతత్త్వం చ దేవతా।

వాసుదేవః పాయుపదే న్యసేత్కమలలోచనే।। 24.107 ।।

ప్రద్యుమ్నస్త్వధిదేవః స్యాచ్చం బీజం హేమవర్ణభాక్।

తత్త్వం మేహనమిత్యాహురుపస్థే విన్యసేత్ సుధీః।। 24.108 ।।

ఆకాశస్యాధిదేవస్తు కేశవోఽఞ్జనసంనిభః।

జం బీజం తత్త్వమాకాశం నిరాకారముదీరితమ్।। 24.109 ।।

మూర్ధ్న ఆరభ్య నాసాన్తం విన్యసేత్ క్షీరసంభవే।

మారుతో దేవతా(47)వృన్తం తత్త్వం బీజం(48)ఘమీరితమ్।। 24.110 ।।

(47.గ్ర. వృత్తం)

(48.గ్ర. సమీరితమ్।)

నారాయణో ఘ్రాణదేశాన్నాభ్యన్తం విన్యసేత్ క్రమాత్।

పాటలాభస్త్రికోణం చ గం బీజం వహ్నితత్త్వవత్।। 24.111 ।।

దేవతా మాధవో నాభ్యా గుహ్యాన్తం త్వాజ్యసేచనమ్।

ఖం బీజం శ్వేతవర్ణః స్యాదప్తత్త్వం చార్ధచన్ద్రయుక్।। 24.112 ।।

అధిదేవస్తు గోవిన్దో జాన్వన్తం విన్యసేత్తతః।

కం బీజం పీతవర్ణశ్చ చతురశ్రం మహామతే।। 24.113 ।।

పృథ్వీతత్త్వం విష్ణుదేవో పాదాన్తం న్యసనం క్రమాత్।

ప్రాణాదిదశవాయూనాం న్యసనం వక్ష్యతేఽధునా।। 24.114 ।।

యం బీజం రాజతో వర్ణో మత్స్యః ప్రాణాదిదేవతః (తా)।

ఆనాభిబ్రహ్మరన్ధ్రాన్తం సుషుమ్నాయాం యథాక్రమమ్।। 24.115 ।।

హోమాన్తే విన్యసేద్దేవి సంపాతాజ్యేన దేశికః।

అపాననాథో రం బీజం శ్యామాభః కూర్మరూపధృత్।। 24.116 ।।

ఆనాభి వామనాసాన్తమిలాయాం న్యాసమిష్యతే।

లం బీజమసితో వ్యానదేవః పోత్రీ జగత్పతేః।। 24.117 ।।

ఆనాభిదక్షిణే ఘ్రాణే పిఙ్గలాయాం తు విన్యసేత్।

నారసింహ ఉదానేశో వంబీజం శ్వేతవర్ణభాక్॥ 24.118 ॥

నాభ్యాదివామనేత్రాన్తం గన్ధిన్యాం న్యసనం చరేత్।

సమానాధిపతిర్హైమః శంబీజం వామనః ప్రభుః॥ 24.119 ॥

న్యసేద్ధస్తిరసజ్ఞాయామానాభి నయనావధి।

పీతాభో భార్గవో రామః షంబీజం నాగదైవతమ్॥ 24.120 ॥

ఆనాభివామకర్ణాన్తం పూషాఖ్యాయాం న్యసేత్తతః।

కూర్మాద్యధిదేవః స్యాత్ సంబీజం శ్యామలప్రభః॥ 24.121 ॥

రామో దక్షిణకర్ణాన్తం యశస్విన్యాం న్యసేద్గురుః।

బలరామో ధూమ్రవర్ణో హంబీజం కృకరాధిపః॥ 24.122 ॥

అలమ్బుసాయామానాభి పాయ్వన్తం న్యాసమిష్యతే।

దేవదత్తాధిపో నీలో ళంబీజం కంస(49)మారకః॥ 24.123 ॥

(49.గ్ర. వైరిహా।)

ఆనాభికన్ధాన్మేఢ్రాన్తం కుహూనాడ్యాం న్యసేద్రమే।

క్షంబీజం శ్వేతవర్ణస్తు కల్కీ దేవో ధనంజయః॥ 24.124 ॥

కైశిన్యాం విన్యసేద్విద్వానానాభి ప్రపదావధి।

బిమ్బాభిమానజీవాదితత్త్వానాం కమలేక్షణే॥ 24.125 ॥

అప్రాకృతతత్వసిద్ధ్యర్థమగ్నౌ తత్త్వాన్యథాక్రమమ్।

పూర్వోక్తరీత్యా హుత్వైవ శుద్ధీకృత్య జగద్గురోః॥ 24.126 ॥

అఙ్గేషు సంపాతాజ్యేన (50)న్యస్య న్యస్య మహామతే।

దేవతాస్థాపనేనాపి ప్రాకృతత్వం విముఞ్చతి॥ 24.127 ॥

(50.గ్ర. న్యసనేన)

తస్మాదప్రాకృతం దేవం మాంసాస్థిరహితం విభుమ్।

శుద్ధసత్త్వం జ్ఞానఘనం సృష్టిస్థిత్యన్తహేతుకమ్॥ 24.128 ॥

ధ్యాయేద్ బ్రహ్మాదిబిమ్బానాం తత్త్వమ్ (51)అప్రాకృతం భవేత్।

భగవద్బిమ్బమాత్రస్య దేవతాన్యసనాదికమ్।। 24.129 ।।

(51.గ్ర. ప్రాకృతవచ్చరేత్।)

కర్తవ్యం తద్వినాన్యేషాం న తత్కార్యవిధిర్భవేత్।

బ్రహ్మాధిపః పద్మనాభః నాభేర్దక్షిణతః స్థితః।। 24.130 ।।

నాభేరుత్తరతో దేవి స్థానం సంకర్షణస్య తు।

న్యసేదిన్ద్రం దక్షిణే తు న్యాసో బాహౌ తథోత్తరే।। 24.131 ।।

నరోత్తమః ప్రజాధీశో మునీనామధిపస్తతః।

విష్ణుర్దక్షిణజఙ్ఘే స్యాదుత్తరే యక్షనాయకః।। 24.132 ।।

శ్రీధరః పాదయోర్న్యాసో గన్ధర్వేశస్తు వామనః।

సంవత్సరేశః పీతాభస్త్వచ్యుతం మూర్ధ్ని విన్యసేత్।। 24.133 ।।

మాసాధిపాన్ కేశవాదీనామూర్ధ్నశ్చరణావధి।

స్ఫటికాభో వాసుదేవో హృదయే ప్రణవాధిపః।। 24.134 ।।

నారాయణస్త్వగాధీశః శ్యామః శిరసి విన్యసేత్।

దక్షిణోత్తరయోర్దేవి యజుఃసామ్నోస్తు దేవయోః।। 24.135 ।।

సంకర్షణశ్చ ప్రద్యుమ్నో నాభిదేశే త్వథర్వణః।

న్యసనం చానిరుద్ధస్య వృక్షేశస్యాచ్యుతస్య చ।। 24.136 ।।

అబ్ధినాథం న్యసేద్గుహ్యే పాణ్డరాభం త్రివిక్రమమ్।

శైలాధిపం హరిం పీతం (52)న్యసేత్ జఙ్ఘాద్వయే గురుః।। 24.137 ।।

(52.గ్ర. జఙ్ఘయోర్న్యసనం భవేత్।)

అనిరుద్ధం శ్యామలాభం భువనానామధీశ్వరమ్।

ఉత్తమాఙ్గే హరేర్నాభౌ పాదయోశ్చ న్యసేద్రమే।। 24.138 ।।

ద్వాదశార్ణాని హుత్వాథ సృష్టిన్యాసం సమాచరేత్।

న్యసేద్ధృదాది షణ్మన్త్రాన్ స్థానేషు హృదయాదిషు।। 24.139 ।।

కిరీటం శీర్షదేశే తు శ్రీవత్సం దక్షిణోరసి।

కౌస్తుభం వామభాగే తు వనమాలాం గలే న్యసేత్।। 24.140 ।।

(53)చక్రం శఙ్ఖం దక్షవామకరయోర్న్యాసమిష్యతే।

గదా సవ్యే కరే దక్షే పద్మం న్యస్యాద్ గురూత్తమః।। 24.141 ।।

(53.గ్ర. చక్రం దక్షిణహస్తే స్యాచ్ఛఙ్ఖముత్తరతో రమే।)

వామే శార్ఙ్గం కరే బాణం దక్షిణే కటినన్దకమ్।

దేవస్య దక్షిణే లక్ష్మీర్వక్షస్యుత్తరతో భువమ్।। 24.142 ।।

ఊరుమూలే వైనతేయమనన్తం చరణామ్బుజే।

న్యాసం ద్విభుజబిమ్బస్య వదామి కమలాసనే।। 24.143 ।।

దేవస్య దక్షిణే హస్తే చక్రం శఙ్ఖం చ వామకే।

కౌమోదకీం నన్దకం చ న్యసేద్ధవనపూర్వకమ్।। 24.144 ।।

ఏష న్యాసో నవీనానాం బిమ్బానామాలయస్య చ।

జీర్ణోద్ధారప్రోక్షణాదౌ తేషాం న్యాసో న విద్యతే।। 24.145 ।।

సహస్రశీర్షచరణహస్తనేత్రాదిభిర్యుతామ్।

గర్భగృహగతాం శక్తిం పఞ్చవింశతిభిః కుశైః।। 24.146 ।।

హస్తైకాయామకూర్చే తు ధ్యాత్వాఽఽవాహనపూర్వకమ్।

తదాచార్యస్తస్య కుక్షౌ ప్రాఙ్ముఖోఽవస్థితస్తతః।। 24.147 ।।

తత్త్వాధ్వానం న్యసేత్ కూర్చే హుత్వాజ్యేన వరాననే।

భువనాధ్వానమధికం విమానన్యాసమిష్యతే।। 24.148 ।।

ఉత్తమాఙ్గే సత్యలోకం తపోలేకం న్యసేన్ముఖే।

జనోలోకం కణ్ఠమధ్యే మహోలోకం భుజాన్తరే।। 24.149 ।।

స్వర్గలోకమధోభాగే భువర్లోకం పిచణ్డికే।

నాభిదేశే త్వన్తరిక్షం మధ్యే భూలోకసంజ్ఞికమ్।। 24.150 ।।

పాదాధ్వానం తతోఽధస్తాద్విన్యసేత్ ప్రపదావధి।

గుహ్యే త్వతలలోకం చ సక్థ్యాం వితలసంజ్ఞికమ్।। 24.151 ।।

నితలాఖ్యం ద్వయోరూర్వోర్జానుదేశే రసాతలమ్।
జఙ్ఘాద్వయే తు సుతలం పాదయోస్తు తలాతలమ్॥ 24.152 ॥
తతః ప్రపదయోర్దేవి పాతాలం విన్యసేద్ గురుః।
కాలాధ్వానం తతః కుర్యాత్ సృష్టిన్యాసక్రమాద్రమే॥ 24.153 ॥
పరార్ధం ప్రథమం శీర్ష్ణి ద్వితీయమలకే న్యసేత్।
స్వాయంభువం నాసికాయాం వాచి స్వారోచిషం న్యసేత్॥ 24.154 ॥
ఉత్తమం చుబుకే కణ్ఠే తామసాఖ్యం మనుం న్యసేత్।
కణ్ఠమధ్యే రైవతాఖ్యం చాక్షుషం వక్షసి న్యసేత్॥ 24.155 ॥
వైవస్వతమనుం చిత్తే సూర్యసావర్ణినామకమ్।
జఠరే నాభిదేశే తు దత్తసావర్ణినామకమ్॥ 24.156 ॥
ఊరుమూలద్వయే బ్రహ్మసావర్ణికమనుం తథా।
రుద్రసావర్ణినామానమూరుమధ్యే జలోద్భవే॥ 24.157 ॥
ధర్మసావర్ణికం జాన్వోర్జఙ్ఘయో రౌచ్యనామకమ్।
అఙ్ఘ్రియుగ్మే భౌచ్యమనుం విన్యసేత్ కమలేక్షణే॥ 24.158 ॥
ముఖే కృతయుగం నాభౌ త్రేతాయుగమనిన్దితే।
ద్వాపరం విన్యసేదూర్వోః కలిమఙ్ఘ్ర్యోశ్చ విన్యసేత్॥ 24.159 ॥
సంవత్సరం లలాటే తు చిత్తే చ పరివత్సరమ్।
న్యసేదిదావత్సరం తు నాభిదేశే గురూత్తమః॥ 24.160 ॥
జాన్వోరిద్వత్సరం విద్యాద్వత్సరం పాదపద్మయోః।
విన్యసేద్దక్షిణే హస్తే దక్షిణాయనమబ్జజే॥ 24.161 ॥
దక్షిణేతరహస్తే తు విన్యసేదుత్తరాయణమ్।
వసన్తగ్రీష్మవర్షాశ్చ శరద్ధేమన్తసైశిరాన్॥ 24.162 ॥
స్కన్ధే మధ్యే పదే దక్షే వామభాగే తథా న్యసేత్।
మార్గసీర్షం మూర్ధ్ని తైషం భ్రువోర్మధ్యే తు విన్యసేత్॥ 24.163 ॥

నాసికాయాం మాఘమాసం ఫాల్గునం వదనే న్యసేత్।

కణ్ఠే చైత్రం తు వైశాఖం వక్షసి జ్యేష్ఠమబ్జజే।। 24.164 ।।

హృదయేఽషాఢమాసం చ కుక్షౌ నాభ్యాం తథా గురుః।

శ్రావణం తూరుమూలే చ దేవి భాద్రపదం న్యసేత్।। 24.165 ।।

తథా చాశ్వయుజం జాన్వోర్జఙ్ఘాపాదేషు కార్తికమ్।

వామనేత్రే శుక్లపక్షం కృష్ణపక్షం తథేతరే।। 24.166 ।।

కలాది దివసాన్తం తు మూర్ధాదేః ప్రపదావధి।

శిరోరుహేషు రజనీం లలాటే దివసం న్యసేత్।। 24.167 ।।

సంధిదేశేషు సంధ్యాం చ యామాం నేత్రద్వయే రమే।

ముఖే ముహూర్తం కణ్ఠే తు నాడిం వక్షఃస్థలే క్షణమ్।। 24.168 ।।

నాభౌ కలాం గుహ్యదేశే కాష్ఠాం జాన్వోర్లవం తతః।

త్రుటిం పాదద్వయే న్యస్య వర్ణాధ్వానం తతశ్చరేత్।। 24.169 ।।

బ్రాహ్మణం వదనే బాహ్వోః (54)ఊర్వోః క్షత్రియమూరుజమ్।

(55)పాదయోః శూద్రజాతిం చ సంధిష్వప్యనులోమజమ్।। 24.170 ।।

(54.గ్ర. క్షత్రియం చోరువోస్తథా।)

(55.గ్ర. విశం పాదద్వయే శూద్రం)

గురురిత్థం తత్తదఙ్గే న్యసేత్కమలసంభవే।

ఉద్గీథం మూర్ధ్ని విన్యస్య త్వష్టార్ణం వదనే న్యసేత్।। 24.171 ।।

హృదయే ద్వాదశమనుం షడర్ణం నాభిదేశతః।

తతో (56)బిమ్బం సముత్థాప్య ఉత్తిష్ఠేతి చ మన్త్రతః।। 24.172 ।।

(56.గ్ర. కూర్చం)

స్నానమణ్డపమానాయ్య స్నాపయే (57)ద్విధివద్ గురుః।

నివేద్య సాత్త్వికాన్నాని తామ్బూలం ముఖవాసనమ్।। 24.173 ।।

(57.గ్ర. అర్చయా సహ।)

తతో నీరాజ్య తద్బిమ్బం శయ్యాస్థానం నయేత్సుధీః।
రమ్యే చ మణ్డపే వేద్యాం ధాన్యపీఠం ప్రకల్ప్య చ।। 24.174 ।।
దారుజం సుదృఢం స్నిగ్ధం చతురశ్రాయతం శుభమ్।
(58)దాన్తం రాజత హేమాది చతుష్పాదసమన్వితమ్।। 24.175 ।।
(58.గ్ర. చతురశ్రసమాయుక్తం)
ఖట్వాసంజ్ఞికపర్యఙ్కం తదూర్ధ్వే స్థాపయేద్రమే।
తస్మిన్ రత్నమయీం డోలాం కింకిణీశతశోభితామ్।। 24.176 ।।
మృదూపధానతూలాఢ్యాం ముక్తాదామవిలమ్బితామ్।
ధూపితామగరూభిశ్చ (59)కర్పూరాద్యభివాసితామ్।। 24.177 ।।
(59.గ్ర. కర్పూరైశ్చాధివాసితామ్।)
ప్రకల్ప్యైవంవిధాం శయ్యాం డోలాయాః పరితో గురుః।
ఖట్వాసంజ్ఞికపర్యఙ్కే ప్రసార్య తిలసంహతిమ్।। 24.178 ।।
వ్యాఘ్రచర్మ తదూర్ధ్వే తు మృగచర్మాథవా రమే।
విన్యసేత్ కలసానష్టౌ ప్రాగాదిషు యథాక్రమమ్।। 24.179 ।।
శిరోభాగే వ్యూహకుమ్భం దక్షిణే కరకం న్యసేత్।
పుణ్యాహవారిభిః ప్రోక్ష్య ద్వారపూజాదికం చరేత్।। 24.180 ।।
విశాఖయూపం కుమ్భే తు కరకే చ సుదర్శనమ్।
ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు ధ్యాత్వావాహ్య (60)పూజయేత్।। 24.181 ।।
(60.గ్ర. ప్రపూజయేత్।)
విమానకూర్చం పర్యఙ్కే శాయయేత్ ప్రాక్శిరో రమే।
డోలాయాం పన్నగాధీశమభ్యర్చ్య గురుసత్తమః।। 24.182 ।।
దేవీభిర్దేవదేవేశం భద్రం కర్ణేతి మన్త్రతః।
మూర్తిపైః సహ శయ్యాయాం ప్రాక్శీర్షం శాయయేద్రమే।। 24.183 ।।
అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య భక్ష్యాదీన్ ఘృతపాచితాన్।

చతుర్విధాన్నసహితం ఫలాని వివిధాని చ।। 24.184 ।।

గోక్షీరం నవనీతం చ శర్కరాసంయుతం (61)తథా।

నివేద్య దద్యాత్ తామ్బూలం ముఖవాససమన్వితమ్।। 24.185 ।।

(61.గ్ర. రమే)

నీరాజయేద్వర్మమన్త్రముచ్చరన్ దీక్షితోత్తమః।

వాససా గన్ధయుక్తేన సర్వాఙ్గం ఛాదయే(62)త్తతః।। 24.186 ।।

(62.గ్ర. రమే)

చక్రముద్రాం తు రక్షార్థం దర్శయేన్మన్త్రపూర్వకమ్।

తతోఽవశిష్టయామిన్యాం వీణాగానాదిభిర్విభుమ్।। 24.187 ।।

తోషయేద్యజమానం తు శాయయేత్ స్వప్నసిద్ధయే।

ఉపోషితం చ సుస్నాతం నియమేన సమనవితమ్।। 24.188 ।।

దేశికేన్ద్రః ప్రభాతాన్తమిత్థం నీత్వా చ మూర్తిపైః।

స్నానాది నిత్యకర్మాణి కృత్వర్త్విగ్భిశ్చ మణ్డపమ్।। 24.189 ।।

ప్రవిశ్య దేవదేవేశం ద్వారపూజాదిపూర్వకమ్।

పూజయిత్వా చ దేవీభిరుత్థాప్య శయనాద్రమే।। 24.190 ।।

అర్ఘ్యాదిభిర్నివేద్యాన్నం క్షీరాదీని చ దేశికః।

ప్రబుద్ధం యజమానం తు స్నాతం మణ్డపమాగతమ్।। 24.191 ।।

పృచ్ఛేత్ స్వప్నం హరిం ధ్యాత్వా శుభం వాప్యశుభం (63)తతః।

అశుభం చేద్దేశికేన్ద్రః తచ్ఛాన్త్యర్థం హుతాశనే।। 24.192 ।।

(63.గ్ర. ప్రభుమ్)

స్వప్నాధిపతిమన్త్రేణ హ్యస్త్రసంపుటితేన చ।

దోషం జహి జహి స్వాహేత్యష్టావింశతిసంఖ్యయా।। 24.193 ।।

హుత్వాజ్యం పాదమారభ్య జాన్వన్తం కౌతుకే న్యసేత్।

దధ్నా హుత్వాథ జాన్వాది నాభ్యన్తం తేన సంస్పృశేత్।। 24.194 ।।

క్షీరేణ హుత్వా నాభ్యాది నాసాన్తం న్యాసమాచరేత్।

మధునా చ తథా హుత్వా స్పృశేత్ ఘ్రాణాచ్ఛిరోఽవధి।। 24.195 ।।

స్నానమణ్డపమానీయ దేవీభిః సహితం విభుమ్।

స్నాపయిత్వా యతాశాస్త్రం పూజయిత్వా యథావిధి।। 24.196 ।।

అన్నాదీన్ వినివేద్యాథ మూలబిమ్బాత్ సమాగతామ్।

శక్తిమావాహనే పాత్రే ధ్యాత్వా మూలే నియోజయేత్।। 24.197 ।।

తతః పుష్పాఞ్జలిర్భూత్వా ప్రార్థయేద్ గాథయానయా।

ఈశ త్వమసి సర్వజ్ఞః షాడ్గుణ్యపరికర్మితః।। 24.198 ।।

బహుభిర్ధ్యాయనైర్దేవ యోగిభిర్దైవతైరపి।

న గమ్యః కిం పునర్మర్త్యాః పశ్యన్తి భవతస్తనుమ్।। 24.199 ।।

శ్రీవత్సకౌస్తుభధర శ్రీపతే పురుషోత్తమ।

యథా దారుషు గూఢోఽగ్నిస్తథా త్వం సర్వగః ప్రభుః।। 24.200 ।।

తథాపి ప్రార్థయేఽర్చాయాం త్వాం భక్త్యా జగతః (64)కృతే।

భక్తవత్సల భక్తానాం దర్శయాత్మానమచ్యుత।। 24.201 ।।

(64.గ్ర. పతే)

పూజాం గృహాణ మద్దత్తాం లోకానాం హితకామ్యయా।

ఇతి (65)సంప్రార్థ్య దేవేశమర్ఘ్యపాద్యాదిభిర్యజేత్।। 24.202 ।।

(65.గ్ర. విజ్ఞాప్య)

అన్నాదీన్ వినివేద్యాథ స్తూయాద్విష్ణుం జగత్పతిమ్।

పాఠయేద్ బ్రాహ్మణాన్ ధాతర్యద్దక్షేతి చ మన్త్రపమ్।। 24.203 ।।

యో విశ్వతశ్చక్షురితి పతిం విశ్వస్య ఇత్యృచా।

ద్వా సుపర్ణేతి తదను అతో దేవేతి వై (66)మనుమ్।। 24.204 ।।

(66.గ్ర. తతః)

ఋఙ్మయం పౌరుషం సూక్తం తతః పరతమాన్వితి।

అజస్య నాభావితి చ సామగాంశ్చార్చతేతి చ।। 24.205 ।।

తతో (67)నీరాజ్య లక్ష్మీశం వ్యోమయానగురుస్తథా।

కూర్చాచ్ఛక్తిం (68)సమావాహ్య విమానే పూజయేత్తతః।। 24.206 ।।

(67.గ్ర. విమానే తు ధ్యాత్వా సంపూజయేత్ తతః।)

(68.గ్ర. నీరాజయేద్దేవం)

నిత్యహోమాదికాన్ కృత్వా పూర్ణాన్తం మన్త్రవిత్తమః।

ధరన్తః స్రుక్స్రువౌ హస్తైర్బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః।। 24.207 ।।

శం నో మిత్రాద్యుపనిషదం పఠన్తస్తూర్యఘోషవత్।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య ఋత్విగ్భిర్దేశికోత్తమః।। 24.208 ।।

సంపాతాజ్యధరో గర్భగేహమన్తః ప్రవిశ్య చ।

న్యసేద్దేవస్య శిరసి పుంసూక్తేనాభిమన్త్రితమ్।। 24.209 ।।

విమానం చ సమారుహ్య తద్గురుస్త్రత వై న్యసేత్।

ఉపక్రమదినాదిత్థం ప్రతిష్ఠాన్తం చ కాలయోః।। 24.210 ।।

న్యసనీయం త్వాజ్యశేషం నో చేత్కర్మ నిరర్థకమ్।

నిత్యవన్మధ్యకుమ్భే చ సంపాతాజ్యం న్యసేత్తతః।। 24.211 ।।

ఆజ్యైః పఞ్చోపనిషదా ప్రాయశ్చిత్తాహుతీశ్చరేత్।

చతుఃస్థానస్థితానాం చ నీరాజ్యాథం బలిం క్షిపేత్।। 24.212 ।।

ప్రతిష్ఠాదినపర్యన్తమేవం కుర్యాత్ విచక్షణః।

ప్రతిష్ఠాసమయో దేవి మధ్యాహ్నే భవితా యది।। 24.213 ।।

పూర్వోక్తకాలే స్నపనం కుర్యాద్రక్షాపురఃసరమ్।

తల్లగ్నకాలం ప్రత్యూషే సంభవేద్యది పద్మజే।। 24.214 ।।

తద్దినాత్పూర్వదివసే సాయాహ్నే త్వభిషేచయేత్।

వీరలక్ష్మ్యాదిబిమ్బాని తార్క్ష్యసేనాధిపావపి।। 24.215 ।।

భక్తబిమ్బాన్యలంకృత్య లోహజాని చతుర్భుజే।

మూర్తిపైః స్థాపయేత్తత్తత్ స్థానేషు క్రమశో గురుః।। 24.216 ।।

।। (69)(69.మాతృకాయాం అత్ర అధ్యాయసమాప్తిః దృశ్యతే। చతుర్వింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్। గ్ర. పుస్తకే తు ఏతదుత్తరశ్లోకాః అస్మిన్నేవాధ్యాయేఽన్తర్భావితాః సన్తి।)ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం ప్రతిష్ఠాకర్మణి త్రయోవింశోఽధ్యాయః ।।

ప్రభాతాయాం తు శర్వర్యాం కృత్వా స్నానాదికాః క్రియాః।

[ఋత్విగ్భిర్యజమానేన విమానగురుణా సహ।। 24.217(1) ।।]

ప్రవిశ్య యజనాగారం నిత్యహోమాదికం చరేత్।

తతశ్చ మన్త్రలోపాదిశాన్త్యర్థం జుహుయాద్రమే।। 24.218(2) ।।

మన్త్రలోపప్రశాన్త్యర్థం స్వకుణ్డే దేశికోత్తమః।

ఆజ్యైస్తిలైః పాయసైశ్చ సిద్ధాన్నైర్భక్ష్యవస్తుభిః।। 24.219(3) ।।

మధునా చ ప్రతిద్రవ్యమష్టావింశతిసంఖ్యయా।

మూలమన్త్రేణ హుత్వాథ కుర్యాత్ పూర్ణాహుతిం రమే।। 24.220(4) ।।

క్రియాలోపస్య శమనం కుణ్డే కోదణ్డసంజ్ఞితే(79)

ఘృతేన పయసా దధ్నా బీజైర్ధాన్యైశ్చ తణ్డులైః।। 24.221(5) ।।

(70.గ్ర. సంజ్ఞికే।)

ఫలమూలాదిభిర్బిల్వపల్లవైః పూర్వసంఖ్యయా।

సంకర్షణాఖ్యమన్త్రేణ హుత్వా పూర్ణాహుతిం చరేత్।। 24.222(6) ।।

ద్రవ్యలోపప్రశాన్త్యర్థం వృత్తకుణ్డే వరాననే।

పుణ్డరీకైరన్యపుష్పైరాజ్యైర్దూర్వాఙ్కురైరపి।। 24.223(7) ।।

ప్రద్యుమ్నవిద్యయా మన్త్రీ జుహుయాత్ పూర్వసంఖ్యయా।

స్వరలోపాదిశాన్త్యర్థం త్రికోణే పయసా సహ।। 24.224(8) ।।

ధాత్రీఫలైర్బిల్వఫలైరాజ్యాన్నైః కదలీఫలైః।

శర్కరాభిః పద్మబీజైరనిరుద్ధాఖ్యవిద్యయా।। 24.225(9) ।।

యాజకాః స్వస్వకుణ్డే తు హుత్వా పూర్ణాహుతిం చరేత్।

తిలానాం సంహతేర్హోమో హరిణాననముద్రయా।। 24.226(10) ।।

ఘృతస్య కార్షికో హోమః క్షీరస్య చ విశేషతః।

శుక్తిమాత్రాహుతిర్దధ్నః ప్రసృతిః పాయసస్య తు।। 24.227(11) ।।

గ్రాసార్ధమానమన్యేషాం భక్ష్యాణాం స్వప్రమాణతః।

సర్వేషామపి బీజానాం (71)ముష్టిమాత్రం తు హోమయేత్।। 24.228(12) ।।

(71.గ్ర. ముష్టిమానేన)

అగ్రాఙ్గులిస్తు శాలీనాం లాజానాం హవనం తథా।

ఫలానాం స్వప్రమాణం చ పల్లవానాం (72)తథా భవేత్।। 24.229(13) ।।

(72.గ్ర. భవేద్రమే।)

గులం కర్కన్ధుమాత్రేణ (73)గుగ్గులుర్మష్టిమాత్రతః।

సమిత్ప్రాదేశమాత్రేణ న వక్రాః సత్వచస్తథా।। 24.230(14) ।।

(73.గుగ్గులూమ్ముష్టి)

అష్టాఙ్గులిప్రమాణైర్వా చతురఙ్గులిభిస్తు వా।

దూర్వాకాణ్డాని జుహుయాత్ తత్తత్కాలే తు దేశికః।। 24.231(15) ।।

భట్టాచార్యో మూర్తిపాభ్యాముత్తిష్ఠ ఇతి మన్త్రతః।

సంప్రార్థ్య భూమినీలాభ్యాం కర్మార్చాం భద్రవిష్టరే।। 24.232(16) ।।

స్థాపయిత్వా వస్త్రమాల్యైర్భూషణైర్గన్ధవస్తుభిః।

అలంకృత్యాథ బిమ్బాని యజేదర్ఘ్యాదినా తతః।। 24.233(17) ।।

భక్ష్యాదీని నివేద్యాథ తామ్బూలం దర్పణం తథా।

కుణ్డేషు ప్రార్థితాన్ పూర్వం వాసుదేవాదికానను।। 24.234(18) ।।

బాలబిమ్బస్థితమపి మధ్యకుమ్భే హరిం స్మరేత్।

చక్రబ్జకర్ణికామధ్యే వాసుదేవే జగన్మయే।। 24.235(19) ।।

తద్దలేషు స్థితాన్ దేవాన్ కేశవాదీన్ నియోజయేత్।

విచిన్తయేత్ కర్ణికాయాం స్థితం దేవం ఘటే తథా।। 24.236(20) ।।

కరకస్థం చక్రరాజం గర్భద్వారే నియోజయేత్।

ద్వారకేతనకుమ్భేషు స్థితాన్ పార్షదపుంగవాన్।। 24.237(21) ।।

ఉద్వాసయేన్మహత్పూర్వే బలేః పీఠే సరోద్భవే।

సోమకుమ్భాచ్చన్ద్రమసం పాలికాద్యధిదేవతాః।। 24.238(22) ।।

తత్తత్స్థానే విచిన్త్యాథ వాసుహోమం గురూత్తమః।

ఆచరేదేకబేరే తు గర్భద్వారస్య దక్షిణే।। 24.239(23) ।।

సుస్నాతాన్ ధౌతవసనాన్ స్వచ్ఛమృత్స్నోర్ధ్వపుణ్డ్రకాన్।

చన్దనాద్యనులిప్తాఙ్గాన్ పుష్పమాల్యైరలంకృతాన్।। 24.240(24) ।।

ఆహూయ పుణ్యసలిలైః ప్రేష్యానపి చ శుద్ధయేత్।

పక్షీన్ద్రం తేషు సంభావ్య తల్లగ్నే సముపస్థితే।। 24.241(25) ।।

యాత్రాదానం వైష్ణవేభ్యో జ్యోతిఃశాస్త్రవిదే తదా।

దత్వా కుమ్భస్థితం దేవం ప్రార్థయేన్మన్త్రవిత్తమః।। 24.242(26) ।।

మన్త్రాత్మన్ రూపమాత్మీయం విభుత్వముపసంహర।

రాజరాష్ట్రాభివృద్ధ్యర్థం స్థిత్యర్థం జగతాం ప్రభో।। 24.243(27) ।।

నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ ఉత్తిష్ఠ జగతాం పతే।

మదనుగ్రహాయ చ విభో (74)మూలబిమ్బం సమాశ్రయ।। 24.244(28) ।।

(74.గ్ర. త్వదర్చాయాం)

సంప్రార్థ్యైవం మహాకుమ్భముపకుమ్భపురఃసరమ్।

ఉత్తిష్ఠేతి సముద్ధృత్య స్థాపయేత్ప్రేష్యమూర్ధసు।। 24.245(29) ।।

శిరఃసు పరిచారాణాం (75)వైమానికఘటానపి।

పక్షీన్ద్రాస్తే (76)వహేయుస్తు భద్రపీఠగతం హరిమ్।। 24.246(30) ।।

(75.గ్ర. ఘటాన్ వైమానికానపి।)

(76.గ్ర. భద్రపీఠం వహేయుః స్కన్ధదేశతః।)

భట్టాచార్యః పురస్తేషాం ధారయాచ్ఛిద్రయా సహ।
కరకం తు సమాదాయ గచ్ఛేదస్త్రం సముచ్చరన్॥ 24.247(31) ॥
బిమ్బకుమ్భధృతానాం చ గురోశ్చైవ యద్ధరమ్।
తన్మధ్యేఽన్యే న గచ్ఛేయుర్యది గచ్ఛేదదీక్షితః॥ 24.248(32) ॥
దీక్షితో వా తేన దేవి తత్కార్యం విఫలం భవేత్।
అతశ్చ యజమానేన సర్వేషాం పురతో రమే॥ 24.249(33) ॥
హరిం పశ్యన్ గురుశ్చాపి సావధానేన చేతసా।
గచ్ఛేత్తతః పురోభాగే వేదఘోషపురఃసరమ్॥ 24.250(34) ॥
తూర్యాది సర్వవాదిత్రం ఘోషయేయుశ్చ వై రమే।
బిమ్బస్య పశ్చాద్వేదజ్ఞాః పఠేయుః శాకునం తథా॥ 24.251(35) ॥
భద్రం కర్ణం దక్షిణస్యాముత్తరస్యాం నిషద్వరమ్।
నానారత్నాని పుష్పాణివికీర్య(కిర?)న్తో మహాజనాః॥ 24.252(36) ॥
గచ్ఛేయురాదరాన్మన్దం దేవేన సహితా రమే।
నినయేద్ బిమ్బకుమ్భాదీనిత్థమాచార్యసత్తమః॥ 24.253(37) ॥
దర్శనం యత్ర వై దేవి వ్యోమయానస్య తత్స్థలమ్।
ప్రాదక్షిణ్యేన దేవేశం తత్స్థానే స్థాపయేత్తతః॥ 24.254(38) ॥
ప్రాసాదాగ్రం సమాసాద్య మహాకుమ్భేన తద్గురుః।
స్తూపికాయాః పురా కృత్వా సూక్ష్మస్నపనమబ్జజే॥ 24.255(39) ॥
విమానమూలదేశే తు చిన్తయేద్యోగపీఠికామ్।
మహాకుమ్భం స్తూపికాం చ స్వాత్మానం క్షౌమవాససా॥ 24.256(40) ॥
ఆచ్ఛాద్య కుమ్భమధ్యస్థమనిరుద్ధం సమర్చ్య చ।
సహస్రశీర్షచరణహస్తనేత్రైరలంకృత॥ 24.257(41) ॥
త్వద్రూపసదృశార్చాయాం సాంనిధ్యం శాశ్వతం కురు।
ఇతి సంప్రార్థ్య కుమ్భస్థం వ్యోమయానే విచిన్తయేత్॥ 24.258(42) ॥

తతస్తు కలశాధారవేదికాయాం సుదర్శనమ్।

ధ్యాత్వా కుమ్భే వాసుదేవం మన్త్రన్యాసాదికం చరేత్।। 24.259(43) ।।

మహాకుమ్భే స్థితం కూర్చమా(77)శ్వత్థం పల్లవం తథా।

వస్త్రం చ తత్కుమ్భగలే బన్ధయేదభిషేచయేత్।। 24.260(44) ।।

(77.గ్ర. ఆమ్రపల్లవమేవ చ।)

నీరాజయిత్వా దేవేభ్యో దిక్స్థితేభ్యో బలిం క్షిపేత్।

పలలం రజనీచూర్ణం లాజాంశ్చ దధిసక్తవః।। 24.261(45) ।।

బల్యన్నేన చ సంయోజ్య గాథామేతాముదీరయన్।

ఆద్యాశ్చ కర్మజాశ్చైవ యే భూతాః ప్రాగ్దిశి స్థితాః।। 24.262(46) ।।

యూయం ప్రసన్నా (78)మద్దత్తాం గృహ్ణీత బలిమాదరాత్।

దక్షిణస్యాం దిశి తథా వృక్షాగ్రే పర్వతే స్థితాః।। 24.263(47) ।।

(78.గ్ర. మద్దత్తం)

భూమౌ వ్యోమ్ని స్థితా యే చ తే గృహ్ణన్తు బలిం మమ।

వినాయకాః క్షేత్రపాలాః పశ్చిమస్యాం దిశి స్థితాః।। 24.264(48) ।।

పుష్టాద్యాః పార్షదా యే చ గుహ్ణన్తు బలిమద్య మే।

చణ్డాద్యాః కుముదాద్యాశ్చ దిశి సోమస్య వై స్థితాః।। 24.265(49) ।।

విష్ణుపారిషదాః సర్వే గృహ్ణన్తు బలిముత్తమమ్।

ఇత్థం బలిం చతుర్దిక్షు (79)కృత్వాన్యైః కలశోదకైః।। 24.266(50) ।।

(79.గ్ర. క్షిప్త్వా)

దిఙ్మూర్తివ్యోమయానస్థాః మణ్డపాన్ గోపురానపి।

యాగశాలాం పాకశాలాం స్థలాన్యన్యాని సేచయేత్।। 24.267(51) ।।

బలిదానాత్ పరం దేవం మహాపీఠపురో భువి।

యద్వా గర్భగృహద్వారే సంనిరోధ్యార్ఘ్యవస్తుభిః।। 24.268(52) ।।

నీరాజనాన్తమభ్యర్చ్య బిమ్బకుమ్భాదిభిః సహ।

హృన్మన్త్రముచ్చరన్నన్తః ప్రవిశే(80)ద్దేశికోత్తమః।। 24.269(53) ।।

(80.గ్ర. దేశికస్తతః।)

మహాకుమ్భోపకుమ్భాంశ్చ స్థాపయేద్ధాన్యవిష్టరే।

జామ్బూనదార్చనాపీఠే ధ్రువార్చాపురతః స్థితే।। 24.270(54) ।।

కర్మార్చాం స్తాపయేద్రూపహేమ్న శ్రీభూమ్యౌ పార్శ్వయోస్తతః।

వామే తు మఖబిమ్బాదీన్ స్థాపయేల్లౌకికం రమే।। 24.271(55) ।।

హేమాదిలోహజం బిమ్బం స్థాపయేదిష్టభూమిషు।

భద్రపీఠం బహిర్నీత్వా గర్భద్వారం గురూత్తమః।। 24.272(56) ।।

తిరస్కరిణ్యా చాచ్ఛాద్య బధ్వా పద్మాసనాహ్వయమ్।

మూలబిమ్బాదిపీఠేషు యోగపీఠం ప్రకల్ప్య చ।। 24.273(57) ।।

అర్ఘ్యాదినా సమభ్యర్చ్య మహాకుమ్భాదిషు స్థితాన్।

పుష్పాఞ్జలౌ స్మరేత్ పద్మం తత్పద్మే యోగపీఠికామ్।। 24.274(58) ।।

[ఉత్థానశాయినం విష్ణుం వాసుదేవం పరాత్పరమ్।

పరమానన్దవైకుణ్ఠాచ్ఛ్రియా సార్ధం సమాగతమ్।। 24.275(59) ।।

అనన్తభోగిపీఠే తు సుఖాసీనం చతుర్భుజమ్।

తార్క్ష్యసేనేశచణ్డాదిపార్షదైరుపశోభితమ్।। 24.276(60) ।।]

(81)తతః కుమ్భగతం దేవం ప్రార్థయేద్గాథయానయా।

వాసుదేవ జగద్యోనే షాడ్గుణ్యపరికర్మిత।। 24.277(61) ।।

(81.గ్ర. మహా)

నిర్మర్యాద గుణాతీత స్వయంజ్యోతి(ః)(82)నిరాకుల।

నిర్వికల్ప నిరాకార నిష్కలఙ్క నిరామయ।। 24.278(62) ।।

(82.మాతృకాయాం జ్యోతి, గ్ర. జ్యోతే)

సహస్రరవివహ్నీన్దుకోటికోటిసమప్రభ।

సర్వత్రశీర్షనయనవక్త్రబాహుపదాన్విత।। 24.279(63) ।।

జగతాం క్షేమలాభాయ దుష్కృతామభవాయ చ।

ఏతత్కుమ్భాద్ దివ్యబిమ్బే సాంనిధ్యం కర్తుమర్హసి।। 24.280(64) ।।

ఏవం సంప్రార్థ్య లక్ష్మీశం (83)వాసుదేవమనామయమ్।

పరమానన్దవైకుణ్ఠాన్మహాకుమ్భే సమాగతమ్।। 24.281(65) ।।

(83.గ్ర. తులీస్దామభూషితమ్।)

కుమ్భాత్ పుష్పాఞ్జలౌ ధ్యాత్వా మూలబేరే నియోజ్య చ।

దేవస్య మూర్ధ్ని తత్కుమ్భతోయం కూర్చేన సేచయేత్।। 24.282(66) ।।

బ్రహ్మరన్ధ్రపథా బిమ్బే ప్రవిష్టం చిన్తయేత్తతః।

బ్రహ్మరన్ధ్రం చ తారేణ పిదధ్యాత్ పరమాత్మనః।। 24.283(67) ।।

ఆత్మనోఽభిముఖం కృత్వా పుణ్డరీకాక్షవిద్యయా।

ఉత్థాయ కమలానాథం చతుర్వారం ప్రణమ్య చ।। 24.284(68) ।।

ఆవాహనాదిషణ్ముద్రాం దర్శయేన్మన్త్రపూర్వకమ్।

మన్త్రన్యాసం తతః కుర్యాత్ (84)ద్వాదశాక్షరవిద్యయా।। 24.285(69) ।।

(84.పా. మూలమన్త్రేణ దేశికః।)

సృష్టిన్యాసో భవేత్ సృష్టౌ శయనే చాసనే తథా।

స్థితిన్యాసః స్థితౌ కుర్యాచ్ఛయనే భోగసంజ్ఞికే।। 24.286(70) ।।

(85)యోగే చ విశ్వరూపే చ సర్వత్రైవాసనాదిషు।

సంహారే సంహృతిన్యాసో యానారూఢే త్రయం భవేత్।। 24.287(71) ।।

(85.గ్ర. భోగే)

తతో దేవం సమభ్యర్చ్య మధుపర్కం నివేదయేత్।

చక్రాబ్జమణ్డలస్థం తు సంస్మరేత్ కర్మ (86)కౌతుకమ్।। 24.288(72) ।।

(86.గ్ర. కౌతుకే।)

పుణ్డరీకాక్షమన్త్రేణ న్యాసం కుర్యాద్విచక్షణః।

స్మరేదానన్దలోకేభ్యశ్చాగతానుత్సవాదిషు।। 24.289(73) ।।

బిమ్బేషు మన్త్రన్యసనమష్టార్ణేన సమాచరేత్।
స్వాపార్చాయాం సమావాహ్య బాలబిమ్బస్థితం విభుమ్॥ 24.290(74) ॥
న్యాసం విష్ణుషడర్ణేన కృత్వా విధివదర్చయేత్।
శ్రీభూమ్యో (87)రర్చయోర్దేవి శ్రీవత్సాత్పార్శ్వయోర్ద్వయోః॥ 24.291(75) ॥
(87.గ్ర. స్తత్తదర్చాయాః)
ధ్యాత్వా షడఙ్గన్యసనం కుర్యా(88)త్పూజాం తతః పరమ్।
వీరలక్ష్మీగృహం గత్వా మహాకుమ్భేన దేశికః॥ 24.292(76) ॥
(88.గ్ర. పూజాపూరస్సరమ్।)
శ్రీవత్సాదాగతాం లక్ష్మీం చతుర్బాహువిరాజితామ్।
ధ్రువార్చాదిషు చావాహ్య ప్రోక్షయేత్ కుమ్భవారిభిః॥ 24.293(77) ॥
షడఙ్గన్యసనం కృత్వా మధుపర్కం నివేదయేత్।
గర్భద్వారోదుమ్బరస్థాన్ ఖగేశం సేననాయకమ్॥ 24.294(78) ॥
మహానసే స్థితాం లక్ష్మీం బ్రహ్మరుద్రాదికానపి।
బాహనాని రథాదీని చణ్డాదిద్వారిస్థితానపి॥ 24.295(79) ॥
ధ్వజస్తమ్భం చ భక్తార్చాస్తటాకాదీని పద్మజే।
మహాకుమ్భజలేనైవ ప్రోక్షయేత్ స్వస్వవిద్యయా॥ 24.296(80) ॥
బలిపీఠే క్షిపేత్తోయమవశిష్టం గురుః స్వయమ్।
బ్రహ్మణః సర్గవిన్యాసం సంహారః పార్వతీపతేః॥ 24.297(81) ॥
పూర్వకుణ్డాత్సమాదాయ గార్హపత్యం హుతాశనమ్।
పచనాగారకుణ్డే తు నిత్యహోమార్థమబ్జజే॥ 24.298(82) ॥
తేజోమన్త్రేణ సంస్థాప్య ప్రవిశేద్ గర్భమన్దిరమ్।
తతో భోజ్యాసనే దేవాన్ ప్రార్థయేన్మూలవిద్యయా॥ 24.299(83) ॥
చతుర్విధాన్నం భక్ష్యైశ్చ ఫలైస్తామ్బూలసంయుతైః।
ప్రభూతం తు నివేద్యాథ నీరాజ్య గురుసత్తమః॥ 24.300(84) ॥

ప్రవిశ్య పచనాగారమాగ్నేయ్యాం స్థాపితేఽనలే।

నిత్యహోమం తు విధివత్ కుర్యాద్ధోమాన్తపూజనే।। 24.301(85) ।।

నో చేత్తిరస్కృతిం (89)నీత్వా పిష్టదీపం ప్రదర్శయేత్।

సాష్టాఙ్గేన చతుర్వారం ప్రణమ్య రచితాఞ్జలిః।। 24.302(86) ।।

(89.గ్ర. త్యక్త్వా)

దేవస్య పార్శ్వమాసాద్య గాథామేనాముదీరయేత్।

భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష మన్త్రమూర్తే సనాతన।। 24.303(87) ।।

ప్రతిష్ఠాఙ్కురమారభ్య ప్రోక్షణాన్తం జగత్పతే।

యన్మయానుష్ఠితం కర్మ తవ సంప్రీతయే విభో।। 24.304(88) ।।

సాధకైర్మదనుజ్ఞాతైః ఋత్విగ్భిశ్చాపి యత్కృతమ్।

తత్త(90)త్సంపరిపూర్ణాయ న్యూనాధిక్యోపశాన్తయే।। 24.305(89) ।।

(90.గ్ర. సంపూరణార్థాయ)

భక్తవత్సల భక్తానా(91)మభిప్రేతార్థదాయక।

ప్రార్థయే త్వామహం దేవ మదనుగ్రహకామ్యయా।। 24.306(90) ।।

(91.గ్ర. మభిప్రేతార్థదో భవ।)

సంనిధత్స్వ చిరం స్థానే కల్పితే శ్రద్ధయా(92)నయా।

ప్రసీద దేవదేవేశ పూజామపి గృహాణ మే।। 24.307(91) ।।

(92.గ్ర. మయా।)

గ్రామస్య రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య ప్రజానాం శ్రీపతే హరే।

దేహి పుష్టిం చ తుష్టిం చ గతిం చ పరమాం తథా।। 24.308(92) ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవస్య పాదయోర్మౌక్తికాదికాన్।

నవరత్నానక్షతాంశ్చ స్వర్ణపుష్పాణి దేశికః।। 24.309(93) ।।

సమర్పయేత్ తతో (93)వేదాన్ వైదికాశ్చ (క్తైశ్చ?) సమాపయేత్।

భోజ్యాసనే స్థితే దేవే గురుణాదిష్టయాజకః।। 24.310(94) ।।

(93.గ్ర. త్వేదాన్(?))

వీరలక్ష్మ్యాలయం గత్వా గుడాన్నాదీని వీటికామ్।

నివేద్య పిష్టదీపం చ ప్రదర్శ్య ప్రార్థయేత్ తతః।। 24.311(95) ।।

అరవిన్దాసనే దేవి పద్మగర్భసముద్భవే।

పద్మమాలిని పద్మాక్షి సర్వభూతేశ్వరీన్దిరే।। 24.312(96) ।।

సర్వజ్ఞే సర్వభూతానామన్తః స్థే సర్వసాక్షిణి।

అశేషజగదీశానే విష్ణువక్షఃస్థలస్థితే।। 24.313(97) ।।

భక్తానాం పుత్రపౌత్రాదిభూమిసంపత్ప్రదాయిని।

అస్మిన్ బిమ్బే చిరం కాలం సాంనిధ్యం కర్తుమర్హసి।। 24.314(98) ।।

ఇతి లక్ష్మీపదామ్భోజే (94)రత్నాదీని సమర్పయేత్।

తతో భగవతో గేహద్వారపార్శ్వస్థితానపి।। 24.315(99) ।।

(94.గ్ర. త్వక్షతాదీన్)

చణ్డాదీన్ సముపక్రమ్య మహాపీఠాన్తమబ్జజే।

బలిం దద్యాత్ప్రియో గేహే చణ్డ్యాదీనాం యథాక్రమమ్।। 24.316(100) ।।

సాధకోఽన్యః ప్రాఙ్కణేషు ప్రాకారేషు చ భిత్తిషు।

గోపురేషు స్థితానాం చ దేవానామర్ఘ్యపూర్వకమ్।। 24.317(101) ।।

నివేద్యాన్నం పార్షదానాం స్మరన్ గాథాం క్షిపేద్బలిమ్।

గృహ్ణన్తు భగవద్భక్తా భూతాః ప్రాసాదబాహ్యగాః।। 24.318(102) ।।

బలమన్త్రపవిత్రాశ్చ తేషామనుచరాశ్చ యే।

ప్రతిష్ఠాయాం మయా దత్తం సోదకం వైష్ణవం బలిమ్।। 24.319(103) ।।

గృహీత్వా తృప్తిమాసాద్య స్థానం రక్షత వై హరేః।

ఇత్యుక్త్వా ఖే బలిం దద్యాద్వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 24.320(104) ।।

దేవదేవం తతోఽర్ఘ్యాద్యైరభ్యర్చ్య విధివద్రమే।

గోఘృతైః పాచితైర్దివ్యశాకమూలఫలాదిభిః।। 24.321(105) ।।

శుద్ధాన్నం పాయసాన్నం చ ఘృతభక్ష్యాదిసంమితమ్।
దధ్నా సూపేన సహితం వినివేద్య గురూత్తమః।। 24.322(106) ।।
తృప్తికామో హరేర్విప్రాన్ వైష్ణవాన్ భోజయేత్తతః।
సాయాహ్నసమయే ప్రాప్తే నిత్యపూజాం సమాప్య చ।। 24.323(107) ।।
తార్క్ష్యాదివాహనే దేవమలంకృత్య సమర్చ్య చ।
యాత్రోపకరణైః సార్ధం ఘృతదీపైరనేకశః।। 24.324(108) ।।
వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైర్వీథీషు భ్రామయేద్ గురుః।
బలిపీఠపురోభాగే సంనిరుధ్య జగద్గురుమ్।। 24.325(109) ।।
అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య దృష్టిదోషస్య శాన్తయే।
ఘటదీపం ప్రదర్శ్యాథ పృథుకాదీన్ నివేద్య చ।। 24.326(110) ।।
నీరాజ్య యానాద్దేవేశం నినయేద్గర్భమన్దిరమ్।
అన్నం చతుర్విధం శుద్ధం ప్రభూతం వినివేదయేత్।। 24.327(111) ।।
తతోఽన్నాదీన్ బ్రాహ్మణేభ్యో భక్తేభ్యశ్చ ప్రదాపయేత్।
శయ్యాన్తం పూజయిత్వాథ కవాటం బన్ధయేద్ గురుః।। 24.328(112) ।।
తతః ప్రభాతే దేవస్య పూజాం నిత్యాం సమాప్య చ।
విధివత్ స్నపనం కృత్వా ముద్గాన్నాది నివేదయేత్।। 24.329(113) ।।
తతః కాణ్డపటం త్యక్త్వా నీరాజ్య ప్రార్థద్విభుమ్।
భగవన్ దేవదేవేశ లోకనాథ మమ ప్రియ।। 24.330(114) ।।
సర్వాదే సర్వమధ్యాన్త సర్వ సర్వోత్తరాచ్యుత।
గోవిన్ద పుణ్డరీకాక్ష పురాణ పురుషోత్తమ।। 24.331(115) ।।
దుస్తరాపారసంసారసాగరో(95)త్తరణక్షమ।
వ్యక్తావ్యక్తజ్ఞ కాలాఖ్యక్లృప్తభావచతుష్టయ।। 24.332(116) ।।

(95.గ్ర. రోత్తారకారణ।)

వాసుదేవ జగన్నాథ సంకర్షణ జగత్ప్రభో।

ప్రద్యుమ్న భగవన్ శ్రీమన్ననిరుద్ధాపరాజిత।। 24.333(117) ।।

నానావిభవసంస్థాన నానావిభవభావన।

దివ్య శాన్తోదితానన్ద షాడ్గుణ్యోదయవిగ్రహ।। 24.334(118) ।।

స్ఫురత్కిరీటకేయూరహారనూపురకౌస్తుభ।

పీతామ్బర మహోదార పుణ్డరీకనిభేక్షణ।। 24.335(119) ।।

చతుర్మూర్తే చతుర్వ్యూహ శరదిన్దీవరద్యుతే।

కోటిమన్మథసౌన్దార్య నారాయణ కృపానిధే।। 24.336(120) ।।

త్వయా వినా న మే కించిన్మాం వినా తవ కించన।

తస్మాన్మామాత్మసాత్కర్తుం ప్రసీద పరమేశ్వర।। 24.337(121) ।।

భూమౌ స్థలితపాదానాం భూమిరేవావలమ్బనమ్।

త్వయి విప్రతిపన్నానాం త్వమేవ శరణం విభో।। 24.338(122) ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం సాష్టాఙ్గం ప్రణమేద్ గురుః।

మధుపర్కోపచారాన్తే గుర్వనుజ్ఞాం ప్రగృహ్య సః।। 24.339(123) ।।

యజమానో భక్తినమ్రః తోయపూర్వం హరేః కరే।

దక్షిణే నిత్యపూజార్థం సస్యపూర్ణాం భువం తథా।। 24.340(124) ।।

ఆరామం స్వర్ణభూషాది నవరత్నాని కమ్బలమ్।

ఆచ్ఛాదనాని దాసీశ్చ దాసాన్ వాద్యాని వాహనమ్।। 24.341(125) ।।

కటాహాదీని పాత్రాణి పూజోపకరణాని చ।

దత్వా సహోదకం పశ్చాత్ పుత్రదారసమన్వితమ్।। 24.342(125) ।।

దాసీదాసం చ సర్వస్వమాత్మానం చ వసూని చ।

అర్పయేద్వాసుదేవస్య పాదయోః ప్రభుసత్తమః।। 24.343(126) ।।

దాసీదాసం చ సర్వస్వమాత్మానం చ వసూని చ।

అర్పయేద్వాసుదేవస్య పాదయోః ప్రభుసత్తమః।। 24.344(127) ।।

తతో మాతృపితృత్వాభ్యాం బన్ధుత్వేన గురూత్తమమ్।

సఖాత్మత్వేన సంభావ్య ప్రణమ్య చ పునః పునః।। 24.345(128) ।।

కేయూరహారవలయైః స్వర్ణయజ్ఞోపవీతకైః।

క్షేత్రారామగృహైర్విత్తైర్జీవాజీవధనైస్తథా।। 24.346(129) ।।

దాసీదాసేన హస్త్యశ్వసువర్ణశిబికాదిభిః।

తోషయేద్యజమానస్తు భట్టాచార్యమనిన్దితే।। 24.347(130) ।।

సహస్రం ధేనవో దేయా దక్షిణా గురవే తదా।

తదర్ధమృత్విజాం దద్యాత్ సాధకానాం యథోచితమ్।। 24.348(131) ।।

యాగద్రవ్యాణ్యశేషాణి భట్టాచార్యః స్వయం హరేత్।

బ్రాహ్మణానాం చ విదుషాం తథామ్నాయానధీయతామ్।। 24.349(132) ।।

పురాణగాథావక్తౄణాం జాపకానాం చ మన్త్రిణామ్।

కాలజ్ఞానాం సదస్యానాం తత్తత్కర్మానుసారతః।। 24.350(133) ।।

గోభూహిరణ్య (96)రూప్యాణి వస్త్రాణ్యాభరణాని చ।

దేయాత్ కలాసు నృత్తేషు వాద్యేషు వివిధేషు చ।। 24.351(134) ।।

(96.గ్ర. రౌప్యాణి)

(97)యథాశ్రమం వస్త్రభూషాః వాదిత్రాణాం ధనాని చ।

యానమారోప్య చాచార్యం సర్వవాదిత్రనిఃస్వనైః।। 24.352(135) ।।

(97.గ్ర. యథాక్రమం)

ధ్వజైశ్చత్రైశ్చామరైశ్చ నీత్వా గ్రామం ప్రదక్షిణమ్।

ప్రాపయేత్ తద్గృహం దేవి క్షామయేద్వన్దనాదిభిః।। 24.353(136) ।।

ఏకబేరవిధానే తు ప్రోక్షణానన్తరం రమే।

దుకూలైర్నూతనైర్వస్త్రైః ప్రతిమాం ఛాదయేత్తతః।। 24.354(137) ।।

త్ర్యహం కవాటమాచ్ఛాద్య ద్వారి చక్రం వినిక్షిపేత్।

తత్ త్ర్యహం బ్రహ్మరుద్రాది దేవా దేవర్షయస్తథా।। 24.355(138) ।।

సిద్ధా బ్రహ్మర్షయశ్చాపి పూజయన్తి రమాపతిమ్।

చతుర్థేఽహని సంప్రాప్తే ద్వారముద్ఘాట్య మన్త్రవిత్।। 24.356(139) ।।

విధివత్స్నపనం కృత్వా ధ్వజారోహణపూర్వకమ్।

తీర్థాన్తముత్సవం కుర్యాత్ తచ్ఛ్రమస్యాభిశాన్తయే।। 24.357(140) ।।

[ఏకబేరే చోత్సవం తు కుర్యాత్ తచ్ఛ్రమశాన్తయే।]

యజమానో నిష్కశతం తథా గాః కమ్బలాని చ।। 24.358(141) ।।

ఆవికం బహుమూల్యం చ వస్త్రాణ్యాభరణాని చ।

గురవే సాధకేభ్యశ్చ ఋత్విగ్భ్యశ్చ యథాక్రమమ్।। 24.359(142) ।।

దద్యాద్దైవస్య రక్షార్థం నియుఞ్జ్యాదనుజీవినః।

న క్లేశయేద్ భాగవతాంస్తథైవ పరిచారకాన్।। 24.360(143) ।।

ఏవం సర్వం ప్రకల్ప్యాథ యజమానో గృహం విశేత్।

కర్షణాదిప్రతిష్ఠాన్తం యః కరోతి రమాపతేః।

(98)స ఏవ భట్టాచార్యస్తు నిత్యపూజాం సమాచరేత్।। 24.361(144) ।।

(98.గ్ర. స ఏవ భట్టాచార్యోఽసౌ)

తత్సుతో నిర్గుణో వాపి తద్వంశ్యో వా తథావిధః।

పూజయేద్యది సర్వజ్ఞే సాంనిధ్యం తత్ర నిత్యశః।। 24.362(145) ।।

కుర్యాత్ తదితరేషాం తు పూజనం మే ప్రియో న చ।

తస్మాత్తద్వంశజా ఏవ పూజయన్తు సదా మమ।। 24.363(146) ।।

య ఇత్థం స్థాపనం కుర్యాత్ దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః।

తస్య దేవి ప్రవక్ష్యామి భుక్తిముక్తిఫలం శుభమ్।। 24.364(147) ।।

యజమానో (99)బ్రాహ్మణశ్చేత్ సర్వవిద్యాధిపో భవేత్।

క్షత్రియశ్చేత్ సార్వభౌమో భవేద్వైశ్యస్తు పద్మజే।। 24.365(148) ।।

(99.గ్ర. బ్రాహ్మణస్తు)

పశ్వారామగృహ(100)క్షేత్రే ధనధాన్యసమృద్ధిమాన్।

శూద్రశ్చేద్యజమానస్తు మోదతే ద్రవిణాదిభిః।। 24.366(149) ।।

(100.గ్ర. క్షేత్ర)

పుత్రార్థో పుత్రమాప్నోతి విత్తార్థీ ధనమాప్నుయాత్।

యద్యత్కామయతే కర్తా తత్సర్వం లభతే జవాత్॥ 24.367(150) ॥

ఆదేవాలయభూభాగా(ద్?) ధ్వజాన్తాదపి మణ్డపాత్।

సర్వోపకరణోపేతాత్ సర్వేష్వావరణేషు చ॥ 24.368(151) ॥

సమన్తాత్ పరమాణూనాం సర్వేషాం యావతీ రమే।

సంఖ్యా సంజాయతే తాసు ఏకైకస్య వరాననే॥ 24.369(152) ॥

ప్రేరకో యజమానశ్చ కోటికోటిశతం సమాః।

ఉషిత్వా విష్ణులోకే తు యాత్యన్తే పరమం పదమ్॥ 24.370(153) ॥

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

-------------------- - ----------------------

।। పఞ్చవింశోఽధ్యాయః ।।

భిన్నకాలే ప్రతిష్ఠా చేల్లక్ష్మ్యాదీనాం వరాననే।
తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి విశేషమవధారయ।। 25.1 ।।
శ్రియః స్థానం విధాతవ్యం (1)నిర్ఋుతేరాలయే దిశి।
విమానస్య చతుర్దిక్షు (2)తుష్టిం పుష్టిం తథా పరామ్।। 25.2 ।।
(1.పా. గ్రామాద్యభిముఖం యథా।)
(2.పా. దిఙ్మూర్తీః పరికల్పయేత్।)
సావిత్రీమపి వాగ్దేవీం కోణేషు విహగేశ్వరమ్।
సింహం వా పరికల్ప్యాథ గర్భద్వారస్య పార్శ్వయోః।। 25.3 ।।
చణ్డీం ప్రచణ్డీం చ తథా ద్వితీయద్వారపక్షయోః।
బలాకినీం వన్యమాలాం కల్పయేచ్ఛిల్పిసత్తమః।। 25.4 ।।
పారతన్త్రే విధిరయం స్వతన్త్రే శృణు వల్లభే।
తృతీయగోపురద్వారదక్షిణోత్తరభాగయోః।। 25.5 ।।
(3)జయాం చ విజయాం చైవ చతుర్థద్వారపార్శ్వయోః।
విభీషికాం శాంకరీం చ (4)పఞ్చమావరణే తతః।। 25.6 ।।
(3.పా. జయా చ విజయా చైవ పశ్చిమద్వారపాలికే।)
(4.పా. దక్షిణోత్తరపార్శ్వయోః।)
కమలాభిముఖం తార్క్ష్యమైశాన్యాం దిశి హ్రీమతీమ్।
యాగశాలాదికాః సర్వాః పూర్వవత్ పరికల్ప్య చ।। 25.7 ।।
ప్రాచ్యాదిద్వారశాఖాసు చిన్తయేద్వనమాలికామ్।

శచీం బలాకినీం కాలనాయికాం చ విభీషికామ్ ।। 25.8 ।।

శీతలాం శాంకరీం సంపద్దేవీం చ తదనన్తరమ్ ।

జ్యేష్ఠాం విద్యాం తథా శ్రద్ధాం కాన్తిం సృష్టిం క్రియాం క్షమామ్ ।। 25.9 ।।

జయాం చ ద్వారకుమ్భేషు పతాకాస్వష్టసు క్రమాత్ ।

ధృతిం లజ్జాం చ సావిత్రీం మాయాం శుద్ధిం చ తుష్టికామ్ ।। 25.10 ।।

శాన్తిం కీర్తిం యజేదేతాశ్చతుర్హస్తాః సుశోభనాః ।

చక్రశఙ్ఖాఞ్జలిధరాశ్చాసీనాః పద్మవిష్టరే ।। 25.11 ।।

చిన్తయేత్ పూజనే కాలే ద్వారోదుమ్బరమధ్యమే ।

విజయాం చక్రమధ్యస్థాం పార్శ్వయోః పన్నగాశనమ్ ।। 25.12 ।।

ద్వారమధ్యే ఋగాదీంశ్చ పూర్వవత్ పూజయేద్ గురుః ।

తతః పద్మాదియోన్యన్తం కుణ్డేషు (5)చతసృషు క్రమాత్ ।। 25.13 ।।

(5.గ్ర. చతసృష్వపి ।)

లక్ష్మీం కీర్తిం జయాం మాయాం కుమ్భేష్వష్టసు (6) శోభనే ।

శక్తిం విభూతిమిచ్ఛాం చ తతః ప్రీతిం రతిం తథా ।। 25.14 ।।

(6.గ్ర. వై క్రమాత్ ।)

మాయాం ధియం చ మహిమాం మధ్యకుమ్భే శ్రియం యజేత్ ।

కరకే విజయాం దేవీం చక్రాబ్జే కర్ణికాసనే ।। 25.15 ।।

శ్రియం దేవీం ద్వాదశసు దలేషు చ యథాక్రమమ్ ।

శ్రియం వాగీశ్వరీం కాన్తిం క్రియాం శక్తిం విభూతికామ్ ।। 25.16 ।।

ఇచ్ఛాం ప్రీతిం రతిం మాయాం ధియం చ మహిమాం తథా ।

పూర్వాదిద్వారశాఖాసు పూజయేద్దేశికోత్తమః ।। 25.17 ।।

చణ్డీప్రచణ్డ్యౌ తార్క్ష్యం తు మణ్డలాభిముఖం యజేత్ ।

ఐశాన్యాం హ్రీమతీం ధ్యాయేత్ తర్జనీముద్రయాన్వితామ్ ।। 25.18 ।।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు వసుధాం నరకేసరీమ్ ।

వారుణీం చ స్మరేద్విద్యాం తతస్త్వర్ఘ్యాదినా యజేత్।। 25.19 ।।

ఏతాః శ్రియో ముఖం సర్వాః (7)పశ్యన్తీశ్చిన్తయేత్ రమే।

ప్రాసాదమధ్యకుమ్భే తు మాయాం కుణ్డే తథా (8)స్మరేత్।। 25.20 ।।

(7.గ్ర. పశ్యన్తశ్చిన్తయేత్తతః।)

(8.గ్ర. యజేత్।)

ఉపకుమ్భేషు పూర్వోక్తాః దేవీః (9)ఆవాహ్య పూజయేత్।

నవభిర్వా పఞ్చభిర్వా కలశైరభిషేచనమ్।। 25.21 ।।

(9.గ్ర. సంపూజయేత్ గురుః।)

(10)శ్రియాదీనాం తథాన్యేషాం కుర్యాద్దేశికసత్తమః।

అత్రానుక్తం చ సకలం పూర్వోక్తవిధివచ్చరేత్।। 25.22 ।।

(10.పా. దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం ఇత్థం యః స్థాపకో నరః।)

వీరలక్ష్మీమిత్థమేవ ప్రతిష్ఠాప్యార్చనం చరేత్।

ప్రత్యబ్దముత్సవం కుర్యాద్వివాహోత్సవపూర్వకమ్।। 25.23 ।।

దుర్వాససస్తు శాపేన రాజ్యాద్ భ్రష్టః పురందరః।

పునస్తత్ప్రాప్తయే దేవి క్షీరసాగరరోధసి।। 25.24 ।।

సహస్రం వత్సరం తేపే తపస్త్రిదశపుంగవః।

తతో వర్షసహస్రాన్తే దాతుం తస్మై తపఃఫలమ్।। 25.25 ।।

ప్రాదురాసం వరదరాట్ శఙ్ఖచక్రగదాధరః।

ప్రార్థయన్తం స్వర్గలోకం నమస్కృత్య కృతాఞ్జలిమ్।। 25.26 ।।

అబ్రువం దేవదైత్యైస్త్వం మిత్రభావం పురా కురు।

వేధసా శంకరేణాహం తవ సాహ్యం కరోమి భో।। 25.27 ।।

దైత్యైః సహౌషధీః సర్వాః క్షిప్త్వా క్షీరార్ణవే తతః।

మథితం చేన్మన్దరేణ భవిష్యత్యమృతం శుభమ్।। 25.28 ।।

ఉత్పత్స్యతే తత్ర లక్ష్మీస్తాం ప్రార్థయ సురోత్తమ।

ఆత్మానం బలినం కృత్వా పీయూషస్య చ భక్షణాత్॥ 25.29 ॥

జిత్వా సురాంస్తతో లక్ష్మీం వీరపూర్వామనిన్దితామ్।

ప్రాప్య స్వరాజ్యమఖిలం పాలయిష్యస్యసంశయమ్॥ 25.30 ॥

ఏవం మయోదితం సర్వం శ్రుత్వా దేవగణైః సహ।

క్షీరాబ్ధిమథనం చక్రుస్తదా త్వం జగతాం హితే॥ 25.31 ॥

కన్యాశుక్లనవమ్యాం తు శుక్రవారే శుభే దినే।

అనుప్రవిశ్య దుగ్ధాబ్ధావోషధీనాం రసస్య చ॥ 25.32 ॥

అమృతం చ విషం చోభే విభజ్య త్వం జగద్ధితా।

ఫాల్గునే మాసి నక్షత్రే ఉత్తరే పూర్ణిమాతిథౌ॥ 25.33 ॥

సాగరాద్బహిరాగత్య పీతామ్బరధరం విభుమ్।

దృష్ట్వా (11)మాయాం కంధరే మాలాం లజ్జయావనతాననా॥ 25.34 ॥

(11.గ్ర. మాం)

సమారుహ్య తతో దేవీ మచ్ఛ్రీవత్సముపాగమః।

త్వయావలోకితే దేవే వీరశ్రియముపేయుషి॥ 25.35 ॥

జిత్వా దానవసంఘాతాన్ దేవరాజః శ్రియా జ్వలన్।

స్వరాజ్యమఖిలం ప్రాప్య హ్యుత్సవం తవ చాకరోత్॥ 25.36 ॥

కుర్యాత్తవోత్సవం తద్వదర్చాయామపి దేశికః।

(12)భాద్రశుక్లనవమ్యాం వా ఫాల్గున్యాం ఫల్గునీయుతే॥ 25.37 ॥

(12.గ్ర. ఇష)

ఆవిర్భావదినే వాపి నిశ్చిత్యావభృథం రమే।

హ్రీమతీం తు పురస్కృత్య మృత్సంగ్రహణమాచరేత్॥ 25.38 ॥

స్వాతన్త్ర్యే విధిరేషః స్యాత్ పారతన్త్ర్యే తు సేనపమ్।

పూర్వవద్ ద్వారకుమ్భాదిపూజనం తత్ర కారయేత్॥ 25.39 ॥

అష్టలక్ష్మీం పాలికాసు ధియం కుమ్భే సమర్చ్య చ।

మధ్యకుమ్భే శ్రియం దేవీం దిక్షు ప్రాగాదిషు క్రమాత్ ।। 25.40 ।।

లక్ష్మీం కీర్తిం జయాం మాయామాగ్నేయాదిషు దేశికః।

హరీం ప్రీతిం చ వాగ్దేవీమమృతాం వారుణీం తథా ।। 25.41 ।।

ధ్యాత్వావాహ్య చాభ్యర్చ్య కుణ్డేషు కరకేషు చ।

చక్రాబ్జమణ్డలే చాపి పూర్వవత్పరిపూజయేత్ ।। 25.42 ।।

భూషోపకరణానాం చ శృణు త్వం దేవతాక్రమమ్।

కిరీటే కౌస్తుభే చైవ శ్రీవత్సవనమాలయోః ।। 25.43 ।।

శఙ్ఖే చక్రే గదా శార్ఙ్గే నన్దకే (13)స్వస్వ దేవతాః।

కాన్తిం ప్రభాయామావాహ్య భూషాస్వన్యాసు సంపదమ్ ।। 25.44 ।।

(13.గ్ర. పూర్వవత్ సూరాన్।)

భద్రపీఠే పాదుకాయాం శిబికాయాం ధ్వజే తథా।

గజాశ్వయో రథే సింహే హంసే తార్క్ష్యం తు పూజయేత్ ।। 25.45 ।।

శేషపక్షీశచన్ద్రార్కబిమ్బాద్యన్యేషు దేశికః।

తత్తద్దేవాన్ మధ్యకుమ్భే పరితోఽష్టసు పద్మజే ।। 25.46 ।।

ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు ద్వారపూజాం వినా యజేత్।

అధివాసాదికాన్ సర్వానాచరేద్విధివత్తథా ।। 25.47 ।।

శుభే ముహూర్తే సంప్రాప్తే ప్రోక్షయేత్ కుమ్భతోయతః।

ఆచార్యదక్షిణాం దద్యాదృ(14)త్విజాం ప్రభుసత్తమః ।। 25.48 ।।

(14.గ్ర. త్విగ్భ్యః)

ఏతేషాం స్నపనం దేవి నవభిః కలశైస్తు వా।

భక్తానాం స్థాపనం కుర్యాచ్చతుర్థవిరణాదిషు ।। 25.49 ।।

సింహాదిబ్మూర్తిరహితం మన్దిరం పరికల్ప్య చ।

స్వస్వవర్ణాశ్రమాచారాన్ సదృశాకృతిచేష్టితాన్ ।। 25.50 ।।

ప్రకల్ప్య భక్తబిమ్బాదీన్ మన్దిరే మానుషే పదే।

సంస్థాప్య పద్మనాభస్య చరణామ్బుజపీఠతః।। 25.51 ।।

సంప్రార్థ్య దివ్యజీవం తం కుమ్భమధ్యే విచిన్తయేత్।

నోపకుమ్భాష్టకం నైవ శయ్యాయామధివాసనమ్।। 25.52 ।।

సర్వమన్యద్యథాపూర్వం ప్రోక్షణాన్తం సమాచరేత్।

తచ్ఛిష్యాన్ పాదుకాయాం (తు)చిన్తయేదబ్ధిసంభవే।। 25.53 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (15)ప్రతిష్ఠాసమాప్తిర్నామ పఞ్చవింశఽధ్యాయః ।।

(15.గ్ర. `శ్రియాది' ఇత్యధికం దృశ్యతే।)

-- - --

।। షడ్వింశోఽధ్యాయః ।।

శ్రీః

సంసారసాగరోత్తారపోతపాదామ్బుజద్వయ।

మదుత్సవాన్తే దేవేడ్య వివాహోత్సవమావయోః॥ 26.1 ॥

అవశ్యం కార్యమిత్యుక్తం తద్విధానం వద ప్రభో।

శ్రీభగవాన్-

క్షీరోదమథనోద్భూతశ్రమచ్ఛిచ్చన్ద్రికే రమే॥ 26.2 ॥

తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి క్షీరాబ్ధితనయే తవ।

ఉత్సవాన్త్యదినాద్దేవి పరస్మిన్ దివసే గురుః॥ 26.3 ॥

నిత్యపూజాం పురా కృత్వా దేవదేవ్యోస్తతో రమే।

నమస్తే సిన్ధు(1)తనయే నమశ్చన్ద్రసహోదరి॥ 26.4 ॥

(1.గ్ర. సంభూతే)

నమః శ్రీవత్సవాసిన్యై త్రయ్యన్తాద్యై నమో నమః।

వైవాహికోత్సవార్థం త్వం ప్రార్థయామి హరిప్రియే॥ 26.5 ॥

అతః కర్మణి బిమ్బేఽస్మిన్ సాంనిధ్యం కురు భార్గవి।

ఇతి విజ్ఞాప్య లక్ష్మీం తామావాహ్య తదనన్తరమ్॥ 26.6 ॥

భగవత్సదనం గత్వా తమపి ప్రార్థయేద్ గురుః।

నమో దేవాదిదేవేడ్య సర్వలోకమహేశ్వర॥ 26.7 ॥

షాడ్గుణ్యామ్బోనిధే శార్ఙ్గిన్ దోషశూన్య నిరఞ్జన।

ఉద్వాహోత్సవసిద్ధ్యర్థం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు॥ 26.8 ॥

ఇత్థం సంప్రార్థ్య తదను లక్ష్మీం లక్ష్మీశమేవ చ।

సంస్నాప్య గన్ధతైలాద్యైః ప్రత్యేకం స్వర్ణవిష్టరే॥ 26.9 ॥

వస్త్రభూషణమాల్యాద్యైర్యజ్ఞసూత్రైర్హిరణ్మయైః।

అలంకృత్య సమారోప్య (2)యాత్రోపకరణైస్సహ॥ 26.10 ॥

(2.గ్ర. ప్రాకారభ్రమణం చరేత్।)

(3)ప్రాకారభ్రమణం కృత్వా నయేదుద్వాహమణ్డపమ్।
(4)స్వర్ణసింహాసనే దేవం దేవీం సంస్థాప్య దేశికః।। 26.11 ।।
(3.గ్ర. యాత్రోపకరణైః సార్ధం)
(4.గ్ర. హేమాదివిష్టరే)
కుణ్డే వా స్థణ్డిలే వాపి దివ్యాగ్నిం ప్రార్థయేత్తతః।
దేవదేవ్యోశ్చ కరయోర్బధ్నీయాద్ధేమకౌతుకమ్।। 26.12 ।।
మధుపర్కం నివేద్యాథ కుణ్డమధ్యే జగత్ప్రభుమ్।
దేవ్యా సహ సమభ్యర్చ్య నమస్కృత్య కృతాఞ్జలిః।। 26.13 ।।
[ఓం నమః పుణ్డరీకాక్ష నారాయణ జగన్మయ।
అభిరామ శరీరేశ పీతామ్బరసముజ్జ్వల।। 26.14 ।।]
క్షీరసాగరసంభూతాం పారిజాతాదిసోదరీమ్।
సర్వలక్షణసంపన్నాం సర్వాభరణభూషితామ్।। 26.15 ।।
మహాలక్ష్మీమిమాం కన్యాం తుభ్యం దాస్యామి విష్ణవే।
గృహాణ జగతాం యోగక్షేమాయ పురుషోత్తమ।। 26.16 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం స్వర్ణగోభూమిభిః సహ।
హస్తే భగవతో భద్రే దద్యాదుదకపూర్వకమ్।। 26.17 ।।
పాణిం లక్ష్మ్యాస్తతో విష్ణోః పాణినా యోజయేద్గురుః।
దేవదేవ్యౌ సమభ్యర్చ్య మధుపర్కం నివేద్య చ।। 26.18 ।।
మాఙ్గల్యమణిమాదాయ వైష్ణవానామనుజ్ఞయా।
అపరాజితమన్త్రాద్యైరభిమన్త్ర్య చ సూత్రవత్।। 26.19 ।।
[క్షీరోదమథనాయాసే(స?) ఫలే(ల?)రూపే మధుద్విషః।
నమశ్చన్ద్రసహోదర్యై నమస్తేఽమృతయోనయే।। 26.20 ।।]
సముద్రతనయే మాతర్లక్ష్మీస్త్వాం ప్రార్థయామ్యహమ్।
మాఙ్గల్యసూత్రం దేవేన యుష్మత్కుణేడే(కణ్ఠ?) సమర్పణే।। 26.21 ।।

నియోజితోఽహం బధ్నామి గృహాణ పరమేశ్వరి।

ఇతి విజ్ఞాప్య బధ్నీయాద్ దేవ్యాః కణ్ఠే హరిం స్మరన్।। 26.22 ।।

సాధకేన సమం దేవదేవ్యోరాదాయ పాదుకాః।

గురుః పురాగ్నిభ్రమణం కృత్వా పుంసూక్తమన్త్రతః।। 26.23 ।।

లాజాన్ హునేచ్ఛ్రియః సూక్తముచ్చరంస్తదనన్తరమ్।

భూసూక్తేన తతః కుర్యాత్ ప్రత్యేకం చ ప్రదక్షిణమ్।। 26.24 ।।

తతస్తు లక్ష్మీగాయత్ర్యా సమిచ్చరుఘృతైః సహ।

విష్ణుగాయత్రియా కుర్యాత్ ప్రత్యేకం ద్వాదశాహుతీః।। 26.25 ।।

తతః పూర్ణాహుతిం హుత్వా ద్వాదశాక్షరవిద్యయా।

పఞ్చోపనిషదా పశ్చాత్ ప్రాయశ్చిత్తాహుతీశ్చరేత్।। 26.26 ।।

వహ్నిస్థం పరమాత్మానం లక్ష్మీం [చ] (5)సంప్రార్థయేత్తయోః।

బిమ్బయోర్వహ్నిముద్వాస్య హవిరాదీన్ నివేదయేత్।। 26.27 ।।

(5.గ్ర. చోద్వాసయేత్తయోః।)

నీరాజ్య దేవం దేవీం చ ధనైర్విప్రాంస్తు తోషయేత్।

నివేదితాన్నభక్ష్యాది వైష్ణవేభ్యః ప్రదాపయేత్।। 26.28 ।।

సాయాహ్నసమయే ప్రాప్తే ప్రసూనాద్యైరలంకృతామ్।

శిబికాం పుణ్యతోయేన సంప్రోక్ష్య కమలాం విభుమ్।। 26.29 ।।

ఆరోప్య వస్త్రభూషాద్యైర్మణ్డయేత్ పుష్పదామభిః।

యాత్రోపకరణైశ్చైవ ఘృతదీపైరనేకశః।। 26.30 ।।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య విధివద్దేశికోత్తమః।

శిబికాయాః శ్రియం దేవం నినయేద్ గర్భమన్దిరమ్।। 26.31 ।।

శయ్యాన్తం పూజయేద్విద్వాన్ భట్టాచార్యస్తు భక్తిమాన్।

[ఏవం చతుర్దినం వాపి కుర్యాల్లౌకికవర్త్మనా।। 26.32 ।।

జామదగ్న్యాదిదేవీనాం వివాహః స్మార్తవర్త్మనా]

ఇత్థం లక్ష్మీం ప్రతిష్ఠాప్య వివాహం యస్తు కారయేత్ ।। 26.33 ।।

తస్య గేహే నిత్యవాసం శ్రీః కరోతి న సంశయః ।

పుత్రపౌత్రాదివృద్ధిశ్చ భూమిలాభశ్చ జాయతే ।

ఆయుష్మాన్నీరుజో భూత్వా విష్ణులోకమియాత్తతః ।। 26.34 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (6)షడ్వింశోఽధ్యాయః ।।

(6.గ్ర. `లక్ష్మీవివాహవిధిర్నామ' ఇత్యధికమ్ ।)

-------------------------------- - --------------------------------------

।। సప్తవింశోఽధ్యాయః ।।

శ్రీః-

అభిషేకాః ప్రతిష్ఠాయాం బహవః సముదీరితాః ।

తేషాం సంఖ్యా ఘటానాం చ దేవాన్ ద్రవ్యాణి వై మనుమ్ ।। 27.1 ।।

శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్ సర్వం వక్తుమర్హసి శాస్త్రవిత్ ।

(1)భగవాన్-

(1.గ్ర. పుస్తకో ఇదం నాస్తి।)

క్షీరార్ణవసముద్రూతే యద్యత్ప్రృష్టం త్వయానఘే।। 27.2 ।।

విస్తరేణాద్య తర్త్సవం శృణుష్వైకాయనోదితమ్।

ఏకబేరే గర్భగేహపురతః స్నపనార్థికాః(2)।। 27.3 ।।

(2.గ్ర. కామ్।)

బహుబేరవిధానే తు ప్రాసాదస్యాగ్రతోఽపి వా।

సర్వావరణభూష్వేవ దిక్షు సర్వాసు వా రమే।। 27.4 ।।

ప్రతిష్ఠావత్ ప్రపాం కృత్వా ప్రాదేశోచ్ఛ్రాయసంమితామ్।

వేదిం ప్రకల్పయేత్తత్ర ఘటసంఖ్యానురోధతః।। 27.5 ।।

బ్రహ్మస్థానాదిభేదన విభజేత్తాం పురా గురుః।

వీథీర్వ్యిహాయ పూజార్థం బ్రీహిభిస్తణ్డులైస్తిలైః।। 27.6 ।।

ప్రత్యేకం కల్పయేత్పీఠం ఘటానాం చక్రముద్రితమ్।

తేషు పీఠేషు కలశాన్ విష్ణుగాయత్రియా న్యసేత్।। 27.7 ।।

మహాభిషేకే కర్తవ్యే కుమ్భానష్టోత్తరం శతమ్।

బ్రహ్మస్థానే మధ్యపదే పరితోఽష్టసు దిక్ష్వపి।। 27.8 ।।

చతురశ్చతురో దేవి స్థాపయేద్దేవతాపదే।

కాష్ఠాసు నవ నవ స్థాప్యా గురుణాష్టాసు వై ఘటాః।। 27.9 ।।

దేవస్థానీయకుమ్భానాం ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్।

మధ్యకుమ్భాన్ పాద్యమార్ఘ్యమాచామం క్షీరమేవ చ।। 27.10 ।।

దధి పఞ్చామృతం దేవి మధుగన్ధోదకం తథా।

శుద్ధోదైః పరితః కుమ్భాన్ పూరయేదస్త్రవిద్యయా।। 27.11 ।।

బ్రహ్మస్థానేఽప్యష్టదిక్షు పౌరుహూతాదికేషు చ।

కుమ్భేష్వేకైకం చతుర్షు ఫలవారి చ మార్జనమ్।। 27.12 ।।

మధుపర్కం పత్రనీరం రత్నోదకమతః పరమ్।

లోహవారీక్షుతోయం చ గులాపః పూరయేద్ బుధః।। 27.13 ।।

మధ్యమే వేధసస్స్థానే (3)కలశేషు చతుర్ష్వపి।

ఘృతముష్ణోదకం పుష్పసర్వౌషధిజలైరపి।। 27.14 ।।

(3.గ్ర. చతుర్షు కలశేష్వపి।)

ప్రాదక్షిణ్యేన సంపూర్య తేషు కూర్చాన్ వినిక్షిపేత్।

అశ్వత్థామ్రప్రవాలైశ్చ నారికేలఫలాన్యపి।। 27.15 ।।

పిదధ్యాద్ ఘటవక్త్రాణి చక్రమన్త్రేణ దేశికః।

వస్త్రేణ వేష్టయేత్కుమ్భగలే ప్రత్యేకశో గురుః।। 27.16 ।।

సర్వాన్ వాప్యేకవస్త్రేణ విభవానుగుణం రమే।

ఆచ్ఛాద్య నవవస్త్రేణ కలశాన్ ప్రాగుదఙ్ముఖః।। 27.17 ।।

కుమ్భానాం పశ్చిమే దేశే కల్పయేత్ స్నానవిష్టరమ్।

స్నానవేద్యుత్తరే భాగే గన్ధతోయేన పూరితమ్।। 27.18 ।।

గాలితం పవమానాద్యైర్మన్త్రితం సాపిధానకమ్।

ఉపస్నానార్థపాత్రం తు స్థాపయేత్ (4)దేశికో మహత్।। 27.19 ।।

(4.గ్ర. కలశాన్ బహూన్।)

శఙ్ఖపాత్రం చక్రపాత్రం శతధారం తథైవ చ।

సహస్రధారం పటలం స్నానార్థం స్వర్ణనిర్మితమ్।। 27.20 ।।

సజ్జీకుర్యాత్ తథా పాత్రం చన్దనక్షోదసంయుతమ్।

తిన్త్రిణీఫలపఙ్కస్య బహుసారస్య భాజనమ్।। 27.21 ।।

అర్ఘ్యాదిదీపపాత్రాన్తం పూజాద్రవ్యాణి కల్పయేత్।

అన్తః ప్రవిశ్య మూలాది కర్మబిమ్బాని వై క్రమాత్।। 27.22 ।।

నిత్యపూజాం సమాప్యాథ ప్రార్థయేద్ గురుసత్తమః।

సర్వాదే సర్వజీవాత్మన్ సర్వజ్ఞ సకలప్రభో।। 27.23 ।।

అభిషేకో(కం?) మయా తేఽద్య కర్తుం సంప్రార్థయామి భో।

జగత్సంప్రీణనార్థాయ కర్మబిమ్బమలంకురు।। 27.24 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య చావాహ్య స్నానమణ్డపమానయేత్।

స్నానాసనే దేవదేవం శ్రీభూమిసహితం నయేత్।। 27.25 ।।

పుణ్యాహం వాచయేత్ పూర్వం పఞ్చకాలపరాయణైః।

సంప్రోక్ష్య కలశాదీని ద్వారపూజాముపక్రమేత్।। 27.26 ।।

నిషద్వరాశ్చ సూక్తాని పఠేయుర్వైష్ణవోత్తమాః।

బహిర్వాద్యాని గాయేయుర్నృత్యేయుర్నర్తకీజనాః।। 27.27 ।।

పురా పుష్పాఞ్జలిం కృత్వా విధివద్దేశికోత్తమః।

ఘటానాం పూర్వదేశే తు కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా।। 27.28 ।।

దివ్యానలం ప్రతిష్ఠాప్య కుమ్భేష్వాసనకల్పనమ్।

కృత్వా తత్తద్ద్రవ్యదేవాన్ ఘటేష్వావాహ్య పూజయేత్।। 27.29 ।।

అగ్నౌ పీఠం ప్రకల్ప్యాథ వాసుదేవం యజేద్ గురుః।

తత్తద్ద్రవ్యాధిదేవాన్ వై సముద్దిశ్య ఘృతాహుతీః।। 27.30 ।।

సంఖ్యాభిరష్టభిర్హుత్వా చరుణా షోడశాహుతీః।

సర్పిషాష్టోత్తరశతం విష్ణుగాయత్రియా (5)హుతే।। 27.31 ।।

(5.గ్ర.హునేత్)

హోమే హుతాజ్యశేషేణ మధ్యకుమ్భేషు సేచయేత్।

బహ్నిస్థం పరమాత్మానం చిన్తయేత్ కర్మకౌతుకే।। 27.32 ।।

అగ్నిముద్వాస్య తదను స్నపనార్థం జగద్గురోః।

స్నాన(6)శాటీం సమర్ప్యాథ యజేదర్ఘ్యాదినా హరిమ్।। 27.33 ।।

(6.గ్ర. శట్యౌ)

(7)దేవానాం స్వస్య హస్తే చ రక్షాసూత్రం తు బన్ధయేత్।

గన్ధమార్జారబీజోత్థం గన్ధతైలైశ్చ పాచితమ్।। 27.34 ।।

(7.గ్ర. దేవస్య దక్షిణే హస్తే)

అస్త్రేణ శోధయేత్ తం వై తిలతైలేన దేశికః।
శిరఃప్రభృతి పాదాన్తం దేవస్యోద్వర్తనం చరేత్।। 27.35 ।।
తతోద్ధరేద్ ద్రవ్యకుమ్భాన్ విష్ణుగాయత్రియా రమే।
పాద్యాదికలశైర్దేవం స్నాపయేన్మన్త్రపూర్వకమ్।। 27.36 ।।
ప్రతిద్రవ్యం తు మన్త్రేణ హ్యర్ఘ్యాలభనమాల్యకైః।
ధూపాదిభిః సమభ్యర్చ్య తతస్తేనాభిషేచయేత్।। 27.37 ।।
ద్రవ్యన్యాసం క్రమేణైవ తదుద్ధారః ప్రకీర్తితః।
ఘటేన యేన దేవేశః స్నాప్యతే గురుణా రమే।। 27.38 ।।
తద్ఘటావేష్టితం సూత్రం ఛిత్వా ప్రాదేశసంమితమ్।
బధ్వా హరేః కరే దేవి స్నాపయేత్తద్ఘటామ్బునా।। 27.39 ।।
పాద్యాదిద్రవ్యకుమ్భానాం స్నపనాన్తే గురూత్తమః।
గన్ధపఙ్కైః సమాలిప్య దేవాఙ్గేషు తతః పరమ్।। 27.40 ।।
అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య ముద్గాన్నాది నివేదయేత్।
దేవస్య పృష్ఠభాగస్థో గురుర్మూర్ధ్న్యుపరి ప్రభోః।। 27.41 ।।
సహస్రధారాపటలం ధారయేన్మూలవిద్యయా।
శఙ్ఖాబ్జనిధికర్కర్యౌ పుణ్యతీర్థప్రపూరితౌ।। 27.42 ।।
గృహీత్వా సవ్యవామస్థౌ విభోర్దేశికసత్తమౌ।
నియోజయేతాం తత్తీర్థం పటలే మూలవిద్యయా।। 27.43 ।।
సహస్రధారయా స్నానమేవం కుర్యాద్రమాపతేః।
ద్విజాః పురుషసూక్తేన తోషయేయుస్తదా హరిమ్।। 27.44 ।।
త్రివారమభిషిచ్యైవం దేవ్యావప్యభిషేచయేత్।
నియుజ్యాచ్ఛాదనపటం స్నాన(8)శాటీం విముచ్య చ।। 27.45 ।।

(8.గ్ర. శాట్యౌ)

తిన్త్రిణీవానపఙ్కైశ్చ (9)బగు(హు)సారైర్గురుర్విభోః।

అఙ్గాని శోధయేత్ పశ్చాదుపస్నానార్థవారిభిః।। 27.46 ।।

(9.గ్ర. బహు)

స్నాపయేత్ ప్లోతవస్త్రేణ కుర్యాదఙ్గాని నిర్వృతిమ్।

అలంకారాసనే దేవం సంప్రార్థ్య విధివద్యజేత్।। 27.47 ।।

భోజ్యాసనే తతో నీత్వా హవిరాది నివేదయేత్।

మహాహవిర్విధానం తు విభవే సతి కల్పయేత్।। 27.48 ।।

అభిషేకజలం విష్ణోర్యే పిబన్తి వహన్తి చ।

సర్వతీర్థాభిషేకస్య తే ఫలం ప్రాప్నువన్తి హి।। 27.49 ।।

పాద్యం కుమ్భాదికుమ్భేషు ద్రవ్యనిక్షేప ఈర్యతే।

శ్యామాకం విష్ణుపర్ణీ చ దూర్వా కమలమేవ చ।। 27.50 ।।

ద్రవ్యాణ్యేతాని చత్వారి పాద్యకుమ్భే వినిక్షిపేత్।

యవం సిద్ధార్థకం గన్ధపుష్పాక్షతఫలం తిలమ్।। 27.51 ।।

కుశాగ్రమేతాన్యష్టౌ చ హ్యర్ఘ్యాఙ్గాని ప్రకీర్త్యతే।

ఏలాలవఙ్గకర్పూరం క్షిపేదాచమనీయకే।। 27.52 ।।

కదలీనాలికేరం చ సితామధుఘృతం తథా।

ద్రవ్యాణేయేతాని సంయోజ్య పఞ్చామృతఘటే క్షిపేత్।। 27.53 ।।

చన్దనాగరుకర్పూరం గన్ధరాజం మురా తథా।

ఉశీరం కుఙ్కుమం మాంసీ గన్ధకుమ్భే సమర్పయేత్।। 27.54 ।।

కదలీబిల్వచూతాని పనసం బీజపూరకమ్।

నారికేలం చామలకం మాతులుఙ్గం ఫలామ్భసః।। 27.55 ।।

రజనీ సహదేవీ చ శిరీషం సూర్యవర్తినీ।

సదాభద్రకుశాగ్రాణి మార్జనామ్భసి నిక్షిపేత్।। 27.56 ।।

మధుక్షీరం చ దధ్యాజ్యం మధుపర్కం ఘటస్య హి।

న్యగ్రోధాశ్వత్థ-వకుల-కదమ్బామ్రశిరీషజాః।। 27.57 ।।

పలాశబిల్వజాశ్చాపి పల్లవాః పత్రవారిణః।
ఇన్దుకాన్తం సూర్యకాన్తమయస్కాన్తం ప్రవాలకమ్।। 27.58 ।।
వైడూర్యం పద్మరాగం చ బ్రహ్మరాగం చ గారుడమ్।
ఇన్ద్రనీలం పుష్యరాగం స్పటికం వజ్రమౌక్తికమ్।। 27.59 ।।
ఏతాని రత్నకుమ్భే తు నిక్షిపేద్ గురుసత్తమః।
హిరణ్యం రజతం తామ్రమయస్త్రప జలోద్భవే।। 27.60 ।।
ఏతాని పఞ్చలోహాని లోహకుమ్భేషు నిక్షిపేత్।
గోధూమయవనీవారసాలిముద్గప్రియఙ్గుకాన్।। 27.61 ।।
మాషవ్రీహీన్ బీజకుమ్భే ప్రక్షిపేత్ కమలేక్షణే।
శమ్యుదుమ్బరబిల్వానాం పలాశాశ్వత్థవృక్షయోః।। 27.62 ।।
వటఖాదిరచామ్పేయవికఙ్కతతరోస్తథా।
త్వక్సారమేషాం వృక్షాణాం కషాయామ్బుసి నిక్షిపేత్।। 27.63 ।।
కోష్ఠం మాంసీ హరిద్రే ద్వే మురా శైలేయచమ్పకాన్।
వచాకచోరముస్తాశ్చ సర్వౌషధిఘటే క్షిపేత్।। 27.64 ।।
నీవారతిలసిద్ధార్థయవవేణుయవాంస్తథా।
తులసీదలయుక్తాంస్తు శాన్త్యమ్బుసి వినిక్షిపేత్।। 27.65 ।।
పద్మం నీలోత్పలం చైవ స్థలాబ్జముకులాని చ।
కేతకీమల్లికాజాతినన్ద్యావర్తసుమాని చ।। 27.66 ।।
చామ్పేయమేఘావకులసుమాని సుమభాజనే।
శకృద్రసం చ గోమూత్రం దధి క్షీరం ఘృతం తథా।। 27.67 ।।
పఞ్చగవ్యాని తత్పాత్రే నిక్షిపేదద్బిరబ్జజే।
పుణ్యక్షేత్రాబ్ధ్యాపగాభ్యః పుణ్యాగాద్యన్తమధ్యతః।। 27.68 ।।
తులసీబిల్వకమలమూలేభ్యశ్చ హృతాః శుభాః।
మృత్స్నాస్తు మృత్తికాకుమ్భే జలేన సహ పూరయేత్।। 27.69 ।।

ఏతాని ద్రవ్యజాలాని విభవేచ్ఛానుసారతః।
ఏకం వాథ సమస్తం వా తత్తత్కుమ్భే తు నిక్షిపేత్।। 27.70 ।।
గన్ధోదకైర్వా కలశాన్ గలితైః శుద్ధవారిభిః।
ద్రోణమానం పఞ్చగవ్యం ఘృతం క్షీరం చ మాక్షికమ్।। 27.71 ।।
తాదృగేవేతరరసం తావదేవ గుడోదకమ్।
ఘటేషు పూరయేద్ విద్వాన్ ద్రవ్యకుమ్భామ్భసా రమే।। 27.72 ।।
అష్టభాగే త్వేకభాగం ద్రవ్యమానం విధీయతే।
హేమాది లోహజాలాని రత్నాని చ యథా వసు।। 27.73 ।।
తత్తద్ద్రవ్యాధిదేవాన్ వై తత ఆవాహ్య పూజయేత్।
ఘృతకుమ్భాధిదేవస్తు వాసుదేవః సనాతనః।। 27.74 ।।
సంకర్షణస్తప్తతోయకుమ్భస్య సుమవారిణః।
ప్రద్యుమ్నో దేవతా దేవి సర్వౌషధిజలస్య తు।। 27.75 ।।
అనిరుద్ధో దేవతా స్యాత్ పుణ్యతీర్థఘటస్య హి।
వాసుదేవః శుద్ధతోయకుమ్భే నారాయణః స్మృతః।। 27.76 ।।
కేశవః పాద్యకుమ్భస్య దేవో నారాయణస్తథా।
అర్ఘ్యకుమ్భస్య చాచామతోయనాథస్తు మాధవః।। 27.77 ।।
గోవిన్దః క్షీరకుమ్భస్య విష్ణుర్దధ్నః సరోద్భవే।
పఞ్చామృతస్య దేవస్తు మధుసూదననామకః।। 27.78 ।।
త్రివిక్రమస్తు మధునో గన్ధకుమ్భస్య వామనః।
శ్రీధరః ఫలకుమ్భస్య మార్జనామ్భోఽధిదేవతా।। 27.79 ।।
హృషీకేశః పద్మనాభో మధుపర్కస్య పద్మజే।
దామోదరః పత్రదేవో రత్ననీరస్య వై ప్రభుః।। 27.80 ।।
నరోత్తమోఽధోక్షజస్తు లోహామృతఘటస్య హి।
గులామ్భసో నృసింహః స్యాదిక్షునీరస్య చాచ్యుతః।। 27.81 ।।

దేవతా బీజకుమ్భస్య కాషాయస్య హరిః స్మృతః।
కృష్ణస్తు శాన్తికుమ్భస్య పఞ్చగవ్యఘటస్య తు।। 27.82 ।।
పఞ్చతత్త్వాధిదేవః స్యాన్మృత్తోయకలశస్య హి।
ఆదిసూకరదేవశ్చ దేవా ఇత్థం ప్రకీర్తితాః।। 27.83 ।।
ప్రత్యేకం ధూపదీపాదిగన్ధైః సంపూజ్య దేవతాః।
తతః సాధకముఖ్యాస్తు గాయత్రీం విష్ణుముచ్చరన్।। 27.84 ।।
ద్రవ్యన్యాసక్రమేణైవ గృహీత్వా కలశాన్ రమే।
ఆచార్యస్య కరే దద్యాదితరైః సహ దేశికః।। 27.85 ।।
మన్త్రం సముచ్చరన్ దేవమభిషిఞ్చేదుదఙ్ముఖః।
విష్ణుగాయత్రియా దేవం పాద్యకుమ్భేన వై తతః।। 27.86 ।।
తద్విష్ణోరితి మన్త్రేణ స్నాపయేదర్ఘ్యవారిణా।
న తే విష్ణో ఇతి మనుం వదన్నాచామవారిణా।। 27.87 ।।
ఆప్యాయస్వేతి మన్త్రేణ గోక్షీరేణాభిషేచయేత్।
దధిక్రావ్ణ యజుషా దధ్నా సంస్నాపయేద్ధరిమ్।। 27.88 ।।
పఞ్చామృతేన దేవేశం స్నాపయేన్మూలవిద్యయా।
మధువాతేతి మన్త్రేణ మధుపర్కేణ వై విభుమ్।। 27.89 ।।
గన్ధద్వారేతి వై మన్త్రముచ్చరన్ గన్ధవారిభిః।
ఫలినీత్యనువాకేన స్నాపయేత్ ఫలవారిణా।। 27.90 ।।
శం నో దేవీతి మనునా స్నాపయేన్మార్జనామ్బుభిః।
యా ఓషధీరితి మన్త్రేణ స్నాపయేత్ పత్రవారిభిః।। 27.91 ।।
రత్నోదకైరిషేత్వేతి లోహతోయాభిషేచనమ్।
మధు వాతేతి మన్త్రేణ స్నపనం గులవారిభిః।। 27.92 ।।
సావిత్ర్యాక్షతతోయేన శతధారేతి మన్త్రతః।
స్నాపయేత్ బీజతోయేన ఓషధ్య ఇతి మన్త్రతః।। 27.93 ।।

కషాయాద్భిః శాన్తితోయైర్వేదాహమితి మన్త్రతః।
ఘృతస్నాతేతి మన్త్రేణ ఘృతేన స్నపనం విభోః।। 27.94 ।।
త్వం విష్ణురితి యజుషా స్నానముష్ణామ్బుదారయా।
యోఽపాం పుష్పమితి స్నానం కుర్యాత్పుష్పామ్బుభిర్గురుః।। 27.95 ।।
సర్వౌషధ్యుదకేనాథ పుంసూక్తేనాభిషేచనమ్।
విష్ణోః కర్మేతి మన్త్రేణ పఞ్చగవ్యాభిషేచనమ్।। 27.96 ।।
ఉద్ధృతాసీతి మృత్తోయైరిమం మే గఙ్గమన్త్రతః।
శుద్ధతీర్థేన దేవేశమథవా మూలవిద్యయా।। 27.97 ।।
జితం త ఇతి మన్త్రాద్యా అమ్బుస్యేతి చ వా రమే।
యద్ద్రవ్యస్య చ యో మన్త్రస్తనమన్త్రేణాభిషేచయేత్।। 27.98 ।।
అథవా పౌరుషైః సూక్తైర్ద్వాదశాక్షరవిద్యయా।
అథవా విష్ణుగాయత్ర్యా షడర్ణేనాథవా రమే।। 27.99 ।।
స్వమూర్తివిద్యయా వాపి (10)స్నాపయేత్ శ్రీపతిం గురుః।
ఏకాశీతిఘటన్యాసమూనపఞ్చాశతస్తథా।। 27.100 ।।
(10.పా. స్నపనం మధువిద్విషః।)
త్రింశతః పఞ్చవింశత్యా ఏకవింశతికస్య చ।
తథా సప్తదశస్యాపి షోడశస్య సరోద్భవే।। 27.101 ।।
ద్వాదశానాం నవానాం చ పఞ్చానామేకసంఖ్యయా।
స్థాపితస్య ఘటానాం చ వదామి న్యాసమబ్జజే।। 27.102 ।।
ఏకాశీత్యా యదా దేవి కలశైరభిషిచ్యతే।
వైరిఞ్చే స్థాపయేద్విద్వాన్నవసంఖ్యాం తు మధ్యమే।। 27.103 ।।
దివ్యస్థానేఽప్యష్టదిక్షు ప్రత్యేకం నవసంఖ్యకాన్।
విధాతృపదకుమ్భానాం పుణ్యతీర్థం తు మధ్యమే।। 27.104 ।।
పరితోఽష్టసు కుమ్భేషు ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్।

ఫలోదకం మార్జనామ్భో మధుపర్కం చ పత్రవత్।। 27.105 ।।

సలిలం రత్నసంయుక్తం లోహవారి తథేక్షుజమ్।

శాన్తివారి చ దేవస్య పదేషు ప్రాగుపక్రమాత్।। 27.106 ।।

ద్రవ్యాణి మధ్యకుమ్భేషు హ్యష్టోత్తరశతే యథా।

పరితస్తద్వదేవ స్యాదూనపఞ్చాశతః శృణు।। 27.107 ।।

బ్రహ్మస్థానే నవ ఘటాన్ పూర్వవద్ ద్రవ్యసంయుతాన్।

సంస్థాప్య దేవతాస్థానే దిక్ష్వష్టసు యథాక్రమమ్।। 27.108 ।।

పఞ్చ పఞ్చ వినిక్షిప్య తేషు మధ్యఘటేషు వై।

పాద్యాదిషు చ యద్ద్రవ్యం తద్ద్రవ్యేణైవ పూరయేత్।। 27.109 ।।

శుద్ధోదకైః కోణకుమ్భాన్ క్షీరాబ్ధిమథనోద్భవే।

త్రింశద్భిః కలశైర్దేవి యదా దేవోఽభిషిచ్యతే।। 27.110 ।।

పరమేష్ఠిపదే మధ్యే ద్వౌ ఘటౌ పుణ్యవారిణా।

అక్షతాభిశ్చ సంపూర్య తయోరష్టసు దిక్ష్వపి।। 27.111 ।।

ఏకైకం ప్రాగుపక్రమ్య స్థాపయేత్ ద్రవ్యసంయుతాన్।

దధి పఞ్చామృతం తద్వన్మాక్షికం గన్ధవారి చ।। 27.112 ।।

ఫలోదకం మార్జనామ్భో మధుపర్కం సపత్రకమ్।

దేవస్థానే చతుర్దిక్షు పఞ్చ పఞ్చ ఘటాన్ న్యసేత్।। 27.113 ।।

తేషు మధ్యమకుమ్భేషు పాద్యార్ఘ్యాచమనాని చ।

క్షీరమాపూరయేదన్యాన్ శుద్ధాద్భిః పఞ్చవింశకైః।। 27.114 ।।

కలశైరభిషేకః స్యాద్ద్వైరిఞ్చే పఞ్చ వై ఘటాన్।

నిధాయ పుణ్యసలిలం మధ్యకుమ్భే సమర్పయేత్।। 27.115 ।।

తచ్చతుర్దిక్షు చతురః దధి పఞ్చామృతం మధు।

గన్ధోదకం దేవతాయాః స్థానే దిక్షు చతుర్ష్వపి।। 27.116 ।।

త్రింశద్వద్ఘటవిన్యాసస్తథా ద్రవ్యైశ్చ పూరణమ్।

ఏకవింశతికుమ్భస్య స్రష్టృస్థానఘటైకకే।। 27.117 ।।

ఆపూర్య పుణ్యతీర్థేన విదిక్షు చతుర్షు క్రమాత్।

పఞ్చ పఞ్చ ఘటాన్న్యస్య తేషు మధ్యఘటేషు వై।। 27.118 ।।

అక్షతామ్బు తతా బైజం కషాయం శాన్తివారి చ।

శుద్ధోదైః పూరయేదన్యాన్ కలశాన్ గాలితైః రమే।। 27.119 ।।

దశ సప్త ఘటైర్భద్రే యథా దేవోఽభిషిచ్యతే।

సకర్ణికం షోడశభిర్దలైర్ధాన్యేన కల్పితమ్।। 27.120 ।।

పీఠం తస్మిన్ కర్ణికాయాం ఘటమేకం తథా ఘటాన్।

నిక్షిప్యాన్యేషు మధ్యస్థే పుణ్యతీర్థేన పూరయేత్।। 27.121 ।।

పాద్యమర్ఘ్యం తథాచామం క్షీరం దధి చ పఞ్చభిః।

అమృతైః పూరణం దేవి మాక్షికం గన్ధవారి చ।। 27.122 ।।

ఫలోదకం మార్జనామ్భో మధుపర్కం చ నిక్షిపేత్।

పత్రతోయం రత్నవారి లోహతోయం గుడోదకమ్।। 27.123 ।।

ఇక్షుజం మధ్యహీనం స్యాత్ షోడశైః కలశైర్యదా।

అభిషిఞ్చేద్దేవదేవం ఘటానాం విన్యసేద్ గురుః।। 27.124 ।।

ద్వాదశానాం పశ్చిమస్యాః ప్రాచ్యాన్తం వ్రీహిభిః క్రమాత్।

పఙ్క్తిత్రయం పురాకల్ప్య చతురశ్చతురో ఘటాన్।। 27.125 ।।

ఏకైకస్మిన్ వినిక్షిప్తే త్రిషు ద్వాదశ వై భవేత్।

(11)పాద్యాది ద్రవ్యసలిలం పత్రాన్తం తేషు పూరయేత్।। 27.126 ।।

(11.గ్ర. పాద్యాదితోయకలశాన్ పత్రాన్తాన్ తేషు నిక్షిపేత్।)

స్థాప్యేషు నవసంఖ్యేషు కలశేషు యదా రమే।

మధ్యకుమ్భే పుణ్యతీర్థం పరితోఽష్ట ఘటేషు వై।। 27.127 ।।

పాద్యాదిద్రవ్యనిక్షేపం గన్ధాన్తం తత్ర కారయేత్।

ఘటేషు పఞ్చసంఖ్యేషు పుణ్యతీర్థం తు మధ్యమే।। 27.128 ।।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు సాక్షతం బీజవారి చ।
శాన్తితోయం చ కాషాయం పూరయేదేకసంఖ్యకే।। 27.129 ।।
ఘటే పుణ్యేన తోయేన సంపూర్య స్నాపయేద్ధరిమ్।
ఇతోఽధికోఽపి శాస్త్రేఽస్మిన్నభిషేక ఉదీరితః।। 27.130 ।।
తథాపి సంగ్రహేణైవ మయా ప్రోక్తస్తవ ప్రియే।
ప్రతిష్ఠాయాముత్సవే చ ప్రాయశ్చిత్తాదికర్మసు।। 27.131 ।।
సంక్రాన్త్యాదిషు కాలేషు విభవేచ్ఛానుసారతః।
చతుఃస్థానార్చనం కృత్వా స్నాపయేచ్చ తతో హరిమ్।। 27.132 ।।
ఏష ముఖ్యోఽభిషేకస్తే కథితః కమలేక్షణే।
వినా హోమం మధ్యమః స్యాత్ తథా చక్రాబ్జమణ్డలే।। 27.133 ।।
పూజాహీనోఽధమో భద్రే కుర్యాజ్జ్ఞాత్వా విచక్షణః।
[స్నానోపయుక్తద్రవ్యాణి దధిక్షీరమధూని చ।। 27.134 ।।
అన్యాని సర్వవస్తూని దేశికః స్వయమాహరేత్।
దేవస్య స్నపనాన్తే తు యజమానో హరేః పురా।। 27.135 ।।
ఆచార్యాన్ సాధకంశ్చైవ తోషయద్వివిధైర్ధనైః।
అన్యాంశ్చ వైష్ణవాన్ సర్వాన్ యథాశక్తి చ తోషయేత్।। 27.136 ।।
స్నపనాన్తే తూత్సవం చ విభవే సతి కల్పయేత్।]

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం సప్తవింశోఽధ్యాయః ।।

------------------------- - --------------------------

।। అష్టావింశోధ్యాయః-ఆరాధనక్రమః ।।

[నిత్యయాగవిధిః]

శ్రీః

పుణ్డరీకాక్ష సర్వస్య లోకస్యాధిపతే హరే।

ప్రతిష్ఠిత్య హరిం భక్త్యా పూజయేన్నిత్యమవ్యయమ్।। 28.1 ।।

ఇతి త్వయోక్తాం తాం పూజాం వక్తుమర్హస్యశేషతః।

(1)శ్రీ భగవాన్-

(1.గ్ర. భగవాన్)

సమాప్తిదివసాద్దేవి ప్రతిష్ఠాయాస్తు దేశికః।। 28.2 ।।

విభవానుగుణం నిత్యం షట్కాలమథవా త్రయమ్।

ద్వికాలమేకకాలం వా భక్త్యా భాగవతోఽర్చయేత్।। 28.3 ।।

తత్రప్రకారం ప్రవక్ష్యామి శాస్త్రోక్తవిధినా రమే।

బ్రాహ్మే ముహూర్తే శయనాదుత్థాయ నియతేన్ద్రియః।। 28.4 ।।

దేశికః పాణిపాదం చ ప్రక్షాల్యాచమ్య వాగ్యతః।

స్తువన్ హరిం జితంతాద్యైర్గచ్ఛేన్నద్యాదికం గురుః।। 28.5 ।।

దేహశుద్ధ్యాదికం కృత్వా తతః స్నాయాద్యథావిధి।

అథవా దేశకాలాదిశరీరస్య గుణానపి।। 28.6 ।।

సమాలోచ్య తతో దేవి హ్యుష్ణోదేనాథవా రమే।
మన్త్రస్నానాది వా కృత్వా నిత్యకర్మ సమాచరేత్।। 28.7 ।।
ఆత్మానం వస్త్రయుగ్మేన కుణ్డలాదివిభూషణైః।
శ్వేతమృత్స్నోర్ధ్వపుణ్డ్రైశ్చ చన్దనాద్యైః సుగన్ధిభిః।। 28.8 ।।
హేమోపవీతైః స్రగ్భిశ్చ భూషయేద్ దేశికోత్తమః।
ముఖవాససమోపేతైస్తామ్బూలైః శోధయేన్ముఖమ్।। 28.9 ।।
ప్రక్షాల్య పాణిపాదం చ గోపురస్య బహిః స్థలే।
ఆచమ్యాన్తర్మహాపీఠం ప్రాదక్షిణ్యేన వై తతః।। 28.10 ।।
అర్ధమణ్డపమాసాద్య ద్వాదశార్ణం సముచ్చరన్।
తదా జయ జయేత్యుచ్చైర్వన్దినో మాగధా అపి।। 28.11 ।।
స్తోత్రైరన్యైశ్చ వివిధైః శ్రావ్యైర్వీణాదివాదనైః।
ప్రబోధయేయుర్దేవేశం తథా భాగవతా అపి।। 28.12 ।।
స్తువీర్యుర్దివ్యగాథామిర్ద్వారమాసాద్య భక్తితః।
విహగేన్ద్రం కవాటస్థాన్ ద్వారశాఖాస్థితానపి।। 28.13 ।।
దేవానుదుమ్బరస్థాం చ శ్రియం చణ్డప్రచణ్డకౌ।
పురా సంపూజ్య మనసా షడఙ్గన్యాసమాచరేత్।। 28.14 ।।
(2)స్థిత్వా కవాటాభిముఖం పవనాధిపతిం స్మరేత్।
తాలత్రయం చ హస్తాభ్యాం కృత్వాభివలజస్థితః।। 28.15 ।।
(2.పా. కవాటముద్ఘాట్య తతో వాయుమన్త్రేణ మన్త్రవిత్।)
కవాటోద్ఘాటనం కుర్యాత్ తదద్వారం దేశికోత్తమః।
త్రిధా విభజ్య మనసా మధ్యభాగం ద్విధా పునః।। 28.16 ।।
విభజ్య వామభాగేన బద్ధాఞ్జలిపుటః స్థితః।
సామ్నా దేవవ్రతేనాన్తః ప్రవిశేద్ దక్షిణాఙ్ఘ్రిణా।। 28.17 ।।
దీపాన్ ప్రజ్వాల్య నేత్రేణ ద్విషట్కాక్షరవిద్యయా।

(3)ప్రణమ్య శిరసా దేవం శయనస్థం జగత్పతిమ్ ।। 28.18 ।।

(3.గ్ర. చతుర్వారం ప్రణమ్యాథ)

ప్రబోధలక్షణైః స్తోత్రైరుత్థాప్య శయనాద్రమే ।

సంస్థాప్య విష్టరే దేవం మూలే శక్తిం నియోజయేత్ ।। 28.19 ।।

తతో యవనికాం త్యక్త్వా హరేర్నీరాజనం చరేత్ ।

తదా దేవాయ గోపృష్ఠమశ్వవక్త్రమిభాననమ్ ।। 28.20 ।।

నీలకేశం మహాదర్శం కన్యకామపి దర్శయేత్ ।

విశ్వశక్తియుతం దేవం జితంతాప్రముఖైః స్తవైః ।। 28.21 ।।

స్తూయాద్గాథామిరన్యాభిర్గోక్షీరం శర్కరాయుతమ్ ।

దధ్యన్నాది నివేద్యాథ నిత్యపూజాముపక్రమేత్ ।। 28.22 ।।

పూజాకాలే పురా కుర్యాత్ పఞ్చశుద్ధిం గురూత్తమః ।

స్థానశుద్ధిం పాత్రశుద్ధిం బిమ్బశోధనమేవ చ ।। 28.23 ।।

ఆత్మనో భూతశుద్ధిం చ మన్త్రవర్ణాస్తతో రమే ।

మయూరపిఞ్ఛికాపుఞ్జైర్దర్భముష్టిభిరేవ వా ।। 28.24 ।।

వితానం గర్భగేహస్య హరేః సింహాసనం తథా ।

భూమిం భిత్తిం చ పరితో వేదికాస్థానమేవ చ ।। 28.25 ।।

శుచీవ ఇతి మన్త్రేణ ప్రథమం మార్జయేద్ గురుః ।

కుఙ్కుమాగరుకర్పూరచన్దనక్షోదవారిభిః ।। 28.26 ।।

గర్భగేహం సమాలిప్య వికిరేదక్షతాన్ స్వయమ్ ।

హైమాది చేచ్ఛర్కరయా రాజతాని సుధాదిభిః ।। 28.27 ।।

(4)తామ్రపైత్తలపాత్రాణి తిన్త్రిణీఫలవారిభిః ।

కాంస్యాని దారుజాతాని పూజాపాత్రాణి వై రమే ।। 28.28 ।।

(4.గ్ర. తామ్రాణి పైత్తలాదీని)

భస్మనా మృత్స్నయా చైవ శోధయేచ్చ యథాక్రమమ్ ।

అభిమన్త్ర్య చ పాత్రాణి గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।। 28.29 ।।

అలంకృతాని పూర్వేద్యుర్వస్త్రం మాల్యం చ చన్దనమ్।

మూలబేరాదిబిమ్బేభ్యః పరిహృత్య తతో రమే।। 28.30 ।।

తచ్చంయోరితి మన్త్రేణ శుద్ధవస్త్రేణ శోధయేత్।

అర్ధమణ్డపమారభ్య బలిపీఠాన్తమబ్జజే।। 28.31 ।।

పాకశాలాం యాగభూమిం తత్పాత్రాణీతరాణ్యపి।

శోధయేత్పరిచారో వా సాధకో వా తదాజ్ఞయా।। 28.32 ।।

ద్వారేషు పూర్వదివసే పుష్పైరామ్రాదిపల్లవైః।

కృతాని తోరణాదీని బద్ధాన్యపహరేత్తతః।। 28.33 ।।

సంయోజయేన్నూతనాని రఙ్గవల్లీశ్చ కల్పయేత్।

సేనేశం మనసా ధ్యాయేద్యాగవిఘ్నోపశాన్తయే।। 28.34 ।।

తతః స్వదేహశుద్ధ్యర్థం యాగద్రవ్యాలయస్య చ।

శుద్ధ్యర్థం పాకశాలాయాః పుణ్యాహం వాచయేద్ గురుః।। 28.35 ।।

తేన శంశోధయేత్ సర్వమాత్మానం మన్దిరం తథా।

(5)తతస్తు వేదఘోషే చ వాద్యఘోషే ప్రవర్తితే।। 28.36 ।।

(5.గ్ర. వాద్యామ్నాయాదిఘోషే చ ఘణ్టానాదే ప్రవర్తితే।)

గర్భగేహాన్తరం గత్వా కవాటం బన్ధయేత్తథా।

(6)తిరస్కరిణ్యా సంచ్ఛాద్య తద్ద్వారం గురుసత్తమః।। 28.37 ।।

(6.పా. తిరస్కరిణ్యా చ ద్వారే నిశ్ఛిద్రం ఛాదితే తతః।)

దేవస్య దక్షిణం పార్శ్వం గత్వా విష్టరమాస్థితః।

ఆసనస్య ఋషిర్మేరుశ్ఛన్దస్సుతలమీరితమ్।। 28.38 ।।

శ్రీకూర్మో దేవతా పద్మే త్వాసనే వినియోజయేత్।

దర్భసప్తకృతం కూర్చమాసనే నిక్షిపేత్ సుధీః।। 28.39 ।।

తస్మిన్ కూర్మం స్మరేద్దేవం స్వస్తికం పద్మమేవ వా।

బధ్వోపవిశ్య తదను హ్యాస్త్రేణాశాశ్చ బన్ధయేత్।। 28.40 ।।

వహ్నిమన్త్రేణ దహనమగ్నిప్రాకారముద్రయా।

ప్రాకారావస్థితం ధ్యాయేద్గగనం చక్రముద్రయా।। 28.41 ।।

(7)ఆచ్ఛాద్య చక్రమన్త్రేణ ప్రాణాయామత్రయం చరేత్।

ప్రణవస్య ఋషిర్బ్రహ్మా ఛన్దో గాయత్రముచ్యతే।। 28.42 ।।

(7.పా. గోపయన్నిత్థమాత్మానం ప్రాణాయామైస్త్రిభిః క్రమాత్।)

బ్రహ్మవిష్ణుశివా దేవా రేచకాద్యధినాయకాః।

బీజం హకారో హంశక్తిః కకారః కీలకః స్మృతః।। 28.43 ।।

ధూమ్రవర్మయుతం మన్త్రం ప్రాణాయామే విచిన్తయేత్।

యోగముద్రాం సమాపన్నః శోధయేద్దేహపాప్మనః।। 28.44 ।।

ధూమ్రాభం నాభికన్దస్యం యం బీజం చతురశ్రకమ్।

ధ్యాత్వా స్వదేహపాప్మానం శోధయేత్తేన వాయునా।। 28.45 ।।

వహ్నిబీజం హృదబ్జస్థం త్రికోణం పాటలప్రభమ్।

ధ్యాత్వా (8)(9)తదుత్థం తేజోభిర్దాహయేత్ కల్మషం గురుః।। 28.46 ।।

(8.పా. తదుత్థసప్తార్చిశ్శిఖాభిః కల్మషం దహేత్।)

(9.గ్ర. తదుత్థ)

మాహేన్ద్రబీజం (10)కణ్ఠస్థం పీతాభం చతురశ్రకమ్।

ధ్యాత్వా తదుత్థవాతేన స్తమ్భయేదనిలం తతః।। 28.47 ।।

(10.పా. విన్యస్య)

మూర్ధ్నిస్థవారుణం బీజం వృత్తం స్ఫటికసంనిభమ్।

ధ్యాత్వా సంక్షాలయేద్దేహం తదుత్థామృతవారిభిః।। 28.48 ।।

రేచకైః శోధయేత్ పాపం పూరకైర్దాహయేత్ తతః।

కుమ్భకైః స్తమ్భయేద్వహ్నిమేవం పాపం విశోధయేత్।। 28.49 ।।

పృథివ్యాదీని తత్త్వాని (11)సృజేత్ సంహారపూర్వకమ్।

పృథ్వీమన్త్రస్య బ్రహ్మర్షిర్గాయత్రీఛన్ద ఈరితమ్ ।। 28.50 ।।

(11.పా. సమాధిపరయా ధియా ।)

వరాహో దేవతా ప్రోక్తో హుంకారేణ విరాజితః ।

చతురశ్రం పీతవర్ణాం పృథ్వీం పఞ్చగుణైర్యుతామ్ ।। 28.51 ।।

(12)ఘ్రాణోపస్థేన్ద్రియాం గన్ధే తన్మాత్రాలక్షణే హరేత్ ।

ఆపాదజానుపర్యన్తం పృథ్వీస్థానముదాహృతమ్ ।। 28.52 ।।

(12.పా. ఘ్రాణోపస్థేన్ద్రియయుతాం తన్మాత్రాలక్షణే తతః ।)

సిన్ధుద్వీపఋషిరపాం ఛన్దస్త్వతలమీరితమ్ ।

బీజం వం వరుణో దేవశ్చన్ద్రస్యేవాకృతిర్భవేత్ ।। 28.53 ।।

శ్వేతవర్ణాస్తు రసనా ఖం(13)పాయుసహితా రమే ।

ఆపశ్చతుర్గుణాః పద్మే రసే గన్ధం చ సంహరేత్ ।। 28.54 ।।

(13.గ్ర. పాయ్విన్ద్రయయుతా రమే ।)

ఆజానోర్గుహ్యపర్యన్తమపాం స్థానముదాహృతమ్ ।

ఋషిరగ్నేః కాశ్యపస్తు త్రిష్టుప్ ఛన్దస్తనూనపాత్ ।। 28.55 ।।

దేవో బీజం రేఫమాహుః ప్రలేయ చిన్తయేద్ గురుః ।

దృష్టిపాదేన్ద్రియం వహ్నిం త్రిగుణం త్ర్యశ్రపాటలమ్ ।। 28.56 ।।

రసం చ రూపే తన్మాత్రాలక్షణే దేశికః స్మరేత్ ।

గుహ్యాదినాభిపర్యన్తమగ్నిస్థానం విదుర్బుధాః ।। 28.57 ।।

వాయువీజస్య కిష్కిన్ధఋషిశ్ఛన్దస్తు జాగతమ్ ।

యం బీజం పవనో దేవః (14)సంహారే పరిచిన్తయేత్ ।। 28.58 ।।

(14.గ్ర. ప్రలయే చిన్తయేత్ క్రమాత్ ।)

ధూమ్రాభం ద్విగుణోపేతం కరచర్మేన్ద్రియాన్వితమ్ ।

వృత్తం వాయుం చ రూపం చ సంహరేత్ స్పర్శనే తతః ।। 28.59 ।।

నాభ్యాదిఘోణపర్యన్తం వాయుస్థానం స్పృశేద్ గురుః ।

ఆకాశస్య ఋషిర్బ్రహ్మా గాయత్రీచ్ఛన్ద ఉచ్యతే।। 28.60 ।।

షం బీజం భగవాన్దేవ (15)అనిరుద్ధస్సమీరితః।

నీలోత్పలదలశ్యామః వాక్శ్రుతీన్ద్రియసంయుతమ్।। 28.61 ।।

(15.గ్ర. శ్చానిరుద్ధస్తు కథ్యతే।)

నభః శబ్దగుణోపేతం నిరాకారం సువిస్తరమ్।

నాసాదిమూర్ధపర్యన్తమాకాశస్థానముచ్యతే।। 28.62 ।।

స్పర్శం చ సంహరేచ్ఛబ్దే తన్మాత్రాలక్షణే రమే।

శబ్ద స్వాన్తే సమాహృత్య తతః స్వాన్తమహంకృతౌ।। 28.63 ।।

(16)అహంకారం బుద్ధితత్త్వే బుద్ధిం చ ప్రకృతౌ రమే(17)।

ప్రకృతిం సంహరేజ్జీవే ప్రాణానాయమ్య దేశికః।। 28.64 ।।

(16.పా. అహంకృతిం)

(17.పా. పునః।)

నాభికన్దస్థితం వాయుం ధ్యాత్వా కుమ్భకవాయునా।

సుసూక్ష్మం (18)నాభిచక్రస్థం రవికోటిసమప్రభమ్।। 28.65 ।।

(18.పా. నాభిచక్రే భాస్కరాభవ్యవస్థితమ్।)

వాయునా వివశం జీవం పద్మసూత్రసుసూక్ష్మయా।

సుషుమ్నయా నాడికయా (19)శిరస్యారోపయేద్ గురుః।। 28.66 ।।

(19.పా. పద్మసూత్రసుక్ష్మయా।)

నిర్గమయ్య బ్రహ్మరన్ధ్రాత్ నయేద్భాస్కరమణ్డలమ్।

తన్మణ్డలాద్భగవతి (20)పరే బ్రహ్మణి యోజయేత్।। 28.67 ।।

(20.గ్ర. పర)

యోనిజం స్థూలదేహం తు శోధయేచ్ఛోషణాదిభిః।

పరబ్రహ్మపదామ్భోజాత్ నిర్గతం జీవమాత్మనః।। 28.68 ।।

సోమమణ్డలమార్గేణ బ్రహ్మరన్ధ్రం ప్రవేశ్య చ।

సుషుమ్నానాడ్యా తు పునః ప్రవిష్టం హృత్కజే స్మరేత్ ।। 28.69 ।।

జీవాత్ సృజేత్త్రికృత్యన్తం తతో భగవతో హరేః ।

ఆరాధనాయ స్వం దేహం శుద్ధసత్త్వం విచిన్తయేత్ ।। 28.70 ।।

త్రివిక్రమపదామ్భోజాదుత్పన్నాం సురదీర్ఘికామ్ ।

విచిన్త్య తస్యామాత్మానం స్నాతం సమ్యగ్విచిన్తయేత్ ।। 28.71 ।।

సంశోధ్యైవం స్వమాత్మానం హరేరద్భుతకర్మణః ।

ఉపక్రమేన్నిత్యయాగం సిద్ధమన్త్రో గురూత్తమః ।। 28.72 ।।

స్థిత్యాసనాదిబిమ్బానాం ప్రతిష్ఠాయాం యథా రమే ।

యేన మన్త్రేణ యద్బిమ్బం యథాన్యస్తం చ మన్త్రిణా ।। 28.73 ।।

తన్మన్త్రేణైవ పూజాయామాత్మనోఽపి న్యసేద్ గురుః ।

(21)సృష్టిస్థితిలయైః పూర్వం కరన్యాసముపక్రమేత్ ।। 28.74 ।।

(21.పా. సృష్టిస్థితిలయన్యాసైర్హస్తన్యాసపురస్సరమ్ ।)

తలం పృష్ఠం చ కరయోః శోధయేదస్త్రవిద్యయా ।

అఙ్గులీనాం చ సర్వాసాం పర్వస్వాద్యన్తవర్తిషు ।। 28.75 ।।

ప్రణవస్య తు విన్యాసో మధ్యమేషు చ పర్వసు ।

(22)మన్త్రాక్షరాణాం విన్యాస ఇతి మన్త్రవిదో విదుః ।। 28.76 ।।

(22.పా. మన్త్రాక్షరాణి విన్యస్యేన్న్యాస ఏష సనాతనః ।)

పర్వదక్షిణతర్జన్యాః ప్రక్రమ్యాఙ్గులిపర్వసు ।

పర్వాన్తం వామతర్జన్యా న్యాసః సృష్టిర్భవేద్రమే ।। 28.77 ।।

వ్యత్యాసేన తు సంహారః స్థితౌ తు కరయోర్ద్వయోః ।

ప్రారభ్య తర్జనీపర్వ కనిష్ఠాయాం తు విశ్రమః ।। 28.78 ।।

అష్టాక్షరస్య మన్త్రస్య న్యాస ఏష ఉదాహృతః ।

ద్వాదశాక్షరమన్త్రస్య (23)శృణు న్యాసం వరాననే ।। 28.79 ।।

(23.పా. న్యాసస్సమ్ప్రతి కథ్యతే ।)

తలే మధ్యమయా న్యాసస్తర్జన్యాఙ్గుష్ఠపర్వణి।

తతోఽష్టాక్షరన్యాసం కృత్వా సర్వం విచక్షణః।। 28.80 ।।

సవ్యే తలే తు విశ్రాన్తిః సృష్టావపరయా లయే।

పాలనే తలయోర్దేవి పూర్వవత్ ప్రక్రమేద్ గురుః।। 28.81 ।।

కనిష్ఠయోరఙ్గులయోః కుర్యాద్విశ్రాన్తిమాత్మనః।

షడర్ణస్యాపి మన్త్రస్య న్యాసః ప్రోక్తః పురాతనైః।। 28.82 ।।

ఆరభ్య మధ్యమాఙ్గుల్య దక్షిణస్య కరస్య వై।

తథా వామకరస్యాపి మధ్యమాన్తం న్యసేద్రమే।। 28.83 ।।

సృష్టిన్యాసస్త్వయం భద్రే వ్యత్యాసో లయ ఈరితః।

మధ్యమాఙ్గులిమారభ్య కరయోరుభయోరపి।। 28.84 ।।

కనిష్ఠాన్తం చ విన్యాసః స్థితిన్యాసో భవేదయమ్।

మన్త్రరత్నత్రయస్యాద్య హ్యఙ్గన్యాసస్తు కథ్యతే।। 28.85 ।।

మూర్ధ్ని వక్త్రే చ హృదయే నాభిజాన్వోశ్చ పాదయోః।

షడక్షరస్య న్యాసోఽయం సృష్టౌ కుర్యాద్విచక్షణః।। 28.86 ।।

పాదాదిమూర్ధపర్యన్తం సంహారే న్యాస ఇష్యతే।

అష్టాక్షరస్య న్యాసే తు నేత్రే గుహ్యం తతోఽధికః।। 28.87 ।।

ద్వాదశాక్షరమన్త్రస్య మస్తకే చతసృషు క్రమాత్।

ప్రాచ్యాదిదిక్షు విన్యాసస్త్వధికః పరికీర్తితః।। 28.88 ।।

ద్వాదశార్ణాదిమన్త్రాణాం త్రయాణాం న్యాసకర్మణి।

అఙ్గులీనాం యథాయోగం కథయామి తవాధునా।। 28.89 ।।

(24)పూర్వభాగే తు సిరసశ్చాఙ్గుష్ఠేన న్యసేత్తతః।

(25)తర్జన్యా దక్షిణే స్థానే పశ్చిమే నామహీనయా।। 28.90 ।।

(24.పా. ప్రాగ్భాగే శిరసోఙ్గుల్యా న్యాసోఽఙ్గుష్ఠేన దక్షిణే।)

(25.పా. తర్జన్యా పశ్చిమే భాగే న్యాసోఽనామికయోత్తరే।)

కనిష్ఠయా (26)చోత్తరస్మిన్ మధ్యే మధ్యమయా న్యసేత్।

మన్త్రాసనే యోగపీఠం పద్మమన్యత్ర చిన్తయేత్।। 28.91 ।।

(26.పా. తదేతాస్స్వర్ద్వాదశాక్షరభూమయః।)

ధ్యాయేన్మన్త్రాసనే తార్క్ష్యమ్ అనన్తం శయనాసనే।

(27)మధ్యమాతర్జనీభ్యాం చ చక్షుషోర్న్యసనం చరేత్।। 28.92 ।।

(27.పా. మూర్ధ్ని మధ్యమయాఙ్గుల్యా తర్జన్యా సహ చక్షుషోః।)

న్యసేన్ముఖేఽనామికయా సాఙ్గుష్ఠేన చ మన్త్రవిత్।

అఙ్గుష్ఠతర్జనీభ్యాం తు హృదయే న్యసనం (28)చరేత్।। 28.93 ।।

(28.పా. భవేత్।)

తథాఙ్గుష్ఠకనిష్ఠాభ్యాం నాభౌ న్యాసః (29)ప్రకీర్తితః।

వినాఙ్గుష్ఠేన శేషాభిర్గుహ్యే జానుని చోభయోః।। 28.94 ।।

(29.పా. ప్రశస్యతే।)

సమస్తాభిశ్చరణయో(30) ర్ద్వాదశాక్షరభూమయః।

అష్టార్ణస్య షడర్ణస్య స్థానేష్వేతేషు విన్యసేత్।। 28.95 ।।

(30.పా. అష్టాక్షరభూమయః।)

నాభ్యాదిహృదయాన్తేషు న్యాసేఽఙ్గేషు స్థితౌ రమే।

వదామ్యష్టాక్షరం మన్త్రం దేవతర్ష్యాదిసంయుతమ్।। 28.96 ।।

ఉచ్చరేత్ ప్రణవం పూర్వం నమః శబ్దం తతః పరమ్।

నారాయణం చతుర్థ్యన్తమన్తర్యామీ మునిః స్మృతః।। 28.97 ।।

దేవో నారాయణః సాక్షాద్ గాయత్రం ఛన్ద ఈరితమ్।

అంబీజమిత్యాయశక్తిః కీలకం హ్రీముదాహృతమ్।। 28.98 ।।

వైకుణ్ఠం క్షేత్రమిత్యాహుః శ్రీం తనుత్రం ప్రకీర్త్యతే।

చతుర్భుజముదారాఙ్గం చక్రాద్యాయుధసేవితమ్।। 28.99 ।।

కాలమేఘప్రతీకాశం పద్మపత్రాయతేక్షణమ్।

పీతామ్బరధరం సౌమ్యం రత్నోజ్జ్వలితకుణ్డలమ్।। 28.100 ।।

స్ఫురత్కటకకేయూరహారకౌస్తుభభూషితమ్।

రత్నసింహాసనాసీనం శ్రీభూమిసహితం విభుమ్।। 28.101 ।।

ధ్యాయేన్నారాయణం దేవం శ్రితానాం ముక్తిదాయకమ్।

శుక్లం హిరణ్మయం కృష్ణం రక్తం కుఙ్కుమసంనిభమ్।। 28.102 ।।

పద్మకింజల్కసదృశమష్టమం సర్వవర్మవత్।

ఇత్థం వర్ణం త్వక్షరాణాం న్యాసకాలే విచిన్తయేత్।। 28.103 ।।

ద్వాదశార్ణమనోర్దేవి వదామ్యృష్యాదిదేవతాః।

ఉద్గీథం పూర్వముచ్చార్య నమో భగవతే తతః।। 28.104 ।।

వాసుదేవం చతుర్థ్యన్తమృషిర్బ్రహ్మాస్య ఈరితః।

ఛన్దస్తు దేవీ గాయత్రీ వాసుదేవస్తు దేవతా।। 28.105 ।।

ఓం బీజమాయ శక్తిః స్యాద్ హ్రీం కీలకముదాహృతమ్।

శ్రీం కవచమోమిత్యస్త్రం శుక్లో వర్ణః ప్రకీర్తితః।। 28.106 ।।

సితం కృష్ణం చ ధూమ్రాభం శ్యామం తారానిభం తథా।

స్ఫటికాభం చ శఙ్ఖాభం రక్తం శుక్లం చ లోహితమ్।। 28.107 ।।

తమోరూపం పీతవర్ణం (31)ధ్యాయేద్వర్ణాన్ యథాక్రమమ్।

ద్విభుజం పుణ్డరీకాక్షం శుద్ధస్ఫటికవిగ్రహమ్।। 28.108 ।।

(31.పా. ధ్యాత్వా మన్త్రద్వయాక్షరమ్।)

కిరీటకుణ్డలధరం వనమాలావిరాజితమ్।

శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్ కౌస్తుభానతకంధరమ్।। 28.109 ।।

యోగలక్ష్మ్యా సమాక్రాన్తబాహుమధ్యం పరాత్పరమ్।

పరమే వ్యోమ్ని తిష్ఠన్తం వాసుదేవం స్మరేద్విభుమ్।। 28.110 ।।

షడక్షరమథో వక్ష్యే విష్ణుసాంనిధ్యసిద్ధయే।

ఛన్దసామాదిముచ్చార్య వహ్నిజాయాం తతః స్మరేత్।। 28.111 ।।

విష్ణవేతి పదం తస్మాద్ ధ్యాయేన్మన్త్రవిచక్షణః।
అస్య శ్రీవిష్ణుమన్త్రస్య ఋషిర్బ్రహ్మా భవేద్రమే।। 28.112 ।।
ఛన్దస్తు దేవీగాయత్రీ దేవతా విష్ణురీరితః।
బీజాదికం పూర్వవత్స్యాద్ధ్యాయేద్విష్ణుం సనాతనమ్।। 28.113 ।।
మేఘశ్యామం చదుర్బాహుం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।
అన్తర్యామినమీశానం కిరీటాదివిరాజితమ్।। 28.114 ।।
శ్రీభూమిసహితం దేవం సనకాదిమహర్షిభిః।
సేవితం సూరిబృన్దైశ్చ పద్మవిష్టరసంస్థితమ్।। 28.115 ।।
ధ్యాయేత్ షడర్ణం కుముదం బన్ధూకమసితోత్పలమ్।
అబ్జకేసరమమ్భోజమతసీసూనసంనిభమ్।। 28.116 ।।
షడఙ్గన్యాసకాలే తు ద్వాదశార్ణస్య వై రమే।
హృదయాదస్త్రపర్యన్తం ద్వివారం విన్యసేద్ గురుః।। 28.117 ।।
అష్టాక్షరస్య విన్యాసః షడఙ్గేషు పురా భవేత్।
వర్ణాభ్యామవశిష్టాభ్యాం హృన్మూర్ధ్ని న్యాసమిష్యతే।। 28.118 ।।
షడక్షరస్య విన్యాసో (32)షడంగేషు క్రమాన్న్యసేత్।
జ్ఞానాయేతి చ మన్త్రైస్తు పూర్వోక్తానక్షరాన్మనోః।। 28.119 ।।
(32.గ్ర. హృదయాదౌ క్రమాద్ భవేత్।)
మిశ్రీకృత్య న్యసేదఙ్గే తత్తత్స్థానేషు దేశికః।
కిరీటముద్రాం శిరసి శ్రీవత్సం దక్షిణోరసి।। 28.120 ।।
వామే కౌస్తుభముద్రాం చ వనమాలాం గలే తతః।
(33)బాహ్వోః దక్షిణయోర్దేవి పద్మం చక్రం చ విన్యసేత్।। 28.121 ।।
(33.గ్ర. సుదర్శనం చ కమలం విన్యసేద్దక్షిణే కరే।)
(34)గదా శఙ్ఖం వామయోశ్చ పదాగ్రే గరుడం తథా।
(35)శేషాశస్య చ శేషస్య తత్తత్స్థానేషు దర్శయేత్।। 28.122 ।।

(34.గ్ర. పాఞ్చజన్యం గదాం వామే)

(35.గ్ర. విష్వక్సేనస్య ముద్రాం చ శేషముద్రాం ప్రదర్శయేత్।)

కుద్ధోల్కాదీని చాఙ్గాని ధ్యాత్వాఙ్గుష్ఠాదిపఞ్చసు।

న్యసేన్నరముఖే శేషం తలే చక్రం సపద్మవత్।। 28.123 ।।

వామేతరస్య వామస్య శఙ్ఖం కౌమోదకీం స్మరేత్।

ఆబ్రహ్మరన్ధ్రాత్పాదాన్తం తాభ్యాం వ్యాపకమాచరేత్।। 28.124 ।।

ఇత్థం న్యాసం పురా కృత్వా పూజయేన్మనసా హరిమ్।

తతః కుమ్భకవాతేన నాభిపద్మం త్వధోముఖమ్।। 28.125 ।।

ఉన్నమయ్య సముద్ధాట్య తస్మిన్ పీఠం ప్రకల్పయేత్।

మూలబేరాద్వాసుదేవం వనమాలావిభూషితమ్।। 28.126 ।।

పీతామ్బరం చతుర్బాహుం దివ్యానేకోద్యతాయుధమ్।

శ్రీవత్సకౌస్తుభధరం యోగలక్ష్మ్యా విరాజితమ్।। 28.127 ।।

శ్రీభూమిసహితం దేవం ధ్యాయేత్పూర్వోక్తవిష్టరే।

తతస్తు భావనాజాతైర్భోగైః పరమపావనైః।। 28.128 ।।

దేవమభ్యర్చయేత్ పూర్వం తతో విజ్ఞాపయేద్ గురుః।

స్వాగతం దేవదేవేశ హృత్పద్మే సంనిధిం భజ।। 28.129 ।।

గృహాణ మానసీం పూజాం యథార్థపరిభావితామ్।

జ్ఞాత్వా తం సుప్రసన్నం చ ప్రసాదాభిముఖం విభుమ్।। 28.130 ।।

సంనిధిం సంనిరోధం చ సాంముఖ్యం ప్రార్థయేద్రమే।

మన్త్రన్యాసం తతః కుర్యాత్ హస్తన్యాసం వినా హరేః।। 28.131 ।।

కిరీటవనమాలాదిముద్రాం సర్వాం ప్రదర్శయేత్।

మధుపర్కం నివేద్యాథ స్మరేత్ స్నానాసనే విభుమ్।। 28.132 ।।

అభ్యఙ్గనాదిస్నానం చ స్మరేద్దేశికసత్తమః।

మానసే మణ్డనే ధ్యాత్వా కిరీటాద్యైశ్చ భూషయేత్।। 28.133 ।।

ఛత్రాదిధూపదీపాన్తం దర్శయేన్మనసా విభోః।

ప్రార్థ్య భోజ్యాసనే దేవం లేహ్యచోష్యోపదంశకైః।। 28.134 ।।

చతుర్విధాన్నం దేవాయ నివేద్య తదనన్తరమ్।

హోమాన్తం మనసా ధ్యాత్వా తోషయేత్ పురుషోత్తమమ్।। 28.135 ।।

కృత్త్వైవ లయయాగం తు భోగయాగం తతశ్చరేత్।

(36)(37)తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి శృణు పఙ్కజమాలిని।

భగవత్పురతః పీఠే స్థాపయేత్ పాత్రవేదికామ్।। 28.136 ।।

(36.అత్ర గ్ర. పుస్తకే `ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయ' ఇతి అధ్యాయవిభాగః కృతః।)

(37.గ్ర. భోగయాగం)

భూమ్యాం ప్రతిగ్రహం పాత్రం తన్ముఖే వినివేశయేత్।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు ప్రాచ్యాదిష్వథవా రమే।। 28.137 ।।

వేదికాయాం చ పాత్రాణి మధ్యే చైకం వినిక్షిపేత్।

గాలితైరమ్బుభిః శుద్ధైస్తత్పాత్రాణి చ పూరయేత్।। 28.138 ।।

అదీక్షితాద్యైరానీతపూజాద్రవ్యాణి శోధయేత్।

(38)సవ్యే కరతలే ధ్యాయేత్ భాస్కరం చక్రమధ్యగమ్।। 28.139 ।।

(38.గ్ర. సవ్యేతరతలే)

ద్రవ్యాణి సంస్పృశేత్తేన దహేత్తజ్జాతేన (జాత) తేజసా।

సవ్యే కరతలే ధ్యాయేత్ సుధాంశు పద్మమధ్యగమ్।। 28.140 ।।

దగ్ధాని ద్రవ్యజాలాని స్పృష్ట్వా తజ్జామృతామ్బసా।

సిక్తాని జాతాని పునర్యాగయోగ్యాని భావయేత్।। 28.141 ।।

చామ్పేయముకులం దూర్వాం శ్యామాకం పాద్యవారిణి।

ఏలాలవఙ్గకర్పూర(39)మాచామే నిక్షిపేద్రమే।। 28.142 ।।

(39.పా. జాతితక్కోలచన్దనమ్।)

రజనీకుఙ్కుమం పుష్పం కర్పూరం హరిచన్దనమ్।

స్నానీయవారిణ్యేతాని నిదధ్యాన్మన్త్రవిత్తమః।। 28.143 ।।

తిలాని తులసీ చైవ (40)శుద్ధే వారిణి నిక్షిపేత్।

అర్ఘ్యాదీన్ కల్పయామీతి సంస్పృశేన్నిగమాదినా।। 28.144 ।।

(40.పా. నిక్షిపేదూ గన్ధవారిణి।)

ద్రవ్యాణ్యర్ఘ్యాదిపాత్రేషు హృన్మన్త్రేణ నియోజయేత్।

దర్శయేత్ సురభీముద్రాం తత్సుధాపూరితాని తు।। 28.145 ।।

ధ్యాత్వోద్ధరిణ్యార్ఘ్యజలం గృహీత్వా వేదికోపరి।

నిధాయ తస్మిన్ వైకుణ్ఠాత్ ప్రార్థయేద్విరజానదీమ్।। 28.146 ।।

చతుర్భుజాం (41)పీతవస్త్రాం శుద్ధస్ఫటికవిగ్రహామ్।

పురఃస్థితాభ్యాం హస్తాభ్యాం ప్రాఞ్జలిం పద్మధారిణీమ్।। 28.147 ।।

(41.గ్ర. పీవరాంసాం)

అపరాభ్యాం చ హస్తాభ్యాం స్నాతానాం ముక్తిదాయినీమ్।

ధ్యాత్వా పుష్పాదినాభ్యర్చ్య తజ్జలేన చ సర్వతః।। 28.148 ।।

పూరయేత్ పాత్రతోయాని ఆత్మానం ప్రోక్షయేద్ గురుః।

ఉద్ధరిణ్యా పునస్తోయమర్ఘ్యపాత్రాత్ సముద్ధరేత్।। 28.149 ।।

సవ్యహస్తే నిధాయాథ దక్షిణేన పిధాపయేత్।

లలాటాన్తం సముద్ధృత్య (42)మూలం సప్త జపేన్మనుమ్।। 28.150 ।।

(42.గ్ర. జపేన్మూలం తు సప్తకమ్।)

తత్తోయేనాస్త్రమన్త్రేణ ద్రవ్యాణ్యాత్మానమేవ చ।

ప్రోక్ష్య కూర్చేన దేవస్య భోగయాగముపక్రమేత్।। 28.151 ।।

భగవన్ సర్వలోకేశ మన్త్రమూర్తే జనార్దన।

కరోమి పూజాం దేవేశ త్వయోక్తేనైవ వర్త్మనా।। 28.152 ।।

ప్రీత్యా గృహాణ లక్ష్మీశ మదనుగ్రహకామ్యయా।

ఇతి విజ్ఞాప్య మూలస్య పాదయోరబ్జసంభవే।। 28.153 ।।

అర్చ్యత ప్రార్చ్యసామ్నా వై క్షిపేత్ పుష్పాఞ్జలిం గురుః।
(43)అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం గన్ధమాల్యం చ ధూపవత్।। 28.154 ।।
(43.గ్ర. అర్ఘ్యం పాణిక్షాలనం చ పాద్యమాచమనం తతః।)
(44)దీపం సమర్ప్య దేవాయ మధుపర్కం నివేదయేత్।
పఞ్చామృతం వాపి తతః శ్రీభూమ్యోరర్చనం చరేత్।। 28.155 ।।
(44.గ్ర. గన్ధమాల్యం ధూపదీపౌ)
కర్మార్చాసహజే పీఠే భిన్నే వా కమలాలయే।
మన్త్రన్యాసాయ దేవస్య యోగపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 28.156 ।।
ఆధారశక్తి సప్తాస్యాం రక్తవర్ణాం చతుర్భుజామ్।
పీఠాధారే పురా ధ్యాత్వా కమఠం తదనన్తరమ్।। 28.157 ।।
తదూర్ధ్వే కాలదహనం సప్తవక్త్రం త్రిలోచనమ్।
త్రిపాదం సప్తయుగ్మేన భుజేన చ విరాజితమ్।। 28.158 ।।
తదూర్ధ్వే నీలవసనం సహస్రఫణశోభితమ్।
చతుర్భుజం శ్వేతవర్ణం శఙ్ఖచక్రసమన్వితమ్।। 28.159 ।।
ఉపరిష్టాత్ తతో దేవీం చతురశ్రాం భువం స్మరేత్।
తస్యాం వహ్న్యాదికోణేషు ధర్మాదీన్ పురుషాకృతీన్।। 28.160 ।।
చతుర్భుజాన్ సింహవక్త్రాన్ యోగపీఠపదాకృతీన్।
ముఖ్యహస్తాఞ్జలియుతానన్యాభ్యాం పీఠధారిణః।। 28.161 ।।
శ్వేతవర్ణాన్ పురా ధ్యాత్వా ప్రాచ్యాదిషు తథాఽపరాన్।
అధర్మాదీంశ్చతుర్దిక్షు రక్తవర్ణాన్ యథాక్రమమ్।। 28.162 ।।
(45)ధ్యాయేత్ సదాశివం మధ్యే పఞ్చాశద్ధస్తశోభితమ్।
ముఖేన పఞ్చవింశత్యా పఞ్చసప్తతి(46)చక్షుషా।। 28.163 ।।
(45.పా. మధ్యే సదాశివో దేవః తద్వదేవ ప్రతిష్ఠితః।)
(46.గ్ర. చక్షుషమ్।)

(47)పాణ్డురాభం నీలకణ్ఠం శిరోభిః పాణిభిః సహ।
యోగపీఠం ధృతం ధ్యాయేత్తదూర్ధ్వే(48)తు విచక్షణః।। 28.164 ।।

(47.గ్ర. పాణ్డరాభం)

(48.గ్ర. పూజకోత్తమః।)

ఉపానజ్జగతీపట్టికపోతం చ చతుష్టయమ్।
ఋగ్వేదాదిక్రమాత్ ధ్యాయేత్ ఫలకాకృతిరూపిణమ్।। 28.165 ।।

(49)భూతాని తూలికాం తస్మాత్ జీవాత్మాస్తరణం తథా।
(50)వహ్నేః సోమస్య సూర్యస్య మణ్డలాని యథాక్రమమ్।। 28.166 ।।

(49.పా. తూలికాపఞ్చభూతాత్మా)

(50.పా. అగ్నేస్సోమస్య సూర్యస్య మణ్డలాన్యుపరి క్రమాత్।)

స్మరేత్తదుపరి శ్వేతపఙ్కజం ద్వాదశచ్ఛదమ్।
మధ్యే కర్ణికయా యుక్తం కేసరాద్యైః సుపూరితమ్।। 28.167 ।।

ప్రణవం కర్ణికామధ్యే స్మరేద్ వేదాదిమబ్జజే।
తస్య ద్వాదశపత్రేషు పూర్వాదిషు యథాక్రమమ్।। 28.168 ।।

శ్రీవత్సం వనమాలాం చ (51)యోగమాయాం చ వైష్ణవీమ్।
(52)విమలాం చ తథా సృష్టిం శక్తిముత్కర్షిణీమపి।। 28.169 ।।

(51.పా. మాయాం యోగాత్మికాం తథా।)

(52.పా. వాష్ణవీం విమలాం సృష్టిం)

(53)ప్రభవాం సత్యాం తథేశానామనుకమ్పాం పితామహీమ్।
బద్ధాఞ్జలిధరాః పూర్వైర్వ్యోర్భిశ్చైతాస్తథా పరైః।। 28.170 ।।

(53.గ్ర. ప్రజ్ఞాం)

వికసత్స్వర్ణపద్మాని దధానాః కమలేక్షణాః।
వహ్నిమణ్డలపూర్వాదిదిక్ష్విన్ద్రాదీన్ యథాక్రమమ్।। 28.171 ।।

అర్కస్య మణ్డలే దేవి కుముదాదిపదేష్వమూన్।

శఙ్ఖం చక్రం గదాం శార్ఙ్గం వజ్రం ఖడ్గం తథా పరమ్।। 28.172 ।।

పద్మం ముసలమిత్యేతానాయుధాన్ పురుషాకృతీన్।

సోమస్య మణ్డలే చాపి పూర్వాదిష్వష్టసు క్రమాత్।। 28.173 ।।

వ్యాప్తిం కాన్తిం తథా తృప్తిం శ్రద్ధాం విద్యాం జయాం క్షమామ్।

శాన్తిం చ శక్తీరష్టైతాః స్మరేచ్చామరధారిణీః।। 28.174 ।।

బహిరావరణే తార్క్ష్యమీశకోణే తు సేనపమ్।

సర్వాంస్థితాన్ ప్రాఞ్జలీంశ్చ దేవస్యాభిముఖాన్ స్మరేత్।। 28.175 ।।

ఏవం ధ్యాత్వా యోగపీఠం తత్రత్యాః శక్తిదేవతాః।

గన్ధపుష్పైర్ధూపదీపైరర్చయేచ్చ తతః పరమ్।। 28.176 ।।

భగవద్వంశమాచార్యం పూజారమ్భే హృది స్మరేత్।

ఆసీనస్య శయానస్య కర్మబిమ్బస్య వై రమే।। 28.177 ।।

పీఠకల్పనకాలే తు స్మరేత్ పద్మాన్తమాదితః।

తతోఽనన్తం స్మరేద్దేవి సహస్రఫణమణ్డితమ్।। 28.178 ।।

యానారూఢస్య బిమ్బస్య పద్మాత్తార్క్ష్యం విచిన్తయేత్।

మన్త్రాసనే యోగపీఠం పద్మమన్యత్ర చిన్తయేత్।। 28.179 ।।

ధ్యాయేద్యాత్రాసనే తార్క్ష్యమనన్తం శయనాసనే।

శ్రియాదీనాం తు దేవీనాం పీఠమూలే తు కచ్ఛపమ్।। 28.180 ।।

తన్మధ్యే పన్నగాధీశమస్య కోణేషు పద్మజే।

ధర్మాదీన్ క్రమశో (54)ధ్యాత్వా తదూర్ధ్వేఽవ్యక్తపఙ్కజమ్।। 28.181 ।।

(54.గ్ర. ధ్యాయేత్)

(55)భగవద్వంశమాచార్యం పూజారమ్భే స్మరేద్ గురు।

[ఆవాహనవిధిం వక్ష్యే శృణు పఙ్కజమానిని।। 28.182 ।।

(55.గ్ర. యాగబేరాదినాం పద్మవిష్టరం చిన్తయేత్తతః।)

ఆవాహనే తు మూలార్చాహృదబ్జాత్పాత్రమన్తతమ్।

దేవం పిఙ్గలయా తత్తద్బిమ్బహృత్సరసీరుహే।। 28.183 ।।
సుషుమ్నయా సమావాహ్య తతః పూజాదికం చరేత్।
తత్తత్కర్మావసానే తు తథా మూలే నియోజయేత్।। 28.184 ।।
త్రిముహూర్తాత్పురా ప్రాప్తపూజనే పురుషోత్తమమ్।
నోద్వాస్య పూజనం కృత్వా తతోద్వాసనమాచరేత్।। 28.185 ।।
జ్వలనః సూర్యకాన్తే తు యథా భాతి దివాకరాత్।
తథార్చకప్రార్థనయా మూలాత్కర్మాదికౌతుకే।। 28.186 ।।
త్రిస్థానే స్నానకుమ్భే చ హరిః సంనిహితో రమే।]
ఆవాహనపదం పాత్రం పూరయేద్ గన్ధవారిభిః।। 28.187 ।।
మూలమన్త్రేణ తులసీం తస్మిన్నిక్షిప్య వై తతః।
తత్పాత్రం హస్తయుగ్మేన లలాటాన్తం సముద్ధరేత్।। 28.188 ।।
మూలస్థం రవివహ్నీన్దుకోటికోటిసమప్రభమ్।
ద్విహస్తమేకవక్త్రాబ్జం చక్రాద్యాయుధసేవితమ్।। 28.189 ।।
కిరీటవనమాలాభ్యాం కౌస్తుభేన చ శోభితమ్।
వాసుదేవం పరాత్మానం ప్రార్థయేద్ గాథయానయా।। 28.190 ।।
కరుణారసదుగ్ధాబ్ధిసముత్పన్న ఘనప్రభ।
ఆగచ్ఛాగచ్ఛ పాత్రేఽస్మిన్ నిత్యపూజార్థమచ్యుత।। 28.191 ।।
ఏవం సంప్రార్థ్య మూలార్చాం తస్మాత్ పాత్రే సమాగతమ్।
శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గధారిణం పీతవాస(స)మ్।
శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం వనమాలాదిభూషితమ్।। 28.192 ।।
నీలనీరదసంకాశం వాసుదేవం చతుర్భుజమ్।
[పద్మవిష్టరమాసాద్య సంస్థితం కాఞ్చనప్రభమ్।। 28.193 ।।
అనర్ఘ్యరత్నఖచితకిరీటేన విరాజితమ్।
నవనీరదనీలాలిదలితాఞ్జనసంనిభైః।। 28.194 ।।

మాధవీమల్లికాజాతిపుష్పసంవలితాన్తరైః।
కర్పూరధూసరైర్దివ్యకచభారైః సుశోభితమ్॥ 28.195 ॥
కటులాలకలోలాలికోమలాననపఙ్కజమ్।
అష్టమీచన్ద్రధిక్కారిఫాలోద్యత్తిలకోజ్జ్వలమ్॥ 28.196 ॥
నిరఙ్కుశదయాపూరతరఙ్గితకటాక్షకమ్।
షట్పదాశ్రితశుభ్రాబ్జపరీహాసివిలోచనమ్॥ 28.197 ॥
శీతలైర్దృష్టిపాతైస్తు జగదానన్దకారిణమ్।
హేమచామ్పేయకుసుమోల్లసత్సున్దరనాసికమ్॥ 28.198 ॥
మన్దహాసోల్లసద్దన్తం బన్ధూకసదృశాధరమ్।
ఆదర్శగణ్డసంలగ్నరత్నకుణ్డలభూషితమ్॥ 28.199 ॥
సౌన్దర్యసంపుటాకారచుబుకస్థలశోభితమ్।
కమ్బుకణ్ఠస్థితార్ధేన్దూల్లసద్గ్రైవేయకోజ్జ్వలమ్॥ 28.200 ॥
కుఙ్కుమాగరుకస్తూరీసువాసితభుజాన్తరమ్।
చతుర్భుజముదారాఙ్గం దీర్ఘబాహుం సుయౌవనమ్॥ 28.201 ॥
లసత్కఙ్కణకేయూరమహార్ఘాఙ్గులిభూషణమ్।
చతుర్వర్గప్రదానోద్యత్కరపల్లవసంయుతమ్॥ 28.202 ॥
ముఖ్యదక్షిణహస్తేన శ్రితానామభయప్రదమ్।
లీలయా వామహస్తేన నిషణ్ణే పద్మవిష్టరే॥ 28.203 ॥
ధృత్వా కౌమోదకీశార్ఙ్గే పశ్చాద్ దక్షిణపాణినా।
సుదర్శనం సహస్రారం కోటికాలానలద్యుతి॥ 28.204 ॥
ప్రణవధ్వాననిర్ఘోషం హిమాద్రిశతశోభితమ్।
దధానం వామహస్తేన పాఞ్చజన్యం సునిర్మలమ్॥ 28.205 ॥
ఉరోవిరాజి శ్రీవత్సకౌస్తుభోద్భాసి దిక్తటమ్।
రత్నకాఞ్చనసన్ముక్తాభరణైర్వనమాలయా॥ 28.206 ॥

సద్బ్రహ్మసూత్రయా చైవ సంవిరాజదురస్స్థలమ్।
తులసీదామసౌరభ్యమద్భ్రమరమణ్డితమ్ ॥ 28.207 ॥
అన్తఃస్ఫురదనేకాణ్డసంశోభితతనూదరమ్।
విధాతృజన్మభూనాభికమలేన సుశోభితమ్ ॥ 28.208 ॥
చమ్పాసహస్రపుఞ్జాభపీతామ్బరలసత్కటిమ్।
నాగేన్ద్రదర్పహరణనన్దకాన్వితమేఖలమ్ ॥ 28.209 ॥
యూథపేన్ద్రకరోదారచారూరుయుగలోజ్జ్వలమ్।
ముక్తాస్ఫోటోల్లసద్దివ్యజానుమణ్డలశోభితమ్ ॥ 28.210 ॥
మీనమానహరశ్లక్ష్ణజఙ్ఘాకాణ్డమనోహరమ్।
మణిమఞ్జీరవిలసత్కూర్మాకారపదద్వయమ్ ॥ 28.211 ॥
విద్రుమాభాఙ్గులీజాలోల్లసద్రత్నాఙ్గులీయకమ్।
శరదిన్దుదశోద్భాసినఖపఙ్క్తివిరాజితమ్ ॥ 28.212 ॥
సర్వలక్షణసంపూర్ణం సార్వజ్ఞాదిగుణైర్యుతమ్।
వపుషా సున్దరేణైవ దివ్యేనావిష్కృతేన చ ॥ 28.213 ॥
ముఞ్చన్తమనిశం దేహాదాలోకం జ్ఞానలక్షణణ్।
ప్రయత్నేన వినాఽజ్ఞాననాశకం ధ్యాయినాం ప్రభుమ్ ॥ 28.214 ॥
కరుణాపూర్ణహృదయం జగదుద్ధారణోద్యతమ్।
అభిన్నపూర్ణషాడ్గుణ్యవిభవేనోపబృంహితమ్ ॥ 28.215 ॥
సర్వదేవమయం దంవ సర్వేషాం తేజసాం నిధిమ్।
స్వదేహతేజఃసంభూతజ్వాలామణ్డలమధ్యగమ్ ॥ 28.216 ॥
యోగిధ్యేయమజం నిత్యం జగజ్జన్మాదికారణమ్।
ఏవం లక్ష్మీపతిం స్మృత్వా శార్ఙ్గధన్వానమాదరాత్ ॥ 28.217 ॥]
(56)ధ్యాత్వా తద్వారిణా కర్మశిరః కూర్చేన సేచయేత్।
(57)ద్వాదశార్ణం చతుర్వారమాగచ్ఛేతి సమం వదేత్ ॥ 28.218 ॥

(56.గ్ర. తద్వారిణా కర్మబేరశిరః

అయమర్ధశ్లోకః గ్ర. పుస్తకే ఏతదుత్తరశ్లోకాదనన్తరం దృశ్యతే।)

(57.గ్ర. ద్వాదశార్ణైశ్చతుర్వారమాగచ్ఛేతి వదేత్తతః।)

పాత్రస్థం పరమాత్మానం కర్మార్చాయాం (58)విచిన్తయేత్।

ప్రదర్శ్యావాహనముద్రాం స్థాపనం తు తతః పరమ్।। 28.219 ।।

(58.గ్ర. విచిన్త్య చ।)

విభో సకలలోకేశ వినతాసుత సేవిత।

త్రాణాయ సర్వజగతాం స్వాగతం తే జగత్పతే।। 28.220 ।।

ఇతి స్వాగతముద్రాం చ ప్రతిమాం చ ప్రదర్శయేత్।

స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్।। 28.221 ।।

తావన్మద్భక్తభావేన బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।

దర్శయేత్ సంనిధిం ముద్రాం ప్రార్థనాం చ వరాననే।। 28.222 ।।

సుముఖో భవ దేవేశ విష్ణో జిష్ణో జనార్దన।

ఇతి విజ్ఞాప్య (59)సాన్నిధ్యముద్రామపి చ దర్శయేత్।। 28.223 ।।

(59.గ్ర. సాంముఖ్య)

సౌన్దర్యామృతసిన్ధూత్థఘనవిద్యుల్లతాప్రభే।

ఆగచ్ఛావాహనే పాత్రే గోవిన్దగృహమేధిని।। 28.224 ।।

ఏవం సంప్రార్థ్య పాత్రస్థాం శ్రియం బిమ్బే స్మరేత్తతః।

సర్వజీవధరే కాన్తే పరమాత్మప్రియే రసే।। 28.225 ।।

పాత్రేఽస్మిన్ పూజనాయ త్వమాగచ్ఛ వసుధే శుభే।

ఏవమావాహ్య పాత్రస్థాం భువం బిమ్బే నియోజయేత్।। 28.226 ।।

ఆవాహనాదిషణ్ముద్రాం దర్శయేద్దేశికోత్తమః।

మూలాభావే శ్రియాదీనాం భగవన్మూలబిమ్బతః।। 28.227 ।।

శ్రియాదికర్మబిమ్బేషు శక్తీరావాహ్య పూజయేత్।

మన్త్రన్యసనకాలే తు దేవేశం యోగవిష్టరే।। 28.228 ।।
స్థితం ధ్యాత్వా దేవదేహే మన్త్రన్యసనమాచరేత్।
కిరీటాద్యహినాథాన్తం ముద్రాః సర్వాశ్చ దర్శయేత్।। 28.229 ।।
శ్రామిత్యాది శ్రియో దేహే విన్యసేచ్చ తథా భువః।
ప్రామిత్యాదిషడఙ్గాని విన్యసేత్ కమలేక్షణే।। 28.230 ।।
పద్మముద్రాం ప్రదర్శ్యాథ దేవేశం ప్రార్థయేద్ గురుః।
దాసోఽహం తే జగన్నాథ పుత్రదారగృహైః సహ।। 28.231 ।।
కర్తవ్యే మాం నియుఙ్క్ష్వ త్వం ప్రేష్యం భక్తం హితే సదా।
త్వాం భక్త్యా పూజయామ్యద్య భోగైరర్ఘ్యాదిభిర్వరే।। 28.232 ।।
మదీయ్య (య) ఇతి తాం పూజాం గృహాణ పరమేశ్వర।
విజ్ఞాప్యైవం రమానాథం యజేదర్ఘ్యాదిభిస్తతః।। 28.233 ।।
శ్రీభూమ్యోశ్చార్చనం కృత్వా మధుపర్కం నివేదయేత్।
[యోగే స్థితం మణ్డనే చ యాత్రాయాం భోజనే తథా।। 28.234 ।।
స్నానే చ సుఖమాసీనం శయ్యాయాం శయనం విభుమ్।
అన్యత్ర చోపచారేషు స్థితమాసీనమేవ వా।। 28.235 ।।
ప్రాఙ్ముఖం చిన్తయేద్విద్వాన్ దేవప్రాచీక్రమేణ వా।
ఆచార్యః శిష్యవన్మన్త్రవిష్టరే స్నపనాసనే।। 28.236 ।।
జననీవ శిశుం రత్యాం సతీవ ప్రియనాయకమ్।
అలంకారేఽతిథిం భోజ్యవిష్టరే తు గృహస్థవత్।। 28.237 ।।
యాత్రాసనే సుశయ్యాయాం నృపం మన్త్రీవ సేవకః।
ప్రార్థనాయాం మిత్రవచ్చ దేవం ధ్యాయేత పూజకః]।। 28.238 ।।
ఏకబేరవిధానే తు పూజాకాలే పురా రమే।
యోగపీఠస్థితాన్ దేవాన్ క్రమేణాభ్యర్చ్య వై గురుః।। 28.239 ।।
మన్త్రన్యాసాదిహోమాన్తం పూజాం కుర్యాద్యథావిధి।

మఖార్చాదిషు బిమ్బేషు వాసుదేవాదికాన్ యజేత్।। 28.240 ।।

బహుబేరే తవ విధిం వదామ్యావాహనస్య తు।

జ్ఞానాదిషడ్గుణోపేతం వాసుదేవం చతుర్భుజమ్।। 28.241 ।।

శుద్ధస్ఫటికసంకాశం మూలాదుత్సవకౌతుకే।

సంకర్షణం జ్ఞానమూర్తిం రక్తాభం బలికౌతుకే।। 28.242 ।।

బలమూర్తిం హేమవర్ణం ప్రద్యుమ్నం (60)స్నానకౌతుకే।

అనిరుద్ధం (61)తీర్థబేరే భూతిమూర్తిం ఘనప్రభమ్।। 28.243 ।।

(60.గ్ర. తీర్థ)

(61.గ్ర. స్నాన)

ధర్మమూర్తిం పద్మనాభం మయూరగలమేచకమ్।

స్వప్నబిమ్బే సమావాహ్య తత్తత్కాలే సమర్చయేత్।। 28.244 ।।

సర్వాంశ్చతుర్భుజాన్ శఙ్ఖచక్రపద్మగదాధరాన్।

శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కాన్ వనమాలాద్యలంకృతాన్।। 28.245 ।।

వాసుదేవోద్భవాన్ ధ్యాయేత్ కేశవాద్యధినాయకాన్।

స్నానాసనం సమభ్యర్చ్య పాదుకార్చనమాచరేత్।। 28.246 ।।

కనకాచలగమ్భీర్యమహీన్ద్రాభరణం విభుమ్।

ఛన్దోమయం గరుత్మన్తం పాదుకాయాం విచిన్తయేత్।। 28.247 ।।

పాదుకాం తార్క్ష్యగాయత్ర్యా స్నాపయేన్మన్త్రవారిభిః।

పుష్పధూపాదినాభ్యర్చ్య స్నానపీఠపురో భువి।। 28.248 ।।

ద్వాదసాద్యేకకుమ్భాన్తం విభవేచ్ఛానుసారతః।

కుమ్భాన్ విధాయ సంపూజ్య ప్రాపయేత్ స్నానకౌతుకమ్।। 28.249 ।।

స్నానకాలస్త్వయం ప్రాప్తస్తవేచ్ఛా యది వర్తతే।

అభ్యఙ్గయిత్వా దేవేశ సుస్నానం కారయామ్యహమ్।। 28.250 ।।

(62)విజ్ఞాప్య దద్యాద్దేవాయ పాదుకాం హేమనిర్మితామ్।

(63)ఇదం విష్ణురితి ధ్యాయేత్ పాదుకారోహణే విభోః।। 28.251 ।।

(62.పా. దద్యాచ్చ పాదుకే స్నాతుముత్థానసమయే హరేః।)

(63.పా. ఇదం విష్ణురితి ద్వాభ్యాం పాదుకారోహణం హరేః।)

ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణేత్యేవం దేవముత్థాపయేద్ గురుః।

(64)భద్రం కర్ణేతి మన్త్రేణ నయేత్ స్నపనవిష్టరమ్।। 28.252 ।।

(64.పా. మన్త్రస్తు భద్రం కర్ణేభిరితి స్నానాసనాసనే।)

విష్ణోర్నుకేతి మన్త్రేణ స్థాపయేత్ స్నానవిష్టరే।

విష్ణుగాయత్రియా చార్ఘ్యం పాద్యం త్రీణి పదేతి చ।। 28.253 ।।

ఆపః పునన్తు మన్త్రేణ దద్యాదాచమనం హరేః।

తద్విష్ణోరితి కాష్ఠేన రదనాన్ శోధయేత్తతః।। 28.254 ।।

రసజ్ఞాం విష్ణుగాయత్ర్యా గణ్డూషం నిగమాదినా।

కారయేత్ స్నానవస్త్రే చ పరిదధ్యాద్ధరేర్గురుః।। 28.255 ।।

వామదేవ్యేతి వై సామ్నా గన్ధతైలేన వై విభోః।

శిరః ప్రభృతి పాదాన్తముద్వర్తనమతాచరేత్।। 28.256 ।।

రమాగాయత్రియా కేశాన్ కఙ్కతేన మృజేత్తతః।

తైలాని(65) వానచూర్ణేన సుగన్ధిసలిలేన చ।। 28.257 ।।

(65.గ్ర. రి)

తచ్ఛంయోరితి కేశాదిపాదాన్తం శోధయేత్తతః।

ఆప్యాయస్వేతి దుగ్ధేన దధ్నా చ తదనన్తరమ్।। 28.258 ।।

దధిక్రావ్ణమన్త్రేణ గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।

నాలికేరామ్బునా లక్ష్మీగాయత్ర్యా పీతవారిణా।। 28.259 ।।

వస్త్రయుగ్మం సమర్ప్యాథ గన్ధద్వారేతి దేశికః।

స్నాపయేద్గన్ధపఙ్కేన కుఙ్కుమాలేపనం తతః।। 28.260 ।।

ప్రాలమ్బైర్మాలిమాలాభిర్భూషయేత్ పరమేశ్వరమ్।

అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య మధుపర్కం నివేదయేత్।। 28.261 ।।

సహస్రధారాపటకే భాస్కరాధిపతిం తథా।

శఙ్ఖపద్మాహ్వయే పాత్రే శ్రియమావాహ్య పూజయేత్।। 28.262 ।।

తయోః కుమ్భామ్బునాపూర్య సహస్రచ్ఛిద్రయా సహ।

సార్ధం ద్వాభ్యాం దేశికాభ్యాం సూక్తేన పురుషాత్మనా।। 28.263 ।।

లక్ష్మీశం స్నాపయేద్యద్వా మహాకుమ్భేన వా రమే।

జమ్బీరరసధారాభిః శుచీవ ఇతి మన్త్రతః।। 28.264 ।।

అభిషిఞ్చేద్రమానాథం తతః శుద్ధజలేన చ।

(66)శఙ్ఖోదకేన దేవేశం సావిత్ర్యా పరిషేచయేత్।। 28.265 ।।

(66.పా. పరిషిచ్య తు సావిత్ర్యా సూక్తేన పురుషాత్మనా।)

అగ్నిర్మూర్ధేతి మన్త్రేణ శుష్కవస్త్రేణ శోధయేత్।

మూర్ధానమిత్యార్ద్రకేశాన్ శోషయేద్గన్ధధూపకైః।। 28.266 ।।

(67)వస్త్రం యుగ్మం సమర్ప్యాథ స్థాపయేత్ సింహవిష్టరే।

ఆరాధయేద్ భూషణస్థాన్ ప్రార్థయేత్ కర్మకౌతుకే।। 28.267 ।।

(67.గ్ర. వస్త్రయుగ్మం)

సపద్మపీఠం పరమమిదం భూషాసనం మహత్।

ఆకల్పధారణార్థాయ ఆతిష్ఠ జగతాం ప్రభో।। 28.268 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం స్మరేన్మణ్డనవిష్టరే।

పురాతనం వస్త్రయుగ్మం వ్యాహృత్యా పరిహృత్య చ।। 28.269 ।।

విష్ణుగాయత్రియా (68)వస్త్రే నూతనే పరిధాపయేత్।

ఇదం విష్ణురితి శ్రుత్యా (69)చన్దనేన సుగన్ధినా।। 28.270 ।।

(68.పా. దద్యాద్వస్త్రే ధౌతనిర్మలే।)

(69.పా. లేపనం వపుషి స్మృతమ్।)

వపుష్యాలేపయేత్ పశ్చాత్ జితం త ఇతి మణ్డనైః।

మణ్డయేత్ పరమాత్మానం కిరీటేన సువర్చసా।। 28.271 ।।

మణినిర్మితమాలాభిశ్చక్రాద్యాయుధభూషణైః।

(70)లలాటే దేవదేవస్య తిలకం పరికల్పయేత్।। 28.272 ।।

(70.గ్ర. నేత్రయోరఞ్జనం కాలే)

ప్రావారముపవీతం చ ధారయేన్నిగమాదినా।

పుష్పమాలాదిభిర్దేవం తద్విష్ణోరితి మన్త్రతః।। 28.273 ।।

ఇరావతీతి మన్త్రేణ పాదయోరక్షతాన్ క్షిపేత్।

తతోఽధ్వరాదిబిమ్బానాం ప్రతికర్మ సమాచరేత్।। 28.274 ।।

ఆదర్శే కమలాం దేవీం వ్యజనే పవనాధిపమ్।

ఆతపత్రే పన్నగేన్ద్రమర్చయేత్ స్వస్వవిద్యయా।। 28.275 ।।

వ్యాహృత్యా దర్పణాదీని దర్శయేత్ పరమాత్మనః।

కర్మార్చాదీని బిమ్బాని యజేదర్ఘ్యాదినా తతః।। 28.276 ।।

రమాగాయత్రియా దద్యాత్ తామ్బూలీమాస్యశోధినీమ్।

దద్యాదగరుధూపం చ జితం త ఇతి మన్త్రతః।। 28.277 ।।

[ఉద్దీప్యస్వేతి మన్త్రేణ (71)దీపమారోపయేద్రమే।]

దీపజాలేషు తారాణి మధ్యదీపేషు వై విధుమ్।। 28.278 ।।

(71.పా. దీపారోపణమిష్యతే।)

ఆవాహ్య దర్శయేత్ దీపం ఉద్దీప్యస్వేత్యృచా హరేః।

తతో యవనికాం త్యక్త్వా దీపమాదాయ దేశికః।। 28.279 ।।

త్రివారం గుణమన్త్రేణ పాదాదిశిరసోఽవధి।

(72)కర్మబిమ్బాదిబిమ్బానాం ఏవం కృత్వా తతో గురుః।

[తామ్బూలం తణ్డూలం ముద్గమాజ్యం హేమం ఫలాని చ।। 28.280 ।।

(72.గ్ర. కర్మార్చాం భ్రామయేత్ పశ్చాద్ గురుర్మాత్రాం సమాహరేత్।)

గోగ్రాసం గాశ్చ వసనం మాత్రాద్రవ్యమితీరితమ్।]

(73)దేవస్య పురతో మాత్రాద్రవ్యం సన్దర్శయేత్ స్వయమ్।। 28.281 ।।

(73.గ్ర. తతో దేవస్య పురతః తద్ద్రవ్యం స్థాపయేద్ భువి।)

[దర్శయిత్వా తు దేవస్య గృహ్ణీయాత్ తదనన్తరమ్।]

(74)సంగృహ్య వైనతేయాదీన్ అర్ఘ్యాద్యైః పూజయేత్ క్రమాత్।। 28.282 ।।

(74.గ్ర. తతో బహిశ్చ తార్క్ష్యాదీన్ గన్ధాద్యైరర్చయేత్ క్రమాత్।)

ఋగాద్యధ్యయనారమ్భం ప్రారభేయుశ్చ వైదికాః।

స్వరేణోచ్చతరేణైవ స్తువీయుః స్తోత్రపాఠకాః।। 28.283 ।।

నృత్తార్థమణ్డపే రమ్యే నృత్యేయుర్గణికా జనాః।

మఙ్గలాని చ గీతాని తత్ర గాయన్తు గాయకాః।। 28.284 ।।

తులసీపల్లవైర్దేవమర్చయేచ్చ తదా గురుః।

వ్యూహాదినామభిశ్చాపి విభవాద్యైశ్చ నామభిః।। 28.285 ।।

పిధాయ కాణ్డవస్త్రేణ గర్భద్వారం తతో గురుః।

దేవస్య పురతో వేద్యాం భక్ష్యాదీన్ ఘృతపాచితాన్।। 28.286 ।।

నిధాయ వివిధాన్నాని శోధయేచ్చోషణాదిభిః।

ప్రదర్శ్య సురభీముద్రామమృతీకృత్య తాని వై।। 28.287 ।।

మూలాదిసర్వబిమ్బాని ప్రార్థయేద్ గాథయానయా।

మృష్టపూతస్థిరాన్నాని భోజ్యభక్ష్యాణ్యనేకశః।। 28.288 ।।

సంపన్నాని జగన్నాథ భోజ్యాసనమలంకురు।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవాయ పాదుకే ధారయేద్ధరేః।। 28.289 ।।

అన్నాదీన్ క్రమశో న్యూనం దశభాగం స్మరేద్రమే।

మూలాదిసప్తబిమ్బానాం సప్తభాగం నివేదయేత్।। 28.290 ।।

సాలిగ్రావస్యైకభాగం విమానస్య తథా పరమ్।

హోమాయ చాపరం భాగం పాత్రేఽన్యస్మిన్నివేశయేత్।। 28.291 ।।

భోజ్యాసనే స్థితం ధ్యాత్వా యజేదర్ఘ్యాదినా విభుమ్।

భగవద్దక్షిణే హస్తే న్యసేదర్ఘ్యసుమం గురుః।। 28.292 ।।

త్వద్దాసేన మయా దత్తం భోజ్యవస్తు సుసంస్కృతమ్।

అభీతిదకరేణ త్వం గృహాణ కృపయా విభో।। 28.293 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవాయ మధుపర్కం నివేదయేత్।

అన్వారబ్ధేన వామేన పాణినా దక్షిణేన చ।। 28.294 ।।

భక్త్యా నమ్రేణ శిరసా దర్శితగ్రాసముద్రయా।

(75)ద్వాత్రింశత్ కబలాన్ విష్ణో(76)ర్దేవస్యేతి చ మన్త్రతః।। 28.295 ।।

(75.గ్ర. ద్విచతుష్కబలాన్)

(76.గ్ర. దేవస్య త్వేతి।)

(77)నిర్వపేద్దక్షిణే హస్తే భక్ష్యాన్నాదీని దేశికః।

మధ్యే మధ్యే చ పానీయం దద్యాదేలాదిమిశ్రితమ్।। 28.296 ।।

(77.పా. దేవస్య దక్షిణే హస్తే నిర్వపేత్సాధకస్స్వయమ్।)

[శీతలోదకసంయుక్తమేలాకర్పూరమిశ్రితమ్।

మన్దోష్ణం వాసనాయుక్తమర్ఘణామ్బ ఇతి స్మృతమ్]।। 28.297 ।।

భోజ్యాసనాదౌ భోజ్యాన్తే దద్యాదర్ఘణమమ్బు చ।

హస్తప్రక్షాలనం కుర్యాద్దేవస్య పరమాత్మనః।। 28.298 ।।

గణ్డూషం చ సమర్ప్యాథ పునరర్ఘ్యాదినా యజేత్।

(78)పాణివక్త్రపదామ్భోజం శోధయేత్ శుద్ధవారిణా।। 28.299 ।।

(78.గ్ర. ముఖహస్తపదాబ్జాని శోధయేత్ అస్త్రవారిణా।)

ఏవం కర్మాదిబిమ్బానాం షణ్ణామపి నివేదయేత్।

శ్రీభూమ్యోశ్చ తతాన్నాదీన్ వినివేద్య తతో రమే।। 28.300 ।।

సాలగ్రావాదిదేవాయ విష్వవే వినివేద్య చ।

ప్రాసాదపతయేఽన్నాదీననిరుద్ధాయ చార్పయేత్।। 28.301 ।।

తతో ధ్రువాదిబేరేభ్యస్తామ్బూలం వాసనాయుతమ్।

నివేదయేత్తతః స్నానబిమ్బశక్తిం ధ్రువే నయేత్।। 28.302 ।।

[నివేదనాన్తే త్వన్నాని భక్ష్యాణి వివిధాని చ।

విష్వక్సేనాదిపూజార్థమర్ధభాగం త్యజేత్తతః।। 28.303 ।।

ప్రతిగ్రాహ్యోదకం పీత్వా పాదుకాం మూర్ధని స్వకే।

భుక్తాని పత్రపుష్పాణి విదధ్యాద్ వినయాన్వితః।। 28.304 ।।

పూజాసిద్ధ్యర్థమర్ధాన్నే స్తోకమర్చకసత్తమః।

దేవాభిముఖమాసీనః ప్రాగశ్నీయాచ్చ మౌనవాన్।। 28.305 ।।

హృద్యాగమాద్యమఙ్గం స్యాద్యోగపీఠే ప్రపూజనమ్।

ద్వితీయమఙ్గం స్నపనం తృతీయం వేషపూజనమ్।। 28.306 ।।

తుర్యం భోజ్యాసనే విష్ణోః పూజనం పఞ్చమం తతః।

గురోః సిద్ధిప్రాశనం తు షష్ఠం నిత్యాగ్నిపూజనమ్।। 28.307 ।।

సప్తమం తూత్సవో నిత్యశ్చాష్టమాఙ్గమితీరితమ్।

అష్టాఙ్గపూజనం త్వేవం గర్భగేహే విధీయతే।। 28.308 ।।

చతుర్థాదిషడఙ్గాన్తం (79)బహిః పూజనమారభేత్।

నిత్యే నైమిత్తికే ప్రాప్తే త్వేకస్మిన్ సమయే తదా।। 28.309 ।।

(79.గ్ర. మణ్డపాదిషు పూజయేత్।)

నైమిత్తికం పురా కృత్వా పశ్చాన్నిత్యసమర్చనమ్।

నైమిత్తికే హ్యనిత్యే చ నిత్యే చ యుగపద్గతే।। 28.310 ।।

ప్రాగనిత్యం తతః పశ్చాన్నైమిత్తం నిత్యమాచరేత్।

నైమిత్తికే చ కామ్యే చ ప్రాప్తే కామ్యం తు పూర్వతః।। 28.311 ।।

ఏతత్కాలేషు సంప్రాప్తే ప్రాయశ్చిత్తే తు దేశికః।

ప్రాయశ్చిత్తం పురా కృత్వా తతస్తాని క్రమాచ్చరేత్।। 28.312 ।।

కాలాతిక్రమదోషస్తు తత్ర న స్యాత్కదాచన।

ప్రాఙ్కణేషు చ సర్వేషు ప్రాసాదేష్వాశ్రయేషు చ।। 28.313 ।।

ప్రతిష్ఠితేషు శోభార్థం విభవ్యూహమూర్తిషు।
తథైవ గోపురద్వారదిఙ్మూర్తిషు చ మణ్డపే॥ 28.314 ॥
సాంనిధ్యం చైవ యాతాసు శక్త్యా నిత్యం సమర్చనమ్।
త్రికాలం వా ద్వికాలం వా సంకటే త్వేకకాలికమ్॥ 28.315 ॥
కుర్యాదష్టోపచారైస్తు తథా నైమిత్తికేష్వపి।
న కర్మార్చాదికం తత్ర స్నపనం చోత్సవాదికమ్॥ 28.316 ॥
బలిదానం చ హోమం చ పవిత్రారోహణాదికమ్।
నాచర్తవ్యం విశేషేణ ప్రాఙ్కణాదిషు మూర్తిషు॥ 28.317 ॥
సూక్ష్మాభిషేకమాత్రం తు తత్ర తాసు సమాచరేత్।
ఖగేశవిష్వక్సేనాదిపరివారగణేష్వపి॥ 28.318 ॥
ప్రతిష్ఠితేషు గేహేషు పూజ్యమాశ్రయమూర్తివత్।
అనన్తతార్క్ష్యసేనేశదేవానాం మణ్డపాదిషు॥ 28.319 ॥
కుముదాదిగణేశానాం ద్వారావరణవాసినామ్।
అమూర్తీనాం బలిం దద్యాద్వాసుదేవపురో భువి॥ 28.320 ॥
యత్ర భక్తశ్చ సేనానీః స్వతన్త్రేణ ప్రపూజ్యతే।
తన్నివేదితవస్తూని నాశ్నీయాద్వైష్ణవోత్తమః॥ 28.321 ॥
పరిచారవరైః కార్యం శిష్యైర్వా భక్తపూజనమ్।]
స్తుత్వా చ వివిధైః స్తోత్రైర్నిత్యహోమం తతశ్చరేత్॥ 28.322 ॥

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయా(80)మష్టావింశోఽధ్యాయః ॥
(80.గ్ర. భోగయాగే భోజ్యాసనవిధిర్నామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥)

-- - --------------------------------------

।। ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ।।

ఏవం నిత్యార్చనం కృత్వా నిత్యహోమాయ దేశికః।
నారాయణం చతుర్బాహుం మూలాబ్జలజసంనిభమ్।। 29.1 ।।
శఙ్ఖచక్రగదాపద్మైః శోభితం వనమాలయా।
కిరీటహారకేయూరకటకేన విరాజితమ్।। 29.2 ।।
శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం పీతామ్బరధరం విభుమ్।
ఆవాహ్యావాహనే పాత్రే వస్త్రేణాచ్ఛాద్య భాజనమ్।। 29.3 ।।
హస్తాభ్యాం తత్సమాదాయ హోమాన్తం ప్రేష్యమూర్ధని।
విధాయ ఘణ్టావాద్యైశ్చ శంనో మిత్రమనుం గురుః।। 29.4 ।।
ఉచ్చరన్ పాకశాలాం వై సదీపస్తు శనైర్వ్రజేత్।
యాగద్వారం సమాసాద్య చణ్డాదీన్ మనసార్చయేత్।। 29.5 ।।
గత్వాన్తర్హోమకుణ్డస్య దక్షిణే దర్భసంస్తరే।
నిధాయ పాత్రం కుణ్డస్య పశ్చిమే కూర్మవిష్టరే।। 29.6 ।।
ఉపవిశ్య ప్రాఙ్ముఖః సన్ సంకల్ప్య హవనం తతః।
క్షిపేత్ కుణ్డోత్తరం దేశే షట్కుశాన్ ప్రాఙ్ముఖాన్ రమే।। 29.7 ।।
తేష్వాజ్యపాత్రం హవ్యం చ స్రుక్(1)స్రువం సమిధః కుశాన్।
ప్రణీతాం ప్రోక్షణీం దర్వీం వ్యజనం మేక్షణం తథా।। 29.8 ।।
(1.గ్ర. స్రువౌ)
అక్షతాన్ శుష్కకాష్ఠాంశ్చ తిలాంశ్చ ద్వన్ద్వశో రమే।

అధోముఖాని పాత్రాణి నిధాయ గురుసత్తమః।। 29.9 ।।

ఆత్మనో దక్షిణే పార్శ్వే కరకం పుష్పభాజనమ్।

కుణ్డస్య పరితః పఞ్చ సప్త వా నవ వా కుశాన్।। 29.10 ।।

పరిస్తృణీత ద్రవ్యాగ్నిమధ్యే దర్భేషు సామ్బుమత్।

నిధాయ తత్ప్రణీతాయాం చక్రరాజం సమర్చయేత్।। 29.11 ।।

ప్రాదేశసంమితం కూర్చం దర్భయుగ్మవినిర్మితమ్।

ఉత్తరాగ్రం తు విన్యస్య త్రిభిర్దర్భైః పిధాయ తామ్।। 29.12 ।।

ప్రోక్షణీమాత్మనశ్చాగ్రే నిధాయ గురుసత్తమః।

ప్రోక్షణ్యాం తత్ప్రణీతామ్బు కూర్చేన సహ యోజయేత్।। 29.13 ।।

అఙ్గుష్ఠానామికాభ్యాం తు తత్కూర్చం హస్తయోర్ద్వయోః।

గృహీత్వా తత్త్రిరుత్పూయ హోమద్రవ్యాణి శాస్త్రవిత్।। 29.14 ।।

కృత్వోత్తానాని పాత్రాణి సపవిత్రేణ చామ్బునా।

చక్రగాయత్రియా ప్రోక్ష్య తత్తన్నామ సముచ్చరన్।। 29.15 ।।

ద్రవ్యాణ్యపి చ పాత్రాణి సంస్పృశేత్ క్రమశో రమే।

అవిశ్టేన తోయేన ప్రణీతాం పరిషేచయేత్।। 29.16 ।।

భూయః ప్రణీతామాపూర్య తస్యాం దేవం చతుర్భుజమ్।

శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాదివిభూషితమ్।। 29.17 ।।

వాసుదేవం సమభ్యర్చ్య కుణ్డస్యేశానవిష్టరే।

నిధాయ దక్షిణే స్థానే కూర్చం ద్వాదశభిః కుశైః।। 29.18 ।।

తావదఙ్గులమాయామం కృతం విన్యస్య సంస్తరే।

చతుర్ముఖం చతుర్బాహుం సాక్షమాలాకమణ్డలుమ్।। 29.19 ।।

గిరా సమేతం హైమాభం బ్రహ్మాణం తత్ర చిన్తయేత్।

యాజ్ఞీయైరిన్ధనైర్వహ్నిం ప్రజ్వాల్యాస్త్రాభిమన్త్రితైః।। 29.20 ।।

ఆత్మనః పురతో దేవి పాత్రమాజ్యస్య దేశికః।

దర్భేషు సాదయేత్ తస్మిన్నాప్యాయస్వేతి మన్త్రతః।। 29.21 ।।

గాలితం ద్రావితం గవ్యమాజ్యమాపూరయేద్ రమే।

ప్రణీతేః కూర్చమాదాయ చాజ్యస్థాల్యాం నియోజయేత్।। 29.22 ।।

అగ్నేరుత్తరతోఽఙ్గారాన్ గృహీత్వా పరిధేస్తతః।

ఉత్తరాత్ పశ్చిమే భాగే తాం నిధాయాసనస్థితిమ్।। 29.23 ।।

తస్మిన్నగ్నావాజ్యపాత్రం దర్భాన్ ప్రజ్వాల్య దర్శయేత్।

(2)గుణమన్త్రేణ తద్దర్భాన్ విసృజేదుత్తరే స్థలే।। 29.24 ।।

(2.గ్ర. ద్వయముచ్చార్య)

ప్రచ్ఛిద్య దర్భయోరగ్రం శోధయేత్ సలిలేన తత్।

ప్రక్షిప్యాజ్యే కుశస్తమ్బద్వయమాదీప్య దేశికః।। 29.25 ।।

[దర్శయేత్ పునరాజ్యం త్రీఃపర్యగ్ని చ తతశ్చరేత్।]

దర్భయుగ్మం విసృజ్యాథ కుణ్డేఽఙ్గారాన్ నియోజయేత్।। 29.26 ।।

సవ్యదక్షిణహస్తాభ్యాం తత్పాత్రం చాత్మనః పునః।

పురో నిధాయ కూర్చేన త్రిభిరుత్పూయయేద్ గురుః।। 29.27 ।।

కూర్చగ్రన్థిం విసృజ్యాప ఉపస్పృశ్యానలే క్షిపేత్।

ప్రదర్శ్య సురభీముద్రామష్టదర్భైః పిధాయ చ।। 29.28 ।।

చక్రముద్రామపి తథా గృహీత్వా స్రుక్స్రువౌ తతః।

ఉష్ణోదకేన ప్రక్షాల్య (3)పఞ్చదర్భకృతస్య తు।। 29.29 ।।

(3.పా. స్రుక్స్రువౌ కుశపఞ్చకమ్।)

(4)కూర్చస్య మూలాత్తన్మూలం మధ్యం మధ్యేన చాగ్రతః।

తయోరగ్రం విశోధ్యాథ వహ్నౌ సంతాపయేచ్చ తౌ।। 29.30 ।।

(4.పా. కూర్చమాదాయ తౌ తేన మూలే మధ్యే చ మూర్ధని।)

అద్భిః ప్రోక్ష్య తతోదీచ్యాం న్యస్య కూర్చస్య వై రమే।

గ్రన్థిం విసృజ్య తత్కూర్చమగ్నౌ ప్రక్షిప్య దేశికః।। 29.31 ।।

ఇన్ద్రాదీన్ పరితః కుణ్డం క్రమాత్ (5)ఆవాహ్య పూజయేత్।
స్రువేణ ఘృతమాదాయ హోమద్రవ్యాణి సేచయేత్।। 29.32 ।।
(5.గ్ర. సంపూజ్య చాక్షతైః।)
శ్రీధరాదిత్రిమన్త్రేణ పరిధీన్ స్పర్శయేద్రమే।
న్యసేదాఘారసమిధౌ ప్రోక్షణీం కరకాజ్జలైః।। 29.33 ।।
ఆపూర్య కుణ్డం పరిత అదితేత్యాదిభిస్త్రిభిః।
ప్రాగగ్రముదగగ్రం తైస్తోయైః సంస్తీర్య దేశికః।। 29.34 ।।
దేవాది ప్రసవాన్తేన మన్త్రేణ పరిషేచయేత్।
ధ్యాత్వా బ్రహ్మాధిపం దేవమిధ్మాగ్రాన్ ఘృత సేచితాన్।। 29.35 ।।
గృహీత్వా పఞ్చదశ (6)తు గృహీత్వా ముష్టిముద్రయా।
ప్రజ్వాల్య తాలవృన్తేన వహ్నిం వాయ్వధిపం స్మరన్।। 29.36 ।।
(6.గ్ర. వా జుహుయాత్ ముష్టిముద్రయా।)
ఏకవక్త్రం ప్రవాలాభం జటామకుటమణ్డితమ్।
త్రినేత్రం సప్తజిహ్వం చ మేషారూఢం చతుర్భుజమ్।। 29.37 ।।
శఙ్ఖచక్రధరం దేవం బద్ధాఞ్జలిపుటం విభుమ్।
ఏవం సంచిన్త్య మనసా స్థవిరానలమబ్జజే।। 29.38 ।।
గురుః ప్రద్యుమ్నమన్త్రేణ వహ్నేరుగ్రప్రశాన్తయే।
తిలైరష్టాహుతీర్హుత్వా ఘృతేన నిగమాదినా।। 29.39 ।।
సమిధో మూలమన్త్రేణ జుహుయాత్ పూర్వసంఖ్యయా।
వహ్నిం గన్ధాదిదీపాన్తం స్వాహాన్తేన ఘృతైర్యజేత్।। 29.40 ।।
(7)అతోదితేఽన్వమఁస్థాది ప్రాసాపీరన్తతో రమే।
జలేన పరిషిచ్యాథ వహ్నౌ పీఠం ప్రకల్పయేత్।। 29.41 ।।
(7.గ్ర. అదితేఽన్వమగ్ఁస్థాది)
పాత్రస్థం పరమాత్మానం యోగపీఠే విచిన్తయేత్।

అయుతాయుతార్కతేజస్త్వం నారాయణ జగత్పతే।। 29.42 ।।

యావద్ధోమావసానం (8)భోః కుణ్డేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।

ఏవం సంప్రార్థ్య దేవాయ మన్త్రన్యాసం సమాచరేత్।। 29.43 ।।

(8.గ్ర. త్వం)

అర్ఘ్యాదిజుహుయాద్ వహ్నౌ నైవేద్యాన్తం సకృత్కృత్।

ఆజ్యావసిక్తచరుణా పుంసూక్తేన చ షోడశ।। 29.44 ।।

జపార్థం చాపి జుహుయాత్ సర్పిషా తదనన్తరమ్।

బీజపూరోపమం పిణ్డం ఘృతాప్లుతమథో గురుః।। 29.45 ।।

స్రుచో గర్తే వినిక్షిప్య ససమిత్కుసుమం చరోః।

సఘృతేన స్రువేణాస్య పిదధ్యాద్ బిలమబ్జజే।। 29.46 ।।

మస్తకావధి తత్పాత్రం దోర్భ్యామాదాయ దేశికః।

మూలమన్త్రం సముచ్చార్య జుహుయాత్ పరిషేచయేత్।। 29.47 ।।

ప్రాయశ్చిత్తాహుతీర్హుత్వా పఞ్చోపనిషదా రమే।

సర్పిషా స్రుచమాపూర్య స్రువేణ చ పిధాపయేత్।। 29.48 ।।

హస్తాభ్యాం నాసికాగ్రాన్తముద్ధృత్య జుహుయాత్ తతః।

కుణ్డాదావాహనే పాత్రే స్మరేన్నారాయణం విభుమ్।। 29.49 ।।

ప్రణీతాయాం స్థితం దేవం హృత్కజే చిన్తయేద్ గురుః।

మహోత్సవాద్యుత్సవేషు తద్వహ్నౌ హవనం చరేత్।। 29.50 ।।

ఉద్వాసయేద్విధాతారమాత్మనోఽగ్రే స్రుచం న్యసేత్।

తద్దక్షిణే (9)ఘృతామత్రం స్రుచో వామే న్యసేత్ స్రువమ్।। 29.51 ।।

(9.గ్ర. త్వాజ్యపాత్రం)

నిత్యహోమేషు (10)పరధీ................।

ఉపయుక్తకుశాన్ సర్వానాదాయ గురుసత్తమః।। 29.52 ।।

(10.పరిధీ)

కుశానాం మూలమధ్యాగ్రానాజ్యపాత్రే స్రువే స్రుచి।
త్రివారం స్పర్శయిత్వైవం దర్భానగ్నౌ నియోజయేత్।। 29.53 ।।
స్రువం వారిభిరాపూర్య బహిః కుణ్డాత్ ప్రదక్షిణమ్।
సేచయేద్ వారిశేషం తు స్వశిరః ప్రోక్షయేద్ రమే।। 29.54 ।।
భస్మనా తిలకం కృత్వా పాత్రమాదాయ పూర్వవత్।
గర్భగేహం సమాసాద్య పాత్రస్థం పరమేశ్వరమ్।। 29.55 ।।
మూలబేరే సముద్వాస్య పుష్పాఞ్జలిధరో గురుః।
భక్త్యా యదగ్నౌ విహితం యథాశక్తి యథావిధి।। 29.56 ।।
ఆరాధనం (11)తద్ గృహాణ కృపయా భక్తవత్సల।
విజ్ఞాప్యైవం జగన్నాథం బలిదానం ప్రకల్పయేత్।। 29.57 ।।
(11.గ్ర. గృహాణత్వం)
తదర్థం మూలబేరాది బలిబిమ్బాన్తమర్చయేత్।
అన్నాదీన్ వినివేద్యాథ తార్క్ష్యసేనేశయోః క్రమాత్।। 29.58 ।।
నివేద్య బలిబేరస్థం ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్।
స్వామిన్ తవ పదామ్భోజకైంకర్యాదిషు లాలసాః।। 29.59 ।।
చణ్డప్రచణ్డప్రముఖాః పార్షదా ద్వారవాసినః।
త్వత్సేవార్థం స్థితాః సర్వే మహాపీఠావసానకమ్।। 29.60 ।।
సేవాదానాయ తేషాం త్వం శిబికారోహణం కురు।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం శిబికాం నినయేద్ గురుః।। 29.61 ।।
బల్యన్నాదీని వస్తూని నిదధ్యాత్ ప్రేష్యమూర్ధని।
ఘణ్టారవైర్వాద్యఘోషైర్వేదపారాయణైః సహ।। 29.62 ।।
గత్వా చ బలిబిమ్బేన చణ్డాదిద్వారవాసినామ్।
కుముదాదిగణేశానాం ద్వారావరణవాసినామ్।। 29.63 ।।
బల్యర్చాగ్రే దదామీతి నిక్షిపేత్ సోదకం బలిమ్।

ధ్యాత్వా పీఠస్య పరితః పార్షదాన్ (12)విష్ణుసేవకాన్।। 29.64 ।।

(12.గ్ర. వైష్ణవోత్తమాన్)

శేషం సర్వం బలిద్రవ్యం మహాపీఠోపరి క్షిపేత్।

మహాపీఠం పరిక్రమ్య మన్దిరాన్తః ప్రవేశయేత్।। 29.65 ।।

బలిబిమ్బగతాం శక్తిం (13)మూలార్చాయాం నియోజయేత్।

యద్వా సంకర్షణం ధ్యాత్వా హృత్పద్మాహ్వయవిష్టరే।। 29.66 ।।

(13.గ్ర. మూలబిమ్బే)

గర్భద్వారం సమారభ్య మహాపీఠావసానకమ్।

చణ్డాదిద్వారపాలానాం ద్వారపార్శ్వస్థపీఠయోః।। 29.67 ।।

భక్తానాం విష్ణుభూతానాం మహాపీఠోపరి క్షిపేత్।

సర్వత్ర క్షాలితే పీఠే బలిదానం పురోదితమ్।। 29.68 ।।

పీఠాభావే బలిం దద్యాత్ దేశికః స్థణ్డిలోపరి।

వాద్యాభావే కేవలేన మడ్డుకేన బలిం క్షిపేత్।। 29.69 ।।

సంకర్షణం హృత్కజస్థం బల్యర్చాయాం నియోజయేత్।

బలిబేరాన్మూలబిమ్బే తచ్ఛక్తిం ప్రార్థయేద్ రమే।। 29.70 ।।

నిత్యోత్సవాయ దేవేశం తతః సంప్రార్థయేద్ గురుః।

యాత్రాసనమిదం తుభ్యం మయా దత్తం గృహాణ భో।। 29.71 ।।

త్వత్సేవార్థం బ్రహ్మరుద్రముఖవాద్యా దివౌకసః।

ప్రతీక్షన్తే ద్వారదేశే బద్ధాఞ్జలిపుటా హరే।। 29.72 ।।

తస్మాత్ త్వం భక్తవాత్సల్యజలధే యానమాశ్రయ।

ఇతి విజ్ఞాప్య దైత్యారిం శిబికాదిషు వై నయేత్।। 29.73 ।।

పుష్పాదిభిరలంకృత్య తామ్బూలాదీన్ నివేదయేత్।

సితాతపత్రైర్మాయూరైశ్ఛత్రైర్హైమైశ్చ రాజతైః।। 29.74 ।।

పతాకాభిశ్చామరైశ్చ ఘృతదీపైరనేకశః।

నర్తకీభిర్వాద్యసఙ్ఘైర్గాయకైర్వైణికాదిభిః।। 29.75 ।।

ప్రదక్షిణం దేవధామ కారయిత్వా తతో గురుః।

బలిపీఠపురోభాగే దేవమర్ఘ్యాదిభిర్యజేత్।। 29.76 ।।

ఘటీదపం ప్రదర్శ్యాథ పృథుకాదీన్ నివేదయేత్।

తతో నీరాజనం కృత్వా గర్భగేహం నయేద్విభుమ్।। 29.77 ।।

మఖబిమ్బగతాం శక్తిం ధ్రువార్చాయాం విచిన్తయేత్।

స్వయంవ్యక్తే చ దివ్యే చ మఖార్చారహితేఽపి వా।। 29.78 ।।

(14)తత్ర నిత్యోత్సవవిధిం వదామి కమలేక్షణే।

హేమాదిపటలే శుద్ధే పూరయేద్ ద్రోణతణ్డులమ్।। 29.79 ।।

(14.పా. అథ నిత్యోత్సవవిధిం కథయామి చతుర్ముఖ।)

తస్మిన్ పద్మం సమాలిఖ్య శోధయేచ్ఛోషణాదిభిః।

తన్మధ్యే పీఠమాకల్ప్య వాసుదేవం చతుర్భుజమ్।। 29.80 ।।

మూలబేరాత్సమావాహ్య యజేదర్ఘ్యాదిభిస్తతః।

శుక్లామ్బరధరం సౌమ్యం శుక్లయజ్ఞోపవీతినమ్।। 29.81 ।।

సోత్తరీయం చ సోష్ణీషం చన్దనాద్యైరలంకృతమ్।

ధ్యాత్వా తం వినతానన్దం పరిచారవరం శుభమ్।। 29.82 ।।

తన్మూర్ధ్ని పటలం న్యస్య యాత్రోపకరణైః సహ।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య పాత్రస్థం పరమేశ్వరమ్।। 29.83 ।।

మూలే సంయోజయేత్ పశ్చాన్మన్త్రన్యాసం పురా కృతమ్।

మనునా యేన దేవస్య స్వస్య చాపి వరాననే।। 29.84 ।।

తన్మన్త్రవర్ణాన్ సంశోధ్య శోషణాదిభిరాత్మవాన్।

ప్రబుద్ధీకరణం కుర్యాద్వర్ణాని నిగమాదినా।। 29.85 ।।

అష్టోత్తరశతం వారాన్ అష్టావింశతిమేవ వా।

అష్టౌ వాపి జపేన్మన్త్రీ నలినాక్షాదిమాలయా।। 29.86 ।।

యత్సంఖ్యయా జపః పూర్వం మానసారాధనే కృతః।
తత్సంఖ్యయైవ బాహ్యేఽపి జపేద్యాగే గురూత్తమః॥ 29.87 ॥
[జపం తు సర్వపూజాన్తే కుర్యాత్ క్షుద్రే తు నాచరేత్।]
పుణ్డరీకాక్ష విశ్వాత్మన్ మన్త్రమూర్తే జనార్దన॥ 29.88 ॥
గృహాణ మత్కృతాం పూజాం జపాన్తాం భక్తవత్సల।
ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం సోదకం తులసీదలమ్॥ 29.89 ॥
అగ్రే భగవతో భూమౌ దద్యాత్ సాత్త్వికదానవత్।
[నమస్తే నిస్తరఙ్గాయ నమస్తే సర్వసాక్షిణే॥ 29.90 ॥
నమస్తే వాసుదేవాయ నమస్తే పరమాత్మనే।
దుర్మానినమమర్యాదం కృతఘ్నం పాపకారిణమ్॥ 29.91 ॥
అశుచిం నిర్దయం క్రూరం శఠం చలితమానసమ్।
అవినితినిధిం నాత్మవేదినం లోభమన్దిరమ్॥ 29.92 ॥
పరావమానినం దమ్భమభక్తం దుర్జనాగ్రగమ్।
పరనిన్దాపరం క్షుద్రమాత్మశ్లాఘాపరం సదా॥ 29.93 ॥
పిశునం కామవశగమసూయాగర్భమన్దిరమ్।
నృశంసం వఞ్చకం దుష్టమపరాధసరిత్పతిమ్॥ 29.94 ॥
భవదుర్గాబ్ధికల్లోలజాలమగ్నస్థమప్లవమ్।
హతం దీనమనాథం హే శరణ్య శరణార్థినామ్॥ 29.95 ॥
త్వత్పాదపద్మపోతేన మాముద్ధర్తుం త్వమర్హసి।
మయ్యనాథే దయాసినధో బన్ధో సర్వజగద్ధిత॥ 29.96 ॥
ప్రసీద కమలాకాన్త వాత్సల్యజలధిః కిల।
మయార్పితప్రణామాంస్త్వం గృహాణ పరమేశ్వర॥ 29.97 ॥
విలపన్నేవ హస్తాభ్యాం పద్భ్యాం మూర్ధ్నా ధియా హృదా।
అహంకారేణ చాత్మానం చతుర్వారం మహీతలే॥ 29.98 ॥

నిపాత్య దణ్డవద్వాసుదేవే ప్రణతిమర్పయేత్॥

పూజాన్తే దేవదేవస్య తీర్థం దేవాభిషేచితమ్॥ 29.99 ॥

పాదామ్బు వా పిబేత్ పూర్వం (15)గంగాతీర్థసమం శుచి।

అన్యేష్వపి చ కాలేషు క్షుద్రారాధనకర్మణి॥ 29.100 ॥

(15.గ్ర. పూజకో మన్త్రవిత్తమః।)

పీత్వా స్వయం చోద్ధరిణ్యా పాత్రేణాన్యేన వా గురుః।

సిద్ధానాం చ మహర్షీణాం యతీనాం బ్రహ్మవాదినామ్॥ 29.101 ॥

వైష్ణవానాం బ్రాహ్మణానాం వేదవేదార్థసేవినామ్।

క్షత్రియాణాం చ వైశ్యానాం భక్తానాం పాదజన్మనామ్॥ 29.102 ॥

క్రమశో దేవదేవస్య పాదతీర్థం ప్రదాపయేత్।

విష్ణోస్తీర్థం ప్రసాదం చ పూజాన్తే దేశికోత్తమః॥ 29.103 ॥

అపీత్వా యది వాన్యేభ్యో దద్యాత్ పూజా హి నిష్ఫలా।

పిబన్తి యే పాదతీర్థం జిఘ్రన్తి తులసీదలమ్॥ 29.104 ॥

తే యాన్తి పాపనిర్ముక్తాః శాశ్వతం పరమం పదమ్।

ప్రభాతే సురలోకార్థీ మధ్యాహ్నే ధర్మచిన్తకః॥ 29.105 ॥

పుత్రకామోఽపరాహ్ణే తు ధనార్థీ రజనీముఖే।

ప్రాహ్ణే రాత్రౌ చ మోక్షార్థీ వాసుదేవం యజేద్రమే॥ 29.106 ॥

(16)నిత్యోత్సవాన్తం దైత్యారేః పూజనం తూత్తమోత్తమమ్।

(17)హోమాన్తం చోత్తమం విద్ధి ప్రాపణాన్తం చ మధ్యమమ్॥ 29.107 ॥

(16.పా. ఉత్సవావసితం శ్రేష్ఠమారాధనముదాహృతమ్।)

(17.పా. హోమాన్తం మధ్యమం ప్రోక్తం ప్రాపణాన్తస్తథాధమమ్।)

(18)అధమం ధూపదీపాన్తం క్షుద్రమర్ఘ్యాదిపూజనమ్।

పూర్వోక్తకాలభేదేషు ద్వౌ ముఖ్యౌ ముక్తిదాయినౌ॥ 29.108 ॥

(18.పా. క్షుద్రం తు ధూపదీపాన్తం అధమమారాధనం భవేత్।)

పూజనం తు తయోర్దేవి కాలయోః సర్వసిద్ధిదమ్।
బలిదానం నిత్యహోమం చోత్సవం నిత్యపూర్వకమ్।। 29.109 ।।
దేశికేన్ద్రః స్వయం కుర్యాత్ కాలేష్వన్యేషు వా రమే।
హోమాన్తం వా ప్రాపణాన్తం స్వయం వా సాధకేన వా।। 29.110 ।।
కుర్యాద్వా కారయేద్విష్ణోః పూజనం మోక్షచిన్తకః।
ప్రభాతే తణ్డులే ప్రాహ్ణే పఙ్కజే దినమధ్యమే।। 29.111 ।।
అన్తేఽపరాహ్ణే సాయాహ్ణే తిలే పుష్పే వరాననే।
నిశ్యాం నీలోత్పలే దేవం ధ్యాత్వా నిత్యోత్సవం చరేత్।। 29.112 ।।
ప్రాహ్ణే స్నపనబేరస్య స్నపనం శాస్త్రచోదితమ్।
అన్యకాలే సపర్యాది హోమాన్తే వోత్సవాన్తిమే।। 29.113 ।।
పూజనే ప్రోక్షయేత్ స్నానబిమ్బం స్నానీయవారిభిః।
సాలగ్రామశిలానాం తు స్నపనం సార్వకాలికమ్।। 29.114 ।।
భోజ్యవిష్టరమాత్రం చేదన్యకాలేషు దీక్షితః।
మూలాచ్ఛక్తిం సమావాహ్య కర్మార్చాం పూజయేద్రమే।। 29.115 ।।
దేవం షట్కాలపూజాసు యజేన్మన్త్రైర్యథోదితైః।
యద్వా పురుషసూక్తేన ద్వాదశార్ణాదినాథవా।। 29.116 ।।
యామిన్యాః సార్ధయామాత్తు శయ్యాయాం పూజయేద్ధరిమ్।
తదర్థం శక్తిమావాహ్య మూలాచ్ఛయనకౌతుకే।। 29.117 ।।
ధ్రువకర్మస్వాపబేరాణ్యర్ఘ్యదానాదిభిర్యజేత్।
గోక్షీరఘృతసంమిశ్రగులాన్నం చ ఫలాని చ।। 29.118 ।।
నివేద్య భక్ష్యజాతాని శయ్యాయాం పన్నగాధిపమ్।
గన్ధాదిభిః సమభ్యర్చ్య స్వాపార్చాం ప్రార్థయేత్తతః।। 29.119 ।।
భగవన్ భోగనిద్రాయాః కాలోఽయం సముపాగతః।
శయనం భోగిపర్యఙ్కమలంకురు జగత్పతే।। 29.120 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య తద్బిమ్బం శయ్యాయాం (19)వినివేశయేత్।

(20)గోక్షీరం శర్కరాయుక్తం సితఖణ్డాదిసంయుతమ్।। 29.121 ।।

(19.గ్ర. నినయేద్ గురుః।)

(20.పా. గోక్షీరం సితఖణ్డాది మధురం చ నివేదయేత్)

నవనీతం చ తామ్బూలం నివేద్య చ యథాక్రమమ్।

అనన్తభోగిశయనే శయితం చేత్ స్వభావతః।। 29.122 ।।

తద్బిమ్బశయనే శేషం పర్యఙ్కం నార్చయేత్ పృథక్।

కవాటబన్ధనం కుర్యాత్ మన్త్రం కవచముచ్చరన్।। 29.123 ।।

సుదర్శనం ద్వారదేశే ద్వాస్స్థానపి చ దేశికః।

సంబోధ్య స్వగృహం గచ్ఛేత్ ప్రాదక్షిణ్యేన వై రమే।। 29.124 ।।

మర్త్యాదిసైద్ధపర్యన్తబిమ్బానాం పూజనాదిషు।

శృణుష్వావాహనం భద్రే క్రమయోగం సలక్షణమ్।। 29.125 ।।

కర్మార్చాయాం మూలబేరాచ్ఛక్తిమావాహ్య పూజయేత్।

కర్మబిమ్బాత్ స్నానబేరే తత్కర్మానన్తరం రమే।। 29.126 ।।

పునః కర్మణి తాం శక్తిం తస్మాచ్చ బలికౌతుకే।

(21)బలిదానం తతః శక్తిం పూర్వవత్కర్మకౌతుకే।। 29.127 ।।

(21.గ్ర. బలిదానాత్)

(22)ఔత్సవే పునరావాహ్య తత్కార్యోపరతే పునః।

నియోజ్య కర్మణ్యర్చాయాం స్వాపే తాం ప్రార్థయేత్ తతః।। 29.128 ।।

(22.గ్ర. ఉత్సవే)

స్వాపార్చాయాః కర్మబేరే మూలే తాం వినియోజయేత్।

ఔత్సవాదిషు బిమ్బేషు స్మరన్నారాయణం విభుమ్।। 29.129 ।।

మహోత్సవాద్యుత్సవేషు చైవమావాహ్య పూజయేత్।

పూజాన్తే దేశికేన్ద్రస్తు మన్నివేదితవస్తుభిః।। 29.130 ।।

అతిథీన్ పూజయేత్ పూర్వం తతః పుత్రాదిబన్ధుభిః।
సర్వాన్తర్యామిణం దేవం తర్పయేచ్ఛాస్త్రవర్త్మనా।। 29.131 ।।
తేన తుష్యామ్యహం దుగ్ధపారావారాధిపాత్మజే।
యోగలక్ష్మీభోగలక్ష్మ్యోర్దేవేన సహ పూజనమ్।। 29.132 ।।
మయోదితం వీరలక్ష్మ్యాః సమారాధనముత్తమమ్।
నోదితం తద్విధిం వక్ష్యే శ్రూయతామబ్జమాలిని।। 29.133 ।।
స్నానాదినియమాన్ సర్వాన్ కృత్వా దేశికసత్తమః।
లక్ష్మ్యాలయం సమాసాద్య విహగేన్ద్రం పురఃస్థితమ్।। 29.134 ।।
చణ్డీం ప్రచణ్డీం చ హృదా గర్భద్వారస్య పార్శ్వయోః।
అభ్యర్చ్యాన్తః ప్రవిశ్యాథ శయనాల్లోకమాతరమ్।। 29.135 ।।
ప్రబోధ్య వివిధైః స్తోత్రైర్మూలే శక్తిం నియోజయేత్।
స్థలశుద్ధిం సమారభ్య భూతశుద్ధ్యన్తమాచరేత్।। 29.136 ।।
లక్ష్మీషడర్ణమన్త్రేణ ఓం నమః శ్రీం శ్రియై ఇతి।
విష్ణుషట్కార్ణవత్స్వాఙ్గే హస్తన్యాసాదికం చరేత్।। 29.137 ।।
భార్గవోఽస్య ఋషిః పఙ్క్తిశ్ఛన్దో లక్ష్మీస్తు దేవతా।
శ్రాం శ్రీం శ్రూం శ్రైం శ్రైం శ్ర ఇతి షడఙ్గన్యాసమాచరేత్।। 29.138 ।।
దుగ్ధామృతోద్ధౌ శ్వేతద్వీపే రత్ననికేతనే।
కల్పద్రురాజిప్రమదాకాననే విభ్రమాచలే।। 29.139 ।।
పద్మాసనే సుఖాసీనామష్టలక్ష్మ్యా సమావృతామ్।
హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం పుణ్డరీకనిభేక్షణామ్।। 29.140 ।।
చతుర్భుజాం పీవరాంసాం సర్వాకల్పవిభూషితామ్।
ఉభయోర్హస్తయోః పద్మే ఇతరాభ్యాం వరాభయే।। 29.141 ।।
దధతీం పద్మగన్ధాఙ్గీం మహాలక్ష్మీం సనాతనమ్।
శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాదిభిరుజ్జ్వలమ్।। 29.142 ।।

[హృదబ్జే పరమాత్మానం వాసుదేవం సనాతనమ్।

శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాదిభిరుజ్జ్వలమ్॥ 29.143 ॥

ప్రభయేవ మణిం పూర్ణం గామ్భీర్యేణైవ సాగరమ్।

ప్రభయేవ వివస్వన్తం జ్యోత్స్నయేవ నిశాకరమ్॥ 29.144 ॥

పురా ధ్యాత్వా జగన్నాథం ప్రసన్నవదనేక్షణమ్।

అభ్యర్చ్య మనసా పశ్చాత్ శార్ఙ్గిణోరసి దక్షిణే॥ 29.145 ॥

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం మూలబేరాత్ సమాగతామ్।

సుఖాసీనాం యోగలక్ష్మీం హరేః సర్వాఙ్గాం స్మరేత్॥ 29.146 ॥

స్వాగతం తవ పద్మాక్షి సంనిధిం భజ హృత్కజే।

గృహాణ మానసీం పూజాం యథార్థపరిభావితామ్॥ 29.147 ॥

విజ్ఞాప్యైవం శ్రియం చార్ఘ్యం పాద్యమాచమనం తథా।

స్నానం చ పరిధనం చ సోత్తరీయోపవీతకమ్॥ 29.148 ॥

గన్ధం సుమనసో దీపం ధూపం చ మధుపర్కకమ్।

ప్రాపణం సేన్దుతామ్బూలమర్పయేత్ కుసుమాఞ్జలిమ్॥ 29.149 ॥

ఏవం తు వివిధైర్భోగైర్మనసా పూజయేద్ గురుః।]

అర్ఘ్యాదీన్ కల్పయిత్వాథ భోగయాగం సమాచరేత్॥ 29.150 ॥

పద్మాసనే సుఖాసీనాం పూర్ణచన్ద్రాయుతప్రభామ్।

మన్దస్మితముఖామ్భోజాం పీతవర్ణాం చతుర్భుజామ్॥ 29.151 ॥

భక్తానాం ముఖ్యహస్తాభ్యామభీతివరదాయినీమ్।

లీలార్థమన్యహస్తాభ్యాం దివ్యపఙ్కజధారిణీమ్॥ 29.152 ॥

మహాలక్ష్మీం మూలబేరే ధ్యాత్వార్ఘ్యాదిభిరర్చయేత్।

కర్మార్చాసహజే పీఠే యోగపీఠం విచిన్తయేత్॥ 29.153 ॥

యోగాసనాబ్జపత్రేషు ప్రాచ్యదిష్వష్ట(23)దిక్ష్వపి।

వీరలక్ష్మీం పాటలాభాం ఖడ్గఖేటధరాం స్మరేత్॥ 29.154 ॥

(23.గ్ర. దిక్షు చ।)

ధనలక్ష్మీం చిత్రవర్ణాం శఙ్ఖాబ్జనిధి(24)సేవితామ్।

సంతానలక్ష్మీం హరితాం శఙ్ఖక్షీరఘటాన్వితామ్।। 29.155 ।।

(24.గ్ర. సంయుతామ్।)

జయలక్ష్మీం పీతవర్ణాం చాపబాణధరాం శుభామ్।

ధాన్యలక్ష్మీం పలాశాభాం దాన్యగుచ్ఛభుజాఙ్కితామ్।। 29.156 ।।

ధైర్యలక్ష్మీం పాణ్డరాభాం శఙ్ఖచక్రసముజ్జ్వలామ్।

రాజ్యలక్ష్మీం శోణవర్ణాం తర్జనీవేత్రధారిణీమ్।। 29.157 ।।

ఏతాః సర్వాశ్చతుర్హస్తాః దివ్యాభరణభూషితాః।

దివ్యగన్ధానులిప్తాఙ్గీర్దివ్యవస్త్రైరలంకృతాః।। 29.158 ।।

ముఖ్యహస్తాఞ్జలిపుటాః పశ్చాద్ధస్తాయుధైర్యుతాః।

ఏతాః శ్రియో ముఖం సర్వాః పశ్యన్తీశ్చిన్తయేద్ గురుః।। 29.159 ।।

ఆవాహనాయ తత్పాత్రం (25)తాః పూజ్యాదాయ వై రమే।

తస్మిన్ ధ్యాయేద్ వీరలక్ష్మీం మూలబిమ్బాత్ సమాగతామ్।। 29.160 ।।

(25.గ్ర. సంపూజ్యాదాయ)

సర్వలక్షణసంపన్నాం సద్రత్నమకుటోజ్జ్వలామ్।

(26)పద్మతాటఙ్కవికసత్కర్ణద్వయమనోహరామ్।। 29.161 ।।

(26.గ్ర. రత్న)

(27)పూర్ణచన్ద్రప్రతీకాశ(28)వక్త్రస్థతిలకోజ్జ్వలామ్।

చతుర్భుజాం (29)సున్దరాఙ్గీం మన్దస్మితమనోహరామ్।। 29.162 ।।

(27.గ్ర. అర్ధ)

(28.గ్ర. లలాట)

(29.గ్ర. పీవరాంసాం ముక్తాదామవిభూషితామ్।)

పద్మగర్భ (30)సవర్ణాఙ్గీం నానాభూషణభూషితామ్।

(31)హస్తాభ్యామాశ్రితవతాం అబీష్టవరదాయినీమ్ ।। 29.163 ।।

(30.గ్ర. ప్రతీకాశాం)

(31.గ్ర. శ్రితానాం ముఖ్యహస్తాభ్యాం అభీతివరదాయినీమ్ ।)

(32)అపరాభ్యాం చ హస్తాభ్యాం దధానాం రక్తపఙ్కజే।

పద్మాసనే సుఖాసీనాం తస్మాత్ కర్మణి కౌతుకే।। 29.164 ।।

(32.గ్ర. దధానామన్యహస్తాభ్యాం పఙ్కజే గన్ధవాసితే।)

వీరలక్ష్మీం సమావాహ్య (33)షణ్ముద్రాం చ ప్రదర్శయేత్।

[సర్వజ్ఞే సర్వబూతానామన్తః స్థే సర్వసాక్షిణి।। 29.165 ।।

(33.ప్రార్థయేద్దేశికోత్తమః।)

అనాదినిధనే దేవి స్వాగతం తే జగద్ధితే।

క్షీరోదమథనోద్భూతే వాసుదేవకుటుమ్బిని।। 29.166 ।।

కృపయా పూజనార్థం త్వం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।

సుముఖీ భవ సర్వజ్ఞే జ్ఞానానన్దస్వరూపిణి।। 29.167 ।।

తత్తద్విజ్ఞాపనాన్తే తు తత్తన్ముద్రాశ్చ దర్శయేత్।]

హస్తన్యాసం వినా బిమ్బే మన్త్రన్యాసం సమాచరేత్।। 29.168 ।।

షడఙ్గన్యసనం కృత్వా పద్మముద్రాం (34)ప్రదర్శయేత్।

అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య మధుపర్కం నివేదయేత్।। 29.169 ।।

(34.గ్ర. ప్రదర్శ్య చ।)

ఐశ్వర్యఫలదాం లక్ష్మీం (35)పద్మినీం పద్మమాలినీమ్।

మూలబిమ్బాన్ముఖార్చాయాం బలిబేరే స్మితాననే।। 29.170 ।।

(35.గ్ర. పద్మగర్భసమప్రభామ్।)

సత్కీర్తిదాయినీం కీర్తిం చామ్పేయకుసుమప్రభామ్।

హిరణ్యవర్ణాం జయదాం (36)జయాం స్నపనకౌతుకే।। 29.171 ।।

(36.గ్ర. జయాఖ్యాం తీర్థకౌతుకే।)

సర్వాశ్చర్యకరీం మాయాం పీతాభాం (37)తీర్థవిగ్రహే।
విద్యుదాభాం స్వాపబిమ్బే శ్రియం ధర్మస్వరూపిణీమ్ ।। 29.172 ।।

(37.గ్ర. స్నానవిగ్రహే।)

ఏవమావాహ్య విధివత్ స్నపనం సూక్తయా శ్రియా।
భూసూక్తాద్యైః కల్పయిత్వా స్మరేన్మణ్డనమాసనమ్ ।। 29.173 ।।

చతుఃషష్ట్యుపచారైర్వా ద్వాత్రింశద్భిరతాపి వా।
షోడశైర్వాపి సంపూజ్య హవిర్దేవనివేదితమ్ ।। 29.174 ।।

పాచయిత్వా పృథగ్వాపి దేవ్యై తద్వినివేదయేత్।
భోజ్యాన్తం వాథ హోమాన్తం పూర్వవత్ పూజయేచ్ఛ్రియమ్ ।। 29.175 ।।

హోమకాలే మూలబేరాత్ పాత్రే విద్యుల్లతాప్రభామ్।
నారాయణీం వాసుదేవమహిషీం లోకమాతరమ్ ।। 29.176 ।।

మణికఙ్కణకేయూరకాఞ్చీదామాదిభూషణైః।
అలంకృతాం శ్వేతవస్త్రాం వనమాలోపశోభితామ్ ।। 29.177 ।।

ధ్యాత్వా తస్మాత్ సమావాహ్య వహ్నౌ సంపూజయేత్ తతః।
సంచిన్త్య దహనాత్పాత్రే తస్మాన్మూలే నియోజయేత్ ।। 29.178 ।।

పారతన్త్ర్యే విధిరయం స్వాతన్త్ర్యే తు జగద్ధితే।
ఆచరేన్నిత్యపూజాయాం బలినిత్యోత్సవావపి ।। 29.179 ।।

లక్ష్మీః-

భగవన్ భవదావఘ్న! పరతన్త్రస్వతన్త్రయోః।
భేదం తన్ముఖకార్యం చ విస్తరేణ వదేన్మమ ।। 29.180 ।।

భగవాన్-

ఆలయస్య సమృద్ధ్యర్థం వాసుదేవస్య మన్దిరే।
వీరలక్ష్మీం ప్రతిష్ఠాప్య విధివత్ పూజ్యతే యది ।। 29.181 ।।

పరతన్త్రేతి తామాహుః కామీ కామఫలప్రదామ్।

కామ్యార్థీ చోత్సవం తస్యా రక్షాబన్ధపురఃసరమ్ ।। 29.182 ।।

చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాన్న ధ్వజం న బలి(38)క్రియా ।

తీర్థదానం న కుర్వీత ముముక్షురఖిలం చరేత్ ।। 29.183 ।।

(38.గ్ర. క్రియామ్ ।)

పుణ్యతీర్థతటే వాపి రమ్యే పర్వతమూర్ధని ।

పత్తనగ్రామయోర్వాపి కామ్యార్థీ విధివద్రమే ।। 29.184 ।।

మన్దిరం కల్పయిత్వాథ తత్ర వై స్థాపయేచ్ఛ్రియమ్ ।

వదేల్లక్ష్మీం స్వతన్త్రేతి తాం బుద్ధ్యా పాఞ్చరాత్రికః ।। 29.185 ।।

తస్యాస్తు బలిదానాది నిత్యార్చాయాం సమాచరేత్ ।

ఉత్సవే తు ధ్వజారోహం బలిదానక్రియామపి ।। 29.186 ।।

తీర్థదానాదికం సర్వం కామ్యార్థీ భక్త ఏవ వా ।

కారయేద్ధీధీవల్లక్ష్మ్యాః సర్వసంపత్సమృద్ధయే ।। 29.187 ।।

ఏవం యః పూజయేల్లక్ష్మీం తస్య శ్రీరనపాయినీ ।

అథ ప్రియే ప్రవక్ష్యామి సుదర్శనసమర్చనమ్ ।। 29.188 ।।

స్వయంవ్యక్తస్థలే దివ్యక్షేత్రే పరమపావనే ।

తత్క్షేత్రరక్షణార్థాయ కామినామిష్టసిద్ధయే ।। 29.189 ।।

దక్షిణే వ్యోమయానస్య సదనం చక్రరూపిణః ।

ఆలయస్య బహిర్వాపి నదీతీరేఽచలేఽపి వా ।। 29.190 ।।

సప్రాకారం గర్భగృహం నిర్మాయ విధివద్రమే ।

ప్రతిష్ఠితం యజేద్విద్వాన్ త్రికాలం చక్రరూపిణమ్ ।। 29.191 ।।

మర్త్యాదిష్వాలయే దేవి హ్యన్తర్మణ్డలసంజ్ఞితే ।

అన్తర్ద్వారేఽథవా పూర్వం స్థాపితం చక్రమధ్యగమ్ ।। 29.192 ।।

విష్ణోరాలయరక్షార్థం గర్భగేహస్య దక్షిణే ।

దేవదేవ్యోరర్చనాన్తే గురుశ్చక్రగృహం విశేత్ ।। 29.193 ।।

స్థలశుద్ధ్యాదికం కృత్వా షడర్ణం తు తతో న్యసేత్।
సుదర్శనషడర్ణస్య గాయత్రీచ్ఛన్ద (39)ఈరితమ్।। 29.194 ।।
(39.గ్ర. ఈరితః।)
చక్రరాజో దేవతాస్య రేఫో బీజం మహేశ్వరి।
స్వాహాశక్తిః సహస్రారహుంఫడ్వర్ణాని చ క్రమాత్।। 29.195 ।।
హస్తయోర్న్యసనం పూర్వం కుర్యాద్దేహే తతః పరమ్।
సుదర్శనాయ స్వాహాన్తో నిగమాది యథాక్రమమ్।। 29.196 ।।
హృదయాదిషు షడ్భూమౌ న్యసేద్దేశికసత్తమః।
చక్రమధ్యస్థితం శ్రీరం జపాకుసుమసంనిభమ్।। 29.197 ।।
జ్వాలాకేశం చక్రధరం ద్విహస్తం కుటిలేక్షణమ్।
దంష్ట్రాకరాలవదనం భయస్యాపి భయంకరమ్।। 29.198 ।।
రక్తవర్ణామ్బరధరం కిరీటాదివిభూషితమ్।
ప్రణతార్తిహరం ధ్యాయేత్ సహస్రారవిరాజితమ్।। 29.199 ।।
కిరీటవనమాలాది ముద్రాః స్వాఙ్గే తతో న్యసేత్।
మూలార్చాం హృత్కజే ధ్యాత్వా జపాన్తం మనసా యజేత్।। 29.200 ।।
ప్రాగ్వదర్ఘ్యాదిభిర్భోగైరర్చయేచ్చ సుదర్శనమ్।
మహాచక్రం సహస్రారమయుతాదిత్యవర్చసమ్।। 29.201 ।।
ధ్యాత్వా తత్కర్ణికామధ్యే దేవం కుఙ్కుమసంనిభమ్।
లలాటనయనోద్గీర్ణజ్వాలాజ్వాలితదిఙ్ముఖమ్।। 29.202 ।।
దంష్ట్రానిష్ఠ్యూతసంరావాద్రుతరాక్షసదానవమ్।
రక్తచన్దనలిప్తాఙ్గం రక్తభూషామ్బరావృతమ్।। 29.203 ।।
శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం వనమాలావిరాజితమ్।
మహౌజసం మహాకాయమష్టభిశ్శోభితం భుజైః।। 29.204 ।।
పాశాఙ్కుశౌ చ ముసలం చక్రమత్యుగ్రతేజసమ్।

శఙ్ఖం కౌమోదకీం చాపం శరం చన్ద్రార్ధసంనిభమ్ ।। 29.205 ।।

దధానమతులం వీరం సంకర్షణ(40)భవం విభుమ్ ।

ఏవం ధ్యాత్వా మూలబేరే తతస్త్వర్ఘ్యాదినా యజేత్ ।। 29.206 ।।

(40.గ్ర. సముద్భవమ్ ।)

(41)తతస్త్వావాహనే పాత్రే షోడశారం రవిప్రభమ్ ।

సూర్యచక్రం స్మరేత్ తస్మిన్ తీక్ష్ణం దంష్ట్రం త్రిలోచనమ్ ।। 29.207 ।।

(41.గ్ర. తతశ్చావాహనే)

రక్తజిహ్వం కరాలాస్యం భ్రుకుటీకుటిలేక్షణమ్ ।

ఉగ్రపిఙ్గలకేశాన్తం జ్వాలామాలావిరాజితమ్ ।। 29.208 ।।

రక్తామ్బరధరం రక్తపుష్పమాలాభిరుజ్జ్వలమ్ ।

ఊర్ధ్వజ్వాలాగణాలీఢకిరీటతటశోభితమ్ ।। 29.209 ।।

మాణిక్యమయకేయూరకటకాదివిభూషితమ్ ।

శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం దీప్తకుణ్డలశోభితమ్ ।। 29.210 ।।

అష్టారం చక్రమత్యుగ్రం ముసలం చాఙ్కుశం తథా ।

పద్మం చ దక్షిణే భాగే చతుర్భిర్బాహుభిర్ధృతమ్ ।। 29.211 ।।

దోర్భిర్వామైః శఙ్ఖ(42)చాపగదాబాణైరలంకృతమ్ ।

నిజాట్టహాసవిత్రస్తపిశాచాసురరాక్షసమ్ ।। 29.212 ।।

(42.గ్ర. పాశగదాసేషుధనుర్ధరమ్ ।)

ఏవం ధ్యాత్వా కర్మబిమ్బే మన్త్రన్యసనమాచరేత్ ।

(43)తతః స్నపనబేరే తం త్రినేత్రం భీమరూపిణమ్ ।

చతుర్హస్తం శంఖచక్రపాశాఙ్కుశధరం స్మరేత్ ।। 29.213 ।।

(43.ద్వౌ శ్లోకౌ గ్ర. పుస్తకే న దృశ్యేతే ।)

కాలచక్రస్థితం దేవం బల్యర్చాయాం విచిన్తయేత్ ।

యత్ర బిమ్బే మూలబేరాత్ జ్వాలాచక్రస్థితం విభుమ్ ।। 29.214 ।।

[మఖార్చాయామబ్జుకశారిశఙ్ఖపాశధరం విభుమ్।
చతుర్భుజం భీమరూపం కాలచక్రాధిపం స్మరేత్।
బలిబిమ్బే మూలబేరాత్ జ్వాలాచక్రాధిదైవతమ్।। 29.215 ।।]
చతుర్భుజం పీవరాంసం ముఖ్యాభ్యాం వరదాభయమ్।
దధానమన్యహస్తాభ్యాం శఙ్ఖచక్రధరం స్మరేత్।। 29.216 ।।
పూర్వవత్ పూజయేద్ విద్వాన్ భోజ్యాన్తం మన్త్రపూర్వకమ్।
స్వయంవ్యక్తాదిమర్త్యాన్తేష్వాలయాన్తఃప్రతిష్ఠితమ్।। 29.217 ।।
పూజామాత్రం ప్రత్యహం స్యాత్ న హోమో న బలిక్రియా।
నిత్యోత్సవశ్చ నైవ స్యాదితి శాస్త్రవిదో విదుః।। 29.218 ।।
ఏవమాశ్రితబిమ్బానాం భక్తబిమ్బస్య వై రమే।
పూజామాత్రం ప్రకుర్వీత బహిశ్చేదాలయాద్ధరేః।। 29.219 ।।
తేషాం నివేశనం దేవి తత్ర పూజాదికర్మసు।
బల్యాదిసర్వం కుర్వీత (44)తథాపి జగతీపతేః।। 29.220 ।।
(44.గ్ర. స్వతన్త్రం)
ఉత్సవే సముపక్రాన్తే రక్షార్థం చక్రరూపిణమ్।
వీథికాసు చ తేనైవ నినయేద్యావదుత్సవమ్।। 29.221 ।।
[మర్త్యాదినిర్మితే స్థానే పూజాలోపాదికే గురుః।
ప్రాయశ్చిత్తం తు కృత్వైవ నిత్యయాగాదికం చరేత్।। 29.222 ।।
స్వయంవ్యక్తే చ దివ్యే చ పూజాలోపాదికే సతి।
పూజాయాం వర్తమానాయాం ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్।। 29.223 ।।
స్వయంవ్యక్తాలయే దివ్యతమాఖ్యం దేవకల్పితే।
సైద్ధప్రకల్పితే ధామ్ని దివ్యమార్షాదికల్పితే।। 29.224 ।।
సాత్త్వికం ద్విజరాజన్యవైశ్యైశ్చాపి ప్రకల్పితే।
రాజసం పాదజైః స్త్రీభిరనులోమైశ్చ నిర్మితే।। 29.225 ।।

దేవగేహే తామసాఖ్యం శా(స్త్రం ప్రోక్తం తథాచరేత్।]

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం (45)ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

(45."నిత్యహోమాదిసుదర్శనార్చనాన్తవిధిర్నామ త్రింశోఽధ్యాయః" ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

---------------------------------- - ------------------------------------

॥ త్రింశోధ్యాయః ॥

(1."మహోత్సవవిధః ఇతి గ్ర. పుస్తకే అధ్యాయనామ కృతం వర్తతే।")

శ్రీః-

భగవాన్ పద్మపత్రాక్ష సర్వదేవనమస్కృత।

ప్రతిష్ఠానన్తరం దేవ నిత్యారాధనమీరితమ్॥ 30.1 ॥

తస్మిన్ దైవన్దినః ప్రోక్త ఉత్సవో హోమ ఏవ చ।

మహోత్సవాద్యుత్సవేషు నిత్యయాగాదికం గురుః॥ 30.2 ॥

మఖాగ్నా వేవ కుర్వీత న తు (2)మాహానసానలే।

ఇతి ప్రోక్తం త్వయా నాథ సంశయస్తత్ర మే హ్యభూత్ ।। 30.3 ।।

(2.గ్ర. మాహోనసాగ్ని కే)

నిత్యోత్సవాన్మహత్పూర్వ ఉత్సవో వర్తతే ను కిమ్ ।

కథం మహోత్సవో నామ తత్ర్పకారశ్చ కీదృశః ।। 30.4 ।।

కస్మిన్ కాలే చ కర్తవ్యో దినసంఖ్యా చ కీదృశీ ।

తత్సర్వం విస్తరేణాద్య సాధుసేవ్య వదస్వ మే ।। 30.5 ।।

భగవాన్-

అమృతామ్భోధిసంసూతే మద్వక్షఃస్థలవాసిని ।

మహోత్సవాఖ్యముద్దిశ్య యద్యత్పృష్టం త్వయానఘే ।। 30.6 ।।

తత్సర్వం విస్తరేణాద్య వదామి శృణు వల్లభే ।

ఆరాధనాదియాగేభ్య ఏషేఽతిప్రీతివర్ధనః ।। 30.7 ।।

మహత్ప్రీతిర్యేన మమ ఉత్సవేన భవిష్యతి ।

ఉత్సూతే హర్షమితి చ తస్మాదేష మహోత్సవః ।। 30.8 ।।

నిత్యో నైమిత్తికః కామ్యస్త్రివిధః స మహోత్సవః ।

తద్భేదానిహ వక్ష్యామి క్షీరాబ్ధితనయే తవ ।। 30.9 ।।

బిమ్బావిర్భావబుక్షే వా ప్రతిష్ఠాతారకేఽపి వా ।

తత్తిథౌ వా తీర్థయాత్రాం నిశ్చిత్యాఙ్కురపూర్వకమ్ ।। 30.10 ।।

ధ్వజమారోప్యతే యస్మిన్ స తు నిత్యో మహోత్సవః ।

గ్రహణే గ్రహయుద్ధే చ మహోత్పాతాదిసంభవే ।। 30.11 ।।

జీర్ణోద్ధారే తు దేవస్య ప్రోక్షణే రాజవిడ్వరే ।

గురౌ తు సింహసంబన్ధమఖాయాతే య ఉత్సవః ।। 30.12 ।।

ధ్వజారోహణపూర్వస్తు సా హి నౌమిత్తికః స్మృతః ।

రాజ్ఞో జన్మదినే (3)వాపి (4)తత్సామ్రాజ్యాభిషేచనే ।। 30.13 ।।

(3.పా. కుర్యాత్ అభిషేకదినే తథా।)

(4.గ్ర. హ్యభిషేకదినేఽపి వా।)

అర్థకామౌ సముద్దిశ్య మాసర్క్షాదిషు వై రమే।

రోహిణ్యాం(5)చ పునర్వస్వోః (6)శ్రవణే సార్వమాసికే।। 30.14 ।।

(5.గ్ర. తు)

(6.పా. ప్రతిష్ఠా దివసే తథా।)

ధ్వాజారోహణపూర్వస్తు కామ్యః సోఽపి మహోత్సవః।

మహోత్సవః సాత్త్వికః స్యా(త్త్)త్తీర్థస్తు నవమేఽహని।। 30.15 ।।

సప్తమే పఞ్చమే తీర్థో రాజసస్తామసః స్మృతః।

నిత్యం తు సాత్త్వికం ప్రోక్తం నైమిత్తం రాజసం భవేత్।। 30.16 ।।

కామ్యః స్యాత్తామసః (7)ప్రోక్తః త్రివిధః సంప్రకీర్తితః।

నైమిత్తికోత్సవే లక్ష్మిం స్వయంవ్యక్తే చ దైవికే।। 30.17 ।।

(7.గ్ర. నామ)

నవాహం కారయేద్ విద్వాన్ సప్తాహేఽన్యత్ర వై రమే।

స్వయంవ్యక్తస్య దివ్యస్య హ్యుత్సవే సముపస్థితే।। 30.18 ।।

గ్రామాలయాశ్రయాణాం చ విష్వ్వాదీనాం చ వై ప్రియే।

న కర్తవ్యోత్సవస్తావద్యావత్తీర్థావసానకమ్।। 30.19 ।।

యది స్యాదుత్సవస్తేషాం ధ్వజారోహణవర్జనమ్।

(8)వీథీషు భ్రమణం తేషాం స్వయంవ్యక్తేన కారయేత్।। 30.20 ।।

(8.గ్ర. వీథిషు)

బలిప్రదానతీర్థాది న కుర్యాత్ కమలోద్భవే।

అన్యథా యది కుర్వీత నశ్యేద్రాష్టం సరాజకమ్।। 30.21 ।।

గ్రామాశ్రయాదిదేవానాముక్రాన్తే మహోత్సవే।

తత్తదావరణేష్వేవ కుర్యాత్తచ్ఛేషముత్సవమ్।। 30.22 ।।

ఉత్సవే వర్తమానే తు త్ద్వీథీషు వరాననే।

నరాస్తు మఙ్గల కార్యం స్వగృహే నాప్నుయుస్తదా।। 30.23 ।।

ఉత్సవస్య క్రమం చాపి వదామి కమలాసనే।

ఉత్సవారమ్భదివసాన్మాసాద్ ద్వావింశతేరపి।। 30.24 ।।

అష్టాదశదినాత్పూర్వం సుదినే సుముహూర్తకే।

ప్రాతః పూజాదికార్యాణి కృత్వా దేశికసత్తమః।। 30.25 ।।

పాదప్రక్షాలనం కృత్వా హ్యుపస్పృశ్య యథావిధి।

స్వర్ణాదిపాత్రే గన్ధం చ కదల్యాదిఫలైర్యుతమ్।। 30.26 ।।

తామ్బూలమక్షతాన్ పుష్పం నిధాయ ప్రేష్యమూర్ధని।

ఋగాదివేదఘోషైశ్చ వాదిత్రైశ్ఛత్రచామరైః।। 30.27 ।।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య గచ్ఛేద్భగవతోఽన్తికమ్।

మూర్తిపైః స నమస్కృత్య పాత్రం పీఠే నిధాయ చ।। 30.28 ।।

అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయైః క్రమాత్సంపూజ్య వై గురుః।

సమర్ప్య గన్ధమాల్యం చ ఫలాదీని నివేద్య చ।। 30.29 ।।

వాసుదేవ జగద్యోనే సర్వలోకైకపూజిత।

జగతాం క్షేమలాభాయ మహోత్సవమనుత్తమమ్।। 30.30 ।।

కర్తుమిచ్ఛామి దేవేశ తదర్థం వాహనాదికాన్।

యాగశాలామాలయం చ శుద్ధీకర్తుం తథాధునా।। 30.31 ।।

ఉత్సవార్థం ప్రపాం చైవ కారయిష్యామి వై హరే।

అనుజ్ఞాం దేహి మే దేవ శరణాగతవత్సల।। 30.32 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం ప్రాప్యానుజ్ఞాం జగద్గురోః।

బహిరాగత్య చాచార్యః వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 30.33 ।।

ప్రతిష్ఠితః పురా దేవీ వాహనాదిషు పక్షిరాట్।

తముద్వాస్య హృది ధ్యాత్వా మూలే తు గరుడే నయేత్।। 30.34 ।।

శిల్పినో రథకారాంశ్చ రథాదీంశ్చ యథాక్రమమ్।

సమీకర్తుం నియుజ్యాథ సుముహూర్తే సులగ్నకే।। 30.35 ।।

ప్రపాస్తమ్భం త్వీశకోణే సర్వాలంకారసంయుతమ్।

వేదవాదిత్రఘోషైశ్చ స్థాపయేద్బహిరాలయాత్।। 30.36 ।।

తతో భగవతః శేషచన్దనాదీని వై గురుః।

వైష్ణవేభ్యశ్చ సర్వేభ్యః (9)శిల్పిభ్యశ్చాపి దాపయేత్।

రథాదివాహనాన్ సర్వాన్ సమ్యక్ కర్తుం నియోజయేత్।। 30.37 ।।

(9.గ్ర. శిల్పినోఽపి చ)

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (10)త్రింశోఽధ్యాయః ।।

(10.మహోత్సవే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

---------------------------------- - ---------------------------------

।। ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ।।

అథోత్సవారమ్భదినాత్ పూర్వస్మిన్నవమేఽహని।

షష్ఠే వా స్యాత్తృతీయే వా పూర్వస్మిన్ దివసేऽపి వా।। 31.1 ।।

రజన్యామేవ కుర్వీత బీజావాపం గురూత్తమః।

అఙ్కురార్పణకార్మార్థం మృత్సంగ్రహణమాచరేత్।। 31.2 ।।

మృత్సంగ్రహదినే ప్రాతః ఋత్విగ్భిః సహ దేశికః।

(1) మహోత్సవస్య దీక్షార్థం స్నాయాద్వపనపూర్వకమ్।। 31.3 ।।

(1.[ఈ.అ.10] స్నాయాద్వపనపూర్వం తు భగవద్యాగసిద్ధయే।)

శుద్ధవస్త్రైర్యజ్ఞసూత్రైరూర్ధ్వపుణ్డ్రైరలంకృతః।

కటకాఙ్గదకేయూరైర్గన్ధమాల్యైరలంకృతః।। 31.4 ।।

భగవద్గేహమాసాద్య నిత్యపూజాముపక్రమన్।

చణ్డాదిద్వారపాలాంశ్చ భక్తబిమ్బాంశ్చ వై గురుః।। 31.5 ।।

ఆలయాశ్రితమూర్తీశ్చ (2)సాధకైః పూజయేత్తతః।

స్వర్ణాదిపాత్రే తామ్బూలనాలికేరాక్షతాదికాన్।। 31.6 ।।

(2.గ్ర. సాధకేన చ పూజయేత్।)

ఆదాయ విష్వక్సేనస్య సంనిధిం ప్రాప్య దేశికః।

(3)సంపూజ్య విష్వక్సేనం తం ప్రార్థయేన్మృద్గ్రహాయ చ।। 31.7 ।।

(3.[ఈ.అ.10] విష్వక్సేనం సమభ్యర్చ్య యాగవిఘ్నప్రశాన్తయే।)

దేవ సూత్రవతీనాథ సర్వదేవనమస్కృత।

ఉపక్రాన్తో మయా హ్యద్య వాసుదేవమహోత్సవః।। 31.8 ।।

వనిర్విఘ్నసిద్ధయే తస్య వాసుదేవాభ్యనుజ్ఞయా।

సేనాధిప భవానద్య మృత్సంగ్రహణకర్మణి।। 31.9 ।।

ఆగచ్ఛతు హరేర్ధామ హ్యనుజ్ఞార్థం జగద్గురోః।

ఇతి విజ్ఞాప్య సేనాన్యం యానమారోప్య దేశికః।। 31.10 ।।

సుముహూర్తే గర్భగేహం గత్వా దేవస్య సంనిధౌ।

స్థాపయిత్వా ఫలాదీని నమస్కృత్య యథావిధి।। 31.11 ।।

తతో గురువరః సర్వాన్ వైష్ణవాన్ పాఞ్చరాత్రికాన్।
యతీన్ వేదవిదో విప్రాన్ జ్ఞానినో బ్రహ్మవాదినః।। 31.12 ।।
మహాన్తో దేవదేవస్య సమారబ్ధో మహోత్సవః।
నిర్విఘ్నేన సమాప్త్యర్థం యావత్తీర్థావసానకమ్।। 31.13 ।।
కర్మకాలే మయా యూయం స్థిత్వా యాగమతన్ద్రితాః।
సమాప్య యజ్ఞకార్యాణి ప్రాప్యానుజ్ఞాం తతో హరేః।। 31.14 ।।
గన్తుమర్హసి సర్వజ్ఞా గృహ్ణీత ప్రార్థనాం మమ।
ఇత్యభ్యర్థ్య తత స్తేభ్యః అనుజ్ఞాం ప్రతిగృహ్య చ।। 31.15 ।।
(4)తతః స్వదేహశుద్ధ్యర్థమృత్విక్సాధకశుద్ధయే।
పూజోపకరణానాం చ పుణ్యాహం వాచయేద్రమే।। 31.16 ।।
(4.[ఇ.అ.10] పశ్చాత్ స్వదేహశుద్ధ్యర్థం పుణ్యాహం వాచయేద్ గురుః।)
తజ్జలైరాత్మనః శుద్ధిమన్యేషామపి (5)కారయేత్।
స్వయం ద్రవ్యాణి సర్వాణి ప్రోక్షయేత్పూజయేద్ధరిమ్।। 31.17 ।।
(5.గ్ర. శోధయేత్।)
నివేద్య ఫలతామ్బూలం నీరాజనమథాచరేత్।
నమస్కృత్య తతో భూమౌ కృతాఞ్జలిపుటో గురుః।। 31.18 ।।
అతృప్తామృతలోకేశ పూర్ణకామ రమాపతే।
ఉత్సవోఽయం మయారబ్ధో బాలిశేన హరే తవ।। 31.19 ।।
తత్పూర్తయే రమాధ్యక్ష సేనేశం సందిశ ప్రభో।
ఇత్యనుజ్ఞాం హరేః ప్రాప్య సేనేశం ప్రార్థయేత్తతః।। 31.20 ।।
యజ్ఞసంరక్షణార్థాయ హరిణా జ్ఞాపితో భవాన్।
మృత్సంగ్రహణమారభ్య హ్యుత్సవావభృథావధి।। 31.21 ।।
సేనాపతే మయా సార్థం సర్వకార్యాణి సాధయ।
ఆగచ్ఛ మృదమానేముత్సవాఙ్కురకర్మణే।। 31.22 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య విష్వక్సేనం మాలాం భగవతో గురుః।
విష్వక్సేనస్య శిరసి పాదుకామపి ధారయేత్।। 31.23 ।।
సర్వోపకరణైః సార్ధం సర్వవాదిత్రనిఃస్వనైః।
ఋగాదివేదఘోషైశ్చ ప్రాచీం సోమస్య వా దిశమ్।। 31.24 ।।
విష్వక్సేనం ప్రాపయిత్వా ప్రపాయాం తత్ర వై రమే।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య స్థాపయేత్సైన్యనాయకమ్।। 31.25 ।।
పురతస్తస్య వై భూమావీశానే న్యస్తమౌలికామ్।
నైర్ఋతే న్యస్తపాదాన్తామూర్ధ్వవక్త్రాం కృతాఞ్జలిమ్।। 31.26 ।।
ఏవం విలిఖ్య వసుధాం ధాన్యపీఠం తతో గురుః।
శిరః ప్రదేశే తస్యాస్తు దక్షిణే వా ప్రకల్పయేత్।। 31.27 ।।
శుద్ధం ఖనిత్రం తస్మింస్తు దర్భాద్యైః సమలంకృతమ్।
స్థాపయిత్వా పరిస్తీర్య ధాన్యపీఠం భువం తథా।। 31.28 ।।
వస్త్రాదిభిరలంకృత్య భూషణైశ్చాపి భూషయేత్।
సప్తదర్భకృతం కూర్చం తాలమానసమన్వితమ్।। 31.29 ।।
ధరాయా హృది విన్యస్య ఖనిత్రేఽపి చ కూర్చకమ్।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య భూమిర్భూమ్నేతి మన్త్రతః।। 31.30 ।।
అభిమన్త్ర్య తతస్తస్యాః ఖనిత్రస్య చ వై గురుః।
పీఠం ప్రకల్పయేద్దేవి ప్రార్థయేత్తత్ర వై ధరామ్।। 31.31 ।।
వాసుదేవప్రియే దేవి తన్మహోత్సవసిద్ధయే।
మృత్సఙ్గ్రహణయాం సంనిధత్స్వాత్ర తదుత్సవహితే శుభే।। 31.32 ।।
ఇత్యావాహ్యార్ఘ్యపాద్యాద్యైరభ్యర్చ్య తదనన్తరమ్।
క్రోడావతారభూమ్యాప్తహిరణ్యాక్షవధోద్యత।। 31.33 ।।
ఉత్సవార్థం భగవతో మృత్సంగ్రహణకర్మణి।
సంనిధత్స్వాచిరాద్దేవ లోకానాం క్షేమహేతవే।। 31.34 ।।

ఇత్యావాహ్యార్ఘ్యపాద్యాద్యైరర్చయేత్ క్రోడరూపిణమ్।

మాషాపూపం నివేద్యాథ తయోర్నీరాజనం చరేత్।। 31.35 ।।

గురుః ఖనిత్రమాదాయ గాయత్రీం క్రోడరూపిణః।

ఉచ్చరన్ వసుధాయాస్తు ముఖబాహుస్తనాఙ్ఘ్రిషు।। 31.36 ।।

ఖనిత్రాన్మృదమాదాయ గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।

(6)లోహజే వేత్రజే వాథ నిక్షిపేత్ తాం మృదం రమే।। 31.37 ।।

(6.[ఈ.అ.10] లోహజే భాజనే మృస్నాం వేత్రజే వా యథారుచి।)

వాలుకాం గోకరీషం చ తస్మాత్ సంపాదయేద(7)గురుః।

పాత్రత్రయం నూతనేన వస్త్రేణ పిదధాత్ పృథక్।। 31.38 ।।

(7.గ్ర. రమే।)

(8)స్యన్దనే వా గజస్కన్ధే పరిచారకమూర్ధని।

నిధాయ స చ వాద్యానాం వేదానాం ధ్వనిభిర్యుతః।। 31.39 ।।

([ఈ.అ.10] యానాదికే సమారోప్య యద్వా దీక్షితమూర్ధని।)

(9)ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య నయేన్మణ్డపమబ్జజే।

తాం మృదం మణ్డపే న్యస్య వీథీః సర్వాః పరిక్రియాత్।। 31.40 ।।

(9.గత్వా ప్రదక్షిణం గ్రామం ప్రవిశేన్మణ్డపం తతః।)

నియోజయేత్ కర్మకారాన్ శుద్ధీకర్తుం చ వీథికాః।

తే ను నిమ్నోన్నతాః పద్యాః సమీకృత్య చ పాంసుభిః।। 31.41 ।।

శోధయేద్గోమయామ్భోభిర్గన్ధయేద్ గన్ధవారిణా।

చన్దనాగరుధూపైశ్చ ధూపయేత్ సర్వవీథికాః।। 31.42 ।।

ప్రపాయాం సర్వతో భద్రే వితానాద్యైరలంక్రియాత్।

వివిధైశ్చిత్రితైర్వస్త్రైర్మాలాభిశ్చాపి వన్దనైః।। 31.43 ।।

దీపస్తమ్భాన్ సదీపాంశ్చ సర్వతః స్థాపయేత్తతః।

శోభార్థం సర్వవీథీషు పార్శ్వయోరుభయోరపి।। 31.44 ।।

పాత్రేషు పాలికాః(:)స్థాప్యాః ప్రతిస్తమ్భం చ వై రమే।
రమ్భాస్తమ్భాన్ ఫలైర్యుక్తాన్ వస్త్రమాల్యైశ్చ వేష్టితాన్।। 31.45 ।।
నాలికేరాణి పూగీని ఫలాని పనసాన్యపి।
లమ్బయేన్మణ్డపస్యోర్ధ్వే పానీయాని చ దాపయేత్।। 31.46 ।।
వీథికాసు చ సర్వాసు తథా సద్మసు సర్వతః।
గోపురాణాం చ కుమ్భేషు మణ్డపేషు పతాకికాః।। 31.47 ।।
బన్ధయేచ్చిత్రవర్ణాశ్చ పక్షిరాజవిచిత్రితాః।
దేశాద్దేశాదాగతానాం మద్భక్తానాం వరాననే।। 31.48 ।।
తృతీయావరణే వాపి చతుర్థావరణేఽపి వా।
శయనార్థం భోజనాయ పానీయార్థం సుఖార్థకమ్।। 31.49 ।।
పచనార్థం చ వివిధాః శాలాః స్యుః సుమనోహరాః।
వైద్యశాలాశ్చ కర్తవ్యాః సమర్థైః సచికిత్సకైః।। 31.50 ।।
యజమానః ప్రతిదినం పశ్యన్ సర్వాంశ్చ తోషయేత్।
ప్రథమావరణే వాపి ద్వితీయావరణేఽపి వా।। 31.51 ।।
విస్తారం తు ద్వాదశభిరాయామం దశభిః కరైః।
సప్తభిర్వా పాలికానాం మణ్డపం పరికల్పయేత్।। 31.52 ।।
చతుర్దిక్షు చతుర్ద్వారం గవాక్షైః సమలంకృతమ్।
తన్మధ్యే పాలికాదీనాం స్థాపనే వీథివర్జితా।। 31.53 ।।
హస్తోన్నతా వేదిభూమిః శోధయేత్పుణ్యవారిణా।
పఞ్చగవ్యైశ్చ తదను సుధాచూర్ణైరలంక్రియాత్।। 31.54 ।।
వేదికాసు చ సర్వాసు వ్రీహిభిః స్థణ్డిలాని చ।
పద్మాని విలిఖేత్తేషు మన్త్రోచ్చారణపూర్వకమ్।। 31.55 ।।
పాలికా ఘటికాశ్చైవ శరావాః స్థాపయేత్ గురుః।
ప్రతీచ్యాం సోమకుమ్భం చ కరకం చాపి వై రమే।। 31.56 ।।

సోమకుమ్భస్య పరితః ఉపకుమ్భాష్టకం న్యసేత్।

ద్వారతోరణకుమ్భాదీనర్ఘ్యాద్యైః పూజయేత్ పురా।। 31.57 ।।

పాలికాదిషు సర్వాసు సోమకుమ్భే తథైవ చ।

ఉపకుమ్భేషు పద్మాసనం పీఠమాకల్ప్య చాక్షతైః।। 31.58 ।।

సంకర్షణాంశజం విష్ణుం పూజయేత్ పాలికాసు (10)వై।

అనిరుద్ధాంశసంభూతం బ్రహ్మాణం ఘటికాసు చ।। 31.59 ।।

(10.గ్ర. చ।)

ప్రద్యుమ్నాంశజం శర్వం శరావేషు చ వై స్మరేత్।

ప్రద్యుమ్నాంశాత్సముద్భూతం సోమకుమ్భే నిశాకరమ్।। 31.60 ।।

ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు పూజయేత్ కమలాసనే।

ఏతేషాం రక్షణార్థాయ కరకే చ సుదర్శనమ్।। 31.61 ।।

నీవారిదిషు ధాన్యేషు కేశవాదీన్ సమర్చయేత్।

సర్వార్థపాలికానాం తు క్రమాత్ (11)షోడ(శ)కే గురుః।। 31.62 ।।

(11.గ్ర. షోడశకే)

వాసుదేవాది చతురో దాశ ద్వౌ కేశవాదికాన్।

విష్ణ్వాదీనష్టకే దేవి జనార్దనపురోగమాన్।। 31.63 ।।

పూజనం చతుర్షు ప్రోక్తం పాయసాన్నం నివేదయేత్।

ప్రత్యేకం నవవస్త్రేణ పిధాయ చ గురూత్తమః।। 31.64 ।।

ఘటికానాం పూర్వభాగే కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా।

పీఠమాకల్ప్య (12)పాద్యాన్తం లక్ష్మీశం తత్ర పూజయేత్।। 31.65 ।।

(12.గ్ర. పద్మాన్తం)

భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష యాత్రోత్సవనిమిత్తతః।

ధ్వజార్థాఙ్కురసిద్ధ్యర్థమగ్నిముత్పాదయామి భోః।। 31.66 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య తత్రాగ్నిముత్పాద్య జుహుయాత్తతః।

భగవన్తం తతః సోమం హుత్వా దేశికసత్తమః।। 31.67 ।।

బీజావాపం తతః కుర్యాత్ సంపాతాజ్యం చ నిక్షిపేత్।

ఉత్సవార్థం యాగగేహం ద్వితీయావరణాదిషు।। 31.68 ।।

అవకాశో యత్ర వా స్యాత్తత్ర స్థానం ప్రకల్పయేత్।

తన్మణ్డపస్య విస్తారమాయామం వేదికల్పనమ్।। 31.69 ।।

కుణ్డాని శృణు మానేన వదామి కమలేక్షణే।

చతుర్దశకరైర్మానైర్విస్తారాయామసంమితామ్।। 31.70 ।।

పఞ్చహస్తసమాం వేదిం హస్తోచ్ఛ్రాయాం తు మధ్యతః।

కుర్యాత్ సమేఖలాం తస్యాః పరితః కుణ్డకల్పనమ్।। 31.71 ।।

చతురశ్రం పౌరుహూత్యాం దక్షిణస్యాం ధను రమే।

చక్రకుణ్డం తు వారుణ్యాం చాన్ద్రమస్యాం త్రికోణకమ్।। 31.72 ।।

ఇత్థం (13)కుణ్డాని శిల్పజ్ఞైః కల్పయిత్వా తతః పరమ్।

యాగోపకరణార్థం చ హస్తద్వయసమాయతామ్।। 31.73 ।।

(13.గ్ర. కుణ్డాన్ లక్షణోక్తాన్)

వేదిం ప్రకల్పయేద్ ధీమాన్ వహ్నికోణేऽథ నైర్ఋతే।

యాగబిమ్బస్థాపనాయ వాయవ్యే మణ్డలాయ చ।। 31.74 ।।

ఈశకోణే పాలికాదిస్థాపనే కల్పయేచ్చ తామ్।

ఏకకుణ్డవిధానే తు వేద్యాః ప్రాచీనభూతలే।। 31.75 ।।

చతురశ్రం భవేత్ కుణ్డం పాత్రవేదిం తు దక్షిణే।

ప్రతీచ్యాం మఖబిమ్బస్య కౌబేర్యాం మణ్డలస్య చ।। 31.76 ।।

ఐశాన్యాం పాలికార్థాయ కల్పయేద్ వేదికాం గురుః।

శిలాదిమణ్డపే దేవి యది కుణ్డాని కల్పయేత్।। 31.77 ।।

యథాయోగం ప్రకుర్వీత నిమ్నమన్తస్తు తత్ర వై।

ఏవం వేదీశ్చ కుణ్డాని శాస్త్రోక్తేనైవ వర్త్మనా।। 31.78 ।।

తతో దేవాలయం సర్వం సలిలైః శోధయేత్ పురా।
సుధాలేపధ్వజోచ్ఛ్రాయాంస్తోరణాన్ దర్భమాలికాః।। 31.79 ।।
కుర్యాత్ సర్వత్ర సత్కారాన్ కదలీస్తమ్భసంయుతాన్।
అలంకృతాసు వీథీషు ప్రసాదే చ తథా కృతే।। 31.80 ।।
తతో యాత్రోపకరణైర్యానమారోప్య సేనపమ్।
వాదిత్రవేదఘోషైశ్చ ప్రాదక్షిణ్యేన వై గురుః।। 31.81 ।।
వీథీః ప్రదర్శయేత్తస్మై ప్రాసాదం చాపి సర్వతః।
అర్ఘ్యాదిభిస్తతోఽభ్యర్చ్య నినయేత్తస్య తం గృహమ్।। 31.82 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (14)మహోత్సవే కర్మణి ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ।।

(14.మహోత్సవే ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

---------------------------------- - ------------------------------------

।। ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ।।

తతః పరస్మిన్ దివసే నిత్యకర్మ సమాప్య చ।

ఋత్విగ్భిః సాధకాచార్యైర్బోధకైశ్చ సమన్వితః।। 32.1 ।।

ప్రవిశేదాలయం శ్రీమద్దేవం సంపూజయేత్తతః।

గరుత్మ్న్తం సేనపం చ ద్వాఃస్థానప్యాలయాశ్రితాన్।। 32.2 ।।

పాలికాద్వారపూజాం చ పాలికాదిసమర్చనమ్।

ఋత్విగ్భిః సాధయేత్ సర్వం తతో గురురతన్ద్రితః।। 32.3 ।।

దుకూలం పట్టజం వాపి కార్పాసజమథాపి వా।

ధ్వజారోహాయ సుదృఢం స్నిగ్ధం లక్షణసంయుతమ్।। 32.4 ।।

నీలరోమాదిరహితం శ్వేతం వస్త్రమథాపి వా।

(1)ఆయతం పఞ్చదశభిర్దశభిః సప్తమిస్తు వా।। 32.5 ।।

(1.పా. ఆయతం దశభిరహస్తైః)(1.[ఈ.అ.10] ఆయతం నవభిర్హస్తైః సప్తభిః పఞ్చభిస్తు వా।)

(2)మూలబేరసమం వాపి గర్భద్వారాయతం తు వా।

(3)విస్తారం పఞ్చభిర్హస్తైస్త్రిభిర్వాపి వరాననే।। 32.6 ।।

(2.పా. మూలబేరసమాయామం ద్వారాయామమథాపి వా।)(2.[ఈ.అ.10]
మూలబేరసమాయామం ద్వారాయామమథాపి వా।)

(3.పా. విస్తీర్ణం పఞ్చభిర్దృఢం)

పక్షిరాట్-లేఖయోగ్యస్య పటస్య పరిమాణకమ్।

ఆదాయ పూర్వం తన్మధ్యాచ్చన్దనక్షోదవారిణా।। 32.7 ।।

సూత్రేణ మధ్యరేఖాయాః కోణాత్కోణం చ మధ్యమే।

ఆస్ఫాలయేన్మధ్యదేశాద్యావన్మస్తకపాదయోః।। 32.8 ।।

పక్షయోరవశిష్టం యత్ పరిహార్యం తు శిల్పినా।

గరుడం గమనోద్యుక్తం హేమాఙ్గం కుటిలేక్షణమ్।। 32.9 ।।

నీలనాసాగ్రసంయుక్తం సర్వావయవసున్దరమ్।

బద్ధాఞ్జలిపుటం సౌమ్యం శఙ్ఖచక్రధరం విభుమ్।। 32.10 ।।

(4)లలాటే న్యస్తతిలకం పక్షవిక్షపణాన్వితమ్।

సర్వాభరణసంయుక్తం శ్వేతవర్ణం చతుర్భుజమ్।। 32.11 ।।

(4. పా. లలాటే రచితాలకమ్)

కరణ్డికామకుటినం శ్వేతవస్త్రోపశోభితమ్।

ఆకుఞ్చితం సవ్యపాదమపరం పృష్ఠతః స్థితమ్।। 32.12 ।।

మౌలౌ మాలాయితం నాగం శఙ్ఖం తు తుహినప్రభమ్।

పద్మం చ దక్షిణే కర్ణే శోణాభం కుణ్డలాకృతిమ్।। 32.13 ।।

మహాపద్మం పిఙ్గలాభం వామకర్ణస్య కుణ్డలమ్।

మేఘాభం గులికం కణ్ఠే కణ్ఠాభరణరూపిణమ్।। 32.14 ।।

(5)రక్తాభం వాసుకం భీమం బ్రహ్మసూత్రోపశోభితమ్।

(6)కార్కోటకం ధూమ్రనిభం హారరూపిణమబ్జజే।। 32.15 ।।

(5.పా. అనన్తో వా కటకో యజ్ఞసూత్రం తు వాసుకిః।)

(6.పా. ఉరసి న్యస్తకార్కోటం కటిసూత్రితతక్షకమ్।)

తక్షకం పీతవర్ణాభం కటిసూత్రోపశోభితమ్।

అనన్తం (7)క్షౌమసదృశం కటకం దక్షిణే కరే।। 32.16 ।।

(7.గ్ర. క్షోమవర్ణాభం)

వామే కరే మహాశ్వేతం విలిఖేత్ కటకాయితమ్।

(8)పరితః శఙ్ఖచక్రం చ గదాఖడ్గౌ తథా ధనుః।। 32.17 ।।

(8.[ఈ.అ.10] చక్రం ఖడ్గం శరం చైవ శంఖం శార్ఙ్గగదాం తథా। పటోర్ధ్వే హ్యుభయే పాశ్ర్వే)

(9)తార్క్ష్యస్య సిరసి ఛత్రం పార్శ్వయోశ్చామరావపి।

(10)దీపస్తమ్భౌ పాదపార్శ్వే పాలికాః సాఙ్కురాస్తథా।। 32.18 ।।

(9.పా. ఉపరిష్టాచ్చ కర్త్తవ్యం పార్శ్వయోశ్చామరద్వయమ్।)

(10.[ఈ.అ.10] దీపౌ సుశోభనౌ కుర్యాత్పాలికానాం తు పార్శ్వయోః।)

(11)ఏవం లిఖేత్ పఞ్చవర్ణైర్దేశికః శిల్పినోఽపి వా।

శిల్పినం తోష(12)యేత్తస్మాత్ పటమాదాయ దేశికః।। 32.19 ।।

(11.[ఈ.అ.10] పఞ్చవర్ణైర్లిఖదేవం పఞ్చాయుధం తథా।)

(12.గ్ర. తోషయిత్వాథ)

శిబికాయాం సమారోప్య వాద్యఘోషపురఃసరమ్।

(13)ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య ప్రతిష్ఠామణ్డపం నయేత్।। 32.20 ।।

(13.పా. ప్రాదక్షిణ్యేన ధామాదీన్నీత్వా తూర్యనినాదితమ్।)

వాస్తుశాన్తిం తతః కుర్యాత్ గ్రామాదీనాం విశుద్ధయే।

ధాన్యాదికల్పితే పీఠే పటం తత్ర ప్రసారయేత్।। 32.21 ।।

పటం పుణ్యాహసలిలైః ప్రోక్షయేన్మణ్డపాదికాన్।

ద్వారాది(14)దేవాన్ సంపూజ్య కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా।। 32.22 ।।

(14.గ్ర. సర్వదోషస్య శాన్తయే।)

భద్రాసనం కల్పయిత్వా లక్ష్మీనారాయణం విభుమ్।

సంపూజ్య విధివద్దేవం ప్రార్థజ్జలజోద్భవే।। 32.23 ।।

లక్ష్మీపతే జగన్నాథ మహోత్సవసమృద్ధయే।

ధ్వజారోహణకార్యాయ పటేఽస్మిన్ పఞ్చవర్ణకైః।। 32.24 ।।

లిఖితం గరుడం దేవ (15)సర్వదోషప్రశాన్తయే।

శీలతాభ్యాం (16)చ నేత్రాభ్యాం పశ్య త్వం పరమేశ్వర।। 32.25 ।।

(15.గ్ర. దేవతాః పూజ్య)

(16.[ఈ.అ.10] సమాలోక్య నేత్రాభ్యాం శీతలాభ్యాం పటస్థితమ్।)

తార్క్ష్యప్రతిష్ఠాకర్మార్థమగ్ని (18)ముత్పాదయామి భోః।

ఇతి విజ్ఞాప్య వై కుణ్డం తయోః సఙ్గం విచిన్తయేత్।। 32.26 ।।

(18.గ్ర. ముత్పాదయ ప్రభో)

తజ్జాతం వైష్ణవాగ్నిం తం ధ్యాయేద్దేశికసత్తమః।

వాసుదేవాజ్ఞాప్య వై గుణ్డం తయోః సఙ్గం విచిన్తయేత్।। 32.27 ।।

తార్క్ష్యస్య కౌతుకం చైవ ఛాయాయామధివాసనమ్।

(19)పఞ్చభిః కలశైశ్చైవ స్నపనం దర్పణే భవేత్।। 32.28 ।।

(19.పా. కుమ్భైః షోడశభిః ఛాయాస్నపనం దర్పణే భవేత్।)

తార్క్ష్యస్య పన్నగానాం చ నయనోన్మీలనం చరేత్।

ధాన్యాదీన్ దర్శయిత్వాథ శయ్యాయాం శాయయేత్ పటమ్।। 32.29 ।।

స్వదేహే తార్క్ష్యమన్త్రేణ న్యాసం కుర్యాద్విచక్షణః।

క్షిపేదష్టోత్తరశతం ప్రణవాద్యన్తసంయుతమ్।। 32.30 ।।

జప్త్వా గన్ధజలైః పఞ్చ కలశాన్ పూరయేద్రమే।

దాన్యపీఠే స్థాపయిత్వా స్వలంకృత్య యథావిధి।। 32.31 ।।

పీఠమాకల్ప్య కుమ్భేషు విహగాంస్తేషు పూజయేత్।

పుష్పాఞ్జలిధరో భూత్వా ప్రార్థయేద్విహగాధిపమ్।। 32.32 ।।

వాసుదేవాత్సముత్పన్న పక్షీన్ద్ర కనకప్రభ।

ఉత్సవార్థం భగవతః కుమ్భేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 32.33 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య హృదయాత్ కుమ్భే తార్క్ష్యం విచిన్తయేత్।

ఆవాహనాదిషణ్ముద్రాం ప్రదర్శ్యార్ఘ్యాదిభిర్యజేత్।। 32.34 ।।

వాసుదేవాంశసంభూత సత్సమూర్తే తటిత్ప్రభ।

అపమృత్యుజయాయ త్వం కుమ్భేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 32.35 ।।

సంకర్షణాంశజ స్వామిన్ ద్విజానాం జ్ఞానవృద్ధయే।

సుపర్ణాగచ్ఛ కుమ్భేఽస్మిన్ సంనిధిం స్ఫటికప్రభ।। 32.36 ।।

ప్రద్యుమ్నస్యాంశసంభూత నృపాణాం బలవృద్ధయే।

కుమ్భేఽస్మిన్ కురు సానిధ్యం గరుడ త్వం తటిత్ప్రభ।। 32.37 ।।

అనిరుద్ధాత్ సముత్పన్న వైశ్యానామర్థసిద్ధయే।

తార్క్ష్య తారానిభ స్వామిన్ కుమ్భేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 32.38 ।।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు కుమ్భేష్వావాహ్య యత్నతః।

ఆవాహనాదిషణ్ముద్రాః సపర్యాం చ తతశ్చరేత్।। 32.39 ।।

భోజ్యాసనం తతో దత్వా మోదకాదీన్ నివేదయేత్।

అగ్నిం సంతర్ప్య విధివత్ తత్త్వహోమం సమాచరేత్।। 32.40 ।।

సంపాతాజ్యం సమాదాయ పటే కూర్చేన విన్యసేత్।

వహ్నిమధ్యే యోగపీఠం సంకల్ప్య విధివద్ గురుః।। 32.41 ।।

విహగేన్ద్రస్య మన్త్రేణ హృదయాదవతారయేత్।

ఆవాహనాదిషణ్ముద్రాం దర్శయేత్ కమలాసనే।। 32.42 ।।

మన్త్రాసనాదిభోజ్యాన్తమాజ్యేన జుహుయాత్తతః।

చరుం పురుషసూక్తేన జుహుయాత్ షోడశాహుతీః।। 32.43 ।।

విహగాధిపగాయత్ర్యా ఘృతేనాష్టోత్తరం శతమ్।

తత్సంఖ్యయా సమిద్భిశ్చ పలాశాశ్వత్థఖాదిరైః।। 32.44 ।।

బిల్వైశ్చ జుహుయాదాజ్యైః పునరష్టోత్తరం శతమ్।

సంపాతాజ్యం గృహీత్వా తు తార్క్ష్యగాయత్రియా తతః।। 32.45 ।।

న్యసేత్ సర్వేషు కుమ్భేషు పటే చ గురుసత్తమః।

తతః పూర్ణాహుతిం హుత్వా కుణ్డాత్ విష్ణురథం రమే।। 32.46 ।।

ఉద్వాస్య కుమ్భాత్తదను సత్యాదీన్ విసృజేత్తతః।

న్యూనాధిక్యోపశాన్త్యర్థం శాన్తిహోమం సమాచరేత్।। 32.47 ।।

కుణ్డాదగ్నిం సముద్వాస్య శర్కరాన్నం నివేదయేత్।

కుముదాదిబలిం దద్యాత్ వైనతేయస్య వై మనుమ్।

(20)జపన్ రాత్రిం జాగరేణ నయేన్నియమమాస్థితః।। 32.48 ।।

(20.పా. తూర్యఘోషైర్వేదఘోషైర్జాగరేణ నయోన్నిశమ్।)

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం[ఉత్సవకర్మణి](21)ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ।।

(21.మహోత్సవే త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

---------------------------- - ------------------------------------

।। త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ।।

తతః ప్రభాతే విమలే సాధకైః సహ దేశికః।
స్నానాదినిత్యకర్మాణి కృత్వా ధామ విశేద్రమే।। 33.1 ।।
చన్దనశ్చాగరుర్జాతిః కకుభశ్చమ్పకః శమీ।
ఖాదిరః సారబిల్వశ్చ కేసరః సప్తపర్ణకః।। 33.2 ।।
వరుణస్తిలకశ్చైవ నిమ్బార్జునశమీరుహః।
అన్తర్బహిశ్చ సారాః స్యురేతే వృక్షా జలోద్భవే।। 33.3 ।।
క్రముకో నాలికేరశ్చ తాలహిన్తాలకౌ తథా।
వేణుశ్చైతే బహిఃసారాస్తాదత్వే కల్పయేద్ గురుః।। 33.4 ।।
ఉక్తేషు చాన్తఃసారేషు స్ఫుటితాదివివర్జితమ్।
ఏకం వృక్షం మన్త్రవచ్చ శాశ్వతస్తమ్భకల్పనే।। 33.5 ।।

(1)గృహ్ణీయాచ్ఛతతాలం స్యాత్ ముఖ్యం మధ్యమకల్పనే।

(2)అశీతితాలమధమం షష్టితాలం ప్రకీర్తితమ్।। 33.6 ।।

(1.[ఈ.అ.10] శతతాలం తు ముఖ్యం స్యాద్వింశన్యూనమథాపి వా।)

(2. "   షష్టితాలమితం వాపి మానాఙ్గులవశేన తు।)

(3)సర్వం మానాఙ్గులేనాపి మానాన్తరవశేన వా।

(4)విమానోచ్ఛ్రాయమథవా తత్కణ్ఠోచ్ఛ్రాయమేవ వా।। 33.7 ।।

(3.[ఈ.అ.10] మాత్రాఙ్గులవశేనాపి ప్రమాణం పరికల్పయేత్।)

(4. " ప్రాసాదశిఖరాగ్రోచ్చం ప్రాసాదోచ్చమథాపి వా।)

(5)గోపురద్వారమానం వా యథాశక్తి ప్రకల్పయేత్।

షోడశాశ్రం ధ్వజస్తమ్భమష్టాశ్రం చతురశ్రకమ్।। 33.8 ।।

(5.[ఈ.అ.10] కర్ణోచ్చం గోపురోచ్చం వా యథాశక్తి ప్రకల్పయేత్।)

వృత్తే వా కల్పయేద్ధీమాన్ శాస్త్రోక్తేనైవ వర్త్మనా।

చతుర్ధా విభజేత్ స్తమ్భం (6)భాగమాద్యం విసృజ్య చ।। 33.9 ।।

(6.పా. ఏకాంశేనేవ మస్తకమ్।)

త్రిభాగం పఞ్చధా కృత్వా గృహ్ణీయాదన్తిమం తతః।

తం చాపి పఞ్చధా భజ్క్త్వా తేష్వాద్యం కమలం భవేత్।। 33.10 ।।

అన్తిమం స్తూపికాం కుర్యాన్మధ్యమత్రితయేషు వై।

అన్త్యభాగసమాయామం సార్ధతాలం సువిస్తృతమ్।। 33.11 ।।

ధ్వజకీలసమోపేతం క్షుద్రఘణ్టావిరాజితమ్।

ఫలకత్రితయమేతేషు భాగేషు ప్రోథయేద్రమే।। 33.12 ।।

ఫలకానాం మధ్యభాగే చాన్త్యభాగే చ కీలకమ్।

సీసేన కవచీకృత్య స్తమ్భస్యాద్యం వరాననే।। 33.13 ।।

అవశిష్టత్రిభాగం తు స్వర్ణైర్వా రజతేన వా।

తామ్రైర్వా పైత్తలైర్వాపి ఛాదయేత్ కవచైర్యథా।। 33.14 ।।

ఏవం కృత్వా ధ్వజస్తమ్భం బలిపీఠస్య వై రమే।
పశ్చాద్వా పురతో వాపి స్తమ్భార్థం ఖాతయేద్ భువమ్।। 33.15 ।।
సప్త వా పఞ్చ వా హస్తానథవా త్రీన్ సవిస్తరమ్।
ఇష్టకాభిః శిలాభిర్వా యావద్భూమేస్తు సామ్యతా।। 33.16 ।।
ధ్వజావటం పరిత్యజ్య పరితో బన్ధయేద్రమే।
తతస్తు పరితో భూమేరుపపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 33.17 ।।
తాలమానం తు పరితో హస్తమానసముచ్ఛ్రితామ్।
చతురశ్రాం తతో వేదిం కల్పయేచ్చ తతః పరమ్।। 33.18 ।।
చతుర్హస్తాం ద్విహస్తాం వా చిత్రబిమ్బాదిభిర్యుతామ్।
వేదిమాయామతోచ్ఛ్రాయామన్తే పద్మసమన్వితామ్।। 33.19 ।।
అలంకృతాముపానాద్యైః సోపానైశ్చాపి శోభితామ్।
శిల్పిభిః కారయిత్వేత్థం ధ్వజస్తమ్భస్య పీఠికామ్।। 33.20 ।।
పుణ్యాహసలిలైః ప్రోక్ష్య పీఠగర్తేషు వై పురా।
రత్నాదిసర్వవస్తూని గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।। 33.21 ।।
నిక్షిప్య సాధకైః సార్ధమృత్విగ్భిర్వైష్ణవైః సహ।
సముచ్చరంస్తార్క్ష్యమన్త్రముచ్చరద్భిశ్చ సాధకైః।। 33.22 ।।
వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైః స్తమ్భమున్నమ్య దేశికః।
మూలార్చాభిముఖం స్తమ్భం స్థాపయిత్వా చ వాలుకైః।। 33.23 ।।
పూరయిత్వా శిల్పివరైః సమ్యక్ కుర్యాత్సుధాదిభిః।
దర్భమాలాదిభిర్వస్త్రైః ప్రాదక్షిణ్యేన వేష్టయేత్।। 33.24 ।।
గర్భమన్దిరమాసాద్య నిత్యపూజాం యథావిధి।
హోమాన్తం చ తతః కృత్వా మూహూర్తే శోభనే గురుః।। 33.25 ।।
తామ్బూలఫలపుష్పాద్యైర్హేమసూత్రసమన్వితమ్।
స్వర్ణాదిపటలం గృహ్య ఋత్విగ్భిర్దీక్షితైః సహ।। 33.26 ।।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య వాద్యఘోషాదిభిః సహ।
గర్భమన్దిరమాసాద్య ధాన్యపీఠే నిధాయ చ।। 33.27 ।।
పూజాద్రవ్యాణి సర్వాణి ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।
మహారాజతసూత్రాణి శోధయేచ్చోషణాదిభిః।। 33.28 ।।
రజనీచూర్ణసంయుక్తకుఙ్కుమస్య చ కర్దమైః।
చన్దనస్య రసేనాపి అనులిమ్పేత్తథా రమే।। 33.29 ।।
తన్తూత్థాన్యపి సూత్రాణి (7)తథాకృత్వా గురూత్తమః।
(గ్ర. తథాకృత్య)
స్వర్ణాదిపాత్రే నిక్షిప్య దక్షిణేన కరేణ వై।। 33.30 ।।
అపరాజితమన్త్రేణ రక్షాసూత్రాణి వై స్పృశన్।
సౌదర్శిన్యా చ గాయత్ర్యా సప్తవారం జపేత్సుధీః।। 33.31 ।।
సూత్రేషు తేషు శుద్ధేషు శ్రియం సంప్రార్థయేద్ గురుః।
నిత్యనిర్దోషనిఃసీమకల్యాణగుణశాలిని।। 33.32 ।।
భగవద్వాసుదేవస్య భవత్యాశోత్సవాయ వై।
సూత్రేషు ప్రార్థయామి త్వాం సంనిధత్స్వ జగద్ధితే।। 33.33 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య వై లక్ష్మీం ధ్రువబేరోరసి స్థితాత్।
శ్రీవత్సాచ్ఛ్రియమావాహ్య రక్షాసూత్రేషు పూజయేత్।। 33.34 ।।
తతః పుష్పాఞ్జలిర్భూత్వా ప్రార్థయేన్మూలకౌతుకమ్।
వాసుదేవ జగద్యోనే మహోత్సవమనుత్తమమ్।। 33.35 ।।
తవాజ్ఞయా కరోమ్యద్య కరే మఙ్గలకౌతుకమ్।
(8)బన్ధయామి మయి ప్రీత్యా గృహాణ కమలాపతే।। 33.36 ।।
(8.గ్ర. ధారయామి)
కర్మోత్సవాదిబిమ్బానాం సాంనిధ్యం కర్తుమర్హసి।
ఇతి విజ్ఞాప్య మూలార్చాం దేవమర్ఘ్యాదినా యజేత్।। 33.37 ।।

ఆవాహనక్రమం వక్ష్యే శృణు పఙ్కజమాలిని।
బ్రహ్మాదిదేవతాధ్యక్ష సర్గస్థిత్యన్తకారక।। 33.38 ।।
సాంనిధ్యం కురు బిమ్బేఽస్మిన్నుత్సవావభృథావధి।
ఆవాహ్యైవం కర్మబిమ్బే సపర్యాం పరికల్పయేత్।। 33.39 ।।
తతో బిమ్బాదుత్సవార్థే బిమ్బే సంప్రార్థయేద్ధరిమ్।
చతుఃస్థానార్చనార్థాయ బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 33.40 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య లక్ష్మీశమర్ఘ్యాదీని చ కల్పయేత్।
పూర్ణస్తిమితషాడ్గుణ్యపుణ్డరీకనిభేక్షణ।। 33.41 ।।
బల్యర్చాయాం సంనిధత్స్వ బలికర్మప్రక్లృప్తయే।
ఏవం బిమ్బేషు చావాహ్య క్రమాత్పూజాం చ కల్పయేత్।। 33.42 ।।
నివేద్య పాయసాన్నాని భక్ష్యాణి వివిధాని చ।
భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష శరణాగతవత్సల।। 33.43 ।।
రక్షాసూత్రం గృహాణ త్వం మఖారాధనపూర్తయే।
ఇతి సంప్రార్థ్య వై సూత్రం పాత్రాదాదాయ దేశికః।। 33.44 ।।
అఙ్గుష్ఠానామితకాభ్యాం చ గృహీత్వా హస్తయోర్ద్వయోః।
విశ్వేత్త్రాతేతి మన్త్రేణ మూలబేరస్య దక్షిణే।। 33.45 ।।
హస్తే బద్ధ్వా జపేన్మన్త్రమస్త్రం తు దశ(9)సంఖ్యయా।
ఏవం కర్మాదిబిమ్బానాం రక్షాసూత్రం చ బన్ధయేత్।। 33.46 ।।
(9.గ్ర. సంఖ్యకమ్।)
శ్రియాదీనాం (చ దేవీనాం) వామహస్తే తు బన్ధయేత్।
కౌతుకం హేమసూత్రాద్యం దక్షిణే స్వస్య వై కరే।। 33.47 ।।
బధ్నీయాన్మూలమన్త్రేణ ఋత్విజామపి వై తతః।
ఆచార్యో మూర్తిపైః సాకం విహగేన్ద్రప్రతిష్ఠితమ్।। 33.48 ।।
అభ్యేత్య మణ్డపం దేవి ద్వారకుమ్భాదిపూజనమ్।

గరుడం చ మహాకుమ్భముపకుమ్భచతుష్టయమ్ ।। 33.49 ।।

కరకం చార్చయిత్వాథ నివేద్యాన్తం తతః పరమ్ ।

ద్వారాదిదేవతాః సర్వా ఉద్వాస్య చ తతో గురుః ।। 33.50 ।।

పక్షీన్ద్రం యానమారోప్య కుమ్భానానాయ్య సాధకైః ।

వాద్యఘోషాదిభిః సార్ధం ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్ ।। 33.51 ।।

ధ్వజస్తమ్భసమీపస్థపీఠికాయాం నివేశయేత్ ।

[ధ్వజస్తమ్భస్య పరితో ద్వారతోరణకుమ్భగాన్ ।। 33.52 ।।]

దేవానభ్యర్చ్య దేవేశం త్రయో భాగవతా రమే ।

భద్రపీఠే సమారోప్య శ్రీపుష్టిసహితం విభుమ్ ।। 33.53 ।।

చతుర్ణామపి వేదానాం వాద్యైశ్చ వివిధైః స్వనైః ।

శఙ్ఖభేరీనినాదైశ్చ స్తోత్రైశ్చ వివిధైరపి ।। 33.54 ।।

చామరైర్వ్యజనైః శ్వేతచ్ఛత్రైశ్చ ధ్వజ(10)పజక్తిభిః ।

శనైః శనైర్దేవదేవం ధ్వజస్తమ్భసమీపగే ।। 33.55 ।।

(10.గ్ర. సంయుతైః)

మణ్డపే భద్రపీఠే తు భగవన్తం నివేశయేత్ ।

పూజయిత్వా యథాశాస్త్రం ముద్గాన్నం మోదకం తథా ।। 33.56 ।।

గుడాన్నం భక్ష్యసహితం పానకాది నివేదయేత్ ।

అనిరుద్ధం ధ్వజస్తమ్భే హృదయాదవతార్య వై ।। 33.57 ।।

ఆవాహ్య పౌరుషైః సూక్తైః పూజయేద్ ధ్వజరూపిణమ్ ।

గుణే మాయాం సమావాహ్య నైవేద్యాన్తం చ పూజయేత్ ।। 33.58 ।।

వైరాజేన చ సామ్నా వై ధ్వజం సంయోజయేద్ గుణే ।

తతః పటస్థం గరుడం కుమ్భస్థాన్విహగానపి ।। 33.59 ।।

అభ్యర్చ్య ధూపదీపాన్తం కుమ్భాద్విహగసత్తమమ్ ।

ధ్యాయేత్పటస్థే విహగే ప్రవిష్టం బ్రహ్మరన్ధ్రతః ।। 33.60 ।।

ప్రణవేన పిధాయాథ గాయత్ర్యా తార్క్ష్యపూర్వయా।
మహాకుమ్భజలేనైవ ప్రోక్ష్య సత్యాదికాన్ గురుః।। 33.61 ।।
మహాపటే సమావాహ్య ప్రార్థయేద్విహగాధిపమ్।
మహాబల మహాబాహో వైనతేయ వయోఽధిప।। 33.62 ।।
(11)సంనిధత్స్వ పటే పక్షిన్నుత్సవావభృథాన్తిమమ్।
ఆహూతస్త్వం సర్వవిఘ్నాన్ జహి కర్మే ప్రవర్తయ।। 33.63 ।।
(11.పా. సంనిధత్స్వ పటే తుభ్యం నమః ప్రణవమూర్తయే।)
ఇతి సంప్రార్థ్య పక్షీన్ద్రం మోదకాదీన్ నివేదయేత్।
తామ్బూలం తర్పణజలం పానీయం చ నివేదయేత్।। 33.64 ।।
నీరాజనం సమర్ప్యాథ ప్రార్థయేత్ పక్షిపార్థివమ్।
వాహనాయ మహావిష్ణోస్తార్క్ష్యాయామితతేజసే।। 33.65 ।।
గరుడాయ నమస్తుభ్యం సర్వసర్పేన్ద్రమృత్యవే।
ఆహృతామృతకుమ్భాయ జననీదాస్యమోచినే।। 33.66 ।।
సురాసురేన్ద్రజయినే నాగేన్ద్రాభరణాయ తే।
యదాధారమిదం సర్వం తదాధారాయ వై నమః।। 33.67 ।।
గరుత్మన్ తే త్రివృత్సామ శిరోగాయత్రమక్షిణీ।
స్తోమ ఆత్మా తథా సామ వామదేవ్యం తనుఃస్మృతః।। 33.68 ।।
(12)పక్షౌ బృహద్రథన్తరే స్యాతాం సామనీ పుచ్ఛమీరితమ్।
యజ్ఞాయజ్ఞియం సామ ఛన్దాంస్యఙ్గాని ధిష్ణియాః।। 33.69 ।।
(12.పా. పక్షౌ యస్య బృహత్సామ రథన్తరమపి ద్వయమ్।)
శఫని తే యజూంషి ఛన్దోరూపాయ తే నమః।
ఇతి సంస్తూయ పక్షీన్ద్రం గరుడప్రీతయే తతః।। 33.70 ।।
తార్క్ష్యస్య తాలం త్రిపుటం స్వరో మధ్యమ ఈరితః।
గౌడాఖ్యరాగో నృత్తం చ విష్ణుక్రాన్తముదాహృతమ్।। 33.71 ।।

ఏవం తాలాదిభిస్తోష్య సుముహూర్తే గురూత్తమః।

సమన్తతస్తూర్యఘోషైర్వేదఘోషైశ్చ నాదితే।। 33.72 ।।

శఙ్ఖఘణ్టాదిభిశ్చైవ పటమాలయసంముఖమ్।

సుపర్ణోఽసీతి మన్త్రేణ ధ్వజమారోపయేద్రమే।। 33.73 ।।

రజ్జుం చ బన్ధయేత్స్తమ్భే ప్రాదక్షిణ్యేన వై గురుః।

పూర్వాహ్ణే వాథ మధ్యాహ్నే ధ్వజస్యారోహణం శుభమ్।। 33.74 ।।

అపరాహ్ణే తథా రాత్రౌ రాజరాష్ట్రవినాశనమ్।

(13)ప్రార్థయేత్ సంనిధిం చాపి గరుడస్య ధ్వజోదరే।। 33.75 ।।

(13.పా. ప్రార్థయేత్ స్థితిం తస్య గరుడస్య ధ్వజోదరే।)

పక్షీన్ద్ర (14)జగదానన్ద వినతానన్ద సున్దర।

అస్మాద్దినాత్సమారభ్య యావత్తీర్థావసానకమ్।। 33.76 ।।

(14.పా. పక్షవిక్షేపతరఙ్గానిలసంపదా।)

సంనిధత్స్వ (15)ధ్వజే దేవ రాజ్ఞో జనపదస్య చ।

గ్రామాణాం యజమానస్య వైష్ణవానాం విశేషతః।। 33.77 ।।

(15.పా. పటే యావదుత్సవావన్తయావధి।)

తుష్టయే పుష్టయే చైవ సర్వశత్రుజయాయ చ।

అపమృత్యుజయార్థాయ వైనతేయ ప్రసీద ఓమ్।। 33.78 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య పక్షీన్ద్ర వికిరేత్ కుసుమాఞ్జలిమ్।

తన్ముద్రాం చ ప్రదర్శ్యాథ కుర్యాన్నీరాజనం గురుః।। 33.79 ।।

తతో దేవసమీపం చ గత్వా దేశికసత్తమః।

ధ్వజం దర్శయితుం దేవం ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్।। 33.80 ।।

జ్ఞానతోఽజ్ఞానతో వాపి ధ్వజారోహణకర్మణి।

శాస్త్రోక్తం స్ఖలితం యద్యత్తత్సర్వం కృపయా హరే।। 33.81 ।।

పూర్ణమేవ భవేద్దేవ క్షన్తుమర్హసి సువ్రత।

ఓమచ్యుత జగన్నాథ మన్త్రమూర్తే జనార్దన ।। 33.82 ।।

మయా కృతో ధ్వజారోహ ఉత్సవాయ తవేప్సితః।

తమీక్షస్వ మహాబాహో దోషానపనయ ప్రభో ।। 33.83 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం యానమారోప్య దేశికః।

ధ్వజస్తమ్భసమీపం తు నీత్వా చాదర్శయేద్ ధ్వజమ్ ।। 33.84 ।।

ఆహ్వానార్థమశేషాణాం భక్తానాం పతగేశ్వరమ్।

నియుఙ్క్ష్వ దేవదేవేశ భక్తరక్షణదీక్షిత ।। 33.85 ।।

ఏవం సంప్రార్థ్య తదను ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్।

బహిర్మణ్డపమానీయ ఘటదీపం ప్రదర్శయేత్ ।। 33.86 ।।

స్థాపయేద్ దేవతాహ్వానమణ్డపే సింహవిష్టరే।

నివేదితాన్నభక్ష్యాదీన్ భక్తేభ్యో దాపయేద్ గురుః ।। 33.87 ।।

ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం మహోత్సవే (16)త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ।।

(87.చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

------------------------------ - ---------------------------------

।। చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ।।

తతో భాగవతాచార్యో యాగం కర్తుం సముద్యతః।

యాగమణ్డపమాసాద్య సర్వాలంకారసంయుతాన్।। 34.1 ।।

కుమ్భాన్ సంస్థాప్య విధివద్ ద్వారాదీనర్చయేత్తతః।

గర్భమన్దిరమాసాద్య ఉత్సవార్చాం సమర్చ్య చ।। 34.2 ।।

యానమారోప్య (1)తద్దేవం యాగమణ్డపమానయేత్।

వేదికాయాం నివేశ్యాథ హ్యగ్నిముత్పాదయేద్రమే।। 34.3 ।।

(1.గ్ర. తద్బింబం)

చతుష్కుణ్డవిధానే తు వృత్తకుణ్డాద్ గురూత్తమః।

అగ్నిముత్పాద్య నినయేదన్యకుణ్డేషు పావకమ్।। 34.4 ।।

ఏకకుణ్డవిధానే తు చతురశ్రేఽగ్నిమర్చయేత్।

చతుర్దిక్షు చతుర్వేదాన్ ఘోషయేయు(2)ర్ద్విజోత్తమాః।। 34.5 ।।

(2.గ్ర. ద్విజాతయః।)

కుణ్డమధ్యే యోగపీఠం సంకల్ప్య విధివత్తతః।

(3)చక్రశఙ్ఖగదాపద్మవనమాలావిరాజితమ్।। 34.6 ।।

(3.గ్ర. శఙ్ఖచక్ర)

వాసుదేవం సమభ్యర్చ్య ప్రార్థయేద్ గాథయానయా।

త్వత్ప్రీతయే జగన్నాథ సమారబ్ధో మహోత్సవః।। 34.7 ।।

క్రియతే హి మయా తస్మిన్ చతుఃస్థానార్చనం హరే।

తత్ర యాగమహం కర్తుం త్వన్ముఖాజ్జాతవేదసమ్।। 34.8 ।।

సంప్రార్థయామి దేవేశ తదనుజ్ఞాతుమర్హసి।

తన్ముఖాదుత్థితం ధ్యాయేత్ జటామకుటమణ్డితమ్।। 34.9 ।।

(4)త్రినేత్రం పఞ్చవక్త్రాఢ్యం సప్తజిహ్వాసమన్వితమ్।

[త్రిమేఖలం త్రిపాదం చ సప్తజిహ్వాసమన్వితమ్ ।। 34.10 ।।]

(4.గ్ర. త్రినేత్రం పఞ్చవక్త్రాఢ్యం రక్తవర్ణం చతుర్భుజమ్ ।)

బద్ధాఞ్జలిపుటం వహ్నిం శఙ్ఖచక్రధరం విభుమ్ ।

అగ్నే త్వం గార్హపత్యాదికుణ్డే స్థిత్వా హరేః ప్రియమ్ ।। 34.11 ।।

ఉత్సవావభృథం యావత్ తావత్ పూజాం గృహాణ భో ।

ఇతి సంప్రార్థ్య వై వహ్నిం దేవముద్వాసయేత్ తతః ।। 34.12 ।।

అగ్నిం సంతర్ప్య విధివత్ పీఠం కుమ్భేషు కల్పయేత్ ।

మహాకుమ్భే వాసుదేవం మూలాదావాహ్య పూజయేత్ ।। 34.13 ।।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు పురుషాదీన్ యజేద్రమే ।

ప్రాక్ కుమ్భే వాసుదేవం చ యామ్యే సంకర్షణం తథా ।। 34.14 ।।

ప్రద్యుమ్నం పశ్చిమే కుమ్భే త్వనిరుద్ధం తథోత్తరే ।

ఆగ్నేయే పురుషం కుమ్భే నైర్ఋతే సత్యసంజ్ఞితమ్ ।। 34.15 ।।

అచ్యుతం వాయవీయే (5)చ ఘటే శార్వే హ్యనన్తకమ్ ।

ఆవాహ్య పూజయేద్దేవాన్ ప్రాచ్యాదిషు యథాక్రమమ్ ।। 34.16 ।।

(5.గ్ర. తు.)

తణ్డులైర్నిర్మితే పీఠే చక్రాబ్జం విలిఖేత్ పురా ।

కర్ణికాయాం వాసుదేవం దలేషు ద్వాదశస్వపి ।। 34.17 ।।

కేశవాదీన్ సమావాహ్య పూజయేత్ దేశికోత్తమః ।

సంపూజ్య బిమ్బం విధివత్ పీఠమగ్నిషు కల్పయేత్ ।। 34.18 ।।

చతురశ్రే వాసుదేవం చాపే సంకర్షణం తథా ।

వృత్తే ప్రద్యుమ్ననామానం కమలే త్వనిరుద్ధకమ్ ।। 34.19 ।।

ఆవసథ్యే మూలమూర్తిం (6)గార్హపత్యేఽథవార్చయేత్ ।

(7)సాంనిధ్యయాచనం తేషాం గార్హపత్యాదిషు క్రమాత్ ।। 34.20 ।।

(6.పా. ఇష్ట్వా తీర్థావసానికమ్ ।)

(7.పా. సన్నిధిం ప్రార్థ్య కుణ్డేషు జుహుయాత్సర్పిరాదిభిః।)

ఉత్సవావభృథం యావత్ కాలయోశ్చాపి పూజయేత్।

వహ్నిస్థాన్ వాసుదేవాదీన్ సపర్యాసనమాదితః।। 34.21 ।।

భోజ్యాసనాన్తమాజ్యేన స్వాహాన్తైర్జుహుయా(8)త్తతః।

చతుర్విధాన్నం నైవేద్యం స్థితానాం చ చతుఃస్థలే।। 34.22 ।।

(8.గ్ర. గురుః।)

నివేద్య చ తతః పూర్ణామాహుతిం జుహుయాద్ధవిః।

పౌరుషేణ చ మన్త్రేణ సంపాతాజ్యేన వై రమే।। 34.23 ।।

కుమ్భం బిమ్బం మణ్డలం చ న్యసేద్రాష్ట్రహితాయ వై।

కుముదాదిబలిం దత్వా స్వగృహం ప్రవిశేద్ గురుః।। 34.24 ।।

తతః సాయాహ్నసమయే నిత్యపూజాం విధాయ చ।

దేవస్య పురతో భూమౌ ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 34.25 ।।

(9)కాలచక్రం తత్ర లిఖ్య న్యసేద్దీపాన్ సమన్తతః।

మడ్డుకం బ్రహ్మణః స్థానే పార్శ్వయోస్తస్య వై రమే।। 34.26 ।।

(9.పా. కల్పయిత్వా కాలచక్రం తస్య మధ్యే నివేశయేత్।)

శఙ్ఖం కోణం చ విన్యస్య తతాదీన్ పరితో న్యసేత్।

ఐన్ద్రే వీణాది యామ్యే తు సుషిరాదీని పద్మజే।। 34.27 ।।

వారుణ్యాం చర్మవాద్యాని సౌమ్యే కాంస్యం తు విన్యసేత్।

పిధాయ నవవస్త్రేణ ప్రోక్ష్య పుణ్యాహవారిణా।। 34.28 ।।

గన్ధపుష్పాణి సంకీర్య తేషు దేవాన్ సమర్చయేత్।

సంకర్షణం మడ్డుకే చ శఙ్ఖే విష్ణుం చ కోణకే।। 34.29 ।।

వాయోరధిపమావాహ్య ఫలాదీని నివేదయేత్।

సుషిరేఽప్యనిరుద్ధం చ వీణాదిషు మధుద్విషమ్।। 34.30 ।।

నరోత్తమం చర్మజేషు కాంస్యజేషు హ్యధోక్షజమ్।

ఏవమావాహ్య చాభ్యర్చ్యయ నీరాజనమథాచరేత్ ।। 34.31 ।।

గురుర్మడ్డుకమాదాయ త్రిర్మగాతాముచ్చరన్ రమే ।

వేదాః సర్వే వివర్ధన్తాం దేవాః సర్వే సవేధసః ।। 34.32 ।।

వర్ధన్తాం వైష్ణవాః సర్వే వర్ధన్తాం బ్రాహ్మణోత్తమాః ।

ఏవం త్రివారముచ్చార్య మడ్డుకం తాడయేద్ గురుః ।। 34.33 ।।

భుజవీర్యజితారాతివనన్ద్యమానపదద్వయః ।

వర్ధతాం భూపతిర్నిత్యం సామాత్యః సపురోహితః ।। 34.34 ।।

ఇమం శ్లోకం త్రిరుచ్చార్య మడ్డుకం తాడయేత్తతః ।

వాణిజ్యేన చ సంప్రాప్తమహాధనవివర్ధనాః ।। 34.35 ।।

వర్ధన్తామూరుజాః సర్వే ధాన్యరత్నసమధితాః ।

ఇత్యేవం త్రిఃపఠన్ ధీమాంస్తడయేన్మడ్డుకం గురుః ।। 34.36 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగతా ముఖబాహుజాః ।

ఊరుపాదసముద్భూతా అనులోమాశ్చ ధార్మికాః ।। 34.37 ।।

స్వకర్మనిరతాః సర్వే దాతారః సత్యవాదినః ।

ఇతరే మానవాః సర్వే పుత్రపౌత్రధనాదిభిః ।। 34.38 ।।

శతాయుషశ్చ వర్ధన్తాం నీరోగా నిరుప్రద్రవాః ।

వర్ణానాం క్షేమముద్ధిశ్య మడ్డుకం తాడయేత్ పునః ।। 34.39 ।।

ఆచార్య ఇత్థం సంతాడ్య స్నాతం పారశవం శుచిమ్ ।

కృతోర్ధ్వపుణ్డ్రమాహూయ కరే దత్వా చ మడ్డుకమ్ ।। 34.40 ।।

దేవవస్త్రాదిపుష్పైశ్చ సంమాన్య చ యథాక్రమమ్ ।

తం తాడయేత్ తదితరాన్ వాద్యాన్యపి చ వాదయేత్ ।। 34.41 ।।

గురోరనుజ్ఞయా తే చ దాస్యో వాద్యాని వాదకాః ।

గాయేయుర్నృత్తయేయుశ్చ దేవస్య పురతో భువి ।। 34.42 ।।

తతో వైకుణ్ఠనిలయాన్ విష్వక్సేనపురఃసరాన్ ।

ఆయుధాన్ మూర్తిరూపాంశ్చ తథా ద్వారాధిపాన్ రమే।। 34.43 ।।

చణ్డాదిద్వారపాలాంశ్చ గురుః ప్రథమమాహ్వయేత్।

ఆదిత్యా వసవో రుద్రా మరుతశ్చ మహర్షయః।। 34.44 ।।

గఙ్గాద్యాః సరితశ్చైవ విధయో నవ వై రమే।

నవగ్రహాణి చైతాంశ్చ బ్రాహ్మణాదీన్ సమాహ్వయేత్।। 34.45 ।।

ఉచ్చార్య నామాన్యేతేషాం తద్గణోచ్చారణాన్తిమే।

మడ్డుకం తాడయేద్ధీమాన్ పారశవ్యేన వై గురుః।। 34.46 ।।

చక్రిన్ (10)ముసలిన్ ఖడ్గిన్ శఙ్ఖిన్ కౌమోదకీభరిన్।

శార్ఙ్గిన్ పద్మిన్ తథా వజ్రిన్ యూయం వైకుణ్ఠవాసినః।। 34.47 ।।

(10.గ్ర. ముసలవన్)

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛన్త్వాయుధేశ్వరాః।

అనిరుద్ధపదోద్భూతాస్తార్క్ష్యచణ్డప్రచణ్డకాః।। 34.48 ।।

ధాతర్విధాతర్విజయ జయ భద్ర సుభద్రక।

కృతాన్తసురవిధ్వంస కుబేరాక్ష కుబేరక।। 34.49 ।।

భో దుర్జయ ప్రబల హే విశ్వభావన్ పుష్కర।

సంభవ ప్రభవ స్వామిన్ సుశోభన సుభద్ర భో।। 34.50 ।।

తత్తత్కైంకర్యనిరతాశ్ఛత్రచామరపాణయః।

ద్వారపాలగణాః సర్వే పరిచారగణైః సహ।। 34.51 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛన్తు హరేః ప్రియాః।

భో ధర ధ్రువ హే సోమ ఆప హే అనిలానల।। 34.52 ।।

ప్రత్యూషప్రభవావష్టౌ వసవో దేవతా గణాః।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థం యూయమాగచ్ఛతామరాః।। 34.53 ।।

మృగవ్యాధ మహాశర్వ నిర్‌ఋతే త్వజ ఏకపాత్।

అహరిబుధ్న్య పినాకిన్ హే స్థాణో భవ కపాలిక।। 34.54 ।।

త్రినేత్రా రుద్రసదృశా జటామణ్డలదారిణః।

రుద్రా ఏకాదశా యూయమాగచ్ఛత మహోత్సవమ్।। 34.55 ।।

ధాత్రర్యమౌ విధాతర్వై మిత్ర భో వరుణాహ్వయ।

సవితర్భగ వివస్వన్ హే త్వష్టరిన్ద్ర రవే విభో।। 34.56 ।।

పూషన్ ద్వాదశ ఆదిత్యా ఆగచ్ఛత మహోత్సవమ్।

బృహస్పతే దేవగురో లోహితాఙ్గ శనైశ్చర।। 34.57 ।।

రాహో గృహపతే సూర్య సోమ హే బుధ కేతవః।

యూయం నవగ్రహాః (11)సర్వ ఆగచ్ఛత మహోత్సవమ్।। 34.58 ।।

(11.గ్ర. విష్ణోః)

మహాపద్మనిధే పద్మశఙ్ఖకచ్ఛపనామక।

నిధే మకరకున్దాఖ్యనీలవారముకున్దక।। 34.59 ।।

యూయం లక్ష్మీపతేః ప్రీత్యై సమాహూతా మహోత్సవే।

ఆగచ్ఛత హరేః ప్రీతిం కురుధ్వం నిధయో నవ।। 34.60 ।।

హే మరీచే భరద్వాజ మార్కణ్డేయ కహోలక।

వసిష్ఠ కాశ్యప భృగో విశ్వామిత్ర మహామునే।। 34.61 ।।

వేదవ్యాసమునే వత్స గౌతమాగస్త్య ముద్గల।

జామదగ్న్యమునే గార్గ్య యాజ్ఞవల్క్య తపోధన।। 34.62 ।।

కౌణ్డిన్య మునిశార్దూల దుర్వాసా రోమశాఙ్గిరాః।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థ(12)మాయాన్తు మునిపుంగవాః।। 34.63 ।।

(12.గ్ర. ఆగచ్ఛ మునిసత్తమాః।)

పరబ్రహ్మముఖోద్భూతాః పఞ్చకాలపరాయణాః।

వేదవేదాఙ్గనిపుణాః పఞ్చరాత్రవిశారదాః।। 34.64 ।।

ఇతిహాసపురాణజ్ఞాః ధర్మశాస్త్రార్థకోవిదాః।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాయాన్తు బ్రాహ్మణోత్తమాః।। 34.65 ।।

విరాడ్బాహుసముద్భూతా భుజవీర్యార్జితశ్రియః।
యుద్ధోద్ధతకృతోత్సాహాః క్షత్రియా లోకవిశ్రుతాః।। 34.66 ।।
యూయం మన్త్ర్యాదిభిః సార్ధం సమాయాత మహోత్సవమ్।
విష్ణోరూరుసముద్భూతా దానధర్మపరాయణాః।। 34.67 ।।
వాణిజ్యవృత్తయో నిత్యం శమాదిగుణసంయుతాః।
లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛన్తు వణిక్ప్రియాః।। 34.68 ।।
విరాట్చరణసంభూతా వర్ణానాం దాస్య(13)వృత్తినిః।
విష్ణుకైంకర్యనిరతా ఆగచ్ఛన్తు మహోత్సవమ్।। 34.69 ।।
(13.గ్ర. వర్తినః।)
ఆహూయైవం భక్తజనాన్ పరివారానథో రమే।
స్వయంవ్యక్తాదిబిమ్బానాముత్సవే సముపస్థితే।। 34.70 ।।
ఆహ్వానం దేవపురతో వీథీషు చ బలిం క్షిపేత్।
మానుషాదిప్రతిష్ఠానాం బిమ్బానాముత్సవే రమే।। 34.71 ।।
ఆహ్వానం బలిదానం చ వీథ్యామేవ తు కల్పయేత్।
రక్తవస్త్రం గజారూఢం శ్వేతవర్ణం చతుర్భుజమ్।। 34.72 ।।
త్రినేత్రమమరాధీశం వజ్రచక్రధరం తథా।
ముఖ్యాభ్యామపి హస్తాభ్యాం ప్రాఞ్జలిం విబుధైర్యుతమ్।। 34.73 ।।
ఐశవాసవయోర్మధ్యే కుముదం గణనాయకమ్।
ధ్యాత్వైవం పాయసాన్నేన బలిం దద్యాద్ గురూత్తమః।। 34.74 ।।
గజారూఢ చతుర్బాహో సర్వదేవగణాధిప।
లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ కుముద ప్రభో।। 34.75 ।।
ఆహూయైవం బలిం దత్వా తద్రాగాద్యైశ్చ తోషయేత్।
స్వరః షడ్జః సమం తాలం రాగో గాన్ధార ఈరితః।। 34.76 ।।
నృత్తం విలాసమేతైస్తం కుముదం మోదయేద్ రమే।

మహిషస్థం కాఞ్చనాభం చతుర్బాహుం త్రిలోచనమ్।। 34.77 ।।

దానవానామధిపతిం ఖడ్గముద్గరదారిణమ్।

ముఖ్యహస్తాఞ్జలియుతం శోణవస్త్రైరలంకృతమ్।। 34.78 ।।

ఐన్ద్రజ్వలనయోర్మధ్యే కుముదాక్షం గణాధిపమ్।

ధ్యాత్వా తస్మై బలిం దద్యాత్ మాషాన్నేన గురూత్తమః।। 34.79 ।।

కుముదాక్షా(14)సురాధీశ దైత్యదానవసేవిత।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాయాహి త్వం మహాబల।। 34.80 ।।

(14.గ్ర.గణాధీశ)

కుముదాక్షప్రియో రాగః కౌలవో వృషభః స్వరః।

తాలం తు మధ్యమో నృత్తం విష్ణుక్రాన్తమిహోచ్యతే।। 34.81 ।।

అశ్వారూఢం రక్తవర్ణం నీలవస్త్రం చతుర్భుజమ్।

త్రిణేత్రం చక్రముసలం హస్తాభ్యామపి ధారిణమ్।। 34.82 ।।

పూర్వాభ్యామఞ్జలియుతం పితౄణాం గణనాయకమ్।

అగ్న్యన్తకదిశోర్మధ్యే పుణ్డరీకాభిధం రమే।। 34.83 ।।

తం ధ్యాత్వా తు తిలాన్నేన బలిం దద్యాద్ గురూత్తమః।

(15)తాలో భృఙ్గిణిసంజ్ఞం స్యాత్ స్వరో గాన్ధారనామకః।। 34.84 ।।

(15.గ్ర. తాలం)

మధ్యమావతిరాగస్తు నృత్తం కేతకముచ్యతే।

అశ్వారూఢ మహాబాహో పుణ్డరీక మహాబల।। 34.85 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ పితృ(16)వల్లభ।

రథారూఢం చతుర్బాహుం త్రినేత్రం పాణ్డరప్రభమ్।। 34.86 ।।

(16.గ్ర. నాయక)

వజ్రశూలధరం నీలవాసోభిః సమలంకృతమ్।

సాఞ్జలిం వామనం దైవం రాక్షసానాం గణాధిపమ్।। 34.87 ।।

యమయాతుదిశోర్మధ్యే తిన్త్రిణ్యన్నం బలిం క్షిపేత్।

చతుర్భుజ రథారూఢ యాతుధానగణేశ్వర।। 34.88 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థం త్వం సమాగచ్ఛ వామన।

స్వరశ్చ పఞ్చమస్తాలో మల్లః శ్రీరాగ ఈరితః।। 34.89 ।।

నృత్తం తు భద్రమాలీ చ వామనస్య ప్రియం భవేత్।

వ్యాఘ్రారూఢం శఙ్కుకర్ణం పాశాఙ్కుశధరం విభుమ్।। 34.90 ।।

చతుర్భుజం పీతవర్ణం శ్వేతవస్త్రైర్విరాజితమ్।

బద్ధాఞ్జలిపుటం భీమం పన్నగానాం గణాధిపమ్।। 34.91 ।।

యాతువారుణయోర్మంధ్యే క్షీరాన్నేన బలిం క్షిపేత్।

వ్యాఘ్రారూఢ మహాబాహో శఙ్కుకర్ణ చతుర్భుజ।। 34.92 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛోరగసేవిత।

స్వరో (17)ధైవతనామా స్యాన్మఙ్గలం తాలమీరితమ్।। 34.93 ।।

(17.గ్ర. ధైవత)

భూపాలో రాగ ఇత్యుక్తో నృత్తం కాన్తారకుట్టిమమ్।

ఏతై రాగాదిభిర్భద్ర శఙ్కుకర్ణం తు తోషయేత్।। 34.94 ।।

మృగారూఢం ధూమ్రవర్ణం త్రినేత్రం శ్వేతవాససమ్।

దధానం పాశపరశుం పద్ధాఞ్జలిపుటం విభుమ్।। 34.95 ।।

చతుర్భుజం సర్వనేత్రం గన్ధర్వగణనాయకమ్।

పాశివాయుదిశోర్మధ్యే ధ్యాత్వైవం లక్షణాన్వితమ్।। 34.96 ।।

చణకాన్నబలిం దద్యాత్ తత్ప్రియం మన్త్రముచ్చరన్।

సర్వనేత్ర మృగారూఢ గన్ధర్వగణనాయక।। 34.97 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ త్వం మహామతే।

జయతాలో ధైవతః స్యాత్ స్వరః కేదార(18)సంజ్ఞితః।। 34.98 ।।

(18.గ్ర. సంజ్ఞికః।)

వృత్తకుట్టిమనృత్తం చ సర్వనేత్రప్రియంకరమ్।

సింహారూఢం ధూమ్రనిభం పీతవస్త్రం చతుర్భుజమ్।। 34.99 ।।

త్రినేత్రం ప్రాఞ్జలిం సౌమ్యం చక్రశక్తిధరం విభుమ్।

సుముఖం యక్షకోటీనాం నాయకం భగవత్ప్రియమ్।। 34.100 ।।

వాయుసోమాన్తరే ధ్యాత్వా ముద్గన్నేన బలిం క్షిపేత్।

సింహారూఢ మహాబాహో చక్రశక్తిధనుర్ధర।। 34.101 ।।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ త్వం మహాబల।

స్వరో నిషాదస్తాలం తు (19)భద్రో హంసధ్వనిస్తు సః।। 34.102 ।।

(19.గ్ర. భద్రం)

రాగో నృత్తం పారిభద్రం సుముఖస్య ప్రియం భవేత్।

నాగారూఢం హేమవర్ణం త్రినేత్రం పీతవాససమ్।। 34.103 ।।

ఖడ్గం చక్రధరం దేవం బద్ధాఞ్జలిసమన్వితమ్।

పిశాచానామధిపరిం సుప్రతిష్ఠం మహాబలమ్।। 34.104 ।।

సోమేశానదిశోర్మధ్యే ధ్యాత్వా దేశికసత్తమః।

గుడాన్నేన బలిం దద్యాత్ సుప్రతిష్ఠాయ వై రమే।। 34.105 ।।

నాగారూఢ మహాబాహో పిశాచానాం గణాధిప।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థం సుప్రతిష్ఠేహి సేనప।। 34.106 ।।

తాలస్తు కకరీ ప్రోక్తః స్వరో గాన్ధార(20)నామకః।

పూర్ణచన్ద్రస్తు రాగః స్యాన్నృత్తం తు కటిబన్ధనమ్।। 34.107 ।।

(20.గ్ర. సంజ్ఞికః)

ఏతైస్తు సుప్రతిష్ఠస్య ప్రియముత్పాదయేద్ గురుః।

హంసారూఢం పృశ్నిగర్భం ధనుర్బాణధరం విభుమ్।। 34.108 ।।

ద్వినేత్రం శుక్లవసనం ప్రాఞ్జలిం సిద్ధనాయకమ్।

ఏవం సిద్ధపదే ధ్యాత్వా మరీచ్యన్నం బలిం క్షిపేత్।। 34.109 ।।

(21)పృశ్నిగర్భ సురాధీశ సిద్ధాదిగణ సేవిత।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాయాహి వ్యోమవల్లభ।। 34.110 ।।

(21.గ్ర. ప్రశ్ని)

తాలస్తు ఝిఞ్జిణీ (22)ప్రోక్తో నిషాదస్వర ఉచ్యతే।

రాగో మేఘాభిధో (23)భద్రే నృత్తం మణ్డలమీరితమ్।। 34.111 ।।

(22.గ్ర. ప్రోక్తం)

(23.గ్ర. ప్రోక్తో)

అనన్తం కమఠారూఢం పాణ్డరాభం చతుర్భుజమ్।

సాఞ్జలిం నీలవసనం హలతోమరధారిణమ్।। 34.112 ।।

ద్వినేత్రం పన్నగాధీశం కిరీటఫణమణ్డితమ్।

అనన్తమేవమారాధ్య శర్కరాన్నం బలిం క్షిపేత్।। 34.113 ।।

కూర్మస్థ నాగభూపాల సహస్రఫణమణ్డిత।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ త్వం సహానుగైః।। 34.114 ।।

అనన్తతాలో గాన్ధారస్వరో రాగో వరాలికా।

నృత్తం కేతకమిత్యుక్తమనన్తప్రీతిదం భవేత్।। 34.115 ।।

బ్రహ్మాణం రాజహంసస్థమష్టనేత్రం చతుర్ముఖమ్।

అక్షసూత్రం చ కరకం దధానం ప్రాఞ్జలిం విభుమ్।। 34.116 ।।

ధ్వజస్తమ్భేన్ద్రకకుభోర్ధ్యాత్వా బ్రహ్మాణమబ్జజమ్।

గోధూమాన్నం బలిం దద్యాత్ బ్రహ్మణః ప్రీతిమభ్యజే।। 34.117 ।।

విష్ణోర్నాభిసముత్పన్న జగత్స్రష్టః పితామహ।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాయాహి కమలాసన।। 34.118 ।।

ఘణ్టా రాగో నిషాదశ్చ స్వరస్తాలస్తు వై ధ్రువః।

నృత్తం కమలమిత్యాహుర్బ్రహ్మణః ప్రీతికారకమ్।। 34.119 ।।

ఐరావతగజారూఢం పీతకౌశేయవాససమ్।

(24)చతుర్భుజం సహస్రాక్షం శచీదేవీసమన్వితమ్।। 34.120 ।।

(24.గ్ర. చతుర్బాహుం)

వజ్రాఙ్కుశధరం సౌమ్యం ప్రాఞ్జలిం నీరదప్రభమ్।

ధ్యాత్వైవం వాసవం ప్రాచ్యాం గుడాన్నేన బలిం క్షిపేత్।। 34.121 ।।

శచీపతే జితారాతే వజ్రపాణే పురందర।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛామరవల్లభ।। 34.122 ।।

సమతాలో నాటరాగః స్వరః పఞ్చమనామకః।

నృత్తం విలాసమిత్యుక్తం పురందరమనఃప్రియమ్।। 34.123 ।।

మేషారూఢం హవ్యవాహం త్రినేత్రం స్వర్ణవాససమ్।

స్వాహాస్వధాభ్యాం సహితం చతుర్హస్తం మహాప్రభమ్।। 34.124 ।।

ప్రాఞ్జలిం చాపరాభ్యాం చ హస్తాభ్యాం స్రుక్స్రువంధరమ్।

ధ్యాత్వేత్థం వహ్నికోణస్థం ఘృతాన్నం బలిముత్క్షిపేత్।। 34.125 ।।

స్వాహాస్వధాపతే వహ్నే గార్హపత్యాదినామక।

లక్షఅమీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ మఖపూజిత।। 34.126 ।।

అటతాలో గౌలిరాగః స్వరో వృషభసంజ్ఞికః।

నృత్తం తు సర్వతోభద్రం జాతవేదప్రియం భవేత్।। 34.127 ।।

కృతాన్తం మహిషారూఢం దణ్డపాశధరం విభుమ్।

బద్ధాఞ్జలిపుటం కృష్ణం చతుర్బాహుం త్రిలోచనమ్।। 34.128 ।।

శ్వేతవస్త్రధరం దేవం పితౄణాం గణనాయకమ్।

ఏవం ధ్యాత్వా యమదిశి తిలాన్నేన బలిం క్షిపేత్।। 34.129 ।।

లులాయవాహనారూఢ కాలసంహరిణీపతే।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాయాహి పితృభిః సహ।। 34.130 ।।

తాలస్తు మఙ్గలఃప్రోక్తః స్వరో గాన్ధార ఈరితః।

రాగస్తు దైశికీ నృత్తం సర్వతోభద్ర(25)నామకమ్।। 34.131 ।।

(25.గ్ర. సంజ్ఞికమ్)

పిశాచస్థం క్రూరమూర్తిం నిర్ఋతిం శ్వేతవాససమ్।

ద్వినేత్రం పిఙ్గలనిభం ఖఢ్గ(26)ఖేటం విరాజితమ్॥ 34.132 ॥

(26.గ్ర. ఖేటేన శోభితమ్।)

చతుర్భుజం (27)ప్రాఞ్జలిం చ ధ్యాత్త్వైవం నిర్ఋతేర్దిశి।

మాషాన్నేన బలిం దద్యాన్నిర్ఋతేః ప్రీతికృత్తమమ్॥ 34.133 ॥

(27.గ్ర. ప్రాఞ్జలికం)

కృష్ణాఙ్గనాపురాధీశ రాక్షసానాం గణేశ్వర।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థం నిర్ఋతే త్వత్ర యాహి భో॥ 34.134 ॥

జయతాలః స్వరః షడ్జో రాగో దేశాక్షినామకః।

నృత్తం కమలవద్వృత్తం నిర్ఋతేః ప్రియదం భవేత్॥ 34.135 ॥

మకరం యానమారూఢం శ్వేతవర్ణం చతుర్భుజమ్।

పాశాఙ్కుశధరం దేవం వరుణం సన్నతాఞ్జలిమ్॥ 34.136 ॥

ద్వినేత్రం శీతలానాథం యాదోభిః పరివేష్టితమ్।

ధ్యాత్త్వైవం పశ్చిమదిశి దధ్యన్నేన బలిం క్షిపేత్॥ 34.137 ॥

శ్రద్ధావతిపురీనాథ పశ్చిమాశాపతే విభో।

లక్ష్మీశోత్సవసేవార్థమాగచ్ఛ జలజేశ్వర॥ 34.138 ॥

భద్రతాలో నాటరాగః స్వరో ధైవతముచ్యతే।

నృత్తం కమలమిత్యుక్తం వరుణస్య ప్రియం భవేత్॥ 34.139 ॥

ఆరూఢహరిణీనాథం ద్వినేత్రం విశదామ్బరమ్।

సదాగత్యా చ నాయక్యా సమేతం ధూమ్రవర్ణకమ్॥ 34.140 ॥

వైశ్వానరసఖం దేవం చతుర్బాహుసమన్వితమ్।

బద్ధాఞ్జలిపుటం ధీరం ధ్వజతోమరధారిణమ్॥ 34.141 ॥

ఏవం వాయోర్దిశి ధ్యాత్వా కులుత్థాన్నం బలిం క్షిపేత్।

శ్రీగన్ధపత్తనాధీశ సదాగత్యా సమన్వితII 34.142 II

లక్ష్మీశోత్సవ సేవార్థమాయాహి త్వం సదాగతే।

ఢమ్పతాలః సమాఖ్యాతో రాగః శ్రీరాగసంజ్ఞికఃII 34.143 II

స్వరః షడ్జో నృత్తముక్తం పృష్ఠకుట్టిమసంజ్ఞితమ్(28)।

నరారూఢం పాణ్డరాభం ధనదం (29)దిశాంబరమ్।

(28.గ్ర. కమ్)

(29.గ్ర. గౌరవస్త్రిణమ్)

బద్ధాఞ్జలిపుటం సౌమ్యం సంపద్దేవీసమన్వితమ్II 34.144 II

శఙ్ఖపద్మనిధేరీశం చతుర్బాహుం (30)దిశాంబరమ్।

బద్ధాఞ్జలిపుటం సౌమ్యం సంపద్దేవీసమన్వితమ్II 34.145 II

(30.గ్ర. హరప్రియమ్)

ఏవం సోమదిశి ధ్యాత్వా పాయసాన్నం బలిం క్షిపేత్।

నరవాహన యక్షేశ సంపద్దేవీసమన్వితII 34.146 II

శఙ్ఖాదినిధిప స్వామిన్నలకాపురనాయక।

లక్ష్మీశోత్సవ సేవార్థమాయాహి ధనదేశ్వరII 34.147 II

అనన్తతాలో రాగస్తు మోహనం వృషభః స్వరః।

నృత్తం మణ్డలనృత్తం స్యాత్ కుబేరం త్రైశ్చ తోషయేత్II 34.148 II

వృషారూఢం పాణ్డురాభం త్రినేత్రం గజచర్మిణమ్।

మృత్యుంజయం చతుర్బాహుం బద్ధాఞ్జలిపుటం హరమ్II 34.149 II

కపాలశూలహస్తం చ శైలరాజసుతాధిపమ్।

ధ్యాత్వైవమీశకోణే తు మరీచ్యన్నం బలిం క్షిపేత్II 34.150 II

కైలాసాధిప దేవేశ జటాచన్ద్రవిభూషిత।

శ్రీకణ్ఠమృత్యుజిద్దేవ పినాకిన్ భూతనాయకII 34.151 II

లక్ష్మీశోత్సవ సేవార్థమాగచ్ఛ త్వం స్మరాన్తక।

ఇతి దేవాన్ సమాహూయ నృత్తాద్యైస్తోషయేద్ గురుః।। 34.152 ।।

దేవతాహ్వానవేలాయాం భేరీం శృణ్వన్తి యే జనాః।

యావద్ధరేరుత్సవాన్తం గ్రామం నగరమేవ వా।। 34.153 ।।

న గచ్ఛేయుర్భద్రకామస్తిష్ఠేయుస్తావదేవ హి।

అనాదృత్యోత్సవం మోహాద్ దూరం యాయాజ్జనో యది।। 34.154 ।।

స యాతి నిరయం స్థానం ప్రేత్య దుఃఖమిహాపి చ।

తస్మాదవభృథం యావద్వసేత్తత్రైవ నో వ్రజేత్।। 34.155 ।।

తతో గర్భగృహం గత్వా మూలబేరం సమర్చయేత్।

మహాహవిర్నివేద్యాథ నీరాజనమతశ్చరేత్।। 34.156 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం మహోత్సవే (31)బలిప్రదానం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ।।

(31.పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

--------------------------------------- - --------------------------------------

।। పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః ।।

బలిబిమ్బం సమభ్యర్చ్య బల్యన్నాని నివేదయేత్।
నీరాజనం సమర్ప్యాథ శిబికాయాం నయేద్ విభుమ్॥ 35.1 ॥
పాత్రస్థం తద్బలిద్రవ్యం ఘణ్టాం కుసుమభాజనమ్।
తోయపూర్ణం చ కరకం (1)ధూపపాత్రం సదీపకమ్॥ 35.2 ॥
(1.గ్ర. సూపపాత్రం)
ప్రదీపాంశ్చ గృహీత్వాథ వాద్యఘోషపురఃసరమ్।
మడ్డుకం (2)చ గృహీత్వాగ్రే వేదఘోషసమన్వితమ్॥ 35.3 ॥
(2.గ్ర. తాడయన్నేవ)
బలిబిమ్బస్య పురతో గచ్ఛేయుః పరిచారకాః।
తతో గురూత్తమో వాపి సాధకో వాపి దీక్షితః॥ 35.4 ॥
వక్ష్యమాణక్రమేణైవ తత్తత్స్థానేషు మన్త్రవిత్।
మహోత్సవే మయా దత్తం సోదకం వైష్ణవం బలిమ్॥ 35.5 ॥
గృహీత్వా తృప్తిమాసాద్య స్థానం రక్ష సురోత్తమ।
(3)ఇతి మన్త్రం సముచ్చార్య బీజాక్షరసమన్వితమ్॥ 35.6 ॥
(3.గ్ర. ఇమం మన్త్రం)
నామధేయం చతుర్థ్యన్తముచ్చార్య తదనన్తరమ్।
సోదకం చ బలిం దద్యాత్ చణ్డాదీనాం గురూత్తమః॥ 35.7 ॥
తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి కమలే స్పాస్త్రసంమతమ్।
ప్రథమావరణద్వారే బలిం చణ్డప్రచణ్డయోః॥ 35.8 ॥
ద్వితీయగోపురద్వారే జయస్య విజయస్య చ।
తృతీయద్వారి ధాతుశ్చ విధాతుశ్చ బలిం క్షిపేత్॥ 35.9 ॥
చతుర్థే దుర్జయస్యాపి బ్రవలస్య తథైవ చ।
పఞ్చమే ద్వారి శఙ్ఖస్య పద్మస్య చ నిధేర్బలిమ్॥ 35.10 ॥
తతశ్చతుర్ముఖస్యాపి బలిం తద్యాద్ యథావిధి।

తతో వీథిషు నిర్గత్య కుముదాదిబలిం క్షిపేత్।। 35.11 ।।

తత ఇన్ద్రాదిదేవేభ్యో దిక్పాలేభ్యో యథావిధి।

(4)అథవా కుముదాయాదావిన్ద్రాయ తదనన్తరమ్।। 35.12 ।।

(4.గ్ర. అథవా కుముదాయ స్యాత్।)

(5)కుముదాక్షాయ తదన్వగ్నయే వా బలిం క్షిపేత్।

అశూన్యాసు చ వీథీషు ప్రతిలోమైః స్థితాసు చ।। 35.13 ।।

(5.గ్ర. కుముదాక్షాయాగ్నయే వా క్రమేణైవ బలిం క్షిపేత్।)

న దద్యాద్ బలిదానం తు హ్యాలయేష్వేవ కారయేత్।

ఏవం వీథీషు సర్వత్ర తత్తత్స్థానేషు దేశికః।। 35.14 ।।

క్షిప్త్వా బలిం దేవగృహమాసాద్య బలిపీఠకమ్।

దక్షిణాదిద్వారపాలాన్ పార్షదాన్ సాయుధానపి।। 35.15 ।।

ఆవాహ్య పీఠం పరితో బలిం తేభ్యః క్షిపేద్ గురుః।

బలిబిమ్బం మహాపీఠం ప్రాదక్షిణ్యేన వై నయేత్।। 35.16 ।।

తతో నీరాజనం కృత్వా స్వస్థానే తం నివేశయేత్।

ఉత్సవే దేవదేవస్య వాహనాని శృణుష్వ మే।। 35.17 ।।

విమానో భాస్కరః శేషః సింహో గరుడ ఏవ చ।

గజో రథో హయశ్చాపి ద్రుమః కల్పకసంజ్ఞికః।। 35.18 ।।

హంసశ్చన్ద్రః సుమేరుశ్చ శిబికా భద్రపీఠికా।

ఏవంవిధాని దివ్యాని వాహనాని మనస్విని।। 35.19 ।।

స్వర్ణాదిరత్నవికృతైర్దారుభిర్వాపి శిల్పిభిః।

కారయిత్వా తేషు తార్క్ష్యం ప్రతిష్ఠాప్య గురూత్తమః।। 35.20 ।।

ప్రథమాద్యుత్సవదినే తేషు కస్మింస్తు వాహనే।

ఆరోప్య వీథీభ్రమణం కారయేద్దేవసత్తమమ్।। 35.21 ।।

దేవస్య వీథీభ్రమణక్రమం వక్ష్యామి శోభనే।

శ్రీభూమీసహితం దేవం దేశికో మన్త్రవిత్తమః।। 35.22 ।।
ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మమన్త్రేణ దేవముత్థాపయేద్ రమే।
దీక్షితాభ్యామపి ద్వాభ్యాం భద్రం కర్ణేతి మన్త్రతః।। 35.23 ।।
యానమారోపయేద్ దేవం వస్త్రమాల్యవిభూషణైః।
అలంకృత్య రమానాథం దర్పణం చ ప్రదర్శయేత్।। 35.24 ।।
అర్ఘ్యాదిభిస్తమభ్యర్చ్య తామ్బూలం చ నివేదయేత్।
తతో నీరాజనం కృత్వా వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 35.25 ।।
[దేవముత్థాపయేద్దేవి ప్రదీపానాం శతైః సమమ్।]
కైంకర్యనిరతాః సర్వే వైష్ణవా ధవలామ్బరాః।। 35.26 ।।
కఞ్చుకోష్ణీషవహనాః పుష్పభూషణభూషితాః।
వహేయుర్వైష్ణవా యానం ధ్యాయన్తో విహగేశ్వరమ్।। 35.27 ।।
అథవా వైష్ణవాః శూద్రాః వహేయుర్భక్తిసంయుతాః।
విష్ణోర్యానస్య పరితో భగవద్బిమ్బరక్షకాః।। 35.28 ।।
శరచాపధరాః కేచిచ్చాక్తికా యాష్టికాః పరే।
నైస్త్రింశికాశ్చ కాణ్డీరాస్తథా ఫలకపాణయః।। 35.29 ।।
కౌన్తికా ద్రుఘణాః కేచిత్ కఞ్చుకోష్ణీషధారిణః।
పురతో దేవదేవస్య చతురఙ్గం బలం వ్రజేత్।। 35.30 ।।
కేచిద్రథే సమాసీనా ధనుర్బాణసమన్వితాః।
ఔపవాహ్యగజారూఢా గరుడధ్వజధారిణః।। 35.31 ।।
కేచిన్నృత్యత్తురఙ్గస్థాః కేతుదణ్డధరాః పరే।
తాలవృన్తధరాః కేచిద్ ధూపపాత్రవహాస్తథా।। 35.32 ।।
హేమాని చాతపత్రాణి రత్నవన్తి మహాన్తి చ।
శ్వేతాతపత్రం దేవార్హం హేమదణ్డవిభూషితమ్।। 35.33 ।।
మాయూరాణ్యాతపత్రాణి రత్నదణ్డాని వై రమే।

ముక్తాఫలైర్నిర్మితాని రాజతాని శుభాని।। 35.34 ।।

చిత్రాణి హేమదణ్డాని రత్నదణ్డాని చాపరే।

తోరణాని విచిత్రాణి పుత్రికాశ్చ సహస్రశః।। 35.35 ।।

ధ్వజాన్ రక్తాన్ సితాంస్తామ్రాంశ్చక్రాదిలిఖితానపి।

శఙ్ఖభేరీమృదఙ్గాద్యైర్ఝల్లరీకాహలీ తథా।। 35.36 ।।

వృహద్భేరీ నాగవాద్యం మల్లవాద్యం మహాస్వనమ్।

తూర్యాణి వివిధాని స్యుర్వీణావేణుసకాంస్యకమ్।। 35.37 ।।

ఏతాన్ పారశవా దేవి వాదయేయుః పురో హరేః।

నవయౌవనసంపన్నా రత్నభూషణభూషితాః।। 35.38 ।।

నర్తక్యోఽభినయన్త్యో వై శృఙ్గారాదిరసాన్ బహూన్।

గాయన్త్యః సుస్వరాః సర్వా వాద్యైశ్చ(6)వివిధైరపి।। 35.39 ।।

(6.గ్ర. వివిధైః సమమ్।)

వేదవేదాఙ్గనిపుణా బ్రాహ్మణాః శుక్లవాససః।

ఊర్ధ్వపుణ్డ్రైర్ద్విషడ్భిశ్చ శోభమానశరీరిణః।। 35.40 ।।

హారోపవీతకటకకేయూరాఙ్గదభూషణాః।

హరిచన్దనలిప్తాఙ్గా రత్నకుణ్డలధారిణః।। 35.41 ।।

పాఞ్చరాత్రార్థతత్త్వజ్ఞాః సపవిత్రకరాస్తథా।

వైష్ణవా భక్తినిరతాస్తులసీదామభూషణాః।। 35.42 ।।

నానాభాషావిరచితా విష్ణుపారమ్యసూచకాః।

దేవాత్యన్తసమీపే తు ఆచార్యః సాధకోఽపి వా।। 35.43 ।।

దీక్షితః పాదుకాయుక్తం రత్నపాత్రం దధద్ వ్రజేత్।

హరేః పురో బన్దినస్తు గాయేయుర్గానముత్తమమ్।। 35.44 ।।

దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే పఞ్చరాత్రపరాయణాః।

వాసుదేవస్య మాహాత్మ్యం కథయన్తస్తథాపరే।। 35.45 ।।

దేవస్య పృష్ఠభాగే తు వైష్ణవా వేదపాఠకాః।
ఋగాదిభిశ్చతుర్వేదైస్తోషయేయుర్జనార్దనమ్ ।। 35.46 ।।
వామభాగే వేదవిదో వేదాన్తార్థప్రదర్శకాః।
ఇతిహాసపురాణజ్ఞాః శాబ్దికాస్తార్కికాస్తథా ।। 35.47 ।।
సాంఖ్యకా యాజ్ఞికాశ్చైవ మీమాంసాన్యాయశోధకాః।
తత్తచ్ఛాస్త్రోక్తమార్గేణ పరస్పరజిగీషవః ।। 35.48 ।।
శాస్త్రేషు నైపుణం సర్వం ప్రదర్శయితుముద్యతాః।
భట్టాచార్యః సాధకాశ్చ హరేర్వాహనదక్షిణే ।। 35.49 ।।
[స్వర్ణయజ్ఞోపవీతాని కటిసూత్రాణి రత్నవత్।
కుణ్డలాని విచిత్రాణి కఙ్కణాని బహూని చ ।। 35.50 ।।
అఙ్గులీయాని రత్నైశ్చ శోభితాని శుచీని చ।
ఉష్ణీషాణి చ వస్త్రాణి రక్తచన్దనకర్దమమ్ ।। 35.51 ।।
ధారయన్తో వాహనస్య గచ్ఛేయుర్దేవదర్శకాః।
భట్టాచార్యః పీఠభాగే సాధకో వామపార్శ్వగః ।। 35.52 ।।]
ఆగతేభ్యశ్చ భక్తేభ్యో దద్యాచ్ఛిరసి పాదుకామ్।
తన్మయత్వాద్దేశికేన్ద్రో దేవోఽహమితి భావయన్ ।। 35.53 ।।
కుర్యాదనుగ్రహం సర్వం దేవస్యాలోక్య చాననమ్।
అభిప్రాయం యథా రాజ్ఞో జ్ఞాత్వా తేన ప్రదర్శితమ్ ।। 35.54 ।।
బ్రువన్తి తత్సమీపస్థా రాజ్ఞాం తత్తదనుగ్రహమ్।
ఏవం భక్తాననుగ్రాహ్యాననుగృహ్ణన్ గురూత్తమః ।। 35.55 ।।
నయేద్వీథీషు దేవేశం శనైశ్చతసృషు క్రమాత్।
మహాపీఠస్య పురతో మూలార్చాభిముఖం హరిమ్ ।। 35.56 ।।
స్థాపయిత్వా దృష్టిదోషాన్ పరిహర్తుం గురూత్తమః।
దాసీన్నియోజయేత్ కుమ్భదీపమానేతుమఞ్జసా ।। 35.57 ।।

సుస్నాతా ధౌతవసనా స్వచ్ఛమృత్స్నోర్ధ్వపుణ్డ్రకాః।
తరుణీ నమ్రవదనా సర్వాభరణభూషితాః।। 35.58 ।।
సంప్రాప్తపఞ్చసంస్కారా (7)వైష్ణవీ భావితా స్వయమ్।
నీరాజనార్థం దేవస్య తాలోత్సేధం సలక్షణమ్।। 35.59 ।।
(7.గ్ర. వ్రాహ్యణీ)
హేమాదినిర్మితం కుమ్భం శోధయేత్ గానపూర్వకమ్।
సిద్ధార్థవారిణాపూర్య స్వర్ణాబ్జేన పిధాయ చ।। 35.60 ।।
అశ్వత్థపల్లవైః స్రగ్భిశ్చన్దనైరక్షతైరపి।
ఘటం తు సమలంకృత్య పద్మగర్తే సునిర్మలమ్।। 35.61 ।।
ఆజ్యావసిక్తవర్తిఞ్చ స్థాపయేచ్చతురఙ్గులామ్।
పాకశాలాగ్నినాదీప్య వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 35.62 ।।
దేవస్య పురతః పీఠే స్థాపయేద్ ఘటదీపికామ్।
దీపికామన్త్రమన్త్రేణ సంప్రోక్ష్య గురుసత్తమః।। 35.63 ।।
జలే తు వరుణం దేవం జ్వాలాయాం జాతవేదసమ్।
ఆవాహ్య గన్ధపుష్పాద్యైరర్ఘ్యాద్యైరభిపూజయేత్।। 35.64 ।।
అర్ఘ్యాదినా దేవదేవమభ్యర్చ్య తదనన్తరమ్।
దీపముద్రాం ప్రదర్శ్యాథ దీపమాదాయ దేశికః।। 35.65 ।।
దేవస్య దక్షిణం పాదమారభ్యేతరపశ్చిమమ్।
భ్రామయేత్ సర్వతోఽఙ్గాని ద్వివారం వా త్రివారకమ్।। 35.66 ।।
నేత్రమన్త్రం జపన్నేవ తతః పీఠే నివేశయేత్।
సౌవర్ణాదీని పాత్రాణి వితతాని యథారుచి।। 35.67 ।।
ఆజ్యవర్తిసమేతాని పఞ్చషట్సప్తవాష్ట వా।
దాస్యో గృహీత్వా పురతో ఘటదీపస్య వై రమే।। 35.68 ।।
ఏవం సర్వవిధైర్వాద్యైస్త్రిర్దేవం వాహనే స్థితమ్।

కృత్వా ప్రదక్షిణం సర్వా బలిపీఠపురో భువి।। 35.69 ।।
క్షిపేయుర్దీపికాః సర్వా యద్వా నీరాజనం చరేత్।
సశర్కరం ముద్గదలం పృథుకం చ నివేద్య చ।। 35.70 ।।
తతో నీరాజనం కృత్వా మణ్డపే స్థాపయేద్ధరిమ్।
వాహనాద్ భద్రపీఠే తమవతార్యగురుత్తమః।। 35.71 ।।
యాగమన్దిరమానాయ్య వేదైస్తం పరితోషయేత్।
చతుఃస్థానం ప్రదర్శ్యాథ పునర్నీరాజనం చరేత్।। 35.72 ।।
మూలార్చాభిముఖం నీత్వా తయోర్నీరాజనం చరేత్।
బహిః ప్రక్లృప్తే శయ్యాయా గృహే పుష్పవిభూషితే।। 35.73 ।।
వితానక్షౌమసంవీతే ప్రదీపైః సమలంకృతే।
నివేశ్య మణ్డపే దేవం శ్రమశాన్త్యర్థమచ్యుతమ్।। 35.74 ।।
నవభిః కలశైర్దేవి స్నాపయేద్గన్ధవారిభిః।
పుష్పాదిభిరలంకృత్య వీణావేణుమృదఙ్గకైః।। 35.75 ।।
తోషయిత్వా గులాన్నాద్యైర్భక్ష్యాణి వినివేదయేత్।
హంసతూలైశ్చ పుష్పైశ్చ కృతాయామధిమఞ్చకమ్।। 35.76 ।।
శయ్యాయాం శాయయేద్దేవం తోషయేద్వివిధైః స్తవైః।
ఉత్సవావభృథం యావత్ కర్మబిమ్బస్య వై రమే।। 35.77 ।।
శయ్యాం ప్రతిదినం కుర్యాచ్ఛ్రీభూమీసహితం తు వా।
దర్శయేచ్చ చతుఃస్థానం మూలబిమ్బం చ కాలయోః।। 35.78 ।।
తత్తత్కర్మావసానే తు చరేన్నీరాజనం రమే।

ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం(8) చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః ।।

(8.పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।

`మహోత్సవే షట్త్రింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ. పుస్తకే దృశ్యతే।)

------------------------------ - --------------------------------------

॥ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥

ఆచార్యః ప్రాతరుత్థాయ నిత్యకర్మ సమాప్య చ।
గత్వా దేవాలయం దేవి శయ్యాయాం శాయితం విభుమ్॥ 36.1 ॥
స్తోత్రైరుపనిషద్భిశ్చ స్తుత్వా సంబోధయేద్ధరిమ్।
రాజోపచారవత్ సర్వముపచారం ప్రదర్శయేత్॥ 36.2 ॥
దేవమర్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య క్షీరాదీని నివేదయేత్।
బహిర్మణ్డపమాసాద్య శయనస్థం జగత్ప్రభుమ్॥ 36.3 ॥
ఉత్థాప్య పూర్వవత్సర్వం దేవాయ వినివేదయేత్।
నిత్యపూజాం సమాప్యాథ చతుఃస్థానార్చనం చరేత్॥ 36.4 ॥
శఙ్ఖచక్రాద్యాయుధాని పరివారాణి యస్య వై।
బ్రహ్మాదీనాం చ సర్వేషాం యోఽన్తర్యామీ చ తిష్ఠతి॥ 36.5 ॥
తస్మై జగత్స్వరూపాయ వాసుదేవాయ హోమయేత్।

బ్రహ్మరూపీ శ్యామవర్ణః పద్మనాభశ్చ సానుగః ।। 36.6 ।।

సంకర్షణో రక్తవర్ణః సానుగో రుద్రరూపధృత్।

త్రివిక్రమస్త్విన్ద్రరూపః సదేవః సపరిచ్ఛదః ।। 36.7 ।।

ప్రణవప్రతిపాద్యశ్చ వాసుదేవః సనాతనః।

శుద్ధస్ఫటికసంకాశో దేవః షడ్గుణసంయుతః ।। 36.8 ।।

ఋగ్వేదాధిపతిః శ్యామవర్ణో నారాయణః పరః।

సంకర్షణో రక్తవర్ణో యజుర్వేదాధిపః ప్రభుః ।। 36.9 ।।

సామవేదాధిపో హైమః ప్రద్యుమ్నః పరివార(1)వాన్।

అథర్వాధిపతిర్దేవో నీలోత్పలదలద్యుతిః ।। 36.10 ।।

(1.గ్ర. యత్। (యుక్?))

శాశ్వతస్త్వనిరుద్ధశ్చ పరివారసమన్వితః।

మునీనామాధిపో విష్ణుః పద్మకింజల్కసంనిభః ।। 36.11 ।।

గన్ధర్వరూపీ భగవాన్ వామనో హేమసంనిభః।

సర్వాన్తర్యామికో దేవః ప్రద్యుమ్నః కనకప్రభః ।। 36.12 ।।

పాణ్డరాభో యక్షనాథః శ్రీధరః శ్రీవివర్ధనః।

[మాసానామధిపో దేవః కేశవః కనకప్రభః] ।। 36.13 ।।

అచ్యుతః పీతవర్ణాభో వత్సరాధిపతిర్మహాన్।

సముద్రాణామధిపతీ రక్తవర్ణో జనార్దనః ।। 36.14 ।।

శైలానామధిపః పీతో హరిః సపరి(2)చారకః।

శుద్ధస్ఫటికసంకాశః ప్రజాధీశో నరోత్తమః ।। 36.15 ।।

(2.గ్ర. వారకః।)

భూతాధిపః పద్మనాభో బన్ధూకసదృశప్రభః।

పశ్వాధీశో నీలవర్ణః కృష్ణః సపరివారకః ।। 36.16 ।।

వృక్షాధిపస్త్వచ్యుతః స్యాచ్ఛ్యామోఽనుచరసంయుతః।

ఓషధీశః పద్మనాభః కాలమేఘనిభాకృతిః ।। 36.17 ।।

వనస్పత్యధిపో దేవో మాధవః స్ఫటికాకృతిః ।

జరాయుజానామధిపో వాసుదేవః సితప్రభః ।। 36.18 ।।

సంకర్షణస్త్వణ్డజానామధిపో రక్తవర్ణకః ।

ప్రద్యుమ్నో హేమసంకాశః స్వేదజానామధీశ్వరః ।। 36.19 ।।

ఉద్భిజా(జ్జా)ధిపతిర్దేవ అనిరుద్ధో జగద్గురుః ।

అనిరుద్ధః శ్యామవర్ణో భువనానామధీశ్వరః ।। 36.20 ।।

చతుర్థ్యన్తేభ్య ఏతేభ్యో జుహుయాత్సానగైరపి ।

ఇత్థం ప్రాచీనకుణ్డే తు హుత్వా పూర్ణాహుతిం చరేత్ ।। 36.21 ।।

కుముదాదిబలిం దద్యాచ్ఛాస్త్రదృష్టేన వర్త్మనా ।

హరేః సమీపమాగత్య కృతం హోమం నివేదయేత్ ।। 36.22 ।।

ధ్వజపీఠం సమాసాద్య ద్వారార్చనపురఃసరమ్ ।

విహగేన్ద్రం సమభ్యర్చ్య తత్తద్ద్వారబలిం క్షిపేత్ ।। 36.23 ।।

గర్భగేహం సమాసాద్య బలిబిమ్బం సమర్చ్య చ ।

తద్బిమ్బం యానమారోప్య తచ్ఛిష్యో వాథ తత్సుతః ।। 36.24 ।।

సర్వాస్వపి చ వీథీషు వాద్యఘోషపురఃసరమ్ ।

సర్వాన్ దేవాన్ సముద్దిశ్య బలిదానం సముత్క్షిపేత్ ।। 36.25 ।।

ఏవం కాలద్వయే కుర్యాద్ బలిం తీర్థదినాన్తిమమ్ ।

ఆరమ్భదివసే రాత్రౌ ప్రాతస్తు నవమేఽహని ।। 36.26 ।।

ఉద్వాసనదినే రాత్రౌ కాలేష్వేతేషు వై బలిమ్ ।

దద్యాదనుక్తకాలేషు న దద్యాత్ కమలాసనే ।। 36.27 ।।

ఏవం దివా రజన్యాం చ నిత్యపూజాపురఃసరమ్ ।

విశేషయజనం కుర్యాద్ బల్యన్తం దేశికోత్తమః ।। 36.28 ।।

బలిప్రదానాత్ పరతో దేవదేవం రమాపతిమ్ ।

సిబికాయాం రత్నమయ్యాం నయేన్మన్త్రం సముచ్చరన్।। 36.29 ।।

వివిధైర్భూషణైశ్చాపి విచిత్రవసనైస్తథా।

సుగన్ధపుష్పమాల్యాద్యైరలంకుర్యాద్ధరిం ప్రభుమ్।। 36.30 ।।

అర్ఘ్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య తామ్బూలం చ నివేదయేత్।

దర్పణం చ ప్రదర్శ్యాథ నీరాజనపురఃసరమ్।। 36.31 ।।

గీతైశ్చ వివిధైర్నృత్తైస్తన్త్రీవాద్యసమన్వితైః।

రాజోచితైః పరిజనైరన్యైర్వాద్యగణైః సహ।। 36.32 ।।

దేవం చతుర్షు వీథీషు భ్రమయేచ్చ ప్రదక్షిణమ్।

వీథీషు యాతి దేవేశే భక్ష్యాణి న నివేదయేత్।। 35.33 ।।

భక్త్యా దత్తాని వస్త్రాణి మాల్యాని వివిధాని చ।

అభిమన్త్ర్యాస్త్రమన్త్రేణ సప్తవారం గురూత్తమః।। 35.34 ।।

దేవాఙ్గే యోజయేత్ తాని ఫలాదీని నివేదయేత్।

మహాపీఠపురోభాగే నీత్వా దేవం జనార్దనమ్।। 35.35 ।।

దేవస్య శ్రమశాన్త్యర్థం యజేదర్ఘ్యాదిభిస్తతః।

ఘటదీపం ప్రదర్శ్యాథ పృథుకాదీన్ నివేదయేత్।। 35.36 ।।

అర్పణం తర్పణం చైవ తతో నీరాజనం చరేత్।

ఏవం వీథీష్వహరహర్భ్రామయిత్వా రమాపతిమ్।। 35.37 ।।

భక్తప్రార్థనయా దేవం తత్కృతం మణ్డపం నయేత్।

తత్ర స్నానాసనే దేవం స్నాపయేద్ గన్ధవారిభిః।। 35.38 ।।

తతః సౌవర్ణపీఠే తు స్థాపయేజ్జగతాం (3)పతిమ్।

వస్త్రాభరణమాల్యాద్యైరలంకృత్య యథావిధి।। 35.39 ।।

(3.గ్ర. గురుమ్।)

నివేదయేచ్చ సాల్యన్నం సఘృతం సోపదంశకమ్।

మాషాన్నం చ గుడాన్నం చ ముద్గాన్నం ఘృతమిశ్రితమ్।। 35.40 ।।

పాయసం చ గుడాపూపం మాషాపూపం చ లడ్డుకమ్।
అన్యాని భక్ష్యభోజ్యాని లేహ్యాని వివిధాని చ।। 35.41 ।।
స్వాదూని సాత్త్వికాన్నాని హ్యర్ఘ్యదానాదిపూర్వకమ్।
తతో నీరాజనం కృత్వా భక్తేభ్యస్తాని దాపయేత్।। 35.42 ।।
అపరాహ్ణే తు సమయే శ్రమశాన్త్యై మధుద్విషః।
చన్దనం వాసనాయుక్తం కర్పూరాద్యైః సుభావితమ్।। 35.43 ।।
దేవస్యోరసి చాలిప్య మాలాభిః సమలంక్రియాత్।
శీతలం తర్పణజలం నాలికేరోదకాన్వితమ్।। 35.44 ।।
ముఖవాసం చ తామ్బూలమేలాకర్పూరమిశ్రితమ్।
శ్రమశాన్తినిమిత్తాని చాన్యాని చ నివేదయేత్।। 35.45 ।।
తతో వీణాదివాద్యైశ్చ గాయకాన్తోషయేత్ ప్రభుమ్।
సాయాహ్నే నిత్యపూజాం చ కుర్యాద్దేవస్య పద్మజే।। 35.46 ।।
సిబికాయామథారోప్య నయేద్వాహనమణ్డపమ్।
చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాద్ బలిదానపురఃసరమ్।। 35.47 ।।
యానే దేవం సమారోప్య వీథీభ్రమణమాచరేత్।
ఏవం పఞ్చదినం సాయం ప్రాతశ్చోత్సవమాచరేత్।। 35.48 ।।
షష్ఠేఽహని గజారోహాత్ పూర్వం దేశికసత్తమః।
ఉద్యానే మణ్డపే వాపి దేవస్య పురతో భువి।। 35.49 ।।
ధాన్యపీఠే జలద్రోణీం సౌవర్ణీం వాథ రాజతీమ్।
తామ్రజాం వా దారుమయీం త్రిహస్తాయామనిర్మితామ్।। 35.50 ।।
ఏకార్ధహస్తవిస్తీర్ణాం బిమ్బనాభిసమున్నతామ్।
స్థాపయిత్వా పరిస్తీర్య పూరయేద్ గన్ధవారిభిః।। 35.51 ।।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య తస్మిన్ వరుణదైవతమ్।
అభ్యర్చ్య గన్ధపుష్పాద్యైర్యోగపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 35.52 ।।

శ్రియా సమేతం దేవేశమభ్యర్చ్యార్ఘ్యాదినా గురుః।
పుష్పాఞ్జలిధరో భూత్వా ప్రార్థయేద్ విష్ణుమవ్యయమ్।। 35.53 ।।
ఉత్సవే శ్రమశాన్త్యర్థం శ్రియా యుక్తస్య తే విభో।
అభిషేకం కర్తుమీష్టే జలద్రోణ్యాం రమాపతే।। 35.54 ।।
అవాతర యథేష్టం త్వం విహరాస్యాం శ్రియా సహ।
ఋగాది చతురో వేదాన్ పఠేయుః పరితో ద్విజాః।। 35.55 ।।
చతుర్విధాని వాద్యాని వాదేయుస్తైశ్చ జీవినః।
దేవమర్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య స్నాపయేద్ గన్ధవారిభిః।। 35.56 ।।
కూర్చేన ప్రోక్షయేద్వాపి మన్త్రానుచ్చార్య దేశికః।
గన్ధపుష్పైరలంకృత్య మరీచ్యన్నం నివేదయేత్।। 35.57 ।।
ఏవం తస్యాం తు యామం వా యామార్ధం వా వరాననే।
ఉపచర్య తతో దేవం మణ్డపే వినివేశయేత్।। 35.58 ।।
స్నానకాలే తు యే విప్రాః స్త్రియో వా పాదజా అపి।
పశ్యన్తి తే హీనపాపాః ప్రాప్నువన్తి సుఖాన్యపి।। 35.59 ।।
ఐహికాముష్మికాన్ భోగాన్ భుఞ్జతే నాత్ర సంశయః।
ఆర్ద్రవస్త్రాణి సర్వాణి భట్టాచార్యః సమాహరేత్।। 35.60 ।।
పీతామ్బరైర్దుకూలైర్వా వస్త్రైర్వా హరిమవ్యయమ్।
పరిధాయ చ కర్పూరకుంకుమాదివిమిశ్రితైః।। 35.61 ।।
చన్దనైర్వివిధైః స్రగ్భిరలంకుర్యాద్ గురూత్తమః।
తతో యథావద్దేవేశం పూజయేద్ భూతశుద్ధిమత్।। 35.62 ।।
గుడాన్నాది నివేద్యాథ భద్రపీఠే నియోజ్య చ।
ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య మణ్డపే స్థాపయేద్ధరిమ్।। 35.63 ।।
సాయాహ్నసమయే ప్రాప్తే శ్రియా సార్ధం జగత్పతిమ్।
వాహనం గజమారోప్య భ్రామయేద్ వీథిషు క్రమాత్।। 35.64 ।।

సప్తమే దేవి దివసే ప్రాతర్నాస్త్యుత్సవం హరేః।
బలిదానం న కుర్వీత చతుఃస్థానం తు పూజయేత్।। 35.65 ।।
శ్రీభూమిభ్యాం తు దేవేశం స్నానమణ్డపమానయేత్।
స్నానపీఠే స్థితం దేవం యజేదర్ఘ్యాదిభిర్గురుః।। 35.66 ।।
వాసనావస్తుభిస్తైలమగ్నౌ సంపచ్య దేశికః।
దేవస్య శ్రమశాన్త్యర్థం హరిమభ్యఞ్జయేద్రమే।। 35.67 ।।
కఙ్కతేన మృజేత్ కేశానఙ్గాని పరిమర్దయేత్।
ఏకాసీతిఘటైః స్నాప్య విధివత్ కమలోద్భవే।। 35.68 ।।
మణ్డనాసనమానీయ శ్రీభూమిసహితం విభుమ్।
అభ్యర్చ్యాన్నాదికం సర్వం దేవాయ వినివేదయేత్।। 35.69 ।।
అపరాహ్ణే తు సంప్రాప్తే ధ్వజపీఠపురోభువి।
గోమయామ్బోభిరాలిప్య సుధాచూర్ణైరలంక్రియాత్।। 35.70 ।।
కల్పయిత్వా ధాన్యపీఠం క్షాలితం హేమనిర్మితమ్।
ఉలూఖలం చ ముసలాన్ మణ్డయేచ్చన్దనాదిభిః।। 35.71 ।।
దూర్వాకాణ్డైరామ్రదలైర్దర్భైరశ్వత్థపల్లవైః।
విన్యసేత్తాన్ ధాన్యపీఠే ప్రోక్ష్య పుణ్యాహవారిణా।। 35.72 ।।
ఉలూఖలే శ్రియం ధ్యాయేన్ముసలేష్వనిరుద్ధకమ్।
హైమాభం రజనీఖణ్డం ద్రోణం కస్తూరిసంజ్ఞకమ్।। 35.73 ।।
ఉలూఖలే వినిక్షిప్య చతస్రో గణికోత్తమాః।
వదనం నాసికారన్ధ్రం స్థగయిత్వామ్బరేణ తు।। 35.74 ।।
అవఘాతం తు తాః కుర్యుర్యథా (4)చూర్ణం భవేత్తథా।
గాయన్త్యో నృత్యమానా వై తత్రాన్యా దేవదాసికాః।। 35.75 ।।

(4.గ్ర. సూక్ష్మతరం భవేత్।)

శ్రీసూక్తం భూమిసూక్తం చ పఠేయుర్వేదపాఠకాః।

సప్త వా పఞ్చ వా కుమ్భానేకం వా శుద్ధయేత్ తతః।। 35.76 ।।

చూర్ణైః (5)సంచూర్ణితం కుమ్భం దేవస్య పురతో రమే।

ధాన్యపీఠే వినిక్షిప్య శోషయేచ్ఛోషణాదిభిః।। 35.77 ।।

(5.గ్ర. సంపూరితం)

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య దేవర్ష్యాదిభిర్యజేత్।

గుడాన్నం వాపి ముద్గాన్నం దేవాయ వినివేదయేత్।। 35.78 ।।

నీరాజనం తతః కృత్వా శ్రియం చూర్ణే సమర్చయేత్।

చూర్ణకుమ్భం సమాదాయ వాద్యఘోషపురఃసరమ్।। 35.79 ।।

ప్రాదక్షిణ్యేన ధామాన్తః ప్రవిశ్య గురుసత్తమః।

చూర్ణైః శ్రీసూక్తముచ్చార్య మూలార్చామభిషేచయేత్।। 35.80 ।।

తతః శ్రీపుష్టిసహితం కర్మార్చాం స్నాపయేద్రమే।

తథైవ యానమారోప్య బలిదానపురఃసరమ్।। 35.81 ।।

ప్రదక్షిణం చ వీథీషు వాద్యఘోషాదిభిః సహ।

కారయిత్వా దేవదేవం మణ్డపం పునరానయేత్।। 35.82 ।।

చూర్ణాభిషేకమిత్థం చ కృత్వా దేశికసత్తమః।

శుద్ధవస్త్రైస్తతో దేవం సోధయేచ్చూర్ణరఞ్జితమ్।। 35.83 ।।

సాయాహ్నే దేవదేవస్య పూజాం కృత్వా యథావిధి।

యానమారోప్య చ పునర్వీథీభ్రమణమాచరేత్।। 35.84 ।।

అష్టమే దివసే ప్రాతః సాయం చోత్సవమాచరేత్।

నవమే దివసే దేవి ప్రాతర్బల్యన్త(6)మర్చయేత్।। 35.85 ।।

(6.గ్ర. మర్చనమ్।)

దేశికేన్ద్రో యథాశాస్త్రం కృత్వా రథవరోత్సవమ్।

కుర్యాత్ తే తత్ప్రకారం తు వదామి కమలేక్షణే।। 35.86 ।।

లోహజం దారుజం వాపి సర్వలక్షణసంయుతమ్।

మహారథమలంకుర్యాద్ధేమఘణ్టాదిభిస్తథా।। 35.87 ।।

ముక్తాదామవితానాద్యైః సౌవర్ణైర్మఞ్జరీగణైః।

తప్తహాటకతన్తూత్థైశ్చేలైశ్చిత్రవిచిత్రితైః।। 35.88 ।।

కదలీనారికేలాదిఫలైః పూగలైరపి।

రమ్భాస్తమ్భైరిక్షుదణ్డైరశ్వత్థామ్రాదితోరణైః।। 35.89 ।।

సౌవర్ణకుమ్భశిఖరం గరుడధ్వజమణ్డితమ్।

రథం పుణ్యాహసలిలైః ప్రోక్షయేద్రథశుద్ధయే।। 35.90 ।।

అభ్యర్చ్య విహగాధీశం రథరూపిణమబ్జజే।

రథద్వారార్చనం కృత్వా తద్దేవానాం బలిం క్షిపేత్।। 35.91 ।।

నూతనం చేద్రథం దేవి ప్రతిష్ఠాం విధివద్ గురుః।

కృత్వా రథే వరే దేవం నినయేన్మూర్తిపైః సహ।। 35.92 ।।

తత్రప్రకారం ప్రవక్ష్యామి శృణు పఙ్కజమాలిని।

మహారథమలంకృత్య శోధయేన్మార్జనాదిభిః।। 35.93 ।।

రథస్య పురతో వాపి ఐశాన్యాం వా గురూత్తమః।

యజ్ఞాగారం కల్పయిత్వా కుణ్డేనైకేన సంయుతమ్।। 35.94 ।।

రమ్భాస్తమ్భైరలంకృత్య సుధాచూర్ణైశ్చ శోభయేత్।

పుణ్యాహసలిలైః ప్రోక్ష్య యాగశాలాం రథం తథా।। 35.95 ।।

వేదికాయాం ధాన్యపీఠే నవకుమ్భానలంకృతాన్।

సంస్థాప్యాగ్నిం సముత్పాద్య జాతకర్మాదికాః క్రియాః।। 35.96 ।।

కృత్వా హోమం ప్రకుర్వీత మానోన్మానవిశుద్ధయే।

తత్త్వన్యాసాదిహోమాంశ్చ కుర్యాన్మన్త్రైశ్చ దేశికః।। 35.97 ।।

రథస్థవాసుదేవస్య రక్షాబన్ధనమాచరేత్।

జలాధివాసం కూర్చే స్యాత్ స్నపనం తు తతశ్చరేత్।। 35.98 ।।

కుమ్భేష్వపి చ సర్వేషు యోగపీఠం ప్రకల్పయేత్।

రథే హ్యావాహితాన్ దేవాన్ మధ్యకుమ్భేషు పూజయేత్ ।। 35.99 ।।
ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు సమారాధ్య తతో గురుః ।
వహ్నౌ పీఠం పురా కృత్వా రథదేవాంస్తు తత్ర వై ।। 35.100 ।।
అనిరుద్ధాత్ సముద్భూతానావాహ్య క్రమయోగతః ।
అర్ఘ్యదానాదిభోజ్యాబ్జం తత్తన్మన్త్రం సముచ్చరన్ ।। 35.101 ।।
స్వాహాన్తేన యజేత్ పూర్వం నృసూక్తేన చరుం తతః ।
తత్తద్దేవాన్ సముద్దిశ్య అష్టావింశతిసంఖ్యయా ।। 35.102 ।।
సమిదద్భిర్జుహుయాత్పూర్వం గోఘృతేన తతః పరమ్ ।
హుత్వా పూర్ణాహుతిం కుమ్భే నృసూక్తేన న్యసేద్ గురుః ।। 35.103 ।।
నిషద్భిః పఞ్చభిశ్చైవ శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ।
కుముదాదిబలిం దద్యాత్ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ తతః ।। 35.104 ।।
ఏవం కాలత్రయే వాపి కాలయోర్వా యజేద్రమే ।
శుభే ముహూర్తే త్వాచార్యో మహాకుమ్భజలేన వై ।। 35.105 ।।
రథస్య శిఖరం ప్రాప్య ప్రోక్షయేద్ గురుసత్తమః ।
వాసుదేవం తు శిఖరే దేవానఙ్గేషు వై స్మరేత్ ।। 35.106 ।।
ప్రణవేన పిధాయాథ బహ్యర్బన్ధం గురూత్తమః ।
ఉపకుమ్భాష్టకజలైరిన్ద్రాదీన్ ప్రోక్షయేద్రమే ।। 35.107 ।।
తత్ర తత్ర స్థితాన్ దేవాన్ రథస్థాన్ క్రమశోఽర్చయేత్ ।
బ్రహ్మాసనస్య పరితః శఙ్ఖాదీనర్చయేద్ రమే ।। 35.108 ।।
దేవాసనస్య పరితో యజేత కుముదాదికాన్ ।
మానుషస్యాసనే దేవి పురుహూతాదికాన్ యజేత్ ।। 35.109 ।।
రథస్తమ్భేషు ధర్మాదీనధర్మాదీన్ విదిక్షు చ ।
అధోక్షజాద్యష్టమూర్తీస్తృతీయాపఙ్క్తిషు స్మరేత్ ।। 35.110 ।।
ద్వితీయాపఙ్క్తిషు రమే మత్స్యాదీనర్చయేత్ క్రమాత్ ।

ఆధారపఙ్క్తిషు తథా కేశవాదీన్ సమర్చయేత్।। 35.111 ।।

ఆధారపీఠకోణేషు సత్యాదీనర్చయేద్ గురుః।

ఆధారే పన్నగాధీశం తథాధారే తు కూర్మకమ్।। 35.112 ।।

రథాక్షేషు చ మాయాం చ చక్రేషు శశిభాస్కరౌ।

తురగేషు చ వేదాంశ్చ సారథౌ విధిమర్చయేత్।। 35.113 ।।

ధ్వజే తు గరుడం ధ్యాయేదాతపత్రే త్వహీపతిమ్।

ఏవమభ్యర్చ్య విధివత్ డోలాం సంపూజయేత్ తతః।। 35.114 ।।

శయనాగారమాసాద్య దీక్షితో మూర్తిపైః సహ।

శ్రీభూమిసహితం దేవం నినయేద్ భద్రవిష్టరే।। 35.115 ।।

భూషాద్యైః సమలంకృత్య దర్పణం తు ప్రదర్శయేత్।

ముఖవాససమోపేతం తామ్బూలం చ నివేదయేత్।। 35.116 ।।

యాత్రావిఘ్నప్రశాన్త్యర్థం బీజదానాదికం చరేత్।

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైః శఙ్ఖఘణ్టారవైరపి।। 35.117 ।।

యాత్రోపకరణైః సార్ధం చామరైర్వీజితం రమే।

మన్దం మన్దం (7)వహేయుస్తే భక్తా యానం హరిస్థితమ్।। 35.118 ।।

(7.గ్ర. నయేయు)

తతః సోపానమార్గేణ రథమారోపయేద్ విభుమ్।

డోలాయాం చ నివేశ్యాథ దేవమర్ఘ్యాదినా యజేత్।। 35.119 ।।

గులాన్నం ఘృసంయుక్తం ఏలాకర్పూరమిశ్రితమ్।

నివేద్య తర్పణం దత్వా నీరాజనమథాచరేత్।। 35.120 ।।

తతస్తద్రథయానం తు వీథీషు చతుర్ష్వ క్రమాత్।

ప్రాదక్షిణ్యేన సదనం భ్రామయేత్ సుప్రయత్నతః।। 35.121 ।।

ప్రాప్తే రథే యథాస్థానం నీరాజనమతశ్చరేత్।

గర్భగేహం ప్రవిశ్యాథ దేశికః సాధకైః సహ।।। 35.122 ।।

ప్రణమ్య దణ్డవన్మూలం ప్రార్థయేద్ గాథయానయా।
యజ్ఞమూర్తే జగన్నాథ పుణ్యతీర్థ దయానిధే।। 35.123 ।।
ఉత్సవావభృథార్థాయ బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।
ఇతి మూలాత్ తీర్థబిమ్బే శక్తిమావాహ్య మన్త్రవిత్।। 35.124 ।।
రక్షాబన్ధం చ విధివత్ కృత్వా సంపూజయేత్ తతః।
శిబికాయాం తీర్థమూర్తిమారోప్యాలంక్రియాద్ గురుః।। 35.125 ।।
రథస్థమపి దేవేశం యానమారోపయేద్ రమే।
తీర్థబిమ్బేన సహితం తీర్థస్నానం నయేద్ధరిమ్।। 35.126 ।।
తత్ర స్థితం మణ్డపం తు పుణ్యాహైః ప్రోక్షయేత్ పురా।
తత్ర సింహాసనే దేవమవతార్య గురూత్తమః।। 35.127 ।।
క్రమబిమ్బస్య పురతః స్నానపీఠం (8)నివేశయేత్।
తస్మిన్నిధాయ తీర్థార్చాం పుణ్యాహమపి వాచయేత్।। 35.128 ।।
(8.ప్రకల్పయేత్ ఇతి మాతృకాపాఠాన్తరమ్।)
ద్రవ్యాణి స్నానయోగ్యాని తీర్థం చ ప్రోక్షయేత్ పురా।
తీర్థే తు విరజాం ధ్యాత్వా యజేదర్ఘ్యాదినా క్రమాత్।। 35.129 ।।
మన్త్రాసనాదిస్నానాన్తమర్చయిత్వా గురూత్తమః।
అభిషిఞ్చేత్ తీర్థబేరం నవభిః కలశైస్తతః।। 35.130 ।।
పృథుకాదీన్ నివేద్యాథ దర్శయేద్ దీపమాదరాత్।
తీర్థబిమ్బం సమాదాయ శిరసా ధారయన్ గురుః।। 35.131 ।।
జలమధ్యం సంప్రవిశ్య నాభిదఘ్నజలే స్థితః।
నిమజ్జేత్ తీర్థబిమ్బేన త్రివారం మూర్తిపైః సహ।। 35.132 ।।
దేవేన సహ తత్కాలే నిమజ్జన్తి చ యే జనాః।
విముక్తకల్మషాః సర్వే ప్రాప్నుయుః పరమాం గతిమ్।। 35.133 ।।
తీరమాసాద్య తద్బిమ్బం విష్టరే స్థాపయేద్రమే।

స్నానవస్త్రం విసృజ్యాథ వస్త్రేఽన్యే పరిధాపయేత్ ।। 35.134 ।।

కర్మబిమ్బేన వై సార్ధం తీర్థబిమ్బం చ దేశికః।

ప్రాదక్షిణ్యేన ధామాన్తః ప్రావేశ్య తదనన్తరమ్ ।। 35.135 ।।

ప్రదర్శ్య ఘటదీపం చ కర్మార్చాం మణ్డపం నయేత్।

మూలబేరసమీపం చ తీర్థబేరం నయేత్ తతః ।। 35.136 ।।

తీర్థబిమ్బగతాం శక్తిం మూలబేరే నియోజయేత్।

త్వత్ప్రీతయే రమానాథ తీర్థోత్సవమనుత్తమమ్ ।। 35.137 ।।

మయా కృతం బాలిశేన తత్క్షమస్వ జగద్గురో।

విజ్ఞాప్యైవం తీర్థబిమ్బాత్ కౌతుకం విసృజేత్ రమే ।। 35.138 ।।

అభావే తీర్థబిమ్బస్య స్నానబిమ్బేన తత్క్రియామ్।

బల్యర్చయా తద్విహీనే పాదుకాభ్యాం వా చరేద్ గురుః ।। 35.139 ।।

మణ్డపే దేవదేవస్య హవిరాదినివేదయేత్।

సాయాహ్నసమయే దేవం శయ్యాన్తం పూజయేత్ క్రమాత్ ।। 35.140 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (10)పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః ।।

(9.షట్త్రింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।

`సప్తత్రింశోఽధ్యాయః' ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

------------------------------------ - ---------------------------------

।। సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ।।

పరస్మిన్నహని ప్రాతః కృతకర్మా గురూత్తమః।
సాధకైర్మూర్తిపైః సాకం ప్రవిశ్య భగవద్గృహమ్।। 37.1 ।।
అగ్న్యగారం ప్రవిశ్యాథ ద్వారతోరణపూర్వకమ్।
అఙ్కురాణాం చ పూజాం చ చతుఃస్థానార్చనం తథా।। 37.2 ।।
మూలబేరాదిబిమ్బానాం నిత్యపూజాం (1)సమాచరేత్।
మధ్యాహ్నసమయే దేవం శ్రీభూమిభ్యాం సమన్వితమ్।। 37.3 ।।
(1.గ్ర. సమాపయేత్।)
కలశైః పఞ్చవింశద్భిః స్నాపయేన్మఖపూర్తయే।
మహాహవిర్నివేద్యాథ వైష్ణవానాం ప్రదాపయేత్।। 37.4 ।।
సాయాహ్నే పుష్పయాగం తు కుర్యాత్ తస్య విధిం శృణు।
ప్రథమావరణే వాపి ద్వితీయావరణేఽపి వా।। 37.5 ।।
దేవస్య పుష్పయాగార్థం ద్వారతోరణకుమ్భవత్।
దర్భతోరణమాలాద్యై రమ్భాస్తమ్భైరలంకృతమ్।। 37.6 ।।
ఘృతదీపైశ్చ బహుశః కల్పయేన్మణ్డపం పురా।
తస్మిన్నీత్వా దేవదేవం స్థాపయేత్ సింహవిష్టరే।। 37.7 ।।
మణ్డనాసనభోగైశ్చ పూజయేద్ధరిమవ్యయమ్।
దేవస్య పురతో వేద్యాం ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 37.8 ।।
పుణ్యాహవారిభిః ప్రోక్ష్య యాగద్రవ్యాణి వై రమే।
తస్మిన్ వస్త్రం పరిస్తీర్య ప్రసూనైః పఞ్చవర్ణకైః।। 37.9 ।।
యద్వా తత్కాలజైః పుష్పైః సాత్త్వికైః సుమనోహరైః।

తులసీపల్లవైః శ్యామైః కృష్ణైశ్చక్రాబ్జమణ్డలమ్ ।। 37.10 ।।
కల్పయిత్వోక్తమార్గేణ మణ్డలస్య బహిర్గురుమ్ ।
ఈశానకోణే హేమాదినిర్మితం ఘటముత్తమమ్ ।। 37.11 ।।
స్థాపయేత్ పాలికాదీంశ్చ క్షాలయేన్మన్త్రపూర్వకమ్ ।
సుగన్ధిచన్దనైస్తేషాం బిమ్బమూలాని పూరయేత్ ।। 37.12 ।।
బిలాని పూరయేత్ తేషాం నిశాచూర్ణాక్షతైస్తతః ।
మణ్డలస్యోత్తరే పార్శ్వే ధాన్యపీఠే నియోజయేత్ ।। 37.13 ।।
ద్వారపూజాదికాన్ సర్వాన్ విధివత్ కారయేద్ గురుః ।
సోమకుమ్భం చ తద్ధోమం వర్జయేదత్ర కర్మణి ।। 37.14 ।।
ప్రోక్ష్య పుణ్యాహతోయేన కుమ్భమణ్డలపాలికాః ।
వేద్యాః ప్రాచీనభూభాగే కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా ।। 37.15 ।।
వాసుదేవస్య పూజార్థమగ్నిముత్పాదయేద్ రమే ।
పూర్వోక్తవర్త్మనా దేవాన్ పాలికాస్వర్చయేత్ క్రమాత్ ।। 37.16 ।।
శ్రియం ప్రసూనేశప్వావాహ్య తేషు పుష్పాణి వాపయేత్ ।
ద్వాదశస్వబ్జపత్రేషు కర్ణికాయాం తథైవ చ ।। 37.17 ।।
కుమ్భే చ పీఠం సంకల్ప్య పరతత్త్వస్వరూపిణమ్ ।
వాసుదేవం కుమ్భమధ్యే ధ్యాత్వా సంపూజయేత్ తతః ।। 37.18 ।।
సుదర్శనం సమారాధ్య కరకే తు చతుర్భుజమ్ ।
ద్వాన్ సంపూజయేద్ విద్వాన్ మణ్డలావరణస్థితాన్ ।। 37.19 ।।
చక్రాబ్జకర్ణికామధ్యే ప్రణవాధిపమవ్యయమ్ ।
శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాద్యైరలంకృతమ్ ।। 37.20 ।।
వాసుదేవం చతుర్బాహుం ధ్యాత్వా దీపాన్తమర్చయేత్ ।
ప్రాగాదిదలమూలేషు ద్వాదశార్ణాని పూజయేత్ ।। 37.21 ।।
దలమధ్యేషు కూర్చేషు కేశవాదీన్ విచిన్తయేత్ ।

దలాగ్రేష్వర్చయేన్మన్త్రీ ప్రణవం స్ఫటికప్రభమ్ ।। 37.22 ।।

దేవమభ్యర్చ్య తదను ధ్యాయేద్ వహ్నౌ తు మణ్డలమ్ ।

మణ్డలస్థాన్ యజేద్ దేవాన్ సర్వానాజ్యేన పూర్వవత్ ।। 37.23 ।।

నృసూక్తేన చరుం హుత్వా సమిద్భిః షోడశాహుతీః ।

కేశవాదీన్ సముద్ధిశ్య యజేదాజ్యేన దేశికః ।। 37.24 ।।

హుత్వా పూర్ణాహుతిం పశ్చాత్ యజేత్కుమ్భాదిషు క్రమాత్ ।

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా వహ్నిమణ్డలసంస్థితాన్ ।। 37.25 ।।

ప్రసూనమణ్డలే ధ్యాత్వా పాయసాన్నం నివేదయేత్ ।

తతః పుష్పాఞ్జలిర్భూత్వా ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్ ।। 37.26 ।।

శ్రియః పతే వాసుదేవ సర్వలోకైకరక్షక ।

మహోత్సవక్రియామన్త్రద్రవ్యలోపాదిశాన్తయే ।। 37.27 ।।

మయా కృతం పుష్పయాగం గృహాణ పరమేశ్వర ।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశమారభేద్ ద్వాదశార్చనమ్ ।। 37.28 ।।

ప్రాక్పత్రమూలాద్వర్ణం చ కేశవం ప్రణవం తథా ।

ప్రసూనాపాత్రే చావాహ్య బిమ్బనాభౌ గురూత్తమః ।। 37.29 ।।

కూర్చేన విన్యసేత్ పూర్వం దేవం సంపూజయేత్ తతః ।

అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం బ్రహ్మసూత్రం చ చన్దనమ్ ।। 37.30 ।।

మాల్యం ధూపం దీపికాం చ ఫలం నీరాజనం తతః ।

ఏలాకర్పూరసంమిశ్రతామ్బూలం చ నివేదయేత్ ।। 37.31 ।।

దేవాఙ్గేషు స్థితిన్యాసం న్యసేద్ దేశికసత్తమః ।

ఏవం ప్రత్యక్షరన్యాసం న్యసేత్ పూజాం చ వై చరేత్ ।। 37.32 ।।

పాలికాసు స్థితాన్ దేవాంశ్చక్రాబ్జే తు విచిన్తయేత్ ।

చక్రాబ్జాద్ వాసుదేవం చ కుమ్భే సంప్రార్థయేద్ధరిమ్ ।। 37.33 ।।

కుమ్భస్థం దేవబిమ్బే తు ప్రార్థయేత్ కమలేక్షణే ।

తతో మణ్డలపుష్పాణి సమాదాయ గురుః స్వయమ్ ।। 37.34 ।।

సూక్తేన పౌరుషేణైవ హ్యభిషిఞ్చేజ్జనార్దనమ్ ।

కుమ్భతోయేన సంప్రోక్ష్య నీరాజనమథాచరేత్ ।। 37.35 ।।

నివేద్య సాత్త్వికాన్నాని భక్ష్యాణి వివధాని చ ।

భక్తేభ్యస్తాని దత్వాథ దేవస్యోత్సవమాచరేత్ ।। 37.36 ।।

శ్రీభూమిసహితం వాపి దేవేశం భద్రవిష్టరే ।

సంస్థాప్య సమలంకృత్య పుష్పాద్త్యైర్దేశికోత్తమః ।। 37.37 ।।

ఘృతావసిక్తైర్బహుభిర్దీపైర్బహుముఖైస్తథా ।

యాత్రోపకరణైశ్చైవ నృత్తగీతపురఃసరమ్ ।। 37.38 ।।

వీథీషు నినయేద్ దేవం వేదఘోషసమన్వితమ్ ।

ధామాన్తర్దేవమానీయ బలిపీఠపురో భువి ।। 37.39 ।।

స్థాపయేద్ విష్టరే దేవం మూలార్చాభిముఖం హరిమ్ ।

తదోపనిషదా దేవం భట్టాచార్యః కృతాఞ్జలిః ।। 37.40 ।।

[తోషయిత్వా స్తవైర్విష్ణుం ప్రార్థయేద్ గాథయానయా ।]

సహస్రశీర్షదేవేశ సహస్రనయనోజ్జ్వల ।। 37.41 ।।

సహస్రభుజసంయుక్త సహస్రచరమామ్బుజ ।

అనిరుద్ధస్వరూప త్వం బ్రహ్మాదీనాం దివౌకసామ్ ।। 37.42 ।।

మహోత్సవస్య సేవార్థమాగతానాం నృణామపి ।

స్వస్థానగమనార్థాయ దేహ్యనుజ్ఞాం జగత్ప్రభో ।। 37.43 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం తాననుజ్ఞాపయేద్ధరే ।

త్వన్నాభికమలోద్భూతం వాగ్గాయత్రీసమన్వితమ్ ।। 37.44 ।।

బ్రహ్మాణం సత్యలోకేశం రాజహంసస్థితం విభుమ్ ।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।। 37.45 ।।

ఏనం స్వస్థానయానార్థమాజ్ఞాపయ జగత్ప్రభో ।

త్వన్ముఖామ్బుజసంభూతం శచీనాథం పురందరమ్ ।। 37.46 ।।

ఐరావణగజారూఢమమరావత్యదీశ్వరమ్ ।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।। 37.47 ।।

త్వద్వక్త్రామ్బుజసంభూతం తేజోప(వ)తి(2)పురీశ్వరమ్ ।

స్వదాస్వాహాపతిం వహ్నిం మేషస్థం శక్తిపాణినమ్ ।। 37.48 ।।

(2.గ్ర. వతీ ।)

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।

త్వద్వామబాహుం కాలం శ్యామలానాయకం విభుమ్ ।। 37.49 ।।

సంయమీనగరాధీశం మహిషస్థం త్రిలోచనమ్ ।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।। 37.50 ।।

త్వత్పాదపఙ్కజోద్భూతం నిర్ఋుతం భూతవాహనమ్ ।

కృష్ణాఙ్గనాధిపం క్రూరం దీర్ఘికానాయికాన్వితమ్ ।। 37.51 ।।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।

త్వద్గుహ్యజం పాశధరం శ్రద్ధావత్యధినాయకమ్ ।। 37.52 ।।

వరుణం శీతలానాథం మహామకరవాహనమ్ ।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।। 37.53 ।।

త్వత్ప్రాణజం మృగారూఢం గన్ధవత్యధినాయకమ్ ।

వాయుం సదాగతీనాథం ధ్వజహస్తం మహాబలమ్ ।। 37.54 ।।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।

త్వదూరుజం నిధిధరం శివమిత్రం ధనాధిపమ్ ।। 37.55 ।।

నరవాహసమారూఢం సంపద్దేవ్యలకాధిపమ్ ।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్ ।। 37.56 ।।

త్వద్దక్షిణభుజోద్భూతం యశోవత్యధిపం హరమ్ ।

ఉమాపతిం శూలధరం త్రినేత్రం వృషవాహనమ్ ।। 37.57 ।।

త్వన్మహోత్సవసేవార్థమాగతం వైష్ణవోత్తమమ్।
దేశాద్ దేశాత్సమాయాతా బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా విశః॥ 37.58 ॥
శూద్రాశ్చ వైష్ణవాః సర్వే దేవసేవార్థమాగతాః।
తేషాంస్వదేశగమనమనుజానీహి మాధవ॥ 37.59 ॥
హరేర్వదనమాలోక్య ప్రాప్యానుజ్ఞాం జగద్గురోః।
తేభ్యః స్వదేశగమనం దద్యాద్ దేశికసత్తమః॥ 37.60 ॥
తతో యాగాలయం దేవమానీయాభిప్రదర్శయేత్।
చతుఃస్థానార్చనం వేదసమాప్తిం కారయేద్గురుః॥ 37.61 ॥
పాలికాసు స్థితాన్ దేవాంశ్చక్రాబ్జే తు నియోజయేత్।
సాంకురం పాత్రమానీయ ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్॥ 37.62 ॥
భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష శరణాగతవత్సల।
అఙ్కురార్పణమారభ్య ఉత్సవావభృథాన్తిమమ్॥ 37.63 ॥
యన్మయానుష్ఠితం కర్మ తవ సంప్రీతయే విభో।
తథాన్యైర్మదనుజ్ఞాతైర్ఋత్విగ్భిశ్చాపి యత్కృతమ్॥ 37.64 ॥
సాధకైశ్చ తథాన్యైశ్చ వివిధైః పరిచారకైః।
తత్తత్సంపూరణార్థాయ న్యూనాధిక్యోపశాన్తయే॥ 37.65 ॥
మఙ్గలాఙ్కురపూజాం త్వం గృహాణ కమలాపతే।
ఇతి విజ్ఞాప్య తదను శ్రీసూక్తేనార్చయేద్ విభుమ్॥ 37.66 ॥
నీరాజనం తతః కృత్వా ఘటదీపం ప్రదర్శయేత్।
తతః సోపానమార్గేణ భగవన్తం గరుత్మః॥ 37.67 ॥
మన్దం మన్దం చ నినయేద్ గర్భగేహం రమాపతిమ్।
మూలార్చాభిముఖే స్థాప్య తయోర్నీరాజనం చరేత్॥ 37.68 ॥
ఆచార్యస్య నియోగేన బహిర్గత్వా తు సాధకః।
దేవానుద్వాసయేత్సర్వాన్ బ్రహ్మాదీన్ కమలోద్భవే॥ 37.69 ॥

బలిబిమ్బం తు శిబికాం యానమారోప్య సాధకః।
చణ్డాదిసుప్రతిష్ఠాన్తం బలిం దత్వా యథావిధి।। 37.70 ।।
కుముదాదీన్ సముద్వాస్య మహాపీఠే నియోజయేత్।
బ్రహ్మాదీశానపర్యన్తం (3)ప్రక్షిపేత్ సోదకం బలిమ్।। 37.71 ।।
(3.గ్ర. నిక్షిపేత్।)
సమాహూతాః పురా యైస్తే బ్రహ్మాద్యాః సురసత్తమాః।
శ్లోకైస్తైరేవ సంబోధ్య స్వస్వదేశం నయేద్ (4)సుధీః।। 37.72 ।।
(4.గ్ర. బుధః)
మహాపీఠే బలిం క్షిప్త్వా ప్రదక్షిణపురఃసరమ్।
ధ్వజపీఠం సామాసాద్య విహగేన్ద్రం సమర్చయేత్।। 37.73 ।।
సాత్త్వికాన్నం నివేద్యాథ ధ్వజస్థం విహగాధిపమ్।
ఉద్వాస్య మూలపక్షీన్ద్రే కుర్యాన్నీరాజనం తతః।। 37.74 ।।
అవరోప్య ధ్వజం పశ్చాచ్ఛిరసా ధారయన్ గురుః।
గర్భగేహం సమాసాద్య మూలార్చాపాదపఙ్కజే।। 37.75 ।।
ధ్వజవస్త్రం సమర్ప్యాథ చతుఃస్థానస్య పూజనమ్।
కృత్వా మణ్డలవహ్నిస్థం దేవం బిమ్బే నియోజయేత్।। 37.76 ।।
ద్వారతోరణకుమ్భస్థాన్ మహాపీఠే నియోజయేత్।
మఖార్చాం యానమారోప్య వహేయుర్మూర్తిపాస్తతః।। 37.77 ।।
మహాకుమ్భోపకుమ్భాంశ్చ యాత్రోపకరణైః సహ।
వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైర్గచ్ఛేయుర్దేవమన్దిరమ్।। 37.78 ।।
కరకం చ సమాదాయ ధారయాచ్ఛిన్నయా సహ।
భట్టాచార్యః పురస్తేషాం వ్రజేదస్త్రం సముచ్చరన్।। 37.79 ।।
దేవస్య పురతో ధాన్యపీఠే కుమ్భాన్ నివేశయేత్।
కర్మాదిబిమ్బాన్ స్వస్థానే విష్టరే స్థాపయేద్రమే।। 37.80 ।।

మూలాదిబలిబిమ్బాన్తమర్ఘ్యదానాదిభిర్యజేత్।
పాయసాన్నం నివేద్యాథ పుష్పాఞ్జలిధరో గురుః।। 37.81 ।।
తతో యవనికాకాణ్డపటేనాచ్ఛాదయేత్తిరః।
మహోత్సవార్థం యథాశక్తిర్మూలబేరాచ్చ కర్మణి।। 37.82 ।।
కౌతుకే యజ్ఞబల్యోశ్చ బేరే కుమ్భే విచిన్తితా।
కరపుష్పాఞ్జలౌ శక్తిం సంప్రార్థ్య పురతో రమే।। 37.83 ।।
తత్పుష్పాణి హరేర్మూర్ధ్ని హ్యర్పయేద్ధ్యానమాస్థితః।
అపనీతే యవనికాం ఘటదీపం ప్రదర్శయేత్।। 37.84 ।।
ప్రోక్షయేత్ కుమ్భతోయేన దేవం పుంసూక్తముచ్చరన్।
తతః సంప్రార్థయేద్ దేవం నమస్కృత్య కృతాఞ్జలిః।। 37.85 ।।
దేవదేవ జగన్నాథ సర్వలోకనమస్కృత।
ఆదిమధ్యాన్తరహిత సర్వభూతహృదిస్థిత।। 37.86 ।।
భగవన్ వాసుదేవస్త్వం త్వద్వక్షఃస్థలవాసినీ।
కమలా చ యువాం సర్వలోకానామాదికారణౌ।। 37.87 ।।
త్వం విష్ణుః కమలా లక్ష్మీస్త్వం రుద్రః కమలా శివా।
త్వం బ్రహ్మా కమలా వాణీ త్వం శక్రః కమలా శచీ।। 37.88 ।।
త్వమగ్నిః శ్రీః స్వధా స్వాహా త్వం యమో హరిణీ తు మా।
నైర్ఋతిస్త్వం దీర్ఘికా శ్రీః పాశీ త్వం శీతలా రమా।। 37.89 ।।
సదాగతిః శ్రీస్త్వంవాయుస్త్వం శ్రీదః సంపదిన్దిరా।
జ్యోత్స్నా లక్ష్మీస్తథేన్దుస్త్వం సూర్యస్త్వం తు ప్రభా చ మా।। 37.90 ।।
ఇత్థం యువాం లోకరక్షాదీక్షితౌ పితరౌ హరే।
ఏవం సోకిహతార్థాయ తత్తత్కాలే భవిష్యతః।। 37.91 ।।
సదానపాయినీయుక్తచిన్మయానన్దవిగ్రహ।
ఏవంవిధస్య భవతః సర్వజ్ఞస్య తవ ప్రభో।। 37.92 ।।

ప్రియాప్రియమవిజ్ఞాత్రా బాలిశేన మయా కృతమ్।
శాస్త్రీయం వాప్యశాస్త్రీయం త్వమేవ జ్ఞాతుమర్హసి।। 37.93 ।।
అపచారం మయా యద్యదుత్సవే భక్తవత్సల।
శరణాగతభక్తస్య గృహాణ శ్రీసమన్విత।। 37.94 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవస్య రక్షాసూత్రస్థితాం శ్రియమ్।
శ్రీవత్సే చిన్తయేద్ దేవి రక్షాసూత్రాణి మోచయేత్।। 37.95 ।।
ఆచార్యాదీనాం చ సర్వేషాం కౌతుకం మోచయేద్ రమే।
శయ్యాన్తం పూజయేద్ దేవం విధివద్ దేశికోత్తమః।। 37.96 ।।
తదన్యేద్యుః ప్రభాతే తు యజమానో గురూత్తమమ్।
వస్త్రభూషణగోభిశ్చ ధనైర్భూమిభిరాదరాత్।। 37.97 ।।
సంమాన్య చామరాభ్యాం చ ఛత్రాభ్యాం చ ధ్వజాదిభిః।
శఙ్ఖతూర్యాదిఘోషైశ్చ దేవోపకరణైరపి।। 37.98 ।।
ఆచార్యం ప్రాపయేద్ధీమాన్ గృహం తస్య సహానుగైః।
యజమానోఽప్యాలయస్థపరిచారగణైర్వ్రజేత్।। 37.99 ।।
ఆచార్యః స్వగృహం గత్వా సర్వాన్ సంపూజయేత్ క్రమాత్।
తదాత్వధ్వజదణ్డం చ తద్వస్త్రాణి గురూత్తమః।। 37.100 ।।
యాగావశిష్టద్రవ్యాణి స్వకీయాని స్వయం హరేత్।
ఉత్సవానన్తరం దేవి దేవస్య శ్రమశాన్తయే।। 37.101 ।।
నిత్యపూజాం సమాప్యాథ ప్రథమావరణాదిషు।
మణ్డపే దేవమానాయ్య పూజయేచ్చైత్యవస్తుభిః।। 37.102 ।।
ఉద్యానాదిషు క్లృప్తేషు మణ్డపేషు చ భక్తితః।
సంప్రార్థితో భక్తజనైస్తత్రాప్యానాయ్య దేశికః।। 37.103 ।।
గన్ధతోయాదిభిః పూర్వం స్నాపయిత్వా యథావిధి।
గన్ధైః సంలిప్య దేవేశం మల్లికాకుసుమాదిభిః।। 37.104 ।।

భూషణైశ్చాప్యలంకృత్య తాలవృన్తైరుశీరజైః।
హిమవత్సలీలాసిక్తైర్ధణజ్ఝణితకఙ్కణాః।। 37.105 ।।
సర్వాలంకారసంయుక్తాః శోభితాః పుష్పభూషణైః।
శుభ్రవస్త్రా గన్ధవత్యో దాస్యస్తు పరితో రమే।। 37.106 ।।
వీజయేయుశ్చ దేవేశం నృత్యేయుః కాశ్చ దాసికాః।
గాయేయురపరాః కాశ్చిద్ వీణావేణుమృదఙ్గకైః।। 37.107 ।।
తోషయేయుర్హృషీకేశమిత్థం శైత్యోపచారతః।
తతః సాయాహ్నసమయే దేవమర్ఘ్యాదినా యజేత్।। 37.108 ।।
శర్కరాన్నాదిభక్ష్యాణి నివేద్య తదనన్తరమ్।
మన్దం మన్దం దేవదేవమాలయం ప్రాపయేద్ గురుః।। 37.109 ।।
యథాక్రమం రాత్రిపూజాం కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।
శైత్యోత్సవస్య చైతస్య దినసంఖ్యా న విద్యతే।। 37.110 ।।
చతుఃస్థానార్చనం చాపి నాస్త్యేతస్య వరాననే।
ఇత్థమేవం వసన్తేఽపి దేవస్యోత్సవమాచరేత్।। 37.111 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (5)షట్త్రింశోఽధ్యాయః ।।

(5.మాతృకారీత్యా `సప్తత్రింశోఽధ్యాయః' ఇతి భావ్యమ్।
అష్టత్రింశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే దృశ్యతే।)

---------------------------------- - -----------------------------------

।। అష్టత్రింశోఽధ్యాయః ।।

- శ్రీః-

వసన్తోత్సవపూజాయాః కదా కాలః క్రమః కథమ్।
శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం వద మే పురుషోత్తమ।। 38.1 ।।
భగవాన్-
శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి వసన్తే పూజనం హరేః।
వసన్తసమయే వాపి గ్రీష్మే వా శుక్లపక్షగే।। 38.2 ।।
పూర్ణిమాయామవభృథమవిద్ధాయాం వా వరాననే।
విద్ధా చేత్ ప్రథమాయాం వా నిశ్చిత్యావభృథం గురుః।। 38.3 ।।
నిశ్చిత్య సప్తరాత్రం తు పూజయేత్ పురుషోత్తమమ్।
ధ్వజారోహం వినా లక్ష్మీరఙ్కురార్పణపూర్వకమ్।। 38.4 ।।
చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాద్ రక్షాబన్ధపురఃసరమ్।
ఉత్సవారమ్భదివసాదారభ్య ప్రతివాసరమ్।। 38.5 ।।
కాలయోర్బలిదానం స్యాద్ ద్వారతోరణపూజనమ్।
ద్వాత్రింశద్ధస్తవిస్తారం తావదాయామసంయుతమ్।। 38.6 ।।
చతురశ్రం ఖనేద్ భూమిం ధనుషోఽష్టౌ చ వింశతేః।
సంఖ్యయా తస్య మధ్యే తు శిలయేష్టకయాపి వా।। 38.7 ।।
శిల్పిభిర్మణ్డపం కుర్యాద్ వింశద్ధస్తమితం సమమ్।
దక్షిణాభిముఖం పీఠం తన్మధ్యే హస్తమున్నతమ్।। 38.8 ।।

సంస్థాప్య పరిఘాయాం తు పూరయేద్ గన్ధవారిభిః।
కదలీస్తమ్భపూగాదిఫలపుష్పైరలంకృతమ్॥ 38.9 ॥
చన్దనైః సర్వతోగన్ధైర్వాసితం ధూపితం తథా।
మణ్డపం శైత్యసంయుక్తం కృత్వా దేశికసత్తమః॥ 38.10 ॥
సాయంకాలే తు సంప్రాప్తే గర్భగేహం తు మన్త్రవిత్।
ప్రవిశ్య పూజాం కృత్వైవ వసన్తోత్సవకర్మణి॥ 38.11 ॥
ప్రార్థయేద్ దేవదేవేశం నమస్కృత్య కృతాఞ్జలిః।
పీతామ్బర హరే కృష్ణ శఙ్ఖచక్రగదాధర॥ 38.12 ॥
వసన్తోత్సవపూజార్థం సంనిధిం కర్మకౌతుకే।
కురుష్వ జగదానన్ద భక్తానుగ్రహకామ్యయా॥ 38.13 ॥
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవశం శక్తిమావాహ్య దేశికః।
శ్రీభూమిసహితం వాపి రహితం వాపి కౌతుకమ్॥ 38.14 ॥
పీఠికాయాం రత్నమయ్యాం శిబికాయామథాపి వా।
భూషణైశ్చన్దనైర్మాల్యైరలంకృత్య విశేషతః॥ 38.15 ॥
ఆరోప్య భ్రామయేద్దేవం పుష్పకం వీథికాసు చ।
తతో మణ్డపమానీయ స్థాపయేద్రత్నవిష్టరే॥ 38.16 ॥
వ్యజనైర్వీజయేద్ దేవం వాసనావస్తుభావితైః।
సంపూజ్య చ యథాశాస్త్రం భక్ష్యాణి వివిధాని చ॥ 38.17 ॥
ఉర్వారుకాణాం ఖణ్డాని పానీయం వాసనాయుతమ్।
శర్కరాఖణ్డమిశ్రాణి శ్యామముద్గదలాని చ॥ 38.18 ॥
ఫలైశ్చ వివిధైః సాకం దధ్యన్నం వినివేదయేత్।
నీరాజనం తతః కృత్వా నాట్యం గానం చ కారయేత్॥ 38.19 ॥
నివేదితాన్నభక్ష్యాదీన్ భక్తేభ్యో దాపయేత్ క్రమాత్।
ఏవం సర్వోపచారైస్తమారాధ్య జగతీపతిమ్॥ 38.20 ॥

తతో దేవం నయేదన్తర్గర్భగేహస్య వై రమే।
ఉత్సవాచ్ఛక్తిముద్వాస్య మూలే తాం వినియోజయేత్॥ 38.21 ॥
దయానిధే జగన్నాథ భక్తరక్షణదీక్షిత।
భవదుక్తేన శాస్త్రేణ పూజనాదిషు కర్మసు॥ 38.22 ॥
శక్తిర్నాస్తి మయా మోహాత్యత్కృతం తత్క్షమస్వ భో।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం పూజాశేషం సమాపయేత్॥ 38.23 ॥
ఏవం షడుత్సవం కృత్వా పాసరస్య పరస్య చ।
సాయాహ్నే రథమారోప్య వైనతేయమథాపి వా॥ 38.24 ॥
శ్రీపుష్టిభ్యాం సహ విభుం భ్రామయేద్ వీథికాః క్రమాత్।
అవరోప్య రథాద్దేవం తీర్థబిమ్బేన సంమితమ్॥ 38.25 ॥
నదీతీరం తడాకం వా నీత్వావభృథమాచరేత్।
తతో మణ్డపమానీయ పూర్వవత్పూజయేత్ క్రమాత్॥ 38.26 ॥
నివేద్య పూర్వవత్సర్వం వినియోజ్య యథాక్రమమ్।
ద్వారకుమ్భాదిదేవాంశ్చ విసృజేద్ (1)దేశికోత్తమః॥ 38.27 ॥
(1.గ్ర. దేశికస్స్వయమ్।)
కుమ్భమణ్డలవహ్నిభ్యో బిమ్బే శక్తిం నియోజయేత్।
నీత్వాన్తశ్చోత్సవాద్ బిమ్బాచ్ఛక్తిం మూలే నియోజయేత్॥ 38.28 ॥
కుమ్భతోయేన మూలార్చాం కూర్చేన ప్రోక్షయేద్ గురుః।
విసృజ్య రక్షాబన్ధం చ నిత్యపూజాం ప్రకల్పయేత్॥ 38.29 ॥
ఏవం వసన్తసమయే శైత్యసౌరభ్యవస్తుభిః।
భగవన్తం పూజయేద్యః స యాతి మమ మన్దిరమ్॥ 38.30 ॥
ఏషోత్సవః శుక్లపక్షే కర్తవ్యః శాస్త్రవర్త్మనా।
క్రియేత కృష్ణపక్షే తు రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య వై రమే॥ 38.31 ॥
యజమానస్య చ వై గురోః సర్వసంపద్వినాశకృత్।

[అతః కర్థచిచ్చుక్లే స్యాన్న తు కృష్ణే కదాచన]।। 38.32 ।।

అథాతః సంప్రవక్ష్యామి వైశాఖోత్సవమబ్జజే।

వసన్తఋతుదేవస్య తోషణార్థం జగత్పతిమ్।। 38.33 ।।

తదృతూద్భవశాఖాభిః ఫలైశ్చాప్యర్చయేద్ బుధః।

శృణు పక్షర్క్షమాసం చ తిథిం చ కమలోద్భవే।। 38.34 ।।

వైశాఖస్య సితే పక్షే విశాఖాపూర్ణిమా యుతా।

తస్యామృక్షే పూజనే తు కుర్యాద్ భాగవతో గురుః।। 38.35 ।।

తిథ్యయోగేఽపి నక్షత్రే ముఖ్యముత్సవమీరితమ్।

ఋక్షహీనతిథౌ పూజామాసురం (2)విదురబ్జజే।। 38.36 ।।

(2.గ్ర. స్యాన్నిరర్థకమ్।)

తస్మాదృక్షదినే పూజాం కుర్యాత్ సా వైష్ణవీ భవేత్।

తస్మిన్ దినే గురుః సాయం దేవం సంపూజ్య నిత్యవత్।। 38.37 ।।

భగవన్ సర్వలోకేశ మకరధ్వజపూజిత।

విశాఖోత్సవపూజార్థం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 38.38 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం కర్మార్చాయాం కలానిధేః।

ఆవాహ్య యానమారోప్య బహిర్మణ్డపవిష్టరే।। 38.39 ।।

అవతార్య హరిం తస్మిన్ పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।

దేవం సంస్నాప్య తదను (3)భూషణైః గురుసత్తమః।। 38.40 ।।

(3.గ్ర. భూషయేత్)

మల్లికామాలతీకున్దకురవైర్దమనైస్తథా।

అమ్రైః పద్మైరుత్పలాద్యైరలంకృత్య గురూత్తమః।। 38.41 ।।

చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాద్ ద్వారతోరణపూర్వకమ్।

పనసం కదలీం చైవ సహకారఫలాని చ।। 38.42 ।।

నాలికేరస్య ఖణ్డాంశ్చ లాక్షాఖర్జూరకాని చ।

ఏతేషాం పరిమాణస్య సమం క్షీరం చ శర్కరామ్।। 38.43 ।।
కించిన్మరీచిమేలాం చ కర్పూరం చ పలం పలమ్।
సంశోధ్యైతాని విధివత్ పాకస్థానేతు పాచయేత్।। 38.44 ।।
చతుర్విధాని చాన్నాని భక్ష్యాణి వివిధాని చ।
దేవమారాధ్య విధివత్తస్మై సర్వం నివేదయేత్।। 38.45 ।।
పానకం నాలికేరామ్బు శీతలం తర్పణం జలమ్।
తామ్బూలం చ నివేద్యాథ భక్తేభ్యో దాపయేత్ క్రమాత్।। 38.46 ।।
రూపయౌవనసంపన్నా దాస్యో నృత్యేయురగ్రతః।
గాయకాశ్చ తతః కుర్యుర్గానం వీణాదిమిశ్రితమ్।। 38.47 ।।
ఋగాదివేదఘోషాంశ్చ ఘోషయేయుర్ద్విజాతయః।
ఏవం కృత్వోత్సవం దేవం యానమారోప్య దేశికః।। 38.48 ।।
గర్భగేహం ప్రాపయిత్వా స్థాపయేన్మూలసంముఖమ్।
శక్తిం నియోజయేన్మూలే నమస్కృత్య కృతాఞ్జలిః।। 38.49 ।।
అజ్ఞాత్వా శాస్త్రసరణిమవిచార్య భవత్ప్రియమ్।
అకారి యన్మయా కర్మ తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి।। 38.50 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం పూజాశేషం (4)సమాపయేత్।
వసన్తోత్సవమధ్యే తు వైశాఖోత్సవం ఆపతేత్।। 38.51 ।।
(4.గ్ర. సమాచరేత్।)
వైశాఖోత్సవం కుర్యాదేకస్మిన్ దివసే ద్వయమ్।
ఏవం యః పూజయేద్దేవం పత్రపుష్పఫలాదిభిః।। 38.52 ।।
తస్య సస్యాభివృద్ధిః స్యాత్ఫలం చ సుమహద్భవేత్।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం (5అష్టత్రింశోఽధ్యాయః ।।
(5.మాతృకారీత్యా అష్టత్రింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।

ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

------------------------------ - -------------------------------------

॥ ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

అథ వక్ష్యే సిన్ధుకన్యే క్షీరార్ణవమహోత్సవమ్।
శైశిరే గ్రీష్మకాలే వా శుక్లపక్షే శుభే దినే॥ 39.1 ॥
మాసర్క్షపూర్ణిమాయాం వా కర్తవ్యస్తు ప్లవోత్సవః।
ప్లవోత్సవదినాత్పూర్వమష్టషట్చతురోఽపి వా॥ 39.2 ॥
ద్విదినం వోత్సవం కృత్వా పరస్మిన్ దివసే రమే।
ప్లవోత్సవస్తు కర్తవ్యః శాస్త్రోక్తేన చ వర్త్మనా॥ 39.3 ॥

ధ్వజారోహదినాత్ పూర్వరాత్ర్యామఙ్కురమర్పయేత్।
ధ్వజారోహణపూర్వం వా వినా వా కారయేత్ ప్లవమ్॥ 39.4 ॥
రక్షాబన్ధం చ దేవస్య కుర్యాత్ స్వస్యాపి దేశికః।
ఆరమ్భదినమారభ్య ప్రత్యహం కాలయోర్ద్వయోః॥ 39.5 ॥
చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాత్ బలిదానం చ కారయేత్।
ఆదావన్తే చ దేవేశం పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః॥ 39.6 ॥
సంస్నాపయేత్ ప్రతిదినం వాహనారోహణం చరేత్।
తటాకస్య సమీపే తు మణ్డపం పరికల్పయేత్॥ 39.7 ॥
కదలీస్తమ్భపూగాదిఫలైర్వ్యన్దనతోరణైః।
వితానైశ్చిత్రవస్త్రాద్యైః పుష్పమాల్యైరలంకృతమ్॥ 39.8 ॥
ఏవం సలక్షణం కృత్వా మణ్డపం దేశికోత్తమః।
ఉత్సవారమ్భదివసే ప్రాతరర్చాం సామాప్య చ॥ 39.9 ॥
తతః ప్లవోత్సవకృతే ప్రార్థయేద్ భక్తవత్సలమ్।
క్షీరాబ్ధౌ శేషశయనే శయిత త్వం రమాపతే॥ 39.10 ॥
ప్లవోత్సవాయ బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధత్స్వ శ్రియా సహ।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం మూలాత్ కర్మణి కౌతుకే॥ 39.11 ॥
శక్తిమావాహ్య తదను శ్రీపుష్టిభ్యాం సమన్వితమ్।
అర్ఘ్యదానాదిభిర్దేవమభిషిచ్య యథాక్రమమ్॥ 39.12 ॥
శిబికాయాం రత్నమయ్యాం ప్రాతరారోప్య వై రమే।
అలంకృత్య కిరీటాద్యైర్భూషణైః కుసుమైరపి॥ 39.13 ॥
ఛత్రచామరమాయూరపిఞ్ఛికాధ్వజయష్టిభిః।
వాద్యైరనేకభేదైశ్చ వేదఘోషైశ్చ సంమితమ్॥ 39.14 ॥
గ్రామం ప్రదక్షిణీకృత్య దేవీభ్యాం సహితం విభుమ్।
సరసస్తీరమానాయ్య మణ్డపే హేమవిష్టరే॥ 39.15 ॥

స్థాపయిత్వా తతః పూజాం కుర్యాచ్ఛాస్త్రోక్తవర్త్మనా।
తతః సాయాహ్న సమయే తస్మాదాలయమానయేత్॥ 39.16 ॥
ప్రదోషే సమనుప్రాప్తే నిత్యపూజాం విధాయ చ।
తతో వాహనమారోప్య గన్ధతైలప్రదీపకైః॥ 39.17 ॥
సర్వవాదిత్రసంఘోషైశ్చ నటనర్తకసంకులైః।
నర్తనైర్గణికానాం చ ప్రాదక్షిణ్యేన వీథికాః॥ 39.18 ॥
శనైః శనైర్నయేద్దేవం ప్రాసాదం కమలోద్భవే।
పూజాం విధాయ చ తతః శయనోత్సవమాచరేత్॥ 39.19 ॥
ఏవం ప్లవదినాత్పూర్వముత్సవం కారయేద్ధరే।
తతః ప్లవదినే ప్రాతః పూజాం కృత్వోత్సవావధి॥ 39.20 ॥
శ్రీపుష్టిభ్యాం వాసుదేవం యానమారోప్య దేశికః।
అలంకృత్య క్రమేణైవ చతుర్వీథీషు వై రమే॥ 39.21 ॥
ప్రాదక్షిణ్యేన గమయేద్వేదవాద్యాదిఘోషితైః।
తీరమణ్డపమానీయ స్థాపయేద్దేమవిష్టరే॥ 39.22 ॥
తత్ర పూజాం విశేషేణ కృత్వా దేశికసత్తమః।
నివేదయేత్తతోఽన్నాద్యం భక్ష్యం భోజ్యం చ పానకమ్॥ 39.23 ॥
నాలికేరస్య సలిలం తర్పణం శీతలం జలమ్।
మధుపర్కం చ తామ్బూలం సకర్పూరం చ చూర్ణవత్॥ 39.24 ॥
ఏలాలవఙ్గతక్కోలజాతీఫలసమన్వితమ్।
పూగద్వయం నాగవల్లీం దేవాయ వినివేదయేత్॥ 39.25 ॥
తతః పూర్వం శిల్పివరైర్నిర్మితం ప్లవముత్తమమ్।
షోడశస్తమ్భసంయుక్తం పతాకాద్యైరలంకృతమ్॥ 39.26 ॥
చిత్రస్రగ్భిర్వితానైశ్చ ద్వితలేన చ శోభితమ్।
కదలీస్తమ్భపఙ్క్తిభిర్వితానైః సమలంకృతమ్॥ 39.27 ॥

పుణ్యాహసలిలైః పూర్వం దేశికః ప్రోక్షయేద్రమే।

కుమ్భే క్షీరార్ణవేశం చ భూమిం శేషం యథాక్రమమ్।। 39.28 ।।

ఆవాహ్య తత్తన్మన్త్రేణ పూజయేద్ధవనం తతః।

అగ్నేః సర్వాన్ కుమ్భతోయే సమావాహ్య గురుః స్వయమ్।। 39.29 ।।

మధ్యకుమ్భం సమాదాయ ఘణ్టావాద్యసమన్వితః।

తడాకస్య తటం గత్వా కుమ్భతోయాదపాంపతిమ్।। 39.30 ।।

ప్లవే భూమిం విమానే చ శేషమావాహయేద్ గురుః।

క్షీరార్ణవాధిదేవేశ పాశాబ్జకరశోభిత।। 39.31 ।।

ప్లవోత్సవార్థం దేవస్య తటాకే సంనిధిం కురు।

ఇతి సంప్రార్థ్య వరుణం తటాకే పూజయేద్రమే।। 39.32 ।।

శ్వేతవస్త్రధరే దేవి శ్వేతమాల్యైరలంకృతే।

శ్వేత(1)ద్వీపాధిపే దేవి ప్లవేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 39.33 ।।

(1.గ్ర. ద్వీపాధిదేవ త్వం)

ఫణామణిసహస్రేణ శోభితామరవన్దిత।

నాగేన్ద్ర విష్ణుశయన ప్లవరూపం భజ ప్రభో।। 39.34 ।।

ఇత్థం సంప్రార్థ్య చ ధరాం శేషం చార్ఘ్యాదిభిర్యజేత్।

ప్లవం సంప్రోక్ష్య పరితః కుముదాదీనథార్చయేత్।। 39.35 ।।

శ్రీపుష్టిసహితం దేవం ప్లవమారోపయేత్ తతః।

తూర్యఘోషైః శఙ్ఖమిశ్రైర్వేదఘోషైశ్చ సంమితమ్।। 39.36 ।।

త్రివారం పఞ్చవారం వా ప్రాదక్షిణ్యేన వై సరః।

భ్రామయిత్వా ప్లవం మధ్యమణ్డపే స్థాపయేత్ (2)రమే।। 39.37 ।।

అస్తంగతే దినకరే భగవన్తం సమర్చయేత్।

పుష్కరిణ్యాస్తు పరితః క్లృప్తేష్వాయామవత్సు చ।। 39.38 ।।

ఆజ్యదీపాననుపదం జ్వాలాయుక్తం ప్రకల్పయేత్।

భగవన్తం పునః కోలమారోప్య చ మహత్తరైః।। 39.39 ।।

దీపైర్వాద్యాదిభిశ్చైవ త్రివారం భ్రామయేత్ ప్లవమ్।

తటమానాయ్య దేవేశం వీథీభ్రమణమాచరేత్।। 39.40 ।।

ఉత్సవావభృథం కుర్యాత్ తతో దేవస్య వై హరేః।

నీత్వాలయం యాగబిమ్బమగ్న్యగారం ప్రవిశ్య చ।। 39.41 ।।

వహ్నిమణ్డలగాం శక్తిం మఖార్చాయాం నియోజయేత్।

ముఖ్యకుమ్భాదికుమ్భానాం మూలస్థానం నయేత్సుధీః।। 39.42 ।।

మూలార్చాయాః పురోభాగే బిమ్బకుమ్భాన్ నివేశయేత్।

కుమ్భబిమ్బగతాం శక్తిం మూలే తాం వినియోజయేత్।। 39.43 ।।

సంప్రోక్ష్య కుమ్భసలిలైర్గాథామేనాముదీరయేత్।

యన్మయానుష్ఠితం దేవం ప్రియం తే ప్లవముత్సవమ్।। 39.44 ।।

అజ్ఞానాదభిమానాచ్చ న్యూనం తత్ర భవేద్ ధ్రువమ్।

మదీయకృతమిత్యేతత్ క్షమస్వ కమలాపతే।। 39.45 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం నమస్కృత్య తతో విభోః।

యథాశాస్త్రం పూజనం చ శయనం చోత్సవం చరేత్।। 39.46 ।।

ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం అష్టత్రింశోఽధ్యాయః ।।

(2.గ్ర. హరిమ్।

మాతృకారీత్యా `ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్। `చత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

-------------------------------- - --

।। చత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

అథ లక్ష్మీః ప్రవక్ష్యామి జ్యేష్ఠస్నపనముత్సవమ్।
మిథునజ్యేష్ఠఋక్షే వా పౌర్ణమాస్యామథాపి వా।। 40.1 ।।
కటకే శుక్లపక్షస్య హ్యేకాదశ్యామథాపి వా।
నక్షత్రేణ వియుక్తాయాం యుక్తాయామపి వై రమే।। 40.2 ।।
అవశ్యమభిషేకః స్యాదేకాదశ్యాం హరేస్తిథౌ।
నిత్యార్చనం పురా కృత్వా తతః సంప్రార్థయేద్ధరిమ్।। 40.3 ।।
భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష లక్ష్మీకన్తా దయానిధే।
మహాభిషేకం భవతః కర్తుం సంప్రార్థయామ్యహమ్।। 40.4 ।।
అనుగృహ్ణాతు మత్పూజాం కర్మార్చాయాం ప్రవిశ్య చ।
ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం మూలాత్ సంప్రార్థ్య కర్మణి।। 40.5 ।।
బహిర్మణ్డపమానీయ కర్మబిమ్బం తు దేశికః।
పురా కవచముద్ధాట్య హరేస్తస్య పురో రమే।। 40.6 ।।
ఏకాశీతిఘటాన్ స్థాప్య తేషు కుమ్భేషు దేశికః।

ఘృతాదిసర్వవస్తూని తత్తన్మన్త్రైస్తు పూరయేత్।। 40.7 ।।
అఙ్కురానర్పయేత్ పూర్వం కౌతుకం చాపి బన్ధయేత్।
ద్వారతోరణకుమ్భాదిపూజాం కృత్వా యథావిధి।। 40.8 ।।
అభిషేకం మన్త్రయుక్తం కుర్యాద్ భగవతోత హరేః।
శ్రీభూమివీరలక్ష్మీభిః సంమితస్య గురూత్తమః।। 40.9 ।।
నివేద్య భక్ష్యభోజ్యాది భక్తేభ్యో దాపయేత్క్రమాత్।
శిల్పినా కవచం శుద్ధం కృత్వా సంప్రోక్ష్యం దేశికః।। 40.10 ।।
నవభిః కలశైస్తోయైః పఞ్చగవ్యేన పద్మజే।
నియోజ్య కవచం బిమ్బే పూర్వవత్తదనన్తరమ్।। 40.11 ।।
వస్త్రాదిభిరలంకృత్య ప్రాపణాన్తం చ పూజయేత్।
గర్భగేహమథానాయ్య స్థాపయేత్ సింహవిష్టరే।। 40.12 ।।
మూలే నియోజయేచ్చకితం ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్।
జ్యేష్ఠతారాభిషేకోఽయం త్వత్ప్రియార్థం మయా కృతమ్।। 40.13 ।।
యత్కించిద్ విపరీతం చేత్ తత్ర తత్క్షన్తుమర్హసి।
ఇతి విజ్ఞాప్య లక్ష్మీశం కుర్యాన్నిత్యార్చనం హరే।। 40.14 ।।
శృణు వక్ష్యామ్యహం సాధ్వి శయ్యోత్సవమథో హరేః।
ఆషాఢ్యాం శుక్లపక్షస్య ద్వాదశ్యాం శయనోత్సవమ్।। 40.15 ।।
మమ ప్రీతికరం కుర్యాత్ సర్వలోకసుఖావహమ్।
గర్భగేహపురోభాగే యద్వా గర్భగృహే రమే।। 40.16 ।।
సువర్ణశృఙ్ఖలాభిశ్చ సంబద్ధముపరి స్థలే।
తూలికాస్తరణోపేతం నవరత్నవిచిత్రితమ్।। 40.17 ।।
ముక్తాజాలాభిరాబద్ధం వాసితం గన్ధవస్తుభిః।
వితానక్షౌమసంవీతం పుష్పమాల్యైరలంకృతమ్।। 40.18 ।।
గన్ధతైలైర్ఘృతైర్వాపి పూరితైర్జ్వలితైరపి।

అనిర్వాణైర్దీపవరైశ్చతుర్భిః శోభితం రమే।। 40.19 ।।

ఏవం శయనమాకల్ప్య ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।

డోలోత్సవే తు డోలాయాం పూజితాయాస్తు దేవతాః।। 40.20 ।।

శయనేఽపి చ తా దేవాః పూజయేద్ దేశికోత్తమః।

నిశాముఖే ప్రవృత్తే తు యాత్రాన్తం పూజయేద్ విభుమ్।। 40.21 ।।

తతో మూలస్య పురతః స్థిత్వాచార్యః కృతాఞ్జలిః।

భగవన్ యోగనిద్రాయాః కాలోఽయం సముపాగతః।। 40.22 ।।

తస్మాదుత్థానపర్యన్తం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।

ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం మూలాచ్ఛయనకౌతుకే।। 40.23 ।।

ఆవాహయేద్ బిమ్బహీనే కూర్చే సంప్రార్థయేద్ధరిమ్।

సంస్నాప్య నవభిః కుమ్భైశ్చతుఃస్థానం చ పూజయేత్।। 40.24 ।।

వహ్నిమణ్డలకుమ్భస్థం దేవం బిమ్బే నియోజయేత్।

మహాకుమ్భజలేనైవ ప్రోక్షయేత్ స్వాపవిగ్రహమ్।। 40.25 ।।

తతో మూలాదిదేవానాం హవిరన్తం చ పూజయేత్।

సాయయిత్వా తు పర్యఙ్కే శ్రీభూమిసహితం విభుమ్।। 40.26 ।।

శ్రీభూమిరహితే బిమ్బే కూర్చయోస్తే తు పూజయేత్।

సంకల్ప్య చతురో మాసాన్ పక్షాంశ్చతుర ఏవ వా।। 40.27 ।।

శయనస్థం దేవదేవం ప్రత్యహం శయనార్థకైః।

ద్రవ్యైః సంపూజయేద్ విద్వాన్ భక్తితన్మేణ చేతసా।। 40.28 ।।

నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యముత్సవం నాచరేత్తదా।

కృష్ణజన్మోత్సవం కుర్యాత్ తస్మిన్ కాలేఽపి దేశికః।। 40.29 ।।

నాస్తి కాలాన్తరం తస్య తస్మాత్ తత్రైవ కారయేత్।

భాద్రపద్యాస్తు శుక్లస్య ద్వాదశ్యాం పరివర్తనమ్।। 40.30 ।।

ఉత్సవం ప్రాతరారభ్య విశేషయజనాదికమ్।

కుర్యాద్ దేవస్య రాత్ర్యన్తమృత్విగ్భిః సహ దేశికః।। 40.31 ।।
యది పక్షచతుష్కేణ కుర్యాచ్ఛయనమంగలమ్।
[యది పక్షత్రయే కుర్యాదుత్సవం శయనం రమే।]
పరివర్తనం తదా న స్యాదుత్థానం మాసి కార్తికే।। 40.32 ।।
తదా తు శుక్లపక్షస్య ద్వాదశ్యామరుణోదయే।
క్షీరాబ్ధితటమాసాద్య పుష్కరద్వీపవాసినః।। 40.33 ।।
దివ్యద్రవిడగాథాభిః రాగతాలస్వరాన్వితైః।
గాయన్తి కేచిదపరే సామభిస్తోషయన్తి చ।। 40.34 ।।
బ్రహ్మరుద్రాదిదేవాశ్చ దేవాన్తైర్బోధయన్త్యముమ్।
భక్తైః కృతేన తేనాహం తోషయామ్యమృతోద్భవే।। 40.35 ।।
మయి తుష్టే జగత్తుష్టం భవేదత్ర న సంశయః।
తముత్సవం మమ ప్రీత్యై యజమానేన దేశికః।। 40.36 ।।
ఏకాదశ్యాం కార్తికస్య శుక్లపక్షే జగద్ధితే।
ఉపోష్య భజనం కుర్యాత్ భక్తైర్భాగవతైః సహ।। 40.37 ।।
మార్గశీర్షం తు దేవానాముదయః పరికీర్తితః।
తత్పూర్వః కార్తికో మాస ఉషఃకాలః ప్రకీర్తితః।। 40.38 ।।
స్నానాదినియమాన్ బ్రాహ్మే కృత్వా భాగవతైస్సహ।
తస్మిన్ స్తవీతి యో దేవం హరిం సర్వఫలప్రదమ్।। 40.39 ।।
మహాపాతకయుక్తోఽపి స తు మోక్షం వ్రజేద్ రమే।
తత్రప్రకారం ప్రవక్ష్యామి శృణుత్వం కమలోద్భవే।। 40.40 ।।
ప్రవిశ్య భగవద్గేహం చతుర్వేదైస్తథా గురుః।
ఏకాయనైశ్చ గాథాభిః స్తుత్వా పన్నగశాయినమ్।। 40.41 ।।
గానైర్నృత్తైర్వాద్యభేదైర్వాసుదేవం ప్రబోధయేత్।
యోజయేచ్ఛయనాచ్ఛక్తిం ధ్రువమూర్త్యాం తతో గురుః।। 40.42 ।।

దర్శయేద్ దర్పణం పూర్ణకుమ్భం దన్తావలం తథా।
గవాం పృష్ఠం వాజిముఖం కన్యాం సర్వాఙ్గసోభనామ్।। 40.43 ।।
దేవమర్ఘ్యాదినాభ్యార్య క్షీరం చ సితశర్కరామ్।
నివేదయేచ్చ దధ్యన్నం నీరాజనమతః పరమ్।। 40.44 ।।
హోమాన్తం నిత్యపూజాం చ కృత్వా సంప్రార్థయేద్ధరిమ్।
త్వద్దర్శనం ప్రతీక్షన్తో బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః।। 40.45 ।।
అప్సరోభిశ్చ గన్ధర్వా నృత్యన్తే నృత్యమణ్డపే।
ఋగ్యజుఃసామభిర్వేదైః స్తువన్తి త్వాం ద్విజోత్తమాః।। 40.46 ।।
తేషామనుగ్రహం కర్తుం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।
ఇత్యావాహ్య చ దేవేశం నయేన్నృత్తాఖ్యమణ్డపమ్।। 40.47 ।।
సంస్థాప్య దేవమర్ఘ్యాద్యైః పూజయేత్ పుష్కరేక్షణమ్।
చతుర్విధాన్నభక్ష్యాణి నివేద్య చ తతః పరమ్।। 40.48 ।।
పౌరాణికం సమాహూయ దేశికః పాఞ్చరాత్రవిత్।
పౌరాణికేన దైత్యారికైంకర్యాణాం ఫలాని చ।। 40.49 ।।
అపచారం కృతవతాం దుఃఖదాని ఫలాన్యపి।
వాచయిత్వా ధనైస్తం తు తోషయేత్ కమలేక్షణే।। 40.50 ।।
నివేద్య భక్ష్యభోజ్యాని వైష్ణవేభ్యః ప్రదాపయేత్।
ప్రాసాదం దేవమానీయ మూలే శక్తిం నియోజయేత్।। 40.51 ।।
తవ సంప్రీతయే విష్ణో ఉత్థానోత్సవసంజ్ఞితమ్।
ఆరాధనం గృహాణ త్వం యథానుష్ఠితమచ్యుత।। 40.52 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం కౌతుకం తు విసర్జయేత్।

ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం (1)ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(1.మాతృకారీత్యా చత్వారింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।

`ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే దృశ్యతే।)

---------------------------------- - -------------------------------------

।। ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

లక్ష్మీస్త్వం శృణు వక్ష్యామి కృష్ణజన్మమహోత్సవమ్।
నక్షత్రం తిథివారం చ యోగం కరణమేవ చ।। 41.1 ।।
పక్షమాసౌ వత్సరం చ యదావతరదచ్యుతః।
ద్వాపరస్య కలేః సంధౌ శుభకృద్వాత్సరే శుభే।। 41.2 ।।
సింహమాసే కృష్ణపక్షే త్వష్టమ్యాం రోహిణీయుతే।
హర్షకౌలవసంయుక్తే బుధవారే శుభే దినే।। 41.3 ।।

కన్యాం గతే బుధే శుక్రే లగ్నగే చ బృహస్పతౌ।

మకరే భూమిపుత్రే చ తులాయాం చ శనౌ స్థితే।। 41.4 ।।

కటకే చ స్థితే రాహౌ కేతౌ చ మకరే స్థితే।

వృషభే తు మృగాఙ్కే చ ఆదిత్యే సింహగే సతి।। 41.5 ।।

నిశీథే వృషభే లగ్నే సర్వలోకహితో హరిః।

వసుదేవస్య దేవక్యాం జాతః కృష్ణో భృగద్భవే।। 41.6 ।।

తత్కాలే తు విశేషేణ కృష్ణరూపి జనార్దనః।

పూజనీయో దీక్షితేన భాట్టాచార్యేణ భార్గవి।। 41.7 ।।

తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి సాయాహ్నే దేశికోత్తమః।

స్నాత్వా సంధ్యాదికం కర్మ కృత్వా గర్భగృహం వ్రజేత్।। 41.8 ।।

నిత్యపూజాదికం సృత్వా మూలార్చాం ప్రార్థయేత్ తతః।

శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గిన్ తూణఖడ్గధర ప్రభో।। 41.9 ।।

వాసుదేవ జగద్యోనే సృష్టిస్థిత్యన్తకారక।

అవాతరః పూర్వకాలే యో హరిః కృష్ణరూపధృత్।। 41.10 ।।

తస్యోత్సవస్య తే కాలో జయన్త్యాఖ్యస్య వై హరే।

తముత్సవం కర్తుమిచ్ఛన్ ప్రార్థయే సురసత్తమ।। 41.11 ।।

భక్తవత్సల భక్తానాం ప్రీతయే కృష్ణవిగ్రహే।

సంనిధత్స్వ చిరం దేవ యావత్ పూజావసానక్మ్।। 41.12 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం కృష్ణే శక్తిం నియోజయేత్।

యానమారోప్య తం కృష్ణం ప్రాసాదపురతో భువి।। 41.13 ।।

కల్పితే మణ్డపస్యాథ రత్నసింహాసనే రమే।

స్థాపయిత్వా చ కృష్ణార్చాం ద్వారపూజామతశ్చరేత్।। 41.14 ।।

కృష్ణస్య పురతో భూమౌ ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।

కుమ్భాన్ సంస్థాప్య విధివత్ ప్రతిష్ఠాప్య హుతాశనమ్।। 41.15 ।।

మధ్యకుమ్భే కృష్ణమూర్తిం కరకే చ సుదర్శనమ్।
ప్రాచ్యాది చ కుమ్భేషు వాసుదేవాదికాన్ యజేత్।। 41.16 ।।
వహ్న్యాదిషు చ కోణేషు పురుషాదీన్ యజేద్రమే।
చక్రాబ్జమణ్డలం వేద్యాం కల్పయిత్వా యథావిధి।। 41.17 ।।
కృష్ణం యజేత్ కర్ణికాయాం ద్వాదశేషు దలేష్వపి।
కేశవాదీన్ సమావాహ్య పూర్వాదిషు యతాక్రమమ్।। 41.18 ।।
పరివారగణాన్ దేవాన్ మణ్డలే పూర్వవద్యజేత్।
ఆసనస్థం కృష్ణబిమ్బమఙ్గన్యాసాదిపూర్వకమ్।। 41.19 ।।
అభ్యర్చ్యార్ఘ్యపాద్యాద్యైః స్నాపయేత్ స్నానవిష్టరే।
సంస్నాప్య విధివత్ కృష్ణం పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।। 41.20 ।।
అలంకారాసనం నీత్వా కిరీటాదివిభూషణైః।
అలంకృత్యారవిన్దాక్షం తతో భోజనవిష్టరే।। 41.21 ।।
నీత్వా లక్ష్మీపతిం దేవం భక్ష్యపానీయసంమితమ్।
చతుర్విధం చాన్నరాశిం శష్కులీం ఫలమిశ్రితామ్।। 41.22 ।।
నివేద్య పస్చాదాచార్యః పీఠమగ్నౌ తు సంసృజేత్।
తన్మధ్యే కృష్ణమావాహ్య సకలీకృత్య మన్త్రవిత్।। 41.23 ।।
మాత్రాసనాదిభోజ్యాన్తం సర్పిషా జుహుయాత్తతః।
చతుర్విధాన్నం భక్ష్యాది జుహుయాజ్జ్వలితేఽనలే।। 41.24 ।।
కృత్వా సప్త సమిద్ధోమం తతః పూర్ణాహుతిం చరేత్।
ఆచార్యః కృష్ణరూపాయ కృత్వా హోమసమర్పణమ్।। 41.25 ।।
అర్ఘ్యదానం విశేషేణ కుర్యాత్ సర్వఫలప్రదమ్।
కృష్ణస్య పురతో భూమౌ పిష్టేనాలిప్య పద్మవత్।। 41.26 ।।
అష్టభిశ్చ దలైర్యుక్తం మధ్యే విపులకర్ణికమ్।
తస్మిన్ కృష్ణం సమావాహ్య దేలష్వష్టసు వై క్రమాత్।। 41.27 ।।

వసుదేవం దేవకీం చ నన్దగోపం తతః పరమ్।
యశోదాం రోహిణీం చైవ బలభద్రం నిశాకరమ్॥ 41.28 ॥
సుభద్రం పూజయేద్ దేవి పరివారానివాబ్జజే।
హస్తాభ్యాం శఙ్ఖమాదాయ గోక్షీరేణాభిపూరితమ్॥ 41.29 ॥
జానుభ్యామవనౌ స్థిత్వా యద్వా తిష్ఠన్ గురూత్తమః।
జగద్ధితావతీర్ణాయ కృష్ణాయార్ఘ్యం నివేదయేత్॥ 41.30 ॥
జాతః కేసవధార్థాయ భూభారోద్ధరణాయ చ।
పాణ్డవానాం హితార్థాయ ధర్మసంరక్షణాయ చ॥ 41.31 ॥
కౌరవాణాం వినాశాయ దైత్యానాం నిధనాయ చ।
గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం దేవక్యా సహితో హరే॥ 41.32 ॥
యజమానోఽప్యర్ఘ్యదానమేవం దద్యాజ్జగత్పతేః।
తతః పిష్టాబ్జమధ్యస్థం కృష్ణం బిమ్బే నియోజయేత్॥ 41.33 ॥
తతో రత్నమయీం డోలాం పుష్పాదిబిరలంకృతామ్।
సువర్ణశృఙ్ఖలాలమ్బాం కింకణీభిర్విరాజితామ్॥ 41.34 ॥
వితానక్షౌమసంవీతాం ముక్తాజాలవిభూషితామ్।
కుంకుమాద్యైర్మృగమదైశ్చన్దనైశ్చాధివాసితామ్॥ 41.35 ॥
గాన్ధికైర్వస్తుభిర్ధూపైర్ధూపితాం సర్వతో రమే।
క్షౌమాస్తరణసంవీతాం తూలికాస్తరణామపి॥ 41.36 ॥
ఏవం కృత్వా తతస్తస్యాం శేషమావాహయేద్ గురుః।
శాయయిత్వా కృష్ణమూర్తిం పటం చాపనయేత్ తతః॥ 41.37 ॥
డోలాగానైర్నృత్తవాద్యైస్తోషయేత్ కృష్ణమబ్జజే।
గాథాశ్చ వైష్ణవీశ్చాన్యా గాయేయుర్వైష్ణవోత్తమాః॥ 41.38 ॥
పాఞ్చరాత్రవిదో విప్రాస్సు_వీరంస్తత్కృతైః స్తవైః।
పఠేయురగ్రే దేవస్య సర్వమన్యచ్చ మఙ్గలమ్॥ 41.39 ॥

అర్ఘ్యాదిభిస్తతోఽభ్యర్చ్య నీరాజనసమన్వితమ్।
మధుపర్కం నివేద్యాథ నవనీతం చ శర్కరామ్॥ 41.40 ॥
సితశర్కరయా యుక్తం గోక్షీరం పృథుకం తథా।
వివిధాని చ భక్ష్యాణి గోఘృతైః పాచితాని చ॥ 41.41 ॥
క్రమాదష్టవిధాన్నాని శర్కరాద్యైర్యుతాని చ।
నివేద్య దేవదేవాయ నీరాజనమథాచరేత్॥ 41.42 ॥
ముఖవాససమోపేతం తామ్బూలం వినివేదయేత్।
కృత్వా జపం యథాశక్తి భగవత్సంనిధౌ గురుః॥ 41.43 ॥
కుమ్భమణ్డలవహ్నిస్థం దేవం బిమ్బే నియోజయేత్।
ద్వారతోరణకుమ్భస్థాన్ హరేః పీఠే తథైవ చ॥ 41.44 ॥
నివేదితాన్నభక్ష్యాది చతుర్ధా విభజేత్ తతః।
ఆచార్యః స్వయమాదద్యాదేకాంశమపరైస్త్రిభిః॥ 41.45 ॥
మూర్తిపాన్ వైష్ణవానన్యాన్ గ్రాహయేత్ పరిచారకైః।
గర్భగేహం తతో నీత్వా కృష్ణమూర్తిం సనాతనమ్॥ 41.46 ॥
తద్బిమ్బాచ్ఛక్తిముద్వాస్య మూలే తాం వినియోజయేత్।
తతః ప్రణమ్య దేవేశం కృతాఞ్జలిపుటో గురుః॥ 41.47 ॥
పీతామ్బర జగన్మూర్తే జయన్త్యుత్సవమద్య తే।
అకార్షం తత్ర శాస్త్రీయం శాస్త్రమార్గాత్ చ్యుతం తు వా॥ 41.48 ॥
వేత్తుం సమర్థో నాభూవం తత్ర శాస్త్రపథశ్చ్యుతిమ్।
భక్తస్య తవ మే దేవ క్షన్తుమర్హసి మామికామ్॥ 41.49 ॥
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం శిష్టాం పూజాం సమాపయేత్।
ముముక్షూణామకామానాముత్సవాన్తే తు పారణమ్॥ 41.50 ॥
పుత్రాదిఫలకామానాం ప్రాతరేవ హి పారణమ్।
తతః ప్రభాతే త్వాచార్యః కృతస్నానః కృతాహ్నికః॥ 41.51 ॥

గర్భగేహం ప్రవిశ్యాథ దేవం సంబోధ్య వై రమే।
హోమాన్తముత్సవాన్తం వా ప్రాపణాన్తమథాపి వా।। 41.52 ।।
నిత్యార్చనాం సమాప్యాథ దేవముత్సవకామ్యయా।
ఆవాహనపదం పాత్రం హస్తాభ్యాం ధారయన్ గురుః।। 41.53 ।।
దేవదేవ జగన్నాథ సర్వలోకప్రియంకర।
శిక్యోత్సవార్థం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధత్స్వ శ్రియఃపతే।। 41.54 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం కర్మార్చాయాం జగద్గురుమ్।
ఆవాహ్య తస్మాదానీయ దేవేశం నృత్తమణ్డపమ్।। 41.55 ।।
పూజయిత్వా తతో యానమారోప్య హరిమవ్యయమ్।
వస్త్రభూషణమాల్యైశ్చ భూషయిత్వా గురూత్తమః।। 41.56 ।।
గోపురస్య పురోభాగే చతుఃస్తమ్భసమన్వితమ్।
చిత్రవస్త్రవితానాఢ్యం ఫలపల్లవశోభితమ్।। 41.57 ।।
మధ్యలమ్బిక్షీరఘటం దధిభాణ్డోపరిస్థితమ్।
హరిద్రాజలసంయుక్తం మణ్డపం పరికల్పయేత్।। 41.58 ।।
ఏవం వీథీషు సర్వత్ర కల్పయేన్మణ్డపాన్ బహూన్।
తతస్తు దేవదేవేశం నయేద్వీథీషు సర్వతః।। 41.59 ।।
తూర్యఘోషైర్నృత్తగీతవేదఘోషపురఃసరమ్।
అన్యైర్మఙ్గలవాద్యైశ్చ మణ్డపస్య పురో నయేత్।। 41.60 ।।
తతో గోపాలబాలానాం దణ్డం దత్వా నియోజయేత్।
తే దణ్డైః శిక్యభాణ్డాని తాడయేయుర్హరేః ప్రియాః।। 41.61 ।।
తాడితేభ్యశ్చ భాణ్డేభ్యో దధిక్షీరాణి బాలకాః।
పిబేయుర్నవనీతాని రూషయేయుర్దధీన్యపి।। 41.62 ।।
యన్త్రైః క్షిపేయుః సర్వత్ర హరిద్రాజలసేచనమ్।
ఏవం వీథీషు సర్వాసు కుర్యుర్గోపాలబాలకాః।। 41.63 ।।

గోప్యశ్చ నవనీతాని క్షి పేయుః కృష్ణవిగ్రహే।
ఇత్థం వీథీషు పరితః ప్రాదక్షిణ్యేన వై హరిమ్।। 41.64 ।।
భ్రామయిత్వా తతో దేవమాలయాన్తర్నయేద్గురుః।
బలిపీఠస్య పురతో దేవమర్ఘ్యాదినా యజన్।। 41.65 ।।
ఘటదీపం ప్రదర్శ్యాథ గర్భగేహం నయేత్ తతః।
మూలే శక్తిం నియోజ్యాథ దేవం సంశమయేద్ధరిమ్।। 41.66 ।।
యన్మయానుష్ఠితో దేవ శిక్యోత్సవ ఇతి స్మృతః।
తస్మిన్నజ్ఞానతస్త్యక్తం క్షన్తుమర్హసి మాధవ।। 41.67 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం శయనాన్తం చ పూజయేత్।
జయన్త్యామిత్థమారాధ్య సర్వకామానవాప్నుయాత్।। 41.68 ।।
అత్ర కించిద్విశేషోఽస్తి వదామి కమలేక్షణే।
విద్ధాదిదోషే సంప్రాప్తే భిద్యతే బహుధోత్సవః।। 41.69 ।।
అష్టమీ రోహిణీ పూర్ణా బుధవారేణ సంయుతా।
తాభ్యాం తు వృషభే లగ్నే బృహస్పత్యుదితే తథా।। 41.70 ।।
ఉత్తమం పూజనం తస్యాం కృష్ణరూపస్య వై హరేః।
బుధవారవియుక్తా సా మధ్యమా తు ప్రకీర్తితా।। 41.71 ।।
సంపూర్ణా రోహిణీ యస్యామష్టమీ కలయా యుతా।
సంపూర్ణాయాం తతాష్టమ్యాం రోహిణీకలయా యుతా।। 41.72 ।।
పూజనం తత్తిథౌ కార్యం మహత్పాతకనాశనమ్।
కృత్తికాకలయా వాపి సప్తమీకలయాపి వా।। 41.73 ।।
యుక్తాష్టమీ తు న గ్రాహ్యా తస్యాం పూజా తు నిష్ఫలా।
అష్టమీరహితా వాపి రోహిణీరహితాపి వా।। 41.74 ।।
తారకాయాం తథా తిథ్యాం ప్రత్యేకం వోత్సవం చరేత్।
కృత్తికాకలయా యుక్తా సప్తమీకలయా యుతా।। 41.75 ।।

అష్టమ్యాం వాపి రోహిణ్యాం పూజనం నిష్ఫలం భవేత్।
ఏవం సర్వం సమాలోక్య మాం పూజయతి యో రమే।। 41.76 ।।
భోగానప్యుత్తమానత్ర హ్యనుభూయ తథాన్తిమే।
మోదతే స తు మల్లోకే నిత్యసూరిగణైః సహ।। 41.77 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం (1)చత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(1.`ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్।
`మహోత్సవే' ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే దృశ్యతే।)

------------------------ - -------------------------------

।। ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

ప్రత్యబ్దం కటకే మాసి హ్యష్టాదశదినే రమే।
గఙ్గోత్పత్త్యుత్సవం కుర్యాద్ రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే।। 42.1 ।।
మహాబలేర్యజ్ఞమధ్యే దేవానాం హితకామ్యయా।
వామనం రూపమాస్థాయ పదత్రయమయాచయమ్।। 42.2 ।।
మహ్యం తుష్టో బలిః ప్రాదాత్తతో వర్ధితుమారభే।

పాదేనైకేన వసుధాం ద్వితీయేన విధేః పదమ్।। 42.3 ।।
అతీత్యాభినదం భిత్తిమణ్డస్య మహతో బిలాత్।
అన్తః ప్రవిష్టం సలిలం నదీరూపేణ చాసరత్।। 42.4 ।।
తాం గఙ్గేతి తతో బ్రహ్మా మత్పాదసలిలం బ్రువన్।
మత్పాదం తాం చ గన్ధాద్యైరపూజయదధోగతామ్।। 42.5 ।।
కైలాసశిఖరం ప్రాప్తాం గఙ్గాం తాం పార్వతీపతిః।
మత్పాదాదుద్భవాం జ్ఞాత్వా పూజయిత్వా యథావిధి।। 42.6 ।।
శిరసాధారయచ్చైనాం స్వస్య పాపాపనుత్తయే।
వ్యసర్జయత్ తతో భూమౌ సప్తధా ప్రావిశత్తదా।। 42.7 ।।
గఙ్గా గోదావరీ చైవ యమునా చ సరస్వతీ।
నర్మదాసిన్ధుకావేరీత్యేవం నామాని బిభ్రతి।। 42.8 ।।
తదా ప్రభృతి దేవాశ్చ మునయో బ్రాహ్మణాస్తథా।
సప్తాకృతిం పూజయన్తి తద్దినే భక్తితః శుభామ్।। 42.9 ।।
అతః సః ఉత్సవః కార్యస్తద్విధానం వదామి తే।
అష్టాదశదినే దేవి సాయాహ్నే ప్రార్థయేద్ గురుః।। 42.10 ।।
పుణ్యతీర్థపదామ్భోజ త్రివిక్రమ జగద్ధిత।
నదీనాం శుద్ధయే దేవ బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।। 42.11 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య చావాహ్య యానేఽలంకారమాచరేత్।
నదీతీరం ప్రాపయిత్వా తత్ర స్థే సింహవిష్టరే।। 42.12 ।।
స్థాపయన్నర్ఘ్యపాద్యాద్యైరర్చయేద్ దేవమచ్యుతమ్।
దేవస్య తు పురోభాగే ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।। 42.13 ।।
నవాన్ కుమ్భాన్ సకరకాన్ సర్వాలంకారసంయుతాన్।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య సలిలేన చ పూరయేత్।। 42.14 ।।
మధ్యకుమ్భే యోగపీఠం ధ్యాత్వా గఙ్గాం సమర్చయేత్।

విష్ణుపాదోద్భవే గఙ్గే సర్వపాపవినాశిని।। 42.15 ।।

నదీనాం శుద్ధయే దేవి కుమ్భేఽస్మిన్ సంనిధిం కురు।

ఇతి దేవపదామ్భోజాదావాహ్యార్ఘ్యాదినా యజేత్।। 42.16 ।।

ఇన్ద్రాదీనుపకుమ్భేషు కరకే చ సుదర్శనమ్।

ఆవాహ్యాభ్యర్చ్య పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య భార్గవి।। 42.17 ।।

శుద్ధాం కృత్వా నదీం తస్యాం కుమ్భస్థాం విష్ణుపాదజామ్।

గఙ్గాం సంయోజ్య సంపూజ్య వస్త్రపుష్పఫలాదిభిః।। 42.18 ।।

త్రివిక్రమపదామ్భోజాదుత్పన్నే దేవసేవితే।

అస్యాం నద్యాం స్థితాన్ సర్వాన్ స్నాతాన్ పాపాద్విమోచయ।। 42.19 ।।

ఇతి సంప్రార్థ్య చేన్ద్రాదీన్ కుమ్భాదుద్వాసయేద్ గురుః।

ప్రాసాదం దేవమానీయ మూలే శక్తిం నియోజయేత్।। 42.20 ।।

అష్టాదశదినే హ్యస్మిన్ ఉత్సవోఽయం మయా కృతః।

అఙ్గీకురు జగన్నాథ భక్తస్య ప్రియకామ్యయా।। 42.21 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య లక్ష్మీశం శయ్యాన్తం పూజయేద్రమే।

అథ లక్ష్మీః ప్రవక్ష్యామి నిత్యనైమిత్తికాదిషు।। 42.22 ।।

ప్రాప్తేషు పూజాలోపేషు జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోఽపి వా।

తస్య ప్రతినిధిః కార్యః పవిత్రారోపసంజ్ఞికః।। 42.23 ।।

(1)ఆషాఢాదౌ కార్తికాన్తం సర్వదోషనివారణమ్।

పవిత్రారోపణం విష్ణోః ప్రీతిదం మోక్షదం నృణామ్।। 42.24 ।।

(1.[ఈ.అ.14] ఆషఢపఞ్చదశ్యాస్తు యావద్వై కార్తికస్య చ।)

(2)పూర్వోదితేషు మాసేషు శుక్లపక్షేఽమృతోద్భవే।

ప్రథమాయాం తృతీయాయాం పఞ్చమ్యామథవా తిథౌ।। 42.25 ।।

(2.పా. ద్వాదశ్యామతియద్యది।

దశమ్యాం పూర్ణమాస్యాం వా పంచమ్యామథవా తిథౌ।

ఏకాదశ్యాం త్రయోదశ్యాం ద్వితీయాయామథాపి వా।)

ఏకాదశ్యాం దశమ్యాం వా త్రయోదస్యామథాపి వా।

ద్వాదశ్యాం పూర్ణిమాయాం వా నక్షత్రే యమదైవతే।। 42.26 ।।

రోహిణ్యాం పుష్యనక్షత్రే మృగశీర్షే మఖేఽపి వా।

చిత్రర్క్షే శ్రవణే వాపి (3)రేవత్యశ్విని తారకే।। 42.27 ।।

(3.[ఈ.అ.14] కాలం తం వైష్ణవం విద్ధి తూత్తమం సర్వసిద్ధదమ్।)

తత్తన్మాసస్య నక్షత్రే పూర్ణిమారహితేఽపి వా।

ఏతేష్వన్యతమే దేవి నిశ్చిత్యావభృథం గురుః।। 42.28 ।।

కుర్యాత్ సర్వప్రయత్నేన తేషు కాలేషు చోత్సవమ్।

(4)స కాలో వైష్ణవో జ్ఞేయః ప్రాయశ్చిత్తోత్సవస్య హి।। 42.29 ।।

(4.గ్ర. రేవత్యామశ్విని)

(5)వినిర్మితం కుమార్యా వా బ్రాహ్మణ్యా వృద్ధయాపి వా।

ప్రథమాశ్రమిణా వాపి ద్వితీయాశ్రమిణాపి వా।। 42.30 ।।

(5.వినిర్మితం కుమార్యా వా వృద్ధయా వా వినీతయా।)

(6)కృతం తన్తుసమూహం వాప్యథవా క్షౌమపట్టజమ్।

(7)యథా లబ్ధం సమాదాయ సమ్యక్ ప్రక్షాల్య వారిణా।। 42.31 ।।

(6.క్షౌమం వా పట్టజం వాపి కేశరోమాదివర్జితమ్।)

(7.sl. 31 c.d. is same as sl. 94. a. b.)

ఆతపే శోషయేత్తన్తుసమూహం త్రిగుణీకృతమ్।

హరిద్రయా రఞ్జయిత్వా క్రిమిజం భూతవర్ణకైః।। 42.32 ।।

తన్తుభిశ్చ సమైః కుర్యాద్ధరేర్భూషణమబ్జజే।

అష్టోత్తరసహస్రైర్వా తదర్ధైరఙ్ఘ్రిభిస్తు వా।। 42.33 ।।

ఆకణ్ఠాత్పాదపర్యన్తం యథేష్టగ్రన్థిసంయుతమ్।

పవిత్రం వనమాలేతి విజ్ఞేయం ప్రాణవల్లభే।। 42.34 ।।

బీజపూరసమాకారమామ్రామలకశఙ్ఖవత్।
ముక్తావద్బదరీవచ్చ గ్రన్థిభేదా వరాననే।। 42.35 ।।
పఞ్చవర్ణసమాయుక్తం పఞ్చయష్టిసమన్వితమ్।
పవిత్రం చోత్తమం జ్ఞేయం యష్టిత్రయసమన్వితమ్।। 42.36 ।।
పవిత్రం మధ్యమం ప్రోక్తమధమం త్వేకయష్టికమ్।
విత్తానుసారాత్ త్రి ష్వేకం కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।। 42.37 ।।
జాన్వన్తం వనమాలేతి నాభ్యన్తం కౌస్తుభం స్మృతమ్।
వక్షఃస్థలాన్తం శ్రీవత్సం కిరీటాఖ్యం శిరఃస్థితమ్।। 42.38 ।।
(8)దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం పవిత్రం పద్మసంజ్ఞికమ్।
పవిత్రమన్యదేవానాం సుదర్శనమితీరితమ్।। 42.39 ।।
(8.పా. దేవీనాం చ శ్రియాదీనాం పవిత్రం తద్వదిష్యతే।)
ద్వారతోరణకుమ్భానాం పవిత్రం శఙ్ఖసంజ్ఞికమ్।
కుణ్డానాం కుణ్డమానం స్యాద్ వేదీనాం తత్ప్రమాణకమ్।। 42.40 ।।
విమానపీఠయానానాం తత్తన్మానం పవిత్రకమ్।
ప్రభాధూపాదిపాత్రాణాం వ్యజనచ్ఛత్రయోస్తథా।। 42.41 ।।
చామరాణాం చ ఘణ్టాయా పాదుకాధ్వజదణ్డయోః।
తత్తన్మానం పవిత్రం స్యాదేవమన్యస్య కారయేత్।। 42.42 ।।
(9)ఆచార్యాణాం యతీనాం చ ద్విజాతీనాం సలక్షణమ్।
పవిత్రం నాభిపర్యన్తమన్యేషాం స్తనమాత్రకమ్।। 42.43 ।।
(9.పా. ఆచార్యాణాం యతీనాం చ పివత్రం తన్తుభిః కృతమ్।)
మానుషాణాం పవిత్రం తు చక్రమిత్యభిధీయతే।
పవిత్రమిత్థమాచార్యః కుర్యాద్వా శిల్పినాపి వా।। 42.44 ।।
శాస్త్రోక్తేన విధానేన కారయేత్ తదనన్తరమ్।
కల్పయేద్యజ్ఞసదనం ద్వారతోరణసంయుతమ్।। 42.45 ।।

చతుష్కుణ్డసమాయుక్తం కుణ్డేనైకేన వా యుతమ్।
వేద్యాదిభిః శోభమానం రమ్భాస్తమ్భైరలంకృతమ్।। 42.46 ।।
దర్భమాలావితానాద్యైః శోభితం సర్వతో రమే।
ఏవం లక్షణసంయుక్తం మణ్డపం దేశికోత్తమః।। 42.47 ।।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య పఞ్చగవ్యేన వై తతః।
గన్ధోదకేన సంసిచ్య ధూపయేత్ సర్వతో దిశమ్।। 42.48 ।।
సుధాచూర్ణైర్లంకృత్య సిద్ధార్థాన్ వికిరేద్ భువి।
నవమే దివసే వాపి సప్తమే పఞ్చమేఽపి వా।। 42.49 ।।
నిశ్చిత్యావభృథం విష్ణోః ప్రాయశ్చిత్తోత్సవం చరేత్।
ఉత్సవారమ్భపూర్వేద్యురాచార్యో మూర్తిపైః సహ।। 42.50 ।।
భగవద్యాగకర్మాఙ్గం స్నాయాద్వపనపూర్వకమ్।
శుద్ధవస్త్రాణి పుణ్డ్రాణి యజ్ఞసూత్రాణి ధారయేత్।। 42.51 ।।
శ్వ ఆరభ్య కరిష్యామి పావిత్రీం పూజనాం హరేః।
[ఆగన్తవ్యం భవద్భిశ్చ పఞ్చకాలపరాయణైః]।। 42.52 ।।
ఏవమభ్యర్థ్య తేభ్యశ్చ హ్యనుజ్ఞాం ప్రతిగృహ్య చ।
గురుః సేనేశసహితో భగవన్మన్దిరం వ్రజేత్।। 42.53 ।।
తామ్బూలఫలపూగాదిపటలం దేవసంనిధౌ।
నిధాయాభ్యర్చ్య చార్ఘ్యాద్యైః ఫలాదీని నివేదయేత్।। 42.54 ।।
నమస్కృత్య గురుర్దేవం కృతాఞ్జలిపుటస్థితః।
ఓమాదివేదమన్త్రాత్మన్ షాడ్గుణ్య పురుషోత్తమ।। 42.55 ।।
క్రియాలోపస్య శమనం యత్ త్వయాభిహితం విభో।
పవిత్రారోపణం నామ తదద్య క్రియతే మయా।। 42.56 ।।
అనుజ్ఞాం కురు దేవేశ సేనేశస్య గదాధర।
విజ్ఞాప్యైవం హరిం జిష్ణుమనుజ్ఞాం ప్రతిగృహ్య చ।। 42.57 ।।

తతః సూత్రవతీనాథం సమభ్యర్చ్య యథావిధి।

దర్భపుఞ్జం సమాదాయ సేనేశం ప్రార్థయేద్ గురుః।। 42.58 ।।

సేనేశ ద్విపవక్త్రాదిపరిచర్యపదద్వయ।

పవిత్రాఙ్కురసిధ్యర్థం దేవేనాజ్ఞాపితః కిల।। 42.59 ।।

మృత్తికాం సంగృహీతుం త్వం మయాయాహి సవైష్ణవైః।

ఏవం సంబోధ్య దేవేశం హస్తే తర్పాణి ధారయేత్।। 42.60 ।।

తతః సాయాహ్నసమయే మృత్సంగ్రహణమాచరేత్।

నిశాయాం పాలికాదీని పూజయేత్ విధివత్తతః।। 42.61 ।।

బిమ్బయోగ్యాని చైకస్మిన్నాగ్నేయాన్యపరాణ్యపి।

అన్యాని చక్రయోగ్యాని మానుషాణి తథైవ చ।। 42.62 ।।

(10)పృథక్పృథక్ చ పాత్రేషు స్థాపయేత్ కమలేక్షణే।

పాత్రాణి పరిచారాణాం హస్తేషు గ్రాహయేత్తతః।। 42.63 ।।

(10.పాత్రే పాత్రే పృథక్ స్థాప్య పాత్రలాభానురూపతః।)

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైశ్చామరవ్యజనాదిభిః।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య పవిత్రాణ్యధివాసయేత్।। 42.64 ।।

(11)దేవస్య పురతో వాపి హుతాశనగృహేఽపి వా।

(12)శాలీనాం తణ్డులానాం చ తిలానాం రాశిమేవ చ।। 42.65 ।।

(11.సన్నిధౌ దేవదేవస్య జాగరేణ నయేన్నిశామ్।)

(12.శాలిభిస్తణ్డులైర్వాపి తిలైర్వా త్రితయేన వా।)

ఉపర్యుపరి నిక్షిప్య పాత్రాణ్యస్మిన్నిధాయ చ।

రోచనాగరుకస్తూరికుఙ్కుమైర్గన్ధవస్తుభిః।। 42.66 ।।

పాత్రమాపూర్య తస్మింస్తు శ్రియమావాహ్య పూజయేత్।

గన్ధవస్తూని చాదాయ పవిత్రేషు నియోజయేత్।। 42.67 ।।

నవవస్త్రైః సమాచ్ఛాద్య కరకే చ సుదర్శనమ్।

ఆవాహ్య పూజయేత్తస్మిన్ రక్షణం తేన కారయేత్।। 42.68 ।।

తత్రైవ సాధకైః సార్ధం జాగరేణ నయన్నిశామ్।

ప్రభాతే స్నాననియమాన్ కృత్వాచార్యః ప్రసన్నధీః।। 42.69 ।।

(13)ప్రవిశ్య భగవద్గేహం కృత్వా నిత్యార్చనం పురా।

తతో మూలాత్ కర్మబిమ్బే సమావాహ్యాభిషేచయేత్।। 42.70 ।।

(13.ప్రవిశ్య దేవసదనం కృత్వా నిత్యార్చనం విభోః।)

నవవస్త్రాదిభిర్దేవం భూషణైరపి భూషయేత్।

యాగశాలాం ప్రవిశ్యాథ వస్త్రాణ్యుద్ధాట్య దేశికః।। 42.71 ।।

పవిత్రపాత్రాణ్యాదాయ యతిభిర్వైష్ణవైః సహ।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య స్థాపయేద్ దేవసంనిధౌ।। 42.72 ।।

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య శుద్ధయేచ్ఛోషణాదిభిః।

వద్ధాఞ్జలిస్తతో మూలమీశ్వరం గురుసత్తమః।। 42.73 ।।

నిజానన్దమయైర్భోగైర్నిత్యతృప్తస్త్వమచ్యుత।

జగద్ధితావతీర్ణస్య అర్చారూపస్య తే విభో।। 42.74 ।।

సంవత్సరోపచారాణాం పూరణార్థం జగద్గురో।

మయాద్య క్రియతే పూజా రక్షాబన్ధపురఃసరమ్।। 42.75 ।।

తద్గృహాణ జగన్నాథ లోకస్య హితకామ్యయా।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం మూలబేరాదిషు క్రమాత్।। 42.76 ।।

సూక్ష్మేణైవ పవిత్రేణ రక్షాసూత్రం చ బన్ధయేత్।

శిరః పవిత్రమాదాయ పాత్రేఽన్యస్మిన్ నిధాయ చ।। 42.77 ।।

తత్ర యోగాసనం ధ్యాత్వా పూజయిత్వా యథావిధి।

మకుటాధిపతే విష్ణో వాసుదేవ దయానిధే।। 42.78 ।।

(14)పరివారయుతస్తిష్ఠ త్వమస్మిన్ శీర్షభూషణే।

ఇతి మూలాత్సమావాహ్య సైద్ధాదిషు చ దివ్యతః।। 42.79 ।।

(14.[ఈ.అ.14] sl. 79a, b is the same as sl. 220-a. b.)

సాలగ్రాణ్ణి చ దివ్యే చ స్వయంవ్యక్తే మమ ప్రియే।
ఏతేషు నిత్యం తిష్ఠామి తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠతమా భువి।। 42.80 ।।
సిద్ధాదిషు ప్రతిష్ఠాయాం పవిత్రారోపణేఽపి చ।
తేభ్య ఏవ సమావాహ్య పూజయేద్దేశికోత్తమః।। 42.81 ।।
తస్మాదావాహ్య తన్ముద్రాం ప్రదర్శ్యార్ఘ్యాదినా యజేత్।
ఏవం సర్వపవిత్రాణాం పూజాం కుర్యాద్యథావిధి।। 42.82 ।।
సంప్రార్థయేత్ పవిత్రేషు శ్రీవత్సాదీన్ యథాక్రమమ్।
శ్రీవత్సాధిష్ఠితే లక్ష్మీః శమ్పాకోటిసమప్రభే।। 42.83 ।।
వక్షోభూషాపవిత్రేఽస్మిన్ హరేః సాంనిధ్యమాచర।
జఠరాన్తం మధురిపోః పవిత్రం కల్పితం మయా।। 42.84 ।।
కౌస్తుభాధిపతే భానో త్వమస్మిన్ సంనిధిం కురు।
ముక్తాఫలసమే సోమ త్వమస్మిన్ హారసంజ్ఞికే।। 42.85 ।।
పవిత్రే సంనిధిం ప్రాప్య భగవత్ప్రీతిమావహ।
తులసి త్వం భగవతః ప్రియే సర్వాఙ్గశోభిని।। 42.86 ।।
(15)పవిత్రే వనమాలాయాం సంనిధత్స్వ యథాసుఖమ్।
శ్రియాదీనాం పవిత్రేషు పద్మమధ్యస్థితే రమే।। 42.87 ।।

(15.[ఈ.అ. 14, పారమేశ్వర. అ. 12.])

వనమాలే సమాగచ్ఛ దేవదేవప్రియే శుభే!।
సాంనిధ్యం కురు లోకానాం మఙ్గలాయ హరిప్రియే।
విమానపరివారాణాం దేవానాం భూషణేష్వపి।। 42.88 ।।
సుదర్శన సహస్రార సాంనిధ్యం కురు సర్వదా।
ద్వారతోరణకుమ్భానాం పవిత్రేషు హరేః ప్రియ।। 42.89 ।।
పాఞ్చజన్య త్వమధునా సంనిధత్స్వ మహాస్వన।

మానుషాణాం పవిత్రేషు వజ్రీ త్వం సంనిధిం భజ॥ 42.90 ॥

ఏవం తత్తత్పవిత్రేషు తత్తద్దేవాన్ సమర్చయేత్।

తతః పుష్పాఞ్జలిధరః ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్॥ 42.91 ॥

సంవత్సరోపచారాణాం న్యూనాధిక్యోపశాన్తయే।

పవిత్రాణి తవాఙ్గేషు భూషయామి జగత్పతే॥ 42.92 ॥

క్రియమాణం మయా దేఽద్య పూజామపి రమాపతే।

శ్రియాదిభిర్గృహాణ త్వం పావిత్రీం భక్తవత్సల॥ 42.93 ॥

ఇతి సంప్రార్థ్య దేవస్య గాయత్ర్యా విష్ణుపూర్వయా।

శిరఃప్రభృతి పాదాన్తం పవిత్రాణి తు ధారయేత్॥ 42.94 ॥

తథా కర్మాదిబిమ్బానాం పవిత్రైర్ధారయేద్ గురుః।

ఏవం శ్రియాదిదేవీనాం తత్తన్మన్త్రముదీరయన్॥ 42.95 ॥

పవిత్రైర్భూషయేత్తాసాం సర్వాఙ్గేషు శుచిస్మితే।

హరిద్రాతన్తుభిశ్చైవ వేష్టయేద్గర్భమన్దిరమ్॥ 42.96 ॥

గర్భాదిబలిపీఠాన్తం ద్వారావరణసంస్థితాన్।

పవిత్రైర్భూషయేత్పశ్చాత్ భక్తబేరాంస్తతః పరమ్॥ 42.97 ॥

కుమ్భమణ్డలకుణ్డాదీన్ యాగశాలామలంక్రియాత్।

పూజాపాత్రాణి సర్వాణి తథా యానాని మణ్డయేత్॥ 42.98 ॥

[పూర్వమగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ద్వారపూజాది కారయేత్।]

కుమ్భపూజాం తతః కృత్వా చక్రాబ్జం పూజయేద్ గురుః॥ 42.99 ॥

పశ్చాదగ్నౌ యజేద్దేవం బిమ్బస్య తదనన్తరమ్।

చతుఃస్థానేషు దేవస్య పూజాసంఖ్యామిమాం శృణు॥ 42.100 ॥

శతోత్తరసహస్రం వా సప్తత్యుత్తరషట్శతమ్।

అథవా పూజనం కుర్యాత్ షష్ట్యుత్తరశతత్రయమ్॥ 42.101 ॥

విసృజ్యావభృథదినం యావదుత్సవవాసరమ్।

తావద్దినానాం పూర్వోక్తపూజనం తు సమం గురుః।। 42.102 ।।

విభజ్య కుర్యాత్ పూజాం వై సాంనిధ్యాధికసిద్ధయే।

కుమ్భమణ్డలయోః ప్రాతర్మధ్యాహ్నే హరిమర్చయేత్।। 42.103 ।।

రాత్రావగ్నిషు పూజా స్యాద్విభవే సత్యయం విధిః।

బిమ్బమాత్రస్య వా కుర్యాత్ షష్ఠ్యుత్తరశతత్రయమ్।। 42.104 ।।

అన్యేషాం కుమ్భచక్రాబ్జవహ్నిస్థానం దినే దినే।

రాత్రౌ మధ్యందినే చైవ కాలయోః పూజనం చరేత్।। 42.105 ।।

యజ్ఞాగారం సమాసాద్య కుమ్భస్థాపనమాచరేత్।

మహాకుమ్భోపకుమ్భేషు కల్పయేద్యోగపీఠికామ్।। 42.106 ।।

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య ద్వారతోరణమర్చయేత్।

మహాకుమ్భే మూలబేరాచ్ఛక్తిమావాహ్య పూజయేత్।। 42.107 ।।

పూర్వాద్యాశాసు కుమ్భేషు వాసుదేవాదికాన్ యజేత్।

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు యష్టవ్యాః పురుషాదయః।। 42.108 ।।

సుదర్శనం చ కరకే మూలబేరస్య హస్తతః।

ఆవాహ్యాభ్యర్చ్య చక్రాబ్జమణ్డలే ద్వాదశేష్వపి।। 42.109 ।।

దలేషు కేశవాదీంశ్చ సమావాహ్య చ పూజయేత్।

చతురశ్రాదికుణ్డేషు వాసుదేవాదికాన్ యజేత్।। 42.110 ।।

దినే దినే నిత్యపూజాం సమాప్య చ యథావిధి।

వేదాన్ గాథా వైష్ణవేషు పఠత్సు గురుసత్తమః।। 42.111 ।।

సంఖ్యాం సంకల్ప్య విధివద్ భగవద్యాగమాచరేత్।

సాయాహ్నే సమనుప్రాప్తే మఖబిమ్బేన వై సహ।। 42.112 ।।

కర్మార్చాం యానమారోప్య చక్రాబ్జస్య సమీపగే।

పీఠే సంస్థాప్య యాగేశమగ్న్యగారస్య పార్శ్వగే।। 42.113 ।।

భద్రపీఠే హరిం నీత్వా కుమ్భమణ్డలవహ్నిగమ్।

యతాశాస్త్రం పూజయేయుర్బుత్విజో దీక్షితాస్తదా।। 42.114 ।।

కర్మార్చాం మఖబిమ్బం చ పూజయేద్ గురుసత్తమః।

పూజాకాలే వేదవిదః పూర్వాదిషు యథాక్రమమ్।। 42.115 ।।

ఋగ్వేదాదీన్ పాఠయేయుస్తథా ద్రావిడసంజ్ఞికాః।

మహాహవిర్నివేద్యాథ భక్తేభ్యో దాపయేత్క్రమాత్।। 42.116 ।।

తతో యానం సమారోప్య కర్మార్చాముత్సవేన చ।

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య ఘటదీపం ప్రదర్శయేత్।। 42.117 ।।

గర్భమన్దిరమానీయ విష్టరే స్థాపయేత్ ప్రభుమ్।

సంకల్పపూజాం యావచ్చ తావద్వస్త్రాణి భూషణాన్।। 42.118 ।।

పవిత్రాణ్యపి దేవస్య వల్లభే నావరోపయేత్।

నోద్వాసయేన్మూలబిమ్బే కౌతుకం న విసర్జయేత్।। 42.119 ।।

సమాప్తదివసే ప్రాతర్దేవం తీర్థార్చయా సహ।

యానమారోప్య వీథీశ్చ ప్రాదక్షిణ్యేన వై హరిమ్।। 42.120 ।।

నదీతీరమథానాయ్య పవిత్రావభృథం చరేత్।

తతస్త్వాలయమానాయ్య యజ్ఞమన్దిరవిష్టరే।। 42.121 ।।

సంస్థాప్య పాలికాం దేవాన్ యోజయేత్ పాదవిష్టరే।

శ్రీసూక్తేనాబ్కురైర్దేవమర్చయేత్ పద్మవిష్టరే।। 42.122 ।।

స్నానమణ్డపమానీయ పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।

తీర్థబిమ్బేన కర్మార్చాం స్నాపయేద్ విధిపూర్వకమ్।। 42.123 ।।

ద్వారతోరణకుమ్భస్థాన్ విసృజ్య చ యథాక్రమమ్।

మణ్డలస్థం చ వహ్నిస్థం మహాకుమ్భే నియోజయేత్।। 42.124 ।।

మహాకుమ్భం నయేదన్తర్బిమ్బేన సహ దేశికః।

మూలబేరస్య పురతో నిధాయాభిముఖం స్థితః।। 42.125 ।।

బిమ్బకుమ్భస్థితాం శక్తిం మూలార్చాయాం నియోజయేత్।

నృసూక్తేన మహాకుమ్భవారిణా ప్రోక్షయేద్విభుమ్ ।। 42.126 ।।

మహాహవిర్నివేద్యాథ హరిం సంప్రార్థయేత్ తతః।

సంసారార్ణవమగ్నానాం సముద్ధరణదీక్షిత ।। 42.127 ।।

సంవత్సరోపచారాణాం పూరణార్థం మయా కృతమ్।

ఆరాధనం గృహాణ త్వం భక్తస్య హితకామ్యయా ।। 42.128 ।।

నాహం స్వతన్త్రః కించిచ్చ కరోమి విహితం హితమ్।

కిం తు త్వత్ప్రేరితం సర్వం కరోమి ప్రేష్యవత్స్వయమ్ ।। 42.129 ।।

తత్ క్షన్తవ్యమశేషేణ క్రియాలోపాది యత్కృతమ్।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం పుష్పాఞ్జలిమథార్పయేత్ ।। 42.130 ।।

రక్షాబన్ధం చ సర్వేషాం విసృజేత్ దేశికోత్తమః।

పవిత్రాణి చ సర్వాణి భక్తేభ్యో దాపయేద్రమే ।। 42.131 ।।

రాత్రిపూజాం యథాశాస్త్రం కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।

।। ఇతి శ్రీప్రశ్నసంహితాయాం పవిత్రోత్సవసమాప్తిర్నామ

(16)ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(17.`ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి భవ్యమ్।

`పవిత్రోత్సవో నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

------------------------ - ---------------------------------

॥ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

లక్ష్మీః-

యోగిహృత్కమలావాస షాడ్గుణ్యపరికర్మిత।

నగరాద్యాలయే భక్తాస్త్వామర్చారూపిణం విభుమ్॥ 43.1 ॥

పూజయన్తి నమస్యన్తి వానప్రస్థాః కదాచన।

దిదృక్షా యది తేషాం వై తత్కాలః కథ్యతాం హరే॥ 43.2 ॥

శ్రీభగవాన్-

వదామి కమలే తుభ్యం పూజాకాలో మమేన్దిరే।

నభస్యస్య తు మాసస్య శుక్లపక్షస్య వై గురుః॥ 43.3 ॥

దశమ్యాం మృగయాయాత్రాం కరిష్యన్నవమీదినే।

హయం వాహనమాదాయ వాద్యఘోషాదిభిః సహ॥ 43.4 ॥

ఆయుధాన్యపి చాదాయ నదీం గచ్ఛేత్ సరోఽపి వా।

సంశోధ్య వాహనం హేతీనలంకృత్య పటాదిభిః॥ 43.5 ॥

ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య నయేదాలయమబ్జజే।

దశమ్యాం దేవదేవస్య కృత్వా నిత్యార్చనం పురా॥ 43.6 ॥

సంప్రార్థయేద్విభుం మూలముత్సవార్థం గురూత్తమః।

యోగివన్ద్యపదామ్భోజ భక్తరక్షణదీక్షిత॥ 43.7 ॥

యాత్రాం తు మృగయాం కర్తుం తవేచ్ఛామి జగద్గురో।
మయా సంప్రార్థితో బిమ్బే కర్మాఖ్యే సంనిధిం కురు।। 43.8 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య లక్ష్మీశం కర్మార్చాయాం విచిన్తయేత్।
రక్షాబన్ధం చ విధివత్ కృత్వా సంస్థాపయేద్ధరిమ్।। 43.9 ।।
అర్ఘ్యాదినా సమభ్యర్చ్య హవిరన్తం నివేదయేత్।
అశ్వమారోప్య దేవేశమలంకృత్య చ భూషణైః।। 43.10 ।।
మృగయానుగుణైః సర్వైర్వస్త్రైర్మాల్యైలంకృతమ్।
భక్తైర్భాగవతైః సార్ధం యాత్రోపకరణాన్వితైః।। 43.11 ।।
సంనద్ధైః సాయుధైశ్చైవ భృత్యైర్నీత్వా మహావనమ్।
తత్ర ధ్యానపరైర్నిత్యం వానప్రస్థైః సమర్పితమ్।। 43.12 ।।
కన్దమూలఫలం చాన్యద్ గురుర్దేవే నివేదయేత్।
కారయిత్వా తు మృగయాం వహ్నివృక్షసమీపతః।। 43.13 ।।
నీత్వా ప్రపాదికే రమ్యే స్థాపయిత్వా జగత్పతిమ్।
వహ్నివృక్షస్య మూలే తు ప్రోక్ష్య పుణ్యాహవారిణా।। 43.14 ।।
ఆయుధాని నిధాయాథ పూజయేత్ స్వస్వమన్త్రతః।
దేశికో మూలమన్త్రేణ శమీపల్లవమాహరేత్।। 43.15 ।।
నిదధ్యాద్ దేవశిరసి సర్వభూవిజయాయ తత్।
బాణాన్ ధనుశ్చ సంగృహ్య చతుర్దిక్షు ధరోర్ధ్వయోః।। 43.16 ।।
ప్రయుఞ్జ్యాదస్త్రమన్త్రేణ ధన్వనాగేతి చాప్యృచా।
తతోఽర్చయేద్దేవదేవం వివిధైరుపహారకైః।। 43.17 ।।
వానప్రస్థైస్తాపసాద్యైరర్పితాని చ భక్తితః।
కన్దమూలఫలాదీని వివిధాః కుసుమస్రజః।। 43.18 ।।
సమర్ప్య దేవదేవాయ తామ్బూలం చ నివేదయేత్।
సాయాహ్నే సమనుప్రాప్తే పునరశ్వే నియోజ్య చ।। 43.19 ।।

ప్రదీపైర్వివిధైర్వాద్యైర్వేదపారాయణైరపి।
ప్రదక్షిణం కారయిత్వా సర్వా వీథీర్వరాననే।। 43.20 ।।
ఆలయాన్తం ప్రాపయిత్వా ఘటదీపం చ దర్శయేత్।
దేవస్య శ్రమశాన్త్యర్థం స్నాపయేన్నవభిర్ఘటైః।। 43.21 ।।
శక్తిం మూలే నియోజ్యాథ ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయమ్।
యన్మయానుష్ఠితం దేవ దశమ్యుత్సవమద్య తే।। 43.22 ।।
తస్మిన్న్యూనాధికం చేత్తత్ క్షమ్యతాం భక్తపూజనమ్।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం యథావత్ పూజయేత్తతః।। 43.23 ।।
అపరం దేవి వక్ష్యామి హ్యుత్సవం పుష్టికామదమ్।
స్వర్గదం చాపి సర్వేషాం వైష్ణవానాం చ ముక్తిదమ్।। 43.24 ।।
భూమిపుత్రః పురా దేవి నరకో నామ దానవః।
తేనేమా హింసితాః పూర్వం మాం ప్రజాః శరణం యయుః।। 43.25 ।।
తతోఽహమహనం దేవి నరకం దానవాధిపమ్।
స తు దివ్యం వపుః ప్రాప్య మాం చ స్తుత్వా వచోఽబ్రవీత్।। 43.26 ।।
పుణ్యశ్లోక హరే విష్ణో కమలాసనపూర్వజ।
త్వాం ప్రార్థయే నమస్కృత్య భక్తప్రియ హితంకర।। 43.27 ।।
త్వయా హతోఽహం సంతుష్టో దానవానాం సుదుర్లభమ్।
త్వత్ప్రసాదాత్ స్వర్గవాసం వసిష్యామి న సంశయః।। 43.28 ।।
పరం తు బాధితాః పూర్వం మోదన్తాం సకలాః ప్రజాః।
మన్నామ్నా హ్యుత్సవం కుర్యురాలయేషు గృహేషు చ।। 43.29 ।।
అభ్యఞ్జనస్నానదానం నూతనామ్బరధారణమ్।
కుర్యుర్దేవాయ భక్ష్యాదిగుడాన్నాదిచతుర్విధమ్।। 43.30 ।।
నివేదయేయురిత్యేవం సంప్రార్థ్యా స్వర్గమభ్యగాత్।
తతో దేవాన్ మానుషాంశ్చ తదాశాసం జలోద్భవే।। 43.31 ।।

ఆశ్వయుక్కృష్ణపక్షస్య చతుర్దశ్యాం విధూదయే।
తైలేన స్నాపయేద్దేవమవశిష్టేన వై గురుః।। 43.32 ।।
శిరసా ధారయేత్ పూర్వం భక్తేభ్యో ధారయేత్తతః।
భగవద్గాత్రసంస్పృష్టం తైలం మన్త్రైశ్చ మన్త్రితమ్।। 43.33 ।।
శిరసా ధారయేయుస్తే శరీరేషు న లిమ్పయేత్।
యో మోహాల్లిమ్పతే గాత్రం స తు రౌరవమాప్నుయాత్।। 43.34 ।।
గురుః పూర్వోక్తరీత్యాథ స్నాత్వా దేవస్య సంనిధిమ్।
ప్రవిశ్య నిత్యపూజాం చ కృత్వా హోమావసానకమ్।। 43.35 ।।
నరకాన్తక శార్ఙ్గేశ చతుర్దశ్యుత్సవాయ తే।
కృపయా కర్మబిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధత్స్వ రమాపతే।। 43.36 ।।
ఇత్థం విజ్ఞాప్య చావాహ్య మూలాచ్ఛక్తిం గురూత్తమః।
దేవేశం యానమారోప్య నయేదాస్థానమణ్టపమ్।। 43.37 ।।
ఆరాధ్య ధూపదీపాద్యైర్గుడాన్నాదిచతుర్విధమ్।
నివేదయేచ్చ భక్ష్యాది తామ్బూలం ముఖవాసనమ్।। 43.38 ।।
అనాహతాని వస్త్రాణి దారయేద్ధరిమవ్యయమ్।
తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి శృణు పఙ్కజసంభవే।। 43.39 ।।
దేవస్య తు పురోభాగే ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।
హైమాని వస్త్రయుగ్మాని పట్టజాన్యపరాణ్యపి।। 43.40 ।।
స్వర్ణపాత్రే నాలికేరఫలతామ్బూలశోభితే।
నిధాయ ధాన్యపీఠే తు ప్రోక్ష్య పుణ్యాహవారిణా।। 43.41 ।।
తేషు వస్త్రేషు వై చన్ద్రమావాహ్యాభ్యర్చయేత్తతః।
గజాదౌ వా యానవర్యే పరిచారకమూర్ధ్ని వా।। 43.42 ।।
నిధాయ చ్ఛత్రవాద్యాదిసహితో దేశికోత్తమః।
ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య పరిదధ్యాద్యథాక్రమమ్।। 43.43 ।।

గర్భమన్దిరమావిశ్య మూలార్చాయాశ్చ ద్వైవ్యయోః।

కర్మబిమ్బాదిబిమ్బానాం ధారయేన్నూతనాంబరమ్।। 43.44 ।।

నివేద్య భక్ష్యభోజ్యాది భక్తేభ్యో దాపయేత్తతః।

ఏవం కృత్వా తు దేవేశం గర్భమన్దిరమానయేత్।। 43.45 ।।

కర్మబిమ్బగతాం శక్తిం మూలార్చాయాం నియోజయేత్।

చతుర్దశ్యుత్సవం విష్ణో మయా భక్త్యా హ్యనుష్ఠితమ్।। 43.46 ।।

అత్ర కించిత్ పరిత్యక్తం జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోఽపి వా।

మద్భక్త ఇతి తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి మాధవ।। 43.47 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య మధ్యాహ్నపూజాశేషం సమాపయేత్।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం నరకచతుర్దశ్యుత్సవనామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(1. `త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్।

`చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

------------------------------ - --

॥ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

పురా మహాబలీర్నామ మద్భక్తో దానవోత్తమః।
సర్వాన్ దేవాన్ విజిత్త్యైవ త్రైలోక్యస్యాధిపోఽభవత్॥ 44.1 ॥
తం విజేతుమశక్తా వై దేవా మాం శరణం యయుః।
శరణాగతరక్షార్థమహత్వాప్యసురాధిపమ్॥ 44.2 ॥
ఉపాయేన జయిష్యామి హ్యసురం దేవకణ్టకమ్।
ఇతి నిశ్చిత్య మనసా వామనం రూపమాస్థితః॥ 44.3 ॥
మాముద్దిశ్యైవ యజతో యజ్ఞవాటముపాగమమ్।
గత్వా త్వయాచే తపసే మత్పాదత్రయమానితామ్॥ 44.4 ॥
భువం తతో హ్యలక్ష్యేణ సోఽప్యదాన్మమ వల్లభే।
గృహీత్త్వైవ పదైకేన భువమన్యేన పాదతః॥ 44.5 ॥
పుణ్యమస్యాన్తరిక్షం చ భూయోఽప్రాక్షమహం బలిమ్।
తృతీయం పదమానం తు కుత్ర దాస్యసి సువ్రత॥ 44.6 ॥
ఇతి మద్వచనం శ్రుత్వా బలిర్హృష్టో వచోఽబ్రవీత్।
సత్యం మద్వచనం కర్తుం మూర్ధ్ని మే చరణం కురు॥ 44.7 ॥
అనుగ్రహార్థం భక్తస్య తథా కృత్వా రసాతలమ్।
నీత్వా తస్మిన్ రాజ్యభారమసురం కారయామ్యహమ్॥ 44.8 ॥
ఏవం మాం ప్రార్థయత్తస్మిన్ కాలే దైత్యాధిపో బలిః।
ఉపక్రాన్తా మయా తృప్తిర్వహ్నిరూపస్య తే విభో॥ 44.9 ॥
మయా ప్రీతిస్తు నాకారి విఘ్నోఽభూద్యజ్ఞసంతతేః।

తస్మాదస్మిన్ దినే భూమ్యామాలయేషు గృహేషు చ।। 44.10 ।।

అగ్నిం హుత్వా ప్రదీపాంస్తు దీపయేయుస్తదగ్నినా।

తదా ప్రభృతి కుర్వన్తి మయాజ్ఞప్తా జనా భువి।। 44.11 ।।

అగ్నితృప్త్యుత్సవం వక్ష్యే శృణు సాగరసంభవే।

సూర్యోదయే కలాయుక్తా హ్యవిద్ధా పూర్ణిమా యది।। 44.12 ।।

భరణ్యా చ చతుర్దశ్యా కృత్తికాపూర్ణిమే యదా।

విద్ధే స్యాతాం తదా విష్ణోరుత్సవం నైవ కారయేత్।। 44.13 ।।

సంక్రాన్త్యా చోపరాగేణ ద్వషితే తే యదా భవేత్।

నక్షత్రం త తిథిం చైవ త్యక్త్వా శుద్ధదినే చరేత్।। 44.14 ।।

ఏకా చేదుపరాగేణ పూర్ణిమా దీషితా యది।

పురస్తాచ్చ పకస్తాచ్చ వర్జయిత్వాష్టనాడికాః।। 44.15 ।।

దీపోత్సవం తదా కుర్యాదగ్నితృప్త్యుత్సవం శుభమ్।

ఆచార్యః ప్రాతరుత్థాయ నిత్యపూజాం సమాప్య చ।। 44.16 ।।

ప్రాసాదాన్తరమారభ్య పరివారగణాన్తిమమ్।

పురాతనాని మృద్దీపపాత్రాణి పరితస్త్యజేత్।। 44.17 ।।

స్వర్ణాదీని చ పాత్రాణి శోధయేచ్ఛర్కరాదిభిః।

సలిలైః శోధయేత్ పూర్వం ప్రాసాదాద్యం సుమధ్యమే।। 44.18 ।।

సుధాచూర్ణైరలంకృత్య వికిరేదక్షతానపి।

వితానైస్తోరణైశ్చైవ కదలీస్తభ్భపూగకైః।। 44.19 ।।

నాలికేరైరలంకుర్యాత్ ధ్వజయష్టిభిరబ్జజే।

చన్దనాగరుకస్తూరిధూపైః సర్వత్ర ధూపయేత్।। 44.20 ।।

నూత్నప్రదీపపాత్రాణి సంక్షాల్య చ తతః పరమ్।

తేషు స్వర్ణాదిపాత్రేషు వర్తీస్తన్తువినిర్మితాః।। 44.21 ।।

నూతనైర్వస్త్రఖణ్డైశ్చ నిర్మితా స్తేషు చ న్యసేత్।

ఆజ్యేన పూరయేత్తాని తిలతైలేన వా రమే।। 44.22 ।।

ప్రాకారభిత్తిషు తథా మణ్డపే గోపురేషు చ।

గోమయైః పీఠమాకల్ప్య దీపపాత్రాణి నిక్షిపేత్।। 44.23 ।।

మూలబేరస్య పురతో ధాన్యపీఠం ప్రకల్పయేత్।

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం పైత్తలం మృణ్మయం తు వా।। 44.24 ।।

చతురశ్రం వర్తులం వా తన్మధ్యే స్థాపయేత్తతః।

పరితస్తస్య పాత్రస్యాప్యష్టౌ సంస్థాప్య దేశికః।। 44.25 ।।

మధ్యపాత్రే త్వాఢకేన గోఘృతేన సుపూరయేత్।

పరితోఽష్టసు పాత్రేషు గోఘృతేన యథార్థతః।। 44.26 ।।

మధ్యపాత్రే తూర్ధ్వముఖీం వర్తిం మధ్యే నిధాపయేత్।

అన్యేష్వపి చ పాత్రేషు ఇత్థమేవ ప్రకల్పయేత్।। 44.27 ।।

సర్వాణ్యపి చ పాత్రాణి ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।

తతోఽపరాహ్నే సంప్రాప్తే మూర్తిపైః సహ దేశికః।। 44.28 ।।

మూలమన్దిరమాసాద్య ప్రార్థయేదచ్యుతం పరమ్।

పుణ్యకీర్తే మహాయోగిన్ సాధుసేవితవిగ్రహ।। 44.29 ।।

దీపోత్సవార్థం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధత్స్వ భువః పతే।

ఏవం సంప్రార్థ్యా చాభ్యర్చ్య బన్ధయేత్ కౌతుకం గురుః।। 44.30 ।।

స్వయం చ కౌతుకం హస్తే దక్షిణే బన్ధయేత్ తతః।

స్నాపయేదేకబేరం చేన్మూలం తు బహుబేరకే।। 44.31 ।।

కర్మార్చాం నవభిః కుమ్భైరభిషిచ్య చ పూజయేత్।

అర్ఘ్యాద్యైః పాపణాన్తం చ పూజయేత్ పుష్కరేక్షణే।। 44.32 ।।

ఆవాహనపదే పాత్రే దేవమావాహ్య దేశికః।

నయేద్ దేవం తథా దీపపాత్రాణి పరిచారకైః।। 44.33 ।।

నిత్యాగ్నికుణ్డమాసాద్య వహ్నిం ప్రజ్వలయేత్తతః।

పాత్రస్థం శ్రీశమావాహ్య వహ్నౌ సంపూజయేద్రమే।। 44.34 ।।

అపూపాన్ గుడసంమిశ్రలాజాదీన్ జుహుయాత్పునః।

సాయాహ్న సమయే ప్రాప్తే దీపారోపణమిష్యతే।। 44.35 ।।

ధ్యాయేత్ విష్ణోర్ముఖామ్భోజాదుత్పన్నం హవ్యవాహనమ్।

దీపాన్ ప్రజ్వాల్య నేత్రేణ నిధాయ ప్రేష్యమూర్ధసు।। 44.36 ।।

ఆవాహితం వాసుదేవం పునః పాత్రే నియోజ్య చ।

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైః కృత్వా ధామ ప్రదక్షిణమ్।। 44.37 ।।

గర్భగేహం సమాసాద్య దేవం మూలే నియోజయేత్।

దీపపాత్రాణి పురతో ధాన్యపీఠే నిధాయ చ।। 44.38 ।।

అర్ఘ్యాదినా దేవదేవమపూపానుపహారకాన్।

పాయసాదీంస్తథా లాజాంస్తామ్బూలం చ నివేదయేత్।। 44.39 ।।

వహ్నిమన్త్రేణ చాస్త్రేణ దీపానభ్యర్చ్య దేశికః।

అపూపాదీని భక్ష్యాణి వినివేద్య తతః స్వయమ్।। 44.40 ।।

దీపపాత్రం సమాదాయ నేత్రమన్త్రేణ వా ఋచా।

ఉద్దీప్యస్వేతి వై దీపం ప్రదర్శ్య హరయే తతః।। 44.41 ।।

పరిచారకహస్తేషు దీపాన్ దద్యాత్ స్వయం గురుః।

తే చ ద్వారేషు సర్వేషు మణ్డపావరణేషు చ।। 44.42 ।।

గోపురేషు చ సర్వేషు పుష్కరిణ్యాస్తటేషు చ।

శ్రియో గృహే తథోద్యానే భక్తబిమ్బగృహేషు చ।। 44.43 ।।

విన్యస్తవర్తిదీపేషు దీపయేయుర్ద్విజోత్తమాః।

తతః శ్రీపుష్టిసహితం యానమారోప్య వై హరిమ్।। 44.44 ।।

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైః ప్రదీపానాం శతేన చ।

యాత్రోపకరణైః సార్ధం బహిర్గోపురమానయేత్।। 44.45 ।।

గోపురస్య పురోభాగే శతతాలోన్నతం తు వా।

తదర్ధం వా తదర్ధం వా ఖాదిరం చన్దనం తు వా।। 44.46 ।।
సాలం తాలం నారికేలమడజుం స్తమ్భం సమాహరేత్।
చతుర్ధా విభజేత్ స్తమ్భమేకాంశం ఖాతభూతలే।। 44.47 ।।
నిధాయ దృఢవత్కృత్వా స్తమ్భాగ్రే పీఠమబ్జజే।
వృత్తం వా చతురశ్రం వా కల్పయేద్ధస్తవిస్తృతమ్।। 44.48 ।।
ఆజ్యావసిక్తవస్త్రైర్వా తైలవస్త్రైర్నవైః ప్రియే।
తాలపత్రసమూహైర్వా యద్వా విత్తానుసారతః।। 44.49 ।।
స్తమ్భమావేష్టయేద్ధీమాన్ ప్రోక్ష్య పుణ్యాహవారిణా।
ఆలయాభిముఖం దీపం పీఠమధ్యే న్యసేత్పురా।। 44.50 ।।
శరావాన్ సముపాదాయ తస్య ప్రాగాదిషు న్యసేత్।
తేభ్యో వర్తీః సమాదాయ తత్తద్దిక్షు చ దీపయేత్।। 44.51 ।।
అగ్నేః ప్రశమనాదర్వాగ్రాజరాష్ట్రవివృద్ధయే।
ఛేదయేత్ స్తమ్భమూలం తు తతో నీరాజయేత్ విభుమ్।। 44.52 ।।
తత్తత్కార్యనియుక్తానాం ప్రేష్యాణాం తోషయేద్ధనైః।
ధామ ప్రదక్షిణీకృత్య దేవమన్తః ప్రవేశ్య చ।। 44.53 ।।
ఘటదీపం ప్రదర్శ్యాథ మూలే శక్తిం నియోజయేత్।
శర్కరైర్గోఘృతైర్మిశ్రం నవం చాఢకతణ్డులమ్।। 44.54 ।।
క్షీరైః సంపచ్య దేవాయ నివేద్య ప్రార్థయేత్ తతః।
బలినా ప్రార్థితః పూర్వముత్సవస్తు మయా కృతః।। 44.55 ।।
అజ్ఞానాత్ స్ఖలితం త్వస్మిన్ తత్క్షమస్వ దయానిధే।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం శయనాన్తం సమర్చయేత్।। 44.56 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం అగ్నిదీపోత్స(వో)నామ (1)త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(1.`చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్।

`పఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

---------------------------------- - -------------------------------- - ------------------------- - --------
----

।। పఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

డోలోత్సవవిధం వక్ష్యే శృణు పఙ్కజమాలిని।

తులాద్యః కుమ్భమాసాన్తో ముఖ్యః కాల ఉదాహృతః।। 45.1 ।।

సప్తాహం వాథ పఞ్చాహం త్ర్యహం వా కారయేద్రమే।

శుక్లపక్షేఽథవా కృష్ణే దశమ్యాదిదినత్రయే।। 45.2 ।।

సప్తమ్యాం వా పౌర్ణిమాయాం మాసర్క్షే శ్రవణేఽపి వా।

రోహిణ్యాం వా చిత్రఋక్షే ఫల్గునీపుష్యయోరపి।। 45.3 ।।

(1)సంక్రాన్తిదివసే వాపి నిశ్చిత్యావభృథం రమే।

ప్రథమాద్యావరణేషు మణ్డపం పరికల్పయేత్।। 45.4 ।।

(1.గ్ర. సంక్రమణే వావభృథం నిశ్చిత్య తదనన్తరమ్।)

ద్వాత్రింశత్స్తమ్భసంయుక్తమథవా తు తదర్ధకమ్।

మణ్డపం శైలజం యద్వా దారుజం వా ప్రకల్పయేత్।। 45.5 ।।

[మణ్డపం సమలంకుర్యాన్ముక్తాదామాదిదర్పణైః।]

రమ్భాస్తమ్భైః పుష్పమాల్యైర్నాలికేరఫలాదిభిః।। 45.6 ।।

పూగస్తబకమాలాభిరామ్రపత్రాదితోరణైః।

వితానైర్వివిధైరమ్యైర్ధ్వజైశ్ఛత్రైర్విచిత్రితమ్।। 45.7

ఘృతేన పూరితైర్దీపైః స్వర్ణదణ్డవిరాజితైః।

మణ్డపాభ్యన్తరభువం లేపయేద్ గోమయామ్భసా।। 45.8 ।।

హిమనిష్యన్దసలిలైర్గన్ధతోయైశ్చ శోధయేత్।

నానావర్ణైః సుధాచూర్ణైః కుసుమైరక్షతైరపి।। 45.9 ।।

సమలంకృత్య తన్మధ్యే కల్పయేత్ సుమనోహరామ్।

సౌవర్ణీం రాజతీం తామ్రీం పైత్తలాం వాథ దారుజామ్।। 45.10 ।।

చతుఃస్తమ్భసమోపేతాం విమానసదృశీం రమే।

సువర్ణశృఙ్ఖలోపేతాం నానారత్నవిరాజితామ్।। 45.11 ।।

చతురశ్రసమోపేతాం చతురశ్రాయతాం తు వా।

డోలామిత్థం ప్రకల్ప్యాథ పరస్మిన్ దివసేఽహని।। 45.12 ।।

స్నానాదినియమాన్ కృత్వా ప్రవిశ్యాలయమబ్జజే।

నిత్యపూజాదికం కృత్వా సాయాహ్నే మృదమాహరేత్।। 45.13 ।।

అఙ్కురానర్పయేద్ రాత్రౌ సాస్త్రోక్తేనైవ వర్త్మనా।

తతః ప్రాతః సాధకైశ్చ స్నాత్వా వపనపూర్వకమ్।। 45.14 ।।

శుద్ధవస్త్రధరాః సర్వే కృతపఞ్చాఙ్గభూషణాః।

ప్రవిశ్య భగవద్గేహం నిత్యపూజాం సమాప్య చ।। 45.15 ।।

భగవన్తం ప్రార్థయీత డోలోత్సవసమృద్ధయే।

శేషాఙ్కశాయిన్ లక్ష్మీశ రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే।। 45.16 ।।

డోలోత్సవార్థం బిమ్బేఽస్మిన్ సంనిధత్స్వ జగత్పతే।

ఇతి విజ్ఞాప్య చావాహ్య పూజయేద్ దేవమవ్యయమ్।। 45.17 ।।

రక్షాబన్ధం ధ్రువార్చాదిబేరాణాం బన్ధయేద్ గురుః।

డోలాప్రతిష్ఠాం తు తతః కుర్యాచ్ఛాస్త్రోక్తవర్త్మనా।। 45.18 ।।

పుణ్యాహసలిలైర్డోలాం ప్రోక్షయేన్మన్త్రపూర్వకమ్।

డోలామధ్యే చాదిశేషం పాదేషు చతుర్షు క్రమాత్।। 45.19 ।।

ధర్మం జ్ఞానం చ వైరాగ్యమైశ్వర్యం చాపి పూజయేత్।

సత్యాదిగరుడవ్యూహం డోలాస్తమ్భేషు వై క్రమాత్।। 45.20 ।।

సత్యం సుపర్ణం గరుడం తార్క్ష్యమావాహ్య దేశికః।

స్తమ్భోపరి విమానే చ విరాడ్రూపం హరిం యజేత్।। 45.21 ।।

శృఙ్ఖలాసు చతుర్వేదాన్ సావిత్రీమర్చయేద్ ధ్వజే।

పతాకాసు చ గాయత్రీం ఛత్రే వ్యాహృతిమర్చయేత్।। 45.22 ।।

వితానే సోమమావాహ్య తోరణేషు స్వరాంస్తథా।

యద్వా సర్వేష్వనన్తం వా గరుడం వాపి పూజయేత్।। 45.23 ।।

ధాన్యకుమ్భే మహాకుమ్భముపకుమ్భాష్టకాంస్తథా।

స్థాపయిత్వా మధ్యకుమ్భే విరాజం పరితో రమే।। 45.24 ।।

పాదాదిదేవానావాహ్య ఇన్ద్రాదీన్ వా యథాక్రమమ్।

ఆవాహ్యాభ్యర్చ్య కుమ్భేషు డోలాదేవాన్ పృథక్పృథక్।। 45.25 ।।

అగ్నావావాహ్య జుహుయాచ్ఛతమష్టోత్తరం రమే।

అష్టవింశతిమష్టౌ వా తిలాజ్యసమిదాహుతీః।। 45.26 ।।

చక్రాబ్జే కర్ణికాయాం తు వాసుదేవం దలేష్వపి।

కేశవాదీన్ సమావాహ్య సంపూజ్య తదనన్తరమ్।। 45.27 ।।

డోలామపి చ సంపూజ్య పాయసాన్నం నివేదయేత్।

ఇన్ద్రాదికుముదాదిభ్యో బలిం ప్రాచ్యాదిషు క్రమాత్।। 45.28 ।।

సాయాహ్నసమయే ప్రాప్తే శ్రీభూమిభ్యాం సమన్వితమ్।

భద్రపీఠం సమారోప్య మాల్యాద్యైర్భూషయేద్ధరిమ్।। 45.29 ।।

సర్వవాద్యైర్వేదఘోషైః ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్।

అన్తర్నీత్వా తు దేవాయ ఘటదీపం ప్రదర్శయేత్।। 45.30 ।।

దేవమారోపయేద్డోలాం సుముహూర్తే సులగ్నకే।

అర్ఘ్యాదినా సమభ్యర్చ్య హవిరన్నం నివేదయేత్।। 45.31 ।।

చతుఃస్థానేషు సంపూజ్య కుముదాదిబలిం క్షిపేత్।

నివేద్య తర్పణాదీని నీరాజనమథాచరేత్।। 45.32 ।।

మణ్డనాసనభోగైశ్చ దేవం తత్ర సమర్చయేత్।

డోలాన్దుకాం గృహీత్వాథ దీక్షితో మూర్తిపాశ్చ తే।। 45.33 ।।

మన్దం మన్దం చాలయేయుస్తదానీం వేదపారగాః।

ఋగ్యజుఃసామభిర్వేదైస్తోషయేయుర్జగత్పతిమ్।। 45.34 ।।

భగవద్వంశజాః సర్వే మహోపనిషదాదిభిః।

పానీయం శ్రమశాన్త్యర్థమేలాకర్పూరమిశ్రితమ్।। 45.35 ।।

మధ్యే మధ్యే సమర్ప్యాథ శోధయేచ్చాటినా ముఖమ్।

ముఖవాసనసంయుక్తం తామ్బూలం చ సమర్పయేత్।। 45.36 ।।

తతో వారాఙ్గనాగీతైర్వీణావేణువిమిశ్రితైః।

నృత్తైశ్చ వివిధైశ్చాపి తోషయేయుః సురోత్తమమ్।। 45.37 ।।

భక్తేభ్యో దాపయేత్ పశ్చాదన్నాదీన్ గురుసత్తమః।

దేవం నీత్వా గర్భగేహం మూలే శక్తిం నియోజయేత్।। 45.38 ।।

ఆరాధయేచ్చ శయ్యాన్తమిత్థమవభృథావధి।

నిత్యం సాయాహ్నసమయే కుర్యాదుత్సవమబ్జజే।। 45.39 ।।

ఆరభ్య చోత్సవదినాత్ప్రాతః సాయం యథావిధి।

చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాద్ బలిదానం చ (2)కారయేత్।। 45.40 ।।

అఙ్కురాణాం చ పూజాం చ ద్వారపూజాదికం చరేత్।

కర్మాణ్యవభృథాదీని గురుః శాస్త్రవదాచరేత్।। 45.41 ।।

నివేద్య మూలశక్తిం చ గాథామేతాముదీరయేత్।

డోలోత్సవం జగన్నాథ మయా త్వత్ప్రీతయే కృతమ్।। 45.42 ।।

తస్మింస్తు సంభవేద్యద్యదపచారం జగత్పతే।

ప్రేష్యస్య క్షమితవ్యం మే తత్సర్వం భక్తవత్సల।। 45.43 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం నిత్యపూజాం సమాచరేత్।

యః కరోతి జగద్భర్తురిమముత్సవమబ్జజే।। 45.44 ।।

సంసారశృఙ్ఖలాముక్తో మోక్షం ప్రాప్య స మోదతే।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం డోలోత్సవం(వో) నామ (2)చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(2.పఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।

"డోలోత్సవో నామ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయ" ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

------------------------------ - ------------------------------ - ------------------------------

।। షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

అపరం దేవి వక్ష్యామి ధనుర్మాసే తు పూజనమ్।
ఉత్సవం సంపదాయుష్యపుష్టిదం మోక్షదం రమే।। 46.1 ।।
కోదణ్డస్థే సవితరి యావన్మకర(1)సంక్రమమ్।
తావద్దినేషు ప్రత్యూషే భగవన్తం జనార్దనమ్।। 46.2 ।।
(1.గ్ర. సంక్రమః।)
యథావత్ పూజయేద్ దేవి స్నానార్థం ప్రోక్షణం చరేత్।
అలంకారాసనం నీత్వా భక్తగాథాసమన్వితైః।। 46.3 ।।
స్తోత్రైరన్యైర్నృత్తగీతైస్తోషయేద్ధరిమవ్యయమ్।
ముద్గాన్నం సఘృతం క్షీరం మరీచ్యాదిసమన్వితమ్।। 46.4 ।।
సోపదంశం శర్కరాం చ కదలీఫలసంయుతమ్।
సుగన్ధరససంయుక్తం లేహ్యచోష్యాదిభిర్యుతమ్।। 46.5 ।।
ఏవం ప్రతిదినం ప్రాతర్దేవస్య వినివేదయేత్।
ద్వాదశాబ్దార్చనఫలం దినేనైకేన లభ్యతే।। 46.6 ।।
కార్తికే మార్గశీర్షే వా శ్రీమదధ్యయనోత్సవమ్।
మార్గశీర్షస్య శుక్లస్య ప్రథమాయాముపక్రమేత్।। 46.7 ।।
దశమ్యన్తం తతో భూయః ఏకాదశ్యాం తథారభేత్।
పఞ్చమీ కృష్ణపక్షస్య తావద్ దశదినం భవేత్।। 46.8 ।।
తద్విధానం తు కమలే భక్తమోక్షదముత్సవమ్।
ప్రథమావరణే వాపి ద్వితీయావరణేఽపి వా।। 46.9 ।।
తృతీయావరణే యద్వా యత్ర కుత్రాపి వా భవేత్।
ప్రాచ్యాం వా కల్పనీయం స్యాదాపయోధరమున్నతమ్।। 46.10 ।।
నాలికేరైశ్చ పూగాదిఫలైర్నానావిధైస్తథా।
వితానైర్దీపమాలాభిః ప్రతిమాభిః సుశోభితమ్।। 46.11 ।।

దేవగన్ధర్వదైత్యానాం సుఖసంచరణక్షమమ్।

ఏవం లక్షణసంయుక్తం కుర్యాన్మణ్డపముత్తమమ్।। 46.12 ।।

శ్రీః-

దేవదేవ జగన్నాథ బ్రహ్మరుద్రాది(2)సేవిత।

మార్గశీర్షే మాసి ముఖ్యే ఉషఃకాలే తు పూజనమ్।। 46.13 ।।

(2.గ్ర. పూజిత।)

ముద్గాన్నాది చ తత్కాలే కిమర్థం వా నివేదనమ్।

ఉత్సవో మోక్షదః కస్మాత్ మణ్డపం తాదృగున్నతమ్।। 46.14 ।।

శ్రోతుమిచ్ఛామి విస్తారాద్ భగవన్ భక్తవత్సల।

శ్రీ భగవాన్-

విస్మృతాసి పురావృత్తం స్మారయామి తవ ప్రియే।। 46.15 ।।

ప్రలయోదే హ్యహం సుప్తో వటపత్రే పురా రమే।

బాలరూపధరో దేవి తదా త్వం వక్షసి స్థితా।। 46.16 ।।

మన్నాభికమలాద్ బ్రహ్మ మత్సంకల్పాదజాయత।

ఆననైశ్చతురో వేదానుచ్చరన్ శాస్త్రసంమితాన్।। 46.17 ।।

సర్వజ్ఞస్య జగత్స్రష్టుః స్మయోఽభూన్మాం చ నాస్మరత్।

మమ కర్ణాత్ సముద్భూతావసురౌ లోకకణ్టకౌ।। 46.18 ।।

బ్రహ్మాణం హన్తుమారబ్ధౌ సోఽరోదీత్ ప్రాకృతో యథా।

జలేశయం చ మాం దృష్ట్వా హ్యస్తౌషీచ్చతురాననః।। 46.19 ।।

తతోఽవబుధ్య తౌ దృష్ట్వా ప్రావోచం దానవోత్తమౌ।

వరం వృణీతం మత్తో వాం తావబ్రూతామనన్తరమ్।। 46.20 ।।

వృణీష్వ మత్తో దేవేశ వరం దాస్యావ దుర్లభమ్।

తయోరిత్థం వచః శ్రుత్వా ప్రహస్యాహమథాబ్రువమ్।। 46.21 ।।

మయా హతౌ యువాం దైత్యౌ పునః ప్రకృతిమేష్యతః।

ఇత్యుక్త్వాసురౌ మాం తు మాసమావాం త్వయా సహ।। 46.22 ।।

యుధ్వా త్వత్తో వధం ప్రాప్య సిద్ధిమిష్టామవాప్నుతః।

ఏవం నిశ్చిత్య తదను యుద్ధసంరమ్భిణౌ మయా।। 46.23 ।।

నియుద్ధం మాసమేకం తు కృత్వా సార్ధం సుమధ్యమే।

మయా హతౌ తౌ దేవత్వం ప్రాప్తౌ చక్రాబ్జధారిణౌ।। 46.24 ।।

మత్స్వరూపమపి జ్ఞాత్వా నమస్కృత్య కృతాఞ్జలీ।

త్వత్స్వరూపం ప్రాప్తవతో దైత్యారే నావయోః పునః।। 46.25 ।।

కించ త్వల్లోకవాసం చ నిత్యం (3)స్యాత్కమలేక్షణ।

ఇతి సంప్రార్థితోఽహం హి దైత్యౌ తౌ మత్స్వరూపిణౌ।। 46.26 ।।

(3.గ్ర. కమలేక్షణే।)

చాపమాసే శుక్లపక్షస్యైకాదశ్యామినోదయే।

ద్వారముత్తరముద్ఘాట్య తన్మార్గాత్ ప్రాపయం చ తౌ।। 46.27 ।।

శ్రీవైకుణ్ఠే సత్యలోకాదుపరిష్ఠాత్ స్థితే శుభే।

శుద్ధసత్త్వే సూరిగణైర్నిత్యైశ్చాపి నిషేవితే।। 46.28 ।।

రత్నమణ్డపమధ్యస్థే రత్నపర్యఙ్కశోభితే।

తిష్ఠన్తం శేషశయనే తత్ఫణామణిశోభితమ్।। 46.29 ।।

సూరిభిః స్తూయమానం మామేకాయనఋుగాదిభిః।

ఆయుధైః శఙ్ఖచక్రాద్యైర్మూర్తిభిః పరిసేవితమ్।। 46.30 ।।

ఉపస్థితం ప్రాఞ్జలినా వినతానన్దనేన చ।

విష్వక్సేనేన చాన్యైశ్చ పార్షదైః కుముదాదిభిః।। 46.31 ।।

జయాదిభిశ్చ మాం దృష్ట్వా విస్మితేనాన్తరాత్మనా।

మత్స్వరూపం పరం దృష్ట్వా పులకాఞ్చితవిగ్రహౌ।। 46.32 ।।

స్తుత్వా చ వివిధైః స్తోత్రైరబ్రూతామసురోత్తమౌ।

పరమాత్మన్ పరం బ్రహ్మ పరాత్పర జగత్పర।। 46.33 ।।

జ్ఞానానన్ద జ్ఞానమూర్తే సర్వజ్ఞాచిన్త్యవిగ్రహ।
నిత్యానన్ద నిరాకార సంసారోదధితారక।। 46.34 ।।
సత్యలోకాదిలోకస్థాస్త్వత్స్వరూపం కదాచన।
న జానన్తి జనా లోకే సంసారవశవర్తినః।। 46.35 ।।
కోటికోటిసహస్రేణ జన్మనా కృపయా చ తే।
సంసారసాగరాత్పారం ప్రాప్తౌ త్వాం శరణం గతౌ।। 46.36 ।।
ప్రార్థయావ విశాలాక్ష ప్రార్థనాం సఫలాం కురు।
త్వయా విగృహ్య చావాం యత్రాప్తౌ స్వః శ్రీపతే పదమ్।। 46.37 ।।
బ్రహ్మాదయోఽపి త్వల్లోకసదృశం రత్నమన్దిరమ్।
కల్పయిత్వా త్వదర్చాయామేకాదశ్యుత్సవం చరేత్।। 46.38 ।।
తదా పశ్యన్తి యే త్వాం తు నమస్యన్తి చ యే జనాః।
ఉత్తరద్వారమార్గేణ ప్రవిశన్తి చ యే హరే।। 46.39 ।।
తే వైకుణ్ఠమిమం ప్రాప్య మోదన్తాం నిత్యసూరివత్।
తయోస్తద్వచనం శ్రుత్వా భక్తవశ్యస్తదాబ్రువమ్।। 46.40 ।।
యువయోస్తృప్తయే హ్యేష ఉత్సవః కార్యతే మయా।
తదారభ్యాహమాదిక్షం సర్వలోకేషు వై రమే।। 46.41 ।।
కృత్వోత్సవం తథాభూతమేకాదశ్యాం విశేషతః।
విశన్తి మోక్షం తస్మాత్ సో మోక్షోత్సవ ఇతీర్యతే।। 46.42 ।।
ప్రపాయా ఉన్నతేర్హేతుం వదామి కమలేక్షణే।
ఉత్సవోఽయం ప్రథమతో దైత్యాభ్యాం ప్రార్థితః కిల।। 46.43 ।।
మోక్షం చాపి ప్రాప్తవన్తౌ తస్మాత్ సేవామహే వయమ్।
ఇతి నిశ్చిత్య దైతేయా మోక్షకామాశ్చ రాక్షసాః।। 46.44 ।।
మహోన్నతాః సమాగత్య నమస్యన్తి దినే దినే।
తేషాం సుఖప్రవేశార్థం ప్రపా తాదృక్ సమున్నతా।। 46.45 ।।

మార్గశీర్షో దేవతానాం ప్రాతఃకాల ఇతి స్మృతః।
ప్రాతఃకాలో మహద్భిస్తు సాత్త్వికః సముదాహృతః॥ 46.46 ॥
తస్మిన్నభిగమే కాలే పూజనం సాత్త్వికం స్మృతమ్।
ముద్గాన్నం చ గులాన్నం చ సాత్త్వికం పరిచక్షతే॥ 46.47 ॥
తత్కాలే సాత్త్వికాన్నేవ వాసుదేవం తు తర్పయేత్।
పూర్వోక్తయోరుత్సవయోః పూర్వాపరవిభేదతః॥ 46.48 ॥
ప్రాతః సాయం చ కర్తవ్యం తద్విధానం శృణు ప్రియే।
ఉత్సవారమ్భపూర్వేద్యురఙ్కురానర్పయేద్ గురుః॥ 46.49 ॥
ప్రాతర్నిత్యార్చనం కృత్వా ప్రార్థయేత్ కమలాపతిమ్।
పీతామ్బరధర శ్రీమన్ కౌస్తుభానతకంధర॥ 46.50 ॥
మఖాయాధ్యయనాయాస్మిన్ బిమ్బే సంనిధిమావహ।
ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం మూలాచ్ఛక్తిం నియోజ్య చ॥ 46.51 ॥
బన్ధయేన్మఙ్గలం సూత్రం మూలాదీనాం తథాత్మనః।
దేవేశం యానమారోప్య నీత్వా ధామ ప్రదక్షిణమ్॥ 46.52 ॥
మహామణ్డపమానీయ దేవేశం స్వర్ణవిష్టరే।
దేవస్యాభిముఖే భక్తబిమ్బాన్ సంస్థాపయేత్ తతః॥ 46.53 ॥
దేవం సంపూజ్య భక్ష్యాది వినివేద్య తతః పరమ్।
భక్తబిమ్బాన్ పూజయిత్వా తేభ్యస్తాని నివేదయేత్॥ 46.54 ॥
గాథాపాఠకభక్తేభ్యో వైష్ణవేభ్యశ్చ దాపయేత్।
అపరాహ్ణే వాసుదేవమారాధ్య విధివద్ గురుః॥ 46.55 ॥
చతుర్విధాన్నభక్ష్యాది వినివేద్య సమాహితః।
ముఖవాససమోపేతం తామ్బూలం చ నివేదయేత్॥ 46.56 ॥
అన్నాదీన్ భక్తబిమ్బానాం నివేద్య ప్రాణవల్లభే।
దేవేశం యానమారోప్య నృత్తగీతాదిభిః సహ॥ 46.57 ॥

అన్తః ప్రవేశ్య దేవేశం శక్తిమూలే నియోజయేత్।
ఏవం దశదినం కృత్వా చతుఃస్థానస్థితం విభుమ్।। 46.58 ।।
మూలే నియోజయేద్ దేవం ప్రార్థయేత్ ప్రాఞ్జలిః స్థితః।
త్వత్ప్రీతయే జగన్నాథ మయా హ్యధ్యయనోత్సవః।। 46.59 ।।
తస్మిన్ మోహాచ్ఛాస్త్రహీనం తత్క్షమస్వ దయానిధే।
అథ మోక్షోత్సవవిధిం శృణు క్షీరాబ్ధిసంభవే।। 46.60 ।।
సాయాహ్నసమయే ప్రాప్తే దశమ్యాః ప్రార్థద్ధరిమ్।
ప్రలయాబ్ధిజలే శాయిన్ మధుకైటభసేవిత।। 46.61 ।।
ప్రార్థితం తూత్సవం తాభ్యాముత్సవం కర్తుమారభే।
అనుజ్ఞాం దేహి దేవేశ వైకుణ్ఠాలయభూషణ।। 46.62 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశమనుజ్ఞాం ప్రాప్య దేశికః।
మృత్సంగ్రహాదికం సర్వమాచరేచ్ఛాస్త్రవర్త్మనా।। 46.63 ।।
ఏకాదశ్యాముషఃకాలే నిత్యపూజాం సమాప్య చ।
మోక్షోత్సవమహం కర్తుం తవ దైత్యనిషూదన।। 46.64 ।।
ఇచ్ఛామి కర్మబిమ్బేఽస్మిన్నాయాహి జగతీపతే।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం బిమ్బే కర్మణి దేశికః।। 46.65 ।।
ఆవాహ్యార్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య బిమ్బే ప్రతిసరం నయేత్।
భద్రపీఠం సమారోప్య దేవం స్తోత్రపురఃసరమ్।। 46.66 ।।
ఉత్తరం ద్వారమానాయ్య కవాటాభిముఖం గురుః।
దేవస్య శ్రమశాన్త్యర్థమర్ఘ్యాద్యైః పూజయేద్ విభుమ్।। 46.67 ।।
స్తుత్వా ఋుగాదిభిర్దేవం కవాటమపి పూజయేత్।
ద్వారాద్ బహిః సర్వవేదైః సర్వవాద్యైశ్చ ఘోషితే।। 46.68 ।।
గాథాభిః స్తుతిభిశ్చైవ సంస్తుతే జ్ఞానిభిస్తదా।
గురుః కవాటముద్ఘాట్య పథా తేన హరిం నయేత్।। 46.69 ।।

తదా పశ్యన్తి యే దేవం తేన ద్వారేణ యాన్తి(4) యే।
మహాపాతకినోఽపి స్యుర్మోక్షభాజో భవన్తి తే।। 46.70 ।।

(4.గ్ర. చ।)

తతో దేవం ప్రపాం నీత్వా మహతీం సింహవిష్టరే।
స్థాపయిత్వార్ఘ్యపాద్యాద్యైరుపచర్య యథాక్రమమ్।। 46.71 ।।
ఏకైకశో భక్తబిమ్బానానాయ్య చ హరేః పురః।
గన్ధమాల్యం చ తులసీం దత్వా భక్తస్య మూర్ధని।। 46.72 ।।
నిక్షిప్య పాదుకాం చైవ భూమౌ భక్తాన్నివేశయేత్।
త్రైరుక్తాభిర్గాధికాభిస్తోషయేద్ భక్తవత్సలమ్।। 46.73 ।।
సమారాధ్య తతో దేవం పిష్టదీపం ప్రదర్శయేత్।
నివేదయేద్ భక్ష్యభోజ్యం వివిధాని ఫలాన్యపి।। 46.74 ।।
తామ్బూలం చ నివేద్యాథ హరేర్నీరాజనం చరేత్।
అన్తర్నీత్వా హరిం మూలే నియోజ్య ప్రార్థద్ధరిమ్।। 46.75 ।।
మోక్షోత్సవో మయా తేఽద్య క్రియతే భక్తవత్సల।
ఆయాసస్తవ సంప్రాప్తః క్షన్తుమర్హసి తం హరే।। 46.76 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం శయ్యాన్తం పూజయేద్ గురుః।
ద్వాదశీదినమారభ్య సాయాహ్నే త్విత్థమాచరేత్।। 46.77 ।।
ఏవం కృత్వా నవదినం దశమేఽహని దేశికః।
తీర్థస్నానమథానాయ్య విష్ణోరవభృథం చరేత్।। 46.78 ।।
ప్రాపయ్య మణ్డపం దేవం స్థాపయేత్ సింహవిష్టరే।
పూర్వవద్ భక్తబిమ్బానాం మర్యాదాది సమాచరేత్।। 46.79 ।।
వహ్నిమణ్డలకుమ్భేభ్యః శక్తిం బిమ్బే నియోజ్య చ।
తతో గర్భగృహం నీత్వా మూలే శక్తిం నియోజయేత్।। 46.80 ।।
ఉత్తరాయణకాలం తు నిశ్చిత్యావభృథం హరేః।

మహోత్సవం యత్ర దేవి కరోతి విధిపూర్వకమ్ ।। 46.81 ।।
మార్గశీర్షప్రథమదినాద్యావద్వింశతి వై దినమ్ ।
పూర్వోక్తోత్సవయుగ్మం చ కృత్వా తు తదనన్తరమ్ ।। 46.82 ।।
ధ్వజారోహణపూర్వం తు కుర్యాత్ తత్ర మహోత్సవమ్ ।

ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం మోక్షోత్సవో నామ (5)పఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(5. `షట్చత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్ ।
`సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే ।)

---------------------------------- - -------------------------------- - ----------------------------------

।। సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

ఇన్దిరే వికసత్పద్మమన్దిరే లోకవన్దితే ।
జ్ఞాతమద్య మయా పూర్వకల్పవృత్తం తవ ప్రియే ।। 47.1 ।।
వదామి హ్యుత్సవం భద్రే ప్రణయాత్ కలహస్తవ ।
క్షీరోదమధ్యే సుమహాన్ శ్వేతద్వీప ఇతీరితః ।। 47.2 ।।
త్రికూటో నామ తన్మధ్యే దేవగన్ధర్వసేవితః ।
తత్సమీపే హ్రదః స్వచ్ఛో మహామకరసేవితః ।। 47.3 ।।

పఞ్చాశద్యోజనో యామో మత్స్యకచ్ఛమసంవృతః।
రాజహంసైర్మల్లికాక్షైః ప్లవైః కారణ్డవైర్యుతః।। 47.4 ।।
సహస్రపత్రైః కమలైః శతపత్రైశ్చ పూరితః।
నీలోత్పలైశ్చ కల్హారైః శోభితో జలపూరితః।। 47.5 ।।
చన్దనైః స్యన్దనౌర్నీపైః సాలైస్తాలైస్తమాలకైః।
ఏవం బహువిధైర్వృక్షైః పరితశ్చావృతం సహరః।। 47.6 ।।
శైత్యసౌరభ్యమానద్య(న్ద్యై?)శ్చ వాతి వాయుశ్చ సర్వదా।
ఏవం స్థితం హ్రదం దేవి గ్రీష్మకాలాభిపీడితః।। 47.7 ।।
మత్తమాతఙ్గయూథానాం కరిణీనాం చ యూథపః।
ఘర్మార్తశ్చోదకం పాతుం తత్సరః ప్రావిశజ్జవాత్।। 47.8 ।।
గృహీత్వా సలిలం శీతమపిబత్పుష్కరేణ సః।
ఏతస్మిన్ సమయే తస్య గ్రాహోఽగృహ్ణాచ్చ తత్పదమ్।। 47.9 ।।
తస్మాన్మోక్తుమశక్తః సన్నుచ్చైరిత్థమఘోషయత్।
యత్కారణం యదాధారం యస్మిన్ లీనమిదం జగత్।। 47.10 ।।
తస్మై జగత్కారణాయ మూలాయ మహసే నమః।
ఇత్యాక్రన్దత్తతో దేవా నాగచ్ఛన్ ద్రుహిణాదయః।। 47.11 ।।
తతో గరుడమారుహ్య త్వామనాదృత్య వై జవాత్।
తత్సమీపముపాగమ్య నక్రస్య క్రూరకర్మణః।। 47.12 ।।
చక్రేణ శిర ఉత్కృత్య నాగరాజమరక్షయమ్।
మయా హతో నక్రవరో గజశ్చాపి విమోక్షితః।। 47.13 ।।
శాపాద్విముక్తౌ దేవత్వం ప్రాపితౌ మాం ప్రణేమతుః।
మత్సాలోక్యం తయోర్దత్వా వైకుణ్ఠం పునరాగతః।। 47.14 ।।
తదా త్వయాహం ద్వార్యేవ ప్రతిషిద్ధోఽభవం కిల।
అవోచం కారణం భద్రే న శృణోషి యదా వచః।। 47.15 ।।

తదా తౌ చ సమాగత్య భవత్పాదాభివన్దితౌ।
అవోచతాం సరోవృత్తం తతో మద్వచనం న్యథాః।। 47.16 ।।
తతస్త్వయా నాగభోగే వల్లభే శయితాస్మ్యహమ్।
తదుత్సవం వరారోహే మమార్చాయాం విశేషతః।। 47.17 ।।
కార్యం తస్య ప్రకారం చ వదామి కమలేక్షణే।
శ్రీః-
ఉత్సవోఽప్యేష వై కార్యస్తర్హి త్వం భక్తవత్సల।। 47.18 ।।
యత్ర యత్రాసతే భక్తాః సేవితుం న క్షమా హరే।
ప్రవేశస్త్వాలయే యేషాం ప్రతిషిద్ధో జగత్పతే।। 47.19 ।।
శాస్త్రేణ వ్యాధిభిశ్చాపి తేషాం దర్శనసిద్ధయే।
ఆరుహ్య శిబికాం దేవ హ్యర్చారూపేణ కేశవ।। 47.20 ।।
సర్వవీథిస్థితానాం చ భక్తానామిష్టసిద్ధయే।
దర్శయాత్మానమానన్దం సర్వపాపప్రణాశనమ్।। 47.21 ।।
సంసారగ్రాహసందష్టాన్ గజేన్ద్రమివ మోచయ।
భగవాన్-
తవ ప్రియార్థం హే లక్ష్మీస్తథా వక్ష్యామి సువ్రతే।। 47.22 ।।
ఆరభ్య మకరాన్మాసాన్ మీనమాసాన్తమబ్జజే।
శుక్రవారాది దివసే ప్రణయోత్సవమాచరేత్।। 47.23 ।।
అరుణోదయతః పూర్వం నిత్యకర్మాదికాంశ్చరన్।
అథాలయం ప్రవిశ్యాన్తర్నిత్యపూజాం సమాపయేత్।। 47.24 ।।
భగవన్ పుణ్డరీకాక్ష భక్తరక్షణదీక్షిత।
లక్ష్మ్యాస్తవ ప్రియార్థాయ ప్రణయాద్యువయోర్వరే।। 47.25 ।।
కలహోత్సవమద్యాహం కర్తుమిచ్ఛామి మాధవ।
తదర్థం కౌతుకే బిమ్బే సంనిధత్స్వ కృపానిధే।। 47.26 ।।

ఇతి విజ్ఞాప్య లక్ష్మీశం మూలాత్కర్మణి కౌతుకే।

ఆవాహ్యార్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య ముద్గాన్నాది నివేదయేత్॥ 47.27 ॥

శిబికాయాం సమారోప్య భ్రామయేత్ (1)వీథిషు క్రమాత్।

సాయాహ్నసమయే ప్రాప్తే దూరతస్త్వాలయాత్ క్వచిత్॥ 47.28 ॥

(1.గ్ర. సర్వవీథికాః।)

మణ్డపే స్థాపయిత్వా తం శ్రమశాన్త్యై తతో హరేః।

దత్వార్ఘ్యాదీని భక్ష్యాణి నివేద్య తదనన్తరమ్॥ 47.29 ॥

యానమారోప్య గన్ధాద్యైరలంకృత్య హరిం ప్రభుమ్।

వాద్యైర్వీణాదిగానైశ్చ నృత్యైర్బహుభిరన్వితమ్॥ 47.30 ॥

తామ్బూలచర్వితోష్ఠం చ గణికాగణసేవితమ్।

ప్రవేశయేదాలయం తు దేవీ తం ప్రతిషేధయేత్॥ 47.31 ॥

ఏవం త్రిచతురో వారాన్ ప్రతిషిధ్య తతో గురుః।

హే లక్ష్మీర్భగవానద్య భక్తరక్షణకామ్యయా॥ 47.32 ॥

బహిర్గతో నాన్యథా త్వం మన్తుమర్హసి పద్మజే।

ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేన దేవ్యా నీరాజనం చరేత్॥ 47.33 ॥

రాత్రిపూజాం తతః కృత్వా శయ్యాయాం తౌ నివేశయేత్।

సంపూజ్య భోగైః శయ్యాఙ్గైః ప్రాతరుద్బోధ్య మాధవమ్॥ 47.34 ॥

మూలే శక్తిం నియోజ్యాథ ప్రార్థయేచ్చ తతో గురుః।

గజార్తిహర లక్ష్మీశ ప్రణయోత్సవమద్య తే॥ 47.35 ॥

కృతం త్వనాదరం కించిత్ తత్క్షన్తవ్యం దయానిధే।

ఇతి (2)సమ్ప్రార్థ్య లక్ష్మీశం తతః పూజాముపక్రమేత్॥ 47.36 ॥

(2.గ్ర. విజ్ఞాప్య)

అవతారా హ్యసంఖ్యేయాస్త్వయా సహ మయా కృతాః।

తేషాం ముఖ్యానిదానీం తే కథయామి శుచిస్మితే॥ 47.37 ॥

తత్తత్కాలే తదర్చాయాం పూజయేయుశ్చ మానవాః।
ఆరాధనానురూపేణ తేషామిష్టం దదామ్యహమ్॥ 47.38 ॥
చైత్రశుద్ధే శుక్లపక్షే నవమ్యాం సోమవాసరే।
పునర్వసుభ్యాం సంయుక్తే కులీరేఽభిజితే తథా॥ 47.39 ॥
ప్రద్యుమ్నో రామరూపేణ సూర్యవంశేఽజనిష్ఠ హి।
తస్మిన్ కాలే లక్ష్మణేన శత్రుఘ్నేన చ సీతయా॥ 47.40 ॥
భరతేనాఞ్జనేయేన రాఘవం పూజయేద్ గురుః।
తస్మిన్ మాస్యసితే పక్షే పూర్వప్రోష్ఠపదీయుతే॥ 47.41 ॥
గురోర్వారే త్రయోదశ్యాం ప్రాతర్దేవో రమాపతిః।
వారాహరూపి భగవాన్ వాసుదేవాంశసంభవః॥ 47.42 ॥
తస్మిన్ కాలే తు తం దేవం ధరయా సహితం హరిమ్।
ముస్తాచూర్ణాది భక్ష్యైశ్చ తోషయేన్నియతో గురుః॥ 47.43 ॥
వైశాఖశుక్లపక్షస్య చతుర్దశ్యాం భృగోర్దినే।
చిత్రానక్షత్రయోగే చ సాయాహ్నే నరకేసరిమ్॥ 47.44 ॥
సంకర్షణాంశసంభూతం హిరణ్యాక్షవధోద్యతమ్।
లక్ష్మ్యా సార్ధం భక్తవశ్యం పూజయేత్ సర్వసిద్ధయే॥ 47.45 ॥
తస్మిన్ ద్వితీయే సుక్లస్య కృత్తికాసహితే రమే।
సూర్యస్య వాసరే ప్రాతః ప్రద్యుమ్నాంశాదజాయత॥ 47.46 ॥
బలస్తస్మిన్ దినే సాయం రేవతీసహితం విభుమ్।
పూజయేద్ధలహస్తం తమపరాహ్ణే గురుః స్వయమ్॥ 47.47 ॥
జ్యేష్ఠశుక్లే కూర్మరూపీ ద్వాదశ్యాం సురసత్తమైః।
ప్రార్థితో మన్థరోద్ధారే భరణార్థిముదావహన్॥ 47.48 ॥
వాసుదేవాంశసంభూతో హ్యమృతోద్ధారణే పురా।
పూజయేత్ తం హరిం భక్త్యా భక్తానామమృతప్రదమ్॥ 47.49 ॥

శ్రావణ్యాముత్తరే తారే తృతీయాయాం దినే గురోః।
కల్కి ఖలానాం దహనం పునః కృతయుగం దధత్।। 47.50 ।।
అనిరుద్ధాంశజోఽభూత్తం ప్రాతరేవ సమర్చయేత్।
తత్పక్షే ద్వాదశిదినే పూర్వాషాఢాసమన్వితే।। 47.51 ।।
సూర్యవారే ప్రాతరేవ వామనం రూపమాస్థితః।
బలేర్నిగ్రహణార్థాయ హరిః సంకర్షణాత్మజః।। 47.52 ।।
తస్మిన్ దిన్ ప్రభాతాయాం వామనం పూజయేద్ బుధః।
సాయం త్రైవిక్రమం రూపమాస్థితం తోషయేద్ధరిమ్।। 47.53 ।।
మార్గశీర్షస్య మాసస్య కృష్ణపక్షే తు పుష్యభే।
ద్వితీయాయాం మన్దవారే జామదగ్న్యః సముద్భవః।। 47.54 ।।
సంకర్షణాంశజో రామః కుఠారం త్వాయుధం వహన్।
రాజన్యదావదహనస్తం సాయాహ్నేఽర్చయేద్ధరిమ్।। 47.55 ।।
పురా కల్పే ప్రథమదినే వేధసో వేదమావహన్।
దుర్జయః సోమకో నామ దానవోఽబ్ధిం ప్రవిష్టవాన్।। 47.56 ।।
తదా వేదాన్ సముద్ధర్తుం తం హన్తుం మత్స్యరూపధృత్।
ప్రవిశ్య సలిలం భద్రే వేధసో హితకామ్యయా।। 47.57 ।।
వేదాన్ గృహీత్వా తం హత్వా పునస్తానాదదాం విధేః।
యుగాదౌ పూజయేద్ దేవం మత్స్యరూపిణమబ్జజే।। 47.58 ।।
అతః పరం తే కమలే షణ్ణామధ్వరసంజ్ఞినామ్।
క్రమం తు కథయామ్యద్య వాసుదేవస్య వేధసః।। 47.59 ।।
విష్ణోరావిర్భవర్క్షే చ దర్శశ్రవణయోస్తథా।
ఏకాదశ్యాం సంక్రమే చ షడ్విధైశ్చోత్సవః స్మృతః।। 47.60 ।।
నోత్సవః శ్రవణే యత్ర విష్ణోరాయతనే శుభే।
పఞ్చపర్వోత్సవం నామ మాసి మాసి భవేద్రమే।। 47.61 ।।

పురా నిత్యార్చనాం కృత్వా ప్రార్థనాపూర్వకం హరేః।

శక్తిమావాహ్య దేవేశం భద్రపీఠే నిధాయ చ।। 47.62 ।।

పుష్పాభరణమాల్యాద్యైరలంకుర్యాద్విశేషతః।

అర్ఘ్యపాద్యాదినాభ్యర్చ్య భక్ష్యాదీని నివేద్య చ।। 47.63 ।।

యాత్రోపకరణైశ్చత్రైస్చామరైర్వ్యజనాదిభిః।

సర్వావాదిత్ర ఘోషైశ్చ ప్రాకారం భ్రామయేద్ధరిమ్।। 47.64 ।।

దేవస్య శ్రమశాన్త్యర్థం మధ్యే మధ్యే చ మణ్డపే।

అర్ఘ్యాదినా తమభ్యర్చ్య భక్ష్యాణి వివిధఆని చ।। 47.65 ।।

ముద్గాన్ శర్కరసంమిశ్రాన్ నాలికేరజలం తథా।

నివేద్య ముఖవాసాది తామ్బూలం చ సమర్పయేత్।। 47.66 ।।

బలిపీఠపురోభాగే మూలార్చాభిముఖం నయేత్।

మణ్డపే స్థాపయేద్దేవమర్ఘ్యపాద్యాదినా యజేత్।। 47.67 ।।

ఘటదీపం ప్రదర్శ్యాథ భక్ష్యాణి (3)వివిధాని చ।

(4)నివేద్య గర్భం నీత్వా తం మూలే శక్తిం నియోజయేత్।। 47.68 ।।

(3.గ్ర. వినివేదయేత్।)

(4.సమానీయ గృహే గర్భే)

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం పఞ్చపర్వోత్సవం(వో) నామ (5)షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(5.`సప్తచత్వారింశోధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్।

`అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయ' ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

------------------------------------- - ------------------------------------- - --

।। అష్టచత్వారింశోऽధ్యాయః ।।

శృణుష్వ కమలే మత్తో రాజరాష్ట్రాక్షివృద్ధయే।
ఉత్సవం సర్వలోకానాం దేవానామిష్టసిద్ధిదమ్।। 48.1 ।।
పరచక్రప్రవేశేऽపి శత్రుభిః పీడితే తు వా।
మహామారికయా భూమౌ సర్వస్మిన్ జననాశనే।। 48.2 ।।
మహోత్పాతాదిభిర్లోకే పీడితే వా గ్రహాదిభిః।
తదా భువం పూజయిత్వా కల్హారోత్సవమాచరేత్।। 48.3 ।।
రాజా భూమిమవాప్నోతి హన్యన్తే శత్రవస్తథా।
నశ్యన్తి వ్యాధయశ్చైవ సంప్రాప్నోత్యధికం సుఖమ్।। 48.4 ।।
ప్రజా విన్దన్తి నితరాం దీర్ఘమాయుః ప్రజా భువి।
తముత్సవం ప్రవక్ష్యామి వృద్ధిదం సర్వదేహినామ్।। 48.5 ।।
ఋతురాజే వసన్తే వా తథా శరది వా రమే।
జ్యేష్ఠే వా శ్రవణే మాసే పుష్యే వా ఫాల్గునేऽపి వా।। 48.6 ।।
పూర్వపక్షే చ పఞ్చమ్యాం ద్వాదశ్యాం పూర్వయోరపి।
రోహిణీశ్రవణాశ్విన్యోరుత్తరత్రితయేऽపి చ।। 48.7 ।।
యజమానానుకూలేషు తిథితారేషు వా బుధః।
ప్రార్థితో యజమానేన కుర్యాద్దేశికసత్తమః।। 48.8 ।।

కల్హారైర్భగవద్యాగం దేశోపద్రవశాన్తయే।

హస్తమానం మృదం ఖాత్వా నగరే సర్వవీథిషు।। 48.9 ।।

(1)ఖాతమృత్స్నాం బహిర్నీత్వా తేషు సైకతమృత్స్నయా।

సంపూర్య చ సమీకృత్య కుశాద్భిః ప్లావయేత్తతః।। 48.10 ।।

(1.గ్ర. సర్వాం మృదం)

సుధాభిర్లేపయేద్ధామవేశ్మనాం భిత్తిషు క్రమాత్।

తోరణైః కేతుమాలాభిః పతాకాభిరలంక్రియాత్।। 48.11 ।।

చన్దనాగరుకస్తూరినిర్యాసప్రవరైస్తథా।

ధూపయేత్ సర్వతో ధూపైర్వాసయేత్ సర్వవీథికాః।। 48.12 ।।

ఉత్సవోపక్రమాత్పూర్వం నవమే సప్తమేఽహ్ని వా।

తృతీయేఽహని సద్యో వా మఙ్గలాఙ్కురసిద్ధయే।। 48.13 ।।

దేశికో నిత్యపూజాదీన్ కృత్వా సంప్రార్థయేద్ధరిమ్।

మహీపతే జగన్నాథ కల్హారకుసుమోత్సవమ్।। 48.14 ।।

కరోమి తవ దేవేశ తదనుజ్ఞాతుమర్హసి।

ఇతి విజ్ఞాప్య దైత్యారిం మృత్సంగ్రహణమాచరేత్।। 48.15 ।।

సమాప్య సకలం కర్మ సర్వమఙ్గలసంయుతమ్।

దేవస్యోపవనం గత్వా కల్హారసరసస్తటే।। 48.16 ।।

పశ్చిమేఽష్టస్తమ్భయుతాం చతుఃస్తమ్భామథాపి వా।

ప్రపాం కృత్వా తస్య మధ్యే కల్పయేద్వేదిమున్నతామ్।। 48.17 ।।

గోమయాలేపనం కృత్వా సూధాచూర్ణైర్విచిత్రయేత్।

పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య తస్మిన్ పీఠం ప్రకల్పయేత్।। 48.18 ।।

శాలీనాం పఞ్చభారేణ తణ్డులానాం తదర్ధతః।

తదర్ధతిలభారేణ క్రమేణోపరి విన్యసేత్।। 48.19 ।।

విలిఖ్య పద్మం తన్మధ్యే కుమ్భం గన్ధామ్బుపూరితమ్।

కుమ్భాష్టకం చ పరితః స్థాపయేత్ కరకం తథా।। 48.20 ।।

ద్వారపూజాం పురా కృత్వా కుణ్డే వైశ్వానరం యజేత్।

మ్యకుమ్భే మహీం దేవీం కరకే చ సుదర్శనమ్।। 48.21 ।।

ఉపకుమ్భేష్వష్టశక్తిం మన్త్రైరావాహ్య పూజయేత్।

పాయసాన్నం నివేద్యాథ కుముదాదిబలిం క్షిపేత్।। 48.22 ।।

శఙ్ఖకాహలతూర్యాదినృత్తగీతపురస్కృతః।

భూమిర్భూమ్నేతి మన్త్రేణ వైష్ణవైః సహ దేశికః।। 48.23 ।।

వాపికాయా నూతనాని కల్హారకుసుమాని తు।

గృహీత్వా పాత్రనిచయే సౌవర్ణే నిక్షిపేద్రమే।। 48.24 ।।

కుమ్భస్య పురతో భూమౌ కల్హారసుమభాజనమ్।

స్థాపయేద్ దహనాదీని కృత్వా దేశికసత్తమః।। 48.25 ।।

ప్రార్థయేచ్చ తతో దేవీ వసుధాం వసుదాయినీమ్।

దేవి త్వద్ధస్తకల్హార కుసుమైరర్చయేద్ విభుమ్।। 48.26 ।।

రాజ్యస్య దోషశాన్త్యర్థం ప్రీతయే తవ మేదిని।

ఇతి సంప్రార్థ్య తద్ధస్తాత్ కుమ్భస్థాం దేశికోత్తమః।। 48.27 ।।

వినిర్గతాని పుష్పాణి ధ్యాత్వా దివ్యాని భావయేత్।

మూలబేరస్య కుసుమైః కుర్యాత్ పఞ్చశతైః స్రజమ్।। 48.28 ।।

అష్టోత్తరశతైః పుష్పైః కర్మబిమ్బస్య వై రమే।

తదర్ధేన స్రజం కుర్యాత్ శ్రీభూమ్యోః స్రజముత్తమమ్।। 48.29 ।।

మఖార్చాప్రభృతీనాం తు పఞ్చవింశతిభిః స్రజమ్।

కుణ్డమణ్డలకుమ్భానాం పఞ్చాశద్భిః ప్రకల్పయేత్।। 48.30 ।।

కారయేద్ వివిధా మాలాస్తత్తద్బిమ్బానుసారతః।

స్వర్ణపాత్రే వినిక్షిప్య పరిచారకమూర్ధని।। 48.31 ।।

నిధాయ తూర్యఘోషేణ కుర్యాద్ గ్రామప్రదక్షిణమ్।

తతో మణ్డపమానీయ కుమ్భస్య పురతో భువి।। 48.32 ।।
స్థాపయిత్వా తతో దేవీం శక్తీశ్చాపి విసర్జయేత్।
ద్వారతోరణకుమ్భస్థానుత్సృజ్య గురుసత్తమః।। 48.33 ।।
ఆనయేత్పూర్వవద్వాద్యైర్వేదఘోషైశ్చ మన్దిరమ్।
మూలబేరస్య పురతః స్థాపయేత్ పుష్పభాజనమ్।। 48.34 ।।
సమభ్యర్చ్యారవిన్దాక్షం ప్రార్థయేదచ్యుతం రమే।
కల్హారోత్సవపూర్త్యర్థం భూపతే భక్తవత్సల।। 48.35 ।।
ఆయాహి కర్మబిమ్బేఽస్మిన్నుత్సవం పూరయాద్య భో।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం కౌతుకం బన్ధయేత్ క్రమాత్।। 48.36 ।।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య మాలాసు శ్రియమర్చయేత్।
పీతామ్బర జగత్స్వామిన్ వనమాలాదిభూషణ।। 48.37 ।।
అహం కల్హారమాలాభిస్త్వామలంకర్తుమర్థయే।
భక్తస్య ప్రార్థనాం దేవ స్వీకురు త్వం జగద్గురో।। 48.38 ।।
ఇతి సంప్రార్థ్య కల్హారమాలాభిః పురుషోత్తమమ్।
మూలబేరమలంకుర్యాత్ కర్మార్చాదీన్యపి క్రమాత్।। 48.39 ।।
చతుఃస్థానార్చనం కృత్వా కల్హారకుసుమైర్బుధః।
యానమారోప్య దేవేశం ఉద్యానే కల్పితే పురా।। 48.40 ।।
సంస్థాప్య మణ్డపే దేవం కల్హారకుసుమైర్యుతే।
ఆరాధ్య పాయసాన్నాది భక్ష్యాణి చ నివేదయేత్।। 48.41 ।।
ఆచార్యభాగం గృహ్ణీయాద్ భక్తేభ్యోఽపి చ దాపయేత్।
పీఠే దేవం సమారోప్య వీథీభ్రమణ(2)మాచరేత్।। 48.42 ।।
(2.గ్ర. మారభేత్।)
గర్భగేహం తతో నీత్వా మూలే శక్తిం నియోజయేత్।
ఏవం సప్తదినం వాపి పఞ్చ వా త్రిదినం తు వా।। 48.43 ।।

యథావదుత్సవం కృత్వా కుర్యాదవభృథం గురుః।
కుమ్భమణ్డలవహ్నిస్థాం శక్తిం మూలే నియోజయేత్।। 48.44 ।।
రక్షాబన్ధం విసృజ్యాథ హ్యుద్యానస్థప్రపాస్థితామ్।
భువముద్వాసయేద్విద్వాన్ దేవం విజ్ఞాపయేత్ తతః।। 48.45 ।।
యో మయానుష్ఠితో దేవ కల్హారోత్సవసంజ్ఞికః।
తత్ర ప్రమాదాత్ స్ఖలితం తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి।। 48.46 ।।
ఇతి విజ్ఞాప్య దేవేశం రాత్రిపూజాం సమాచరేత్।
[శ్రూయతాం దేవి వక్ష్యామి వీరలక్ష్మ్యుత్సవం పరమ్]।। 48.47 ।।
కన్యామాసి సితే పక్షే హ్యష్టమీ కలయాపి చ।
అవిద్ధాయాం నవమ్యాం తు వీరలక్ష్మ్యుత్సవం చరేత్।। 48.48 ।।
తద్వాసరానుసారేణ నవరాత్రం ప్రకల్పయేత్।
అఙ్కురార్పణకర్మాదీన్ పూర్వవత్కారయేద్ గురుః।। 48.49 ।।
ప్రత్యహం కాలయోః కుర్యాచ్చతుఃస్థానార్చనాదికమ్।
సాయాహ్నే సమనుప్రాప్తే సౌవర్ణశిబికాదికే।। 48.50 ।।
శ్రియం దేవీం సమారోప్య హ్యలంకృత్య విశేషతః।
సర్వైర్వాద్యోపకరణైర్నయేద్ధామ ప్రదక్షిణమ్।। 48.51 ।।
ఏవం కృత్వోత్సవం పశ్చాద్ దేవీమాస్థానమణ్డపే।
నాలికేరైశ్చ పూగాదిఫలైర్నానావిధైరపి।। 48.52 ।।
వితానైర్దీపమాలాభిః ప్రతిమాభిః సుశోభితే।
హేమపీఠే సమారోప్య హ్యలంకారాసనోదితైః।। 48.53 ।।
భోగైః క్రమేణ సంపూజ్య ప్రార్థయేద్ భోజ్యవిష్టరే।
చతుర్విధాన్నం భక్ష్యాణి పృథుకం చ నివేదయేత్।। 48.54 ।।
తతో నీరాజ్య కర్పూరైస్తామ్బూలాదిం సమర్ప్య చ।
నివేదితాన్నవస్తూని గుర్వాదిభ్యః ప్రదాపయేత్।। 48.55 ।।

ఏవం కృత్వోత్సవం దేవీం ప్రాసాదాన్తః ప్రవేశయేత్।
ఏవం నవతమీః కృత్వా తద్రాత్రౌ దేశికోత్తమః।। 48.56 ।।
కుమ్భతోయేన సంప్రోక్ష్య గుడాన్నాదిం నివేదయేత్।
సాయాహ్నవ్యాపినీ యా స్యాద్ దశమీ విజయాభిధా।। 48.57 ।।
నవమీశేషయుక్తాపి సా గ్రాహ్యా వైష్ణవోత్తమైః।
ఈషత్సంధ్యామతిక్రాన్తః కించిదుద్భిన్నతారకః।। 48.58 ।।
విజయో నామ కాలోఽయం సర్వకర్మార్థసిద్ధిదః।
తస్మాత్ సాయాహ్నసంయుక్తదశమీ క్షేమదా నృణామ్।। 48.59 ।।
తత్కాలే తు మయా ప్రోక్తస్తురగారోహణోత్సవః।
వీరలక్ష్మ్యుత్సవే ప్రాప్తే తద్దినే దేశికోత్తమః।। 48.60 ।।
శ్రియోత్సవాదికం కుర్యాత్ ప్రాతరేవ జగద్ధితే।
త్రిదినం బిమ్బమాత్రం వా వసన్తాద్యుత్సవం చరేత్।। 48.61 ।।
ఉత్సవాన్తే శ్రియా దేవం పూజయేదేకవిష్టరే।
శుక్రవారే తు దేవ్యాస్తు మాసి మాస్యుత్సవం చరేత్।। 48.62 ।।
ఏవం బహువిధా దేవి హ్యుత్సవాః సన్ని (3)భామిని।
ప్రాధాన్యతోఽహమవదమేతేష్వన్యతమం తు యః।। 48.63 ।।
(3.అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।)
కరోతి భక్త్యా తస్యాహం ప్రసన్నః సంపదాయుషమ్।
పుత్రపౌత్రాదివృద్ధిం చ జ్ఞానం చాపి మహత్తరమ్।
దదామి చాన్తే మల్లోకం వైకుణ్ఠపదమాప్నుయాత్।। 48.64 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం కల్హారోత్సవో నామ (4)సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ।।

(4.అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।
"ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయ" ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

--------------------------------- - -------------------------------------- - ---------------------------------

।। ఏకోనపఞ్చాశోఽధ్యాయః ।।

(అథ ప్రాయశ్చిత్తవిధిః)

-శ్రీః-

భగవన్ సర్వలోకేశ సర్వజ్ఞ వదతాంవర।

పూర్వోక్తకర్షణాద్యేషు హ్యుత్సవాన్తేషు కర్మసు।। 49.1 ।।

ధామ్నః కదాచిద్ బిమ్బస్య వైకల్యే భేదనేఽపి వా।

పూజాయాశ్చాపి లోపే వా స్పృష్టే వా పూజకేతరైః।। 49.2 ।।

ఆచార్యగుణహీనేన పూజితే వాలయాదిషు।

చణ్డాలాదిప్రవేశే వా ప్రతిష్ఠాదిషు కర్మసు।। 49.3 ।।

కర్తవ్యం న కృతం చేద్వా హ్యన్యథా వా కృతం భవేత్।

ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్ కించిదస్తి చేత్తద్వదస్వ మే।। 49.4 ।।

శ్రీభగవాన్-

శాస్త్రోక్తవిధినా సర్వం కర్తవ్యం కర్షణాదికమ్।

న్యూనం వా విపరీతం వా శాస్త్రీయస్య భవేద్యది।। 49.5 ।।

తత్తత్కార్యానురోధేన ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్ కిల।
దేవాలయస్య నిర్మాణే ప్రథమం వరయేద్ గురుమ్।। 49.6 ।।
మదుక్తగోత్రసంభూతం పారంపర్యేణ దీక్షితమ్।
తథావిధేన గురుణా చక్రాబ్జేఽప్యభిషేచితమ్।। 49.7 ।।
పాఞ్చరాత్రార్థతత్త్వజ్ఞం వృద్ధం భక్తం హరేః ప్రియమ్।
యజమానః ప్రార్థయీత స తు కృష్యాదికం చరేత్।। 49.8 ।।
తథావిధేన గురుణా కృష్యాది న కృతం యది।
అన్యేన వా కృతమపి శిలాసంగ్రహణాదికమ్।। 49.9 ।।
తథాధారశిలాన్యాసో మూర్ధేష్ట(క)శిలా అపి।
మన్త్రహీనేన విన్యాసో (1)గర్భవిన్యాసమేవ చ।। 49.10 ।।
(1.గ్ర. గర్భన్యసన)
ప్రతిష్ఠాసమయే పూర్వం మయోక్తం దీక్షితం గురుమ్।
వరయిత్వా తు తేనైవ తత్తత్కాలోచితాని చ।। 49.11 ।।
యథాక్రమం తు కృత్వైవ ప్రతిష్ఠా(2)మారభేత్ తతః।
కృష్యాదికార్యాభావేఽపి మన్త్రైర్హోమైశ్చ తాః క్రియాః।। 49.12 ।।
(2.గ్ర. మారభేత హి।)
కృత్వోత్తరం ప్రతిష్ఠాం వై ప్రారభేత విచక్షణః।
అన్యథా యజమానస్య బిమ్బస్య త్వాలయస్య చ।। 49.13 ।।
రాజ్ఞో రాష్ట్రస్య నాశః స్యాత్ తస్మాత్ కుర్యాద్యథావిధి।
పిణ్డికాయాం మూలబిమ్బం రత్నన్యాసాదిపూర్వకమ్।। 49.14 ।।
స్థాపయేన్మన్త్రసహితం యథాశక్తి యథావిధి।
అన్యథా దేవసాంనిధ్యం న భవేత్ కమలేక్షణే।। 49.15 ।।
కథంచిదపి విన్యస్య మూలమన్త్రాయుతం జపేత్।
ప్రతిష్ఠాదిషు కార్యేషు ప్రపా వా మణ్డపం తు వా।। 49.16 ।।

ప్రమాణాదధికా(3) వేదిన్యూనా వా తోరణాని చ।

ధ్వజా వా పాలికాద్యాశ్చ ఘటాః కరకమేవ చ।। 49.17 ।।

(3.గ్ర. దధికం)

కుణ్డాని స్రుక్స్రువౌ వాపి సమిధశ్చ తథా రమే।

పూర్వోక్తానాం దోషశాన్త్యై శాన్తిహోమం సమాచరేత్।। 49.18 ।।

అష్టోత్తరసహస్రం చ మనుమష్టాక్షరం జపేత్।

అన్యకార్యనియుక్తాస్తు ఘటాద్యా యే చ మృన్మయాః।। 49.19 ।।

కుణ్డాని స్రుక్స్రువా చాపి దర్భాః పరిధయస్తథా।

దేవచిహ్నితవస్త్రాణి ధ్వజాని ద్వారతోరణాన్।। 49.20 ।।

ద్రవ్యాణి హుతశేషాణి దారుపాత్రాణి వై రమే।

ప్రతిష్ఠాదిషు కార్యేషు నోపయుఞ్జ్యాత్ కదాచన।। 49.21 ।।

యది మోహేన గృహ్ణీయాత్ తత్కర్మ పునరాచరేత్।

శాన్తిహోమం చ కుర్వీత బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్।। 49.22 ।।

అఙ్కురానర్పయేత్ పూర్వం మృత్సంగ్రహణపూర్వకమ్।

అకృతం చేత్ కృతం వాపి భక్షితం మూషికాదిభిః।। 49.23 ।।

భవేద్వా రక్తవర్ణం తు నోత్పద్యేతాథవా రమే।

వ్యత్యాసేన స్థాపితా వా శరావఘటపాలికాః।। 49.24 ।।

స్వస్థానాత్పతితా వాపి భిన్నా వా మన్త్రసంస్కృతాః।

మన్త్రసంస్కారహీనా వా హోమాద్యా న కృతా యది।। 49.25 ।।

[రక్తాదిదోషసంయుక్తా మన్త్రహీనాశ్చ వై యది।]

పాత్రాణి శోధయిత్వా తు పునరఙ్కురమర్పయేత్।। 49.26 ।।

స్థానాద్ భ్రష్టాని పాత్రాణి పరిత్యజ్య చ తత్స్థలే।

స్థాపయిత్వా పునస్తాని తేషు బీజాని వాపయేత్।। 49.27 ।।

అయుతం మూలమన్త్రం చ కుర్యాచ్ఛాన్తిం చ దేశికః।

ప్రతిష్ఠాదిషు కార్యేషు స్థాపితేషు ఘటేష్వపి।। 49.28 ।।
భిన్నో వా పతితో వాపి ఛిద్రితో వాపి భార్గవి।
స్పృష్టో వాఽస్పృశ్యమనుజైర్దేవం తస్మాత్తు మణ్డలే।। 49.29 ।।
సమావాహ్య ఘటం త్వన్యం లక్షణేన సమన్వితమ్।
తస్మింస్థానే తు సంస్థాప్య మణ్డలాద్ దేవతాం రమే।। 49.30 ।।
ఆవాహ్య పూర్వవత్ పూజాం కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।
వల్మీభిర్దూషితో వాపి స్పృష్టో వా పతితాదిభిః।। 49.31 ।।
ఘటే దేవం సమావాహ్య వేదిం సంశోధ్య శిల్పిభిః।
సంస్తీర్య తణ్డులాంస్తస్మిన్నానావర్ణాంస్తు శాస్త్రవిత్।। 49.32 ।।
చక్రాబ్జం విలిఖేత్ పూర్వం ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।
కుమ్భాద్ దేవం సమావాహ్య పూర్వవత్ పూజయేద్ గురుః।। 49.33 ।।
ద్వాదశార్ణాయుతం జప్త్వా శాన్తిహోమం చ కారయేత్।
ప్రపాం వేదీంశ్చ కుణ్డాని తోరణాని ధ్వజాంస్తథా।। 49.34 ।।
కృత్వైవోపక్రమేత్ కర్మ హ్యఙ్గాన్యేతాని దేశికః।
అకృత్వోపక్రమేత్కర్మ తత్సర్వం నిష్ఫలం భవేత్।। 49.35 ।।
తత్తత్కృత్వా పునః కర్మ ప్రారభేత విచక్షణః।
కుమ్భానామవకాశేషు విన్యసేదష్టమఙ్గలాన్।। 49.36 ।।
ఘటేషు ప్రతిమాశ్చైవ నిక్షిపేన్మన్త్రపూర్వకమ్।
అకృత్వా యది కుర్వీత పూర్వోక్తవిధినాచరేత్।। 49.37 ।।
అనిర్వాణస్య దీపస్య నిర్వాణే దీపయేత్ పునః।
నేత్రమన్త్రాయుతైర్హుత్వా శాన్తిహోమం సమాచరేత్।। 49.38 ।।
వహ్నౌ కుణ్డే స్థలే చుల్ల్యాం సంస్కృతేఽనుగతిం గతే।
అస్పృశ్యైశ్చ తథా స్పృష్టే మహిష్యాజ్యాదిభిర్హుతే।। 49.39 ।।
అగ్నిప్రతిష్ఠాం కర్మాదౌ మోహాదవిధినా కృతే।

పునరగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య శాస్త్రదృష్టేన వర్త్మనా।। 49.40 ।।
మూలమన్త్రసహస్రేణ జుహుయాత్ సర్పిషాహుతీః।
శాన్తి హోమం తతః కుర్యాత్ శతం బ్రాహ్మణభోజనమ్।। 49.41 ।।
అసమిద్ధే హుతేఽగ్నౌ తు పునర్హోమం సమాచరేత్।
నైమిత్తికేషు కామ్యేషు ప్రాయశ్చిత్తాదికర్మసు।। 49.42 ।।
తదఙ్గహోమమన్యస్మిన్ కుణ్డే వా స్థణ్డిలేఽపి వా।
కుర్యాద్వా లౌకికాగ్నౌ తు వాస్త్వీశక్షేత్రపాలయోః।। 49.43 ।।
ముఖ్యాగ్నౌ యది కుర్వీత పునరగ్నిం ప్రకల్పయేత్।
సమిత్పరిధిదర్భాణాం కూర్చానాం హవిషామపి।। 49.44 ।।
ఆజ్యస్థాల్యాదిపాత్రాణాం తథా స్రుక్స్రువయోరపి।
తిలాజ్యాదిపదార్థానామేకవస్తు విలోపనే।। 49.45 ।।
హుతం నిరర్థకం సర్వం తస్మాత్ తాని తు సంభ్రియాత్।
సర్వథా హోమకార్యేషు తిలమాజ్యం న లోపయేత్।। 49.46 ।।
తాభ్యాం వియుక్తహోమస్య ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే।
ప్రతిష్ఠాదిషు కార్యేషు వర్తమానేషు వై రమే।। 49.47 ।।
అకస్మాత్ పఞ్చమో వాపి పతితః పాతకీ తు వా।
కుష్ఠీ వాప్యఙ్గహీనో వా ప్రేతాశౌచవిగర్హితః।। 49.48 ।।
రజస్వలా వా ప్రవిశేచ్ఛాలాం దేశికసత్తమః।
సర్వవస్తూని సంత్యజ్య ఘటాదీని యథాపురమ్।। 49.49 ।।
పర్యగ్నికరణం కృత్వా గోమయేనానులిప్య చ।
పుణ్యాహవారిణా ప్రోక్ష్య ఘటాదీన్ స్థాపయేత్ పునః।। 49.50 ।।
యథాక్రమం పునః కుర్యాదాదితః సర్వకర్మకమ్।
శాలామగ్నిర్యది దహేత్ పునః కృత్వా తు మణ్డపమ్।। 49.51 ।।
శాన్తి హోమం (4)చ కుర్వీత కుర్యాత్ కర్మ చ పూర్వవత్।

సహస్రం బ్రాహ్మణాన్ దేవి భోజయేత్ ప్రభుసత్తమః।। 49.52 ।।

(4.గ్ర. తతః కృత్వా)

అయుతం ద్వాదశార్ణేన నృసూక్తేన చ షోడశ।

అగ్నిప్రతిష్ఠా పూర్వం స్యాత్ తేన శాన్తిర్భవిష్యతి।। 49.53 ।।

వాస్తీశస్య క్షేత్రపస్య పూజాం హోమం చ కల్పయేత్।

న కుర్యాద్యది మోహేన తత్కర్మ విఫలం భవేత్।। 49.54 ।।

ప్రతిష్ఠాఙ్గం జలే వాసో నయనోన్మీలనం తథా।

శయనం చాభిషేకం చ మన్త్రన్యసనమేవ చ।। 49.55 ।।

తత్త్వసంహారహోమం చ (5)షడంగన్యాసపూర్వకమ్।

ద్వారపూజా కుమ్భపూజా ధ్వజపూజా చ నిత్యశః।। 49.56 ।।

(5.గ్ర. వ్యోమయానాదిసంస్కృతిమ్।)

చక్రాబ్జపూజనం చైవ కాలయోర్హోమ ఏవ చ।

బీజావాపం కుమ్భపూజా వేదపారాయాణం తథా।। 49.57 ।।

ఏతేష్వన్యతమాభావే సర్వం కర్మ నిరర్థకమ్।

తాని కర్మాణి కృత్వైవ పునః స్థాపనమాచరేత్।। 49.58 ।।

అదీక్షితైర్బ్రాహ్మణాద్యైః స్పృష్టశ్చ ప్రతిలోమజైః।

ఆశోచవద్భిః పతితైః కుష్ఠ్యపస్మారరోగిభిః।। 49.59 ।।

శ్వగర్దభాదిభిః స్పృష్టో నిత్యకర్మపరాఙ్ముఖైః।

తులుష్కపఞ్చమాద్యైశ్చ సంలాపోదక్యయా సహ।। 49.60 ।।

రుధిరార్ద్రః స్విన్నగాత్రస్తథా కోపసమన్వితః।

పరదారరతశ్చాపి పరద్రవ్యాపహారకః।। 49.61 ।।

మూకో వా బధిరో వాపి పఙ్గుర్వా మన్త్రవర్జితః।

సంధ్యాదికర్మహీనశ్చ పరనిన్దాపరః సదా।। 49.62 ।।

దుఃఖితో వార్చకః పూజామకరోద్యది వై హరేః।

తద్దోషశాన్తయే దేవం పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।। 49.63 ।।

అభిషిచ్య తథా శాన్తిమూర్లమన్త్రసహస్రకైః।

హుత్వా సంపాతమానీయ దేవస్య శిరసి న్యసేత్।। 49.64 ।।

తతః పూజాం ప్రకుర్వీత దేశికేన్ద్రో యథాక్రమమ్।

అవగాహస్నానపూర్వం పాదశౌచమథాచమమ్।। 49.65 ।।

ప్రోక్షణం పుణ్యసలిలైర్మన్త్రన్యసనమేవ చ।

భూతశుద్ధిం చ హృద్యాగం పీఠకల్పనమేవ చ।। 49.66 ।।

నిర్మాల్యాదివిసర్గం చ స్థానశుద్ధిం భృగోః సుతే।

బిమ్బశుద్ధిం (6)తతో దేవం పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।। 49.67 ।।

(6.గ్ర. చ కృత్త్వైవ)

ఏతేష్వన్యతమం వాపి వినా పూజా భవేద్యది।

సా పూజా నిష్ఫలం జ్ఞేయా కృత్వా తత్తద్యథావిధి।। 49.68 ।।

పునః పుజాం ప్రకుర్వీత తద్దోషస్యోపశాన్తయే।

ద్వాదశార్ణజపం కుర్యాదష్టోత్తరసహస్రకమ్।। 49.69 ।।

అర్ఘ్యాదీనాం చ పాత్రేషు శాస్త్రోక్తద్రవ్యసంచయమ్।

నిక్షిప్యైవ హరేః పూజా కర్తవ్యా తులసీం తు వా।। 49.70 ।।

తదభావే తు సా పూజా నిష్ఫలా తత్ప్రతిక్రియా।

మూలమన్త్రశతం జప్త్వా పునర్ద్రవ్యాన్వితైర్జలైః।। 49.71 ।।

పూజయేదర్ఘ్యదానాద్యైః క్షీరసాగరసంభవే।

అకస్మాత్ దీపనిర్వాణే పూజామధ్యే గురుత్తమః।। 49.72 ।।

తద్దీపం పునరుద్దీప్య నేత్రమన్త్రశతం జపేత్।

ప్రాణ్యఙ్గసంభవైస్తైలైరజోష్ట్రాదిఘృతైరపి।। 49.73 ।।

తథా మధూకహేరణ్డపుంనాగఫలసంభవైః।

తైలేర్నరానుభూతైశ్చ వస్త్రఖణ్డైశ్చ వర్తిభిః।। 49.74 ।।

దీపయిత్వా గురుః పూజాం కరోతి యది వై రమే।
దేవస్య సంనిధిర్న స్యాత్ తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।। 49.75 ।।
సంశోధ్య దీపపాత్రాణి గోఘృతైర్దీపయేత్ పునః।
పఞ్చవింశతిభిర్దేవం కలశైః స్నాపయేత్ పురా।। 49.76 ।।
శాన్తి హోమం చ కృత్వైవ పునః పూజాం సమారభేత్।
ధూపాదిషూపచారేష్వేకస్మిన్నకృతే సతి।। 49.77 ।।
తద్దోషశాన్తయే దేవి నేత్రమష్టోత్తరం జపేత్।
పునస్తత్కర్మ కుర్వీత భగవత్ప్రీతయేఽర్చకః।। 49.78 ।।
అన్తఃపూజనకాలే తు పిదధ్యాచ్చ కవాటకమ్।
బాహ్యమణ్డపపూజాయాం మహాజనసమీపతః।। 49.79 ।।
అనాచ్ఛాద్యైవ దేవస్య పూజాం కుర్యాద్ విచక్షణః।
అన్యత్రాచ్ఛాదనం నిత్యమన్నాద్యాదినివేదనే।। 49.80 ।।
వాహనాదిష్వలంకారే నో చేద్ దోషో మహాన్ భవేత్।
దేవాలయాన్తర్దేవస్య హ్యభిషేకో మహాన్ భవేత్।। 49.81 ।।
ఆలయస్య బహి(:)స్థానే న కుర్యాదభిషేచనమ్।
వ్యత్యాసం యది కుర్వీత జపేన్మూలాయుతం గురుః।। 49.82 ।।
ధూపపాత్రం దీపపాత్రమర్ఘ్యాదీనాం చ భాజనమ్।
నీరాజనార్థపాత్రం చ ఛత్రం ఘణ్టా చ చామరే।। 49.83 ।।
పతాకాదిశ్చ నిపతేన్మూలమన్త్రశతం జపేత్।
ఏతేషు యస్య కస్యాపి సంభేదో జాయతే యది।। 49.84 ।।
పునః సంధాయ తత్తచ్చ పఞ్చగవ్యేన శోధయేత్।
ప్రతిష్ఠాకాలమారభ్య పూజాకాలే తు యత్కృతమ్।। 49.85 ।।
ఘణ్టాఘోషో వేదపాఠస్తథా తౌర్యత్రికాదికమ్।
పూజాకాలే ప్రతిదినం కుర్యాత్ తత్తజ్జలోద్భవే।। 49.86 ।।

యది ఘణ్టాదిఘోషేణ హీనం చేత్ పూజనం హరేః।

తద్దోషస్య ప్రశాన్త్యర్థం ద్వాదశార్ణాయుతం జపేత్।। 49.87 ।।

పునస్తైః పూజనం కుర్యాద్ దేవస్య ప్రీతయే గురుః।

కల్ప్తవస్త్వాద్యభావేన కాలమేకం ద్వయం తు వా।। 49.88 ।।

కాలత్రితయమేవ స్యాత్ పూజనం కమలే యది।

పూర్వోక్తకాలద్రవ్యాద్యైస్తత్తత్కాలాదనన్తరమ్।। 49.89 ।।

పూజయేద్ దోషశాన్త్యర్థం శాన్తిహోమం సమాచరేత్।

ఏవమేకాహహీనే తు నవభిః కలశైర్హరిమ్।। 49.90 ।।

సంస్నాప్య శాన్తిహోమం చ కారయేత్ తద్దినోచితైః।

ద్రవ్యైర్ద్విగుణితైర్దేవం పూజయేద్ధరిమవ్యయమ్।। 49.91 ।।

ఆరభ్య ద్విదినం యావత్ పక్షాన్తం న కృతం యది।

ఏకాశీతిఘటైర్దేవం స్నాపయేతచ్ఛాన్తిహోమవత్।। 49.92 ।।

కృత్వా ద్విగుణతైర్ద్రవ్యైః (7)పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।

(8)తావద్వాసరసంఖ్యాయాః బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్।। 49.93 ।।

(7.గ్ర. తావతో వాసరస్య చ।)

(8.గ్ర. పూజయేన్మన్త్రవద్దేవం)

మాసైకస్మిన్నతిక్రాన్తే పూజాహీనేన వై రమే।

అష్టోత్తరశతైర్దేవం కలశైరభిషిచ్య చ।। 49.94 ।।

శాన్తిహోమం ద్విజాతీనాం సహస్రస్యాపి భోజనమ్।

కృత్వా ద్విగుణితైర్ద్రవ్యైః పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।। 49.95 ।।

పూజాహీనే వత్సరే తు సంప్రోక్షణమతశ్చరేత్।

త్రివర్షాన్తం మానుషస్య పూజనం న కృతం యది।। 49.96 ।।

ప్రతిష్ఠాప్య యథాశాస్త్రం పూజయేద్ దేశికోత్తమః।

స్వయంవ్యక్తేషు దివ్యేషు పూజాలోపో న దూషణమ్।। 49.97 ।।

యథా వైకుణ్ఠలోకేఽహం స్వయంవ్యక్తే తథైవ చ।
అత్ర మాం పూజకః కో ను నిత్యం పూజయతి ప్రియే।। 49.98 ।।
తథైవ తత్ర సాంనిధ్యాత్ పూజాలోపో న దోషకృత్।
దివ్యేష్వపి చ పూర్వం హి దేవైరేవ ప్రతిష్ఠితః।। 49.99 ।।
తదారభ్య చ దేవాశ్చ క్రమేణాగత్య నిత్యశః।
మానుషాణామదృశ్యాస్తే పూజయన్తి రమాపతిమ్।। 49.100 ।।
అతస్తేషాం చ బిమ్బానాం పూజాలోపో న విద్యతే।
తథాపి మానుషే లోకే స్వయంవ్యక్తాదిషు ప్రియే।। 49.101 ।।
పరస్పరవిరోధేన హ్యలక్ష్యేణ చ కోపతః।
న కుర్యాద్యది పూజాం తు పాఞ్చరాత్రార్థతత్త్వవిత్।। 49.102 ।।
అజ్ఞానాం మానవానాం తు మనస్తోషణహేతవే।
సహస్రారాధానం కుర్యాదష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।। 49.103 ।।
అభిషేకం పురా కృత్వా తతః శాన్తిం సమాప్య చ।
పీఠార్చనం తు కృత్వైవ దేవమావాహయేద్ రమే।। 49.104 ।।
అకృత్వా పీఠయజనం దేవమావాహయేద్యది।
సా పూజా నిష్ఫలా జ్ఞేయా దేవతాసంనిధిర్న చ।। 49.105 ।।
ద్వాదశార్ణసహస్రం తు దోషస్యాస్య ప్రశాన్తయే।
జపిత్వా చ యథాశాస్త్రం పీఠపూజాం చ కల్పయేత్।। 49.106 ।।
అకృత్వావాహనం (9)పూజా కర్మార్చాదిషు యా పూజా(భవేత్)।
సా పూజా నిష్ఫలా జ్ఞేయా పునరావాహ్య పూజయేత్।। 49.107 ।।
(9.గ్ర. పూజాం కర్మార్చాదిషు వై రమే।)
లయాయాగం భోగయాగం క్రియాహీనమథాపి వా।
మన్త్రముద్రావిహీనం చ విపర్యాసేన వా కృతమ్।। 49.108 ।।
ఏషాం దోషవినిర్ముక్త్యై జపేన్మూలసహస్రకమ్।

పునస్తాని ప్రకుర్వీత యథాశాస్త్రం విచక్షణః।। 49.109 ।।

ద్వారస్థితానాం దేవానాం తథావరణవాసినామ్।

పూజాదీనే పురా తేషాం తత్తన్మన్త్రశతం జపమ్।। 49.110 ।।

కృత్వా తు మన్త్రవత్పూజాం కుర్యాదర్చకసత్తమః।

వ్యత్యాసాత్పూజనే వాపి పూర్వోక్తం తు సమాచరేత్।। 49.111 ।।

నీరాజనాన్తిమం పూర్వం మూలబిమ్బం సమర్చయేత్।

తతః కర్మాదిబిమ్బానాం మన్త్రవత్క్రమశే భవేత్।। 49.112 ।।

అనర్చ్య మూలబిమ్బం వా సమకాలేన వా రమే।

వ్యత్యాసేన చ వా కుర్యాత్ పూజనం గురుసత్తమః।। 49.113 ।।

తద్దోషశాన్తయే దేవి జపేన్మూలసహస్రకమ్।

పునః పూజాం ప్రకుర్వీత మూలార్చాదేషు మన్త్రవత్।। 49.114 ।।

అలంకారాసనాన్తే తు కుర్యాన్నీరాజనం హరేః।

న కుర్యాద్యది మోహేన మూలమన్త్రశతం జపేత్।। 49.115 ।।

తతో యథావత్కుర్వీత నీరాజనవిధిం గురుః।

అదీక్షితైరుదక్యాదిదృష్టం వా ప్రతిలోమజైః।। 49.116 ।।

పతితైః శ్వసృగాలాద్యైర్దృష్టం వా మూషికాదిభిః।

ఆఘ్రాతం మక్షికాభిశ్చ సేవితం చ పిపీలికైః।। 49.117 ।।

క్రిమికైశనఖైః స్పృష్టం భిన్నభాణ్డస్థితం తు వా।

అత్యుష్ణమతిశీతం వా వ్యఞ్జనైశ్చ వివర్జితమ్।। 49.118 ।।

అమన్త్రసంస్కృతం వా స్యాదన్యముద్దిశ్య వా కృతమ్।

తుషపాషాణశకలైః సంయుతం నావధారితమ్।। 49.119 ।।

గుడాన్నేన విహీనం న హరయే వినివేదయేత్।

పఞ్చాశతా త్వేకహీనైః కలశైః స్నాపయేద్ధరిమ్।। 49.120 ।।

జుహుయాన్మూలమన్త్రేణ సహస్రేణ గురూత్తమః।

శాన్తిహోమం చ కృత్వైవ పునః పూజాం సమాచరేత్ ।। 49.121 ।।

[స్వయంవ్యక్తాదిమర్త్యాన్తం సమం పూజా ప్రతిక్రియా।]

నివేదయేత్ తతోఽన్నాద్యం శుద్ధం వ్యఞ్జనసంయుతమ్ ।। 49.122 ।।

కణైస్తు భవతి వ్యాధిస్తుషైదరిద్ర్యసంభవః।

కృమిభిః పుత్రనాశః స్యాత్ కేశైర్దారవినాశనమ్ ।। 49.123 ।।

పాషాణైర్మరణం సిద్ధం భస్మనా కలహో భవేత్।

అఙ్గారైర్వహ్నినా బాధో భగ్నైర్భఙ్గస్తు విగ్రహే ।। 49.124 ।।

ఇత్థం దోషో భవేద్దేవి యజమానానవేక్షణాత్।

తస్మాత్ తద్దోషభీతః సన్ యజమానో దినే దినే ।। 49.125 ।।

ప్రాతరారభ్య రాత్ర్యన్తం పశ్యేత్కార్యాణ్యతన్ద్రితః।

[నివేదనార్థమానీతం మధ్యేఽన్నం పతితం యది ।। 49.126 ।।

మహానసస్థితాన్నాదీన్ తటాకాదిషు నిక్షిపేత్।

తతో మహానసం పుణ్యసలిలైః ప్రోక్ష్య వాచయేత్ ।। 49.127 ।।]

అన్యత్ర పచనాగారాద్ దీక్షితేతరసంస్కృతమ్।

అమన్త్రసంస్కృతం చాపి సంస్పృష్టం మాక్షికాదిభిః ।। 49.128 ।।

అయోగ్యైరపి సంస్పృష్టం ప్రభూతాన్నం భృగోః సుతే।

అస్త్రమన్త్రేణ సంశోధ్య శోషణాదీని కారయేత్ ।। 49.129 ।।

నివేదయేత్ తతోఽన్నాద్యమల్పే త్విత్థం న చాచరేత్।

[భోగలక్ష్మీవీరలక్ష్మ్యోః పూజనం యుగపద్యది ।। 49.130 ।।

భోగలక్ష్మ్యాః పురా కుర్యాద్ వీరలక్ష్మ్యాస్తతః పరమ్।]

పూజాన్తే సర్వబీజాని మాత్రాదానం గులాన్నవత్ ।। 49.131 ।।

నివేదయేచ్చ దేవాయ విశేషయజనైః సహ।

మాత్రాదానవిహీనే తు శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ।। 49.132 ।।

పునస్తత్తత్సమర్ప్యాథ నమస్కృత్వా క్షమాపయేత్।

సంకల్ప్య పూజాం హోమాన్తముత్సవాన్తమథాపి వా।। 49.133 ।।

పూజకేన తు మధ్యాహ్నే హోతవ్యం న కృతం యది।

రాత్రి హోమేన సహితం ద్విగుణం జుహుయాద్ గురుః।। 49.134 ।।

పూర్ణాహుతిం చ ద్విగుణైర్ద్రవ్యైరేవ (10)క్రియాద్ గురుః।

ఏకాహాన్మాసపర్యన్తం హోమస్తు న కృతో యది।। 49.135 ।।

(10.గ్ర. తు కారయేత్।)

పఞ్చాశత్రైకహీనస్తు కలశైః స్నాపయేద్ధరిమ్।

తత్కాలద్విగుణైర్ద్రవ్యైర్జుహుయాన్మన్త్రవిత్తమః।। 49.136 ।।

మాసాదూర్ధ్వం వత్సరాన్తం హోమో న క్రియతే యది।

ఏకాశీతిఘటైర్దేవమభిషిచ్య చ గోఘృతైః।। 49.137 ।।

మూలమన్త్రసహస్రేణ శాన్తిం చ (11)జుహుయాత్తతః।

తత్కాలద్విగుణైర్ద్రవ్యైః పూర్ణాహుత్యా చ భామిని।। 49.138 ।।

(11.గ్ర. జుహుయాద గురుః।)

ఇత్థం వర్షాదపి భవేత్ త్రివర్షాన్తం రమే యది।

మనుష్యనిర్మితం బిమ్బం సంప్రోక్ష్యైవ తు పూజయేత్।। 49.139 ।।

బలిహీనే త్విత్థమేవ విశేషః కథ్యతేఽధునా।

ఆవాహితే బలిద్రవ్యే దేవే చ పతితే యది।। 49.140 ।।

తద్ద్రవ్యాద్ధృదయే దేవమావాహ్య తదనన్తరమ్।

శుద్ధమన్యత్సమాదాయ ద్రవ్యం దేశికసత్తమః।। 49.141 ।।

తస్మిన్నావాహ్య హృదయాద్ దేవం దిక్షు బలిం క్షిపేత్।

తద్దోషశాన్తయే దేవం క్షీరేణైవాభిషేచయేత్।। 49.142 ।।

శాన్తిహోమం చ కుర్వీత మూలమన్త్రశతం జపేత్।

యానాద్ బిమ్బే నిపతితే స్పృష్టే వా పతితాదిభిః।। 49.143 ।।

బలిబేరం తు నవభిః కలశైరభిషిచ్య చ।

శాన్తిహోమం చ కుర్వీత జపేన్మూలసహస్రకమ్।। 49.144 ।।

తాలనర్తనగానానాం విహీనే దీపనాశనే।

తత్తద్దోషస్య శాన్త్యర్థం తత్తత్కాలే గురూత్తమః।। 49.145 ।।

జపేన్మూలసహస్రం తు పునస్తత్తత్ప్రకల్పయేత్।

బలిదానాత్పరం (12)దేవం మూలాదుత్సవకౌతుకే।। 49.146 ।।

(12.మూలాన్మధ్యాహ్నే మఖకౌతుకే।)

ఆవాహ్య యానమారోప్య కారయేదుత్సవం గురుః।

పూజామాత్రం తు వా కుర్యాత్ కాలయోరుభయోరపి।। 49.147 ।।

ఇత్థం తు న కృతం దేవి తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।

ద్వాదశార్ణసహస్రం తు జప్త్వా శాన్తిం సమాచరేత్।। 49.148 ।।

[ఆతపైశ్చ మహావాతధూలిభిర్వర్షబిన్దుభిః।

స్పృశేచ్చేద్భగవద్బిమ్బం స్నాపయేన్నవభిర్ఘటైః।। 49.149 ।।]

కృత్వోత్సవం వా సాయాహ్నే రాత్రి(13)పూజాం సమాచరేత్।

ద్విజాతీనాం తు మరణం గ్రామాదౌ సంభవేద్యది।। 49.150 ।।

(13.గ్ర. పూజాముపక్రమేత్।)

యావద్గ్రామస్య మధ్యస్థః శవస్తిష్ఠతి వల్లభే।

గ్రామాదేస్తావదాశౌచం తావత్పూజాం న చాచరేత్।। 49.151 ।।

గ్రామాద్వినిర్గతే ప్రేతే వాస్తుశాన్త్యాదికం చరేత్।

గురుః పూజాం ప్రారభేత న తతః పూర్వమాచరేత్।। 49.152 ।।

పూజనే తు సమారబ్ధే మృతిశ్చేత్తదనన్తరమ్।

ఉపక్రాన్తాం తు తాం పూజాం సంగ్రహేణ సమాపయేత్।। 49.153 ।।

ప్రేతే గ్రామాద్వినిర్యాతే గ్రామశుద్ధిం విధాయ చ।

తతో యథావత్ పూజాం చ కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।। 49.154 ।।

స్త్రీశూద్రాణాం చ బాలానాం మరణం సంభవేద్యది।

గ్రామాదీనాం న చాశౌచం (14)స్యాత్ క్షీరోదసంభవే।। 49.155 ।।

(14.గ్ర. తథా బ్రహ్మచతుఃశతే।)

ఏకాదశధనుర్భ్యోఽన్తః శూద్రస్త్రీశవదూషితే।

బహిర్నిష్కాస్య తత్పశ్చాత్ పూజనం ప్రాక్రమేద్ గురుః।। 49.156 ।।

[ధనుఃసంఖ్యాకల్పనం తు ద్వితీయద్వారమాదితః।

గ్రామమార్గేణ కర్తవ్యం న తు తిర్యక్ప్రకల్పయేత్।। 49.157 ।।]

విద్యమానే శవే పూజాం కుర్యాచ్చేత్ కమలాలయే।

తత్కాలసంస్కృతాన్నాని హరయే వా నివేదయేత్।। 49.158 ।।

ఏకాశీతిఘటైర్దేవం స్నాపయేన్మన్త్రపూర్వకమ్।

కృత్వా శాన్తిం తతః పూజాం యథావత్ కారయేద్ గురుః।। 49.159 ।।

వైఖానసఋషిర్దేవి బ్రహ్మణో నఖనిఃసృతః।

హిమవచ్ఛిఖరే రమ్యే గఙ్గాద్వారే తపస్యతి।। 49.160 ।।

పాఞ్చరాత్రసమం శాస్త్రం మత్పూజార్థం కరిష్యతి।

తచ్ఛిష్యా భృగుముఖ్యాద్యా వైఖానసమునీరితమ్।। 49.161 ।।

శాస్త్రం వైఖానసం నామ హ్యధీత్య మునిపుంగవాః।

తచ్ఛాస్త్రోక్తవిమానాదిబిమ్బాని హ్యాలయాని చ।। 49.162 ।।

తచ్ఛాస్త్రేణ ప్రతిష్ఠాప్య పూజయిష్యన్తి వై రమే।

ఏవం శైవాదిశాస్త్రాణి భవిష్యన్తి చ భూతలే।। 49.163 ।।

తదారాధకమర్త్యైశ్చ తచ్ఛాస్త్రేణ చ దీక్షితైః।

ఏతచ్ఛాస్త్రాన్యసిద్ధాన్తదీక్షితైరన్యగోత్రిభిః।। 49.164 ।।

నూతనైర్దీక్షితైర్వాపి పరదీక్షావివర్జితైః।

మన్త్రసిద్ధాన్తబిమ్బాని న (15)స్పృశ్యేత కదాచన।। 49.165 ।।

(15.గ్ర. స్పృశ్యేరన్)

యది స్పృశేయుర్దేవేశం పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।

స్నాపయిత్వా (16)తతః శాన్తిం హోమం చైవ సమాచరేత్।। 49.166 ।।

(16.గ్ర. తు విధివత్ శాన్తిహోమం సమాచరేత్।)

(17)[అదీక్షితో వార్చకోఽపి పూజకేతరవంశజః।]

దీక్షితోఽపి చ సన్యాసీ క్షత్రియో వైశ్య ఏవ వా।। 49.167 ।।

(17.గ్ర. పుస్తకే అయమర్ధశ్లోకః కుణ్డలితో దృశ్యతే।)

అదీక్షితో బ్రాహ్మణో వా కుష్ఠీ యక్ష్మా చ మూకకః।

కాణో వాప్యఙ్గహీనో వా ప్రతిలోమజ ఏవ వా।। 49.168 ।।

స్త్రీ వాప్యనుపనీతో వా కుణ్డో వా గోలకోఽపి వా।

స్పృశేద్యది హరిం దేవి నవభిః కలశైర్గురుః।। 49.169 ।।

అభిషిచ్య జపేన్మూలమన్త్రం జప్త్వా సహస్రకమ్।

శాంతిహోమం చ కుర్వీత తద్దోషస్యాపనుత్తయే।। 49.170 ।।

చణ్డాలపుల్కసౌ వాపి పరస్త్రీసక్త ఏవ వా।

అజ్ఞాతజాతిర్దస్యుర్వా పతితో జాతిదూషితః।। 49.171 ।।

మ్లేచ్ఛో వా ప్రవిశేదన్తః స్పృశేద్వా బిమ్బమబ్జజే।

తద్గతాని చ పాత్రాణి శుద్ధిం కృత్వా యథావిధి।। 49.172 ।।

పాఞ్చరాత్రోక్తవిధినా (18)వాస్తుశాన్తిం సమాప్య చ।

ప్రవిష్టమాత్రే తద్దేవమేకాశీతిఘటైర్గురుః।। 49.173 ।।

(18.గ్ర. వాస్తుశుద్ధిం సమాచరేత్।)

స్నాపయేద్యది పూర్వోక్తాః స్పృశన్తి స్మ హరిం రమే।

సంప్రోక్షణం తతః కుర్యాత్ శాస్త్రదృష్టేన వర్త్మనా।। 49.174 ।।

ఏతేషు యో వా కో వాపి గర్భాన్తర్మృతిన్వభూత్।

(19)బిమ్బస్య వా శవస్పర్శః సంభవేద్దోషశాన్తయే।। 49.175 ।।

(19.గ్ర. బిమ్బస్య వా శవస్పర్శం భవేత్తద్దోషశాన్తయే।)

(20)ప్రతిష్ఠాం శాస్త్రసంసిద్ధాం నయనోన్మీలనం తథా।

జలాధివాసం చ వినా కుర్యాద్దేశికసత్తమః।। 49.176 ।।

(20.గ్ర. పునః ప్రతిష్ఠాం కుర్వీత జలాధివసనం తథా।

తత్త్వన్యాసం చ శయనం నయనోన్మీలనం వినా।।)

[జీర్ణోద్ధారప్రతిష్ఠాయామేవం కుర్యాద్విచక్షణః।]

బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం స్పృష్టే వా దూషితే శవైః।। 49.177 ।।

అభిషిచ్య ఘృతైర్దేవం ప్రోక్షణం చ సమాచరేత్।

శూద్రస్య వానులోమానాం శవైః స్పృష్టేఽథ దూషితే।। 49.178 ।।

పూర్వోక్తవిధిమాచర్య సహస్రారాధనం చరేత్।

మూలార్చా యది వా వస్త్రైశ్చిత్రైర్వా మృణ్మయైస్తు వా।। 49.179 ।।

కృతా చేత్తాం పరిత్యజ్య తత్స్థానేఽన్యాం నివేశయేత్।

ప్రతిష్ఠాం చ యథాశాస్త్రం కుర్యాద్దేశికసత్తమః।। 49.180 ।।

సర్వత్ర బాహ్మణానాం చ సహస్రం భోజయేత్ ప్రభుః।

[భట్టాచార్యః సాధకాశ్చ తథైవ పరిచారకాః।। 49.181 ।।

ఆసనేష్వాసికాం భుక్తిం శయనే చ యథాతథమ్।

కుర్యుః కర్మణ్యధికృతా దోషో నైవ తదా భవేత్।। 49.182 ।।

అన్యే చేత్ కుర్యురవనిం లేపయేద్ గోమయామ్బుభిః।

పుణ్యాహసలిలైర్దేవమన్దిరం ప్రోక్షయేద్ గురుః।। 49.183 ।।]

ఏతేషు పఞ్చమాద్యేషు యో వా కో వాపి మానవః।

ప్రవిష్టో వా మృతో వాపి పాకశాలాం పురా రమే।। 49.184 ।।

తత్రత్స్థాగ్నిం పరిత్యజ్య కుణ్డచుల్లిస్థమప్యథ।

సర్వత్ర గోమయా(21)లేపం ప్రోక్షణం పఞ్చగవ్యతః।। 49.185 ।।

(21.గ్ర. లేపః)

పుణ్యాహసలిలైశ్చాపి వాస్తుహోమాదిపూర్వకమ్।

ప్రతిష్ఠాప్య చ తచ్చాలాం తతోఽగ్నిం చ యథావిధి।। 49.186 ।।

కల్పయిత్వా తతో హోమం పచనం చాపి కారయేత్।
ప్రథమావరణాద్ దేవి ధ్వజస్తమ్భావసానకమ్।। 49.187 ।।
చణ్డాలాదిషు యాతేషు నవభిః కలశైర్హరిమ్।
మృతశ్చేత్ తత్ర యః కశ్చిద్ దేవమష్టోత్తరైః శతైః।। 49.188 ।।
స్నాపయిత్వా తు కలశైః శాన్తి హోమం సమాచరేత్।
ధ్వజస్తమ్భాదుపక్రమ్య రథ్యావరణమన్తతః।। 49.189 ।।
ప్రథమావరణాదౌ తు శకృన్మూత్రాదిదూషితే।
[పూర్వోక్తేషు ప్రవిష్టేషు పుణ్యాహైః ప్రోక్షయేత్ (22)జలైః]।। 49.190 ।।
(22.గ్ర. స్థలమ్।)
తత్క్షణాత్ తద్బహిర్నీత్వా మార్జనాల్లేపనాదిభిః।
శోధయిత్వా భువం పశ్చాత్ ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిభిః।। 49.191 ।।
గర్భగేహే తు దేవేశం స్నాపయేన్నవభిర్ఘటైః।
ప్రథమావరణాద్యేషు (23)ప్రాకారే యత్ర కుత్రచిత్।। 49.192 ।।
(23.గ్ర. ప్రాకారేష్వపి పఞ్చసు।)
అద్వారేణ బహిర్నీత్వా మృతం జన్తుం (24)గురూత్తమః।
తతః పూర్వోక్తవిధినా ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్।। 49.193 ।।
(24.గ్ర. నరం తథా)
గర్దభశ్వసృగాలాద్యైర్వానరేణ చ పోత్రిణా।
కాకో వా కుక్కుటో వాపి గృధ్రో వా శ్యేన ఏవ వా।। 49.194 ।।
గోధా వా సరటో వాపి రాజమూషక ఏవ వా।
[మార్జాలసర్పమణ్డూకగౌలీభిః సరటాదిభిః।। 49.195 ।।]
స్పృశేచ్చ పఞ్చవింశద్భిః కలశైః స్నాపయేద్ధరిమ్।
[పిపీలికాద్యైర్బిమ్బస్య స్పర్శదోషో న విద్యతే।। 49.196 ।।]
ఏతేషాం గర్భగేహాన్తర్మృతిర్వా స్పర్శనం తు వా।

అష్టోత్తరశతైర్దేవం కలశైరభిషిచ్య చ।। 49.197 ।।

శాన్తిహోమం తతః కుర్యాత్ సహస్రారాధనం చరేత్।

ప్రథమావరణాద్యేషు ప్రాకారేష్వపి సప్తసు।। 49.198 ।।

వర్ణానాం ప్రసవే దేవి పఞ్చమాదిస్త్రియస్తు వా।

ప్రసూతాశ్చేత్ తదా(25) తత్ర మృతావివ విధిర్భవేత్।। 49.199 ।।

(25.గ్ర. దేవి)

మృగాణాం పక్షిణాం వాపి ప్రసవే మృతివద్భవేత్।

సర్వత్ర గోమయాలేపో బ్రాహ్మణానాం తు భోజనమ్।। 49.200 ।।

ప్రోక్షణం పుణ్యసలిలైః పఞ్చగవ్యైస్తథైవ చ।

ఆరాధనం భగవతో హరేః కుర్యాద్ విచక్షణః।। 49.201 ।।

మానుషస్థాపితానాం తు బిమ్బానామిత్థమీరితమ్।

స్వయంవ్యక్తాదిబిమ్బేషు మృన్మయాదిషు వై రమే।। 49.202 ।।

సంప్రాప్తేష్వపి దోషేషు ప్రోక్షయిత్వా యథావిధి।

సహస్రారాధనం కృత్వా నిత్యపూజాం (26)సమాచరేత్।। 49.203 ।।

(26.ఉపక్రమేత్)

ఏవం దోషాన్ గుణాన్ వీక్ష్య తత్తత్కాలోచితాన్ గురుః।

ప్రాయశ్చిత్తం పురా కృత్వా నిత్యపూజాం సమాచరేత్।। 49.204 ।।

రాత్రౌ పూజాం బలేర్దానముత్సవం చ యథావిధి।

యామార్ధపూజనం చాపి కృత్వా మూలాత్ తతో రమే।। 49.205 ।।

ఆవాహ్య శయనార్చాయాం పూజయిత్వా తతో గురుః।

క్షీరాన్నాది నివేద్యాథ శాయయేచ్ఛయనే శుభే।। 49.206 ।।

[తత్తత్కర్మార్థబిమ్బే తు తత్ర సంనిహితే సతి।

తత్తత్కర్మవిశేషాణాం వ్యత్యయం న సమాచరేత్।। 49.207 ।।

తత్తత్కర్మసు బిమ్బం తు హీనం చేత్ పూజనాదిషు।

సమస్తపూజనం కుర్యాత్ కర్మార్చాయాం గురూత్తమః।। 49.208 ।।]

కుర్యాత్ ప్రతిదినం భద్రే గీతనాట్యసమన్వితమ్।

ఏషోత్సవస్త్వవశ్యం హి రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే।। 49.209 ।।

న కుర్యాద్యది మోహేన శ్రీః ప్రభోర్విముఖీ భవేత్।

మధుక్షీరఘృతైర్దేవం ప్రాతః సంస్నాప్య దేశికః।। 49.210 ।।

క్షీరాన్నాదీని సర్వాణి ద్విగుణాని నివేదయేత్।

[సూతకం వా మృతాశౌచం పూజారమ్భే శ్రుతం యది।। 49.211 ।।

ఆశౌచమాచరేద్ విద్వాన్ పూజాన్తే విధివద్రమే।]

నిత్యే నైమిత్తికే కామ్యే హ్యుత్సవే స్నపనే తథా।। 49.212 ।।

ప్రాయశ్చిత్తే ప్రతిష్ఠాయాం ప్రోక్షణే దేశికోత్తమః।

వపనస్నానపూర్వం హి రక్షాబన్ధం తథర్త్విజః।। 49.213 ।।

(27)కృత్త్వైవ కార్యజాతాని కుర్యుర్దేవి యథాక్రమమ్।

అబధ్వా యది మోహేన (28)కుర్యాచ్చేదుత్సవాదికమ్।। 49.214 ।।

(27.గ్ర. బద్ధ్వైవ)

(28.గ్ర. కుర్యుశ్చే)

శాన్తిహోమం (29)తతః కృత్వా మూలమష్టోత్తరం జపేత్।

తతః శాస్త్రోక్తవిధినా బధ్వా ప్రతిసరం రమే।। 49.215 ।।

(29.గ్ర. పురా)

ఆదితస్తత్క్రియాం కుర్యాదన్యథా త్వకృతం కృతమ్।

మూలాదీనాం చ బిమ్బానామిత్థమేవ విధిర్భవేత్।। 49.216 ।।

[మహోత్సవాద్యుత్సవేషు కరస్తే దేశికస్య చ।

దేవదేవస్య నష్టే తు ఛిహ్నే (ఛిన్నే) వా కౌతుకే గురుః।। 49.217 ।।

సూత్రాన్తరం పునర్బధ్వా శాన్తిహోమం సమాచరేత్।]

ప్రతిష్ఠాదిషు కార్యేషు బద్ధప్రతిసరో గురుః।। 49.218 ।।

వ్యాధితశ్చేత్ తస్య పుత్రః శిష్యో వా దీక్షితః స్వయమ్।

అనుజ్ఞయా గురోస్తస్య స్నాత్వా వపనపూర్వకమ్।। 49.219 ।।

బధ్వా సూత్రం తదారభ్య క్రియాశేషం (30)సమాపయేత్।

మధ్యే మృతో యది గురుస్తచ్ఛిష్యస్త్వన్యగోత్రియః।। 49.220 ।।

(30.సమాచరేత్।)

రక్షాం కృత్వా తతో దేవం పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।

స్నాపయిత్వా శాన్తిహోమం కృత్వా కర్మ సమాచరేత్।। 49.221 ।।

రక్షామఙ్గలసూత్రం యో బధ్నన్ వర్తేత దేశికః।

శావాశౌచం సూతకం చ తస్య నాస్తి జలోద్భవే।। 49.222 ।।

స్నానమాత్రం భవత్యేవ కించిద్భేదస్త్వథర్త్విజామ్।

కర్మమధ్యేఽపి చాశౌచం మృతే త్వాత్మాన్వితే భవేత్।। 49.223 ।।

పితా మాతా జ్యేష్ఠపుత్రో భార్యా చాత్మాన్వితాః స్మృతాః।

తత్కార్యే దేశికస్త్వన్యం దీక్షయిత్వా నియోజయేత్।। 49.224 ।।

ప్రతిష్ఠాదిషు కార్యేషు దీక్షితో గురుసత్తమః।

ఏకపుత్రస్తస్య పితా ప్రాప్నుయాత్ పఞ్చతాం యది।। 49.225 ।।

బద్ధప్రతిసరో గత్వా శ్మశానం పాదుకాం ధరన్।

అస్థిసంచయనాన్తం చ కర్మ కృత్వా యథావిధి।। 97.226 ।।

స్నాత్వా చాలయమాగత్య ఘటైః షోడశభిస్తతః।

అభిషిక్తో మన్త్రవిద్భిర్దేవకార్యం తతశ్చరేత్।। 49.227 ।।

ఉత్సవాన్తే దేవకార్యం సమాప్య చ యథావిధి।

ఆశౌచం కర్మకాణ్డోక్తం దశరాత్రం సమాచరేత్।। 49.228 ।।

తర్పణం పిణ్డదానం చ శ్రాద్ధం చాపి సపిణ్డనమ్।

పాఞ్చరాత్రోక్తమథవా కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।। 49.229 ।।

దేవం తముత్సవాన్తే చ శతేనాష్టోత్తరైర్ఘటైః।

స్నాపయేచ్ఛాన్తిహోమం చ కుర్యాదాచార్యసత్తమః।। 49.230 ।।

దీక్షితో మృతసంఘాన్నం శూద్రాన్నం తైలసేవనమ్।

మిథునీభవనం చైవ వర్జయేత్ కలహం తథా।। 49.231 ।।

యది కుర్వీత మోహేన పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।

దేవం సంస్నాపయేత్పూర్వం సహస్రారాధనం చరేత్।। 49.232 ।।

మహానదీస్నానపూర్వం దీక్షితః పఞ్చగవ్యకమ్।

ద్వాదశార్ణసహస్రస్య జపమేకాహ(31) మబ్జజే।। 49.233 ।।

(31.గ్ర. భోజనమ్)

(32)ఉపవాసం చ కుర్వీత తతో దేవం స్పృశేత్ గురుః।

ఏకస్మిన్నాలయే దేవి దీక్షితో బద్ధకంకణః।। 49.234 ।।

(32.గ్ర. కుర్వీత చ తతో దేవం స్పృశేద్దీక్షితసత్తమః।)

ఆలయాన్తరదీక్షాయాం న బధ్నీయాచ్చ కంకణమ్।

[ఏకం కర్మ సముద్దిశ్య రక్షాబన్ధం కృతం యది।। 49.235 ।।

తేనైవ సర్వకర్మాణి కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।]

యది బధ్నీత మోహేన తత్కర్మ పునరాచరేత్।। 49.236 ।।

[మాతాపిత్రోర్దీక్షితశ్చ విధురో మలినీపతిః।]

శ్రాద్ధకర్తా చ పత్న్యాం తు గర్భిణ్యామపి దీక్షితః।। 49.237 ।।

కంకణం తు న బధ్నీయాత్ తథాచారవిగర్హితః।

[ఏకకుణ్డవిధానం చేదుత్సవాదిషు పద్మజే।। 49.238 ।।

ఆచార్యమాత్రం బధ్నీయాత్ కౌతుకం ఋత్విజాం వినా।

రక్షాసూత్రం వినా కుర్యాదేకఘస్రోత్సవాదికమ్।। 49.239 ।।

భక్తబిమ్బాద్యుత్సవం చ సద్యః సంప్రోక్షణం తథా।

ఏకోద్దిష్టే స్థితం త్వబ్దం నిమిత్తే త్వష్టమాసికమ్।। 49.240 ।।

పితృవర్గేఽపి షణ్మాసం వైశ్వదేవే త్రిమాసికమ్।

ద్విమాసం విష్ణువర్ణే తు త్యజేత్ కౌతుకకర్మణి।। 49.241 ।।]

సపిణ్డీకరణం భుక్త్వా పూజకో దీక్షితోఽపి సన్।

దశాహాత్పరతో దేవి మహాతీర్థావగాహనమ్।। 49.242 ।।

త్రిసహస్రం ద్వాదశార్ణజపం కుర్యాద్ విశుద్ధయే।

[అకృత్వా యది మోహేన భగవన్తం స్పృశేద్యది।। 49.243 ।।

త్రింశద్భిః కలశైర్దేవం స్నాపయేద్ దోషశాన్తయే।]

(33)సహస్రారాధనం కుర్యాత్ తద్దోషస్య (34)ప్రశాన్తయే।। 49.244 ।।

(33.గ్ర. పుస్తకేఽయమర్ధశ్లోకః కుణ్డలితో దృశ్యతే।)

(34.గ్ర. ఉపశాన్తయే।)

[శ్రాద్ధభోక్తా తు దేవేశం తద్దినే పూజయేద్యది।

గర్భగేహప్రవేశే చ స్నాపయేన్నవభిర్ఘటైః।। 49.245 ।।

సూతకం వా మృతాశౌచం విష్ణోర్వా సగృహాదికే।

శ్రుతం యది బహిస్తూర్ణం జవేనాగత్య మన్దిరాత్।। 49.246 ।।

ఆశౌచమాచరేన్మర్త్యస్తథా స్త్రీ తు రజస్వలా।

(35)పఞ్చవింశతిభిః కుమ్భైః స్నాపయేదన్యథా యది।।] 49.247 ।।

(35.గ్ర. నవభిః కలశైర్యది ఇతి పాఠాన్తరం గ్ర. పుస్తకే దర్శితమ్।)

శూద్రద్రవ్యే గృహీతే వా దోషాన్నస్య చ భక్షణాత్।

కాలలోభాదినా వాపి నీచైర్మాసం సహాసనాత్।। 49.248 ।।

దీక్షితస్య మనః కించిత్ పశ్చాత్తాపయుతం భవేత్।

శుద్ధాన్ వేదవిదో విప్రానష్టౌ వా షడథాపి వా।। 49.249 ।।

వృత్వాధ్వర్యూనేకఘటం వ్రీహిభారే నివేశ్య చ।

వాసుదేవం వేదమూర్తిమావాహ్య చ ఘటే పురా।। 49.250 ।।

పూజయిత్వా తతో వేదాన్ వేదౌ వా వేదమేవ వా।

ఋత్విఙ్ముకాదుపశ్రుత్య తన్మన్త్రితజలేన చ।। 49.251 ।।

అభిషిక్తో యది భవేత్ స మే ప్రీతతమో భవేత్।

తస్య పూజాం ప్రతీక్షేఽహం కదా వా తాదృశో భవేత్।। 49.252 ।।

సకృన్నియుజ్య_స్తమ్భం వా వస్త్రం వా పక్షిలేఖితమ్।

నోపయుఞ్జ్యాత్ పునస్తం వై నియోజయతి (36)చేద్యది।। 49.253 ।।

(36.గ్ర. మోహితః)

తత్పరిత్యజ్య (37)దేవేశం పఞ్చవింశతిభిర్ఘటైః।

స్నాపయిత్వా శాన్తిహోమం శతమష్టక్షరం జపేత్।। 49.254 ।।

(37.గ్ర. దేవం యః)

[అష్టోత్తరశతైః కుమ్భైః ప్రతిమాదాహనాదికే।

వస్త్రాదిదాహనే తస్య ప్రభాపీఠాదిదాహనే।। 49.255 ।।

సుదర్శనేఽగ్నినా దగ్ధే స్నాపయేన్నవభిర్ఘటైః।

ధ్వజే వితానే ఛత్రే చ దగ్ధే చాస్తారణాదికే।। 49.256 ।।

యథావత్పునరుత్పాద్య శాన్తిహోమాదికం చరేత్]।

ధ్వజస్తమ్భేఽగ్నినా దగ్ధే పటే వా తత్పరిత్యజేత్।। 49.257 ।।

తత్స్థానేఽన్యం ప్రతిష్ఠాప్య తద్దోషస్యాపనుత్తయే।

ఆదితస్తద్యథాసాస్త్రం కర్మ కుర్యాద్ విచక్షణః।। 49.258 ।।

పక్షీశావాహితే కుమ్భే భిన్నే వా పతితేఽపి వా।

అస్పృశ్యైర్వా ఘటే స్పృష్టే స్తమ్భే వాపి వరాననే।। 49.259 ।।

పటేవా దూషితే (38)దేవి పూర్వోక్తం విధిమాచరేత్।

దూషితం చేదేకమేవ తద్గతం విష్ణుమవ్యయమ్।। 49.260 ।।

(38.గ్ర. వాపి)

ఆవాహ్య చ తదన్యస్మిన్ తస్మిన్ శుద్ధం నివేశయేత్।

పునస్తస్మిన్(39) సమావాహ్యాభ్యర్చ్య గురుసత్తమః।। 49.261 ।।

(39.గ్ర. సమావాహ్య గన్ధాద్యైరర్చయేద్ గురుః।)

విహగేన్ద్రం ప్రతిష్ఠాప్య ఉత్సవావభృథావధి।
కాలయోః పూజనం కుర్యాన్న కుర్యాత్కాలమబ్జజే।। 49.262 ।।
పరస్మిన్ దివసే పూజాం తద్ద్రవ్యైర్ద్విర్గుణై(40) శ్చరేత్।
నవస్వపి దినేష్వేవం పూజనం చ కృతం యది।। 49.263 ।।
(40.గ్ర. ర్భవేత్।)
ధ్వజారోహం పునః కృత్వా హ్యుత్సవం చ సమాచరేత్।
తద్దోషశాన్తయే దేవి దేవం పూర్వోక్తవర్త్మనా।। 49.264 ।।
సంస్నాప్య శాన్తిహోమం చ కుర్యాద్దేశికసత్తమః।
పురా భేర్యాది సంపూజ్య తతో దేవాన్ సమాహ్వయేత్।। 49.265 ।।
భేర్యాదిస్థాపనం కార్యం యథాశాస్త్రం విచక్షణః।
వ్యత్యాసేన స్థాపనం వా పూజనం వా కరోతి చేత్।। 49.266 ।।
పుణ్యాహసలిలైర్వాపి న కృతం ప్రోక్షణం యది।
మూలమన్త్రసహస్రం తు జపిత్వా దేశికోత్తమః।। 49.267 ।।
యథావత్ స్థాప్య తదను ప్రోక్షయేత్ పుణ్యవారిణా।
తేషు దేవాన్ సమావాహ్య పూజయేచ్చార్ఘ్యపూర్వకమ్।। 49.268 ।।
సంతాడయిత్వా తదను దేవాన్ సర్వాన్ సమాహ్వయేత్।
అకృత్వా తాడనం దేవి దేవానాహ్వయతే యది।। 49.269 ।।
ద్విరష్టభిర్ఘటైర్దేవం హరిం సంస్నాప్య శాన్తిమత్।
తతశ్చ తాడయేద్ భేరీం దేవానపి సమాహ్వయేత్।। 49.270 ।।
చర్మభేదే కోణభేదే శాన్తిహోమం సమాచరేత్।
గారుత్మతం మన్త్రజపం గురురామ్రేడయేచ్ఛతమ్।। 49.271 ।।
పునరన్యత్సమానీయ యథావత్తాడయేద్ గురుః।
వీథీషు తత్తత్కాష్ఠాసు తత్తద్వాహనసంయుతాన్।। 49.272 ।।
సానుగాన్ పార్షదాన్ దేవాన్ గాథాభిశ్చ సమాహ్వయేత్।

తథా ద్వారాదిరథ్యాన్తం బలిదానేషు సర్వతః।। 49.273 ।।

కాలయోర్బలిదానం చ తౌర్యత్రికసమన్వితమ్।

దద్యాద్ ప్రతిదినం దేవి బలిద్రవ్యసమన్వితమ్।। 49.274 ।।

విస్మృతే త్వేకదేవే తు తన్నామశతకం జపేత్।

తస్మై దద్యాద్ బలిం దేవి విస్మృతాయ తు సోదకమ్।। 49.275 ।।

ఏకకాలం బలేర్దానం న కృతం యది వల్లభే।

శాన్తిహోమం పురా కృత్వా దేవనామ యథాక్రమమ్।। 49.276 ।।

ప్రత్యేకం శతవారం తు జపిత్వా దేశికోత్తమః।

అన్యస్మిన్ సమయే తేషామాహ్వానం ద్విగుణం బలిమ్।। 49.277 ।।

మహావృష్ట్యాదిభిశ్చైవ దస్యుభిర్వాపి కేవలమ్।

విఘ్నితేఽప్యుత్సవే దేవే సోదకం బలిముత్సృజేత్।। 49.278 ।।

విఘ్నితే బలిదానేఽపి పరేద్యవి పురా రమే।

షోడశైః కలశైర్దేవమభిషిచ్య చ శాన్తిమత్।। 49.279 ।।

బలిదానం తూత్సవం చ కుర్యాత్ పూర్వేణ వై సహ।

చతుఃపఞ్చ దినే దేవి విఘ్నితే హ్యుత్సవే తథా।। 49.280 ।।

బలిదానేఽపి దేవేశమేకాశీతిఘటైర్హరిమ్।

స్నాపయిత్వా శాన్తిహోమమదత్తం చ బలిం తథా।। 49.281 ।।

అతిక్రాన్తోత్సవం చాపి కృత్వా తద్దిని ఉత్సవమ్।

కుర్యాత్తతోఽపి దేవస్య కల్యాణే విఘ్నితే సతి।। 49.282 ।।

అష్టోత్తరశతైర్దేవం కలశైరభిషిచ్య చ।

శాన్తిహోమం పురా కృత్వా దినానాం తావతాం బలిమ్।। 49.283 ।।

ఉత్సవం చ యథాసంఖ్యం కృత్వా తద్దిన ఉత్సవమ్।

బలిదానం చ కుర్వీత తేన దోషః ప్రశామ్యతి।। 49.284 ।।

ఆరమ్భోద్వాసదినయోర్లుప్యతే యది వై బలిః।

ప్రభూతాన్నం చ హరయే న నివేదయతే రమే।। 49.285 ।।
తద్దోషశాన్తయే దేవమష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।
అభిషిచ్య తతః శాన్తిం కృత్వా దేశికసత్తమః।। 49.286 ।।
యథాక్రమం బలేర్దానం నివేద్య చ మహాహవిః।
తథోత్సవం ప్రాక్రమేత న తతః పూర్వమాచరేత్।। 49.287 ।।
[అభక్త్యా వా సుభక్త్యా వా యేన కేనాపి వా రమే।
దేవస్యాంగే తథా యానే పుష్పాదీన్వికిరేద్యది।। 49.288 ।।
కిరీటభూషాశస్త్రాదిపతనే చలనేఽపి వా।
నవభిః కలశైర్దేవం స్నాపయేద్ విధిపూర్వకమ్।। 49.289 ।।]
యానాధిష్ఠితదేవస్య బిమ్బస్య పతనేన వా।
ఆనీయ చాలయం దేవి హ్యష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।। 49.290 ।।
అభిషిచ్య యథాశాస్త్రం శాన్తిహోమం సమాప్య చ।
సంప్రోక్షణం చ కృత్వైవ శేషముత్సవమాచరేత్।। 49.291 ।।
పతితస్య చ బిమ్బస్య క్షతిర్యది భవేద్రమే।
మూలే శక్తిం సమావాహ్య సమాధాయ (41)హరేస్తనుమ్।। 49.292 ।।
(41.గ్ర. గురూత్తమః)
తతః ప్రతిష్ఠాం కృత్వైవ ధ్వజారోహణపూర్వకమ్।
యథాక్రమం చోత్సవం చ కుర్యాద్ (42)దేశికసత్తమః।। 49.293 ।।
(42.రాష్ట్రాభివృద్ధయే।)
[పాదుకా దేవదేవ్యోశ్చ స్పృశేచ్చేత్ పూజకేతరైః।
పాదుకా పఞ్చభిః కుమ్భైః స్నాపయేత్ పతితేఽపి చ।। 49.294 ।।]
దేవస్యోత్సవకాలే తు గ్రామే మరణసంభవే।
నిర్గమయ్య శవం పశ్చాద్ వాస్తుశాన్తిం (43)సమాప్య చ।। 49.295 ।।
(43.సమాచరేత్)

బలిదానం చోత్సవం చ తతః కుర్యాద్ (44)విచక్షణః।

[వీథిభ్రమణకాలే తు వీథ్యాం మరణసంభవే।। 49.296 ।।

(44.గురూత్తమః।)

ప్రేతస్థానం బహిస్త్యక్త్వా వీథిభ్రమణమాచరేత్।

అన్యథా చోత్సవే క్లృప్తే త్వధమాధమమార్గతః।। 49.297 ।।

దంవ సంస్నాప్య విధివత్ శాన్తిహోమం సమాచరేత్।

రథోత్సవస్య కాలే తు వీథ్యాం మరణసంభవే।। 49.298 ।।

నిష్కాస్య తచ్ఛవం పశ్చాద్యాత్రోత్సవమథాచరేత్।]

దగ్ధే చ వహ్నినా గ్రామే మహావాత్యాభిపీడితే।। 49.299 ।।

పఞ్చగవ్యాదిభిః ప్రోక్ష్య శాన్తిహోమం సమాచరేత్।

నవభిః కలశైర్దేవం సంస్నాప్యోత్సవమాచరేత్।। 49.300 ।।

నవాహాద్యుత్సవే క్లృప్తే న్యూనం వాప్యధికం తు వా।

కరోతి యది మోహేన తస్య దోషస్య శాన్తయే।। 49.301 ।।

త్రింశద్భిః కలశైర్దేవమభిషిచ్య చ శాన్తిమత్।

పూర్వవచ్చోత్సవం కుర్యాత్ ధ్వజారోహణపూర్వకమ్।। 49.302 ।।

[ఉత్సవాదిషు సర్వేషు ఏవమేవ సమాచరేత్।]

వినా గ్రామం పత్తనం వా యత్ర కుత్రాపి చాలయమ్।। 49.303 ।।

తత్ర స్థితస్య దేవస్య బలిదానోత్సవౌ రమే।

అన్తరావరణే కుర్యాన్న బహిస్తౌ సమాచరేత్।। 49.304 ।।

(45)కుర్యాద్యది బహిస్తౌ తు త్రింశద్భిః కలశైర్హరిమ్।

స్నాపయిత్వా యథావచ్చ ప్రాకారాన్తం సమాచరేత్।। 49.305 ।।

(45.గ్ర. యది కుర్వీత మోహేన)

గ్రామాదివీథిషు రమే తులుష్కపతితాదయః।

తిష్ఠన్తి చేత్తదా దేవి ప్రాకారేషు బలిం క్షిపేత్।। 49.306 ।।

దైవమానుషదోషేణ ధ్వజారోహే తు విఘ్నితే।
అనావృష్ట్యా దస్యుభిర్వా పరచక్రప్రవేశనాత్।। 49.307 ।।
ఏకద్విత్రిదినం భద్రే విఘ్నితే తు మహోత్సవే।
ఏకాశీతిఘటైర్దేవమభిషిచ్య యథావిధి।। 49.308 ।।
పూర్వాఙ్కురం పరిత్యజ్య పునః కృత్వాఙ్కురార్పణమ్।
ధ్వజారోహాదికం సర్వం కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।। 49.309 ।।
ఏవం తీర్థదినాన్తం చ హ్యుత్సవే విఘ్నితే రమే।
అష్టోత్తరశతైర్దేవం కలశైరభిషిచ్య చ।। 49.310 ।।
శాన్తి హోమం బ్రాహ్మణానాం సహస్రస్య చ భోజనమ్।
కృత్వా పునస్తీర్థదినే అఙ్కురార్పణపూర్వకమ్।। 49.311 ।।
[మాసే యథోక్తేఽతిక్రాన్తే నక్షత్రే చ తథా తిథౌ।
ఉత్సవానన్తరే మాసి యద్యర్వాగ్వత్సరాద్భవేత్।। 49.312 ।।
న కృతో వత్సరాదర్వాగష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।
సంస్నాప్య దేవదేవేశం లుప్తోత్సవమథాచరేత్।। 49.313 ।।
వసన్తాద్యుత్సవే లుప్తే స్నపనం త్వధమోత్తమమ్।
కృత్వా లుప్తోత్సవం కుర్యాత్తదనన్తరమాసి వా।। 49.314 ।।]
ధ్వజారోహాద్యుత్సవం చ కుర్యాత్(46) శాస్త్రార్థతత్త్వవిత్।
రథోత్సవే ప్రవృత్తే తు చక్రచ్ఛేదేఽక్షభఙ్గనే।। 49.315 ।।
(46.గ్ర. దేశికసత్తమః)
రజ్జుచ్ఛేదే శిఖాకుమ్భే పతితే సారథౌ తు వా।
కృత్త్వైవ పూర్వవద్ దేవి పుణ్యాహైః ప్రోక్ష్య వై రథమ్।। 49.316 ।।
యాత్రాన్తే శాన్తి హోమం చ కుర్యాద్ బ్రాహ్మణభోజనమ్।
ఆరోహణే త్వయోగ్యానాం రథస్యోపరి వై రమే।। 49.317 ।।
నిష్కాస్య తాన్ పఞ్చగవ్యైః పుణ్యాహైః ప్రోక్ష్య వై రథమ్।

యాత్రాన్తే నవసంఖ్యాభిః కలశైరభిషేచయేత్।। 49.318 ।।

దగ్ధే రథస్యైకదేశే తస్య శాన్తిం వదామి తే।

తత్కాలే పఞ్చగవ్యైశ్చ (47)పుణ్యైశ్చ సలిలైరపి।। 49.319 ।।

(47.గ్ర. పుణ్యాహ)

యాత్రాన్తేఽష్టోత్తరైర్దేవం కలశైరబిషిచ్య చ।

శాన్తిహోమం మూలమన్త్రజపం చాయుతమేవ చ।। 49.320 ।।

బ్రాహ్మణానాం సహస్రం చ భోజయేచ్చ గురూత్తమః।

రథస్య తు మహద్దాహే త్వవతార్య రథాద్ధరిమ్।। 49.321 ।।

ఖగేశే దేవమారోప్య నయేదాలయమబ్జజే।

రథవేగేన దేవేశః పతేద్వా సరథస్తు వా।। 49.322 ।।

ఆనాయ్య దేవతాం ధామ ప్రోక్షయేచ్చాన్తిపూర్వకమ్।

రథభ్రమణవేలాయాం చక్రేణ మరణం యది।। 49.323 ।।

మృగాణాం వా మనుష్యాణాం శవం నిష్కాసయేత్ పురా।

ఖాత్వా భూమిం శవస్పృష్టాం నిక్షిపేదన్యమృత్తికామ్।। 49.324 ।।

పుణ్యాహైః పఞ్చగవ్యైశ్చ సలిలైః ప్రోక్షయేద్ భువమ్।

రథస్య భ్రమణం చాపి కారయిత్వా గురూత్తమః।। 49.325 ।।

యాత్రాన్తే దేవదేవేశమష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।

(48)అభిషిచ్య తతః కుర్యాత్ ప్రోక్షణం శాస్త్రచోదితమ్।। 49.326 ।।

(48.గ్ర. అభిషిచ్య తతః శాన్తిం బ్రాహ్మణానాం సహస్రకమ్।)

[కుర్యాచ్చ భోజయేద్దేపి జపేన్మూలాయుతం గురుః।]

ఏకద్విత్రిదినే తావత్ స్వస్థానాన్న చలేద్యది।। 49.327 ।।

విఘ్నితే వా రథారోహే (49)దినాని కతిచిద్యది।

కథంచిద్ భ్రామయేద్దేవి రథం దోషాపనుత్తయే।। 49.328 ।।

(49.గ్ర. ఏకద్విత్రిదినం గురుః।)

[మహారథం మాసమేకం వీథీషు భ్రామయేద్యది।]

యాత్రాన్తే వాసుదేవస్య హ్యేకాశీతిఘటై(50)ర్హరేః।। 49.329 ।।

(50.గ్ర. హరిమ్।)

అభిషేకం శాన్తిహోమం కుర్యాన్మూలసహస్రకమ్।

జపం చ బ్రాహ్మణానాం చ సహస్రమపి భోజయేత్।। 49.330 ।।

కృత్వోత్సవం వా ప్రత్యబ్దమేకస్మిన్ హాయనే యది।

న కృతశ్చేద్రథారోహస్తదానీం మన్త్రవిద్ గురుః।। 49.331 ।।

స్థస్థితాన్ దేవవరాన్ ప్రత్యేకం పూజయేత్ తతః।

తిలైరాజ్యైశ్చ చరుభిః శతమష్టోత్తరాహుతీః।। 49.332 ।।

శాన్తిహోమం చ కృత్వా తు (51)రథం సంప్రోక్ష్య దేశికః।

తతో యథావద్దేవేశం రథమారోపయేద్ గురుః।। 49.333 ।।

(51.గ్ర. రథమారోహయేత్తతః।)

[మహోత్సవాఙ్గభూతానాం చూర్ణాద్యుత్సవకర్మణామ్।]

లోపే తత్తత్ప్రశాన్త్యర్థం దేవం ద్వాదశభిర్ఘటైః।। 49.334 ।।

స్నాపయిత్వా శాన్తిహోమం కృత్వా చోత్సవమాచరేత్।

దివోత్సవం దివా కుర్యాదాన్తం రాత్రేస్తదుత్సవమ్।। 49.335 ।।

వ్యత్యాసేనోత్సవం కుర్యాత్ శాన్తిహోమం సమాచరేత్।

స్వయంవ్యక్తాదిదేవానాం తీర్థావభృథముత్సవమ్।। 49.336 ।।

రాత్రావపి చ కుర్వీత మానుషస్య న కారయేత్।

యది రాత్రౌ ప్రకుర్వీత తద్దేవం నవభిర్ఘటైః।। 49.337 ।।

సంస్నాప్య శాన్తిహోమం చ కుర్యాద్ దేశికసత్తమః।

తీర్థయాత్రావిఘ్నితశ్చేదవరోప్య ఖగధ్వజమ్।। 49.338 ।।

ఉత్సవం తు పునః కుర్యాత్ ధ్వజారోహణపూర్వకమ్।

కుమ్భప్రోక్షణహీనే తు త్రింశద్భిః కలశైర్హరిమ్।। 49.339 ।।

సంస్నాప్య శాన్తిహోమం చ ప్రోక్షణం చ పునశ్చరేత్।

(52)యావద్దినాని దేవేశో వీథ్యాం తిష్ఠతి వై రథే।। 49.340 ।।

(52.`యావద్దినాని' ఇత్యారభ్య `నవదినోత్సవమ్' ఇత్యన్తం గ్ర. పుస్తకే నాస్తి।)

తావత్సంకల్పయేద్దేవి హోమాదౌ నవదినోత్సవమ్।

పుష్పయాగం (53)తతః కుర్యాత్ పుష్ట్యర్థం మధ్యమే దినే।। 49.341 ।।

(53.గ్ర. పురా)

ఆప్యాయనార్థీ పూర్వాహ్ణే ధర్మార్థీ మధ్యమే నిశి।

రిపుక్షయార్థీ మధ్యాహ్నే సంధ్యాయాం సర్వశాన్తిమత్।। 49.342 ।।

సద్యో వికసితైః పుష్పైః పఞ్చవర్ణైః సుగన్ధిభిః।

తదుత్సవం ప్రకుర్వీత న తు పర్యుషితాదిభిః।। 49.343 ।।

యది కుర్వీత మోహేన నవభిః కలశైర్వరిమ్।

సంస్నాప్య దేవదేవశం పుష్పయాగం పునశ్చరేత్।। 49.344 ।।

పుష్పయాగస్య రాత్ర్యాం తు అవరోప్య ఖగధ్వజమ్।

వీథ్యాదివాస్తునిష్ఠానాం బలిం దత్వా విసర్జయేత్।। 49.345 ।।

ధ్వజే నష్టే తదానీం తు పునరారోపయేద్ ధ్వజమ్।

పక్షీశపూజాం హోమం చ తన్నామ్నా తు సహస్రకమ్।। 49.346 ।।

కృత్వా పునర్వైనతేయమవరోప్య యథావిధి।

బలిదానాది కృత్వైవ దేవమన్తః ప్రవేశయేత్।। 49.347 ।।

మహోత్సవాన్తే స్నపనమేకాశీతిఘటైర్భవేత్।

న కుర్యాద్యది మోహేన తతః పరదినేఽపి వా।। 49.348 ।।

పూర్వోక్తకలశైః స్నానం కుర్యాచ్ఛాన్తిం యథావిధి।

[ఉపరాగోత్సవే స్నానవిష్టరే యానగేఽపి వా।। 49.349 ।।

హవిర్వినా క్షుద్రాపూజాం కృత్వా శర్కరయాన్వితమ్।

తిలచూర్ణం ముద్గదలం పృథుకం వా నివేదయేత్।।] 49.350 ।।

మహోత్సవే వర్తమానే గ్రహణాద్యుత్సవం (54) చరేత్।
(55)న కుర్యాద్యది మోహేన తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।। 49.351 ।।
(54.గ్ర. త్యజేత్।)
(55.గ్ర. ఆచరేద్యది)
ద్వాదశైః కలశైః స్నానం కుర్యాదస్త్రాయుతం జపమ్।
[పరస్తాచ్చ పురస్తాచ్చ గ్రహణే సోమసూర్యయోః।। 49.352 ।।
ద్వినాడికాం పరిత్యజ్య నిత్యపూజాం సమాచరేత్।
మహోత్సవాద్యుత్సవేషు ద్వీముహూర్తం పరిత్యజేత్।। 49.353 ।।]
ఇత్థం దోషాస్తు బహవః సంభవేయుర్మహోత్సవే।
దేశకాలానురోధేన కార్యస్య గురులాఘవమ్।। 49.354 ।।
ప్రాయశ్చిత్తం ప్రకుర్వీవ హోమం చోత్సవవహ్నిషు।
పఞ్చపర్వోత్సవం నిత్యం కుర్యాచ్చ ప్రతిమాసికమ్।। 49.355 ।।
న కుర్యాద్యది మోహేన తద్దోషస్య ప్రశాన్తేయ।
నవభిః కలశైర్దేవం (56)తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।। 49.356 ।।
(56.గ్ర. అభిషిచ్య తదుత్సవమ్।)
కృత్వాపరేద్యవి హరేర్మహాన్నం చ నివేదయేత్।
[మహోత్సవాద్యుత్సవేషు తథా దేవ్యుత్సవాదిషు।। 49.357 ।।
పఞ్చపర్వాద్యుత్సవం తు నాచరేద్ గురుసత్తమః।
పఞ్చపర్వాద్యుత్సవేషు ప్రాప్తే కావ్యదినోత్సవే।। 49.358 ।।
తదా కావ్యదినం త్యక్త్వా పఞ్చపర్వాదికం చరేత్।
కృష్ణోత్సవాద్యుత్సవేషు విఘ్నితేషు యది ప్రియే।। 49.359 ।।
అనన్తరస్య మాసస్య తన్నక్షత్రేఽథవా తిథౌ।
త్రింశద్భిః కలశైర్దేవమభిషిచ్య చ శాన్తిమత్।। 49.360 ।।
కృత్వా మూలసహస్రస్య జపముత్సవమాచరేత్।

కృత్తికాద్యుత్సవశ్చాపి ప్రతిషిద్ధో భవేద్యది।। 49.361 ।।

కృష్ణోత్సవోక్తరీత్యా తముత్సవం కారయేద్ బుధః।

పవిత్రోత్సవకాలస్తు హ్యతిక్రాన్తో యదా భవేత్।। 49.362 ।।

అష్టోత్తరశతైర్దేవమభిషిచ్య చ శాన్తిమత్।

తదుత్సవం ప్రకుర్వీత మన్త్రజ్ఞో దేశికోత్తమః।। 49.363 ।।

పవిత్రం యది పద్మాక్షి న్యూనం వాప్యధికం భవేత్।

సంఖ్యయా వాపి దీర్ఘేణ హ్రస్తమన్త్రాయుతం జపేత్।। 49.364 ।।

ప్రతిలోమాదిభిః స్పృష్టే భక్షితే మూషికాదిభిః।

అమన్త్రసంస్కృతే వాపి వ్యత్యాసేన చ భూషితే।। 49.365 ।।

ఏవం దుష్టపవిత్రైస్తు భూషితే పీతవాససి।

తత్పరిత్యజ్య దేవేశమష్టోత్తరశతైర్ఘటైః।। 49.366 ।।

సంస్నాప్య శాన్తిహోమం చ కుర్యాచ్చ తదనన్తరమ్।

శుద్ధం పవిత్రముత్పాద్య భూషయేద్ధరిమవ్యయమ్।। 49.367 ।।

పవిత్రారోపణే పూజా యా సంఖ్యా తు దినే దినే।

చతుఃస్థానార్చనే వాపి యా సంఖ్యా శాస్త్రచోదితా।। 49.368 ।।

ఏకాపి సంఖ్యా లుప్తా చేత్ పూజా సర్వా వినిష్ఫలా।

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన సంఖ్యాలోపం వనా హరేః।। 49.369 ।।

పూజయేద్యది లోపః స్యాత్ పునరుత్సవమాచరేత్।

పావిత్రికీ తీర్థయాత్రా న కృతా యది శోభనే।। 49.370 ।।

అష్టోత్తరశతైర్దేవం కలశైరభిషిచ్య చ।

ఉత్సవం చ పునః కృత్వా తీర్థయాత్రాం సమాచరేత్।। 49.371 ।।

[దేవస్యోత్సవశాలాయాం కృతం చేత్పూజకేతరైః।

ఆసనేష్వాసనం చైవ శయనం భోజనాదికమ్।। 49.372 ।।]

తత్స్థానం పఞ్చగవ్యేన ప్రోక్ష్య శాన్తిం సమాచరేత్।

చాతుర్మాస్యే తు దేవస్య కుర్వీత శయనోత్సవమ్।। 49.373 ।।

చతుఃస్థానార్చనం చాపి కుర్యాత్ ప్రతిదినం తదా।

తల్లోపే వ్యత్యయే వాపి మూలాయుతజపం తథా।। 49.374 ।।

శాన్తిహోమం చ కుర్వీత తద్దోషస్య ప్రశాన్తయే।

ప్రాతయశ్చిత్తాదికార్యార్థం (57)ఘటస్నానం పురా రమే।। 49.375 ।।

(57.సనానాదికం రమే।)

హరేర్యది భవేత్ తత్స్యాత్ (58)అఙ్కురార్పణపూర్వకమ్।

అకృత్వాఙ్కురకార్యాణి కౌతుకం చ న బన్ధయేత్।। 49.376 ।।

(58.ప్రసూనాఙ్కుర)

ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్ తస్య హ్యాయుతం ద్వాదశాక్షరమ్।

మనుం జప్త్వా శాన్తిహోమమఙ్కురార్పణపూర్వకమ్।। 49.377 ।।

బధ్వా ప్రతిసరం చాపి స్నాపయేద్దేవమచ్యుతమ్।

సంకల్ప్య స్నపనాదీని న కుర్యాద్యది వల్లభే।। 49.378 ।।

శాన్తిహోమం పురా కత్వా జపేదష్టాక్షరాయుతమ్।

[కౌతుకాఙ్కురపూర్వం తు స్నాపయేద్ధరిమవ్యయమ్।। 49.379 ।।]

చతుఃస్థానవిహీనే తు నాచరేదఙ్కురార్పణమ్।

రక్షాసూత్రం చావభృథం బిమ్బమాత్రోత్సవం చరేత్।। 49.380 ।।

మన్త్రవత్స్థాపితాన్ కుమ్భాన్ స్పృశేయుః పఞ్చమాదయః।

భవేయుర్వా సంనికృష్టాస్తాన్ ఘటాన్ పరివర్జయేత్।। 49.381 ।।

తత్స్థానం పఞ్చగవ్యాద్యైః శోధయిత్వా చ మన్త్రవత్।

పునర్లక్షణసంయుక్తాన్ ప్రమాణసహితాన్ రమే।। 49.382 ।।

కలశానభిసంస్థాప్య తేషు దేవాంస్తు పూజయేత్।

అష్టోత్తరశతం వాపి హ్యష్టావింశతిమేవ వా।। 49.383 ।।

అష్టౌ వాపి జపేన్మన్త్రీ తేషాం నామాని పద్మజే।

[సముద్ధృతేనాక్రమేణ ఘటేన స్నాపయేద్యది ।। 49.384 ।।

ద్విషట్కాక్షరమన్త్రేణ శతవారం హునేద్ గురుః।

ప్రథమావరణాద్యన్తశ్చణ్డాలాది ప్రవేశనే ।। 49.385 ।।

పూజాలోపాదికే స్నానం కర్మబిమ్బే సమాచరేత్।

చణ్డాలసూతకోదక్యాః ప్రథమావరణాద్ బహిః ।। 49.386 ।।

ప్రవేశే స్నానబిమ్బస్య స్నపనం విహితం రమే।

శ్రీః-

భగవన్ కథ్యతాం మహ్యం సద్యః సంప్రోక్షణక్రమమ్ ।। 49.387 ।।

శ్రీభగవాన్-

(59)సద్యః సంప్రోక్షణవిధిం శృణు త్వమనపాయిని।

గోమయేన సమాలిప్తే మణ్డపే ధాన్యవిష్టరే ।। 49.388 ।।

(59.`జలసంప్రోక్షణవిధిమ్' ఇతి పాఠాన్తరమ్ ఇతి గ్ర. పుస్తకే దృశ్యతే।)

స్థాపయిత్వా మహాకుమ్భం కరకం చ మనోహరమ్।

ప్రోక్షయేత్ పుణ్యతోయేన తతః పుష్పాఞ్జలిం చరేత్ ।। 49.389 ।।

నోపకుమ్భార్చనం ద్వారయజనం తద్ఘటార్చనమ్।

పూర్వోక్తవర్త్మనా కుమ్భే పరమాత్మానమర్చయేత్ ।। 49.390 ।।

కరకే చక్రరాజం చ ప్రాక్ కుణ్డే స్థణ్డిలేఽపి వా।

దివ్యానలం ప్రతిష్ఠాప్య తస్మిన్ దేవం సమర్చయేత్ ।। 49.391 ।।

మూలనాష్టోత్తరశతం జుహుయాత్ సమిదాదిభిః।

ప్రత్యేకం శాన్తిహోమం చ హుత్వా పూర్ణాహుతిం చరేత్ ।। 49.392 ।।

విధివత్ కౌతుకం బధ్వా వేదఘోషాదిభిః సహ।

స్థాపితం కుమ్భమాదాయ ప్రాదక్షిణ్యేన మన్దిరమ్ ।। 49.393 ।।

నీత్వా దేవస్య పురతో ధాన్యపీఠే నివేశ్య చ।

పూర్వవత్ ప్రోక్షణం కృత్వా గుడాన్నాది నివేదయేత్ ।। 49.394 ।।

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన క్షిప్రం శాన్తిం సమాచరేత్।]
అజావిమహిషాద్యైశ్చ పశ్వన్తరసముద్భవైః।। 49.395 ।।
దధిక్షీరైస్తథా దేవి మాసాతీతఘృతైరపి।
క్షీరయుక్తైశ్చ దధిభిరశుద్ధైర్మధుభిస్తథా।। 49.396 ।।
అగాలితైశ్చ సలిలైస్తథా పర్యుషితైరపి।
చణ్డాలాదిస్పృష్టకూపసలిలైః పల్వలోదకైః।। 49.397 ।।
దుర్గన్ధైః శవసంస్పృష్టైరల్పైర్వా మహదమ్బుభిః।
సంస్నాపితే తు దేవేశే పునరప్యభిషేచయేత్।। 49.398 ।।
శాన్తిహోమం చ కుర్వీత ద్వాదశార్ణాయుతం జపేత్।
[మోక్ష్యమాణః సదా కుర్యాద్ ధర్మార్థీ దినమధ్యమే।। 49.399 ।।
రిపుక్షయార్థీ పూర్వాహ్ణే రాజకార్యేఽపరాహ్ణకే।
దినాన్తే సర్వభోగార్థీ ప్రాయశ్చిత్తాయ సర్వదా।। 49.400 ।।]
మహానదీజలానాం చ తథా సేతుజలస్య చ।
సాలగ్రావాభిషిక్తస్య పయసః పుష్కరస్య చ।। 49.401 ।।
మన్త్రవత్కలశస్థానామదివాసైస్తథార్చనైః।
న పుర్యషితదోషోఽస్తి తత్ర దేవాధివాసనాత్।। 49.402 ।।
[ఆవర్తమిత్యనావర్తం పునరావర్తమేవ హి।
ప్రోక్షణం త్రివిధం ప్రోక్తం తత్తత్కాలానుసారతః।। 49.403 ।।
ఆదౌ బాలగృహాద్దేవం మూలబేరే ప్రతిష్ఠితే।
తదావర్తమితి జ్ఞేయం చణ్డాలైః పుల్కసాదిభిః।। 49.404 ।।
స్పృశేత్ పూజా వత్సరాన్తం హీనా చేత్ తత్ర కల్పితమ్।
అనావర్తభితి ప్రోక్తం జీర్ణోద్ధారక్రియాదిషు।। 49.405 ।।
మూలాద్ బాలే హరిం ధ్యాత్వా సన్ధానానన్తరం విభుమ్।
పునర్మూలే స్థాపనం తు పునరావర్తముచ్యతే।। 49.406 ।।

తత్తత్కాలానుసారేణ ప్రోక్షణం విధివచ్చరేత్।]

కాలాన్తరవశాత్ తేషాం బిమ్బానామాలయస్య చ।। 49.407 ।।

వైకల్యం యది జాయేత తత్సమాధానముచ్యతే।

పూర్వోక్తానాం తు బిమ్బానాం ముఖ్యాముఖ్యవిభేదతః।। 49.408 ।।

అఙ్గాని ద్వివిధానీహ భవన్తి కమలేక్షణే।

చక్షుఃశిరఃకర్ణనాసావాగ్ధనుర్దన్తపఙ్క్తయః।। 49.409 ।।

హృదయం చ తథా మేఢ్రస్థానమఙ్గులయస్తథా।

ఏతాన్యఙ్గాని ముఖ్యాని హ్యముఖ్యానీతరాణి చ।। 49.410 ।।

హిరణ్మయాని బిమ్బాని రాజతాని చ తత్ర చ।

తామ్రాదిలోహజాతాని తథా శైలమయాని చ।। 49.411 ।।

(60)వాస్త్రాణి వస్త్రమృచ్చిత్రప్రభవాణి భవన్తి హి।

స్వయంవ్యక్తేషు (61)బిమ్బేషు సిద్ధార్షేషు హరేస్తనౌ।। 49.412 ।।

(60.గ్ర. వార్క్షాణి)

(61.గ్ర. దివ్యేషు)

ముఖ్యాఙ్గే వా హ్యుపాఙ్గే వా వైకల్యం యది జాయతే।

అవశ్యమేవ సంధానం వస్త్రాదిష్వపి కల్పయేత్।। 49.413 ।।

సర్వధాతుపరిత్యాగం స్వయంవ్యక్తాది నార్హతి।

స్వర్ణాదిలోహజాతేషు ముఖ్యాఙ్గమపి భేదితమ్।। 49.414 ।।

తత్తద్ద్రవ్యైస్తు సంధాయ ప్రోక్షణం చ సమాచరేత్।

శిలామయీ వృక్షజాతా హ్యర్చా తు వికలా భవేత్।। 49.415 ।।

స్వర్ణాదిపట్టకైరఙ్గం సమాదధ్యాత్ కథంచన।

చిత్రమృన్మయవాస్త్రాణాం తత్తద్ద్రవ్యైస్తు యోజయేత్।। 49.416 ।।

స్వయంవ్యక్తాదిబిమ్బానాం పూజయన్నేవ దేశికః।

బాలాలయమకృత్వైవ సమాదధ్యాచ్చ శిల్పిభిః।। 49.417 ।।

సమాధాతుం న శక్యం చేత్ స్వయంవ్యక్తాదికేష్వపి।
బాలబిమ్బం ప్రతిష్ఠాప్య తస్మిన్నావాహ్య కేశవమ్।। 49.418 ।।
తత్తల్లోహైస్తదాకారైస్తత్తల్లక్షణసంయుతైః।
కుర్వీత బిమ్బం న త్వన్యదాకారం వాపి లక్షణమ్।। 49.419 ।।
తురుష్కో వాపి చణ్డాలః ప్రతిలోమజ ఏవ వా।
స్పృశేయుర్యది బిమ్బాని మణ్డపాదీని వై రమే।। 49.420 ।।
బాలగేహే తు తచ్ఛక్తిమావాహ్యార్చాం తు పూర్వవత్।
కారయిత్వా ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।। 49.421 ।।
చోరైరపహృతానాం వా నదీభిః సిన్ధునాపి వా।
అర్చానాం బాలబిమ్బం తు న కుర్యాచ్ఛాస్త్రవిత్తమః।। 49.422 ।।
ఆవాహితం శక్త్యభావాత్ కారయేత్ ప్రతిమాం గురుః।
సర్వదోషవినిర్ముక్తే కృత్వాలయమనుత్తమమ్।। 49.423 ।।
యథాశాస్త్రం ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్ తత్ర దేశికః।
కర్మాదిష్వఙ్గభఙ్గే తు తచ్ఛక్తిం మూలకౌతుకే।। 49.424 ।।
ఆవాహ్య ప్రోక్షయేత్తత్తత్సమాధాయ గురూత్తమః।
ప్రతిమా చైవ తత్పీఠం ప్రాసాదో గర్భమన్దిరమ్।। 49.425 ।।
విగ్రహో దేవదేవస్య చతుష్టయమిదం సమమ్।
సమా భవేత్తేషు శాన్తిః సమాధిశ్చ సమో భవేత్।। 49.426 ।।
స్వర్ణాదిలోహజం వాపి మానుష్యం దారుశైలజమ్।
మృన్మయం వా వస్త్రజాతం చిత్రం వాపి వరాననే।। 49.427 ।।
స్వర్ణాదిలోహసంభూతం కథంచిద్యోజయేద్రమే।
సర్వథా తు సమాధాతుం న శక్యం చేత్తతో గురుః।। 49.428 ।।
తాని బిమ్బాని సంచిన్త్య నూతనాని చ కల్పయేత్।
పరిత్యక్తం లోహజాతం నూతనే తు నియోజయేత్।। 49.429 ।।

జీర్ణం వా నూతనం వాపి మాసాన్తః కల్పయేద్యది।
ఘటే శక్తిం సమావాహ్య పూజయేత్ దేశికోత్తమః।। 49.430 ।।
మాసాత్పరం వత్సరం వా తతో వాప్యధికం భవేత్।
బాలబిమ్బం ప్రతిష్ఠాప్య తస్మిన్ సంప్రార్థయేద్ధరిమ్।। 49.431 ।।
[నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం పవిత్రాద్యుత్సవాదికమ్।
బాలబిమ్బే ప్రకుర్వీత న తు కర్మాదిషు క్వచిత్।। 49.432 ।।]
అతీతశ్చేత్ ప్రార్థనాయాః కాలః కమలసంభవే।
పునః సంప్రార్థయేత్ తస్మిన్ బిమ్బే బాలే గురూత్తమః।। 49.433 ।।
శిలామయాదిబిమ్బానాం సమాధిశ్చేన్న శక్యతే।
అల్పం వాపి బృహద్బిమ్బం మానుష్యం వరవర్ణిని।। 49.434 ।।
అగాధే సలిలే వాపి భూమౌ ఖాత్వా వినిక్షిపేత్।
హరేర్బిమ్బే కల్ప్యమానే దేవీభిః సహ కల్పితాః।। 49.435 ।।
న కృతాశ్చేత్ పురా దేవ్యో నిర్మాణే గరుడధ్వజే।
పునః ప్రతిష్ఠాకాలే తు సృష్ట్వా సంప్రోక్షయేచ్చ తాః।। 49.436 ।।
ప్రాక్స్థితం త్వేకబేరం వా బహుబేరమథాపి వా।
జీర్ణోద్ధారే తథైవ స్యుర్న తు భేదం సమాచరేత్।। 49.437 ।।
శయనాదివిభేదోఽపి పునః సృష్టౌ తథా భవేత్।
స్వయంవ్యక్తాదిబిమ్బానాం పీఠభఙ్గో భవేద్యది।। 49.438 ।।
భగ్నం పీఠం పరిత్యజ్య పునరన్యం ప్రకల్పయేత్।
యత్కించిత్ పీఠభఙ్గే తు బన్ధయేల్లోహపట్టకైః।। 49.439 ।।
బిమ్బే వజ్రస్య పతనే దగ్ధే వా వహ్నినా రమే।
న చేద్బిమ్బస్య వైకల్యం ప్రతిష్ఠామేవ కారయేత్।। 49.440 ।।
భిన్నాఙ్గం చేత్సమాధాయ ప్రతిష్ఠామారభేత వై।
ఇత్థం యది భవేద్ దేవి స్వయంవ్యక్తాదికేష్వపి।। 49.441 ।।

అఙ్గభఙ్గం సమాధాయ ప్రోక్షయిత్వా తు పూజయేత్।
మానుషే వా స్వయంవ్యక్తే సంధానం విగ్రహే యది।। 49.442 ।।
సంధాయ ప్రోక్షణం కార్యం న చ త్వన్యో విధిర్భవేత్।
నూతనం చేత్ ప్రతిష్ఠైవ సర్వబిమ్బస్య కారయేత్।। 49.443 ।।
ప్రాసాదమణ్డపాదీనాం జీర్ణోద్ధార ఇహోచ్యతే।
మనుష్యనిర్మితే తత్ర ప్రాసాదే త్వేకదేశతః।। 49.444 ।।
భగ్నే కుమ్భస్య పతనే విమానస్థాశ్చ దేవతాః।
మూలబిమ్బస్య పీఠే తు సమావాహ్య తతో గురుః।। 49.445 ।।
మూలార్చాం పూజయన్నేవ సందధ్యాద్ గర్భమన్దిరమ్।
కృతే విమానసంధానే సవిమానం రమాపతిమ్।। 49.446 ।।
సంప్రోక్షయేద్ యథాశాస్త్రం నయనోన్మీలనం వినా।
విమానే సర్వతో భగ్నే బాలస్థానం ప్రకల్పయేత్।। 49.447 ।।
తస్మిన్ మూలం సమావాహ్య తత్పీఠే సర్వదేవతాః।
విమానస్థాః సమావాహ్య పూజయేద్ దేశికోత్తమః।। 49.448 ।।
(62)విమానం శాస్త్రవత్కృత్వా పూర్వవద్వా తథాన్యవత్।
బిమ్బే భగ్నే బాలగేహం కల్పయిత్వా తు పూర్వవత్।। 49.449 ।।
(62.గ్ర. ప్రాసాదం)
బిమ్బమాత్రం సమాధాయ ప్రతిష్ఠాం తత్ర కారయేత్।
ఏవం మణ్డపసాలానాం పాకస్థానస్య వై రమే।। 49.450 ।।
దేంవానన్యత్ర చావాహ్య సమాధానం ప్రశస్యతే।
వార్క్షం వా మృన్మయం వాపి ప్రాసాదం పూర్వకల్పితమ్।। 49.451 ।।
జీర్ణోద్ధారే త్విష్టకయా శిలయా వాపి కారయేత్।
మానుషస్య విమానాదేర్జీర్ణోద్ధారస్త్వయం క్రమః।। 49.452 ।।
స్వయంవ్యక్తాదికే ధామ్ని జీర్ణోద్ధారస్త్వయం క్రమః।

ప్రాసాదస్యైకదేశే తు భగ్నే సంధానమాచరేత్।। 49.453 ।।

నావాహయేచ్చ తత్రస్థా దేవతా మూలకౌతుకే।

విమానే సర్వతో భగ్నే మూలబిమ్బస్య పీఠకే।। 49.454 ।।

సమావాహ్యార్చయన్నేవ ప్రాక్తనైరిష్టకాదిభిః।

నూతనైశ్చాపి సందధ్యాన్మేలయిత్వా శిలాదిభిః।। 49.455 ।।

పూర్వం విమానం యద్ద్రవ్యం శిలాద్యన్యతరం భవేత్।

సలక్షణం వా తద్భిన్నం తాదృగేవ ప్రకల్పయేత్।। 49.456 ।।

ఏవం బిమ్బే విమానే చ పాకస్థానే చ మణ్డపే।

గోపురే వాపి సాలే వా తథా జీర్ణే తు కల్పయేత్।। 49.457 ।।

[దేవస్య ప్రోక్షణాన్తే చ ప్రాసాదస్య చ పద్మజే।

రజన్యాముత్సవం కుర్యాత్ పరేద్యుః స్నపనం తథా।। 49.458 ।।]

స్వయంవ్యక్తస్య మూలస్య సప్రాసాదస్య పద్మజే।

కథంచిదపి దేవస్య సంధానం శక్యతే న చేత్।। 49.459 ।।

కృత్వా బాలగృహం తస్మిన్నావాహ్యైవ తు బన్ధయేత్।

పురాతనం విమానం వా బిమ్బం వాపి సమీకృతమ్।। 49.460 ।।

అష్టోత్తరశతైర్దేవం కలశైరభిషిచ్య చ।

సంప్రోక్షయేద్యథాశాస్త్రం నూతనం యది వల్లభే।। 49.461 ।।

స్వయంవ్యక్తం మానుషం వా తయోః సర్వం యథావిధి।

ప్రతిష్ఠాకర్మ కుర్వీత తయోర్భేదస్తు న క్వచిత్।। 49.462 ।।

ఏవం హి సర్వదేవానాం సర్వవ్యూహాదిరూపిణామ్।

[విష్వక్సేనగణేశానాం గరుడద్వారరక్షిణామ్।। 49.463 ।।

క్లృప్తానాం గోపురాద్యేషు విభవవ్యూహరూపిణామ్।]

సాంనిధ్యాతిశయాత్ తేషాం పూజితానాం దినం ప్రతి।। 49.464 ।।

జీర్ణోద్ధారవిధిః కార్యః ప్రభావాహనజన్మనామ్।

[క్రియాసందేహవిషయే పరస్పరవిరోధతః।। 49.465 ।।

సంజ్ఞయా వా చీటికయా దిష్ట్యా వాచా మహాత్మనామ్।

స్వప్నేన వా నిమిత్తేన జ్ఞాత్వా దేవస్య (63)పూజనమ్।। 49.466 ।।

(63.`సంమతమ్' ఇతి పాఠభేదః గ్ర. పుస్తకే దర్శితః।)

తతః పూజాదికం కుర్యాన్నాపచారో భవేద్యథా।

ఆచార్యో మన్త్రసంపూర్ణః క్రియాపూర్ణాస్తు శిల్పినః।। 49.467 ।।

దాతా తు విత్తసంపూర్ణో దేవసాంనిధ్యకారణమ్।

ఏతే వ్యత్యాసయుక్తాశ్చేత్ త్రికులం నశ్యతి ధ్రువమ్।। 49.468 ।।

సంసారార్ణవమగ్నానాం కర్మపాశానుపేయుషామ్।

హితార్థం సర్వలోకానాం త్వయా సంప్రార్థితేన యత్।। 49.469 ।।

శాస్త్రం తుభ్యం మయా ప్రోక్తం తద్దివ్యతమముచ్యతే।

జగన్మూలం వాసుదేవం ముఖ్యతః ప్రత్యపాదయత్।। 49.470 ।।

తచ్ఛాస్త్రం మూలవేదాఖ్యమిత్యపి ప్రోచ్యతే బుధైః।

అధ్యేతృభేదమాశ్రిత్య శాస్త్రమేతత్ త్రిధా రమే।। 49.471 ।।

సాత్త్వతం పౌష్కరం చైవ జయాఖ్యం చ భవిష్యతి।

అథైతాః సంహితా దివ్యాః వదిష్యన్తి విపశ్చితః।। 49.472 ।।

తతస్తు ప్రభవిష్యన్తి సాత్త్వికాద్యాశ్చ సంహితాః।

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన జీర్ణోద్ధారాదికే రమే।। 49.473 ।।

న లక్షణాన్తరం కుర్యాన్న ప్రమాణాన్తరం తథా।

న తు ద్రవ్యాన్తరం చైవ భట్టాచార్యాన్తరం తథా।। 49.474 ।।

తన్త్రాన్తరం న కుర్వీత న చ కుర్యాత్ క్రియాన్తరమ్।

శాస్త్రమన్త్రక్రియాదీనాం మూర్తీనాం భవనస్య చ।। 49.475 ।।

దేశికస్యాభిజాతస్య యథాపూర్వం పరిగ్రహః।

తథైవ యావత్ కాలం స్యాదర్చితవ్యం న చాన్యథా।। 49.476 ।।

విపరీతే కృతే చాత్ర రాజా రాష్ట్రం వినశ్యతి।
తతః సమాచరేద్యత్నాత్ ప్రతిష్ఠాం ప్రాక్ప్రకారతః।। 49.477 ।।
తస్మాత్ సిద్ధాన్తసాంకర్యం నార్చితవ్యం కృతాత్మభిః।
రాష్ట్రక్షోభాదినా వాపి గుర్వలాభాదినా రమే।। 49.478 ।।
పూజాహీనే మానుషే చ రాక్షసే చాసురే తథా।
తదా హ్యుత్కృష్టశాస్త్రోక్తమార్గేణైవ సుపూజయేత్।। 49.479 ।।
తామసేన తు మార్గేణ యత్ర పూజాది వర్తతే।
తత్రాపి రాజసేనైవ పూజాద్యం సిద్ధిదం భవేత్।। 49.480 ।।
రాజసేన తు పూజాది వర్తతే యత్ర నిత్యశః।
తత్రాపి సాత్త్వికేనైవ పూజాది శుభదం సదా।। 49.481 ।।
సాత్త్వికేన తు పూజాది వర్తతే యత్ర నిత్యశః।
తత్ర దివ్యేన పూజాది సర్వదా క్షేమదం నృణామ్।। 49.482 ।।
యత్ర దివ్యేన మార్గేణ పూజాద్యం వర్తతే విభోః।
తత్ర దివ్యతమేనైవ పూజాద్యం భుక్తిముక్తిదమ్।। 49.483 ।।
తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన విపరీతం తు నాచరేత్।
పూజా దివ్యతమేనైవ స్వయంవ్యక్తాదికే చరేత్।। 49.484 ।।]
బిమ్బాదీనాం చ ధామాదేరఙ్గభఙ్గే హ్యుపస్థితే।
ఆచార్యస్త్వనుతాపార్తో వర్ణచక్రం లిఖేత్ పురా।। 49.485 ।।
తత్పూజయిత్వా విధివద్యావద్దేవస్తు పూర్వవత్।
ఉత్పాద్యతే తావదేవ బ్రహ్మచర్యవ్రతం చరన్।। 49.486 ।।
తస్మాత్ స్వమన్త్రముద్ధృత్య నిత్యం ప్రాతః సమాహితః।
జపం కుర్యాదయుతసంఖ్య ద్విసహస్రం చ హోమయేత్।। 49.487 ।।
చతుఃస్థానార్చనం కుర్యాత్ బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్।
వేదాన్ వా దేవమేకం చ పఠేయుర్నియమాన్వితాః।। 49.488 ।।

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం ప్రాయశ్చిత్తప్రపఞ్చనం నామ
(64)అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

(64.`ఏకోనపఞ్చాశోఽధ్యాయ' ఇతి భావ్యమ్।

ప్రాయశ్చిత్తనిరూపణం నామ పఞ్చశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే వర్తతే।)

------------------------- - ------------------------------------ ------------------------------- - ----------
----

॥ పఞ్చాశోఽధ్యాయః ॥

- శ్రీః -

వర్ణచక్రం కథం లేఖ్యం వర్ణోద్ధారస్య కిం ఫలమ్।

భగవాన్-

శృణు వర్ణాధ్వనో రీతిమాద్యాం కమలసంభవే॥ 50.1 ॥

ప్రాప్నోతి యత్పరిజ్ఞానాత్ సాధకో మత్స్వరూపతామ్।

వేద్యవేదకనిర్ముక్తమచ్యుతం యత్పరం పదమ్॥ 50.2 ॥

అనస్తమితభారూపం సర్వాభిన్నమహంపదమ్।

తద్గతా శక్తిరాద్యా సా చోదితా చ సదా భవేత్।। 50.3 ।।

అనస్తమితభారూపా వేద్యవేదకవర్జితా।

సా శక్తిః క్షుభితైకాంశా వర్ణరూపేణ వర్తతే।। 50.4 ।।

శబ్దబ్రహ్మస్వరూపేణ స్వశక్త్యా స్వయమేవ హి।

ముక్తయే కిల జీవానాముదితం పరమేశ్వరాత్।। 50.5 ।।

తదవ్యక్తాక్షరం విద్ధి తన్త్రీకణ్ఠో యథా కలః।

పృథగ్వర్ణాత్మతాం యాతి స్థితయేఽనేకధా స తు।। 50.6 ।।

సూక్ష్మవర్ణస్వరూపేణ ధారాసంతానవర్ణభాక్।

పఞ్చాధ్వకోశముక్తస్య మన్నిష్ఠస్య (1)విశేషతః।। 50.7 ।।

(1.గ్ర. వివేకినః।)

సోఽనుభూతిపదం యాతి ప్రసాదాన్మమ వల్లభే।

మచ్చాతురాత్మనిచయో విజ్ఞేయో హి(2)తమాత్మనా।। 50.8 ।।

(2.గ్ర. తదాత్మనా।)

ప్రభవాప్యయయోగేన భారూపధ్వనిలక్షణః।

సకారాన్తస్త్వకారాచ్చ హకారాదాన్త ఏవ చ।। 50.9 ।।

ప్రభవే ద్వాదశానతస్తు హకారశ్చతురాత్మనా।

అకారస్వప్యయే చౌతౌ ద్వాదశాన్తావుభౌ సమౌ।। 50.10 ।।

వర్ణవ్యూహసమూహేఽస్మిన్ జ్ఞేయం జ్ఞానసమాధినా।

విశ్రామ ఉదయో వ్యాప్తిర్వ్యక్తిరాడ్ వాసుదేవతః।। 50.11 ।।

అత్రైకైకోపరి జ్ఞేయా మూర్తిశ్చైత్యేవమేవ హి।

యుక్తా విశ్రామపూర్వేణ చతుష్కేణ సమాసతః।। 50.12 ।।

విశ్రామం చిన్తయేద్ దేవం వాసుదేవం సనాతనమ్।

సంకర్షణాదితత్త్వాని విశ్రామ్యన్తి లయేఽత్ర హి।। 50.13 ।।

తతః సంకర్షణం దేవమాకారముదయం స్మరేత్।

ఉదితో హి స సర్వాత్మా ప్రథమం సర్వకృత్స్వయమ్।। 50.14 ।।

వ్యాప్తం ప్రద్యుమ్నదేవం తమికారం పరిచిన్తయేత్।

వివిధం ప్రాప్యతే తేన త్రయీ కర్మాత్మనా జగత్।। 50.15 ।।

అనిరుద్ధం వ్యక్తిరూపమికారం తమనుస్మరేత్।

వ్యజ్యతే శక్తయో హ్యత్ర జగత్సృష్ట్యాదయోఽఖిలాః।। 50.16 ।।

దణ్డవత్సంనివేశేన సంస్థితా హ్యేవమేవ హి।

ఆసకారాచ్చతూరూపా యుక్తా మే చతురాత్మనా।। 50.17 ।।

స్మరేత్ ప్రభవచిన్తాయాం హకారం ద్వాదశాన్తకమ్।

సకారం వాసుదేవం తు విశ్రామం పరిచిన్తయేత్।। 50.18 ।।

సంకర్షణం సకారాన్తముదయం త్వప్యయే స్మరేత్।

ఏవమాకారతో దివ్యాం విచన్తయేచ్చతురాత్మతామ్।। 50.19 ।।

ద్విషట్కం ధారణానాం చ ద్వాదశాధ్యాత్మలక్షణమ్।

సోపానభూతం యత్రాక్రాన్త్వా ద్వాదశాన్తాద్విశేత్పరమ్।। 50.20 ।।

ఏషా సా ప్రథమా రీతిర్వర్ణమార్గస్య దర్శితా।

సూక్ష్మా సచ్చాతురాత్మీయా భారూపా యన్మయీ పరా।। 50.21 ।।

మధ్యమా పూర్వమేవోక్తా విశేషం తత్ర మే శృణు।

ధారణాపూర్వముక్తాయాశ్చతస్రో మత్స్వరూపజాః।। 50.22 ।।

వకారాఖ్యానిరుద్ధస్య శక్తిః సా రాగసంజ్ఞికా।

మాయా నామ మహాలక్ష్మీర్లకారాపరనామికా।। 50.23 ।।

విద్యాయా రేఫసంజ్ఞాయా మహావాణీ తు సా స్మృతా।

వాతసంజ్ఞా మహాకాలీ క్రియాశక్తిర్యసంజ్ఞికా।। 50.24 ।।

బ్రహ్మాద్యా మూర్తయస్తిస్రః తత్పత్న్యో వాదయశ్చ యాః।

తత్సర్వం సకలం సూక్ష్మమకారస్యాదిమేఽశకే।। 50.25 ।।

మధ్యమే భోక్తృకూటస్థపురు(షేం)షోంఽశే ప్రతిష్ఠితః।

[సంసారిపురుషః సర్వశ్చరమేంఽశే ప్రతిష్ఠితః।। 50.26 ।।]

ఏషా తే మధ్యమా రీతిర్వర్ణమార్గస్య దర్శితా।

చరమామథ వక్ష్యామి రీతిం కమలసంభవే।। 50.27 ।।

వైఖరీ చరమా రీతిః పయత్నస్థానభేదినీ।

వ్యక్తవాచాం సముచ్చారే సా స్ఫుటీభవతి ధ్రువమ్।। 50.28 ।।

జీవానాం దేహబద్ధానాం తత్తత్సన్మార్గదర్శికా।

మాతృకా జాయతే సేయం విష్ణుశక్త్యుపబృంహితా।। 50.29 ।।

విష్ణువత్తత్ర పఞ్చాత్మశక్తయః పరికీర్తితాః।

అధితిష్ఠన్తి యే యాం చ మాతృకాం వర్ణమాలినీమ్।। 50.30 ।।

వాసుదేవాదయో వ్యూహా దశ ద్వౌ కేశవాదయః।

శ్రీః-

సంజ్ఞాభేదం వినా వర్ణానుద్ధరేయుః కథం హరే।। 50.31 ।।

అతః సంజ్ఞాం చ భేదం చ శక్తిం చ ప్రథమం వద।

శ్రీభగవాన్-

ఉద్గీథశ్ఛన్దసామాదిః ప్రణవస్తారకస్తథా।। 50.32 ।।

బ్రహ్మకోశస్తారనామా వ్యాపీ ఓంకార ఈరితః।

అకారశ్చాప్రమేయశ్చ వ్యాపకో ధృష్టసంజ్ఞికః।। 50.33 ।।

ఆకార ఆదిదేవశ్చ ఆనన్దో గోపనః స్మృతః।

ఇకారో రామనామాయం మాయాబన్ధుస్త్రిలోచనః।। 50.34 ।।

ఈకారః పఞ్చబిన్దుర్వై మహామాయో మనోభవః।

ఉకారో భువనాఖ్యశ్చ ఉద్దామ ఉదయః స్మృతః।। 50.35 ।।

ఊకార ఊర్జో లోకేశో విశ్వరూపో గుహాశయః।

ఋకారో విష్టరాఖ్యశ్చ సుఖదో లోకనాయకః।। 50.36 ।।

ౠకారః పీఠనామా స్యాద్యోగినాగపతిస్తథా।

లృకారో విశ్వమూర్తిశ్చ మహేశశ్చిన్నసంశయః।। 50.37 ।।

లౄకారో భూతభవ్యః స్యాద్ దేవదత్తస్తథా విరాట్।

ఏకారః సాత్త్వతస్త్ర్యశ్రో జగద్యోనిరవిగ్రహః।। 50.38 ।।

ఐకారో వీరసేనః స్యాద్ దమనో గోధనః స్మృతః।

ఒకారో భూషణో భూతిరోతదేవశ్చ విగ్రమీ।। 50.39 ।।

ఔకారః ఔషధః ప్రోక్తస్తయీ విశ్వావసుర్హరిః।

అంకారః కపిలాక్షః స్యాద్ వ్యోమః పీతామ్బరః స్మృతః।। 50.40 ।।

అఃకారః సర్వవిత్ సాంఖ్యో విసర్గః సృష్టికృత్తథా।

కకారః కమలో బ్రహ్మా శఙ్ఖీ చ ప్రకృతిస్తథా।। 50.41 ।।

ఖకారః ఖర్వదేవశ్చ చక్రీ గరుడవాహనః।

గకారః పద్మపాణిశ్చ గదధ్వంసీ గదాధరః।। 50.42 ।।

ఘకారః శార్ఙ్గధారీ స్యాద్ ధర్మాంశుర్దీప్తిమాన్ రవిః।

ఙకార ఏకదంష్ట్రశ్చ వక్రతుణ్డశ్చ ఖడ్గధృక్।। 50.43 ।।

చకారశ్చఞ్చలశ్చన్ద్రః కుణ్డలీ చ తమోపహా।

ఛకారశ్ఛలవిధ్వంసీ ముసలీ జన్మహా గురుః।। 50.44 ।।

జకారో జన్మహన్తా చ జితక్రోధశ్చ శాశ్వతః।

ఝకారః సామవేదాత్మా సువర్ణో ఝషసంజ్ఞికః।। 50.45 ।।

ఞకారశ్చన్ద్రధవలః పాశపాణిర్భృగూత్తమః।

టకారో హృదయాహ్లాదీ ఖేటకీ పర్వతోధ(మ?)రః।। 50.46 ।।

ఠకారః కౌస్తుభో మేధీ తోమరో దుఃసహః స్మృతః।

డకారః పుణ్డరీకాక్షో మౌసలోఽఖణ్డవిక్రమః।। 50.47 ।।

ఢకారః పుష్పభద్రశ్చ వృషకర్మా ప్రతర్దనః।

ణకారో వనమాలీ చ శాస్తా వైకుణ్ఠపాలకః।। 50.48 ।।

తకారస్తాలలక్ష్మా చ వైరాజః స్రగ్ధరః స్మృతః।

థకారః సర్వరోధశ్చ ధన్వీ భువనపాలకః।। 50.49 ।।
దకారో దమనో దాన్తః అత్రిశ్చ త్రిపురాన్తకః।
ధకారో ధనదః పుణ్యః సుభగో మోహనాశనః।। 50.50 ।।
నకారో భద్రపాణిశ్చ రోధనో నన్దకస్తథా।
పకారః పద్మనేత్రశ్చ పవిత్రః పశ్చిమాననః।। 50.51 ।।
ఫకారః ఫుల్లనయనః శిఖణ్డీ శ్వేతవాహనః।
బకారో నిమిషో హ్రస్వో మతిమాన్ కాలనేమిజిత్।। 50.52 ।।
భకారో జ్ఞేయసిద్ధిశ్చ సుభద్రః సూక్ష్మదర్శనః।
మకారో మన్దరః కాలో మాధవీపాటలప్రియః।। 50.53 ।।
యకారో వాయుబీజం చ సూక్ష్మః శఙ్ఖశ్చతుర్గతిః।
రేఫోఽనలో మహాజ్వాలో విశ్వాత్మా సర్వదాహకః।। 50.54 ।।
లకారో విబుధాఖ్యశ్చ మాహేన్ద్రస్తు ధనేశ్వరః।
వకారస్త్వమృతాసారో వరుణశ్చ సుధాకరః।। 50.55 ।।
శకారః శుభదో లక్ష్మీః శ్రీవత్సః కకుభః స్మృతః।
షకారః క్రోధనః శఙ్కురగ్నిరూపశ్చ భాస్కరః।। 50.56 ।।
సకారస్త్వమృతస్తృప్తః సోమశ్చ ద్వాదశాత్మకః।
హకారః పరమాత్మా చ ప్రాణః సత్యస్తు కణ్ఠతః।। 50.57 ।।
క్షకారస్తు నృసింహః స్యాద్ బ్రహ్మణోఽన్త్యాక్షరః స్మృతః।
ళకారో ఢుణ్ఢుభో భర్గో విష్కమ్భో విమలస్తనుః।। 50.58 ।।
అతః పరం దైవతాని శక్తీశ్చాపి వదామ్యహమ్।
వాసుదేవాదియతురో దశ ద్వౌ కేశవాదయః।। 50.59 ।।
ఏతే షోడశ దేవాశ్చ స్వరాధిష్ఠాయినో రమే।
లక్ష్మీః కీర్తిర్జయా మాయా వ్యూహానాం శక్తయః స్మృతాః।। 50.60 ।।
శ్రీశ్చ వాగీశ్వరీ కాన్తిః క్రియాశక్తివిభూతయః।

ఇచ్చా ప్రీతి రతిశ్చైవ మాయా ధీర్మహిమేతి చ।। 50.61 ।।
ఏతాస్తు కేశవాదీనాం శక్తయః పరికీర్తితాః।
కాద్యధిష్ఠాయినో దేవానన్ గదతో మే శృణు ప్రియే।। 50.62 ।।
పద్మనాభో ధ్రువోఽనన్తో శక్త్యాత్మా మధుసూదనః।
విద్యాధిదేవః కపిలో విశ్వరూపో విహంగమః।। 50.63 ।।
క్రోడాత్మా బడబావక్త్రో ధర్మో వాగీశ్వరస్తథా।
ఏకార్ణవశయో దేవః కూర్మః పాతాలధారకః।। 50.64 ।।
వరాహో నరసింహశ్చ త్వమృతాహరణస్తథా।
శ్రీపతిర్దివ్యదేహశ్చ కాన్తాత్మామృతధారకః।। 50.65 ।।
రాహుజిత్కాలనేమిఘ్నః పారిజాతాపహారకః।
లోకనాథస్తు శాన్తాత్మా దత్తాత్రేయో మహాప్రభుః।। 50.66 ।।
న్యగ్రోధశాయీ భగవానేకశృఙ్గతనుస్తతః।
దేవో వామనరూపస్తు సర్వవ్యాపీ త్రివిక్రమః।। 50.67 ।।
నరో నారాయణశ్చైవ హరిః కృష్ణస్తథా పరః।
జ్వలత్పరశుధృద్రామో రామశ్చాన్యో ధనుర్ధరః।। 50.68 ।।
వేదవిద్భగవాన్ కల్కీ పాతాలశయనః ప్రభుః।
ఏతేష్వన్యే చ చత్వారో దేవా రామాదయో హి యే।। 50.69 ।।
ఏతౌ రఙ్గమయౌ జిహ్వామూలీయోపధ్మానీయయోః।
ధీస్తారా వారుణీ శక్తిః పద్మా విద్యా తథేతరా।। 50.70 ।।
సాంఖ్యా విశ్వా ఖగా భూర్గౌర్లక్ష్మీ వాగీశ్వరీ తథా।
అమృతా ధారిణీ చ్ఛాయా నారసింహీ సుధా తథా।। 50.71 ।।
శ్రీః కీర్తిర్విశ్వనామా చ సత్యా కాన్తిః సరోరుహా।
మాయా పద్మాసనా ఖర్వా విక్రాన్తిర్నీరసంభవా।। 50.72 ।।
నారాయణీ హరిప్రీతిర్గాన్ధారీ కాశ్యపీ తథా।

వైదేహీ వేదవిద్యా చ పద్మినీ నాగయాయినీ।। 50.73 ।।

త్వదంశకా ఇమే దేవ్యో విజ్ఞేయాః కాదిశక్తయః।

ఏవం సర్వే సురా దేవీర్మాతృకాః పర్యుపాసతే।। 50.74 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం వర్ణదేవతాదిప్రతిపాదకో నామ (3)ఏకోనపఞ్చాశోఽధ్యాయః ।।

(3.పఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।

ఏకపఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

---------------------------------- - ----------------------------- - --------------------------- - ---------------------------

।। ఏకపఞ్చాశోఽధ్యాయః ।।

బీజపిణ్డాదిభేదేన మన్త్ర(త్రా)శ్చత్వార ఈరిత(తాః)।

మన్త్రస్వరూపం చ రమే తవ వక్ష్యామి సువ్రతే।। 51.1 ।।

శబ్దబ్రహ్మవివర్తోఽయం కిరణాయుతసంయుతః।

చిల్లక్షణః షడ్గుణాత్మా తస్య భేదశ్చతుర్విధః।। 51.2 ।।

క్వచిద్ బీజం క్వచిత్పిణ్డం క్వచిత్సంజ్ఞా క్వచిత్పదమ్।
తుర్యం సుషుప్తిస్వప్నం చ జాగ్రద్బీజాదయః క్రమాత్।। 51.3 ।।
ఏకస్వరం ద్విస్వరం వా స్వరవ్యఞ్జనయోర్ద్వయమ్।
బీజం బహుస్వరం వాపి విజ్ఞేయం కమలేక్షణే।। 51.4 ।।
అన్తరాహురయఃపిణ్డం క్వచిత్ స్వరసమాయుతమ్।
తత్తద్వాచ్యాభిధా సంజ్ఞా నమఃప్రణవసంయుతాః।। 51.5 ।।
క్రియాకారకసంయోగస్తుతిసంబోధలక్షణః।
నానాభిజ్ఞాసమాయుక్తః పదాత్మా మన్త్ర ఉచ్యతే।। 51.6 ।।
ఏతచ్చతుష్టయం మన్త్రం సంపూర్ణం దేవతాత్మని।
సా చతుష్టయసంబన్ధా సిద్ధిమిష్టాం ప్రయచ్ఛతి।। 51.7 ।।
క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞభావం చ మన్త్రాణాం కమలాసనే।
విజ్ఞాయ తత్త్వతో మన్త్రాన్ ప్రయుఞ్జీత విచక్షణః।। 51.8 ।।
శ్రీః-
క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞసద్భావం మన్త్రాణాం వద మే ప్రభో।
యద్విజ్ఞాయ న ముహ్యన్తి సిద్ధిమేష్యన్తి చాచిరాత్।। 51.9 ।।
భగవాన్-
[బీజం బీజవతాం జీవః శిష్టం క్షేత్రం ప్రకీర్తితమ్।]
యద్విజ్ఞాయ న ముహ్యన్తి సిద్ధిమేష్యన్తి చాచిరాత్।। 51.10 ।।
తత్సర్వం విస్తరేణాద్య వదామి కమలాలయే।
బీజం బీజవతాం జీవః శిష్టం క్షేత్రముదాహృతమ్।। 51.11 ।।
నిర్బీజానాం బీజమాదిః క్షేత్రమన్యత్ ప్రకీర్తితమ్।
బీజానాం చైవ పిణ్డానామస్తు క్షేత్రజ్ఞ ఉచ్యతే।। 51.12 ।।
శిష్టం తు క్షేత్రముద్దిష్టమకారరహితే పునః।
జీవః స్యాత్ ప్రథమా మాత్రా ద్వితీయాది తనుర్భవేత్।। 51.13 ।।

ఏకమాత్రే తు జీవః స్యాత్ సంస్కారో భూతలక్షణః।
ఉచ్చార్యమాణం క్షేత్రం స్యాన్నిఃస్వరే పిణ్డకే పునః।। 51.14 ।।
ప్రథమో జీవ ఉద్దిష్టః శేషం క్షేత్రం ప్రచక్షతే।
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసద్భావ ఏష తే సంప్రదర్శితః।। 51.15 ।।
ఆదౌ మధ్యే తథాన్తే చ త్రిషు వాన్యతరస్య వా।
యేషాం పిణ్డోఽథవా బీజం తే మన్త్రాః సార్వకాలికాః।। 51.16 ।।
బీజాభావే తు మన్త్రాణాం బీజం కృత్వాదిమాక్షరమ్।
అనుస్వారయుతం పశ్చాత్ సకలం మన్త్రముచ్యతే।। 51.17 ।।
ఏవం మన్త్రాధ్వనో రీతిం జ్ఞాత్వా యస్తు నిషేవతే।
ప్రక్రీడయన్తి పురుషం మన్త్రా రాగేణ రఞ్జితమ్।। 51.18 ।।
చతుర్దశవిభాగస్థే ప్రాకృతే భూవనాధ్వని।
తుర్యవర్గం సుషుప్త్యాద్యే ప్రాకృతే చపలాధ్వని।। 51.19 ।।
ఆచార్యదృష్టిపాతస్థం పురుషం సంయతేన్ద్రియమ్।
ప్రసాదసుముఖా మన్త్రాః ఉత్తార్య భువనాధ్వనః।। 51.20 ।।
పదాధ్వనశ్చ వైరాగ్యం జనయన్తి పదే పదే।
క్రమాత్ తత్త్వకలావర్ణపదవీషు నయన్తి తమ్।। 51.21 ।।
మాత్రం ప్రసాదమాసాద్య నిర్ధూతాశేషబన్ధనః।
శ్రీవిష్ణోః పదమాసాద్య మోదన్తే నిత్యసూరివత్।। 51.22 ।।
ఉపాసనక్రమం త్విత్థం శాస్త్రేషు పరికీర్తితమ్।
జితేన్ద్రియో జితక్రోధో యోగశాస్త్రవిచక్షణః।। 51.23 ।।
నిత్యకర్మాదిసహితో లోభమోహవివర్జితః।
గురుశుశ్రూషణరతో భగవత్పూజనే తథా।। 51.24 ।।
వర్తమానః స్వయం ధీమాన్ బ్రాహ్మణో వేదవిత్తమః।
గురోస్తు పాఞ్చరాత్రజ్ఞాత్ పఞ్చకాలపరాయణాత్।। 51.25 ।।

సిద్ధమన్త్రాద్ విష్ణుభక్తాత్ ప్రథమం వైష్ణవః స్వయమ్।

వర్ణాధ్యానం దేవతాశ్చ మన్త్రాణాం బీజమేవ చ।। 51.26 ।।

అధీత్యాధిగమాద్ దేవి శుద్ధే శల్యవివర్జితే।

శుచౌ దేశే గోమయేన లిప్తే ధూపేన ధూపితే।। 51.27 ।।

[పఞ్చగవ్యేన సంసిచ్య చన్దనాద్యనులేపితే।]

భువస్స్థలే ధూపదీపపుష్పైః స్వేష్టాం చ దేవతామ్।। 51.28 ।।

పూజయేత్ ప్రథమం మన్త్రీ గన్ధధూపాదివాసితామ్।

గమ్యదం తత్ర ప్రసార్యాథ గన్ధ(1)ధూపాదివాసితమ్।। 51.29 ।।

(29.గ. ధూపాధి)

చతురశ్రం సువృత్తం వా ద్విహస్తం హస్తమేవ వా।

సుసమం మాతృకాపీఠం కృత్వా ప్రస్తారయేంత్తు తమ్।। 51.30 ।।

ఏకైవ భిన్నవర్ణా యా దేవీ షోడశరూపిణీ।

మన్త్రాణాం జననీ సాక్షాత్ తవ మన్త్రమయీ తనుః।। 51.31 ।।

పద్మాకారేణ వా మన్త్రీ చక్రాకారేణ వా స్తరేత్।

పౌరుషే చక్రరూపం తు పద్మం స్త్రీత్వే లిఖేత్ క్రమాత్।। 51.32 ।।

ప్రోక్ష్య చక్రం విధాతవ్యం షోడశారపరిష్కృతమ్।

నాభినేమిసమాయుక్తం చన్దనక్షోదరేఖయా।। 51.33 ।।

తన్మధ్యే ఛన్దసామాదిరరభూషు స్వరాస్తథా।

స్పర్శాక్షరం నాభిదేశే నేమిదేశే చ యాదయః।। 51.34 ।।

ఏవం న్యస్తేషు వర్ణేషు ద్వాదశాక్షరవిద్యయా।

శ్రీమన్త్రేణాథవా దేవి పూజయేచ్చ యథాక్రమమ్।। 51.35 ।।

తతస్తత్కర్ణికామధ్యే చిన్తయేద్ వర్ణమాతృకామ్।

అనాదినిధనాం దేవీం శబ్దబ్రహ్మస్వరూపిణీమ్।। 51.36 ।।

పాశాఙ్కుశధరాం దేవీం పద్మినీం పద్మమాలినీమ్।

ప్రసన్నాం పద్మగర్భాభాం సర్వలోకైకజీవికామ్॥ 51.37 ॥

వర్ణప్రక్లృప్తావయవాం వర్ణాలంకారభూషితామ్।

శబ్దబ్రహ్మతనుం విద్యాత్ ప్రణవం తు శిరః స్మృతమ్॥ 51.38 ॥

అఆ ఇతి భ్రువౌ విద్యాదిఈస్తశ్చక్షుషీ ఉభే।

ఉఊకర్ణౌ ఋౠనాసే కపోలౌ స్త ఌౡ రమే॥ 51.39 ॥

ఏఐ ఓష్ఠౌ తు జానీయాదో ఔ దశనపఙ్క్తికామ్।

అంజిహ్వామః సముచ్చారం కచవర్గౌ కరౌ స్మరేత్॥ 51.40 ॥

తటవర్గౌ పదౌ విద్యాత్ పఫౌ పార్శ్వే స్మరేత్ సుధీః।

బభౌ పశ్చాత్ పురోభాగౌ నాభిం మం పరిచిన్తయేత్॥ 51.41 ॥

ప్రాణోష్మాణౌ యరౌ విద్యాల్లం హారం కవయో విదుః।

వకారం కటిసూత్రం తు కణ్ఠగే తు శషౌ స్మరేత్॥ 51.42 ॥

సకారం హృదయం విద్యాద్ధృదయస్థం తు హం స్మరేత్।

ప్రసరన్తీం ప్రభాం విద్యాత్ క్షకారం విద్యుదుజ్జ్వలామ్॥ 51.43 ॥

రఙ్గం నాసాగ్రగం విద్యాద్యమాఖ్యం హృదయే స్మరేత్।

జిహ్వామూలీయమేతస్యా జిహ్వామూలముదాహృతమ్॥ 51.44 ॥

ఓష్ఠయోశ్చ ద్వయోః స్థానముపధ్మానీయమీరితమ్।

ఏవం వర్ణమయైః పద్మైః కణ్ఠపాదాన్తమాలినీమ్॥ 51.45 ॥

వనమాలాం స్మరన్మన్త్రీమాతృకాం మన్త్రదేవతామ్।

పూజయేదర్ఘ్యపాద్యాద్యైరోం నమో మన్త్రమాతృకే॥ 51.46 ॥

ఇదమర్ఘ్యం గృహాణేతి భోగైరేవమనుక్రమాత్।

తతః కృతాఞ్జలిః ప్రహ్వః ప్రణమ్యాష్టాఙ్గవద్ భువి॥ 51.47 ॥

పద్మాక్షి పద్మనాభస్య ప్రియే సర్వస్య మాతృకే।

వ్యాకురు త్వం పరం మన్త్రసిద్ధిం చ తదనన్తరమ్॥ 51.48 ॥

ప్రార్థ్యైవం ప్రయతో మన్త్రీ వర్ణన్యాసం స్వయం చరేత్।

ఉద్ధరేదీప్సితం మన్త్రం ధ్యాయన్నారాయణం ప్రభుమ్ ।। 51.49 ।।

తత్ర కించిద్ విశేషోఽస్తి తద్వదామి నిబోధ మే।

యావతో యస్య వర్ణస్య నక్షత్రం రాశిమేవ చ ।। 51.50 ।।

ఆద్యం వినా స్వరం వర్ణావాద్యా(2)వశ్వయుజౌ స్మృతౌ।

ఇకారస్యాపి భరణీ కృత్తికాత్రయముత్తరమ్ ।। 51.51 ।।

(2.గ్ర. వాశ్వ)

చతుష్టయమృకారాది రోహిణ్యకమథో మృగౌ।

రౌద్రమప్యేకమేవ స్యాత్ పునర్వస్వోర్ద్వయం మతమ్ ।। 51.52 ।।

ద్వయమేవాథవా పౌష్ణ్య(ష్య)మాద్యన్తౌ వా మతాన్తరే।

కాదిషు ప్రథమం పుష్యద్వయం సార్పద్వయం మఖా ।। 51.53 ।।

ఏకమర్యమణం యుగ్మం భర్గదైవతముచ్యతే।

యుగ్మమేవ చ సావిత్రం ద్వయమిన్ద్రాది(ధి)దైవతమ్ ।। 51.54 ।।

ఏకం నిష్ట్యా విశాఖే ద్వే త్రయం మైత్రమనన్తరమ్।

ఐన్ద్రమేకం త్రయం మూలం పూర్వమాషాఢమేకకమ్ ।। 51.55 ।।

ఆషాఢముత్తరం చైకమేకమేవాభిజిన్మతమ్।

ద్వయం వైష్ణవమేకం తు శ్రవిష్ఠాశతతారకమ్ ।। 51.56 ।।

ఏకమేవ త్రయం శాదివర్ణః స్యాదజ ఏకపాత్।

అహిర్బుధ్నియస్త్రయో వర్ణా ఇతి వర్ణేషు తారకాః ।। 51.57 ।।

ఆదౌ చతుష్టయం మేషో వర్ణానామృషభస్తథా।

తథైవ మిథునం యుగ్మం కులీరం మృగరాట్ తథా ।। 51.58 ।।

శిష్టద్వయం శాదయస్తు కన్యా కోః ప్రథమా తులా।

చవర్గో వృశ్చికశ్చాపః టవర్గః సద్భిరుచ్యతే ।। 51.59 ।।

తవర్గో మకరః కుమ్భః పవర్గోఽన్త్యస్య యాదయః।

నక్షత్రం యత్సాధకస్య మన్త్రస్యాద్యక్షరస్య యత్ ।। 51.60 ।।

నరనార్యోరివ తయోర్యోగాయోగౌ పరీక్షయేత్।
చతుష్పదం లిఖిత్వోర్వ్యాం తత్రాకారాది నిక్షిపేత్॥ 51.61 ॥
యస్మిన్ పదే సాధకస్య నామవర్ణలిపిర్భవేత్।
తత్రైవ చేద్భవేన్మన్త్రస్యాద్యవర్ణమవస్థితమ్॥ 51.62 ॥
తత్సిద్ధం స్యాద్ ద్వితీయే తు సాధ్యం విద్యాదనన్తరమ్।
పదే సిద్ధం తురీయే తు వైపరీత్యం భవేద్ ధ్రువమ్॥ 51.63 ॥
సిద్ధే సిద్ధం జపాద్యైస్తు సాధ్యే సాధ్యం సుసిద్ధకే।
అధీతమాత్రే మహతే ఫలాయ భవతి ధ్రువమ్॥ 51.64 ॥
పదే తు వైరిణః స్యాచ్చేల్లిపిరధ్యేతృనాశనమ్।
ఆనుగుణ్యం పరీక్షేత్ నిమిత్తాని పరీక్ష్య చ॥ 51.65 ॥
సాధకః సాధయేన్మన్త్రం సమస్తనియమైర్యుతః।
చతుర్షు మూలమన్త్రేషు న యోగం తు పరీక్షయేత్॥ 51.66 ॥
తారమష్టాక్షరం చైవ ద్వాదశాక్షరమేవ చ।
ద్వయం చేతి చతుర్ణాం తు మన్త్రాణామధికారిణః॥ 51.67 ॥
సర్వే భవన్తి నాస్త్యేషాం శత్రుత్వం కమలేక్షణే।
స్త్రీపుంనపుంసకమితి మన్త్రలిఙ్గాస్త్రిధా మతాః॥ 51.68 ॥
సంస్త్యానమన్త్రాః స్వాహాన్తా నమోఽన్తాస్తు నపుంసకాః।
శేషాః పురుషమన్త్రాః స్యురిత్థం మన్త్రస్య రీతయః॥ 51.69 ॥
ఉచ్చాటనే చ వశ్యే చ విద్వేషే క్షుద్రకర్మణి(3)।
స్త్రియః ప్రశస్తాః పుంలిఙ్గమన్త్రాః స్యుః కార్యసాధనే॥ 51.70 ॥
(3.గ్ర. కర్మసు।)
ఫడన్తా మరణాద్యర్థే శస్తా భూతాద్యుపద్రవే।
హుంకారాన్తాః ప్రశస్యన్తే వౌషడన్తాస్తు తే పునః॥ 51.71 ॥
ఆప్యాయనే నియుజ్యన్తే ధర్మకామార్థసిద్ధిషు।

చతుర్థ్యన్తాః ప్రశస్యన్తే ఓమన్తాః సర్వసిద్ధిషు।। 51.72 ।।

మననం సర్వసత్త్వానాం త్రాణం సంసారసాగరాత్।

మననత్రాణసంయోగాన్మన్త్ర ఇత్యుచ్యతే బుధైః।। 51.73 ।।

అథవా గోపనీయత్వాద్ధేతోర్మన్త్ర ఇతి స్మృతః।

రఃప్రత్యయాన్తః పుంలిఙ్గస్తథాయం లోకవేదయోః।। 51.74 ।।

మన్త్రిదాతోస్తు శాస్త్రేణ అనుస్వారవిధిః కృతః।

మన్త్రేణ స్థాప్యతే దేవో మన్త్రేణైవ విసృజ్యతే।। 51.75 ।।

జ్ఞానానాం తత్పరం జ్ఞానం మన్త్రజ్ఞానం విదుర్బుధాః।

ఐహికాముష్మికం సర్వం మన్త్రేణైవ ప్రసిధ్యతి।। 51.76 ।।

ఛన్దో మన్త్రాక్షరే యద్వద్దర్శనాదృషిరుచ్యతే।

దర్శనం చ ఫలస్యాహుర్న పునర్మన్త్రదర్శనమ్।। 51.77 ।।

దేవతా మన్త్రఫలదా మన్త్రేణ ప్రతిపాదితాః।

యోగాధ్యాయోక్తవిధినా సర్వకామవివర్జితః।। 51.78 ।।

త్రిసంధ్యం స్నాననిరతో జపేన్మన్త్రమనుత్తమమ్।

యావదుక్తం కృతయుగే త్రేతాయాం ద్విగుణం భవేత్।। 51.79 ।।

ద్వాపరే త్రిగుణం ప్రోక్తం కలౌ మన్త్రం చతుర్గుణమ్।

అభ్యస్య ఫలమాప్నోతి గుర్వనుగ్రహతస్తథా।। 51.80 ।।

ద్వాదశాక్షరమన్యం వా జపేదక్షరలక్షకమ్।

తదర్ధం జుహుయాదగ్నౌ హోమశాలాం ప్రకల్ప్య చ।। 51.81 ।।

యోనిమన్మృత్స్నయా దేవి వృత్తం వా చతురశ్రకమ్।

సహస్రహోమే త్వేకః స్యాద్ధస్తస్త్వేకైకకోణకః।। 51.82 ।।

ద్విహస్తం నియుతే కుణ్డం త్రిహస్తం ప్రయుతే తథా।

శఙ్కుహోమే చతుర్హస్తం మహాశఙ్కౌ తు షట్కకమ్।। 51.83 ।।

(4)బృన్దే హుతౌ సప్తహస్తం మహాబృన్దేఽష్టహస్తకమ్।

ఇతోఽధికాహుతివిధౌ తత్తత్సంఖ్యానుసారతః।। 51.84 ।।

(4.గ్ర. బృన్దా)

యావచ్చతుర్వింశతికరస్తావత్కుణ్డం ప్రకల్పయేత్।

యత్ర కాష్ఠం తు తచ్ఛ్రోత్రం యత్ర ధూమస్తు నాసికా।। 51.85 ।।

యత్రాల్పజ్వలనం నేత్రం యత్ర భస్మసు తచ్ఛిరః।

యత్ర సమ్యక్స్థితా దర్భాస్తత్ర కేశాః ప్రకీర్తితాః।। 51.86 ।।

యత్ర ప్రజ్వలితో వహ్నిః సా జిహ్వా తస్య వై రమే।

అగ్నేః శిరసి హోమశ్చేత్ పాపం కేశే దరిద్రతా।। 51.87 ।।

చక్షుషోర్నిధనం భద్రే కర్ణయో రోగసంభవః।

నాసికాయాం మనోవ్యధిర్జిహ్వాయాం సర్వసిద్ధిదః।। 51.88 ।।

ఆరణ్యం మణిజం లౌహం కుణ్డమధ్యే పరిష్కృతే।

నివేశ్యాగ్నిం హోమముఖ్యైః సంపాద్యాగ్నేస్తు వైష్ణవమ్।। 51.89 ।।

అగ్నిమధ్యే కల్పయిత్వా యోగాసనమథో హరిమ్।

ఆవాహ్య తత్ర హోమాన్తం సంనిధిం ప్రార్థయేద్ విభుమ్।। 51.90 ।।

యం యం మన్త్రం జపేన్మన్త్రీ తం తం మన్త్రం సముచ్చరన్।

దేవతాం మనసా ధ్యాత్వా చతుర్థ్యన్తముదీరయన్।। 51.91 ।।

స్వాహాద్యన్తేన జుహుయాత్ నియమేన సమాహితః।

హోమం కుర్యాత్ ప్రతిదినమగ్నిం రక్షేదతన్ద్రితః।। 51.92 ।।

న దహేత్ పరిధీన్ దర్భానుపస్తీర్ణాన్ యథావిధి।

ఉక్తైనైతేన మార్గేణ జపతో మన్త్రిణో రమే।। 51.93 ।।

సంభవన్తి హి వై స్వప్నా మన్త్రసిద్ధిప్రదా అపి।

ఆచార్యం ప్రతిమాం దేవీం పూజోపకరణాని చ।। 51.94 ।।

విప్రం భాగవతం భూపం ఛత్రచామరదన్తినః।

సింహాసనం పూర్ణకుమ్భం గావః కన్యా వధూధనమ్।। 51.95 ।।

దీపం శఙ్ఖం తథా యానం శ్రీవత్సం చన్దనం తథా।
శ్వేతవస్త్రం మాల్యభూషా శ్వేతచ్ఛత్రం తథైవ చ।। 51.96 ।।
రత్నాని కాహలాదీని వాద్యాని మధుసర్పిషీ।
భూమిలాభం మహానద్యా దర్శనం సాగరస్య చ।। 51.97 ।।
ఉదఙ్ముఖః ప్రాఙ్ముఖో వా యాత్రాం కుర్వన్ స్వయం యది।
విమానదర్శనం విష్ణోర్జ్వలన్తౌ చన్ద్రభాస్కరౌ।। 51.98 ।।
నక్షత్రాణి గ్రహాదీని జ్యోత్స్నాం చ ధ్రువమణ్డలమ్।
వేదఘోషం దీప్తమగ్నిం సిద్ధవిద్యాధరానపి।। 51.99 ।।
స్రుక్స్రువాదీని పాత్రాణి భక్ష్యాణి వివిధాని చ।
మన్త్రసిద్ధిం బహుముఖాం కథయన్తి పురోదితాః(5)।। 51.100 ।।
(5.గ్ర. పురోదితామ్।)
అసిద్ధిం మన్త్రిణో దేవి ముణ్డితస్య చ దర్శనమ్।
నీలపుష్పధరం నీలాం రక్తపుష్పం చ మూర్ధని।। 51.101 ।।
స్వయం ముణ్డం చ బిభ్రాణో గర్దభారోహణం తథా।
విధవాలిఙ్గనం నీచైః పాపిష్ఠైః ప్రతిలోమజైః।। 51.102 ।।
అభ్యఙ్గం తైలపానం చ గమనం దక్షిణాం దిశి।
లోకయన్నేవమాదీని స్వప్నే శాన్తిం సమాచరేత్।। 51.103 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం సుస్వప్నదుఃస్వప్నదర్శనం నామ (6)పఞ్చాశోఽధ్యాయః ।।

(6.ఏకపఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।
ద్విపఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

------------------------------- - ----------------------------------- - ------------------------------- - -----------------------------

।। ద్విపఞ్చాశోఽధ్యాయః ।।

వదామి సాధకస్యాగ్రే జాతానభ్యుదయావహాన్।
వ్యోమ్ని దేవగణాన్నేమిఘోషదున్దుభిశబ్దితమ్।। 52.1 ।।
శృణోతి సిద్ధైః సంభాషాం కరోత్యాత్మహితాం రమే।
దర్శనం చ విమానానాం యక్షరాక్షసభాషణమ్।। 52.2 ।।
హోమకాలే చ సప్తార్చిస్త్రిశిఖః పరిదృశ్యతే।
శుద్ధస్ఫటికసంకాశో దక్షిణావర్తశోభితః।। 52.3 ।।
దివ్యగన్ధోపలబ్ధిశ్చ ఛత్రధ్వజసుదర్శనమ్।
పూర్ణాహుతివిధౌ లిఙ్గాన్యేతాన్యాలోకయేద్ గురుః।। 52.4 ।।
సాధకః కథయేత్ తం వై గురోర్నాన్యస్య కస్యచిత్।
హోమాన్తే భోజయేద్ విద్వాన్ వైష్ణవాన్ ద్వాదశావరాన్।। 52.5 ।।
యావచ్చ మన్త్రసిద్ధిః స్యాత్ తావదారాధయేద్ధరిమ్।
కామనానుగుణాకారం దార్వాద్యైః పరికల్పితమ్।। 52.6 ।।
దినే దినే జపేన్మన్త్రం జుహ్వన్నన్నేన తర్పయన్।
బీజశక్త్యఙ్గహీనా యే మన్త్రాస్తే తు నిరర్థకాః।। 52.7 ।।
తస్మాత్ సాఙ్గం బీజయుక్తం శక్తియుక్తం విచిన్తయేత్।

వ్యాపకం మన్దరం చైవ బీజమస్య ప్రకీర్తితమ్।। 52.8 ।।
తదుద్ధృత్య తతో మన్త్రీ హ్యప్రమేయం తథోదయమ్।
పాటలప్రియసంయుక్తముద్ధరేన్మన్త్రముత్తమమ్।। 52.9 ।।
ఋషిర్బ్రహ్మాస్య చ్ఛన్దస్తు దేవీగాయత్రముచ్యతే।
ప్రతిపాద్యో వాసుదేవః క్షేత్రం వర్ణః సితచ్ఛవిః।। 52.10 ।।
దేవతా పరమాత్మా స్యాత్ శక్తిర్లక్ష్మీశ్రియౌ తథా।
మాయేతి షట్సు స్థానేషు దేహేష్వేతం తు విన్యసేత్।। 52.11 ।।
ఏవం క్రమప్రయుక్తో యో మన్త్రః సాఙ్గః కృతో భవేత్।
దేహే కరతలే చైవ స్థానేషు ద్వాదశస్వపి।। 52.12 ।।
ద్వాదశాక్షరవన్న్యాసః ప్రణవః స్ఫటికప్రభః।
న్యాసో నమోఽన్తః స్వాహాన్తో జపపూజాహుతిష్వపి।। 52.13 ।।
ప్రణవాన్న పరో మన్త్రః సర్వం ప్రణవసంస్థితమ్।
ఈప్సితం లభతే మన్త్రీ ప్రణవస్య జపాద్ రమే।। 52.14 ।।
ద్వాదశాక్షరమన్త్రస్య వదామ్యుద్ధారమమ్బుజజే।
ప్రణవం భద్రపాణిం చ ద్రష్టారం మన్దరం తథా।। 52.15 ।।
ఓతదేవం జ్ఞేయసిద్ధిం వాసుదేవం చ వారుణీమ్।
అప్రమేయం వామనం చ లక్ష్మీం వైరాజసాత్త్వతౌ।। 52.16 ।।
సుధాకరం గోపనం చ సోమం భువనమేవ చ।
దాన్తం త్ర్యశ్రం వామనం చ గోపనం వాయుబీజయుక్।। 52.17 ।।
ద్రష్టారమపి సంగృహ్య మాతృకాచక్రమధ్యతః।
ప్రత్యక్షరం లక్షమేకం జపేన్నియమమాస్థితః।। 52.18 ।।
పరమానన్దసందోహం వాసుదేవం వృషాకపిమ్।
శుద్ధస్ఫటికసంకాశం సర్వదేవాదిదైవతమ్।। 52.19 ।।
ద్విభుజం షడ్గుణోపేతం ధ్యాయేత్ సర్వార్థసిద్ధయే।

అష్టాక్షరమనుం దేవి శృణుష్వ కమలేక్షణే।। 52.20 ।।

ఛన్దసామాదిమాదాయ వ్యాపకం పాటలప్రియమ్।

భద్రపాణిం వాసుదేవం మాధవీం చోతదైవతమ్।। 52.21 ।।

రోధనం గోపనం చైవ మహాజ్వాలం చ గోపనమ్।

శఙ్ఖం వ్యాపకనామానం వనమాలినమేవ చ।। 52.22 ।।

ఆదిదేవో వాయుబీజం వ్యాపకం చాహరేద్ రమే।

మన్త్రస్యాప్యస్య విన్యాసో ద్విషట్కస్యేవ కారయేత్।। 52.23 ।।

ఛన్దస్తు దేవీగాయత్రమన్తర్యామీ మునిః స్మృతమ్(1)।

దేవో నారాయణ సాక్షాద్ దైవతం క్షేత్రమీరితమ్।। 52.24 ।।

(1.గ్ర. స్మృతః।)

పరమవ్యోమ బుద్ధిః స్యాత్ తత్త్వం వర్ణః సితస్తథా।

ప్రత్యక్షరమృషిర్దేవి విద్యతే తద్ వదామి తే।। 52.25 ।।

గౌతమశ్చ భరద్వాజో విశ్వామిత్రస్తపోధనః।

వసిష్ఠః కాశ్యపః పశ్చాదత్రిః స్యాత్కుమ్భసంభవః।। 52.26 ।।

ఛన్దాంసి గాయత్ర్యాదీని విరాడవసితాని చ।

ధరో ధ్రువశ్చ సోమశ్చ ఆపశ్చాగ్నిర్జలాధిపః।। 52.27 ।।

ప్రత్యూషశ్చ ప్రభావశ్చ దేవాః ప్రత్యక్షరం తథా।

ఆకాశం పరమక్షేత్రమక్షరస్యావసానతః।। 52.28 ।।

సత్యాదిలోకాః సప్త స్యుః ప్రాతిలోమ్యేన భూమయః।

అక్షరాణాం పృథివ్యన్తాః సప్తానాం సప్త పద్మజే।। 52.29 ।।

భూరగ్నిర్వాయురాకాశం సూర్యో ద్యౌరథ చన్ద్రమాః।

నక్షత్రాణి తథా రాశిరేతే తత్త్వాన్యనుక్రమాత్।। 52.30 ।।

నిరుక్తమస్య మన్త్రస్య కథయామి రమే తవ।

అవిః క్విబన్తో వ్యాప్త్యర్థః స్మర్యతే కర్తృసాధనః।। 52.31 ।।

ఊేశ్చ లోపో వకారస్య ప్రసారణమతః పరమ్।
పూర్వత్వం చోపసర్గేణ స్యాదన్తశ్చాద్గుణః స్మృతః।। 52.32 ।।
అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్నోతీతి తదుచ్యతే।
అవతేః రక్షణార్థత్వే మన్నన్తస్యేదముచ్యతే।। 52.33 ।।
వకారస్యోపధాయాశ్చ ద్వయో రూఢిగుణే కృతే।
పృషోదరాదిసూత్రేణ మనశ్చాన్-లోప ఈరితః।। 52.34 ।।
పాపేభ్యస్త్రాయతే భక్తాన్ స్మరణాదేవ వై హరిః।
సంసారసాగరాదేతజ్జగత్త్రాతా స ఉచ్యతే।। 52.35 ।।
తస్మాన్నారాయణో దేవః ప్రణవార్థః స ఉచ్యతే।
నమ్యతే దేవ ఏవైకస్తేషామేకం పరాయణమ్।। 52.36 ।।
నరో దేవః పరః స్రష్టా సర్గాదౌ పాథసామథ।
తస్మాన్నారాణి పాథాంసి తాన్యేవాయనముచ్యతే।। 52.37 ।।
దేవస్య హేతోశ్చాముష్మాన్నారాయణసమాహ్వయః।
నారా వాయనమావాసః పురుషస్య మధుద్విషః।। 52.38 ।।
అణ్ ప్రత్యయః ప్రకృత్యర్థే తతో వాససమాహ్వయః।
ఏవం మన్త్రమిదం లబ్ధ్వా సమ్యగ్ గురుముఖాత్ స్వయమ్।। 52.39 ।।
గురుశుశ్రూషణపరః సర్వమన్త్రాణి సాధయేత్।
ఆరాధ్య పరయా భక్త్యా నారాయణమనన్యధీః।। 52.40 ।।
చక్రాబ్జమణ్డలే దేవమేనం ధ్యాత్వా సమాహితః।
చతుర్భుజముదారాఙ్గం చక్రాద్యాయుధసేవితమ్।। 52.41 ।।
కాలమేఘప్రతీకాశం పద్మపత్రాయతేక్షణమ్।
పీతామ్బరధరం సౌమ్యం వనమాలావిభూషితమ్।। 52.42 ।।
స్ఫురత్కటకకేయూరహారకౌస్తుభభూషితమ్।
శ్రీభూమిభ్యాం సమాసీనం రత్నసింహాసనే శుభే।। 52.43 ।।

ఇత్థం మన్త్రీ హరిం ధ్యాత్వా మన్త్రజాపపరో భవేత్।

జపేల్లక్షాష్టకం మన్త్రీ తదర్ధమపి తర్పణమ్ ।। 52.44 ।।

తదర్ధం జుహుయాదగ్నౌ తతః సిద్ధిమవాప్నుయాత్।

మన్త్రరాజే తు సంసిద్ధే మన్త్రోఽన్యః సిద్ధిమేష్యతి ।। 52.45 ।।

అసిద్ధశ్చేదయం మన్త్రో నాన్యః సిద్ధో భవేద్రమే।

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన మూలమన్త్రం జపేత్ సుధీః ।। 52.46 ।।

చతుర్ణాం పురుషార్థానాం హరిర్దాతా న సంశయః।

అనుపాస్యాన్యదేవం యో వశీకర్తుమిహేచ్ఛతి ।। 52.47 ।।

హరిస్త్యజతి తం మర్త్యమితరః సర్వథా త్యజేత్।

ఉభయతశ్చ్యవతే దేవి సిద్ధిం న పరివిన్దతి ।। 52.48 ।।

అథార్థసాధనం మన్త్రమభివాఞ్ఛతి చేన్నరః।

అర్థార్థీ మణ్డలం భద్రం లిఖిత్వా హరిమర్చయేత్ ।। 52.49 ।।

తిలైర్బిల్వైర్నిమ్బపత్రైః(2) పుష్పైస్తణ్డులచమ్పకైః।

నన్ద్యావర్తైర్మల్లికాభిర్మాలతీకరవీరజైః ।। 52.50 ।।

(2.గ్ర. పద్మైః)

యూథికాభిశ్చ జుహుయాత్ ప్రత్యేకం శతసంఖ్యయా।

మన్త్రీ త్వనేన మన్త్రేణ సప్తాహం జుహుయాద్రమే ।। 52.51 ।।

ధనమక్షయమాప్నోతి మన్త్రస్యాస్య ప్రభావతః।

కుఙ్కుమం చన్దనం కోష్ఠం రోచనాలక్తకం తథా ।। 52.52 ।।

ఘనసారం మృగమదం పిష్ట్వా తత్తోదవారిణా।

ధనదం విలిఖేద్ భూమౌ సప్తరాత్రమనన్యధీః ।। 52.53 ।।

యజేత గన్ధపుష్పాద్యైర్నివేద్య చ గులోదనమ్।

పద్భ్యామాక్రమ్య హృదయం ధనదస్య జపేత్ తతః ।। 52.54 ।।

అయుతం నియుతం వాపి మన్త్రరాజం జితేన్ద్రియః।

ధ్యాత్వా నారాయణం దేవం తదన్తే మన్త్రవిత్తమః।। 52.55 ।।

కుబేరం పురతః పశ్యేద్ వితరేద్ధనమక్షయమ్।

వల్మీకస్య తథాభ్యర్ణే లిఖిత్వా భద్రమణ్డలమ్।। 52.56 ।।

యజేత పూర్వవద్దేవమన్తే వల్మీకభూమిషు।

నాలికేరజలైః సార్ధం క్షీరేణ చ విమిశ్రితమ్।। 52.57 ।।

పిష్టం నాగబలిం దద్యాత్ తతో వల్మీకభూస్థలమ్।

ఖనిత్రం క్షాలయిత్వా తం నిశాయామధివాసయేత్।। 52.58 ।।

మణ్డలే స్వస్తికే దేవమిష్ట్వాహుత్యా సహస్రకమ్।

ఖనిత్రేణ చ వల్మీకం ఖనేన్మన్త్రీ సమాహితః।। 52.59 ।।

నిధిమక్షయ్యమాప్నోతి రత్నాని వివిధాని చ।

సప్తాహమథవా యాగం కృత్వా భద్రకమణ్డలే।। 52.60 ।।

లక్షసంఖ్యాహుతిం హుత్వా కృత్వా బ్రాహ్మణభోజనమ్।

ధ్యాత్వా నారాయణం దేవమాత్మానం సాధకోత్తమః।। 52.61 ।।

పశ్యన్మహీతలం శుద్ధమగ్రహారాద్ బహిస్థలే।

భవన్తి చాస్య నిధయః ప్రత్యక్షం బహవో రమే।। 52.62 ।।

అఞ్జనాఙ్కితచక్షుర్వా మన్త్రేణానేన మన్త్రవిత్।

అసౌ నిధీ(3)మ(న)వాప్నోతి లభతే నాత్ర సంశయః।। 52.63 ।।

(3.గ్ర. ంనవాప్నోతి)

అపరం మణ్డలే భద్రే కుర్యాద్ యాగం హరేః ప్రియమ్।

యజ్ఞదారుం వృషస్కన్ధే బధ్వా తస్మిన్ హలం పునః।। 52.64 ।।

కర్షయేద్ భూతలం శుద్ధం సీతాసు మణికాఞ్చనమ్।

అమూల్యం మహదాప్నోతి ప్రసాదాద్ దేవదుర్లభమ్।। 52.65 ।।

సాధితం పారదం కృత్వా హస్తే జప్త్వా మనుం పునః।

నియుతం ప్రయుతం వాపి యథాశక్తిసమాహితః।। 52.66 ।।

తద్రసస్పర్శమాత్రేణ సర్వం కాఞ్చనతామియాత్।

పాషాణమథవా లోష్టమగ్నితప్తం న సంశయః।। 52.67 ।।

ఔషధాని చ సర్వాణి రసయుక్తాని పద్మజే।

లోహసంస్పర్శయుక్తాని కనకాని భవన్తి హి।। 52.68 ।।

కన్యాకామః ఫలైః పక్వైః పుష్పైర్లాజైర్దినే దినే।

సహస్రం జుహుయాద్ దేవమారాధ్య గరుడధ్వజమ్।। 52.69 ।।

లభతే కన్యకామిష్టాం తదన్తే న విచారయన్।

యన్త్రం వశ్యకరం వక్ష్యే శ్రూయతాం కమలేక్షణే।। 52.70 ।।

భూర్జపత్రే లిఖేచ్చక్రమష్టారం రోచనాదికైః।

చన్దనాగరుకాశ్మీరశశికస్తూరికాన్వితైః।। 52.71 ।।

హేమసూచ్యా లిఖేద్దైత్యైర్గన్ధద్రవ్యైర్యథాక్రమమ్।

నాభినేమియుతం చక్రమష్టారం జ్వాలయాన్వితమ్।। 52.72 ।।

అష్టస్థానేషు విలిఖేదక్షరాణ్యష్టపద్మజే।

ప్రాదక్షిణ్యేన విస్పష్టం హ్రీంకారం మధ్యమే పదే।। 52.73 ।।

సాధ్యనామాపి తత్రైవ సోంకారం తదనన్తరమ్।

హ్రీంకారం నాభివలయే దిక్ష్వష్టాసు లిఖేత్తతః।। 52.74 ।।

హ్రీంకారం (4)నాభివలయే వశీకరణమక్షరమ్।

తథైవాశాసు సర్వాసు వశం కురుపదాన్వితమ్।। 52.75 ।।

(4.గ్ర. నేమి)

తస్మిన్నావాహ్య దేవేశమిష్ట్వా మన్త్రం జపేద్ బుధః।

అష్టోత్తరసహస్రం తు జుహుయాదాహుతీస్తతః।। 52.76 ।।

గులికాం బిభ్రతస్తస్య వశ్యం సర్వమనన్తరమ్।

అథవా పాదయోః పాంసూన్ రక్తచన్దనమిశ్రితాన్।। 52.77 ।।

ఆదాయ పురుషాకారాం స్త్రీరూపం వా యథేప్సితమ్।

కృత్వా ప్రతికృతిం తస్మిన్ న్యస్యాత్మనం స్మరేద్ధరిమ్ ।। 52.78 ।।
తాడయేన్మూలమనునా రత్నైస్తు హయమారజైః।
ప్రత్యహం మన్త్రజాపః స్యాదష్టోత్తరసహస్రకమ్ ।। 52.79 ।।
వశ్యా నారీ పుమాన్ వాపి సప్తాహాన్తే జపాద్భవేత్।
దూరస్థితాదిపి తథా రాజ్ఞో వా మహిషీమపి ।। 52.80 ।।
సా సంనిధత్తే కామార్తా మదవిహ్వలలోచనా।
సమృద్ధార్థాత్మనా చాపి ధనైర్వాపి యథేప్సితైః ।। 52.81 ।।
సాధకం తోషయత్యేషా మన్త్రజాపాద్యథోదితాత్।
మృతనారీ కపాలే వా రోచనాద్యేన వస్తునా ।। 52.82 ।।
పూర్వవచ్చక్రమాలిఖ్య తన్మధ్యేఽభీష్టయోషితః।
లిఖిత్వా నామధేయం తత్ కపాలం జ్వలనే పునః ।। 52.83 ।।
తాపయిత్వా జపేన్మన్త్రం సప్తాహం పూర్వసంఖ్యయా।
తతః ప్రాప్స్యతి సా నారీ దూరస్థాపి యథేప్సితమ్ ।। 52.84 ।।
వశ్యం తు యక్షజాతీనాం శృణుష్వ కమలేక్షణే।
వటమూలే వసన్మన్త్రీ తత్ర చక్రాబ్జమణ్డలే ।। 52.85 ।।
ఆరాధ్య దేవం జుహుయాద్ వటవృక్షసమిచ్ఛతైః।
దశభిః ప్రత్యహం త్విత్థం సప్తాహే పరినిష్ఠితే ।। 52.86 ।।
పూర్వమేవ వటే యక్షం యక్షీం వా కుఙ్కుమాదినా।
లిఖిత్వా కర్మ తత్సర్వం కుర్యాదభిముఖే స్వయమ్ ।। 52.87 ।।
సప్తమేఽహ్ని వటే రాత్రౌ కుపితే భీతవత్ స్థితః।
గుగ్గులుం ఘృతమిశ్రం చ ధూపయేన్మన్త్రవిత్తమః ।। 52.88 ।।
వటాభిముఖముత్థాయ యక్షీం వా యక్షమేవ వా।
సాక్షాత్కరోతి తాం తం వా యాచేతాభీష్టముత్తమమ్ ।। 52.89 ।।
ప్రయచ్ఛతి యథాయోగం యక్షీ యక్షశ్చ మన్త్రిణే।

పాతాలసాధనం చాపి శృణు క్షీరాబ్ధిసంభవే।। 52.90 ।।
హోమావసానం పూజాది కర్మ కృత్వా యథోదితమ్।
బిలద్వారసమీపే తు లక్షమష్టాక్షరం జపేత్।। 52.91 ।।
క్షీరవృక్షశమీదూర్వాతిలాజ్యానామనన్యధీః।
ప్రత్యేకమయుతం హోమం కుర్యాద్వై సాధకోత్తమః।। 52.92 ।।
నిర్గచ్ఛతి బిలాత్తస్మాత్ కామార్తా కన్యకా స్వయమ్।
సహస్రపరివారేణ సార్ధమాయతలోచనా।। 52.93 ।।
గృహీత్వా మన్త్రిణం స్వేషు మన్దిరేషు యథాసుఖమ్।
రమతే దివ్యభోగైః సా విచిత్రైరతిమానుషైః।। 52.94 ।।
నాగకన్యావశీకార ఉచ్యతే కమలేక్షణే।
పాతాలద్వారపర్శ్వే తు కారయేద్ యాగమణ్డపమ్।। 52.95 ।।
ధ్వజాతోరణసంయుక్తం ద్వారకుమ్భోపశోభితమ్।
చక్రాబ్జం వర్తయేత్ తత్ర స్మరేన్నారాయణం ప్రభుమ్।। 52.96 ।।
యజేత పూర్వవద్ధోమం కుర్యాత్ పూర్వోక్తసంఖ్యయా।
మితాహారోఽనన్యధీశ్చ లక్షమష్టౌ జపేన్మనుమ్।। 52.97 ।।
తత్క్షణాదేవ నాగేన్ద్రకన్యకా మన్త్రిణః పురా।
స్వతో మనోభవవశా సహస్రైః పరివారితా।। 52.98 ।।
ఆత్మతుల్యాభిరన్యాభిః కన్యాభిశ్చ వశీకృతా।
గృహీత్వా మన్త్రిణం తాశ్చ నాగాలయపురోత్తమే।। 52.99 ।।
ప్రవిశ్య వివిధైర్భోగైర్వశీకృత్య చ మన్త్రిణమ్।
పీత్వా రసాయనం చాపి యావదాభూతసంప్లవమ్।। 52.100 ।।
అఙ్గనాభిశ్చ రమతే దేవతాతుల్యదర్శనః।
ఖడ్గసాధనమాశ్చర్యం శృణు వక్ష్యామి తే రమే।। 52.101 ।।
మన్త్రీ స్వదేహజం రక్తం శ్మశానాఙ్గారమిశ్రితమ్।

పేషయిత్వా లిఖేత్ ఖడ్గం చతుస్తాలాయతం శుభమ్।। 52.102 ।।

శ్మశానదేశే తన్మూలం స్పృశన్ మన్త్రం జపేత్సుధీః।

నిశీథే నిర్జనే తావద్యావజ్జ్వాలాం విముఞ్చతి।। 52.103 ।।

జ్వాలాభిరస్య శోభన్తే దిశో దశ వరాననే।

నానావిధాని భూతాని భవన్తి భయహేతవః।। 52.104 ।।

అభీతో నిశ్చలో మన్త్రం జపేదేవం సమాహితః।

స్ఫురన్తం పాణినా ఖడ్గం గృహీత్వా దృఢముష్టినా।। 52.105 ।।

మన్త్రం జపన్నభో యాతి యత్ర విద్యాధరాదయః।

విద్యామహిమ్నా తేషాం స రాజా భవతి మన్త్రవిత్।। 52.106 ।।

యక్షరాక్షసదైత్యానాం జేతా మర్త్యాస్తు కిం పునః।

ఖడ్గహస్తః సదా మన్త్రం జపన్ యాతి త్రివిష్టపమ్।। 52.107 ।।

తత్రాపి భోగమఖిలం(5) లభతే చాప్సరోగణైః।

ఖడ్గమాశు సమాదాయ పర్ణైః పిప్పలసంభవైః।। 52.108 ।।

(5.గ్ర. మతులం)

అన్తర్హితం విధాయాశు నియుతం జపమాచరేత్।

సమిదాజ్యైస్తథా బీజైర్జుహుయాదయుతం రమే।। 52.109 ।।

నరరక్తం గజమదం పిత్తమాక్షం విమిశ్రితమ్।

రాజావర్తేన తైః ఖడ్గం విలిఖ్యారాధయేద్ధరిమ్।। 52.110 ।।

తస్మిన్ పూర్వోక్తమార్గేణ ఖడ్గం స్పృష్ట్వా జపః స్మృతః।

అష్టోత్తరసహస్రేణ పశ్చాత్తాపాదిసంభవః।। 52.111 ।।

తాపే స్యాదధమా సిద్ధిర్మధ్యమా ధూమజన్మని।

ఉత్తమా జ్వలనే దృష్టే పశ్చాత్ ఖడ్గధరః స్వయమ్।। 52.112 ।।

చరేదభీప్సితాన్ లోకాన్ భోగానాప్నోతి పుష్కలాన్।

గోరోచనామ్బుభిః శఙ్ఖే లిఖేన్మన్త్రం చ మన్త్రవిత్।। 52.113 ।।

తన్మన్త్రం చ జపేత్ స్పృష్ట్వా యావజ్జ్వాలావలోకనమ్।
తన్మధ్యాత్ కన్యకా చైకా వరదా చోద్భవా రమే।। 52.114 ।।
అక్షమాలాం చ గులికాం తిలకాఞ్జనపాదుకామ్।
దివ్యౌషధం రసేన్ద్రం చ కపాలస్థం రసాఞ్జనమ్।। 52.115 ।।
సా కన్యా మన్త్రిణే సర్వం దదాత్యాశ్చర్యహేతుకమ్।
అక్షమాలాం జపన్(6) మన్త్రీ పురశ్చరణవర్జితమ్।। 52.116 ।।
(6.గ్ర. ధరన్)
కామాన్ యథేష్టానాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా।
నిక్షిప్యాస్యే చ గులికాం నిర్భయః సర్పమాహరేత్।। 52.117 ।।
సర్పో న దశతి హ్యేనం దష్టోఽపి చ న బాధ్యతే।
తిలకం బిభ్రతస్తస్య నరనారీమృగాదికమ్।। 52.118 ।।
యం యం స్మరతి వై మన్త్రీ పురస్తిష్ఠేజ్జవాద్రమే।
అఞ్జనం చక్షుషోరఞ్జన్ న దృశ్యః స్యాత్ సురాసురైః।। 52.119 ।।
మన్త్రీ బిభ్రత్పాదుకే తు జలే వాప్యనలేఽపి వా।
భూమావివ తయోర్గచ్ఛేత్ తాభ్యాం భీతిర్న జాయతే।। 52.120 ।।
స్మరేద్ దేశాన్తరం యం యం తత్ర తిష్ఠతి వై క్షణాత్।
దివ్యౌషధస్య పానేన సర్వవ్యాధిర్వినశ్యతి।। 52.121 ।।
లోహపాషాణవస్తూని లేపితాని రసేన చేత్।
సర్వం హిరణ్యం భవతి భుక్తం చేద్యౌవనం భవేత్।। 52.122 ।।
ఇన్ద్రజాలం దర్శకో యో మన్త్రీ మాయాం లిఖేద్ భువి।
కృష్ణాం చతుర్భుజాం సౌమ్యాం సర్వాభరణభూషితామ్।। 52.123 ।।
సర్వాఙ్గసున్దరీం మన్త్రం పూజయిత్వా తతో జపేత్।
అయుతం నియుతం మన్త్రం జపేన్మన్త్రీ సమాహితః।। 52.124 ।।
సిద్ధా తదన్తే సా దేవీ చతురఙ్గబలం మహత్।

వ్యోమ్ని భూమౌ బలం సర్వముద్యతాయుధమద్భుతమ్॥ 52.125 ॥

దర్శయిత్వాశు మన్త్రేణ తోషితా సర్వకామదా।

త్రైలోక్యమపి సర్వం సా మన్త్రిణే దర్శయిష్యతి॥ 52.126 ॥

నిర్మాణం గులికాయాశ్చ కథ్యతే జలజోద్భవే।

మనఃశిలా తథా కుష్ఠం హరితాలం చ కుఙ్కుమమ్॥ 52.127 ॥

గోరోచనాం చ చక్రాఙ్గం సర్వం పిష్ట్వా మధు(త్రి)కైః।

కృత్వా చ గులికాం చక్రపద్మమధ్యే నివేశయేత్॥ 52.128 ॥

ఏకాదశీనిశాయాం వా యజేత హరిమవ్యయమ్।

ద్వాదశ్యమర్చయిత్వా తు జపేన్మన్త్రం యథాక్రమమ్॥ 52.129 ॥

హోమమగ్నౌ ప్రకుర్వీత సహస్రం సర్పిషా తతః।

సిద్ధేయం గులికా సర్వం సాధయేత్ సాధకస్య హి॥ 52.130 ॥

కపాలే చాశ్మ నిక్షిప్య శత్రుమూర్ధని నిక్షిపేత్।

ఉద్వాసితో వా మ్రియతే సాన్వయః ససుహృజ్జనః॥ 52.131 ॥

వేతాలసాధకం దేవి కథయామి సుదుర్లభమ్।

బ్రాహ్మణం క్షత్రియం వాపి యువానం నిర్వ్రణం మృతమ్॥ 52.132 ॥

తత్క్షణాదేవ సంగృహ్య శూన్యాగారే నివేశయేత్।

క్షాలయిత్వా మలం సర్వం చక్రపద్మే నివేశ్య చ॥ 52.133 ॥

హృదయం తస్య చాక్రమ్య పాదేన ధ్యానమాస్థితః।

జపేన్మన్త్రమహోరాత్రం నిశీథే కమ్పతే శవః॥ 52.134 ॥

నిర్భయస్తాడయేద్ దేహం సిద్ధార్థైరభిమన్త్రితైః।

కమ్పమానం శరీరం తదుత్థాయాగ్రేఽవతిష్ఠతే॥ 52.135 ॥

కిం కరోమీతి చ తతో బ్రువాణాః సంపుటాఞ్జలిః।

ప్రయచ్ఛతి చ ఖడ్గాది మన్త్రిణే త్వన్యదుర్లభమ్॥ 52.136 ॥

ఖడ్గముష్టిం తథా దివ్యమౌషధం చ రసాయనమ్।

గులికాం పాదుకే సిద్ధం రసం వేణుపుటే స్థితమ్।। 52.137 ।।

పాదలేపం చాక్షసూత్రమన్యద్వా దుర్లభం నృభిః।

పాదలేపేన గమనమాకాశాదిషు మన్త్రిణః।। 52.138 ।।

ఖడ్గేన శత్రుసింహానాం వధం భవతి నిశ్చయమ్।

దివ్యౌషధైర్మహావ్యాధిశాన్తిః సేవనమాత్రతః।। 52.139 ।।

భూభాగే శల్యరహితే కృత్వా మణ్డలమాదితః।

సర్వలక్షణసంయుక్తాన్ కలశాన్ పఞ్చవింశతీన్।। 52.140 ।।

పూరితాన్ ద్రోణమన్త్రేణ ఘృతప్రభృతివస్తునా।

ససూత్రాన్ సకుశాంశ్చైవ సాపిధానాన్ సవస్త్రకాన్।। 52.141 ।।

ద్వారకుమ్భాంశ్చతుర్దిక్షు తోరణాని చ కల్పయేత్।

ప్రత్యేకం కలశాన్ సర్వాన్ మన్త్రేణైవాభిమన్త్రయేత్।। 52.142 ।।

అష్టాక్షరేణ ప్రత్యేకమష్టోత్తరశతావరమ్।

నిశామ్బునా చన్దనేన శ్వేతద్వర్వాఙ్కురేణ చ।। 52.143 ।।

భూర్జపత్రోదరే పద్మమష్టపత్రం సకర్ణికమ్।

నాభినేమియుతం చక్రమష్టారం కమలాద్ బహిః।। 52.144 ।।

ప్రణవం కర్ణికాదేశే సాధ్యనామ చ మధ్యతః।

అష్టాక్షరణ్యష్టదలే నాభౌ స్పర్శాక్షరం లిఖేత్।। 52.145 ।।

నేమిక్షేత్రే యకారాదీనష్టారేషు స్వరాన్ పునః।

మహామాయాగ్నిసంయుక్తం భాస్కరం దణ్డశేఖరమ్।। 52.146 ।।

నేమిభాగే క్రమాద్ దిక్షు విదిక్షు కమలోద్భవే(7)।

కృత్వైవం సితసూత్రేణ పరివేష్ట్య నిరన్తరమ్।। 52.147 ।।

(7.గ్ర. కమలేక్షణే।)

తణ్డులద్రోణమధ్యస్థే కలశే గులికాం క్షిపేత్।

చక్రాబ్జమణ్డలే దేవం హృదయాదవతార్య చ।। 52.148 ।।

శ్వేతవస్త్రైః శ్వేతపుష్పైశ్చన్దనైరపి తాదృశైః।
తేషు నారాయణం దేవం పూజయేద్ భక్తిభావతః।। 52.149 ।।
శాల్యోదనం దధిక్షీరసంయుతం చ నివేదయేత్।
పూర్ణేన్దుమణ్డలాన్తఃస్థం శతచన్ద్రసమప్రభమ్।। 52.150 ।।
నారాయణం శ్రీసమేతం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్।
ధ్యాత్వా సర్వార్థదం మన్త్రీ ప్రార్థయేత్ సంయతాఞ్జలిః।। 52.151 ।।
ప్రయచ్ఛ మే పరాం శాన్తిం సర్వదోషవినాశినీమ్।
ఉత్తరస్యాం వృత్తకుమ్భే దధిక్షీరాజ్యతణ్డులైః।। 52.152 ।।
గుగ్గులుక్షౌద్రబీజాంశ్చ సప్తాహం హోమమాచరేత్।
పూర్వోక్తసంఖ్యయా కుమ్భైః స్నాపయేదామయావినః।। 52.153 ।।
స్నాపయేన్మూలమన్త్రేణ ధ్యాయేత్ సర్వదమీశ్వరమ్।
పూర్ణేన్దురససంకాశం స్యన్దమానం సుధారసమ్।। 52.154 ।।
తదీయపాదకమలాత్ సర్వతో వ్యాధిపీడితమ్।
ఉత్థాపయిత్వా తన్మూర్ధ్ని న్యసేద్ గులికమబ్జజే।। 52.155 ।।
అపస్మారాదయః సర్వే వ్యాధయో యాన్తి మన్త్రతః।
అథాదాయ చ మృత్పాత్రం పైత్తలం వాథ కాష్ఠజమ్।। 52.156 ।।
తస్మిన్ నిక్షిప్య పీయూషం దధిసర్పి(స్)సమన్వితమ్।
ఓదనం చైత్యవృక్షస్య మూలే భూతబలిం క్షిపేత్।। 52.157 ।।
భోజయేద్ బ్రాహ్మణానన్తే తేభ్యో దద్యాద్ధనాదికమ్।
ఏవం కృతే సర్వదోషా వ్యాధయః కుష్ఠపూర్వకాః।। 52.158 ।।
సేవాం వినాప్యౌషధానాం శామ్యన్తి మనుతేజసా।
ఇత్థమష్టాక్షరో మన్త్రః ఫలం బహువిధం రమే।। 52.159 ।।
దదాతి కిం వా వక్తవ్యం సాధకో యద్యదిచ్ఛతి।
సర్వాన్ కామాన్ పరిత్యజ్య జపహోమార్చనాదిభిః।। 52.160 ।।

నారాయణం తర్పయేద్యః స యాతి పరమం పదమ్।

నృసింహాదీని మూర్తాని తన్మన్త్రైర్య ఉపాసతే।। 52.161 ।।

అమర్త్యదుర్లభాన్ కామాన్ తేషామపి దదామ్యహమ్।

ప్రణవం పూర్వముద్ధృత్య వహ్నిజాయామతః పరమ్।। 52.162 ।।

సుధాకరం రామసంజ్ఞం భాస్కరం కూర్మసంమితమ్।

అప్రమేయం వామనం చ సాత్త్వతాన్తం సముద్ధరేత్।। 52.163 ।।

జపేదేతం వర్షమేకం సర్వసిద్ధిమవాప్నుయాత్।

అప్రమేయం మన్దరం చ (8)సాత్వతాన్తం సముద్ధరేత్।। 52.164 ।।

(8.గ్ర. బీజం మదనమన్దరౌ।)

కమలం మాహేన్ద్రసహితం మాయాబనధుమతః పరమ్।

సర్వదాహకసంయుక్తం లక్ష్మీం మాయాం చ మన్దరమ్।। 52.165 ।।

న్యగ్రోధశాయిసహితం సత్యం మాయాం చ మన్దరమ్।

బీజం కృత్వా తతో మన్త్రం మహాజ్వాలాసమన్వితమ్।। 52.166 ।।

నృసింహమౌషధం కాలం గృహ్ణీయాన్మన్త్రవిత్తమః।

జపేల్లక్షం శత్రునాశో వ్యాధినాశో భవేద్ రమే।। 52.167 ।।

ప్రణవం పూర్వముద్ధృత్య సోమం వ్యాపకమేవ చ।

వైదేహీం వాసుదేవం చ మహాజ్వాలాసమన్వితమ్।। 52.168 ।।

నారాయణం కీర్తిమన్తం మాలాం వ్యాపకమేవ చ।

హుంఫడన్తేన సహితం సర్వశత్రువినాశనమ్।। 52.169 ।।

సర్వవ్యాధిప్రశమనం పిశాచాదేర్నివర్తనమ్।

జపేత్ ప్రత్యక్షరం లక్షం దేవసాంనిధ్యమాప్నుయాత్।। 52.170 ।।

నారసింహమనుం దేవి సర్వవ్యాధినివారణమ్।

సర్వశత్రుక్షయకరం బ్రహ్మరాక్షసనాశనమ్।। 52.171 ।।

జితక్రోధం వ్యాపకం చ సూక్ష్మం వ్యాపకమేవ చ।

పునస్తమేవ సంగృహ్య భద్రపాణిం చ మాధవమ్ ।। 52.172 ।।

గాన్ధారీం రామసంజ్ఞం చ వ్యోమమన్దరసంమితమ్ ।

కణ్ఠగం చాప్రమేయాన్తం మన్త్రపిణ్డమిమం విదుః ।। 52.173 ।।

ఉద్ధృత్య క్లీంపదం పూర్వం మదనం గోపనం తథా ।

శాన్తాత్మానం భూషణం చ దాన్తం వ్యాపకమేవ చ ।। 52.174 ।।

న్యగ్రోధశాయినం కీర్తిం లక్ష్మ్యన్తం శఙ్ఖమేవ చ ।

జపేదేతన్మన్త్రపిణ్డం నృసింహః ప్రీతిమేష్యతి ।। 52.175 ।।

సిద్ధే మన్త్రే సర్వసిద్ధిం మన్త్రీ ప్రాప్నోత్యసంశయమ్ ।

క్లీం బీజం పూర్వముద్ధృత్య బ్రహ్మాణం సుఖదం తథా ।। 52.176 ।।

వైకుణ్ఠపాలసహితం క్రోధనం గోపనం రమే ।

వ్యాపకాన్తం వాయుబీజం జపేత్ సంతానకారకమ్ ।। 52.177 ।।

అపరం దేవి వక్ష్యామి రామమన్త్రమనుత్తమమ్ ।

ప్రణవం పూర్వముద్ధృత్య తన్మధ్యే త్వనలం లిఖేత్ ।। 52.178 ।।

వ్యోమాక్షమాదిదేవం చ మన్త్రమేకాక్షరం జపేత్ ।

బ్రహ్మా మునిః స్యాద్ గాయత్రం ఛన్దో రామోఽస్య దేవతా ।। 52.179 ।।

దీర్ఘార్ధేన్దు (9)యుతాఙ్గాని కుర్యాద్వహ్న్యాత్మనో హరేః ।

బీజశక్త్యాదిసంయుక్తమిష్టార్థే వినియోజయేత్ ।। 52.180 ।।

(9.గ్ర. యుజా ।)

సరయూతీరమన్దారవేదికాపఙ్కజాసనే ।

శ్యామం వీరాసనాసీనం జ్ఞానముద్రోపసోభితమ్ ।। 52.181 ।।

వామజానూపరిన్యస్తతద్ధస్తం లక్ష్మణేన చ ।

సీతయా సేవితం రామం ధ్యాత్వా మన్త్రం జపేత్ సుధీః ।। 52.182 ।।

చిన్తయన్ పరమాత్మానం భానులక్షమనన్యధీః ।

రాజ్యప్రాప్తిః శత్రునాశో మన్త్రిణో భవతి ధ్రువమ్ ।। 52.183 ।।

వహ్నిం కీర్తిం మన్దరం చ ద్రష్టారం ధీపదం స్మరేత్।
ద్వ్యక్షరో రామమన్త్రోఽయం సర్వాభీష్టఫలప్రదః।। 52.184 ।।
అంబీజం పూర్వముద్ధృత్య ప్రణవం చ తతః స్మరేత్।
వహ్నిమానన్దకాలౌ చ గోపనం వాయుబీజకమ్।। 52.185 ।।
వాసుదేవాన్తముద్ధృత్య పఞ్చవర్ణనుం స్మరేత్।
విశ్వామిత్రఋుషిః ప్రోక్తః పఙ్క్తిశ్ఛన్దోఽస్య దేవతా।। 52.186 ।।
రామభద్రో బీజశక్తీ ప్రథమార్ణ ఇతి క్రమాత్।
భ్రూమధ్యే హృది నాభ్యోర్వోః పాదయోర్విన్యసేచ్ఛతమ్।। 52.187 ।।
షడఙ్గం పూర్వవద్విద్యాన్మన్త్రార్ణైర్మనునాస్త్రకమ్।
మధ్యే వనం కల్పతరోర్మూలే పుష్పలతాసనే।। 52.188 ।।
లక్ష్మణేన ప్రగుణితమక్ష్ణోః కోణేన సాయకమ్।
అవేక్షమాణం జానక్యా కృతవ్యజనమీశ్వరమ్।। 52.189 ।।
జటాభారలసచ్చీర్షం శ్యామం మునిగణావృతమ్।
ఏవం ధ్యాత్వా జయార్థీ తు వర్ణలక్షం జపేన్మనుమ్।। 52.190 ।।
సర్వసిద్ధిమవాప్నోతి శత్రునాశశ్చ జాయతే।
షడక్షరః షడ్విధః స్యాచ్చతుర్వర్గఫలప్రదః।। 52.191 ।।
పఞ్చాశన్మాతృకామన్త్రవర్ణప్రత్యేకతాం గతమ్।
లక్ష్మీవాఙ్మన్మథాదిశ్చ తారాదిశ్చేత్యనేకధా।। 52.192 ।।
శ్రీరామమన్మథైకైకం బీజాద్యన్తగతో మనుః।
చతుర్వర్ణస్థ ఏవ స్యాత్ షడ్వర్ణో వాఞ్ఛితప్రదః।। 52.193 ।।
స్వాహాన్తో వా హుంఫడన్తో నమత్య(నమోఽ?)న్తో వా భవేదయమ్।
అష్టావింశత్యుత్తరశతభేదః షడ్వర్ణ ఈరితః।। 52.194 ।।
బ్రహ్మా సంమోహనం శక్తిర్దక్షిణామూర్తిరేవ చ।
అగస్త్యశ్చ శివః ప్రోక్తో మునయోఽనుక్రమాదిమే।। 52.195 ।।

ఛన్దో గాయత్రసంజ్ఞం చ రామభద్రోఽస్య దేవతా।
అథవా కామబీజాదేర్విశ్వామిత్రో మునిర్మనోః।। 52.196 ।।
బ్రహ్మరన్ధ్రే భ్రువోర్మధ్యే హృన్నాభ్యూరుషు పాదయోః।
బీజైః షడ్దీర్ఘయుక్తైర్వా మన్త్రాన్తైర్వా షడఙ్గకమ్।। 52.197 ।।
కాలామ్బోధరవత్కాన్తం జ్ఞానముద్రాసమన్వితమ్।
వీరాసనే సమాసీనం జానున్యస్తభుజేతరమ్।। 52.198 ।।
సర్వాభరణసంయుక్తం మన్దహాసముఖామ్బుజమ్।
రావణం సగణం జిత్వా కృతత్రైలోక్యరక్షణమ్।। 52.199 ।।
రామభద్రం హృది ధ్యాత్వా దశలక్షం జపేన్మనుమ్।
పదం దాశరథాయేతి విద్మహేతి పదం తతః।। 52.200 ।।
సీతాపదం సముద్ధృత్య వల్లభాయేత్యనన్తరమ్।
ధీమహీతి తతస్తన్నో రామశ్చాపి ప్రచోదయాత్।।
తారాదిరేష గాయత్రీ పురుషార్థాన్ ప్రయచ్ఛతి।। 52.201 ।।

।। ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్నసంహితాయాం మన్త్రోద్ధారప్రకరణే (10)ఏకపఞ్చాశోఽధ్యాయః ।।
(10.ద్విపఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి భావ్యమ్।
త్రిపఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

---------------------------------- - ------------------------------------ - --------------------------------------

॥ త్రిపఞ్చాశోఽధ్యాయః ॥

ఏవం వదతి గోవిన్దే శ్రీస్తం ప్రోవాచ పద్మినీ।
గోవిన్ద పుణ్డరీకాక్ష పురాణ పురుషోత్తమ ॥ 53.1 ॥
దుస్తరాపారసంసారసాగరోత్తారణక్షమ।
వాసుదేవ జగన్నాథ సంకర్షణ జగత్ప్రభో ॥ 53.2 ॥
ప్రద్యుమ్న సుభగ శ్రీమన్ననిరుద్ధాపరాజిత।
నారాయణ దయామూర్తే సర్వాన్తర్యామిణే (నే)నమః ॥ 53.3 ॥
అమీ హి ప్రాణినః సర్వే నిమ్నాశ్చ క్లేశసాగరే।
పూర్వోక్తేభ్యః క్రియాభ్యః కిం సులభా కాచన క్రియా ॥ 53.4 ॥
నాస్తి సర్వేషు వేదేషు సర్వశాస్త్రేషు వా హరే।
క్లిశ్యమానాన్ జనాన్ సర్వాన్ కిం రక్షసి జగత్పతే ॥ 53.5 ॥
శ్రీభగవాన్-
అరవిన్దాసనే దేవి పద్మగర్భసముద్భవే।
ఉత్తారహేతవోఽమీషాముపాయా బహవః కృతాః ॥ 53.6 ॥
కర్మ సాంఖ్యం చ యోగం చ వాజపేయాదయో మఖాః।
మన్త్రసిద్ధిర్దేవపూజా తీర్థయాత్రాదయో రమే ॥ 53.7 ॥
ఏతాన్ విహాయ స్వాచ్ఛన్ద్యాదకార్యేం పతితా యది।
తేషాం కర్మానురూపం తు దదామి ఫలమీదృశమ్ ॥ 53.8 ॥
శ్రీః-
పితా పుత్రాన్ హి లోకేషు శిక్షతే సాధకర్మసు।

త్వం ప్రవర్తయసేఽనిర్వ్యే కార్యే సర్వాః ప్రజా ఇమాః।। 53.9 ।।

భగవాన్-

క్షీరాబ్ధితనయే లక్ష్మీః సర్వం మన్మనసి స్థితమ్।

జానత్యపి పునర్మాం తు జిజ్ఞాసయితుమిచ్చసి।। 53.10 ।।

ఉపాయాశ్చాప్యపాయాశ్చ శాస్త్రీయా నిర్మితా మయా।

ఉపాయాః పూర్వముద్దిష్టాః నిషిద్ధశ్చేతరే మతాః।। 53.11 ।।

అనర్థపరిహారార్థం ప్రాయశ్చిత్తం మయోదితమ్।

చాన్ద్రాయణం తప్తకృచ్ఛ్రం కృచ్ఛ్రం సాంతపనం తథా।। 53.12 ।।

గఙ్గాదితీర్థస్నానం చ సాధూనామభ్యనుజ్ఞయా।

ఏతేష్వన్యతమం కృత్వా మహాపాపాద్విముచ్యతే।। 53.13 ।।

విముక్తః స్వర్గమాప్నోతి మోదతే స్వర్గిభిః సహ।

పుణ్యక్షయో యది భవేత్ పునర్భూమౌ పతిష్యతి।। 53.14 ।।

అనర్థసాధకం కించిత్ కించిచ్చాప్యర్థసాధకమ్।

అనర్థపరిహారశ్చ ప్రాయశ్చిత్తాత్మకం రమే।। 53.15 ।।

త్రైరాశ్యం కర్మణామేవం శాస్త్రతశ్చోపదిశ్యతే।

మనీషీ శాస్త్రతత్త్వజ్ఞ ఉపాయాపాయసంజ్ఞికమ్।। 53.16 ।।

ప్రాయశ్చిత్తం చ సంత్యజ్య వైదికీం వృత్తిమాశ్రితః।

మన్త్రమేతం సముచ్చార్య త్వయా మాం శరణం వ్రజేత్।। 53.17 ।।

తదుపాయం షడఙ్గం స్యాద్ వివృణోమి తవానఘే।

ఆనుకూల్యస్య సంకల్పః ప్రాతికూల్యస్య వర్జనమ్।। 53.18 ।।

రక్షిష్యతీతి విశ్వాసో గోప్తృత్వవరణం తథా।

ఆత్మనిక్షేపకార్పణ్యే షడ్విధా శరణాగతిః।। 53.19 ।।

ఏవం మాం శరణం ప్రాప్య తరేత్ సంసారసాగరమ్।

సత్కర్మనిరతః శుద్ధో వీతశోకభయక్లమః।। 53.20 ।।

నిరారమ్భో నిరాశీశ్చ నిర్మమో నిరహంకృతిః।
విద్యాసు చ ప్రసక్తశ్చ సాంఖ్యే తపసి చ స్థితః।। 53.21 ।।
నార్హత్యుపాయనిష్ఠస్య కలాం కోటితమీమపి।
శ్రీః-
ఆనుకూల్యాదిశబ్దానాం హరే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి।। 53.22 ।।
భగవాన్-
సర్వానుకూలతా నామ ఆనుకూల్యమిహోచ్యతే।
తథైవ ప్రాతికూల్యం చ భూతేషు పరివర్జనమ్।। 53.23 ।।
త్యాగో గర్వస్య కార్పణ్యం శ్రుతశీలాదిజన్మనః।
అఙ్గసామగ్ర్యసంపత్తేరశక్తేరపి చ కర్మణామ్।। 53.24 ।।
అధికారస్య చాసిద్ధేర్దేశకాలగుణక్షయాత్।
ఉపాయా నైవ సిధ్యన్తి హ్యపాయబహులాత్తథా।। 53.25 ।।
ఇతి యా గర్వహానిస్తద్ దైన్యం కార్పణ్యముచ్యతే।
శక్తేః సూపసదత్వాచ్చ కృపాయోగాచ్చ శాశ్వతాత్।। 53.26 ।।
ఈశేశితవ్యసంబన్ధాదనిదంప్రథమాదపి।
రక్షిష్యత్యనుకూలాన్న ఇతి యా సుదృఢా మతిః।। 53.27 ।।
స విశ్వాసో భవేద్ దేవి సర్వదుష్కృతనాశనః।
కరుణావానపి వ్యక్తం శక్తః స్వామ్యపి దేహినామ్।। 53.28 ।।
అప్రార్థితో న గోపాయేదితి తత్ప్రార్థనామతిః।
గోపాయితా భవేత్యేవం గోప్తృత్వవరణం తథా।। 53.29 ।।
తేన సంరక్ష్యమాణస్య ఫలే స్వామ్యవియుక్తతా।
కేశవార్పణపర్యన్తా హ్యాత్మనిక్షేప ఉచ్యతే।। 53.30 ।।
నిక్షేపాపరపర్యాయో న్యాసః పఞ్చాఙ్గసంయుతః।
సన్న్యాసస్త్యాగ ఇత్యుక్తః శరణాగతిరిత్యపి।। 53.31 ।।

అపాయోఽయం చతుర్థస్తే ప్రోక్తః శఘ్రఫలప్రదః।
పూర్వే త్రయ ఉపాయాస్తే భవేయురమనోహరాః॥ 53.32 ॥
ఆనుకూల్యేతరాభ్యాం తు వినివృత్తి(1)రపాయతః।
కార్పణ్యేనాప్యపాయానాం వినివృత్తిరిహోచ్యతే(2)॥ 53.33 ॥
(1.గ్ర.పరా యతః।)
(2.గ్ర. రిహోదితా।)
రక్షిష్యతీతి విశ్వాసాద్రక్షణోపాయకల్పనమ్।
గోప్తృత్వవరణం నామ స్వాభిప్రాయనివేదనమ్॥ 53.34 ॥
సర్వజ్ఞోఽపి హి విశ్వాత్మా సదా కారుణికోఽపి సన్।
సంసారతన్త్రవాహిత్వాత్ రక్షాపేక్షాం ప్రతీక్షతే॥ 53.35 ॥
ఆత్మాత్మీయభరన్యాసో హ్యాత్మనిక్షేప ఉచ్యతే।
హింసాస్తేయాదయః శాస్త్రైరపాయత్వేన దర్శితాః॥ 53.36 ॥
[కర్మసాంఖ్యాదయః శాస్త్రైరుపాయత్వేన దర్శితాః।]
అపాయోపాయసంత్యాగీ మాధ్యమీం వృత్తిమాస్థితః॥ 53.37 ॥
రక్షిష్యతీతి నిశ్చిత్య నిక్షిప్తః స్వస్వగోచరః।
బుధ్యేత దేవదేవేశం గోప్తారం పురుషోత్తమమ్॥ 53.38 ॥
తతో మన్త్రం వర్ణచక్రాదుద్ధరేన్మన్త్రవిత్తమః।
సర్వదాహకసంయుక్తం శ్రీవత్సం చ మనోభవమ్॥ 53.39 ॥
మన్ధరం వ్యాపకం ద్విత్వం భద్రపాణిం చ గోపనమ్।
మహాజ్వాలం చాదిదేవం వాయుబీజమతః పరమ్॥ 53.40 ॥
ద్రష్టారం ధరణీం లక్ష్మీం చన్ద్రం వ్యాపకమేవ చ।
న్యగ్రోధశాయినం లక్ష్మీం వనమాల్యోషధే తథా॥ 53.41 ॥
శ్రీవత్సం వ్యాపకం ఖర్వమప్రమేయం చ ధారిణీమ్।
వాసుదేవం మహాజ్వాలసమేతం పశ్చిమాననమ్॥ 53.42 ॥

ద్రష్టారం పద్మనేత్రం చ లక్ష్మీం శఙ్ఖసమన్వితామ్।
మదనం సాత్త్వతం సర్వదాహకేన సమన్వితమ్॥ 53.43 ॥
శుభదం పఞ్చబిన్దుం చ కాలం వ్యాపకమేవ చ।
వైరాజం సాత్త్వతం కీర్తిమాదిదేవం మహానలమ్॥ 53.44 ॥
సంకర్షణం వాయుబీజమప్రమేయం చ ధారిణీమ్।
ఆనన్దం వాయుబీజం చ వ్యాపకాన్తం సముద్ధరేత్॥ 53.45 ॥
వహ్నిజాయాం తతో యుక్త్వా నమోఽన్తం వా సముచ్చరన్।
సమాహితమనా భూత్వా ద్వయం మన్త్రార్థతత్త్వవిత్॥ 53.46 ॥
త్వత్పూర్వకం మాం శరణం వ్రజేద్యద్వా సమాహితః।
అష్టాక్షరం ద్వాదశార్ణం ప్రణవం వా చతుర్థిమత్॥ 53.47 ॥
అథవా మన్త్రహీనోఽపి దేవతాన్తరవర్జితః।
మామేవ శరణం ప్రాప్య శాశ్వతం పదమశ్నుతే॥ 53.48 ॥
సకృదేవ హి శాస్త్రార్థః కృతోఽయం తారయేన్నరమ్।
ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయా హీయతేఽనయా॥ 53.49 ॥
అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్।
ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాత్ర యత్పునః శరణాగతిః॥ 53.50 ॥
ఉపాయానాముపాయత్వస్వీకారేఽప్యేతదేవ హి।
అవిప్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయ కులస్య చ॥ 53.51 ॥
సంగ్రహాయ చ లోకానాం మర్యాదాస్థాపనాయ చ।
మనీషీ సమయాచారం మనసాపి న లఙ్ఘయేత్॥ 53.52 ॥
యథా హి వల్లభో రాజ్ఞో నదీం రాజ్ఞా ప్రవర్తితామ్।
లోకోపయోగినీం రమ్యాం బహుసస్యవివర్ధినీమ్॥ 53.53 ॥
లఙ్ఘయన్ శూలమారోహేదనపేక్షోఽపి తాం ప్రతి।
ఏవం విలఙ్ఘయన్ మర్త్యో మర్యాదాం నిర్మితాం మయా॥ 53.54 ॥

ప్రియోఽపి న ప్రియోఽసౌ మే మమాజ్ఞావ్యతివర్తనాత్।
ఉపాయత్వగ్రహం తత్ర వర్జయేన్మనసా సుధీః।। 53.55 ।।
చతుర్థమాశ్రయన్నేవముపాయం శరణాశ్రయమ్।
అతీత్య సకలం క్లేశం స విశత్యమలం పదమ్।। 53.56 ।।
అపాయోపాయనిర్ముక్తాం మధ్యమీం స్థితిమాశ్రితా।
శరణాగతిరగ్ర్యేషా సంసారార్ణవతారిణీ।। 53.57 ।।
ఇదం శరణమజ్ఞానమిదమేవ విజానతామ్।
ఇదం తితీర్షతాం పారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్।। 53.58 ।।
ప్రాయశ్చిత్తప్రసఙ్గే తు సర్వపాపసముద్భవే।
సహ త్వయా మాం శరణం వ్రజేద్యది సుమధ్యమే।। 53.59 ।।
తనూకృత్యాఖిలం పాపం మామేవైష్యత్యసంశయమ్।
అథోపాయప్రసక్తశ్చేద్ భుక్త్వా భోగానమానుషాన్।। 53.60 ।।
అన్తే విరక్తిమాసాద్య విశతే మామకం పదమ్।
అకామైశ్చ సకామైశ్చ తస్మాత్ సిధ్యర్థమాత్మనః।। 53.61 ।।
అర్చనీయా నరైః శశ్వన్మమ మన్త్రమయీ తనుః।
తథా హరౌ పూజ్యమానే పూజాకాలే విశేషతః।। 53.62 ।।
ముదే భగవతో ముద్రాం దర్శయేత్ దేశికోత్తమః।
ముద్రా నామ పిశాచానామసురాణాం చ రక్షసామ్।। 53.63 ।।
యస్మాన్ముదం ద్రావయతి తస్మాన్ముద్రేతి కీర్త్యతే।
కాశ్చనైకేన హస్తేన హస్తాభ్యామపి కాశ్చన।। 53.64 ।।
తత్తత్కాలే ప్రయోక్తవ్యా దేవసాంనిధ్యసిద్ధయే।
చైతన్యమఙ్గులీనాం తు రమే యద్యపి విద్యతే।। 53.65 ।।
తథాపి మన్త్రోఽత్రాధ్యక్షస్తత్ఫలం సంప్రయచ్ఛతి।
శ్రోత్రే పిధాయ పాణిభ్యాం నామగోత్రే చ వై బ్రువన్।। 53.66 ।।

వ్యుత్క్రమేణ చ తత్త్వాదౌ గృహ్ణీయాద్యది వల్లభే।
అభివాదనముద్రైషా గుర్వాదిషు నియోజయేత్।। 53.67 ।।
హస్తాభ్యాం శిరసా పద్భ్యాం మనసా చ ధియా తథా।
అహంకారేణ చాత్మానం నిపాత్య ధరణీతలే।। 53.68 ।।
సాష్టాఙ్గేన స్పృశేద్భూమిం సా నమస్కృతిముద్రికా।
హృదయే శిరసి తయోః సంపుటాఞ్జలిరూర్ధ్వగా।। 53.69 ।।
ప్రణామపూర్వా సా జ్ఞేయా క్షిప్రం దేవప్రసాదినీ।
ప్రసార్య తర్జనీమన్యాం ముష్టీకృత్య చ మస్తకమ్।। 53.70 ।।
తర్జన్యా భ్రామయేత్ సా తు వహ్నిప్రాకారముద్రికా।
ఆత్మరక్షణకాలే చ మహాభీతౌ చ దర్శయేత్।। 53.71 ।।
యోగముద్రా కరతలం వామం నాభేః సమీపగమ్।
ఉత్తానీకృత్య తదధి దక్షిణం చ తథా న్యసేత్।। 53.72 ।।
నిధాయ పూర్వవద్ వామం దక్షిణం చాప్యధోముఖమ్।
క్రియేత యది సా ప్రోక్తా యోగసంపుటముద్రికా।। 53.73 ।।
తర్జన్యఙ్గుష్ఠయోరన్తః సంయోగస్తత్త్వముద్రికా।
తత్త్వానాం న్యసనే చాపి మానసారాధనే తథా।। 53.74 ।।
అర్ఘ్యాదిదానసమయే హరయే దర్శయేద్ గురుః।
అనామికామధ్యమయోర్మధ్యేఽఙ్గుష్ఠం నివేశ్య చ।। 53.75 ।।
ముష్టిం కృత్వా తు హృదయే న్యాసో హృదయముద్రికా।
అధో బద్ధ్వా తు తాం ముష్టిం తర్జన్యన్తేన యుక్తయా।। 53.76 ।।
అఙ్గుష్ఠేన బ్రహ్మరన్ధ్రం సంస్పృశేచ్ఛిర్షముద్రికా।
ఊర్ధ్వాఙ్గుష్ఠయుతాం ముష్టిం శిఖాయాం విన్యసేద్యది।। 53.77 ।।
శిఖాముద్రేతి సా ప్రోక్తా తాం ముద్రాం యద్యధోముఖీమ్।
భ్రువోర్మధ్యే స్థాప్యమానే నేత్రముద్రేతి కీర్త్యతే।। 53.78 ।।

అఙ్గుష్ఠౌ సుదృఢౌ చాన్తః కృత్వా ముష్టీ తు హస్తయోః।

మూలభాగే దృఢం న్యాసో వ్యత్యాసేన భవేద్యది।। 53.79 ।।

సా ముద్రా కవచాఖ్యా స్యాన్మన్త్రముచ్చార్య (3)దర్శయేత్।

కనిష్ఠాద్యఙ్గులీస్తిస్రో ముష్టీకృత్య తదన్యయోః।। 53.80 ।।

(3.గ్ర. విన్యసేత్।)

తర్జన్యఙ్గుష్ఠయోః స్ఫోటం దక్షిణస్యాష్టదిక్ష్వపి।

శిరఃప్రదక్షిణేనైవ కుర్యాచ్చేదస్త్రముద్రికా।। 53.81 ।।

హస్తౌ ముకులీతౌ కృత్వా న్యసేచ్ఛిరసి మన్త్రతః।

కిరీటముద్రా సా జ్ఞేయా శ్రీవత్సాఖ్యామథో శృణు।। 53.82 ।।

మణిబన్ధౌ మేలయిత్వా చాఙ్గుష్ఠావన్తరం నయేత్।

శేషాః ప్రసారయేచ్ఛాఖా దక్షిణోరసి విన్యసేత్।। 53.83 ।।

ఏషైవ పద్మముద్రేతి వదన్త్యాగమశాస్త్రిణః।

పద్మే శ్రియాదిదేవీనామాసనే చ నియోజయేత్।। 53.84 ।।

అఙ్గుష్ఠౌ చ కనిష్ఠౌ చ ప్రవేశ్యాన్తశ్చ హస్తయోః।

శిష్టాఙ్గులీనామగ్రాణి మేలయిత్వా పరస్పరమ్।। 53.85 ।।

ఏషా కౌస్తుభముద్రేతి వామవక్షసి విన్యసేత్।

అఙ్గుష్ఠాభ్యాం వినా శాఖా ఋజూకృత్యోరు(4)పార్శ్వయోః।। 53.86 ।।

(4.గ్ర. పార్శ్వగౌ।)

హస్తౌ ప్రాలమ్బయేత్ కణ్ఠాద్వానమాలేతి తాం విదుః।

ప్రసార్యాఙ్గులిభిర్హస్తౌ మేలయిత్వా పరస్పరమ్।। 53.87 ।।

సవ్యాపసవ్యభ్రమణం కుర్యాచ్చక్రాఖ్యముద్రికా।

దోర్మూలే దక్షిణస్యాపి రక్షణార్థే చ యోజయేత్।। 53.88 ।।

వామాఙ్గుష్ఠం దక్షిణస్య ముష్టినా గ్రాహయేత్ పురా।

ప్రసారయేత్ తదితరా(5)స్తాభిర్ముష్టిం చ గూహయేత్।। 53.89 ।।

(5.తాం ముష్టిం గ్రాహయేత్ తతః।)

తర్జన్యగ్రం దక్షిణస్య త్వఙ్గుష్ఠేన నియోజయేత్।

శఙ్ఖముద్రామిమాం దేవి న్యసేద్వామభుజోపరి ।। 53.90 ।।

కూర్పరాద్యౌ మేలయిత్వా కరౌ మధ్యాఙ్గులీయుగమ్।

ప్రసార్య యోజయేదన్యా ముష్టీకుర్యాద్విచక్షణః ।। 53.91 ।।

గదాముద్రామిమాం దేవి వామహస్తే ప్రదర్శయేత్।

వామేతరే పద్మముద్రాం దర్శయేచ్చ యథావిధి ।। 53.92 ।।

కరయోరుభయోః పృష్ఠం శ్లేషయేచ్చ కనిష్ఠికే।

బన్ధయేత్ తర్జనీయుగ్మం చఞ్చువత్ తదధోముఖౌ ।। 53.93 ।।

అఙ్గుష్ఠౌ పాదవచ్ఛాఖా ఇతరాః పక్షవద్ధవేత్।

వైనతేయస్య ముద్రైషా మూలే తూర్ధ్వేర్ని యోజయేత్ ।। 53.94 ।।

హస్తయోరఙ్గులీః సర్వాః ప్రసార్య తదనన్తరమ్।

చాలయేత్ కించిదాకుఞ్చ్య ఫణినో మస్తకానివ ।। 53.95 ।।

శేషముద్రామిమాం దేవి హస్తపాదముఖస్య చ।

శోధనే తూపయోగః స్యాద్ దేవస్య పరమాత్మనః ।। 53.96 ।।

కనిష్ఠాద్యఙ్గులీస్తిస్రః సంహృత్యాఙ్గుష్ఠకేన చ।

నియోజ్య తర్జనీం భూయో విష్వక్సేనస్య ముద్రికా ।। 53.97 ।।

పాదాగ్రే దర్శయేత్ తద్వద్ దిగ్బన్ధే చ నియోజయేత్।

వామే కరతలే పూరేవం తతో హస్తే తు దక్షిణే ।। 53.98 ।।

పునర్వామతలే కుర్యాదఙ్గులీభిస్తు తాడనమ్।

తాలత్రయాఖ్యముద్రైషా కవాటోద్ధాటనాదిషు ।। 53.99 ।।

పాత్రస్థాపనకాలేఽపి దర్శయేత్ గురుసత్తమః।

హస్తయోర్మధ్యమాఙ్గుల్యౌ కరపృష్ఠే నియోజయేత్ ।। 53.100 ।।

అఙ్గుష్ఠేన తథాఙ్గుష్ఠం కనిష్ఠేన కనిష్ఠికామ్।

సంకుఞ్చయేత్ తదితరాః శాఖాః సర్వాః ప్రసారయేత్॥ 53.101 ॥

ముద్రైషా కామధేన్వాఖ్యా సర్వశుద్ధికరీ సదా।

హస్తాభ్యామఞ్జలిం బధ్వా త్వీష(6)ద్వికసితాం స్ఫుటామ్॥ 53.102 ॥

(6.గ్ర. ద్వికసితం స్ఫుటమ్।)

ముద్రా హ్యావాహనే యోజ్యా స్థాపనా శృణు భార్గవి।

హస్తావదోముఖౌ కృత్వా చాఙ్గుష్ఠాభ్యామనామికే॥ 53.103 ॥

సంమృజేత్ స్థాపనే దేవి వినియోగో భవేదియమ్।

ఊర్ధ్వాఙ్గుష్ఠం దక్షిణం తు ముష్టీకృత్య ప్రదర్శయేత్॥ 53.104 ॥

ముద్రైషా ప్రతిపా దేవి పూజాకాలే నియోజయేత్।

ఉత్తానం జఙ్ఘిణం కృత్వా కీంచిన్నామ్రాఙ్గులిం పునః॥ 53.105 ॥

స్వాగతేన చ శబ్దేన దర్శయేత్ స్వాగతామిమామ్।

ఉత్తానౌ సంహతౌ పాణీ కృత్వాఙ్గుష్ఠద్వయేన తు॥ 53.106 ॥

స్వాం స్వాం కనిష్ఠాం విమృజేదేషా సంనిధిముద్రికా।

నాభౌ కూర్పరయుగ్మం తు నివేశ్య కరయోర్ద్వయోః॥ 53.107 ॥

మణిబన్ధాన్మేలయిత్వా తతః కించిద్వికాసయేత్।

కించిద్విచాలయేదేషా ప్రార్థనాయాం ప్రదర్శయేత్॥ 53.108 ॥

ఈషద్వికసితం కుర్యాదఞ్జలిం కమలేక్షణే।

ఏషా సాంముఖ్యముద్రా స్యాత్ సంముఖీకరణే హరేః॥ 53.109 ॥

కుమ్భముద్రాం ప్రవక్ష్యామి యద్యధోముఖతోఽఞ్జలిమ్।

ప్రదర్శయేత్ స్నానకాలే కమలే గురుసత్తమః॥ 53.110 ॥

పఞ్చాఙ్గులీనామగ్రం తు యోజయేద్ గ్రాసముద్రికా।

నివేదనే దేవదేవ్యోరితరేషామిమాం స్మరేత్॥ 53.111 ॥

మధ్యమానామికాభ్యాం తు హ్యఙ్గుష్ఠం మేలయేత్తతః।

కనిష్ఠా తర్జనీయుగ్మం దీర్ఘాకృత్వా విచక్షణః॥ 53.112 ॥

ధాన్యపుష్పలాదీనామిమం హోమే ప్రదర్శయేత్।
బలిప్రదానకాలే తు పుష్టిముద్రాం నియోజయేత్।। 53.113 ।।
అఙ్గుష్ఠాభ్యాం తు కరయోస్తర్జనీమధ్యమాన్తిమౌ।
స్పృశేత్ తదితరాః శాఖాః ప్రసార్యాభిప్రదర్శయేత్।। 53.114 ।।
జపముద్రేతి విజ్ఞేయా జపకాలే జలోద్భవే।
తర్జన్యనామికాగ్రం తు వేష్టయిత్వా పరస్పరమ్।। 53.115 ।।
[అఙ్గుష్ఠౌ దణ్డవత్కృత్వా ముష్టిబన్ధం శనైః శనైః।]
కుర్యాత్ కనిష్ఠికాదీనాం ముద్రైషా స్యాద్విసర్జనే।। 53.116 ।।
కించ పుష్పాణి తులసీరన్యాని విధివద్రమే।
స్నాతః శుద్ధామ్బరో మౌనీ పాణిపాదం చ శోధయేత్।। 53.117 ।।
మన్త్రముచ్చారయన్మూలం (7)ద్వాదశాక్షరమేవ వా।
తత్తల్లతాభ్యో వృక్షేభ్యః స్వారామాచ్చినుయాద్రమే।। 53.118 ।।
(7.గ్ర. యద్వాష్టాక్షరమేవ వా।)
వేత్రజాతిషు పాత్రేషు నిధాయ చ పిధాయ చ।
గత్వాలయం తత్ర శుద్ధే పత్రైః సంచ్ఛాదితే స్థలే।। 53.119 ।।
పునర్నిక్షిప్య సంశోధ్య తైః పుష్పైరర్చయేద్ధరిమ్।
ప్రాతః పద్మద్వయం శస్తముత్పలత్రయమేవ చ।। 53.120 ।।
మధ్యందినే మాధవీ చ కేతకీద్వయమేవ చ।
మాలతీచమ్పకం చైవ పుంనాగం సురపర్ణికా।। 53.121 ।।
నన్ద్యావర్తం శ్వేతపుష్పం కరవీరం చ పద్మకమ్।
మన్దారమవదాతం చ పాటలప్రభమేవ చ।। 53.122 ।।
సాయంకాలే విచకిలం మల్లికాద్వయమేవ చ।
వకులం జాతిపుష్పం చ తథా వనసముద్భవే।। 53.123 ।।
జాతీ చ మల్లికా చాపి ఏతైః సంపూజయేద్ధరిమ్।

హ్రీబేరం చ తమాలం చ తథా దమనకత్రయమ్ ।। 53.124 ।।

తులస్యా సితకృష్ణే చ కేవలా క్షపకాస్తథా।

ఏతైః సంపూజయేత్ సర్వకాలేషు చ తథార్చయేత్ ।। 53.125 ।।

పద్మాదిజలపుష్పాణి త్ర్యహాత్పర్యుషితం భవేత్।

న పర్యుషితదోషోఽస్తి(8)హ్రీబేరాదేస్తు పూజనే ।। 53.126 ।।

(8.గ్ర. తులసీపల్లవస్య హి ఇతి పాఠాన్తరం గ్ర. పుస్తకే దర్శితమ్।)

ఏతైర్భగవతః పూజాం పద్మాద్యైరర్చనం చరేత్।

సాధకో భగవన్నామ శతమష్టోత్తరం వదన్ ।। 53.127 ।।

పాదయోరర్చనం కుర్యాత్ తస్య స్వర్గో భవేద్ ధ్రువమ్।

సహస్రనామ్నా యః కుర్యాత్ కారయేదర్చనం హరేః ।। 53.128 ।।

భూలోకే సర్వకామాన్ స ఆయుషః పూర్ణమేవ చ।

సంపదః పుత్రపౌత్రాదీననుభూయ తతో రమే ।। 53.129 ।।

ప్రాప్త విష్ణోః పరం ధామ మోదతే నిత్యసూరివత్।

పుష్పైర్లక్షార్చనసమమర్చనం తులసీదలైః ।। 53.130 ।।

అష్టోత్తరశతైః కుర్యాత్ తస్య స్థానం తు పద్మజే।

వైకుణ్ఠం పదమాసాద్య మోదతే సానుగైః సహ ।। 53.131 ।।

ఉద్యానం వా తటాకం వా క్షేత్రం వా పూజనాయ యః।

దదాతి స తు మల్లోకే నిత్యవాసం కరిష్యతి ।। 53.132 ।।

అతః సర్వం(9) సమాలోచ్య శాస్త్రం చ భగవత్ప్రియమ్।

దేశకాలాధికారం చ పూజయేత్ భక్తిమాన్నరః ।। 53.133 ।।

(9.గ్ర. సమ్యక్)

తస్య దాతా హరిః (10)సాక్షాదిహాముత్ర శుభం ఫలమ్।

ఇత్యేవం వాసుదేవస్య ముఖపద్మాద్ వినిఃసృతమ్ ।। 53.134 ।।

(10.గ్ర. సత్యం)

శాస్త్రామృతం శ్రోత్రపేయం శ్రోత్రతత్యాణాం మోక్షదాయకమ్।

శ్రుతం మయా పాఞ్చరాత్రం క్షేమాయ జగతో మునే।। 53.135 ।।

ఉపాదిక్షం సుసూక్ష్మార్థం హరిణా ప్రేషితా తవ।

[భారద్వాజాన్వయో వేదశిరాః కౌణ్డిన్యసంతతిః।। 53.136 ।।

కవషస్తు వసిష్ఠాభిజనో భార్గవనామకః।

విశ్వామిత్రాన్వవాయశ్చ మరీచీతి మహర్షయః।। 53.137 ।।

శరణాగతిధర్మజ్ఞాశ్చత్వారో ద్వయచిన్తకాః।

పరమైకాన్తినో శఙ్ఖశార్ఙ్గచక్రగదాంశజాః।। 53.138 ।।

చక్రాద్యాయుధసంభూతాశ్చత్వారో మునిసత్తమాః।

తే త్వం సమాగమిష్యన్తి భగవద్దీక్షితా మునే।। 53.139 ।।

తేభ్య ఏతముపాదిశ్య వైకుణ్ఠం సూరిసేవితమ్।

ఆయాహి భగవత్ప్రీత్యై మోదతాం నిత్యసూరివత్।। 53.140 ।।

[త్వచ్ఛిష్యవర్గాన్వయజో యస్తు మూఢోఽపి దీక్షితః।

స ఏవారాధనే యోగ్యః పావనో బ్రహ్మవిన్మహాన్।। 53.141 ।।

అన్యా భాగవతా నైవ పూజాయామావయోర్ద్వయోః।

దీక్షితైరితరైర్విప్రైః కృతం యది పరార్చనమ్।। 53.142 ।।

మోహేన రాజ్యరాష్ట్రాణాం మహాన్ దోషో భవిష్యతి।

తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన కార్యం త్వచ్ఛిష్యవంశజైః।। 53.143 ।।]

ఇతి శ్రియా సమాదిష్టః శ్రీప్రశ్నమితి సంజ్ఞితమ్।

ఏతచ్ఛాస్త్రం పాఞ్చరాత్రం యుష్మభ్యోఽహముపాదిశమ్।। 53.144 ।।

ఇదం శాస్త్రం మయావాప్తం బహుకాలం తపస్యతా।

అత ఏతదభక్తాయ శ్రద్ధాహీనాయ వై క్వచిత్।। 53.145 ।।

అసూయవే కర్మతాయ న వక్తవ్యం మునీశ్వరాః।

సాధుభ్యో విష్ణుభక్తేభ్యః పఞ్చకాలేభ్య ఏవ చ।। 53.146 ।।

భీతేభ్యః సంస్మృతేర్నిత్యం శ్రద్ధాలుభ్యో విచక్షణాః।

ఉపాదిశత యూయం(11) చ పుణ్యక్షేత్రాదిషు క్రమాత్।। 53.147 ।।

(11.గ్ర. తు)

కల్పయిత్వా భగవతః సంనిధిం శాస్త్రసంమతమ్।

భగవన్తం సమారాధ్య స్వేష్టం ప్రాప్స్యథ మా చిరమ్।। 53.148 ।।

[స్వార్థే పరార్థే యజనే యూయం ముఖ్యాధికారిణః।

యుష్మద్వంశ్యాశ్చ యే విప్రాస్తేఽభిషేచ్యా యథావిధి।। 53.149 ।।

తేఽపి స్వార్థే పరార్థే చ భవేయురధికారిణః।

వేదశిరాః-

కిం స్వార్థం చ పరార్థం కిం వదస్వ వదతాం వర।। 53.150 ।।

ఏకతః-

సిన్ధుతీరే సరిత్కూలే గ్రామే వా విపినాదికే।

పత్తనే వా పర్వతాగ్రే స్వయంవ్యక్తాదిభేదతః।। 53.151 ।।

జగతాం క్షేమలాభాయ దుష్కృతాం నిధనాయ చ।

సంస్థితో వాసుదేవస్తు పరార్థ ఇతి కథ్యతే।। 53.152 ।।

ఉత్కృష్టః పరశబ్దోఽయమర్థో మోక్షాదిలక్షణః।

యస్మాత్ స లభ్యతే సోఽయం పరార్థః పరికీర్తితః।। 53.153 ।।

స ఏవ సర్వఫలదః సర్వేషాం ముక్తిదాయకః।

తస్మాత్ సర్వజనైః సేవ్యః పరార్థః పురుషోత్తమః।। 53.154 ।।

బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైః శూద్రాద్యైః స్వస్వసద్మని।

స్థాపితో దేవదేవస్తు స్వార్థ ఇత్యభిధీయతే।। 53.155 ।।

పశ్వారామగృహక్షేత్రపుత్రాద్యాః స్వార్థసంపదః।

తన్మాత్రదానాత్ తద్దేవః స్వార్థ(:) సంపరికీర్తితః।। 53.156 ।।

పరార్థః సూర్యసదృశః స్వార్థస్తు గృహదీపవత్।

ఇతి తేభ్య ఉపాదిశ్య శ్రీపతిం మనసా స్మరన్॥ 53.157 ॥
ఆత్మానం బ్రహ్మరన్ధ్రేణ నిర్గమయ్య తనుం త్యజన్।
అర్చిరాదిగతిం ప్రాప్య వైకుణ్ఠం పదమాప్తవాన్॥ 53.158 ॥

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితాయాం శరణాగతిముద్రాదివిధిర్నామ త్రిపఞ్చాశోఽధ్యాయః ॥(12)
(12.శ్రీప్రశ్న సంహితాయాం చతుఃపఞ్చాశోఽధ్యాయ ఇతి గ్ర. పుస్తకే।)

॥ ఇతి శ్రీశ్రీప్రశ్న సంహితా సమాప్తా ॥

॥ శ్రీ భూమినీలాసమేతాయ వాసుదేవాయ పరబ్రహ్మణే నమః ॥

------------------------------------ - ----------------------------------- - -------------------------------------